

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

**Όμιλος και Τράπεζα
Ετήσια Οικονομική Έκθεση
χρήσεως από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2016**

Μάρτιος 2017

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.....	5
Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου	6
Επεξηγηματική Έκθεση.....	60
Έκθεση Ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	67
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	69
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 12 μηνών	70
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 12 μηνών	71
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος.....	72
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Τράπεζα	74
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	75
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες	76
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	77
2.1 Βάση παρουσίασης	77
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	77
2.3 Υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α.	79
2.4 Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.....	84
2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων	86
2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα	87
2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.....	88
2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης.....	88
2.9 Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	89
2.10 Μεταφορά χρηματοοικονομικών μέσων	90
2.11 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων	91
2.12 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής	91
2.13 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.....	91
2.14 Προβλέψεις για απομείωση της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και διαγραφές....	92
2.15 Παύση απεικόνισης.....	93
2.16 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων	94
2.17 Δανεισμός χρεογράφων	94
2.18 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης.....	94
2.19 Συμψηφισμός	95
2.20 Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα και έξοδα.....	95
2.21 Προμήθειες.....	95
2.22 Ενσώματα πάγια στοιχεία	95
2.23 Ακίνητα επενδύσεων	96
2.24 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία.....	96
2.25 Ασφαλιστικές δραστηριότητες	97
2.26 Μισθώσεις.....	98
2.27 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα	99
2.28 Προβλέψεις	99
2.29 Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης	99
2.30 Παροχές προς εργαζομένους	99
2.31 Φόροι εισοδήματος.....	100
2.32 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	101
2.33 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι	101

2.34	Τομείς δραστηριότητας.....	101
2.35	Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες	101
2.36	Κρατικές επιχορηγήσεις	102
2.37	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	102
2.38	Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων.....	102
2.39	Κέρδη ανά μετοχή	102
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών.....		102
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων		105
4.1	Πολιτική διαχείρισης κινδύνων	105
4.2	Πιστωτικός κίνδυνος	106
4.3	Κίνδυνος Αγοράς	128
4.4	Κίνδυνος χώρας.....	137
4.5	Κίνδυνος ρευστότητας.....	138
4.6	Ασφαλιστικός κίνδυνος	140
4.7	Κεφαλαιακή επάρκεια.....	144
4.8	Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού.....	146
4.9	Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	153
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Τομείς δραστηριότητας		156
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Καθαρά έσοδα από τόκους		160
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Καθαρά έσοδα από προμήθειες.....		160
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες.....		161
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου		161
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)		162
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Δαπάνες προσωπικού.....		162
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό		162
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα		167
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων		168
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Φόροι.....		168
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή.....		169
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα		169
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων.....		170
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων		170
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		171
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών		172
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων		176
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ακίνητα επενδύσεων		179
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.....		179
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία.....		181
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: Ενσώματα πάγια στοιχεία		182
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους.....		183
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες.....		185
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		185

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.....	186
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	188
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: Υποχρεώσεις προς πελάτες	189
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.....	189
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	191
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	192
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Λοιπές υποχρεώσεις	193
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις.....	194
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές.....	196
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου.....	201
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον.....	202
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Μη ελέγχουσες συμμετοχές.....	202
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Μέρισμα ανά μετοχή.....	202
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα.....	202
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	203
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών.....	204
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Ενοποιούμενες Εταιρείες.....	208
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή	211
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 48: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης	211
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 49: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού	212
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 50: Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82.....	212
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 51: Αναμορφώσεις στοιχείων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.....	212
Στοιχεία και πληροφορίες.....	214
Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016	215
Διαθεσιμότητα ετήσιας χρηματοοικονομικής έκθεσης.....	223

Δηλώσεις μελών του Διοικητικού Συμβουλίου επί της Οικονομικής Έκθεσης 31 Δεκεμβρίου 2016

Δήλωση του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Άρθρο 4 του Ν. 3556/07.

Εμείς, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε., και εξ' όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

- (1) Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσεως που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα και απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο.
- (2) Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας και των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΟΣ Δ.Σ.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (ΤΑΚΗΣ)
Α. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

CLAUDE EDGAR L.G.PIRET

Ετήσια Έκθεση Διαχείρισης

επί των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε. χρήσεως 2016

Χρηματοοικονομικό & Μακροοικονομικό περιβάλλον

Η διεθνής οικονομική ανάκαμψη συνεχίζεται, ωστόσο οι καθοδικοί κίνδυνοι ελλοχεύουν

Η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας συνεχίστηκε, εν πολλοίς με σταθερό ρυθμό το 2016, με το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 3,1% (ετήσια μεταβολή) το 2016 από 3,2% το 2015 (σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»), World Economic Outlook, Ιανουάριος 2017). Η σταδιακή μεταστροφή της οικονομίας της Κίνας προς ένα περισσότερο διατηρήσιμο, και ταυτόχρονα χαμηλότερο εν συγκρίσει με το παρελθόν, ρυθμό ανάπτυξης συνεχίστηκε, αν και ηπιότερα από ότι αναμενόταν εξαιτίας της σημαντικά υποστηρικτικής πολιτικής των αρχών. Πιο συγκεκριμένα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ στην Κίνα επιβραδύνθηκε σε 6,7% (ετήσια μεταβολή) το 2016, από 6,9% το 2015. Στις ΗΠΑ, ένα αδύναμο πρώτο εξάμηνο, εξαιτίας της αρνητικής συνεισφοράς του χαμηλότερου ρυθμού συσσώρευσης των αποθεμάτων και της μεγάλης μείωσης των επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας, επηρέασε τη δυναμική της ανάπτυξης. Συνολικά, το πραγματικό ΑΕΠ σημείωσε άνοδο 1,6% (ετήσια μεταβολή) το 2016, από 2,6% το 2015. Στην ευρωζώνη, η οικονομία συνέχισε να ανακάμπτει σταδιακά καθώς η εγχώρια ζήτηση εξακολουθεί να λαμβάνει στήριξη από την αύξηση της απασχόλησης και τη βελτίωση των συνθηκών τραπεζικού δανεισμού, εν μέσω της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας («ΕΚΤ»). Για το 2016, ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ανήλθε σε 1,7% (ετήσια μεταβολή), από 2,0% το 2015. Στην Ιαπωνία, η οικονομία συνέχισε τη θετική της πορεία, επικουρούμενη από τη σταδιακή βελτίωση των εισοδημάτων των εργαζομένων, τις υποστηρικτικές χρηματοδοτικές συνθήκες και την υποστηρικτική δημοσιονομική πολιτική, με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1,0% (ετήσια μεταβολή) το 2016 από 1,2% το 2015.

Οι διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές αντιμετώπισαν αρκετά επεισόδια αυξημένης μεταβλητότητας στη διάρκεια του 2016 ικανοποιητικά. Στο ξεκίνημα του 2016 (Ιανουάριος – Φεβρουάριος), κατεγράφη αύξηση της αποστροφής κινδύνου των επενδυτών καθώς η Λαϊκή Τράπεζα της Κίνας («ΛΤΚ») υποτίμησε απότομα το ρενμίνμπι έναντι του δολαρίου ΗΠΑ. Επιπρόσθετα, το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στο Ηνωμένο Βασίλειο (23 Ιουνίου 2016) υπέρ της εξόδου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εξέπληξε αρνητικά τις διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές, με τις τιμές των μετοχών να μειώνονται απότομα και τα ονομαστικά επιτόκια των μακροπρόθεσμων κρατικών ομολόγων να κινούνται σημαντικά χαμηλότερα. Παρόλα αυτά, οι διεθνείς μετοχικές αγορές των ανεπτυγμένων οικονομιών ανέκαμψαν και κατέγραψαν θετικές αποδόσεις (S&P500: +9,5%, MSCI: +6,8% το 2016, S&P500: +6,7%, MSCI: +8,9% το 2ο εξάμηνο του 2016). Παράλληλα, τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας αυξήθηκαν σημαντικά στο 2ο εξάμηνο του 2016 (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: +97 μονάδες βάσης (“μ.β.”) σε 2,45% και αντίστοιχου Γερμανίας: +34 μ.β. +0,21%) εξαιτίας των προσδοκιών για επεκτατική δημοσιονομική πολιτική υπό τη νέα Κυβέρνηση στις ΗΠΑ και της συνεχιζόμενης υποστηρικτικής νομισματικής πολιτικής. Τα περιθώρια των αποδόσεων των εταιρικών ομολόγων, τόσο αυτών που χαρακτηρίζονται Επενδυτικού Βαθμού (“Investment Grade”) όσο και αυτών που χαρακτηρίζονται Υψηλών Αποδόσεων (“High Yield”), μειώθηκαν σε σχέση με το τέλος του 2015, καθώς οι υφειακοί κίνδυνοι για την παγκόσμια οικονομία εξασθένησαν και η ζήτηση εκ μέρους των επενδυτών για περιουσιακά στοιχεία που προσφέρουν υψηλότερες αποδόσεις συνεχίστηκε. Από τις αρχές του 2017, οι διεθνείς μετοχικές αγορές καταγράφουν ελαφριά άνοδο (MSCI: +5,5%), ενώ τα ονομαστικά επιτόκια των κρατικών ομολόγων στις βασικές ανεπτυγμένες οικονομίες κινήθηκαν ανοδικά (επιτόκιο 10-ετούς κρατικού ομολόγου ΗΠΑ: +5 μ.β. σε 2,49% και αντίστοιχου Γερμανίας: +21 μ.β. +0,42%).

Η νομισματική πολιτική στις ανεπτυγμένες αγορές παραμένει επεκτατική. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ («Fed») αύξησε το επιτόκιο αναφοράς κατά 25 μ.β. στο εύρος του 0,50% - 0,75%, το Δεκέμβριο του 2016 ενώ προχώρησε σε μια ακόμα αύξηση κατά 25 μ.β. στο εύρος του 0,75% - 1,00% το Μάρτιο του 2017, τονίζοντας ότι ο ρυθμός ομαλοποίησης της νομισματικής πολιτικής θα είναι σταδιακός και εξαρτώμενος από την πορεία των οικονομικών μεγεθών, και αναμένοντας (Μάρτιος 2017) δύο επιπλέον αυξήσεις του επιτοκίου αναφοράς έως το τέλος του 2017 σε 1,50%. Να σημειωθεί πως η Fed θα εξακολουθήσει, τουλάχιστον στο 1ο εξάμηνο του 2017, να επανεπενδύει τις προσόδους από τα κρατικά ομόλογα (USD 1,7 τρισ.) και τα ομόλογα ενυπόθητων δανείων (USD 1,7 τρισ.) τα οποία κατέχει, διατηρώντας υποστηρικτική νομισματική πολιτική. Η ΕΚΤ, το Μάρτιο του 2016, εν μέσω αυξημένων αποπληθωριστικών πιέσεων, μείωσε το παρεμβατικό της επιτόκιο κατά 5 μ.β. στο 0,0%, το επιτόκιο της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης κατά 5 μ.β. σε 0,25% και το επιτόκιο καταθέσεων κατά 10 μ.β. σε -0,4% το Μάρτιο 2016. Παράλληλα, η ΕΚΤ ανακοίνωσε τέσσερις νέες στοχευμένες πράξεις μακροχρόνιας χρηματοδότησης (Targeted LTROs), οι οποίες θα πραγματοποιηθούν τριμηνιαία κατά το διάστημα Ιούνιος 2016 – Μάρτιος 2017 έχοντας τετραετή διάρκεια και στοχεύοντας στην ενίσχυση της χορήγησης των τραπεζικών δανείων προς τον ιδιωτικό τομέα, εξαιρουμένων των δανείων για την αγορά κατοικίας. Επιπρόσθετα, οι μηνιαίες αγορές του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων αυξήθηκαν κατά €20 δισ. σε €80 δισ. μέχρι το Μάρτιο του 2017, συμπεριλαμβάνοντας και εταιρικά ομόλογα υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας. Το Δεκέμβριο του 2016, η ΕΚΤ ανακοίνωσε την επέκταση του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων κατά 9 μήνες (τουλάχιστον μέχρι το Δεκέμβριο του 2017), ωστόσο μειώνοντας το μηνιαίο ποσό αγορών σε €60 δισ. αρχής γενομένης από τον Απρίλιο του 2017, καθώς οι αποπληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία της ευρωζώνης έχουν μειωθεί αισθητά. Το Μάρτιο του 2017, η ΕΚΤ ανακοίνωσε πως οι στοχευμένες πράξεις πιο μακροχρόνιας χρηματοδότησης τετραετούς διάρκειας (Targeted LTROs), θα ολοκληρωθούν, όπως ήταν προγραμματισμένο, στα τέλη του ίδιου μήνα. Τέλος, η Τράπεζα της Ιαπωνίας, τον Ιανουάριο του 2016, εισήγαγε αρνητικά επιτόκια στις καταθέσεις των εμπορικών τραπεζών και συνεχίζει την πολιτική επιθετικής επέκτασης του ισολογισμού της, κυρίως δια μέσου της αγοράς Ιαπωνικών κρατικών ομολόγων κατά JPY 80 τρισ. σε ετήσια βάση και Διαπραγματεύσιμων Αμοιβαίων

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Κεφαλαίων (ETFs) μετοχών κατά JPY 6 τρισ. Γιεν σε ετήσια βάση. Το Σεπτέμβριο του 2016, η Τράπεζα της Ιαπωνίας εισήγαγε ένα νέο πλαίσιο νομισματικής πολιτικής με τον «έλεγχο της καμπύλης επιτοκίων», υιοθετώντας ως στόχο για την απόδοση του 10-ετούς κρατικού ομολόγου της Ιαπωνίας περίπου το 0%, προκειμένου να υποστηρίξει την ανάπτυξη.

Ελλάδα: Η οικονομία σταθεροποιήθηκε το 2016, παρά τις σημαντικές δημοσιονομικές αντιξοότητες

Η Ελληνική οικονομία σταθεροποιήθηκε το 2016 με το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) να σημειώνει μηδενική μεταβολή (0,0% σε ετήσια βάση, Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.), υπεραποδίδοντας σε σχέση με τις επίσημες προβλέψεις για ετήσια ύφεση 0,3% (Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2017 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις, Νοέμβριος 2016). Αυτή η εξέλιξη ακολούθησε τη συνολική ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,3% το 2015 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.), η οποία ήταν σημαντικά ηπιότερη συγκριτικά με τις πολύ απαισιόδοξες προβλέψεις που είχαν δημοσιευτεί κατά το τρίτο τρίμηνο του 2015 (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανάλυση βιωσιμότητας δημοσίου χρέους, Ιούλιος 2015 και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές προβλέψεις, Νοέμβριος 2015), μετά από την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων και την τραπεζική αργία τριών εβδομάδων τον Ιούλιο του 2015. Αυτό το επιθυμητό αποτέλεσμα το 2015 συνέβη μέσα σε ένα περιβάλλον χαρακτηριζόμενο από υψηλή αβεβαιότητα εξαιτίας των παρατεταμένων διαπραγματεύσεων με τους δανειστές, συνθήκες περιορισμένης ρευστότητας στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα εξαιτίας τόσο της ανεπαρκούς εξωτερικής χρηματοδότησης όσο και της φυγής κεφαλαίων στο εξωτερικό, που επιταχύνθηκε από την αναβίωση σεναρίων εξόδου της Ελλάδας από την ευρωζώνη το δεύτερο τρίμηνο του 2015 και οδήγησε στην επιβολή ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων από τις 28 Ιουνίου 2015).

Η συμφωνία για ένα νέο πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης της Ελλάδας τον Ιούλιο του 2015 (Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 12 Ιουλίου 2015) και η επίσημη ενεργοποίηση του προγράμματος αυτού τον Αύγουστο του 2015 (το «Πρόγραμμα») λειτούργησε σταθεροποιητικά, σε συνδυασμό με την έγκαιρη ανάληψη προληπτικών δράσεων από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις πριν την επιβολή των κεφαλαιακών ελέγχων, με στόχο την άμβλυση των συνεπειών τους, καθώς και την σημαντική πρόοδο σε όρους αναδιάρθρωσης της οικονομίας που είχε ήδη συντελεστεί στην Ελλάδα μέσω μιας επίτονης πολυετούς διαδικασίας, που κατέστησε την οικονομία πιο ανθεκτική σε νέες εξωγενείς αναταράξεις. Μετά την εφαρμογή των συμφωνημένων με τους δανειστές μέτρων, η Ελληνική Δημοκρατία έλαβε €21,4 δισ. από το Πρόγραμμα χρηματοδότησης, μεταξύ Αυγούστου και Δεκεμβρίου 2015, στα πλαίσια της εκταμίευσης της πρώτης δόσης του Προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων €5,4 δισ. για την ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών (Πηγή: Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας («ΕΜΣ» ή «ESM»)).

Σε συνέχεια της επιτυχημένης αξιολόγησης της προόδου της Ελλάδας όσον αφορά στην εφαρμογή των συμφωνηθέντων δράσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος -- και την ταυτόχρονη έγκριση του Eurogroup της 25 Μαΐου 2016, σε συνδυασμό με την ΕΚΤ και το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΜΣ -- η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψαν ένα συμπληρωματικό Μνημόνιο Συνεργασίας (στις 16 Ιουνίου 2016), το οποίο επικαιροποίησε τους όρους του Μνημονίου του Αυγούστου 2015, καθώς επίσης αξιολόγησε την πρόοδο στην υλοποίηση του προγράμματος (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούνιος 2016). Η ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης οδήγησε στην εκταμίευση της δεύτερης δόσης ύψους €10,3 δισ., η οποία καταβλήθηκε σε διάφορες υποδόσεις μεταξύ του Ιουνίου και Οκτωβρίου 2016. Συγκεκριμένα, €7,5 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Ιούνιο 2016 για ανάγκες εξυπηρέτησης χρέους και εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, ενώ οι υπολειπόμενες δόσεις ύψους €1,1 δισ. και €1,7 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Οκτώβριο 2016 κατόπιν θετικής εισήγησης από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και την επιτυχή ολοκλήρωση ενός αριθμού προαπαιτούμενων (Πηγή: ΕΜΣ, Ιούνιος 2016 και Οκτώβριος 2016).

Η σημαντική ανάκαμψη της εμπιστοσύνης στην βιομηχανία το 2016, η εκταμίευση χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα και η θετική επίδραση των αυξανόμενων συναλλαγών χωρίς μετρητά στην επίσημη οικονομία ενίσχυσαν τις καταναλωτικές δαπάνες (+1,4% ετησίως το 2016) και συνέβαλαν στη σταθεροποίηση των επενδύσεων (0,0% ετησίως το 2016). Σε αυτό το πλαίσιο, οι αποπληθωριστικές πιέσεις εξασθένισαν, με τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 0,1% ετησίως το 2016, μετά από μια ετήσια μέση μείωση 1,5% την περίοδο 2012-2015 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Οι εξελίξεις στον επιχειρηματικό τομέα, όπως αποτυπώνονται από την πορεία των σχετικών δεικτών οικονομικής δραστηριότητας, από τα μέσα του 2016, συνηγορούν υπέρ της ανθεκτικότητας της εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Είναι, επίσης, αξιοσημείωτο ότι η μεταποιητική παραγωγή αυξήθηκε κατά 4,2% σε ετήσια βάση το 2016, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη επέκταση από το 2007, υποστηριζόμενη από την ισχυρή αύξηση της παραγωγής στους κλάδους μεταποίησης τροφίμων, πετρελαϊκών προϊόντων, βασικών μετάλλων, χημικών και μη μεταλλικών ορυκτών. Τη θετική αυτή πορεία ακολούθησε η μεταποιητική παραγωγή και τον Ιανουάριο 2017 (+1,1% ετησίως), υποστηριζόμενη κυρίως από την αύξηση της παραγωγής στους κλάδους μετάλλων και μη μεταλλικών ορυκτών (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Παράλληλα, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, εξαιρουμένης της κατασκευής κατοικιών, αυξήθηκε ελαφρώς κατά +0,9% ετησίως στο σύνολο του 2016, υποβοηθούμενος από τις αυξανόμενες ιδιωτικές επενδύσεις εκτός κατοικιών, καθώς και από την επιτάχυνση της χρηματοδοτούμενης από τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ, επενδυτικής δραστηριότητας του δημοσίου. Η κατασκευή κατοικιών μειώθηκε περαιτέρω (-12,6% ετησίως, το 2016, σύμφωνα με τα αντίστοιχα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.), ενώ οι πτωτικές πιέσεις στις τιμές των κατοικιών αμβλύνθηκαν σημαντικά το 2016 (-0,6% ετήσια μεταβολή το τέταρτο τρίμηνο του 2016 συγκριτικά με -1,5% ετήσια μεταβολή το τρίτο τρίμηνο του 2016, με τις τιμές ακινήτων να μειώνονται κατά 2,3% στο σύνολο του 2016, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος) και οι τιμές επαγγελματικών ακινήτων σταθεροποιήθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2016. Ωστόσο, η αυξανόμενη πίεση λόγω της φορολογίας, η ανεπαρκής ακόμη ρευστότητα και το ακόμα υψηλό απόθεμα σε ακίνητα εξακολουθούν να παρεμποδίζουν τη διαδικασία ανάκαμψης στην αγορά ακινήτων.

Το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών εμφάνισε έλλειμμα ύψους -0,6% του ΑΕΠ για το σύνολο του 2016, καθώς το χαμηλότερο έλλειμμα στο ισοζύγιο καυσίμων (-1,6% του ΑΕΠ το 2016) δεν κατόρθωσε να αντισταθμίσει την αρνητική επίδραση του υψηλότερου ελλείμματος αγαθών εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών (0,4% του ΑΕΠ υψηλότερο από το 2015) και του σημαντικά χαμηλότερου πλεονάσματος υπηρεσιών (0,9% του ΑΕΠ χαμηλότερο από το 2015), εξαιτίας, εν μέρει, της ελλιπούς μέτρησης των επιχειρηματικών εσόδων προερχόμενων από εξαγωγική δραστηριότητα (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος). Επιπλέον, η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομική

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

δραστηριότητα ενδέχεται να υποεκτιμάται από τις συμβατικές στατιστικές μεθοδολογίες του ισοζυγίου πληρωμών (αύξηση στις αφίξεις τουριστών κατά 5,1% ετησίως και μείωση στα τουριστικά έσοδα κατά 6,4% ετησίως το 2016, συγκριτικά με αύξηση +7,1% ετησίως και +5,5% ετησίως, αντίστοιχα, το 2015, Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος).

Η ελληνική αγορά εργασίας επέδειξε αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα στην σχετικά αδύναμη πορεία ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας, με την απασχόληση να σημειώνει σημαντική αύξηση +2,0%, σε ετήσια βάση, κατά μέσο όρο, το 2015 και κατά μέσο όρο +2,1% ετησίως το 2016, (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ) και το ποσοστό ανεργίας να μειώνεται στο 23,1% το Δεκέμβριο του 2016 (χαμηλό 4 ετών) από 24,9% τον Ιούνιο του 2015 και 24,1% το Δεκέμβριο του 2015 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Οι χαμηλότερες τιμές ενέργειας διατήρησαν τον πληθωρισμό σε αρνητικό επίπεδο το 2016 (-0,8% ετησίως, κατά μέσο όρο, στο σύνολο του 2016) μετά από μία μείωση 1,7%, κατά μέσο όρο, στο σύνολο του 2015 (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.), ανατρέποντας την αυξητική επίδραση από την άνοδο των συντελεστών ΦΠΑ τον Ιούλιο 2015 και τον Ιούνιο 2016. Ωστόσο, οι αποπληθωριστικές πιέσεις ανατράπηκαν στα τέλη του 2016, παράλληλα με την εξάλειψη της αρνητικής επίδρασης που είχε η πτωτική πορεία των τιμών ενέργειας την ίδια περίοδο, με το δείκτη τιμών καταναλωτή να διαμορφώνεται στο 0,0% ετησίως τον Δεκέμβριο 2016. Ομοίως, ο δομικός πληθωρισμός διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στο -0,1%, ετησίως, για το σύνολο του 2016 (Πηγή: Εκτιμήσεις της ΕΤΕ βάσει της μεθοδολογίας της Τράπεζας της Ελλάδος) με τις αποπληθωριστικές τάσεις να παραμένουν μέχρι και τα τέλη του 2016. Εντούτοις, στις αρχές του 2017 ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε κατά +1,2% σε ετήσια βάση, κατά μέσο όρο, τους δύο μήνες του 2017, κυρίως εξαιτίας των υψηλότερων τιμών ενέργειας και εποχικών τροφίμων, ενώ ο δομικός πληθωρισμός μειώθηκε κατά 0,7% σε ετήσια βάση, κατά μέσο όρο, την ίδια περίοδο (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα σημείωσε υπεραπόδοση έναντι των στόχων του Προγράμματος μετά την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 0,25% του ΑΕΠ το 2015 στον προϋπολογισμό Γενικής Κυβέρνησης, έναντι στόχου για έλλειμμα 0,25% του ΑΕΠ (Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Κρατικός Προϋπολογισμός 2017). Πιο συγκεκριμένα, το δωδεκάμηνο του 2016 το πρωτογενές πλεόνασμα του Κρατικού προϋπολογισμού υπερέβη κατά €2,5 δισ. (1,4% του ΑΕΠ) τον αντίστοιχο αναθεωρημένο στόχο του προγράμματος για το 2016 (Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών). Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το πρωτογενές πλεόνασμα σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης αναμένεται να υπερβεί το 2% του ΑΕΠ για το 2016 (υπεραποδίδοντας συγκριτικά με το στόχο του Προγράμματος ύψους 0,5% του ΑΕΠ), το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία της προσπάθειας προσαρμογής για το 2017, οπότε ο αντίστοιχος στόχος του Προγράμματος είναι 1,75% του ΑΕΠ (Πηγή: Μνημόνιο Συνεργασίας, Αύγουστος 2015).

Το χρέος Γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό στο ΑΕΠ ανήλθε στο 177,4% του ΑΕΠ το 2015, αναμένεται να κορυφωθεί στο 179,7% του ΑΕΠ στο τέλος του 2016 ή το πρώτο εξάμηνο του 2017 και να αρχίσει να αποκλιμακώνεται σταδιακά στο 177,2% από τα τέλη του 2017 και μετά, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ελληνικής κυβέρνησης και Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές προβλέψεις, Φεβρουάριος 2017).

Επιπρόσθετα, το Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016 διατύπωσε τη δέσμευση των εταίρων να προβούν σε νέες, κατά συνθήκη, παραχωρήσεις με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους και συμφώνησε σε μία δέσμη σχετικών μέτρων που σχεδιάζεται να εφαρμοστούν προοδευτικά και σε συνάρτηση με την πρόοδο στην εκπλήρωση συγκεκριμένων, προσυμφωνημένων στόχων από την Ελλάδα στα πλαίσια του Προγράμματος που παρέχεται από τον ΕΜΣ. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την εξομάλυνση της διάρθρωσης των λήξεων χρέους και το σχεδιασμό κατάλληλων ενεργειών διαχείρισης και ανασχεδιασμού των μέτρων σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με στόχο την περαιτέρω αύξηση της μέσης διάρκειας του χρέους, τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησής του σε μεσο-μακροπρόθεσμο διάστημα και κατ' ουσίαν τη μείωση της καθαρής παρούσας αξίας του Ελληνικού δημόσιου χρέους (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 25 Μαΐου, 2016).

Επιπλέον, στο Eurogroup της 25ης Μαΐου 2016, συμφωνήθηκαν τα χαρακτηριστικά ενός δημοσιονομικού «μηχανισμού διόρθωσης ενδεχόμενων αποκλίσεων», ως προσπατούμενο για την επιτυχή ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος και η Ελληνική κυβέρνηση νομοθέτησε αυτό το μηχανισμό το Μάιο 2016, ώστε να εξασφαλιστεί πρόσθετη αξιοπιστία σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με τη διασφάλιση της βιώσιμης επίτευξης των μελλοντικών δημοσιονομικών στόχων (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 25 Μαΐου, 2016). Αυτός ο μηχανισμός προβλέπει την αυτόματη ενεργοποίηση διορθωτικών παρεμβάσεων στη δημοσιονομική πολιτική, στην περίπτωση που κινδυνεύει να μην επιτευχθεί ο ετήσιος στόχος του πρωτογενούς πλεονάσματος σύμφωνα με το Πρόγραμμα (Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Συμπληρωματικό Μνημόνιο Συνεργασίας, Ιούνιος 2016).

Το Eurogroup της 5ης Δεκεμβρίου 2016 (Πηγή: Δήλωση Eurogroup για την Ελλάδα, 5 Δεκεμβρίου 2016), ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, τα οποία συμπεριλαμβάνουν κυρίως: α) εξομάλυνση της διάρθρωσης των μελλοντικών αποπληρωμών χρέους μέσω της επιμήκυνσης του προγράμματος αποπληρωμής των δανείων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ» ή «EFSF») σε 32,5 έτη από 28 που ήταν έως τώρα, β) τη μείωση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω συμφωνιών επαναγοράς χρέους από τον ΕΜΣ, με στόχο τη σταθεροποίηση του συνολικού κόστους από τον ΕΜΣ και κατά συνέπεια τη μείωση του κινδύνου να πληρώσει η Ελλάδα υψηλότερα επιτόκια για τα δάνειά της στο μέλλον. Επιπροσθέτως, έχει προταθεί μια ενδεχόμενη ανταλλαγή τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών με αντίστοιχους τίτλους σταθερού επιτοκίου μεγαλύτερης διάρκειας και γ) ο ΕΜΣ αποφάσισε να χρηματοδοτήσει τις μελλοντικές εκταμιεύσεις του Προγράμματος προς την Ελλάδα, με την έκδοση μακροχρόνιων τίτλων, η διάρκεια των οποίων σχεδόν συμπίπτει με τη διάρκεια των δανείων της Ελλάδας, σταθεροποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα σχετικά επιτοκιακά κόστη της Ελλάδας. Τέλος, αποφασίστηκε και η αναστολή επιβολής υψηλότερου επιτοκιακού περιθωρίου που εφαρμόζεται για την δόση ύψους €11,3 δισ. των δανείων του ΕΤΧΣ από το δεύτερο πρόγραμμα, που χρησιμοποιήθηκε για να χρηματοδοτηθεί η επαναγορά χρέους, διατηρείται και το 2017 (βλ. «Συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων»).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΕΜΣ (Πηγή: ΕΜΣ) το αναμενόμενο όφελος από την υλοποίηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση χρέους στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Ελλάδας εκτιμάται στις 20 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μέχρι το 2060, ενώ θα συνεισφέρει στη μείωση των μακροπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού κράτους σε βιώσιμα επίπεδα – όπως αποφασίστηκε από το Eurogroup – έως 15% του ΑΕΠ για την περίοδο μετά το πρόγραμμα σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και κάτω του 20% του ΑΕΠ σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Η δεύτερη αξιολόγηση του Προγράμματος δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι και τα τέλη Μαρτίου 2017 και συνεπώς, η σχετική επίσημη χρηματοδότηση ύψους τουλάχιστον €6,1 δισ. δεν έχει καταβληθεί έως τότε. Ωστόσο, η ύπαρξη επαρκών αποθεμάτων ρευστότητας, εξαιτίας, μεταξύ άλλων της υπεραπόδοσης στην εφαρμογή του κρατικού προϋπολογισμού ελαχιστοποιεί τις πιέσεις σε όρους ρευστότητας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, μολονότι μια πιθανή περαιτέρω καθυστέρηση στην εκταμίευση της χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα θα μπορούσε να επιβραδύνει το ρυθμό αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα και να εξασθενήσει το κλίμα εμπιστοσύνης στην οικονομία. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο Eurogroup της 20ης Φεβρουαρίου 2017, επετεύχθη σύγκλιση μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και των εταίρων αναφορικά με βασικές παραμέτρους ολοκλήρωσης της εκκρεμούς δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, η οποία επιτρέπει την επιστροφή των κλιμακίων των θεσμών στην Ελλάδα για τη διαπραγμάτευση των απαιτούμενων μέτρων και μεταρρυθμίσεων που θα επιτρέψουν την επίτευξη συμφωνίας σε τεχνικό επίπεδο. Μετά τη ολοκλήρωση της συμφωνίας σε τεχνικό επίπεδο, θα επιτευχθεί πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Eurogroup, η οποία θα εγκρίνει τη σχετική χρηματοδότηση και, ενδεχομένως, να παρέχει και περισσότερη πληροφόρηση αναφορικά με τα μεσοπρόθεσμα μέτρα για τη βιωσιμότητα του ελληνικού δημόσιου χρέους (Πηγή: Δήλωση Eurogroup, 20 Φεβρουαρίου 2017). Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Προέδρου του Eurogroup, Jeroen Dijsselbloem, το μελλοντικό μείγμα των μέτρων δεν θα βασίζεται σε συμβατικά μέτρα λιτότητας αλλά, κυρίως, σε βαθιές διαρθρωτικές μεταβολές στο φορολογικό και συνταξιοδοτικό σύστημα, καθώς και στη ρύθμιση της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, στη συνέντευξη τύπου του ίδιου Eurogroup ο επίτροπος Pierre Moscovici σημείωσε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι έτοιμη να υποστηρίξει την Ελλάδα στις προσπάθειες υλοποίησης ενεργότερων πολιτικών στην αγορά εργασίας, με σκοπό την ταχύτερη μείωση της ανεργίας, και δεσμεύεται να συμβάλει χρηματοδοτικά προκειμένου να βοηθήσει τις ελληνικές αρχές προς την κατεύθυνση αυτή (Πηγή: Eurogroup 20 Φεβρουαρίου 2017, Συνέντευξη Τύπου). Επιπλέον, το Eurogroup της 20^{ης} Μαρτίου 2017 αναγνώρισε την πρόοδο που υπήρξε στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των θεσμών και των Ελληνικών αρχών στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της δεύτερης αξιολόγησης και πρότεινε να εντατικοποιηθούν οι συζητήσεις τις επόμενες εβδομάδες για τα εναπομείνοντα θέματα (σχετιζόμενα κυρίως με τις μεσοπρόθεσμες ρυθμίσεις στα εργασιακά, την ενέργεια και το ασφαλιστικό) με στόχο την επίτευξη συμφωνίας το συντομότερο δυνατό (Πηγή: Ανακοίνωση Τύπου, Δηλώσεις J. Dijsselbloem μετά το Eurogroup της 20^{ης} Μαρτίου 2017).

Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρέμεινε σε κατάσταση απομόχλευσης το 2016, με το δανεισμό προς τον ιδιωτικό τομέα να συρρικνώνεται περαιτέρω, αν και με ελαφρά μικρότερο ρυθμό συγκριτικά με τα τέλη του 2015 (-1,4% ετησίως το Δεκέμβριο 2016 έναντι -2,0% ετησίως το Δεκέμβριο του 2015), με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά να μειώνονται κατά 2,8% ετησίως το Δεκέμβριο 2016 (σε σύγκριση με -3,1% ετήσια μεταβολή το Δεκέμβριο 2015). Σε αυτό το πλαίσιο, τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις παρουσίασαν σημάδια σταθεροποίησης το 2016 (+0,1% ετησίως το Δεκέμβριο 2016 συγκριτικά με -0,7% ετησίως τον Ιούνιο 2016 και -1,2% ετησίως το Δεκέμβριο του 2015). Ωστόσο, ο ρυθμός απομόχλευσης επιταχύνθηκε ξανά τον Ιανουάριο 2017 (-1,6% ετησίως), κυρίως λόγω της επιδείνωσης στο δανεισμό προς επιχειρήσεις (-0,4% ετησίως). Οι καταθέσεις του ιδιωτικού τομέα αυξήθηκαν κατά €4,2 δισ., σωρευτικά το 2016, με τις καταθέσεις των νοικοκυριών να αυξάνονται κατά €2,6 δισ. και των επιχειρήσεων κατά €1,6 δισ., αντανakλώντας, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος και τον περιορισμό της διακράτησης χαρτονομισμάτων από τα ιστορικά υψηλά του 2015. Εντούτοις, οι ιδιωτικές καταθέσεις μειώθηκαν κατά €1,7δισ. τον Ιανουάριο 2017, κυρίως εξαιτίας των αναλήψεων από το έκτακτο επίδομα στους συνταξιούχους (που πιστώθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου 2016), καθώς και της αρνητικής εποχικότητας, ειδικά στις εταιρικές καταθέσεις (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος). Αντιστοίχως, η χρηματοδότηση του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος από το Ευρωσύστημα μειώθηκε στα €61,9 δισ. το Φεβρουάριο 2017 και κατά €64,7 δισ. σωρευτικά από τον Ιούνιο 2015, με την εξάρτηση του τραπεζικού συστήματος από την χορήγηση έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance («ELA»)) να μειώνεται κατά €43,6 δισ. την ίδια περίοδο (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος), υποβοηθούμενη, επίσης από την επαναφορά από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) της παρέκκλισης από τις ελάχιστες απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης για τα εμπορεύσιμα χρεόγραφα που εκδίδει ή εγγυάται η Ελληνική Δημοκρατία, στις 22 Ιουνίου 2016 (Πηγή: ΕΚΤ). Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η εξάρτηση από το ELA αυξήθηκε κατά €0,3 δισ. σε μηνιαία βάση μεταξύ Ιανουαρίου και Φεβρουαρίου 2017 (Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος) για πρώτη φορά από τον Απρίλιο 2016, πιθανώς υποδεικνύοντας μια σημαντική επιβράδυνση στο ρυθμό βελτίωσης της χρηματοδοτικής θέσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τους πρώτους μήνες του 2017.

Οι αποδόσεις των ελληνικών κρατικών ομολόγων εμφάνισαν τάσεις ομαλοποίησης, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος τον Ιούνιο και την επαναφορά από την ΕΚΤ της παρέκκλισης από τις ελάχιστες απαιτήσεις πιστοληπτικής διαβάθμισης για τα εμπορεύσιμα ελληνικά χρεόγραφα. Το Δεκέμβριο 2016 το επιτοκιακό περιθώριο του ελληνικού ομολόγου έναντι του γερμανικού σημείωσε σημαντική μείωση κατά 170 μονάδες βάσης συγκριτικά με το Σεπτέμβριο 2016, υποβοηθούμενο από την ανακοίνωση των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, την πρόοδο που σημείωσε η χώρα στο πλαίσιο της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος και την εντατικοποίηση της επεκτατικής πολιτικής της ΕΚΤ μέσω της αγοράς περιουσιακών στοιχείων. Εντούτοις, οι αποτιμήσεις του ελληνικού χρέους επιδεινώθηκαν στα τέλη του Ιανουαρίου και αρχές Φεβρουαρίου 2017 με το επιτοκιακό περιθώριο του ελληνικού ομολόγου έναντι του γερμανικού να αυξάνεται σε υψηλό τριών μηνών (-7,3% ή κατά 69 μονάδες βάσης πάνω από το μέσο επίπεδο του Δεκεμβρίου 2016), καθώς οι αγορές άρχισαν να αποδίδουν μεγαλύτερη πιθανότητα στο ενδεχόμενο η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος να γίνει αργότερα από το αναμενόμενο, ενόψει των αποκλίσεων μεταξύ των επίσημων πιστωτών σχετικά με την πρόοδο της οικονομικής δραστηριότητας της Ελλάδας και των δημοσιονομικών προοπτικών, καθώς και των υπολειπόμενων δράσεων που πρέπει να συμφωνηθούν, και οι οποίες δεν είχαν οριστικοποιηθεί μέχρι τις αρχές Μαρτίου 2017. Ωστόσο, η πρόοδος στην διαπραγμάτευση με τους επίσημους πιστωτές, που επετεύχθη

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

στο Eurogroup της 20ης Φεβρουαρίου 2017, οδήγησε στη βελτίωση των αποτιμήσεων των ελληνικών κρατικών χρεογράφων στα τέλη του Φεβρουαρίου και αρχές Μαρτίου 2017 (Πηγή: Bloomberg).

Εν προκειμένω, το αξιόχρεο της Ελλάδος αναβαθμίστηκε από τον αξιολογικό οίκο Standard & Poor's («S&P») κατά μία βαθμίδα σε «B-» στις 22 Ιανουαρίου 2016, με σταθερές προοπτικές, με τον οίκο να επικαλείται την ηπιότερη από το αναμενόμενο ύφεση και την πρόοδο που έχει πραγματοποιηθεί όσον αφορά τους δημοσιονομικούς και μεταρρυθμιστικούς στόχους του Προγράμματος ως τις βασικές παραμέτρους της απόφασής του, ενώ οι άλλοι αξιολογικοί οίκοι διατήρησαν τις προηγούμενες αξιολογήσεις. Στις 11 Ιουλίου 2016, ο αξιολογικός οίκος Moody's διατήρησε τις σταθερές προοπτικές για την αξιολόγηση της Ελλάδας σε «Caa3», καθώς επισημαίνει ότι οι συνθήκες στην Ελλάδα έχουν σταθεροποιηθεί μετά την ενεργοποίηση του Προγράμματος, καθώς και διατήρησε την ίδια αξιολόγηση και τις σταθερές προοπτικές στις 14 Οκτωβρίου 2016. Ομοίως, οι αξιολογικοί οίκοι S&P και Fitch διατήρησαν το αξιόχρεο της Ελλάδας σε «B-» και «CCC», αντίστοιχα, με σταθερές προοπτικές στις 22 Ιουλίου 2016 και 2 Σεπτεμβρίου 2016, αντίστοιχως, αναγνωρίζοντας την πρόοδο στον τομέα δημοσιονομικής εξυγίανσης και την εφαρμογή των όρων του Προγράμματος σε συνδυασμό με την ηπιότερη από το αναμενόμενο ύφεση (Πηγή: Δελτία Τύπου Moody's, S&P and Fitch).

Επιπρόσθετα, η S&P διατήρησε ξανά την αξιολόγηση του αξιόχρεου της Ελλάδας σε «B-» με σταθερές προοπτικές στις 20 Ιανουαρίου 2017, σημειώνοντας, ωστόσο, πως παρά την ήπια ανάκαμψη που παρατηρήθηκε το δεύτερο μισό του 2016, η Ελληνική οικονομία εξακολουθεί να είναι εύθραυστη με τον τραπεζικό τομέα να παραμένει υπό πίεση. Στο ίδιο πλαίσιο ο αξιολογικός οίκος Fitch διατήρησε την αξιολόγηση του αξιόχρεου της Ελλάδας σε «CCC» στις 24 Φεβρουαρίου 2017, ενώ ο οίκος Moody's δεν ανακοίνωσε την προγραμματισμένη αξιολόγηση, και συνεπώς η τρέχουσα αξιολόγηση του συγκεκριμένου οίκου για το αξιόχρεο της Ελλάδας παραμένει στο «Caa3» με σταθερές προοπτικές (Πηγή: Δελτία τύπου Moody's, S&P και Fitch).

Το Μακροοικονομικό Περιβάλλον και ο Τραπεζικός Τομέας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη-5 (η «NAE-5» αποτελείται από τις Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ, Ρουμανία, και Σερβία)¹

Τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις των οικονομιών και των τραπεζικών κλάδων της NAE-5 βελτιώθηκαν σε ευρεία κλίμακα το 2016. Πράγματι, η οικονομική ανάπτυξη ανέκτησε δυναμική, ο πληθωρισμός υποχώρησε, η δημοσιονομική προσαρμογή συνεχίστηκε και η κερδοφορία του τραπεζικού τομέα ενισχύθηκε, ενώ το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών επιδεινώθηκε, παραμένοντας ακόμα, ωστόσο, σε διαχειρίσιμα επίπεδα.

Το ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους αυξήθηκε κατά 4,1% το 2016 από 3,3% το προηγούμενο έτος,² παρά την πιο σφιχτή δημοσιονομική πολιτική (το δημοσιονομικό έλλειμμα συρρικνώθηκε στο 1,6% του ΑΕΠ το 2016 από 2,2% το προηγούμενο έτος).³ Στην αύξηση συνέβαλαν η ιδιωτική κατανάλωση και οι εξαγωγές.² Το ενισχυμένο πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα, ως απόρροια, μεταξύ άλλων, της μεγάλης μείωσης του ΦΠΑ στη Ρουμανία (της μεγαλύτερης οικονομίας στη NAE-5, με ποσοστό 62,0% περίπου στο ΑΕΠ), της βελτίωσης των συνθηκών στην αγορά εργασίας, του ισχυρότερου αποπληθωρισμού (ο μέσος πληθωρισμός μειώθηκε στο -0,9% το 2016 από -0,1% το προηγούμενο έτος),⁴ σε συνδυασμό με μια υποστηρικτική νομισματική πολιτική και ευνοϊκές τιμές πετρελαίου, έδωσαν ώθηση στην ιδιωτική κατανάλωση. Η ισχυρή εξωτερική ζήτηση, κυρίως λόγω της ανάκαμψης στην Ευρωπαϊκή Ένωση -- του μεγαλύτερου εμπορικού εταίρου της NAE-5 -- έδωσε ώθηση στις εξαγωγές.

Αρνητικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε ελαφρά στο 2,0% του ΑΕΠ το 2016 από 1,8% το προηγούμενο έτος,⁴ παρά τις ευνοϊκές τιμές πετρελαίου (η μέση τιμή πετρελαίου Brent μειώθηκε κατά 15,7% στα €40,7 το βαρέλι το 2016 (Πηγή: Reuters)), αντανακλώντας την ανάκαμψη στην εγχώρια ζήτηση. Ωστόσο, αυτή η αρνητική εξέλιξη δεν αποτελεί λόγο ανησυχίας, καθώς το έλλειμμα παρέμεινε σε διαχειρίσιμα επίπεδα -- αρκετά χαμηλότερα του εύρους του 15%-17% του ΑΕΠ πριν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση -- και η ποιότητα χρηματοδότησης του ελλείμματος παραμένει ικανοποιητική. Πράγματι, οι άμεσες ξένες επενδύσεις που δεν παράγουν χρέος συνέχισαν να υπερκαλύπτουν το ελλειμματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών για τρίτο συνεχόμενο έτος (144,0% το 2016).⁴

Εν μέσω ενός ευνοϊκού λειτουργικού περιβάλλοντος, τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις του τραπεζικού κλάδου της NAE-5 επίσης βελτιώθηκαν το 2016. Πράγματι, η κερδοφορία εκτιμάται ότι αυξήθηκε στα €2.0 δις το 2016 από €1.8 δις το προηγούμενο έτος.⁴ Η επίδοση αυτή ενισχύθηκε από χαμηλότερες προβλέψεις για μη εξυπηρετούμενα δάνεια, λόγω της μείωσης του δείκτη των προβληματικών δανείων προς τα συνολικά δάνεια (κυμαινόμενου μεταξύ 6,6% στην ΠΓΔΜ και 18,3% στην Αλβανία το Δεκέμβριο του 2016 έναντι 10,8% στην ΠΓΔΜ και 21,6% στη Σερβία τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους).⁵ Επιπρόσθετα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ενισχύθηκε περαιτέρω (κυμαινόμενος μεταξύ 15,2% στην ΠΓΔΜ και 22,2% στη Βουλγαρία τον Δεκέμβριο του 2016 έναντι 15,5% στην ΠΓΔΜ και 22,2% στη Βουλγαρία τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους).⁵ Η βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων του ενεργητικού και της φερεγγυότητας προϋδεάζουν για ισχυρή ανάκαμψη της δανειακής δραστηριότητας στο προσεχές μέλλον, δεδομένου του χαμηλού βαθμού χρηματοπιστωτικής διείσδυσης στην περιοχή (το ποσοστό δανείων προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 28,3% στη Ρουμανία και 53,0% στη Βουλγαρία το Δεκέμβριο του 2016)⁵, κυρίως στον τομέα των νοικοκυριών (το ποσοστό δανείων στα νοικοκυριά προς ΑΕΠ κυμάνθηκε μεταξύ 11,2% στην Αλβανία και 22,1% στην ΠΓΔΜ το Δεκέμβριο του 2016)⁵ και του επαρκούς δείκτη ρευστότητας (στη NAE-5, ο μέσος όρος δανείων προς καταθέσεις μειώθηκε περαιτέρω στο 84,0% το Δεκέμβριο του 2016 από 89,9% τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους -- αρκετά χαμηλότερα από το υψηλό του 133,7% πριν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση).⁴

¹ Δημοσιευμένα στοιχεία από τις Κεντρικές Τράπεζες και τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ. Οι σταθμισμένοι μέσοι όροι των NAE-5 έχουν υπολογιστεί με βάση το ονομαστικό ΑΕΠ της κάθε χώρας

² Δημοσιευμένα στοιχεία από τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

³ Δημοσιευμένα στοιχεία από τα Υπουργεία Οικονομικών των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

⁴ Δημοσιευμένα στοιχεία από τις Κεντρικές Τράπεζες των σχετικών κρατών και υπολογισμοί της ΕΤΕ

⁵ Δημοσιευμένα στοιχεία από τις Κεντρικές Τράπεζες των σχετικών κρατών

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Για το 2017, παρά τους ισχυρούς εξωτερικούς κλυδωνισμούς, αναμένουμε ότι τα θεμελιώδη μεγέθη και οι επιδόσεις των οικονομιών και των τραπεζικών κλάδων της ΝΑΕ-5 θα παραμείνουν ισχυρά. Ωστόσο, υπάρχουν κίνδυνοι για τις θετικές προοπτικές, που προέρχονται από: i) σφικτότερες του αναμενόμενου συνθήκες ρευστότητας στις διεθνείς αγορές, σε περίπτωση που η ανάπτυξη και ο πληθωρισμός αυξηθούν ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής πολιτικής της κυβέρνησης Trump, προκαλώντας επιπλέον προσαρμογές στην επιτοκιακή πολιτική της Fed; ii) τη μικρότερη της αναμενόμενης οικονομική επίδοση του κύριου εμπορικού, επενδυτικού και χρηματοδοτικού εταίρου της περιοχής -- της Ευρωζώνης -- σε περίπτωση αυξημένου προστατευτισμού από τη νέα Κυβέρνηση των ΗΠΑ και/ή παρατεταμένης πολιτικής αβεβαιότητας έπειτα από τις εκλογικές αναμετρήσεις το τρέχον έτος στην Ολλανδία (τον Μάρτιο), στη Γαλλία (τον Μάιο και τον Ιούνιο) και στη Γερμανία (τον Σεπτέμβριο); και iii) την ενίσχυση της εντός των συνόρων πολιτικής αβεβαιότητας και του επακόλουθου δημοσιονομικού εκτροχιασμού, λόγω του μεγάλου αριθμού εκλογικών αναμετρήσεων (οι βουλευτικές εκλογές στην Αλβανία, Βουλγαρία και ΠΓΔΜ και οι προεδρικές εκλογές στην Αλβανία και Σερβία θα πραγματοποιηθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους).

Αναμενόμενες Εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)

Ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να επιταχυνθεί ελαφρώς το 2017. Η οικονομική δραστηριότητα στις ανεπτυγμένες οικονομίες αναμένεται να παραμείνει σε τροχιά ανάκαμψης, εξαιτίας κυρίως της περισσότερο υποστηρικτικής δημοσιονομικής πολιτικής στις ΗΠΑ. Επιπρόσθετα, οι υψηλότερες τιμές των εμπορευμάτων θα υποστηρίξουν τις οικονομίες Ρωσίας και Βραζιλίας, ενώ οι βραχυπρόθεσμες προοπτικές για την οικονομία της Κίνας παραμένουν ευνοϊκές εν μέσω της συνεχιζόμενης υποστηρικτικής πολιτικής. Για το 2017, ο ρυθμός ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να διαμορφωθεί σε 3,4% από 3,1% το 2016 (σύμφωνα με εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»), World Economic Outlook, Ιανουάριος 2017).

Παρόλα αυτά, υπάρχουν ουσιαστικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν για την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη. Πράγματι, το Brexit, έχει εκκινήσει μια μακρά περίοδο πολιτικής και οικονομικής αβεβαιότητας, ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Παράλληλα, ακραία γεωπολιτικά (επιπτώσεις προσφυγικής κρίσης) ή/και πολιτικά (εκλογές σε Γαλλία και Γερμανία εντός του 2017) γεγονότα θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την επιχειρηματική και καταναλωτική εμπιστοσύνη και να εκτροχιάσουν την εύθραυστη ανάπτυξη της οικονομίας της ευρωζώνης. Επιπρόσθετα, οι έντονες πιέσεις που δέχονται οι Ευρωπαϊκές τράπεζες (π.χ. μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα) ενδέχεται να οδηγήσουν στην αναζωπύρωση της τραπεζικής/κρατικού χρέους κρίση στην ευρωζώνη. Ταυτόχρονα, οι πολιτικές που θα ακολουθήσει η νέα Κυβέρνηση στις ΗΠΑ πιθανώς να αυξήσουν την αβεβαιότητα, καθώς ενδεχόμενα μέτρα προστατευτισμού ενδέχεται να πλήξουν το διεθνές εμπόριο. Η απότομη σύσφιξη των χρηματοδοτικών συνθηκών – ενδεχομένως λόγω της πιο απότομης-από-το-αναμενόμενο αύξησης επιτοκίων από τη Fed -- θα ωθούσε ανοδικά τα ασφάλιστρα κινδύνου στις περισσότερες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων οδηγώντας σε υψηλότερη χρηματοοικονομική μεταβλητότητα. Σε αυτό το περιβάλλον αυξημένης αποστροφής κινδύνου, οι αναπτυσσόμενες οικονομίες, ειδικότερα αυτές με σημαντικές εξωτερικές ανισορροπίες, βρίσκονται εκτεθειμένες, καθώς ενδέχεται να αντιμετωπίσουν απότομη αντιστροφή των κεφαλαιακών ροών που είχαν εισρεύσει προς αυτές τα προηγούμενα έτη. Επιπλέον, τα υψηλά και αυξανόμενα επίπεδα ιδιωτικού χρέους, καθώς επίσης και οι πιέσεις που δημιουργούν οι μεταστροφές (εκροές) των κεφαλαιακών ροών θα μπορούσαν να οδηγήσουν την οικονομία της Κίνας σε μια περισσότερο απότομη από ότι αναμένεται επιβράδυνση. Τέλος, πιθανή περαιτέρω κλιμάκωση των γεωπολιτικών εντάσεων στη Μέση Ανατολή και στη διένεξη μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας ενδέχεται να επιδράσει αρνητικά στις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας.

Αναφορικά με την Ελλάδα, οι επίσημες προβλέψεις για ισχυρή ανάκαμψη το 2017 και το 2018 ύψους 2,7% και 2,9%, ετησίως, αντίστοιχα, κατά μέσο όρο (Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Χειμερινές προβλέψεις, Φεβρουάριος 2017 και ΔΝΤ, Country Report No. 17/40, Φεβρουάριος 2017), βασίζονται κυρίως στις βελτιούμενες συνθήκες σε συγκεκριμένους τομείς του επιχειρηματικού τομέα που επιβίωσαν της κρίσης, τη βιώσιμη αύξηση της απασχόλησης και τη σταθεροποίηση των ωρομισθίων που θα στηρίξουν το διαθέσιμο εισόδημα.

Η ανάκαμψη εκτιμάται πως θα υποστηριχθεί και από α) τη βελτίωση του οικονομικού κλίματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος, β) τις θετικές εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού (όπως προκύπτει από τις θετικές τάσεις των προ-κρατήσεων για το 2017) και τις εξαγωγές αγαθών, γ) την επιτάχυνση της ιδιωτικής και δημόσιας επενδυτικής δραστηριότητας, που ενισχύεται από τις εισροές χρηματοδότησης του προγράμματος και τα διαρθρωτικά κεφάλαια από την ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, δ) την περαιτέρω ομαλοποίηση των συνθηκών ρευστότητας (αντανακλώντας, μεταξύ άλλων, την επιπρόσθετη πρόοδο στην εξόφληση ληξιπρόθεσμων οφειλών της Γενικής κυβέρνησης) και ε) την αναμενόμενη σταδιακή χαλάρωση των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων.

Η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, που θα αποδεσμεύσει επιπρόσθετη χρηματοδότηση ύψους τουλάχιστον €6,1 δισ. τους πρώτους μήνες του 2017 (εκ των οποίων περίπου €1,0 δισ. προορίζονται για αποπληρωμή εσωτερικών υποχρεώσεων του δημοσίου), αναμένεται να υποστηρίξει την οικονομική δραστηριότητα και την εμπιστοσύνη, αντισταθμίζοντας τις αρνητικές επιδράσεις από τη συνέχιση της δημοσιονομικής προσαρμογής. Μια ενδεχόμενη συμμετοχή της Ελλάδας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Public Sector Purchase Programme («PSPP»)) το 2017 θα επιτάχυνε τη βελτίωση στις συνθήκες ρευστότητας και θα υποστήριζε περαιτέρω την εμπιστοσύνη και την οικονομική δραστηριότητα.

Ολοκλήρωση πώλησης θυγατρικών

Πώληση της Finansbank A.Ş.

Στις 15 Ιουνίου 2016, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος («Τράπεζα» ή «ΕΤΕ») Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση της συμμετοχής της στη Finansbank A.Ş. (99,81%) στην Εθνική Τράπεζα του Κατάρ (Qatar National Bank S.A.Q. – («QNB»)) (η «Συναλλαγή»). Το τίμημα της συναλλαγής ήταν €2.750 εκατ. Η Συναλλαγή συμπεριλάμβανε και την συμμετοχή της Τράπεζας στη Finans Finansal Kiralama A.Ş. (29,87%), στη Finans Yatırım Menkul Degerler A.Ş. (0,2%), και στη Finans Portfoy Yonetimi A.Ş. (0,02%). Παράλληλα, η QNB αποπλήρωσε

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης, ύψους USD 910 εκατ., που η ΕΤΕ είχε χορηγήσει στη Finansbank, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ρευστότητα του Ομίλου της Τράπεζας («ο Όμιλος») κατά περίπου €3,6 δισ.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της Συναλλαγής, ο δείκτης CET1 της Τράπεζας αυξήθηκε περίπου κατά 684 μ.β. Αυτή η κεφαλαιακή ενίσχυση άνοιξε τον δρόμο για την αποπληρωμή, μετά από έγκριση του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού («ΕΕΜ») της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, των €2,0 δισ. μετατρέψιμων υπό αίρεση ομολογιών («CoCos») που η ΕΤΕ εξέδωσε στις 9 Δεκεμβρίου 2015 (βλ. παρακάτω «Αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολόγων (CoCos) που είχαν εκδοθεί υπέρ του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»)).

Παράλληλα με τη διατήρηση της σημαντικής της θέσης από πλευράς ρευστότητας μεταξύ των Ελληνικών τραπεζών (δείκτης εγχώριων δανείων προς καταθέσεις 86,1% στις 31 Δεκεμβρίου 2016), η Τράπεζα αξιοποίησε τη ρευστότητα που αντλήθηκε από τη Συναλλαγή ώστε να μειώσει σημαντικά το χρηματοδοτικό της κόστος, μην ανανεώνοντας τα ομόλογα του Πυλώνα II και μειώνοντας αντίστοιχα την έκθεσή της στο ELA.

Η πώληση της Finansbank σηματοδοτεί την ολοκλήρωση όλων των ενεργειών που περιλαμβάνονταν στο Σχέδιο Κεφαλαιακών Ενεργειών (Capital Plan), όπως έγινε αποδεκτό στις 13 Νοεμβρίου 2015 από τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό («ΕΕΜ», ή Single Supervisory Mechanism – «SSM») και υπογραμμίζει την αφοσίωση της διοίκησης της Τράπεζας στην επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος αναδιάρθρωσης της Τράπεζας και στη μακροπρόθεσμη στρατηγική της να διοχετεύσει κεφάλαια στην ελληνική οικονομία και να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας.

Πώληση Επενδύσεων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Private equity funds)

Την 21 Δεκεμβρίου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της άμεσης ή έμμεσης συμμετοχής της σε 11 Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών («Funds»), που διατηρεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, τις οποίες διαχειρίζεται η NBSI Private Equity Ltd. Την 2 Φεβρουαρίου 2016, η Τράπεζα προέβη στη σύναψη οριστικής συμφωνίας για την πώληση του 100% των Funds στις Deutsche Bank Private Equity και Goldman Sachs Asset Management. Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €288 εκατ. Με βάση τα ανωτέρω, η συμμετοχή στα Funds πληρούσε τα κριτήρια ταξινόμησης της ως κατεχόμενη προς πώληση από την 21 Δεκεμβρίου 2015.

Κατόπιν της απόφασης του Ομίλου να διαθέσει προς πώληση το σύνολο της συμμετοχής του στα Funds, ο Όμιλος, βασιζόμενος στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της αναγνωρισθείσας υπεραξίας στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημιάς απομείωσης υπεραξίας ποσού €106 εκατ. κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Η πώληση ολοκληρώθηκε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των Funds πέρασε στους Αγοραστές. Η διάθεση της συμμετοχής συνάδει με το σχέδιο κεφαλαιακής ενίσχυσης του Ομίλου για την κάλυψη του κεφαλαιακού ελλείμματος, όπως αυτό προσδιορίστηκε στην Άσκηση Συνολικής Αξιολόγησης για το 2015, που διεξήχθη από την ΕΚΤ και ικανοποιεί τη σχετική δέσμευση του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού (“DGComp”) την 4 Δεκεμβρίου 2015.

Πώληση Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένη Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε

Την 10 Φεβρουαρίου 2014, η JERMYN STREET REAL ESTATE FUND IV LP (“JERMYN”) ορίστηκε ως Προτεινόμενος Επενδυτής μετά την ανοικτή διεθνή διαγωνιστική διαδικασία για την εξαγορά της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. (η «Διαδικασία»). Μετά την έγκριση της συναλλαγής από το Ελεγκτικό Συνέδριο την 5 Ιουνίου 2014, την 17 Σεπτεμβρίου 2014 υπογράφηκε Σύμβαση Πώλησης και Αγοράς μεταξύ των Εθνικής Τράπεζας και Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. («ΤΑΙΠΕΔ»), με την ιδιότητα των πωλητών και της εταιρείας Apollo Investment Hold Co, με την ιδιότητα του αγοραστή και της JERMYN με την ιδιότητα του εγγυητή. Η Apollo Investment Hold Co είναι εταιρεία ειδικού σκοπού και ανήκει κατά 100,00% στην JERMYN. Η συναλλαγή αναμενόταν να ολοκληρωθεί μετά την εκπλήρωση σχετικών όρων και προϋποθέσεων. Αυτοί, μεταξύ άλλων, περιελάμβαναν την έκδοση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του σχετικού Ειδικού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου (το «Σχέδιο»). Τον Μάρτιο του 2015, το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέδωσε αρνητική απόφαση για το υποβληθέν σχέδιο. Σε συνέχεια της ανωτέρω εξέλιξης η Τράπεζα σε συνεργασία με το ΤΑΙΠΕΔ και τον Προτεινόμενο Επενδυτή ξεκίνησαν συζητήσεις εντός του πλαισίου της υπάρχουσας διαδικασίας και σε εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης Πώλησης και Αγοράς. Η περίοδος διαβούλευσης, σε συμφωνία με τον Προτεινόμενο Επενδυτή και σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης Πώλησης και Αγοράς, άρχισε την 11 Μαΐου 2015 και επεκτάθηκε μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι συζητήσεις μεταξύ των μερών κατέληξε σε συμφωνία η οποία περιλήφθηκε ως Προσθήκη, με ημερομηνία 31 Δεκεμβρίου 2015, στην Σύμβαση Πώλησης και Αγοράς βάσει της οποίας το αρχικό Σχέδιο υποκαταστάθηκε από ένα νέο Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την υπ’ αριθμό 152/2016 απόφασή της.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 27 Οκτωβρίου 2016, ημέρα κατά την οποία η Apollo Investment Hold Co ανέλαβε τον έλεγχο των εταιρειών ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. αντί τιμήματος €299 εκατ. Το κέρδος από την πώληση ανήλθε σε €150 εκατ.

Αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολόγων (CoCos) που είχαν εκδοθεί υπέρ του ΤΧΣ

Την 15 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα, σε συνέχεια σχετικής απόφασης του Διοικητικού της Συμβουλίου και σύμφωνα με τις Δεσμεύσεις του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 4 Δεκεμβρίου 2015, προέβη σε πλήρη αποπληρωμή των CoCos ύψους €2.029 εκατ. που είχε εκδώσει το Δεκέμβριο του 2015 υπέρ του ΤΧΣ, κατόπιν προηγούμενης σχετικής έγκρισης από τον SSM της ΕΚΤ σύμφωνα με το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο. Σημειώνεται ότι, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας CET1 του Ομίλου με 31 Δεκεμβρίου 2016, μετά την αποπληρωμή των CoCos ανήλθε 16,3% επιβεβαιώνοντας την ισχυρή κεφαλαιακή βάση του Ομίλου.

Συμφωνηθείσες πωλήσεις θυγατρικών

United Bulgarian Bank A.D.(«UBB») και Interlease E.A.D.

Την 30 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με τη Βελγική τράπεζα KBC («KBC Group») για την πώληση του 99,91% της θυγατρικής της τράπεζας στη Βουλγαρία, United Bulgarian Bank A.D. («UBB») και του 100% της θυγατρικής της εταιρίας Interlease E.A.D. Το τίμημα για την πώληση των δύο ανωτέρω θυγατρικών ανέρχεται σε €610 εκατ. Πριν από την ολοκλήρωση της συναλλαγής η UBB θα προβεί σε διανομή μερίσματος προς την ΕΤΕ ύψους €50 εκατομμυρίων, κατόπιν έγκρισης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση.

Η πώληση της UBB επιβεβαιώνει τη δέσμευση της Διοίκησης της ΕΤΕ να εφαρμόσει με συνέπεια το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (βλ. παρακάτω «Σχέδιο Αναδιάρθρωσης»).

Η ολοκλήρωση της πώλησης υπόκειται στις εγκρίσεις της Κεντρικής Τράπεζας και της Εποπτικής Χρηματοπιστωτικής Αρχής της Βουλγαρίας, της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου / της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των αρμόδιων αρχών ανταγωνισμού και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Ιούνιο του 2017.

The South African Bank of Athens Ltd («S.A.B.A.»)

Την 22 Δεκεμβρίου 2016 ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDINGS Proprietary Limited, της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,81% της θυγατρικής της τράπεζας στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, S.A.B.A. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε ZAR 279 εκατ.

Η πώληση της S.A.B.A. επιβεβαιώνει τη δέσμευση της Διοίκησης της ΕΤΕ να εφαρμόσει με συνέπεια το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας (βλ. παρακάτω «Σχέδιο Αναδιάρθρωσης»).

Η ολοκλήρωση της πώλησης υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής και (iii) της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2017.

Η αναμενόμενη θετική επίδραση από τις προαναφερθείσες συναλλαγές (UBB, Interlease E.A.D. and S.A.B.A.) επί του CET1 ratio ανέρχεται σε 106bps.

Πρόγραμμα Εθελουσίας Αποχώρησης Προσωπικού

Την 9 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα ανακοίνωσε στους υπαλλήλους της τους όρους του προγράμματος εθελουσίας αποχώρησης, το οποίο αφορούσε και συγκεκριμένες θυγατρικές. Η προθεσμία για την υποβολή αιτήσεων έληξε στις 22 Δεκεμβρίου 2016 και συμμετείχαν 1.171 και 1.125 υπάλληλοι για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. Η Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης (βλ. παρακάτω «Σχέδιο Αναδιάρθρωσης»), είχε αναγνωρίσει σχετική πρόβλεψη, με αποτέλεσμα το κόστος του προγράμματος εθελουσίας αποχώρησης των εργαζομένων να μην έχει επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Συμμετοχή της Εθνικής Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων

Όπως αναφέρεται ανωτέρω, στις 5 Δεκεμβρίου 2016, (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία βγήκε από την ύφεση το 3ο τρίμηνο του 2016, υποστηριζόμενη από την ανάκαμψη της εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας και την ανθεκτική εσωτερική ζήτηση»), το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την πρόταση ανταλλαγής ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες, με στόχο τη σταθεροποίηση των επιτοκίων και την εξομάλυνση της διαχρονικής κατανομής των μελλοντικών υποχρεώσεων αποπληρωμής χρέους για το ελληνικό κράτος. Η ανταλλαγή αυτή θα γίνει στην λογιστική αξία των εν λόγω ομολόγων και κατά συνέπεια δεν θα έχει επίδραση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Στο πλαίσιο αυτό, τον Φεβρουάριο και Μάρτιο 2017, η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων με ονομαστική αξία €1,6 δισ. και €0,3 δισ. αντίστοιχα. Η ονομαστική αξία των τίτλων που είναι επιλέξιμα για το πρόγραμμα αυτό ανέρχεται σε €6,2 δισ.

Χρηματοοικονομικά Αποτελέσματα

Κερδοφορία

Ελλάδα

Τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων ενισχύθηκαν κατά 31.2% το 2016 σε €818 εκατ., αντανakλώντας τη μείωση του κόστους ρευστότητας και την περιστολή των λειτουργικών δαπανών, παρά την εποχικότητα.

Τα καθαρά έσοδα από τόκους διαμορφώθηκαν σε €1.592 εκατ. από €1.573 εκατ. το 2015, καθώς η αρνητική επίπτωση από την απομόγχευση δανείων αντιστάθμισε το όφελος από την ανατιμολόγηση του κόστους των προθεσμιακών καταθέσεων και την αποκλιμάκωση της χρηματοδότησης από τον ELA. Επιπρόσθετα, η μείωση του ενεργητικού λόγω πωλήσεων ομολόγων ΕΤΧΣ αξίας €3.3

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

δισ. κατά τη διάρκεια της χρονιάς, συνέβαλε στη βελτίωση του καθαρού επιτοκιακού περιθωρίου σε ετήσια βάση κατά 15 μονάδες βάσης («μ.β.») και ανήλθε σε 278 μ.β.

Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες αυξήθηκαν σε €149 εκατ. το 2016 από €-2 εκατ. το 2015, αντικατοπτρίζοντας τη μείωση του κόστους άντλησης ρευστότητας μέσω ομολόγων του Πυλώνα II και III⁶, τα οποία αποπληρώθηκαν πλήρως το τέταρτο τρίμηνο του 2016. Συγκεκριμένα, σε ετήσια βάση, το κόστος των ομολόγων του Πυλώνα II και III μειώθηκε σε €54 εκατ. το 2016 από €197 εκατ. το 2015.

Το 2016, οι λειτουργικές δαπάνες διαμορφώθηκαν σε €991 εκατ., μειωμένες κατά 3,7% σε σχέση με το 2015, λόγω της περιστολής τόσο των δαπανών προσωπικού (-3,4% σε ετήσια βάση) όσο και των γενικών και διοικητικών εξόδων (-5,6% σε ετήσια βάση). Ο δείκτης Κόστους προς Οργανικά έσοδα βελτιώθηκε σε 54,8% το 2016 από 61,4% το 2015. Επιπλέον, το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού, το οποίο ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2016, αναμένεται να μειώσει τις δαπάνες προσωπικού κατά €60 εκατ. κατά το 2017. Σημειώνεται, ότι στο Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου, τα κόστη του οποίου είχαν ήδη επιβαρύνει το τέταρτο τρίμηνο του 2015, συμμετείχαν 1.171 εργαζόμενοι από το δίκτυο και τις διοικητικές υπηρεσίες.

Το 2016, τα κέρδη μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ανήλθαν σε €17 εκατ. έναντι ζημιών ύψους €2.482 εκατ. το 2015 κυρίως λόγω των αυξημένων προβλέψεων το 2015 και του έκτακτου κέρδους από την πώληση της Αστήρ Παλάς το 2016.

NA Ευρώπη⁷

Στη ΝΑ Ευρώπη, το 2016, ο Όμιλος σημείωσε κέρδη μετά από φόρους από συνεχιζόμενες δραστηριότητες ύψους €36 εκατ. έναντι ζημιών ύψους €8 εκατ. το 2015, αντανakλώντας την ανθεκτικότητα των οργανικών εσόδων, την περιστολή των προβλέψεων για επισφαλή δάνεια (€31 εκατ. από €65 εκατ. το προηγούμενο έτος) και τη μείωση των λειτουργικών δαπανών (-3,3% σε ετήσια βάση).

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα μειώνονται για τρίτο συνεχιζόμενο τρίμηνο

Στο τέταρτο τρίμηνο, τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα στην Ελλάδα μειώθηκαν για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο (-€0,9 δισ. σε τριμηνιαία βάση), ενώ η συνολική μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων για το 2016 ανήλθε σε €2,8 δισ., ήτοι το 1/3 της στοχευμένης μείωσης ύψους €8,5 δισ., όπως αυτή συμφωνήθηκε με τον ΕΕΜ. Η συνεχής μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων είναι αποτέλεσμα των επιτυχημένων αναδιαρθρώσεων και διαγραφών πλήρως καλυμμένων από προβλέψεις δανείων, οι οποίες ανήλθαν σε €1,2 δισ. το 2016. Κατά συνέπεια, ο δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων μειώθηκε σε 45,1% στην Ελλάδα το 2016 από 49,2% το 2015, παρά τη συνεχιζόμενη απομόχλευση δανείων με το ποσοστό κάλυψης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων από σωρευμένες προβλέψεις να διαμορφώνεται σε 56,5%.

Το 2016, ο ρυθμός δημιουργίας νέων δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών σε επίπεδο Ομίλου μειώθηκε σημαντικά σε μόλις €65 εκατ. από €869 εκατ. το 2015.

Στην Ελλάδα, το κόστος πιστωτικού κινδύνου ανήλθε σε 212 μ.β. το 2016 έναντι 1.004 μ.β. το 2015. Ο δείκτης κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από συσσωρευμένες προβλέψεις διαμορφώθηκε σε 75,4% στην Ελλάδα και σε 74,3% σε επίπεδο Ομίλου.

Στη ΝΑ Ευρώπη το 2016, ο δείκτης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών αυξήθηκε κατά 10 μ.β. και ανήλθε σε 24,0%, με το δείκτη κάλυψης δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από σωρευμένες προβλέψεις να ενισχύεται σε 58,6% σε ετήσια βάση.

Ενισχυμένη ρευστότητα

Οι υποχρεώσεις προς πελάτες του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 0,4% το 2016 και διαμορφώθηκαν σε €40,5 δισ. έναντι €40,3 δισ.⁸, το 2015. Ωστόσο, οι υποχρεώσεις προς πελάτες του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 2,2% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, αντανakλώντας τις εισροές καταθέσεων ύψους €0,9 δισ. στην Ελλάδα. Οι καταθέσεις στη Ν.Α. Ευρώπη μειώθηκαν κατά 1,5% σε ετήσια βάση, ανερχόμενες σε €3,6 δισ.

Παρά την αποπληρωμή των €2.0 δισ. υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών (CoCos), η χρηματοδότηση από το Ευρωσυστήμα μειώθηκε σε €10,5 δισ. στις 23 Μαρτίου 2017 από €24,0 δισ. στο τέλος του τέταρτου τριμήνου του 2015. Σημειώνεται ότι η έκθεση στο μηχανισμό ELA έχει μειωθεί σε μόλις €5,8⁹ δισ. από €11,5 δισ. το τέλος του τέταρτου τριμήνου του 2015. Η σημαντική μείωση της χρηματοδότησης μέσω του μηχανισμού ELA αντανakλά την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, την επαναφορά της κατ' εξαίρεση αποδοχής ελληνικών ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου ως αποδεκτών ενεχύρων στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης από την ΕΚΤ, τη συνεχιζόμενη απομόχλευση δανείων, καθώς και τη μικρή αύξηση των καταθέσεων, με τη χρηματοδότηση μέσω ELA προς Ενεργητικό, εξαιρουμένων των ομολόγων EFSF & ESM, να διαμορφώνεται σε 8%. Επιπλέον η Τράπεζα έχει δυνατότητα άντλησης επιπλέον ρευστότητας από το μηχανισμό ELA έως και €8,1 δισ.¹⁰

Με βάση τα ανωτέρω, η ΕΤΕ διατηρεί ένα μοναδικό χρηματοδοτικό πλεονέκτημα ενόψει της ανάκαμψης της εγχώριας οικονομίας. Επιπλέον, ως συνέπεια της οριακής αύξησης των καταθέσεων στην Ελλάδα και της απομόχλευσης δανείων, ο δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις την 31 Δεκεμβρίου 2016 μειώθηκε περαιτέρω σε 86,1% στην Ελλάδα και σε 87,6% σε επίπεδο Ομίλου.

⁶ Στο πλαίσιο της συμμετοχής της Τράπεζας στο σχέδιο ενίσχυσης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας του Ν. 3723/2008

⁷ Περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του Ομίλου σε Ρουμανία, Σερβία, Αλβανία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας («ΠΓΔΜ») και λουιτές χώρες.

⁸ Εξαιρουμένων των ποσών που αφορούν την S.A.B.A., UBB and Interlease όπου την 31 Δεκεμβρίου 2016 αναταξινομήθηκαν στις υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

⁹ Στοιχεία με 23 Μαρτίου 2017

¹⁰ Στοιχεία με 23 Μαρτίου 2017

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Κεφαλαιακή επάρκεια

Ο δείκτης Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (CET1) ανήλθε σε 16,3%, μη περιλαμβανομένου του οφέλους από το όφελος από τις συμφωνηθείσες, αλλά όχι ολοκληρωμένες, αποεπενδύσεις από τις Βουλγαρικές θυγατρικές, UBB και Interlease, καθώς και από τη SABA, οι οποίες θα ενισχύσουν το δείκτη CET1 κατά περίπου 106 μ.β. τα κεφάλαια της ΕΤΕ θα ενισχυθούν περαιτέρω από την πλήρη εφαρμογή του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Τράπεζας.

Ο δείκτης CET 1, με πλήρη εφαρμογή της Βασιλείας III (CRD IV fully loaded), ανέρχεται σε 15,8%.

Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά και ανήλθε σε €12,3 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €24,0 δισ.) εκ των οποίων €6,7 δισ. από την ECB (31 Δεκεμβρίου 2015: €12,5 δισ.) και €5,6 δισ. από τον ELA (31 Δεκεμβρίου 2015: €11,5 δισ.). Περαιτέρω, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα συνήψε συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς (repos) ύψους €4,7 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €8,8 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας. Στις 23 Μαρτίου 2017, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε περαιτέρω και ανήλθε σε €10,5 δισ. ενώ η χρηματοδότηση από τον ELA αυξήθηκε κατά €0,2 δισ. φτάνοντας τα €5,8 δισ. και τα διαθέσιμα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας ανήλθαν σε €8,1 δισ. (αξία σε μετρητά).

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο δείκτης CET1 αυξήθηκε σε 16,3% (βλ. Σημείωση 4.7).

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της ΕΤΕ έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) τις τελευταίες εξελίξεις αναφορικά με την Ελληνική οικονομία, όπως αναφέρεται ανωτέρω (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία σταθεροποιήθηκε το 2016, παρά τις σημαντικές δημοσιονομικές αντιξοότητες» και «Αναμενόμενες Εξελίξεις (αβεβαιότητες, κίνδυνοι και προοπτικές)»), (β) την πρόσβασή της στο Ευρωσύστημα και (γ) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας και του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Εφαρμογή της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση των Τραπεζών (ΑΚΕ)

Ο Ν. 4335/2015 θέτει σε εφαρμογή την Οδηγία 2014/59/ΕΕ της 15 Μαΐου 2014, όπως ισχύει, προβλέπει τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού πλαισίου για την ανάκαμψη και εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επενδυτικών εταιριών («οδηγία για την ανάκαμψη και εξυγίανση ή «ΑΚΕ»). Η ΑΚΕ έχει σχεδιαστεί με σκοπό να παρέχει στις αρχές ένα σύνολο αξιόπιστων εργαλείων για την επαρκή, έγκαιρη και γρήγορη παρέμβαση προς αποφυγή σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, την αποτροπή απειλών μεταξύ άλλων σε υποδομές της αγοράς, την προστασία των καταθετών και των επενδυτών και τη μείωση της εξάρτησης από δημόσια χρηματοδοτική στήριξη.

Η ΑΚΕ περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα από μέσα και εξουσίες εξυγίανσης τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα ή συνδυαστικά όπου η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι ορισμένες από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις πληρούνται, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ότι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αποτυγχάνει ή είναι πιθανό να αποτύχει και μη εναλλακτικά μέτρα βασιζόμενα στον ιδιωτικό τομέα ή εποπτικά μέτρα, θα αποτρέψουν την αποτυχία ενός ιδρύματος μέσα σε ένα εύλογο χρονικό πλαίσιο. Τα εργαλεία εξυγίανσης περιλαμβάνουν την εξουσία να πωλήσει ή να μεταβιβάσει περιουσιακά στοιχεία (ή την κυριότητα αυτών) σε άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και ένα γενικό εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα «bail-in», το οποίο προβλέπει τη διαγραφή ή μετατροπή των τυχόν υποχρεώσεων του ιδρύματος που πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις. Σε περιπτώσεις εξαιρετικής συστημικής κρίσης, οποιαδήποτε τέτοια έκτακτη οικονομική βοήθεια πρέπει να παρέχεται σύμφωνα με το πλαίσιο κρατικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως έσχατη λύση και υπόκεινται σε πρόσθετους όρους.

Επιπροσθέτως του γενικού εργαλείου bail-in, η ΑΚΕ προβλέπει ότι οι αρχές εξυγίανσης έχουν την δυνατότητα να διαγράψουν μόνιμα ή να μετατρέπουν σε μετοχικό κεφάλαιο κεφαλαιακά χρηματοπιστωτικά μέσα όπως ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης που βρίσκονται σε μη βιώσιμο σημείο (μη βιωσιμότητα απορρόφησης ζημιών), πριν από οποιαδήποτε δράση εξυγίανσης. Αυτά τα μέτρα μπορούν να εφαρμόζονται και σε ορισμένους χρεωστικούς τίτλους, κάτω από ορισμένες συνθήκες. Επιπλέον, στις περιπτώσεις όπου τα κεφαλαιουχικά χρηματοπιστωτικά μέσα μετατραπούν σε μετοχικούς τίτλους κατά την εφαρμογή του εργαλείου υποχρεωτικής διαγραφής, οι εν λόγω μετοχικοί τίτλοι μπορούν να υποβληθούν σε bail-in, με αποτέλεσμα την ακύρωσή τους, τη σημαντική απομείωση ή απώλεια, των κατόχων των τίτλων, της ιδιότητας του επενδυτή. Επίσης, δυνάμει του ιδίου νόμου, το Σκέλος Εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων ορίζεται ως Εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης, σε ότι αφορά τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Πράξη της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 111/31.01.2017 παρέχει ερμηνεία των διαφόρων περιστάσεων όπου ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θεωρείται ότι τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας για την εφαρμογή της υποχρέωσης άμεσης ενημέρωσης της Τράπεζας της Ελλάδος από το διοικητικό συμβούλιο του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Σχέδιο Αναδιάρθρωσης

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με την βοήθεια που έλαβε από το ΤΧΣ και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2015, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης εγκρίθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 4 Δεκεμβρίου 2015

Στις 4 Δεκεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015, περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2018 («Δεσμεύσεις»). Οι Δεσμεύσεις αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες της Τράπεζας στο εξωτερικό. Οι διαφοροποιήσεις από το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του Ιουλίου 2014 σχετίζονται κυρίως με την εμβάθυνση της λειτουργικής αναδιάρθρωσης της Τράπεζας, ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με τις προθεσμίες υλοποίησης των Δεσμεύσεων, καθώς και δέσμευση για την επιπρόσθετη πώληση περιουσιακών στοιχείων του εξωτερικού.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στον περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα, στη συγκράτηση του λόγου Δανείων/Καταθέσεων κάτω του σχετικού μέγιστου, στην πολιτική επενδύσεων σε χρεόγραφα καθώς και στην αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- **Αριθμός καταστημάτων στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού καταστημάτων στην Ελλάδα σε 540 το τέλος του 2017 (31 Δεκεμβρίου 2016: 510).
- **Αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι Όμιλος έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων και μέσω του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του 2013 και του 2016, κατά τα οποία αποχώρησαν από την Τράπεζα και από συγκεκριμένες Ελληνικές θυγατρικές 3.661 υπάλληλοι. Ο αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν 10.636.
- **Συνολικά έξοδα στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων για τις δραστηριότητες του Ομίλου της Τράπεζας στην Ελλάδα σε €961 εκατ. για το έτος 2017. Για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 τα σχετικά έξοδα ανήλθαν σε €996 εκατ.
- **Κόστος καταθέσεων στην Ελλάδα:** Για να επανακτήσει την κερδοφορία της στην Ελλάδα η Τράπεζα θα μειώσει το κόστος καταθέσεων ακολουθώντας συγκεκριμένα μέτρα που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015. Η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα που συνάδει με τα προβλεπόμενα στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- **Δείκτης δανείων προς καταθέσεις:** Περιορισμός του λόγου δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα στο μέγιστο όριο του 115% στο τέλος του 2018 (31 Δεκεμβρίου 2016: 86,1%).
- **Εγχώριες μη-τραπεζικές δραστηριότητες:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων.
- **Μείωση χαρτοφυλακίου χρεογράφων:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε μείωση των επενδύσεων σε μετοχές, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα.
- **Πώληση των Private Equity Funds:** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 (βλ. «Πώληση Επενδύσεων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Private equity funds)»).

Αναφορικά με τις δραστηριότητες του εξωτερικού, οι Δεσμεύσεις που σχετίζονται με την Τράπεζα αφορούν κατά κύριο λόγο στα εξής:

- **Πώληση Finansbank.** Την 15 Ιουνίου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 100% της συμμετοχής στη Finansbank. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης αυτής, η ΕΤΕ στις 15 Δεκεμβρίου 2016, προχώρησε στην πλήρη αποπληρωμή των CoCos (βλ. «Ολοκλήρωση της πώλησης της Finansbank A.Ş. στην Εθνική Τράπεζα του Κατάρ» και «Αποπληρωμή των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολόγων (CoCos) που είχαν εκδοθεί υπέρ του ΤΧΣ»).
- **Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Τον Δεκέμβριο του 2016, η Τράπεζα υπέγραψε συμβάσεις για την πώληση της θυγατρικής της τράπεζας στη Βουλγαρία, UBB και της θυγατρικής της εταιρείας Interlease E.A.D. καθώς και της SABA. Οι πωλήσεις αναμένονται να ολοκληρωθούν το πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο, αντίστοιχα, του 2017.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Οι Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στα κάτωθι:

- **Πολιτική Επενδύσεων:** Η Τράπεζα δεν θα επενδύει σε υψηλού κινδύνου χρεόγραφα, πλην κάποιων εξαιρέσεων.
- **Μέγιστος Μισθός:** Περιορισμός σε ένα ανώτερο όριο του μισθολογικού πακέτου των υπαλλήλων και στελεχών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ασφαλιστικής εισφοράς και του μπόνους).
- **Επιμήκυνση δεσμεύσεων:** Η Τράπεζα θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δεσμεύσεις αναφορικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Λειτουργίες (commercial operations), όπως αυτές έχουν κατατεθεί από το Ελληνικό Δημόσιο στις 20 Νοεμβρίου 2012, μέχρι και το τέλος της περιόδου του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Βλ. ανωτέρω «Συμμετοχή της Τράπεζας στα βραχυπρόθεσμα μέτρα για την αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους μέσω ενός Προγράμματος Ανταλλαγής Ομολόγων».

Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος ως οργανισμός που δραστηριοποιείται σε ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο και μεταβαλλόμενο περιβάλλον, αναγνωρίζει την έκθεσή του σε τραπεζικούς κινδύνους και την ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισής τους. Η διαχείριση και ο έλεγχος των κινδύνων αυτών αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δέσμευσης του Ομίλου να επιδιώκει σταθερά υψηλές αποδόσεις για τους μετόχους του.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις συμβατικές του υποχρεώσεις. Προέρχεται από τις δανειοδοτικές καθώς και άλλες δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Οι διαδικασίες διαχείρισής του διενεργούνται ξεχωριστά από την Τράπεζα και κάθε μία από τις θυγατρικές της. Οι διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζονται κεντρικά από τη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων.

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα βάσει της συγκεκριμένης αγοράς, του δανειολήπτη ή αντισυμβαλλομένου, καθώς και του σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης και της πηγής αποπληρωμής.
- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία προβλέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.
- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Τεκμηριωμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου.
- Εσωτερικά συστήματα πιστοληπτικής διαβάθμισης.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές τεχνικές που εξασφαλίζουν τη μέτρηση του εγγενούς πιστωτικού κινδύνου για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη και συνεχή αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα/ υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

Η ενεργή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου επιτυγχάνεται μέσω:

- Της εφαρμογής κατάλληλων ορίων πιστωτικού ανοίγματος έναντι μεμονωμένων πιστούχων, ομίλων πιστούχων, κλάδων οικονομικής δραστηριότητας κ.α.
- Της χρήσης τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου (εξασφαλίσεις, εγγυήσεις).
- Της προσαρμοσμένης στον κίνδυνο τιμολόγησης των διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών.

Από το 2008, η Τράπεζα ακολουθεί την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων λιανικής και

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

στεγαστικών δανείων, που αποτελούν πάνω από το 80% του συνόλου των δανειακών ανοιγμάτων του τραπεζικού της χαρτοφυλακίου σε ατομική βάση.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητά αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες του τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην πιθανή ζημία στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια. Βασικές πηγές επιτοκιακού κινδύνου αποτελούν το εμπορικό και διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο χρεογράφων που κατέχει, καθώς και τα παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματοστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου, κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις. Επίσης, δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματοστηριακών παράγωγων προϊόντων με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, η Τράπεζα αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών. Ο Όμιλος κατέχει θέσεις σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών («Χ.Α.»), και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό και στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματοστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Ο **συναλλαγματικός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω δυσμενών μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες (spot) και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματοαγοράς. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λοιπές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του Κινδύνου Αγοράς, η Τράπεζα υπολογίζει σε καθημερινή βάση τη Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ») τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό) οι οποίοι απορρέουν από το Εμπορικό και το Διαθέσιμο προς Πώληση χαρτοφυλάκιο της, μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Ο υπολογισμός αφορά σε χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για την Τράπεζα είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων της Τράπεζας, έχει θεσπιστεί πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν με βάση τη διάθεση για ανάληψη κινδύνου της Τράπεζας και αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, μετοχικό, συναλλαγματικό), όσο και στο συνολικό κίνδυνο αγοράς του Εμπορικού και του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου της.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του εσωτερικού υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινά πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (backtesting). Ο έλεγχος, σύμφωνα τον ισχύοντα Κανονισμό Εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών και πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ. Σε περίπτωση κατά την οποία οι ζημίες υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών.

Η εκτίμηση της ΜΔΖ αναφέρεται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η συμπληρωματική ανάλυση για την εκτίμηση της ζημίας που ενδέχεται να υποστεί η Τράπεζα σε ακραίες και ασυνήθιστες συνθήκες. Για το λόγο αυτό, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση άσκηση προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing), επί του Εμπορικού και του Διαθέσιμου προς Πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Τα σενάρια που εφαρμόζονται αφορούν στους τρεις σημαντικότερους κινδύνους που ενέχει το χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας: επιτοκιακό, μετοχικό και συναλλαγματικό κίνδυνο.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Κίνδυνος Ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές.

Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή αναλήψεις υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal / call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και στην πολυπλοκότητα των εργασιών της Τράπεζας. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, λαμβάνουν καθημερινά μία αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου και τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος στις 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονταν σε 86,1% και 87,6%, σε επίπεδο χώρας (Ελλάδα) και Ομίλου, αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι υπόλοιπες θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης («MROs») και των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης («TLTROs») με την ΕΚΤ, καθώς και μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Παροχής Ρευστότητας («ELA») της Τράπεζας της Ελλάδος και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με σημαντικά Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση ως εξασφαλίσεων κυρίως ομολόγων ΕΤΧΣ/Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης («ΕΜΣ»), καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου και εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης. Η χρηματοδότηση μέσω του ELA πραγματοποιείται με την παραχώρηση ως εξασφαλίσεων κυρίως δανείων, καθώς και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια του 2016, βελτιώθηκε σημαντικά το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας, κυρίως λόγω του περιορισμού της χρηματοδότησής της από το Ευρωσύστημα, και ειδικότερα από τον μηχανισμό ELA. Οι βασικοί τομείς βελτίωσης, και πιο συγκεκριμένα η διάρθρωση των πηγών χρηματοδότησης και το αντίστοιχο κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας, αναλύονται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η συνολική έκθεση στο Ευρωσύστημα διαμορφώθηκε σε €12,3 δισ., καταγράφοντας μείωση ύψους €11,7 δισ. σε σύγκριση με την αντίστοιχη έκθεση στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €6,7 δισ., ενώ μέσω του μηχανισμού ELA σε €5,6 δισ., μειωμένη περίπου κατά €5,8 δισ. και €5,9 δισ., αντίστοιχα. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην πώληση των θυγατρικών (Finansbank S.A., NBGI και Αστήρ Παλάς). Επιπλέον, κατέστη δυνατή η λήψη χρηματοδότησης με παροχή εξασφαλίσεων στη διατραπεζική αγορά, με αποτέλεσμα την αντικατάσταση της χρηματοδότησης μέσω του Ευρωσυστήματος ύψους €4,7 δισ. με συναλλαγές repos, με Π.Ι. του εξωτερικού. Τέλος, οι πελατειακές καταθέσεις της Τράπεζας σημείωσαν οριακή άνοδο κατά €0,5 δισ. σε σύγκριση με την 31 Δεκεμβρίου 2015 και ανήλθαν σε €37,3 δισ. την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας μειώθηκε σημαντικά κατά 68 μονάδες βάσης, σε σχέση με το τέλος του 2015, και διαμορφώθηκε σε 0,47% την 31 Δεκεμβρίου 2016. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στη σημαντική μείωση της χρηματοδότησης μέσω του μηχανισμού ELA, και αφετέρου λόγω της απόφασης της ΕΚΤ να δέχεται ως εξασφαλίσεις για παροχή ρευστότητας τα ομόλογα έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο συντέλεσε στην αντικατάσταση της χρηματοδότησης μέσω ELA από την ΕΚΤ που περιέχει χαμηλότερο κόστος χρηματοδότησης. Επιπροσθέτως, ο περιορισμός της χρηματοδότησης μέσω του ELA, επέτρεψε την ακύρωση των ομολόγων τα οποία είχε εκδώσει η Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (Πυλώνας II και Πυλώνας III), ονομαστικής αξίας €11,8 δισ., τα οποία συνιστούσαν την ακριβότερη μορφή εξασφαλίσεων για άντληση ρευστότητας.

Τέλος, την ίδια περίοδο, το απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων που διέθετε η Τράπεζα παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο και ανήλθε στο ποσό των €9,7 δισ., στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Εξ' αυτών, €0,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και €8,8 δισ. σε εγγυήσεις για άντληση επιπλέον ρευστότητας από τον μηχανισμό ELA, ενώ €0,2 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις για

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

χρηματοδότηση μέσω repos με Π.Ι. και τα υπόλοιπα €0,6 δισ. είτε σε ταμειακά διαθέσιμα, είτε σε ποσά κατατεθειμένα στους λογαριασμούς τους οποίους τηρεί η Τράπεζα στους ανταποκριτές της (“nostro accounts”).

Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστωτικά παράγωγα προϊόντα και από τις λοιπές διατραπεζικές συναλλαγές χρηματοδότησης, με ή χωρίς εξασφάλιση, και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο»).

Τα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης Moody’s και Standard & Poor’s. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιείται η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς στη διατραπεζική αγορά. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Η εκτίμηση της έκθεσης σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Για διατραπεζικές τοποθετήσεις, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Για εξωχρηματοπιστωτικές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυναμίου που αντιστοιχούν στον τύπο της συναλλαγής, τη διάρκειά της και την ύπαρξη διαδικασιών συμψηφισμού και ανταλλαγής εγγυήσεων.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, τυποποιεί τις συναλλαγές του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association, Inc. ISDA και Global Master Repurchase Agreement («GMRA»), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, έχει συνάψει με σχεδόν το σύνολο των αντισυμβαλλομένων του που είναι πιστωτικά ιδρύματα, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (Credit Support Annexes, «CSA»). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι), σε ημερήσια βάση, σύμφωνα με την τρέχουσα αξία των συναλλαγών, περιορίζοντας τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας που απορρέει εξαιτίας ανεπάρκειας ή αποτυχίας εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων, ανθρώπινου παράγοντα ή εξωτερικών γεγονότων.

Ο Όμιλος, αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα του λειτουργικού κινδύνου, έχει θεσπίσει και τηρεί από το 2006 ένα υψηλής ποιότητας πλαίσιο για τη διαχείρισή του, το οποίο καλύπτει όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του. Η εφαρμογή του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου υποστηρίζεται μηχανογραφικά, από το 2009, μέσω του συστήματος OpVar της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Το εν λόγω σύστημα καλύπτει όλο το πλαίσιο διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου και συγκεκριμένα τη διαδικασία Συλλογής Ζημιογόνων Γεγονότων, την ετήσια εφαρμογή της διαδικασίας Αυτοαξιολόγησης Κινδύνων και του συναφούς Περιβάλλοντος Ελέγχου, τη θέσπιση και παρακολούθηση Βασικών Δεικτών Κινδύνου, το έργο της Ανάλυσης Σεναρίων, καθώς και την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης.

Για τον υπολογισμό του εποπτικού κεφαλαίου έναντι του λειτουργικού κινδύνου, η Τράπεζα ακολουθεί την Τυποποιημένη Προσέγγιση, τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

Κίνδυνος επιτοκίων στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Ο Όμιλος διαχειρίζεται συστηματικά τον επιτοκιακό κίνδυνο που αφορά στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο μέσω:

- Αναλύσεων των ανοιγμάτων ρευστότητας και αναχρηματοδότησης,
- Μετρήσεων ευαισθησίας της αξίας των ιδίων κεφαλαίων και του καθαρού εσόδου από τόκους σε πιθανές και ακραίες μεταβολές των επιτοκίων.

Κίνδυνος που σχετίζεται με την αναγνώριση σημαντικού μέρους των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ως εποπτικά κεφάλαια ή ως στοιχείο ενεργητικού

Στον υπολογισμό των δεικτών κεφαλαίου και κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου, ο Όμιλος συμπεριλαμβάνει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις («ΑΦΑ»). Την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, το ποσό των ΑΦΑ του Ομίλου ήταν €5,1 δισ.

Η Τράπεζα διενεργεί επανεκτίμηση της αξίας των ΑΦΑ σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε μείωση των ΑΦΑ στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης και κατά συνέπεια σε μείωση της αξίας των ΑΦΑ που περιλαμβάνονται στα εποπτικά κεφάλαια.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 προβλέπει ότι οι ΑΦΑ που αναγνωρίζονται για σκοπούς ΔΠΧΑ, στηρίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και προκύπτουν από προσωρινές διαφορές ενός πιστωτικού ιδρύματος και υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια πρέπει να αφαιρούνται από το Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) του ιδρύματος. Η εν λόγω αφαίρεση θα εφαρμοστεί σταδιακά μέχρι το 2019.

Η αφαίρεση αυτή έχει σημαντική επίδραση στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου και του Ομίλου. Ωστόσο, ως μέτρο άμβλυνσης των συνεπειών της απομείωσης, το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4302/2014, παράγραφος 1, άρθρο 23 και περαιτέρω τροποποιήθηκε από τον Ν. 4340/2015 άρθρο 4 (Νόμος Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων, «Νόμος ΑΦΑ») επιτρέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στα πιστωτικά ιδρύματα να μετατρέπουν τις ΑΦΑ που προέκυψαν από αναπόσβεστες ζημίες της Συμμετοχής του Ιδιωτικού Τομέα στην ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου («PSI»), καθώς επίσης και από συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου οι οποίες έχουν λογιστεί μέχρι την 30 Ιουνίου 2015 για σκοπούς ΔΠΧΑ (οι «επιλέξιμες ΑΦΑ» ή «ΑΦΠ») σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (οι «Φορολογικές Πιστώσεις»).

Την 29 Μαρτίου 2017 ψηφίστηκε νέος νόμος, οι διατάξεις του οποίου τροποποίησαν περαιτέρω τα άρθρα 27 και 27Α του ν. 4172/2013 ως ακολούθως:

Οι τροποποιήσεις του άρθρου 27 εισάγουν περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Τροποποιήσεις του άρθρου 27Α: Επεκτείνει τον σκοπό του άρθρου 27Α και περιλαμβάνει, πέραν των ζημιών του PSI και των προβλέψεων απομείωσης δανείων και τις ακόλουθες κατηγορίες προσωρινών διαφορών: i) ζημίες προερχόμενες από οριστική διαγραφή ή από πώληση δανείων και ii) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση. Επιπλέον, προβλέπεται ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν λογιστεί την 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι επιλέξιμες ΑΦΑ του Ομίλου ανήλθαν σε €4,8 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €4,9 δισ.). Ως βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία των Φορολογικών Πιστώσεων συνίσταται η ύπαρξη λογιστικής ζημίας ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά, για την οποία Φορολογικές Πιστώσεις γεννώνται τον επόμενο χρόνο, ήτοι από το 2017. Οι Φορολογικές Πιστώσεις υπολογίζονται ως ποσοστό των λογιστικών μετά από φόρους ζημιών βάσει ΔΠΧΑ προς τα ίδια κεφάλαια (μη συμπεριλαμβανομένων των ζημιών της χρήσης) και το ποσοστό αυτό θα εφαρμοστεί στο υπόλοιπο των Επιλέξιμων ΑΦΑ ενός συγκεκριμένου έτους για να υπολογιστεί η Φορολογική Πίστωση που θα μετατραπεί στο έτος αυτό σε σχέση με το προηγούμενο φορολογικό έτος. Η νέα νομοθεσία επιτρέπει στα πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Ομίλου, να αντιμετωπίζουν τις επιλέξιμες ΑΦΑ ως μη «στηριζόμενες σε μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με την CRD IV, και συνεπώς, αυτές οι επιλέξιμες ΑΦΑ δεν αφαιρούνται από το CET1, βελτιώνοντας έτσι την κεφαλαιακή θέση ενός πιστωτικού ιδρύματος.

Παρόλο που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν διεξήγαγε επίσημη έρευνα, δεν είναι βέβαιο ότι οι φορολογικές διατάξεις που εφαρμόζονται σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο, δεν θα αμφισβητηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως παράνομη κρατική στήριξη.

Εάν οι κανονισμοί που διέπουν τη χρήση των ΑΦΑ, ως μέρος των εποπτικών κεφαλαίων του Ομίλου αλλάξουν, αυτό μπορεί να επηρεάσει την κεφαλαιακή βάση του Ομίλου και κατά συνέπεια και τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας. Την 31 Δεκεμβρίου 2016 το 72,0% του Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 του Ομίλου (CET1) αποτελούνταν από επιλέξιμες ΑΦΑ. Επιπροσθέτως, δεν είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε οριστική ερμηνεία των τροποποιήσεων που περιγράφονται παραπάνω δεν θα αλλάξει ή ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα κρίνει την αντιμετώπιση των ΑΦΑ από την Ελληνική νομοθεσία ως παράνομη και τελικά τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα δεν θα μπορέσουν να διατηρήσουν ορισμένες ΑΦΑ ή εισπρακτέες φορολογικές απαιτήσεις σαν εποπτικά κεφάλαια. Εάν συντρέξει οποιοσδήποτε από τους παραπάνω κινδύνους, αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντική δυσμενή επίπτωση στη δυνατότητα του Ομίλου να διατηρήσει επαρκή εποπτικά κεφάλαια, τα οποία με τη σειρά τους ενδεχομένως να καταστήσουν αναγκαία την έκδοση από τον Όμιλο επιπρόσθετων κεφαλαιακών μέσων που θα μπορέσουν να προσμετρηθούν στα εποπτικά κεφάλαια, να ρευστοποιήσει περιουσιακά στοιχεία, να περιορίσει την επιχειρηματική δραστηριότητά του ή να αναλάβει άλλες δράσεις, που ενδεχομένως να έχουν ουσιώδη αρνητική επίδραση στα λειτουργικά αποτελέσματα, τη χρηματοοικονομική κατάσταση του Ομίλου και τις προοπτικές του.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στην ετήσια έκθεση του Δ.Σ., πρέπει να αναφέρονται οι πάσης φύσεως συναλλαγές μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου με τα συνδεδεμένα μέρη, όπως αυτά ορίζονται στο ΔΛΠ 24, που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της οικονομικής χρήσης. Επίσης, απαιτείται από τα παραπάνω στοιχεία, να παρατίθενται διακριτά, οι συνολικές αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών της διοίκησης, καθώς και οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις τους. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές της, ενώ δεν υπάρχουν σημαντικές συναλλαγές με τις συγγενείς.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Θυγατρικές

(€ εκατ.)	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Τάξεως (καθαρό υπόλοιπο)
NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ.	5	49	1	1	25
Εθνική Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.	1	13	3	-	-
Εθνική Leasing A.E.	633	25	16	1	332
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	-	1	-	1	-
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	-	17	-	2	-
NBG Greek Fund Ltd	-	6	-	-	-
NBG Bancassurance A.E. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης	1	1	5	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)	35	-	2	-	-
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	140	17	4	-	29
NBG Management Services Ltd	117	-	5	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	27	-	1	-	-
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia (UBB) (Όμιλος)	33	63	2	-	1
NBG International Ltd	-	1	-	-	-
NBG Finance Plc	-	55	-	-	-
Interlease E.A.D., Sofia	-	-	-	-	-
NBG Asset Management Luxembourg S.A.	-	10	-	-	-
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven)	-	2	-	-	-
NBG Funding Ltd	-	19	-	-	-
Banca Romaneasca S.A.	507	12	3	1	396
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» (Όμιλος)	50	351	6	14	2
ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ξ.Ε.	-	-	1	-	-
Grand Hotel Summer Palace A.E.	-	4	-	-	-
Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε.	1	2	-	3	-
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	-	-	-	-	-
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	-	-	-	-	-
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	-	-	-	-	-
Ελληνικά Τουριστικά Έργα	-	-	-	-	-
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	3	-	-	-	-
NBGI Private Equity Funds	-	-	-	-	-
NBG International Holdings B.V.	2	1	5	-	-
Finansbank A.S. (Όμιλος)	-	-	18	-	-
Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad	22	6	2	-	-
NBG Leasing d.o.o. Belgrade	-	-	-	-	-
NBG Finance (Dollar) Plc	3	285	3	-	-
NBG Finance (Sterling) Plc	-	117	-	-	-
NBG Bank Malta Ltd	77	44	-	1	-
Εθνική Factors A.E.	206	4	9	-	462
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	10	10	1	68	1.563
Banka NBG Albania Sh.a.	9	1	1	-	-
ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.	-	-	1	-	-
Probank A.E.Δ.Α.Κ.	-	-	-	-	-
Profinance A.E.	-	1	-	-	-
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	138	10	6	-	-
Probank Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	-	1	-	-	-
Bankteco E.O.O.D.	-	-	-	-	-
Σύνολο	2.020	1.128	95	92	2.810

22

Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 44 της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας για την χρήση από 1 Ιανουαρίου 2016 έως 31 Δεκεμβρίου 2016.

Εξωτερικοί ελεγκτές

Η Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου εξετάζει την ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών («ελεγκτές»), καθώς επίσης και τη σχέση τους με τον Όμιλο, συμπεριλαμβανομένης της ανάθεσης μη ελεγκτικών εργασιών, καθώς και τις αμοιβές για ελεγκτικές και μη ελεγκτικές εργασίες. Επιπρόσθετα, βάσει των απαιτήσεων που θέτει η Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας με το ΤΧΣ¹¹, η Τράπεζα θα πρέπει να αλλάζει τους ελεγκτές της κάθε πέντε χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε κατά τη συνεδρία του στις 18 Ιανουαρίου 2017 και έπειτα από σχετική σύσταση της Επιτροπής Ελέγχου, την PwC ως την πλέον κατάλληλη ελεγκτική εταιρεία για τον έλεγχο του Ομίλου για την χρήση που θα λήξει 31 Δεκεμβρίου 2017. Η επιλογή έγινε με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας του διαγωνισμού που διοργανώθηκε από την Τράπεζα. Ο διορισμός της PwC, θα εγκριθεί από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Εθνικής Τράπεζας Μετόχων του 2017.

¹¹ Ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης το 2013 και το 2015, το ΤΧΣ και η Τράπεζα εισήλθε στις 3 Δεκεμβρίου του 2015, σε μια αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (η «Αναθεωρημένη Σύμβαση Πλαίσιο»), η οποία τροποποίησε την αρχική Σύμβαση Πλαίσιο της 10 Ιουλίου 2013, μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ (η «Σύμβαση Πλαίσιο»).

Μη χρηματοοικονομική κατάσταση

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τα άρθρα 43α και 107α του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, η Τράπεζα περιλαμβάνει στην έκθεση διαχείρισης μια μη χρηματοοικονομική κατάσταση με στόχο την κατανόηση της εξέλιξης, των επιδόσεων, της θέσης και του αντίκτυπου των δραστηριοτήτων της Τράπεζας και του Ομίλου. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η εν λόγω μη χρηματοοικονομική κατάσταση περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- A. Περιβαλλοντικά θέματα,
- B. Κοινωνικά και εργασιακά θέματα,
- Γ. Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου,
- Δ. Καταπολέμηση της διαφθοράς και θέματα σχετικά με τη δωροδοκία.

Στο πλαίσιο υλοποίησης της απαίτησης για δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών η Τράπεζα έλαβε υπόψη διεθνείς πρακτικές και πρότυπα, όπως οι Οδηγίες του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις (2011).

A. Περιβαλλοντικά θέματα

Η Εθνική Τράπεζα, ως ένας μεγάλος τραπεζικός όμιλος της χώρας, θεωρώντας ότι τα ζητήματα βιωσιμότητας είναι κρίσιμα, τόσο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, όσο και για τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προσαρμόζεται ήδη -σε εθελοντική βάση- με διεθνώς βέλτιστες πρακτικές. Ειδικότερα, έχει θεσπίσει και εφαρμόζει Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου, Περιβαλλοντική Πολιτική, Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ενώ έχει αναπτύξει, από το 2004, Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης το οποίο είναι εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις του διεθνούς προτύπου ISO 14001.

Πολιτική Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου.

Η Τράπεζα έχει ορίσει ως Υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της ΕΤΕ (Environmental and Social Management System Officer – ESMS Officer) τον Γενικό Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου και Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, ενώ αντίστοιχα καθήκοντα ανατέθηκαν και σε επίπεδο Ομίλου, με τον ορισμό ESMS Officers στις Εταιρείες του Ομίλου. Ως εκπρόσωπος της Διοίκησης, ο ESMS Officer έχει την απαιτούμενη δικαιοδοσία και αρμοδιότητα για την εποπτεία και το συντονισμό όλων των απαραίτητων ενεργειών για την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, την παρακολούθηση της εφαρμογής της Πολιτικής Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και την αναφορά στη Διοίκηση όλων των θεμάτων Ε.Κ.Ε. και την υποβολή εκθέσεων ως προς τις επιδόσεις του εν λόγω Συστήματος. Οι εν λόγω Πολιτικές και διαδικασίες δημοσιοποιούνται στο web portal της Τράπεζας και συγκεκριμένα στην Ενότητα: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», υποενότητες: «Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου», «Διακήρυξη Περιβαλλοντικής Πολιτικής» και «Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης».

Στο πλαίσιο του υφιστάμενου Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης αναλύθηκαν οι συνολικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της Τράπεζας και ως συνέπεια καθορίστηκαν οι ακόλουθοι 5 βασικοί Άξονες του Προγράμματος Δράσης της Εθνικής Τράπεζας:

1. Η εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων γενικότερα.
2. Ο εξορθολογισμός των επαγγελματικών μετακινήσεων.
3. Η αποτελεσματική διαχείριση του χαρτιού και των στερεών αποβλήτων.
4. Η εφαρμογή περιβαλλοντικών κριτηρίων στις προμήθειες.
5. Η εφαρμογή πολιτικής ανάλυσης και εκτίμησης περιβαλλοντικών κινδύνων στις επενδυτικές και πιστοδοτικές διαδικασίες.

Σε συνέχεια των συμβάσεων που υπέγραψε η Τράπεζα με τους Διεθνείς Οργανισμούς International Finance Corporation (IFC) και European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), στο πλαίσιο συμμετοχής των εν λόγω Οργανισμών στην Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας, η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, έχουν δρομολογηθεί ενέργειες προκειμένου ο Όμιλος να προχωρήσει στην υιοθέτηση των Προτύπων του IFC και της EBRD, τα οποία προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή διαδικασιών για τον έλεγχο πιστοδοτήσεων και διαδικασιών δέουσας επιμέλειας για την εκτίμηση του περιβαλλοντικού και κοινωνικού κινδύνου, την εφαρμογή συγκεκριμένης λίστας αποκλειόμενων δραστηριοτήτων για τις οποίες ο Όμιλος δεν θα προβαίνει σε χρηματοδότηση, θέματα υγιεινής και ασφάλειας και δικαιωμάτων του προσωπικού κ.ά.

Επιπλέον, η Εθνική Τράπεζα έχει αξιολογηθεί θετικά για την κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση από ανεξάρτητους αναλυτές με αποτέλεσμα να έχει ενταχθεί στο χρηματιστηριακό δείκτη αειφορίας FTSE4Good (από το 2004) καθώς και στο διεθνή δείκτη Ethibel EXCELLENCE Investment Registers (από το 2013). Δημοσιεύει επίσης, από το 2007, μέσω του Ανεξάρτητου Μη-Κερδοσκοπικού Οργανισμού Carbon Disclosure Project, στοιχεία αναφορικά με θέματα στρατηγικής της για την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου, καθώς επίσης και δεδομένα που αφορούν στη χρήση νερού και τις εκπομπές CO₂ που προέρχονται από τις δραστηριότητές της.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Επιπλέον, η Τράπεζα διοργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για την εκπαίδευση και πιστοποίηση του αρμόδιου Προσωπικού που ασχολείται με τα θέματα Ε.Κ.Ε. των Μονάδων της.

Τέλος, η Τράπεζα δημοσιοποιεί από το 2007 -κατ' έτος- Έκθεση Ε.Κ.Ε. εφαρμόζοντας τις αντίστοιχες Κατευθυντήριες Οδηγίες του GRI. Από το 2010 και εφεξής η Έκθεση Ε.Κ.Ε. της Τράπεζας πιστοποιείται κατ' έτος από Ανεξάρτητο Φορέα Διασφάλισης και περιλαμβάνει πιστοποιημένους δείκτες επίδοσης (KPI's) για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και Εταιρική Υπευθυνότητα.

Β. Κοινωνικά και εργασιακά θέματα

Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας και του Ομίλου

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Τράπεζα καταρτίζει ετησίως Έκθεση Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ενώ παρέχει στοιχεία στο πλαίσιο αξιολογήσεων από τρίτους Οργανισμούς και διάφορους Οίκους Αξιολόγησης αναφορικά με τις δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας που πραγματοποιεί. Περαιτέρω, σημειώνεται ότι, η Εθνική Τράπεζα, με σκοπό να συμπεριλάβει τα ενδιαφερόμενα μέρη (Αρχές, Πολιτεία, ΜΚΟ, ΜΜΕ, εργαζόμενοι, επιχειρηματικός κόσμος, προμηθευτές, μέτοχοι, επενδυτές, κ.λπ.) στη διαδικασία προσδιορισμού, κατανόησης και ανταπόκρισης σε θέματα και ζητήματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, εφαρμόζει το πρότυπο AA1000 Accountability Principles Standard (APS) 2008. Το πρότυπο AA1000 APS και οι Κατευθυντήριες Οδηγίες του GRI-G.4. αποτελούν πλέον τη βάση ανάπτυξης της Έκθεσης Ε.Κ.Ε.

Το 2015, η Τράπεζα προχώρησε ένα ακόμη βήμα και η ανάπτυξη του διαλόγου της με τα εξωτερικά κοινά (External Materiality Analysis) υλοποιήθηκε σε δυο φάσεις. Στην πρώτη φάση υλοποιήθηκε μια ποιοτική προσέγγιση με μια σειρά εις βάθος συνεντεύξεις (face to face interviews) με επιλεγμένα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) της Τράπεζας τα οποία διαθέτουν εμπειριστατωμένη γνώση των θεμάτων της χρηματοοικονομικής αγοράς καθώς και των θεμάτων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και επιχειρηματικής ηθικής. Στη δεύτερη φάση υλοποιήθηκε συνάντηση εργασίας (materiality workshop) με μια ευρύτερη ομάδα συμμετόχων με εκπροσώπους όλων των ομάδων. Η διαδικασία αυτή πιστοποιήθηκε από τον Ανεξάρτητο Φορέα QualityNet Foundation και αποτέλεσε τη βάση ανάπτυξης των ετήσιων Εκθέσεων Ε.Κ.Ε. για τα έτη 2014 και 2015.

Ως αποτέλεσμα, η Τράπεζα εξετάζει σχετικά θέματα τα οποία συνδέονται με τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιδράσεις της ή επηρεάζουν τις αξιολογήσεις και τις αποφάσεις των ενδιαφερομένων μερών της. Από τα θέματα αυτά και με βάση τη μεθοδολογία των μερών της και αναγνωρίζει προτεραιότητες και θέματα που θεωρούνται σημαντικά από τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ακολούθως, η Τράπεζα προχωρά σε συγκεκριμένες δράσεις, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών που θέτει σε εφαρμογή με σκοπό την αναβάθμιση της συνεργασίας της με κάθε ομάδα ενδιαφερομένων μερών και την αντιμετώπιση των βασικών θεμάτων και προσδοκιών τους.

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει σχεδιάσει και εφαρμόζει το Πρόγραμμα Act4Greece που έχει ως στόχο τη στήριξη πρωτοβουλιών κοινωνικής προστασίας, πρόνοιας και αλληλεγγύης, κοινωνικής και καινοτόμου επιχειρηματικότητας και επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο, με έμφαση στον άνθρωπο, το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη. Παράλληλα επιδιώκει να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση χρηματοδοτικών πόρων που διατίθενται από φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να συνδράμουν στον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει αναπτυχθεί ειδική πλατφόρμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr/act4greece).

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας

Όπως ορίζεται και εντός του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου, διαρκής στόχος της Τράπεζας είναι η ίση μεταχείριση προς κάθε μέλος του ανθρώπινου δυναμικού. Η Τράπεζα:

- Αναπτύσσει αξιολογικό σύστημα αξιολόγησης απόδοσης, προαγωγών και αμοιβών του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Διασφαλίζει καλές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, σεβόμενη την ισορροπία μεταξύ του εργασιακού χρόνου και της προσωπικής ζωής των εργαζομένων, με στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών.
- Πιστεύει στη διαρκή βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της και οργανώνει σημαντικά προγράμματα επιμόρφωσης, εκπαίδευσης και ανάπτυξής του. Στο πλαίσιο αυτό καλύπτει τα έξοδα του προσωπικού της για την παρακολούθηση σεμιναρίων στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

Η φιλοσοφία της Τράπεζας και των Εταιρειών του Ομίλου έχει ως βασικό άξονά της το σεβασμό της προσωπικότητας κάθε εργαζομένου. Η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας αποτελεί θεμελιώδη αρχή και ως εκ τούτου διαρκή επιδίωξη του Ομίλου αποτελεί η διαμόρφωση ενός αρμονικού εργασιακού περιβάλλοντος.

Προς το σκοπό αυτό, η Τράπεζα:

- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.
- Παρέχει ίσες ευκαιρίες για προαγωγές και επαγγελματική σταδιοδρομία ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, θρησκείας, εθνικότητας.
- Εφαρμόζει αξιολογικό σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης, των προαγωγών και των αμοιβών προσωπικού.
- Σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις, συστήματα ανάπτυξης και κινήτρων με στόχο την προσέλκυση, επιλογή και περαιτέρω αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Επενδύει στην εκπαίδευση του προσωπικού με τη χρήση σύγχρονων μεθόδων καθώς και την ανάπτυξή του με τη διαμόρφωση πλάνου εκπαίδευσης ανά θέση εργασίας, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοποίηση του μέγιστου των δυνατοτήτων του, καθώς και η

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

έγκαιρη και ομαλή προσαρμογή του στις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις για νέες γνώσεις, δεξιότητες και ειδικεύσεις σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον.

- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολή της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κ.λπ.) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή φυσικών αδυναμιών.

Η υγεία και η ασφάλεια στους χώρους εργασίας, αποτελούν για την Τράπεζα και τις Εταιρείες του Ομίλου της ύψιστη προτεραιότητα, με σκοπό να καταστεί ασφαλής η εργασία, να βελτιωθεί η ποιότητα της επαγγελματικής ζωής των εργαζομένων και να προληφθούν συναφείς κίνδυνοι.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα προβαίνει στη διενέργεια τακτικών ελέγχων για θέματα αφενός επάρκειας και καταλληλότητας των υπαρχόντων μέσων ασφαλείας και αφετέρου τήρησης των συνθηκών υγιεινής στους χώρους εργασίας, ενώ παράλληλα έχει αναπτύξει και σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας). Παράλληλα, το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας έχει εκπαιδευτεί, μέσω ειδικού προγράμματος e-learning, αναφορικά με το περιεχόμενό του.

Γ. Σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου

Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας

Ο Κώδικας ορίζει το πλαίσιο βάσει του οποίου η Διοίκηση και το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού ασκούν τα καθήκοντά τους.

Προς το σκοπό αυτό, η Τράπεζα:

- Δεν χρησιμοποιεί καμία μορφή καταναγκαστικής εργασίας.
- Δεν αποδέχεται οποιουδήποτε είδους προσβολή της προσωπικότητας (πχ. ηθική, σεξουαλική ή άλλου είδους παρενόχληση, εκφοβισμό, διωγμό κλπ) ή άνιση μεταχείριση λόγω εθνικότητας, φυλετικής προέλευσης, φύλου, οικογενειακής κατάστασης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων ή φυσικών αδυναμιών.
- Απορρίπτει κάθε μορφή κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Επίσης, η Τράπεζα ενσωματώνει όρους και κανόνες εταιρικής υπευθυνότητας στο σύνολο των προκηρύξεων διαγωνισμών και συμβάσεων με προμηθευτές της, όπως αυτοί υπαγορεύονται από τις σχετικές Κοινωνικές Οδηγίες, σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος, το σεβασμό των ανθρωπίνων / εργασιακών δικαιωμάτων και της παιδικής εργασίας, την υγεία και ασφάλεια στην εργασία, καθώς και την κοινωνική ισότητα και αλληλεγγύη.

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της συμμορφώνονται πλήρως με αποφάσεις που απαγορεύουν συνεργασία με χώρες, επιχειρήσεις ή πρόσωπα που υποθάλπουν τη βία και την τρομοκρατία.

Δ. Καταπολέμηση της διαφθοράς και θέματα σχετικά με τη δωροδοκία

Ο Όμιλος επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε πράξεις διαφθοράς και δωροδοκίας και προδίδει μεγάλη και ιδιαίτερη έμφαση στην αποτροπή και καταπολέμησή τους. Η δραστηριότητα της Τράπεζας συνεπάγεται την έκθεσή της στα φαινόμενα της διαφθοράς και της δωροδοκίας, τα οποία εάν δεν διαχειριστούν έγκαιρα και με τον κατάλληλο τρόπο ενέχουν σοβαρό κίνδυνο για την Τράπεζα, καθώς θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά τα οικονομικά αποτελέσματα της, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της ίδιας και των θυγατρικών της εταιρειών και στην περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της, καθώς και να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων της.

Με σκοπό την πλήρη συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, αλλά και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες οδηγίες αναφορικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας, και λαμβάνοντας υπόψη ότι αποτελούν συχνά φαινόμενα στις διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές, τα οποία υπονομεύουν την αποτελεσματική διακυβέρνηση των εταιρειών, η Τράπεζα προχώρησε στην υιοθέτηση των παρακάτω πολιτικών και κωδίκων:

• Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας της Τράπεζας και του Ομίλου

Οι αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι βασισμένες στις θεμελιώδεις αξίες που ακολουθεί η Τράπεζα κατά την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και λαμβάνουν υπόψη τις κείμενες διατάξεις που απορρέουν από το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει των οποίων η Διοίκηση και το σύνολο του προσωπικού ασκούν τα καθήκοντά τους με στόχο την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, των πελατών και των μετόχων, την εύρυθμη λειτουργία του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, καθώς και τη διατήρηση και ενδυνάμωση της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της φήμης της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Κώδικας είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr). Μέσω της δημοσιοποίησης αυτής, η Τράπεζα επιδιώκει την ενίσχυση της διαφάνειας, καθώς παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε ενδιαφερόμενο να λάβει γνώση και να αξιολογήσει τον πυρήνα των αξιών, κανόνων και αρχών που διέπουν τη λειτουργία του Ομίλου.

• Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας

Η Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας έχει καταρτιστεί σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, καθώς και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις κατευθυντήριες οδηγίες διεθνών οργανισμών και ομάδων αντιμετώπισης και καταπολέμησης χρηματοοικονομικού εγκλήματος (ΟΟΣΑ, FATF, Wolfsberg Group κλπ).

Στο πεδίο εφαρμογής της Πολιτικής εμπίπτουν όλα τα μέλη του Δ.Σ., τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη, οι εργαζόμενοι του Ομίλου της Τράπεζας, και εν γένει όλα τα πρόσωπα που απασχολούνται στον Όμιλο είτε με σύμβαση εργασίας είτε άλλως, και:

- δεσμεύει τα τρίτα μέρη που παρέχουν υπηρεσίες για τον Όμιλο ή στο όνομα και για λογαριασμό αυτού,
- καθιερώνει συγκεκριμένες αρχές και κανόνες που διέπουν τη δράση του Ομίλου για την πρόληψη, αποτροπή και καταπολέμηση της δωροδοκίας,
- υιοθετεί διαδικασίες που αποθαρρύνουν πρακτικές δωροδοκίας και διαφθοράς, όπως ενδεικτικά διαδικασία επιμέτρησης κινδύνου δωροδοκίας, διαχείρισης των δώρων και της επαγγελματικής φιλοξενίας, χορηγιών σε πολιτικά κόμματα και φιλανθρωπικά ιδρύματα, αξιολόγησης τρίτων μερών κ.ά.,
- ενθαρρύνει την εμπιστευτική αναφορά υποψιών, μέσω κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας που διασφαλίζουν την προστασία των ατόμων και την κατάλληλη διερεύνηση του αναφερόμενου συμβάντος.

• Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την Πολιτική Αναφοράς Δυσλειτουργιών (Whistleblowing) της Τράπεζας και του Ομίλου μέσω της οποίας θεσπίζονται διαδικασίες για την υποβολή, επώνυμα ή ανώνυμα, εμπιστευτικών αναφορών ή παρατηρήσεων από κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με πράξεις στελεχών της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, που δημιουργούν αμφιβολίες για αντικανονικές ενέργειες και λογιστικο-ελεγκτικές πρακτικές μη συμβατές με τη διεθνή πρακτική και τις κείμενες διατάξεις. Η Πολιτική καλύπτει και τα προβλεπόμενα από το Ν.4261/2014 αναφορικά με τις εσωτερικές διαδικασίες καταγγελίες παραβάσεων.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την καθιέρωση και τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής των διαδικασιών αυτών, οι οποίες διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των αναφορών ή παρατηρήσεων που λαμβάνονται.

Στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Επικοινωνία / Επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου), έχουν αναρτηθεί στοιχεία επικοινωνίας για την υποβολή εμπιστευτικών αναφορών.

• Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και Λοιπών Σχετικών Δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου

Ο Όμιλος της Εθνικής Τράπεζας έχει αναπτύξει και εφαρμόζει, από τον Μάιο του 2016, την «Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών, Φιλανθρωπικών Συνεισφορών και λοιπών σχετικών δράσεων της Τράπεζας και του Ομίλου». Η εν λόγω Πολιτική έχει ως στόχο, μεταξύ άλλων, τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών και κανόνων αναφορικά με την ανάληψη δράσεων που αφορούν σε δωρεές, χορηγίες, φιλανθρωπική συνεισφορά, υποτροφίες και λοιπές σχετικές δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής, τη διασφάλιση της διατήρησης υψηλού επιπέδου ηθικής συμπεριφοράς κατά την ανάληψη δράσεων προσφοράς, τη συμμόρφωση με το εκάστοτε ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο αναφορικά με δράσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο της Πολιτικής (π.χ. διαφάνεια) καθώς και την υιοθέτηση διαδικασιών που προάγουν τη διαφάνεια κατά την ανάληψη δράσεων προσφοράς από τον Όμιλο. Σύμφωνα με την Πολιτική, ο Όμιλος, δεν αναλαμβάνει και/ή συμμετέχει σε δράσεις προσφοράς προς πολιτικές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα ή πολιτικά κινήματα.

Επιπλέον, στο πλαίσιο βέλτιστων διεθνώς πρακτικών που σχετίζονται με δωρεές, χορηγίες και λοιπές σχετικές πράξεις και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν.4374/2016 αναφορικά με τη διαφάνεια στις σχέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων με επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα, η Τράπεζα δημοσιεύει πληροφορίες για όλες τις πληρωμές που διενεργήθηκαν εντός της οικείας οικονομικής χρήσης, προς επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης και επιχορηγούμενα πρόσωπα.

• Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Αντιμετώπιση της Απάτης

Η Τράπεζα, όπως και κάθε πιστωτικό ίδρυμα, εκτίθεται στον κίνδυνο απάτης και παράνομων δραστηριοτήτων κάθε τύπου, τα οποία, αν δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως και με αποτελεσματικό τρόπο, θα μπορούσαν να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες στην επιχειρηματική της δράση, την οικονομική της κατάσταση, τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της και των προοπτικών της για επιτυχία.

Η Τράπεζα, στοχεύοντας στην καταπολέμηση του φαινομένου της απάτης, έχει θεσπίσει ολοκληρωμένη δεσμευτική Πολιτική για την Αντιμετώπιση της Απάτης. Η Πολιτική αυτή αφορά στο σύνολο του προσωπικού της Τράπεζας και τα βασικά της σημεία συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Ευαισθητοποίηση των εργαζομένων του Ομίλου της Τράπεζας, αναφορικά με την αποτροπή και την παρεμπόδιση της απάτης.
- Εκπαίδευση των εργαζομένων και διαμόρφωση ενιαίας επιχειρηματικής συμπεριφοράς και κουλτούρας για την αντιμετώπιση της απάτης.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

- Καθορισμός και περιγραφή των σχετικών δράσεων, που οφείλουν να αναλαμβάνουν τα αρμόδια Όργανα, σε περιπτώσεις εκδήλωσης κρουσμάτων απάτης.
- Ανάπτυξη συστημάτων, διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών, που υποβοηθούν στην πρόληψη και την αποφυγή της απάτης.

• Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών, καθορίζει τις βασικές δεοντολογικές υποχρεώσεις και τα πρότυπα συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων, τα οποία εμπλέκονται στην προετοιμασία, κατάρτιση και υποβολή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και οποιωνδήποτε άλλων οικονομικών γνωστοποιήσεων της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου και στοχεύει κυρίως στην προώθηση της ηθικής συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των περιπτώσεων καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων, στην προαγωγή της διαφάνειας και της ηθικής συμπεριφοράς των καλυπτόμενων προσώπων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, στη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, στη διασφάλιση της πλήρους και ακριβούς υποβολής των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και χρηματοοικονομικών γνωστοποιήσεων, στην έγκαιρη υποβολή εσωτερικών αναφορών σε περίπτωση παράβασης του και στη δέσμευση των καλυπτόμενων προσώπων για την τήρηση των διατάξεων του Κώδικα, καθώς και των κανόνων δεοντολογίας που υπαγορεύονται από εποπτικούς κανόνες που δεσμεύουν την Τράπεζα ή/και τις εταιρείες του Ομίλου.

ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Η Τράπεζα και οι Εταιρείες του Ομίλου προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διαχείριση περιπτώσεων που συνιστούν ή ενδέχεται να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων σε σχέση με τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους. Με σκοπό την αποτροπή πραγματικών ή δυνητικών περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη της ΕΤΕ για τον έλεγχο και τη διαχείριση των πραγματικών ή ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ της ίδιας και των ανώτατων/ανώτερων διευθυντικών στελεχών της.
- Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων που καθορίζει το πλαίσιο για την αποφυγή, τον εντοπισμό και τη διαχείριση της σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των πελατών της, καθώς και μεταξύ των ιδίων των πελατών κατά την παροχή επενδυτικών και παρεπόμενων υπηρεσιών.
- Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους (Connected Borrowers) της Τράπεζας και του Ομίλου Εσωτερικού με την οποία καθορίζεται το πλαίσιο διενέργειας συναλλαγών της Τράπεζας με τις θυγατρικές της εταιρείες και το προσωπικό της.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Τράπεζα και οι εταιρείες του Ομίλου της αποδίδουν πρωτεύουσα σημασία στην αντιμετώπιση και καταπολέμηση φαινομένων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (εφεξής «ΕΧ/ΧΤ»), μέσω της χρησιμοποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών τους. Οι πράξεις αυτές είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές που διέπουν την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας του Ομίλου και επιφέρουν ή θα μπορούσαν να επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες, με σοβαρό αντίκτυπο στη φήμη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, αλλά και στα συμφέροντα των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων σε αυτόν, εκθέτοντας έτσι τον Όμιλο σε μη αποδεκτά επίπεδα συναφών κινδύνων.

Για το λόγο αυτό, και σε συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων ΕΧ/ΧΤ, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τις εξής Πολιτικές:

- Πολιτική του Ομίλου για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, στην οποία έχει ενσωματωθεί και Πολιτική Αποδοχής Νέων Πελατών.
- Πολιτική του Ομίλου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης.

Με τις εν λόγω Πολιτικές, διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις εκάστοτε απαιτήσεις των εποπτικών αρχών αναφορικά με την καταπολέμηση του ΕΧ/ΧΤ, γίνεται αποφυγή ποινικών ή/και διοικητικών κυρώσεων σε βάρος της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της εξαιτίας άμεσης ή και έμμεσης εμπλοκής τους σε θέματα ΕΧ/ΧΤ και διασφαλίζεται η φήμη του Ομίλου με την έγκαιρη λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων, τα οποία θα αποτρέπουν τη χρήση των υπηρεσιών του, για σκοπούς ΕΧ/ΧΤ. Σε εφαρμογή των παραπάνω Πολιτικών, έχουν καταρτισθεί και υιοθετηθεί διαδικασίες αναφορικά με την προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο, την κατηγοριοποίηση πελατών και την αντίστοιχη εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο, η δωροδοκία (ενεργητική και παθητική) συμπεριλαμβάνεται στις εγκληματικές δραστηριότητες («βασικά αδικήματα») τα έσοδα των οποίων επιχειρείται να νομιμοποιηθούν μέσω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Επισημαίνεται δε ότι, ειδικές διαδικασίες αυξημένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται ως προς τους πελάτες που εμπίπτουν στην κατηγορία των «Πολιτικώς Εκτεθειμένων Προσώπων».

Παρουσίαση δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Τράπεζας κατά το 2016

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας, παρακάτω παρουσιάζονται κατά τομέα οι βασικές δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης τις οποίες ανέλαβε και ανέπτυξε η Εθνική Τράπεζα κατά το 2016, ανταποκρινόμενη στις απαιτήσεις και τις προσδοκίες όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Εθνική Τράπεζα αναγνωρίζει την αξία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης («Ε.Κ.Ε.»), ως βασικό παράγοντα για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης του Ομίλου και προσεγγίζει όλο και πιο συστηματικά την έννοια της Κοινωνικής Υπευθυνότητας, που ήταν πάντοτε και παραμένει ουσιαστική προτεραιότητα για την Τράπεζα.

Σταθερή στις δεσμεύσεις της, η Εθνική Τράπεζα, συνέχισε και το 2016, στο πλαίσιο της στρατηγικής της, το ευρύ κοινωνικό της έργο, υλοποιώντας τους στόχους που είχαν τεθεί για την οικονομική ανάπτυξη, τη στήριξη δράσεων για την πράσινη ανάπτυξη, την ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της, την αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των πελατών της και την εν γένει συνεισφορά της στο κοινωνικό σύνολο.

Ενδεικτικά μόνο αναφέρονται μερικές από τις πιο βασικές της δράσεις:

- Στο πλαίσιο στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επαγγελματιών (αφορά επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι €3 εκατ.), λόγω της συνεχιζόμενης δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, αλλά και της ανάγκης για ενίσχυση των αναπτυξιακών επιχειρηματικών δράσεών τους, η Τράπεζα συνέχισε να αναλαμβάνει σχετικές πρωτοβουλίες. Ειδικότερα:
 - Στον τομέα της χρηματοδότησης των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) σε ένα ιδιαίτερα δύσκολο οικονομικό περιβάλλον, η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, συνέχισε να στηρίζει τόσο τις υγιείς επιχειρήσεις που δοκιμάζονται από την εγχώρια οικονομική κρίση παρέχοντάς τους την απαραίτητη ρευστότητα, όσο και αυτές που εμφάνισαν δυσκολίες στην εξυπηρέτηση των δανειακών τους υποχρεώσεων ρυθμίζοντας με ευνοϊκούς όρους και προϋποθέσεις τις οφειλές τους. Επίσης, συνέχισε να στηρίζει τη ρευστότητα των επιχειρήσεων προχωρώντας στην αναδιάρθρωση των οφειλών τους, οι οποίες βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο καθυστέρησης, παράλληλα πάντα με τη συνέχιση των προγραμμάτων διευκόλυνσης της αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών. Το συνολικό υπόλοιπο των αναδιρθρώσεων, ρυθμίσεων και επαναρρυθμίσεων οφειλών πελατείας αρμοδιότητας της Διεύθυνσης Πιστοδοτήσεων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2016 στο ποσό των €400 εκατ. Στις παραπάνω οφειλές δεν περιλαμβάνονται αναδιρθρωμένες / ρυθμισμένες / επαναρρυθμισμένες οφειλές, οι οποίες, εν τω μεταξύ, μεταφέρθηκαν σε οριστική καθυστέρηση.
 - Η Τράπεζα παρείχε ρευστότητα στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με τη συμμετοχή της σε «Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα» χορήγησης δανείων / πιστώσεων με ιδιαίτερα χαμηλό επιτοκιακό κόστος και με σημαντικά μέχρι σήμερα αποτελέσματα, και το 2016, μέσω:
 - Της Πρωτοβουλίας JEREMIE για Γενική Επιχειρηματικότητα, με σκοπό την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης ή την απόκτηση παγίων στοιχείων από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες υγιείς εγχώριες επιχειρήσεις. Τα δάνεια της μορφής αυτής χρηματοδοτούνται σε ποσοστό 50% από το ΕΣΠΑ 2007–2013 μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) και σε ποσοστό 50% από ίδια διαθέσιμα της Τράπεζας.
 - Των Προγραμμάτων της ΕΤΕΑΝ Α.Ε. και συγκεκριμένα:
 - Δράση Ζ' «ΤΕΠΙΧ-Επιχειρηματική Επανεκκίνηση» για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης επιχειρηματικής ανάπτυξης, καθώς και για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
 - Δράση Η' «ΤΕΠΙΧ-Νησιωτική Επιχειρηματικότητα» για την ενίσχυση των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αλυσίδα του τουριστικού προϊόντος στη νησιωτική Ελλάδα.
 - Το συνολικό ύψος νέων χορηγήσεων για τα προγράμματα της ΕΤΕΑΝ Α.Ε. καθώς και της πρωτοβουλίας JEREMIE για το 2016 ανήλθε σε €9 εκατ.
 - Η Τράπεζα σύνηψε την πρώτη συμφωνία στην Ελλάδα με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων στο πλαίσιο του προγράμματος εγγυήσεων «COSME –Εγγύηση για δάνεια». Τα δάνεια τα οποία παρέχονται μέσω αυτού του προγράμματος είναι εγγυημένα σε ποσοστό 50% από το ΕΤαΕ, οπότε είναι σημαντικά μειωμένες οι απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων.
 - Το ύψος των εγκρίσεων, από τις 10 Οκτωβρίου 2016 που τέθηκε σε ισχύ το πρόγραμμα μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2016, ανήλθε σε €2 εκατ.
 - Συνεχίστηκε και το 2016 η υλοποίηση του προγράμματος υποβοήθησης των συναλλαγών διεθνούς εμπορίου των υγιών εγχώριων Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρήσεων Μεσαίας Κεφαλαιοποίησης, που αντιμετωπίζουν δυσκολία αποδοχής του κινδύνου Χώρας από τους εμπορικούς εταίρους τους, μέσω της παροχής εγγυοδοσίας από την ΕΤΕπ υπέρ της Τράπεζας σε επιλεγμένες ανταποκρίτριες Τράπεζες του εξωτερικού. Παράλληλα, η Τράπεζα προσφέρει σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες την πλατφόρμα συνολικής εξυπηρέτησης «Εθνικός Όψεως», η οποία δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιούν τις τραπεζικές συναλλαγές τους απολαμβάνοντας πλήθος προνομίων και ευνοϊκών όρων.

- ο Επιπρόσθετα η Τράπεζα, αναγνωρίζοντας τη δυναμική και τα περιθώρια ανάπτυξης του αγροτικού τομέα ως βασικού πυλώνα του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας, εφαρμόζει τα τελευταία χρόνια διευρυμένο σχέδιο δράσης για τη στήριξη και ανάπτυξη του, με χρηματοδοτικά εργαλεία και λύσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών. Στο πλαίσιο αυτό, συνεχίστηκε και το 2016 η ανάπτυξη του προγράμματος χρηματοδότησης της Συμβολαιακής Γεωργίας / Κτηνοτροφίας, μέσω του οποίου η Τράπεζα χρηματοδοτεί γεωργούς ή κτηνοτρόφους που συνεργάζονται με επιλεγμένες εμπορικές ή μεταποιητικές επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα, για την παραγωγή προϊόντων που θα αγοραστούν από αυτές βάσει συμβολαίου αγοραπωλησίας. Με τον τρόπο αυτό εκσυγχρονίζεται ολόκληρο το παραγωγικό και συναλλακτικό κύκλωμα αγοραστών και προμηθευτών αγροτικών προϊόντων και παρέχονται σημαντικά οφέλη και για τα δύο μέρη (μείωση κόστους παραγωγής, προγραμματισμός αποθεμάτων). Κατά την παραγωγική περίοδο 2016 εντάχθηκαν στο πρόγραμμα περισσότεροι από 1.000 παραγωγοί.
- Η Εθνική Τράπεζα, με σκοπό τη βέλτιστη διαχείριση πιστοδοτήσεων που χρήζουν ειδικής αντιμετώπισης και με γνώμονα την πραγματική στήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, έχει προχωρήσει στη σύσταση Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης οι οποίες, μέσω στενής συνεργασίας με τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν λειτουργικές και οικονομικές αδυναμίες και αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, φροντίζουν για την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης, ικανών να συμβάλλουν στη βιωσιμότητα των ίδιων των επιχειρήσεων. Οι Μονάδες Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης προβαίνουν στην αξιολόγηση των επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψη σειρά δεδομένων όπως τη βιωσιμότητά τους, τη δυνατότητα εξυπηρέτησης του χρέους τους, τις συνθήκες της αγοράς, τον ανταγωνισμό, τον κλάδο δραστηριότητας κ.λπ. Στη συνέχεια προτείνουν κατάλληλες λύσεις ρύθμισης των δανείων τους στο πλαίσιο της οικονομικής και λειτουργικής τους αναδιάρθρωσης. Η Εθνική Τράπεζα, με τη λειτουργία των ως άνω Μονάδων επιδιώκει την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ουσιαστικότερη αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων οφειλών / δανείων, τα οποία αποτελούν καθοριστική τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Σημειώνεται ότι, το συνολικό υπόλοιπο ρυθμισμένων οφειλών πελατείας των Μονάδων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης ανήλθε την 31 Δεκεμβρίου 2016 στο ποσό των €2,0 δισ. περίπου.
- Με σκοπό τη δημιουργία αξίας τόσο για την Τράπεζα, όσο και για τον εργαζόμενο, μέσω της βελτίωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών, πραγματοποιήθηκαν 1.036 εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατά τις οποίες το σύνολο των συμμετοχών ανήλθε στις 21.661. Από αυτές 6.231 σε ενδο-επιχειρησιακές εκπαιδευτικές δράσεις, 679 σε σεμινάρια εκτός Τραπεζής, 14.343 σε σεμινάρια ενδο-επιχειρησιακής ηλεκτρονικής εκπαίδευσης και 408 σε σεμινάρια ηλεκτρονικής εκπαίδευσης σε Φορείς εκτός Τραπεζής. Έτσι, καταγράφηκαν 213.035 ανθρωπώρες εκπαίδευσης, για τις οποίες έχουν επενδυθεί συνολικά €4 εκατ.
- Στο πλαίσιο εφαρμογής της Περιβαλλοντικής Πολιτικής της και του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, κατά το 2015, υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:
 - ο Συνεχίστηκε και το 2016 η ανάπτυξη διαδικασιών / συναλλαγών που στοχεύουν στη μείωση του λειτουργικού κόστους, τη μείωση των εκτυπώσεων καθώς και την εξοικονόμηση φυσικών πόρων (χαρτί).
 - ο Εφαρμόστηκαν, με τη συμμετοχή των εργαζομένων, προγράμματα ανακύκλωσης υλικών. Ενδεικτικά, ανακυκλώθηκαν 104 τόνοι χαρτιού, 5.707 κιλά μικρών και μεγάλων μπαταριών, περίπου 143 τόνοι Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού καθώς και 2.000 κιλά λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης και φωτιστικά είδη με την επέκταση της ανακύκλωσής τους σε όλο το δίκτυο της Τράπεζας. Οι δράσεις αυτές υλοποιήθηκαν σε συνεργασία με αδειοδοτημένους φορείς.
 - ο Με στόχο και την προστασία του περιβάλλοντος, η Τράπεζα δημιούργησε την υπηρεσία i-bank statements, ώστε οι πελάτες της να λαμβάνουν ηλεκτρονικά ειδοποίηση για την έκδοση των λογαριασμών τους για τις πιστωτικές κάρτες και τα στεγαστικά ή καταναλωτικά τους δάνεια, διακόπτοντας την αποστολή έντυπων λογαριασμών. Ήδη, περισσότερα από 113.000 statements έχουν αντικατασταθεί από έντυπη σε ηλεκτρονική μορφή. Παράλληλα, η Τράπεζα συνεχίζει να εμπλουτίζει τα ηλεκτρονικά κανάλια i-bank με νέες υπηρεσίες και περισσότερες συναλλαγές, επιτρέποντας στους πελάτες της να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους από το σπίτι ή το κινητό τους, 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα. Επισημαίνεται ότι, κατά το 2016, εγγράφηκαν 217.000 νέοι χρήστες στο Internet – Phone – Mobile Banking της Τράπεζας.
 - ο Παράλληλα, η Τράπεζα, διέθεσε κατά το 2016 τα ακόλουθα πράσινα τραπεζικά προϊόντα, τα οποία συνεισφέρουν θετικά στην αειφόρο ανάπτυξη.
 - ✓ Δάνειο για συμμετοχή στο πρόγραμμα «Εξοικονόμηση κατ' Οίκον» σε συνεργασία με το Ε.Τ.Ε.ΑΝ. Α.Ε. (πρώην ΤΕΜΠΜΕ) με 2.091 εγκρίσεις αιτήσεων δανείων για το 2016 συνολικού ποσού €11 εκατ.
 - ✓ «Πράσινο Δάνειο» με ειδικούς προνομιακούς όρους, με σκοπό τη χρηματοδότηση της αγοράς και εγκατάστασης εξοπλισμού εξοικονόμησης ενέργειας.
 - ✓ Δάνειο «ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟ ΣΠΙΤΙ» για εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος σε οικίες.
 - ✓ Δάνειο «Εστία Πράσινη» για την αγορά, επισκευή ή κατασκευή ενεργειακά αναβαθμισμένης κατοικίας.
 - ✓ Η Τράπεζα συμμετέχει στο πρόγραμμα JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) με ανάληψη των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νήσων και Περιβάλλοντος με σύμβαση που υπέγραψε με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και συνολικά υπό διαχείριση κεφάλαια €41 εκατ.
 - ✓ Η Τράπεζα και το 2016 με συνολικές εγκρίσεις για πιστοδοτήσεις επενδύσεων σε ΑΠΕ ύψους €114 εκατ. συνέδραμε την προσπάθεια της χώρας μας για ένα θετικό περιβαλλοντικό ισοζύγιο.

- Η Εθνική Τράπεζα, παρά τη συνεχιζόμενη, ιδιαίτερα δυσμενή οικονομική συγκυρία, πιστή στη δέσμευσή της για κοινωνική προσφορά, ανέπτυξε και κατά το 2016 χορηγικό πρόγραμμα ύψους €14 εκατ. Στο πλαίσιο αυτό στήριξε ένα ευρύτατο φάσμα πρωτοβουλιών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης άμεσα, αλλά και έμμεσα μέσω της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Μορφωτικού Ιδρύματος και του Ιστορικού της Αρχείου. Οι τρεις πυλώνες του Προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Δράσης της Τράπεζας «ΕΥΘΥΝΗ» είναι: Άνθρωπος – Πολιτισμός – Περιβάλλον:

Αναλυτικότερα:

Άνθρωπος

- ΚΟΙΝΩΝΙΑ
 - Ενίσχυση δράσεων για την αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας.
 - Ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης.
 - Συνδρομή στο έργο φορέων με αναγνωρισμένη δράση στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων.
 - Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων και ατόμων (τρίτη ηλικία, παιδιά, άτομα με ειδικές ανάγκες).
- ΕΠΙΣΤΗΜΗ – ΕΡΕΥΝΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
 - Στήριξη προγραμμάτων υποτροφιών για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
 - Συμβολή στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και στήριξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων.
 - Χορηγίες για ερευνητικά προγράμματα, καθιέρωση βραβείων, και στήριξη της καινοτομίας.
 - Στήριξη επιστημονικού έργου και προαγωγή της έρευνας, κυρίως με επιστημονικές συναντήσεις (συνέδρια, θερινά σχολεία, σεμινάρια, ημερίδες) που καλύπτουν όλο το φάσμα των επιστημών.
 - Χορηγική στήριξη για την έκδοση εντύπων, βιβλίων και ειδικών αφιερωμάτων.
- ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
 - Συνέχιση πολυετούς προγράμματος χορηγικής στήριξης αθλητικών φορέων.

Πολιτισμός

- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΙΣΤΟΡΙΑ -ΤΕΧΝΕΣ
 - Χορηγίες για τη διαφύλαξη και ανάδειξη του ιστορικού και πολιτιστικού γίνεσθαι.
 - Χορηγική συνδρομή για τη συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων και τη διενέργεια αρχαιολογικών ανασκαφικών ερευνών.
 - Χορηγική στήριξη εκδοτικών πρωτοβουλιών πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος.
 - Στήριξη δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αφορούν τη μουσική και τις παραστατικές τέχνες.
- ΔΙΑΦΟΡΑ
 - Υποστήριξη για την πραγματοποίηση εκδόσεων, συνεδρίων και άλλων εκδηλώσεων επενδυτικού και χρηματοοικονομικού κυρίως χαρακτήρα.

Περιβάλλον

- Στήριξη προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Συμμετοχή στην αποκατάσταση πυρόπληκτων οικοσυστημάτων της χώρας μας.
- Δράσεις για τη στήριξη της βιοποικιλότητας.
- Συνδρομή, με αίσθημα οικολογικής συνείδησης, στο έργο φορέων που μεριμνούν για το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Βραβεύσεις και Διακρίσεις

Η Εθνική Τράπεζα, στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των αναγκών των πελατών και των μετόχων της, καθώς και της παροχής πληρέστερης πληροφόρησης και διαφάνειας για τη δράση της σε θέματα ΕΚΕ, έλαβε, κατά τη διάρκεια του 2016, σημαντικές βραβεύσεις και διακρίσεις, όπως:

- **“Platinum” Βραβείο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Εθνική Τράπεζα και Βραβείο για το Γραφείο Συνηγόρου του Πελάτη της Εθνικής Τράπεζας από το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής.**

Η Εθνική Τράπεζα, κατόπιν γενικής επισκόπησης τομέων εργασιών της, πιστοποιήθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής “EBEN GR” σύμφωνα με το μοντέλο SEE G για το 2016 και της απονεμήθηκε το Ανώτατο (Platinum) Βραβείο Επιχειρηματικής Ηθικής. Τονίζεται, ότι η Εθνική Τράπεζα είναι η πρώτη τράπεζα στην Ελλάδα που πιστοποιείται για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά και παράλληλα βραβεύεται με αυτήν την κορυφαία διάκριση για την επιχειρηματική ηθική. Θα πρέπει να αναφερθεί, ότι το Μοντέλο SEE G αξιολογεί τις επιχειρήσεις με βάση τους ακόλουθους άξονες δράσης: Social, Ethics, Environment και Governance εξετάζοντας τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τα συστήματα που οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν στους τομείς αυτούς, ώστε να ευθυγραμμιστούν και να συμβάλλουν ενεργά στην αειφόρο ανάπτυξη και την εταιρική υπευθυνότητα. Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο αυτής της βράβευσης αξιολογήθηκε ως ιδιαίτερα καινοτόμος δράση εταιρικής υπευθυνότητας της Τράπεζας και παρουσιάστηκε στο κοινό το πολυετές χορηγικό Πρόγραμμα Ανέγερσης της Νέας Πτέρυγας Χειρουργείων στο Νοσοκομείο “ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ”. Στο πλαίσιο της ανωτέρω διαδικασίας, αξιολογήθηκε αυτόνομα το Γραφείο του Συνηγόρου του Πελάτη της Εθνικής Τράπεζας -για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά- και κρίθηκε ότι πληροί όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές (πολιτικές, διαδικασίες και συστήματα), ώστε να πιστοποιηθεί από το “EBEN GR” στο επίπεδο Basic Model for Small and Medium Companies για το 2016 και να αποσπάσει βράβευση στον τομέα της επιχειρηματικής ηθικής.

- **«Environmental Awards 2016»**

Η Εθνική Τράπεζα στο πλαίσιο του Θεσμού «Environmental Awards 2016» έλαβε δύο σημαντικές βραβεύσεις. Ειδικότερα:

- GOLD Βραβείο στην Ενότητα Γ': Organization & Process Innovation, στην κατηγορία Environmental CSR για το Πρόγραμμα «Πολυετής χορηγική στήριξη της ΕΤΕ στο “Βοτανικό Κήπο Ι. & Αλ. Διομήδους”».
- SILVER Βραβείο στην Ενότητα Human Environment, στην ενότητα βράβευσης Sustainable Built Environment, στην κατηγορία Sustainable Built Environment.

Σημειώνεται ότι, ο θεσμός των «Environmental Awards» έχει ως στόχο την επιβράβευση των «καλών πρακτικών» για το Περιβάλλον και την Αειφορία, την κινητοποίηση των επιχειρήσεων και των οργανισμών στη διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών τους, την ανάδειξη των προσφερόμενων λύσεων και τεχνολογιών για την πιο οικονομική και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων και την προβολή των νικητών των βραβείων προωθώντας τις περιβαλλοντικές τους προσπάθειες ως φωτεινά παραδείγματα.

Μερισματική πολιτική

Την 30 Ιουνίου 2016, η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, λόγω της μη ύπαρξης διανεμομένων κερδών, δεν πήρε απόφαση για διανομή μερίσματος.

Εταιρική Διακυβέρνηση

Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 43ββ, παράγραφος 1 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει, η Τράπεζα υποχρεούται να συμπεριλαμβάνει ως ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, τη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

- Α. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης,
- Β. Πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης,
- Γ. Γενική Συνέλευση και Δικαιώματα των Μετόχων,
- Δ. Διοικητικό Συμβούλιο και Λοιπά Διοικητικά, Διαχειριστικά και Εποπτικά Όργανα,
- Ε. Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και Διαχείριση Κινδύνων.

Σημειώνεται ότι τα λοιπά πληροφοριακά στοιχεία που απαιτούνται από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2004/25/ΕΕ σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς, περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Α. ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας καθορίζεται από τις διατάξεις της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, τους κανόνες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, από τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και τους κανονισμούς και το καταστατικό της Τράπεζας. Περαιτέρω από το 2013, σε συνδυασμό με τα παραπάνω, εφαρμόζεται το ειδικό κανονιστικό πλαίσιο που ορίζει το Πλαίσιο Συνεργασίας (Relationship Framework Agreement – RFA) μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, όπως τροποποιήθηκε τον Δεκέμβριο 2015, και οι υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης (Monitoring Trustee), οι οποίες έχουν πλέον ενσωματωθεί στο

εγκεκριμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Σχέδιο Αναδιάρθρωσης (Restructuring Plan) της Τράπεζας. Επιπλέον, λόγω του γεγονότος ότι η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ («SEC») συνεχίζει να εποπτεύει την Τράπεζα στις ΗΠΑ, η Τράπεζα υποχρεούται σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου που σχετίζονται με τη διαπραγμάτευση κινητών αξιών στις ΗΠΑ (Νόμος Sarbanes Oxley και SEC).

Το Φεβρουάριο του 2006, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας («Δ.Σ.») υιοθέτησε κατευθυντήριο πλαίσιο που περιγράφει τη δομή και πρακτική που ακολουθεί η Τράπεζα σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Το κατευθυντήριο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης βασίστηκε στις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και συστήνει ένα πλαίσιο το οποίο προάγει τη συνέχεια, τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα του τρόπου λειτουργίας του Δ.Σ. αλλά και της διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου. Τον Μάρτιο του 2011, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του κατευθυντήριου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, υιοθετήθηκε από το Δ.Σ. της Τράπεζας ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ο οποίος εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2013 με στόχο την εναρμόνισή του με το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, καθώς και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης και τον Δεκέμβριο του 2014 με σκοπό την ενσωμάτωση των αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο (ιδίως Ν. 4261/2014, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία CRD IV στο ελληνικό δίκαιο), την υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών, καθώς και την προσαρμογή του Κώδικα στην οργανωτική δομή της Τράπεζας. Το 2015, πραγματοποιήθηκε ετήσια ανασκόπηση και αναθεώρηση του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας ο οποίος τροποποιήθηκε μερικώς τον Σεπτέμβριο του 2015. Ο Κώδικας θα αναθεωρηθεί περαιτέρω εντός του 2017, όπως κριθεί σκόπιμο, προκειμένου να συμμορφωθεί με τις νέες διατάξεις του Ν. 3864/2010 και το επικαιροποιημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, καθώς και με τις κανονιστικές εξελίξεις στο εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο που αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση.

Η Τράπεζα συμμορφώνεται με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και παρέχει εξηγήσεις για όποιες εξαιρέσεις εντοπιστούν σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σε συμμόρφωση με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και την ισχύουσα νομοθεσία, ο καθορισμός των εξουσιών και αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων της Τράπεζας και η εκχώρηση των αρμοδιοτήτων του Δ.Σ. στα στελέχη της Τράπεζας πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο, ενώ η Τράπεζα βρίσκεται στη διαδικασία επικαιροποίησης της ανάπτυξης του Διαγράμματος Εξουσιών και Αρμοδιοτήτων της Διοίκησης.

Στο πλαίσιο του υφιστάμενου Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης το Δ.Σ. έχει σύστημα αυτοαξιολόγησης της απόδοσης της λειτουργίας του και της λειτουργίας των Επιτροπών του βάσει μεθοδολογίας που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Κάθε τρία έτη η αξιολόγηση της απόδοσης του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του πραγματοποιείται από εξωτερικό σύμβουλο, η επιλογή και εποπτεία του οποίου εμπίπτει στις αρμοδιότητες της παραπάνω Επιτροπής του Δ.Σ. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται με τη χρήση μεθοδολογίας που βασίζεται σε βέλτιστες πρακτικές και περιλαμβάνει τη διενέργεια συνεντεύξεων με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τη χρήση αναλυτικών ερωτηματολογίων, καλύπτοντας όλο το φάσμα των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του.

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

B. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η Τράπεζα με σκοπό την επίτευξη εταιρικής διακυβέρνησης υψηλού επιπέδου και την ενίσχυση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνων έχει υιοθετήσει τις ακόλουθες κύριες πρακτικές και πολιτικές εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίες είναι εναρμονισμένες με τις δραστηριότητές της και εξασφαλίζουν τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της.

• Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας

Η Τράπεζα διαθέτει λεπτομερή Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ., η οποία εναρμονίζεται με τις διατάξεις του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων και ενσωματώνει τις διατάξεις του Ν. 4261/2014, ο οποίος μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV), την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 22/12.7.2013 «Διαδικασία α) για την παροχή άδειας ίδρυσης και λειτουργίας πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα και β) για την απόκτηση συμμετοχής σε λειτουργούν πιστωτικό ίδρυμα - Εποπτική αξιολόγηση των υπόχρεων προσώπων», καθώς και διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών. Επιπλέον, επιβεβαιώνει εκ νέου τον καίριο ρόλο της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων (ΕΕΔΥ) και του προέδρου της στην επιλογή υποψήφιων μελών για το Δ.Σ. της ΕΤΕ.

Η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ. επικαιροποιήθηκε τελευταία φορά τον Αύγουστο του 2016, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τη διαδικασία που ακολούθησε η Τράπεζα το 2016 για την πρόσληψη και επιλογή Προέδρου και Μη Εκτελεστικών Μελών του Δ.Σ. μέσω ανοικτής προκήρυξης των αντίστοιχων θέσεων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επιπλέον, η αναθεωρημένη Πολιτική Ανάδειξης περιλαμβάνει και το αναθεωρημένο επιθυμητό προφίλ του Δ.Σ., σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας που ορίζονται βάσει των πρόσφατων τροποποιήσεων του Ν. 3864/2010.

Τέλος, στα τέλη Ιανουαρίου 2017, παρήλθε η περίοδος διαβούλευσης όσον αφορά το Κοινό Σχέδιο Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ESMA) και της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EAT) για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις (το οποίο περαιτέρω θα καταργήσει τις Κατευθυντήριες Γραμμές της EAT (EBA/GL/2012/06) του 2012) και το σχέδιο οδηγιών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (EKT) για την αξιολόγηση της ικανότητας και καταλληλότητας. Μόλις εκδοθούν τα τελικά κείμενα των κατευθυντήριων γραμμών, η Τράπεζα θα τα εξετάσει και, όπου αυτό κριθεί αναγκαίο, θα προχωρήσει, στις ανάλογες τροποποιήσεις της Πολιτικής Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ.

- **Πολιτική Ποικιλομορφίας όσον αφορά τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας**

Σύμφωνα με τον Ν. 4261/2014, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2013/36/ΕΕ, τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να εξασφαλίζουν ευρύ φάσμα προσόντων και δεξιοτήτων κατά την πρόσληψη μελών στο Δ.Σ. και να εφαρμόζουν προς τον σκοπό αυτό μια πολιτική που να προωθεί αρμόζον επίπεδο ποικιλομορφίας στο Δ.Σ.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα ακολουθεί πρακτικές και πολιτικές που ενθαρρύνουν την ποικιλομορφία τόσο σε επίπεδο Δ.Σ. όσο και σε επίπεδο στελεχών, προκειμένου τα στελέχη των εποπτικών και διοικητικών της οργάνων να επιλέγονται από μια ομάδα με ποικίλα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα επιδιώκει να προσλαμβάνει μέλη Δ.Σ. και ανώτατα στελέχη που να αντιπροσωπεύουν ένα ευρύ φάσμα ποιοτικών χαρακτηριστικών και ικανοτήτων, προκειμένου να εξασφαλίζει ποικιλία απόψεων και πείρας και να διευκολύνει τη λήψη ορθών αποφάσεων. Έτσι, τα στελέχη αυτά διαθέτουν συλλογικά τις κατάλληλες δεξιότητες και την πείρα που απαιτούνται για την αποτελεσματική λειτουργία των εποπτικών και διοικητικών οργάνων της Τράπεζας, ενώ το Δ.Σ., ως σύνολο, διαθέτει τις δεξιότητες που χρειάζονται για να παρουσιάζει τις απόψεις του και να επηρεάζει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εντός του ανώτατου διοικητικού οργάνου.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δίνει έμφαση στη διασφάλιση της ποικιλομορφίας του Δ.Σ. και της Ανώτατης Διοίκησης και όσον αφορά το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, την εξειδίκευση και την πείρα.

Όσον αφορά την εκπροσώπηση των φύλων, σημειώνεται ενδεικτικά ότι μέχρι τον Νοέμβριο του 2016 πρόεδρος του Δ.Σ. ήταν γυναίκα, ενώ επί του παρόντος οι γυναίκες αποτελούν το 23,08% των μελών του. Περαιτέρω, σε επίπεδο Ανώτατης Διοίκησης, σημαντικές θέσεις καλύπτονται από γυναίκες (π.χ. Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής, Βοηθός Γενική Διευθύντρια Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας), ενώ γυναίκες στελεχώνουν και άλλες σημαντικές θέσεις, ως Επικεφαλής των διευθύνσεων Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης, Στρατηγικής Ομίλου, Οργάνωσης, Στρατηγικής Ανθρώπινου Δυναμικού κ.ά.

Όσον αφορά την ηλικία, διάφορες ηλικιακές ομάδες αντιπροσωπεύονται τόσο σε επίπεδο Δ.Σ. όσο και σε επίπεδο Ανώτατης Διοίκησης. Οι ηλικίες των μελών του Δ.Σ. κυμαίνονται κυρίως μεταξύ 50 και 70 ετών, εκτός από τρία μέλη άνω των 70 ετών, ενώ τα ανώτατα στελέχη είναι κυρίως από 50 έως 60 ετών.

Η σύνθεση του Δ.Σ. της Τράπεζας είναι πολυεθνική και περιλαμβάνει πέντε διαφορετικές εθνικότητες (ελληνική, σουηδική, αυστραλέζικη, βελγική και νορβηγική), ενώ μέλη του έχουν προηγούμενη διεθνή εμπειρία ως μέλη Δ.Σ. ή ανώτατα στελέχη σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένου του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, της Ιρλανδίας, της Αυστραλίας και της Ισλανδίας.

Τα μέλη Δ.Σ. και τα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας διαθέτουν ποικίλη ακαδημαϊκή και εργασιακή εμπειρία, όπως ενδεικτικά σπουδές στα Οικονομικά και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων, πιστοποιήσεις και προϋπηρεσία στη Λογιστική, τον Έλεγχο και τη Διαχείριση Κινδύνων, εκτενή εμπειρία σε τραπεζικά και χρηματοοικονομικά θέματα, νομικό υπόβαθρο, προηγούμενη επιχειρηματική εμπειρία και εμπειρία στον τομέα της πληροφορικής. Σε κάθε περίπτωση, σκοπός της Τράπεζας είναι να διασφαλίσει αφενός ότι καλύπτονται οι γνωστικοί τομείς και η εμπειρία που απαιτούνται στην άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητάς της, αφετέρου ότι πληρούνται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και το κανονιστικό πλαίσιο, όπως π.χ. τα συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας των μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

- **Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη**

Η Πολιτική Αποτροπής Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη αποσκοπεί στην ενίσχυση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, καθώς και στην πρόληψη και διαχείριση ενδεχόμενων συγκρούσεων συμφερόντων μεταξύ της Τράπεζας και των Ανώτατων Στελεχών της, οι οποίες δύνανται να ζημιώσουν τη φήμη και τα συμφέροντα τόσο της Τράπεζας, όσο και των πελατών, των Μετόχων και των εργαζομένων της.

Αναφορά στην Πολιτική για την Αποτροπή Σύγκρουσης Συμφερόντων για τα Ανώτατα Στελέχη γίνεται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (ενότητα: Κανονιστική Συμμόρφωση).

- **Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους**

Σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις του πλαισίου συνεργασίας με το ΤΧΣ και τις συμβατικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Τράπεζα έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, έχει υιοθετηθεί η Πολιτική για τους Συνδεδεμένους Πιστούχους της Τράπεζας και του Ομίλου Εσωτερικού.

Η Πολιτική αποσκοπεί στη διασφάλιση του ότι ο χειρισμός των Συνδεδεμένων Πιστούχων γίνεται χωρίς διάκριση έναντι των μη συνδεδεμένων πιστούχων, ήτοι, με τα ίδια κριτήρια όπως αυτά προσδιορίζονται από τις σχετικές Πιστωτικές Πολιτικές της Τράπεζας και θεσπίζει τους βασικούς κανόνες που διέπουν τη χορήγηση πιστώσεων και το χειρισμό αιτημάτων ρύθμισης και αναδιάρθρωσης δανείων Συνδεδεμένων Πιστούχων, ενώ η κατάλληλη υλοποίησή της παρακολουθείται μέσω και ειδικής εφαρμογής που έχει αναπτυχθεί για αυτό το σκοπό.

- **Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας**

Οι αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας είναι βασισμένες στις θεμελιώδεις αξίες που ακολουθεί η Τράπεζα κατά την άσκηση της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και λαμβάνουν υπόψη τις κείμενες διατάξεις που απορρέουν από το εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, βάσει των οποίων η Διοίκηση και το σύνολο του προσωπικού ασκούν τα καθήκοντά τους με στόχο την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, των πελατών και των μετόχων, την εύρυθμη λειτουργία

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος, καθώς και τη διατήρηση και ενδυνάμωση της αξιοπιστίας, της φερεγγυότητας και της φήμης της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Κώδικας επικαιροποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2015.

Ο Κώδικας Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

• Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών

Σκοπός του Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών είναι η αποφυγή καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων ή καταστάσεων όπου τα προσωπικά συμφέροντα των Καλυπτόμενων Μερών δεν ταυτίζονται με αυτά της Τράπεζας και του Ομίλου, καθώς και η επίδειξη απόλυτης εχεμύθειας εκ μέρους των Καλυπτόμενων Μερών ως προς τις εμπιστευτικές πληροφορίες που διαχειρίζονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Επίσης, τα Καλυπτόμενα Μέρη δεσμεύονται για την υποβολή πλήρων, αληθών, κατανοητών και εμπρόθεσμων πληροφοριών στις επίσημες αναφορές και τις δημόσιες ανακοινώσεις, σύμφωνα με όσα προβλέπει η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία ή οι κανονιστικές διατάξεις.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

• Πολιτική για την Υποβολή Εμπιστευτικών Αναφορών

Σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του νομικού και του κανονιστικού πλαισίου των Η.Π.Α. και τους κανόνες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και της Πράξης Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ) 2577/09.03.2006, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει Πολιτική μέσω της οποίας θεσπίζονται διαδικασίες για την υποβολή, επώνυμα ή ανώνυμα, εμπιστευτικών αναφορών ή παρατηρήσεων από κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με πράξεις στελεχών της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου, που δημιουργούν αμφιβολίες για αντικανονικές ενέργειες και λογιστικοελεγκτικές πρακτικές μη συμβατές με τη διεθνή πρακτική και τις κείμενες διατάξεις. Η Πολιτική καλύπτει και τα προβλεπόμενα από το Ν.4261/2014.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας έχει την ευθύνη για την καθιέρωση και τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής των διαδικασιών αυτών, οι οποίες διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των αναφορών ή παρατηρήσεων που λαμβάνονται.

Στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Επικοινωνία / Επικοινωνία με την Επιτροπή Ελέγχου), έχουν αναρτηθεί στοιχεία επικοινωνίας για την υποβολή εμπιστευτικών αναφορών.

• Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας

Η Πολιτική της Τράπεζας και του Ομίλου για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση των υφιστάμενων διαδικασιών εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου της, και ειδικότερα του υφιστάμενου πλαισίου επί μέρους κανόνων που έχουν υιοθετηθεί για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, όπως αυτό καθορίζεται μέσω των συναφών διατάξεων του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, και του Κανονισμού Εργασίας της Τράπεζας.

Αναφορά στην Πολιτική για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας γίνεται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Κανονιστική Συμμόρφωση).

• Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου

Η Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Ν.4261/2014 (που ενσωματώνει την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD IV)) και της ΠΔΤΕ 2650/19.01.2012. Επιπρόσθετα, οι ακολουθούμενες από την Τράπεζα πρακτικές Αποδοχών είναι σε συμμόρφωση με τον Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης. Σε κάθε περίπτωση οι αποδοχές του Προέδρου, του Διευθύνοντα Συμβούλου και των λοιπών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των γενικών διευθυντών και των αναπληρωτών τους δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σύνολο των αποδοχών του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι πάσης φύσεως πρόσθετες απολαβές (bonus) των ίδιων προσώπων καταργούνται για το χρονικό διάστημα συμμετοχής του πιστωτικού ιδρύματος στο πρόγραμμα κεφαλαιακής ενίσχυσης του Ν. 3864/2010.

Η Τράπεζα παρακολουθεί τις εξελίξεις στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και εφόσον, σε συνέχεια των πρόσφατων Κατευθυντήριων Γραμμών και της Γνωμοδότησης της ΕΑΤ για την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις διατάξεις για τις αποδοχές της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ (EBA-Op-2016-20) και της σχετικής επικοινωνίας μεταξύ ΕΑΤ και ΕΕ, υπάρξουν περαιτέρω αλλαγές στο αντίστοιχο ευρωπαϊκό πλαίσιο ή στις ΠΔΤΕ, η Πολιτική Αποδοχών θα επισκοπηθεί εκ νέου και θα τροποποιηθεί, όπου κριθεί απαραίτητο, ώστε να ενσωματώσει τις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο.

Πληροφορίες για την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου και τις πρακτικές αποδοχών έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Ετήσιες Εκθέσεις & Ενημερωτικά Δελτία).

• Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου της Τράπεζας

Η Πολιτική Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) προσδιορίζει τους βασικούς άξονες της ΕΚΕ του Ομίλου, καθορίζει τις δράσεις της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου στο χώρο αυτό και αποτελεί οδηγό για την ανάθεση αρμοδιοτήτων και εξουσιών όσον αφορά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον έλεγχο αυτών των δράσεων. Επιπλέον, η Τράπεζα αναθέωρησε εντός του 2016 την Πολιτική Δωρεών, Χορηγιών και λοιπών Φιλανθρωπικών Συνεισφορών.

Η Πολιτική ΕΚΕ έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη / Πλαίσιο ΕΚΕ).

• Ασφαλιστική Κάλυψη μελών των Διοικητικών Συμβουλίων του Ομίλου

Σε συμμόρφωση με τα οριζόμενα στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, η Τράπεζα έχει συνάψει πολυσταθιασμένο συμβόλαιο για την κάλυψη της αστικής ευθύνης των μελών Δ.Σ. και των Διοικητικών Στελεχών όλων των εταιρειών του Ομίλου για την κάλυψη της αστικής ευθύνης της Τράπεζας και των θυγατρικών της από αμέλεια, λάθη ή παραλείψεις των στελεχών και υπαλλήλων της, και για την κάλυψη ζημιών από απάτες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών απατών.

• Διακρίσεις Εταιρικής Διακυβέρνησης

Αξίζει να σημειωθεί ότι εντός του 2016 η Τράπεζα βραβεύτηκε δύο φορές για την εταιρική της διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, έλαβε τις ακόλουθες διακρίσεις:

α) «Η εταιρεία με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2016» από τον Οργανισμό Capital Finance International (CFI).

Αφού προτάθηκε ως υποψήφια από τρίτους βάσει δημοσιευμένων και ευρύτερα διαθέσιμων δεδομένων και πληροφοριών, η ΕΤΕ συμμετείχε στην αξιολόγηση των εσωτερικών της ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης και έλαβε το παραπάνω βραβείο, ενώ ταυτόχρονα έλαβε άριστες κριτικές από τον CFI, με ιδιαίτερη μνεία στο χρηστό και αποτελεσματικό πλαίσιο κανονιστικής συμμόρφωσης και εταιρικής διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει.

β) «Η τράπεζα με την καλύτερη εταιρική διακυβέρνηση στην Ελλάδα για το έτος 2016» από το Global Banking and Finance Review.

Κατόπιν αξιολόγησης των ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης της ΕΤΕ βάσει δημόσια διαθέσιμων δεδομένων, το περιοδικό Global Banking and Finance Review έδωσε στην Τράπεζα το παραπάνω βραβείο για το 2016.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΟΧΩΝ

Το Καταστατικό της Τράπεζας (άρθρα 7-17 και 31-36) περιγράφει τον τρόπο λειτουργίας της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων, τις βασικές αρμοδιότητες και εξουσίες της, καθώς και τα δικαιώματα των Μετόχων και τον τρόπο άσκησής τους, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, του Ν.3864/2010 και του Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Το Καταστατικό της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Τρόπος λειτουργίας και αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι το ανώτατο, συλλογικό όργανο της Τράπεζας. Οι νόμιμες αποφάσεις της είναι υποχρεωτικές για όλους τους Μετόχους, ακόμη και για τους απόντες ή εκείνους που διαφωνούν. Όλοι οι Μέτοχοι της Τράπεζας δικαιούνται να συμμετάσχουν στη Γενική Συνέλευση, ενώ μπορούν να αντιπροσωπευθούν σε αυτή από άλλο, κατάλληλα εξουσιοδοτημένο πρόσωπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας. Κάθε μετοχή παρέχει δικαίωμα μίας ψήφου, ως ορίζει ο νόμος. Η Τράπεζα διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των μετόχων που βρίσκονται στην ίδια θέση.

Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για:

- τις τροποποιήσεις του Καταστατικού. Τέτοιες θεωρούνται και οι αυξήσεις ή μειώσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας, με εξαίρεση την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου που αποφασίζεται από το Δ.Σ. κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο νόμο και το Καταστατικό,
- την εκλογή των μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών,
- την έγκριση της ετήσιας χρηματοοικονομικής έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας,
- τη διάθεση των ετήσιων κερδών,
- τη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας,
- το διορισμό εκκαθαριστών, και
- κάθε άλλο θέμα που προβλέπεται από τη νομοθεσία.

Στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν υπάγονται:

- αυξήσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου που αποφασίζονται κατά τις παραγράφους 1 και 14 του άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/1920 από το Δ.Σ., καθώς και αυξήσεις που επιβάλλονται από διατάξεις άλλων νόμων,
- η τροποποίηση του Καταστατικού από το Δ.Σ., σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 11, τις παραγράφους 2 και 13 του άρθρου 13 και την παράγραφο 4 του άρθρου 17β του Κ.Ν. 2190/1920,
- η εκλογή, κατά το Καταστατικό, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/1920, Συμβούλων σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, αποθανόντων ή απωλεσάντων την ιδιότητά τους με οποιονδήποτε άλλο τρόπο,
- η απορρόφηση κατά το άρθρο 78 του Κ.Ν. 2190/1920 ανώνυμης εταιρείας από άλλη ανώνυμη εταιρεία που κατέχει το 100% των μετοχών της και

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

- η δυνατότητα διανομής κερδών ή προαιρετικών αποθεματικών μέσα στην τρέχουσα εταιρική χρήση με απόφαση του Δ.Σ., εφόσον έχει υπάρξει σχετική εξουσιοδότηση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει επί κάθε πρότασης του Δ.Σ. περιλαμβανομένης στην Ημερησία Διάταξη. Συγκαλείται από το Δ.Σ. ή ως άλλως ο νόμος προβλέπει, και συνέρχεται τακτικά, στην έδρα της Εταιρείας ή στην περιφέρεια άλλου δήμου εντός του νομού της έδρας, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, το αργότερο μέχρι την δέκατη (10η) ημερολογιακή ημέρα του ένατου μήνα από τη λήξη κάθε εταιρικής χρήσης. Το Δ.Σ. μπορεί να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση σε έκτακτη συνεδρίαση, όταν κρίνει αυτό σκόπιμο. Επίσης, οφείλει να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ύστερα από αίτηση των ελεγκτών, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την επίδοση της αίτησης στον Πρόεδρό του, ορίζοντας αντικείμενο Ημερησίας Διάταξης εκείνο που περιέχεται στην αίτηση. Περαιτέρω, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. έχει το δικαίωμα να συγκαλεί τη Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε από τους Ν.4340/2015 και Ν.4346/2015. Η προθεσμία για τη σύγκληση Γενικής Συνέλευσης ορίζεται σε επτά ημέρες και η προθεσμία για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης που θα αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, ορίζεται σε δέκα (10) ημερολογιακές ημέρες. Η προθεσμία για τη σύγκληση οποιασδήποτε επαναληπτικής ή εξ αναβολής συνέλευσης, συντέμνεται στο ένα τρίτο των προθεσμιών που προβλέπονται στον Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται σε κάθε Γενική Συνέλευση που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν.

Η Τακτική Γενική Συνέλευση εξετάζει την ετήσια οικονομική έκθεση και αποφασίζει για την έγκρισή της. Επίσης, εκλέγει έναν τουλάχιστον ελεγκτή μαζί με έναν αναπληρωματικό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 33 παρ. 1 του Καταστατικού. Μετά την έγκριση της ετήσιας οικονομικής έκθεσης, η Γενική Συνέλευση αποφασίζει με ειδική ψηφοφορία, που διενεργείται με ονομαστική κλήση και κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Καταστατικό, για την απαλλαγή των μελών του Δ.Σ. και των ελεγκτών από κάθε ευθύνη αποζημίωσης. Η απαλλαγή είναι ανίσχυρη στις περιπτώσεις του άρθρου 22α του Κ.Ν. 2190/1920. Στην ψηφοφορία περί απαλλαγής δικαιούνται να μετάσχουν τα μέλη του Δ.Σ. και οι Μέτοχοι - υπάλληλοι της Τράπεζας μόνο με μετοχές, των οποίων είναι κύριοι ή ως αντιπρόσωποι άλλων μετόχων, εφόσον έχουν λάβει σχετική εξουσιοδότηση με ρητές και συγκεκριμένες οδηγίες ψήφου.

Η ετήσια οικονομική έκθεση είναι διαθέσιμη στους Μετόχους δέκα (10) ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο περιλαμβάνει: α) τις Δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, β) την Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, γ) την Επεξηγηματική Έκθεση, δ) την Έκθεση Ελέγχου Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή, ε) τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, στ) στοιχεία και πληροφορίες, ζ) την ετήσια έκθεση για τη διανομή κεφαλαίου της αντίστοιχης χρήσης, εφόσον αυτή δεν έχει οριστικοποιηθεί ή οριστικοποιήθηκε κατά το δεύτερο εξάμηνο και αντλήθηκε από αύξηση μετοχικού κεφαλαίου τοις μετρητοίς ή με έκδοση ομολογιακού δανείου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο αντίστοιχο Ενημερωτικό Δελτίο της έκδοσης και η) αναφορά στην ιστοσελίδα όπου αναρτώνται οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι εκθέσεις του Ελεγκτή Λογιστή, καθώς και οι Εκθέσεις του Δ.Σ για τις ενοποιημένες μη εισηγμένες εταιρείες που αντιπροσωπεύουν συνολικά πάνω από το 5% του ενοποιημένου κύκλου εργασιών ή των ενοποιημένων στοιχείων ενεργητικού ή των ενοποιημένων αποτελεσμάτων μετά την αφαίρεση του αντίστοιχου τμήματος που αφορά τους μετόχους μειοψηφίας.

Με εξαίρεση τις επαναληπτικές συνελεύσεις και εκείνες που εξομοιώνονται με αυτές, η Γενική Συνέλευση πρέπει να καλείται είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την οριζόμενη ημέρα για τη συνεδρίασή της. Οι μη εργάσιμες ημέρες συνυπολογίζονται στην ανωτέρω προθεσμία, ενώ δεν υπολογίζονται η ημέρα δημοσίευσης της πρόσκλησης και η ημέρα της συνεδρίασης.

Η πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης, η οποία περιλαμβάνει τα εκάστοτε σύμφωνα με το νόμο οριζόμενα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του τόπου όπου η οικεία Γενική Συνέλευση θα λάβει χώρα, τοιχοκολλείται σε εμφανή θέση στην έδρα της Τράπεζας και δημοσιεύεται όπως ο νόμος ορίζει. Στην πρόσκληση περιλαμβάνονται στοιχεία αναφορικά με την ακριβή διεύθυνση, τη χρονολογία και την ώρα της συνεδρίασης, τα θέματα της ημερησίας διάταξης με σαφήνεια, τους Μετόχους που έχουν δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και ακριβείς οδηγίες για τον τρόπο με τον οποίο οι Μέτοχοι θα μπορέσουν να μετάσχουν στη Συνέλευση και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους αυτοπροσώπως ή δια νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου ή, ενδεχομένως, και εξ αποστάσεως. Η Τράπεζα έχει επίσης τη δυνατότητα, κατά την διακριτική της κρίση και χωρίς να υπέχει σχετική νομική υποχρέωση, να δημοσιεύσει επιπρόσθετα ορισμένη πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης και σε άλλα μέσα. Στην περίπτωση αυτή, η σχετική δημοσίευση γίνεται προ είκοσι (20) πλήρων ημερών.

Στη Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει και να ψηφίζει είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω νομίμως εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου όποιος εμφανίζεται ως Μέτοχος (κάτοχος κοινών ονομαστικών μετοχών της Τράπεζας) στα αρχεία του Συστήματος Άυλων Τίτλων που διαχειρίζεται η Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. (Ε.Χ.Α.Ε.), στο οποίο τηρούνται οι κινητές αξίες της Τράπεζας κατά την οριζόμενη στην παρ. 4 του άρθρου 28α Κ.Ν. 2190/1920 ημερομηνία καταγραφής, και συμμορφώνεται εμπροθέσμως και προσηκόντως με τις προβλεπόμενες διατυπώσεις του άρθρου 28α του Κ.Ν. 2190/1920 και της οικείας προσκλήσεως της Γενικής Συνέλευσης και του άρθρου 7 του Ν.3864/2010 σε περίπτωση Γενικής Συνέλευσης που θα αποφασίσει την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου για την έκδοση των κοινών μετοχών, μετατρέψιμων ομολογιών ή των άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και κάθε Γενικής Συνέλευσης που συγκαλείται στο πλαίσιο του Ν.3864/2010 ή σχετίζεται με αυτόν.

Το ΤΧΣ ασκεί το δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7α του Ν.3864/2010 και το Πλαίσιο Συνεργασίας (μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ).

Η διαδικασία και η προθεσμία για την κατάθεση στην Τράπεζα των εγγράφων νομιμοποιήσεως των εκπροσώπων ή αντιπροσώπων των Μετόχων ορίζεται κατά τις παρ. 1 έως 3 του άρθρου 28α του Κ.Ν. 2190/1920. Συγκεκριμένα, η μετοχική ιδιότητα, θα πρέπει να επιβεβαιώνεται (π.χ. με σχετική έγγραφη βεβαίωση της Ε.Χ.Α.Ε.) το αργότερο την τρίτη (3) ημέρα πριν από τη συνεδρίαση της Γενικής Συνέλευσης. Η προηγούμενη προθεσμία ισχύει και για την κατάθεση στην Τράπεζα των εγγράφων νομιμοποιήσεως των εκπροσώπων ή αντιπροσώπων των Μετόχων. Συγκεκριμένα, η ιδιότητα του μετόχου πρέπει να υφίσταται κατά την Ημερομηνία Καταγραφής, όπως

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

αυτή ορίζεται στην Πρόσκληση της Γενικής Συνέλευσης. Μέτοχοι που δεν συμμορφώθηκαν προς τις ανωτέρω διατάξεις μπορούν να μετάσχουν στη Γενική Συνέλευση και να ψηφίσουν, μόνο με την άδειά της. Νομικά πρόσωπα μετέχουν στη Γενική Συνέλευση, ορίζοντας ως εκπροσώπους τους έως τρία (3) φυσικά πρόσωπα.

Κατόπιν σχετικής αποφάσεως του Δ.Σ. οι μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην Γενική Συνέλευση με ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς την φυσική παρουσία τους στον τόπο διεξαγωγής της. Κατόπιν επίσης σχετικής αποφάσεως του Δ.Σ. οι μέτοχοι δύνανται να συμμετάσχουν στην ψηφοφορία της Γενικής Συνέλευσης εξ αποστάσεως, είτε με την άσκηση του δικαιώματος ψήφου με ηλεκτρονικά μέσα, είτε με ψηφοφορία δια αλληλογραφίας σύμφωνα με τα εκάστοτε οριζόμενα στο νόμο.

Είκοσι τέσσερις (24) ώρες πριν από κάθε Γενική Συνέλευση πρέπει να τοποθετείται σε εμφανή θέση στην έδρα της Τράπεζας πίνακας των Μετόχων που έχουν δικαίωμα ψήφου με τον αριθμό των μετοχών και ψήφων καθενός, τα ονόματα των τυχόν αντιπροσώπων τους, καθώς και τις διευθύνσεις αυτών και των αντιπροσώπων τους. Στον πίνακα αυτό καταχωρούνται υποχρεωτικά από το Δ.Σ. όλοι οι Μέτοχοι που συμμορφώθηκαν με τις ανωτέρω διατάξεις. Από την ημέρα δημοσίευσης της πρόσκλησης για σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης και μέχρι την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης η Τράπεζα υποχρεούται να έχει αναρτημένες στην εταιρική της ιστοσελίδα τις προβλεπόμενες από την παρ. 3 του άρθρου 27 Κ.Ν. 2190/1920 πληροφορίες, καθώς και να ενημερώνει τους μετόχους μέσω της ιστοσελίδας της για τον τρόπο προμήθειας του σχετικού υλικού σε περίπτωση που για τεχνικούς λόγους δεν είναι δυνατή η πρόσβαση μέσω διαδικτύου στα εν λόγω στοιχεία. Αν κάποιος Μέτοχος ή αντιπρόσωπος Μετόχου έχει αντιρρήσεις για τον πίνακα, μπορεί να τις υποβάλει μόνο στην αρχή της συνεδρίασης της Συνέλευσης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. είναι και προσωρινός Πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης. Εάν ο Πρόεδρος κωλύεται, αντικαθίσταται από τον κατά το άρθρο 21 παράγραφος 2 του Καταστατικού αναπληρωτή του, ή από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Εάν και αυτός κωλύεται, προεδρεύει προσωρινά ο Μέτοχος ή εκπρόσωπος Μετόχου με το μεγαλύτερο αριθμό μετοχών. Δύο από τους παρόντες Μετόχους ή αντιπροσώπους Μετόχων, τους οποίους ορίζει ο Πρόεδρος, εκτελούν χρέη προσωρινών Γραμματέων. Μετά την επικύρωση του πίνακα των Μετόχων, η Γενική Συνέλευση εκλέγει αμέσως το οριστικό Προεδρείο, το οποίο συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο (2) Γραμματείς, που εκτελούν και χρέη ψηφολεκτών.

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν το 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν η απαρτία αυτή δε συντελεστεί, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται πάλι μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη χρονολογία της συνεδρίασης που ματαιώθηκε, προσκαλούμενη πριν από δέκα (10) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες, και βρίσκεται κατά την επαναληπτική αυτή συνεδρίαση σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως για τα θέματα της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, οποιοδήποτε και αν είναι το εκπροσωπούμενο σε αυτήν τμήμα του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών εκ του νόμου προβλεπόμενων συνεδριάσεων, εάν δεν επιτευχθεί απαρτία, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στην ματαιωθείσα συνεδρίαση και στην επαναληπτική.

Εξαιρετικά, προκειμένου για αποφάσεις που αφορούν σε:

- α) μεταβολή της εθνικότητας της Εταιρείας,
- β) μεταβολή του αντικειμένου της επιχείρησης αυτής,
- γ) επαύξηση των υποχρεώσεων των Μετόχων,
- δ) αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, μη προβλεπόμενη από το Καταστατικό, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, εκτός εάν επιβάλλεται από το νόμο ή γίνεται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών,
- ε) μείωση του Μετοχικού Κεφαλαίου, εκτός εάν γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 6 του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920,
- στ) μεταβολή του τρόπου διάθεσης των κερδών,
- ζ) συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Εταιρείας,
- η) παροχή ή ανανέωση της εξουσίας προς το Δ.Σ. για αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και
- θ) κάθε άλλη περίπτωση που ορίζεται στο νόμο,

Η Γενική Συνέλευση ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της Ημερησίας Διάταξης, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται κατ' αυτήν Μέτοχοι που εκπροσωπούν τα δύο τρίτα (2/3) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή στην πρώτη συνεδρίαση, εντός είκοσι (20) ημερών από αυτή τη συνεδρίαση και ύστερα από πρόσκληση πριν από τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες, συνέρχεται πρώτη επαναληπτική συνέλευση, η οποία ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, όταν σε αυτή εκπροσωπείται τουλάχιστον το ένα δεύτερο (1/2) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Αν δεν συντελεστεί και αυτή η απαρτία, συνέρχεται και πάλι, εντός είκοσι (20) ημερών, δεύτερη επαναληπτική συνέλευση, με πρόσκληση τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες πριν, η οποία ευρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα επί των θεμάτων της αρχικής Ημερησίας Διάταξης, όταν σε αυτή εκπροσωπείται τουλάχιστον το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου. Νεότερη πρόσκληση δεν απαιτείται, εάν στην αρχική πρόσκληση ορίζονται ο τόπος και ο χρόνος των επαναληπτικών εκ του νόμου προβλεπόμενων συνεδριάσεων, για την περίπτωση μη επίτευξης της απαιτούμενης απαρτίας, υπό την προϋπόθεση ότι μεσολαβούν τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες ανάμεσα στην εκάστοτε ματαιωθείσα συνεδρίαση και σε κάθε επαναληπτική.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση. Κατ' εξαίρεση, οι αποφάσεις στα θέματα που απαιτούν αυξημένη απαρτία λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση.

Ειδικά για τις αποφάσεις για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Ν.3864/2010, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων περί έκδοσης υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ή άλλων μετατρέψιμων χρηματοοικονομικών μέσων, λαμβάνονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, με την απαρτία 1/5 τουλάχιστον του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου και με απόλυτη πλειοψηφία των ψήφων που εκπροσωπούνται στη Συνέλευση. Αν η απαρτία αυτή δεν συντελεστεί, εφαρμόζεται η παράγραφος 2 του άρθρου 29 του Κ.Ν. 2190/1920.

Δικαιώματα Μετόχων Μειοψηφίας

Τα δικαιώματα Μετόχων Μειοψηφίας εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει και τα σχετικά άρθρα του Καταστατικού της Τράπεζας.

Με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Δ.Σ. υποχρεούται να συγκαλεί έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης αυτής, η οποία δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ημερομηνία επίδοσης της αίτησης στον Πρόεδρο του Δ.Σ. Η αίτηση περιέχει το αντικείμενο της Ημερησίας Διάταξης.

Με αίτηση μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Δ.Σ. υποχρεούται να εγγράψει στην Ημερησία Διάταξη Γενικής Συνέλευσης, που έχει ήδη συγκληθεί, πρόσθετα θέματα, εάν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Δ.Σ. δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση και είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της παρ. 2 του άρθρου 31 του Καταστατικού.

Ενόσω οι μετοχές της εταιρείας είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, με αίτηση μετόχων που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Δ.Σ. θέτει στη διάθεση των μετόχων κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 παρ. 3 του Κ.Ν. 2190/1920, έξι (6) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης, σχέδια αποφάσεων για θέματα που έχουν περιληφθεί στην αρχική ή την αναθεωρημένη Ημερησία Διάταξη, αν η σχετική αίτηση περιέλθει στο Δ.Σ. επτά (7) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημερομηνία της Γενικής Συνέλευσης. Το Δ.Σ. δεν είναι υποχρεωμένο να προβεί στην ως άνω ενέργεια αν το περιεχόμενο της σχετικής αίτησης έρχεται προφανώς σε αντίθεση με το νόμο και τα χρηστά ήθη. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι έξι (6) και οι επτά (7) ημέρες που προβλέπονται ανωτέρω, μειώνονται σε τρεις (3) και τέσσερις (4) ημέρες αντίστοιχα.

Υστερα από αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, ο Πρόεδρος της Συνέλευσης οφείλει να αναβάλει μία μόνο φορά τη λήψη αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης, τακτικής ή έκτακτης, ορίζοντας ημέρα συνεδρίασης για τη λήψη των αποφάσεων αυτών εκείνη που ορίζεται στην αίτηση των Μετόχων και που δεν μπορεί, πάντως, να απέχει περισσότερο από τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αναβολής. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι παραπάνω τριάντα (30) ημέρες μειώνονται σε τρεις (3) ημέρες.

Η μετ' αναβολή Γενική Συνέλευση αποτελεί συνέχιση της προηγούμενης και δεν απαιτείται η επανάληψη των διατυπώσεων δημοσίευσης της πρόσκλησης των Μετόχων. Σε αυτή μπορούν να μετάσχουν και νέοι Μέτοχοι, τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 27 παρ. 2, 28 και 28α του Κ.Ν. 2190/1920.

Υστερα από αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η λήψη αποφάσεων πάνω στα θέματα της Ημερησίας Διάταξης της Γενικής Συνέλευσης θα πρέπει να ενεργείται με ονομαστική κλήση.

Μετά από αίτηση οποιουδήποτε Μετόχου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5), τουλάχιστον, πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Δ.Σ. υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της Τράπεζας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση των θεμάτων της Ημερησίας Διάταξης. Ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010, οι παραπάνω πέντε (5) ημέρες μειώνονται σε τρεις (3) ημέρες. Το Δ.Σ. μπορεί να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών δεν υφίσταται όταν οι σχετικές πληροφορίες διατίθενται ήδη στην ιστοσελίδα της εταιρείας, ιδίως με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων. Επίσης, με αίτηση Μετόχων, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, το Δ.Σ. υποχρεούται να ανακοινώνει στη Γενική Συνέλευση, εφ' όσον είναι τακτική, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του Δ.Σ. ή τους Διευθυντές της Τράπεζας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της Τράπεζας με αυτούς. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, το Δ.Σ. μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά. Τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων Μετόχων στο Δ.Σ., σύμφωνα με τις παραγράφους 3 ή 6 του άρθρου 18 του Κ.Ν. 2190/1920.

Μετά από αίτηση Μετόχων, που εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση, το Δ.Σ. υποχρεούται να παρέχει στη Γενική Συνέλευση πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της Τράπεζας. Δεδομένου ότι εφαρμόζεται η προθεσμία για πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη Γενική Συνέλευση της παραγράφου 4 του άρθρου 39 του Κ.Ν. 2190/1920, ειδικά για τις Γενικές Συνελεύσεις οι οποίες συγκαλούνται σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν.3864/2010 θα ισχύει η παραπάνω μειωμένη προθεσμία των τριών (3) ημερών. Το Δ.Σ. μπορεί να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών για αποχρώντα ουσιώδη λόγο, ο οποίος αναγράφεται στα Πρακτικά.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Στις περιπτώσεις του πέμπτου εδαφίου της παραγράφου 6, καθώς και του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 7 του άρθρου 39 του Καταστατικού, τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης παροχής των πληροφοριών προς τους Μετόχους επιλύεται από το αρμόδιο δικαστήριο της έδρας της Τράπεζας, με απόφασή του. Με την ίδια απόφαση, το δικαστήριο υποχρεώνει την Τράπεζα να παράσχει τις πληροφορίες που αρνήθηκε.

Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αιτούντες μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν τη μετοχική τους ιδιότητα και τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος. Τέτοια απόδειξη αποτελεί και η προσκόμιση βεβαίωσης από το φορέα στον οποίο τηρούνται οι οικείες κινητές αξίες ή η πιστοποίηση της μετοχικής ιδιότητας με απευθείας ηλεκτρονική σύνδεση φορέα και Τράπεζας.

Σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, οι Μέτοχοι της Τράπεζας που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο έλεγχο της Τράπεζας. Ο έλεγχος διατάσσεται, εάν πιθανολογούνται πράξεις που παραβιάζουν διατάξεις των νόμων ή του Καταστατικού της Τράπεζας ή αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται εντός τριών (3) ετών από την έγκριση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της χρήσης, εντός της οποίας τελέστηκαν οι καταγγελλόμενες πράξεις.

Μέτοχοι της Τράπεζας, οι οποίοι εκπροσωπούν το ένα πέμπτο (1/5) του καταβεβλημένου Μετοχικού Κεφαλαίου, δικαιούνται να ζητήσουν από το αρμόδιο Δικαστήριο τον έλεγχο της Τράπεζας, εφ' όσον από την όλη πορεία αυτής καθίσταται πιστευτό ότι η διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων δεν ασκείται, όπως επιβάλλει η χρηστή και συνετή διαχείριση.

Οι αιτούντες τον έλεγχο Μέτοχοι οφείλουν να αποδείξουν στο δικαστήριο ότι κατέχουν τις μετοχές που τους δίνουν το δικαίωμα να ζητήσουν τον έλεγχο της Τράπεζας.

Λοιπά Δικαιώματα Μετόχων

Επιπλέον πληροφοριακά στοιχεία αναφορικά με τα δικαιώματα των Μετόχων της Τράπεζας και τον τρόπο άσκησής τους περιλαμβάνονται στην Επεξηγηματική Έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων, που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.3556/2007 και αποτελεί ειδικό τμήμα της ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης του Δ.Σ. της Τράπεζας.

Δ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας

Η Τράπεζα διοικείται από το Δ.Σ. το οποίο είναι υπεύθυνο για τη χάραξη στρατηγικής κατεύθυνσης, την εποπτεία της Διοίκησης και τον επαρκή έλεγχο της Τράπεζας, με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης αξίας της Τράπεζας και την προάσπιση του γενικότερου εταιρικού συμφέροντος, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, περιλαμβανομένων και των διατάξεων του Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης.

Η λειτουργία, οι βασικές αρμοδιότητες και εξουσίες του Δ.Σ. της Τράπεζας ρυθμίζονται ιδίως από τον Κ.Ν. 2190/1920, τον Ν.4261/2014, τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 468/2014, τον Ν.3016/2002, τον Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και περιγράφονται αναλυτικά στο Καταστατικό της Τράπεζας και στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, τα οποία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Κανονισμοί και Αρχές Λειτουργίας).

Λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου λήγει κατά την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους, στο οποίο συμπληρώνεται η τριετία από την εκλογή τους. Όλα τα μέλη μπορούν να επανεκλεγούν. Η Γενική Συνέλευση καθορίζει κάθε φορά τον ακριβή αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να αποτελείται κατ' ελάχιστον από 9 ως 15 μέλη και πρέπει πάντα να είναι περιττός αριθμός) και προσδιορίζει τα ανεξάρτητα μέλη του. Στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος ένας εκπρόσωπος του ΤΧΣ, σε εφαρμογή του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Σύμφωνα με το νέο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ Τράπεζας και ΤΧΣ, που υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2015, το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διορίσει έναν παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Δ.Σ. της Τράπεζας.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν να ανακληθούν οποτεδήποτε από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος, παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, λόγω παραίτησης, θανάτου ή έκπτωσης για οποιοδήποτε λόγο, και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη, που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη μπορούν είτε να εκλέξουν προσωρινά άλλον για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίζουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των υπολοίπων μελών είναι τουλάχιστον εννιά. Σε περίπτωση προσωρινής εκλογής νέου μέλους, η εκλογή ισχύει για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αντικαθίσταται και η κάλυψη της θέσης ανακοινώνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο στην αμέσως προερχόμενη Γενική Συνέλευση, η οποία μπορεί να αντικαταστήσει τους εκλεγέντες ακόμη και αν δεν έχει αναγραφεί σχετικό θέμα στην Ημερήσια Διάταξη. Σε κάθε περίπτωση, τα εναπομείναντα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους, μπορούν να προβούν σε σύγκληση Γενικής Συνέλευσης με αποκλειστικό σκοπό την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρό του και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας, ο οποίος διευθύνει τις εργασίες αυτής. Ακόμη, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει Αντιπρόεδρο ή Αντιπροέδρους και Αναπληρωτή ή Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους. Η Τράπεζα παρακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα εταιρικής

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

διακυβέρνησης και στο πλαίσιο υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών και της συνεχούς διαδικασίας επικαιροποίησης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, διαχωρίζει τον ρόλο του Προέδρου από αυτόν του Διευθύνοντος Συμβούλου.

Η συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου σε σώμα γίνεται στην πρώτη συνεδρίασή του, η οποία συγκαλείται μετά από κάθε εκλογή μελών από τη Γενική Συνέλευση, καθώς και σε κάθε περίπτωση κενώσεως της θέσης του Προέδρου ή του Διευθύνοντος Συμβούλου για οποιοδήποτε λόγο. Μέχρι της εκλογής νέου Προέδρου ή Διευθύνοντος Συμβούλου από το Διοικητικό Συμβούλιο, τα σχετικά καθήκοντα ασκούνται από τον Αναπληρωτή του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει όπως προβλέπεται από την ελληνική νομοθεσία, το Καταστατικό της Τράπεζας και τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθώς επίσης και από τις διατάξεις της Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας προς τον Επίτροπο Παρακολούθησης και συγκαλείται (α) από τον Πρόεδρο, με πρόσκληση που κοινοποιείται από τον Γραμματέα Δ.Σ. στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τουλάχιστον τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται, απαραίτητα και με σαφήνεια, τα θέματα της Ημερήσιας Διάταξης, διαφορετικά αποφάσεις δεν δύναται να ληφθούν στη συνεδρίαση αν δεν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και κανένα μέλος δεν αντιλέγει στη λήψη αποφάσεων, ή (β) από τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του κατόπιν αίτησης από δύο μέλη, εντός προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή της έγγραφης αίτησης και περιλαμβάνοντας όλα τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης προς τον Πρόεδρο ή τον αναπληρωτή του, ή (γ) από τον Πρόεδρο, κατόπιν αίτησης του Εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός προθεσμίας επτά ημερών από την υποβολή της αίτησης προς τον Πρόεδρο. Στην περίπτωση που ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν προβεί στη σύγκληση του Συμβουλίου κατόπιν αίτησης δύο μελών ή του εκπροσώπου του ΤΧΣ εντός της ανωτέρω προθεσμίας, ή δεν συμπεριλάβει όλα τα θέματα που προτείνονται από το ΤΧΣ στην πρόσκληση, τότε τα δύο μέλη ή ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ αντίστοιχα δύναται να συγκαλέσουν το Διοικητικό Συμβούλιο εντός πέντε ημερών από τη λήξη της ως άνω επταήμερης προθεσμίας. Η εν λόγω πρόσκληση πρέπει να κοινοποιείται σε όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Οποιοδήποτε μέλος μπορεί να ζητήσει από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Δύο ή περισσότερα μέλη μπορούν να απαιτήσουν από τον Πρόεδρο να συμπεριλάβει ένα ή περισσότερα θέματα στην ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ δύναται επίσης να συμπεριλάβει θέματα στην ημερήσια διάταξη και, για το σκοπό αυτό, πρέπει να αποστέλλει στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου εγγράφως τα προτεινόμενα / επιπρόσθετα θέματα τουλάχιστον δύο εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να συμπεριλάβει αυτά τα θέματα στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, αν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός των μελών. Ουδέποτε όμως ο αριθμός των παρόντων μελών μπορεί να είναι μικρότερος από πέντε. Στο Καταστατικό της Τράπεζας ορίζονται οι προϋποθέσεις για την αντιπροσώπευση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για την επίτευξη της εγκυρότητας των αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω ενίσχυσης της αποτελεσματικής λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου, εντός του 2015 η Τράπεζα προέβη στην προμήθεια ειδικής εφαρμογής για την υποστήριξη της λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου. Η χρήση της συγκεκριμένης εφαρμογής αναμένεται να ενισχύσει και να διευκολύνει περαιτέρω τις διαδικασίες ενημέρωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, την ανταλλαγή απόψεων και το σχολιασμό ζητημάτων που τίθενται υπόψη του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του, και την καλύτερη παρακολούθηση των θεμάτων που εξετάζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

Το Δ.Σ. είναι, ενδεικτικά, αρμόδιο για την:

- Εξέταση και έγκριση της στρατηγικής κατεύθυνσης της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένου και του επιχειρησιακού σχεδίου, του ετήσιου προϋπολογισμού και των μεγάλων στρατηγικών αποφάσεων, και την παροχή σχετικής καθοδήγησης στη Διοίκηση της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Εξέταση της εταιρικής δομής του Ομίλου, την παρακολούθηση τυχόν κινδύνων που απορρέουν από τη δομή αυτή και διασφάλιση της συνεκτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος της εταιρικής διακυβέρνησης του Ομίλου.
- Συμμετοχή της Τράπεζας σε άλλες τράπεζες στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό ή εκποίηση συμμετοχών της σε αυτές.
- Ίδρυση Υποκαταστημάτων, Πρακτορείων και Γραφείων Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Σύσταση σωματείων, ιδρυμάτων του άρθρου 108 ΑΚ και συμμετοχή σε εταιρείες του άρθρου 784 ΑΚ.
- Έγκριση του Κανονισμού Εργασίας της Τράπεζας.
- Ονομασία των Γενικών Διευθυντών και λοιπών στελεχών της Τράπεζας, κατόπιν πρότασης των αρμόδιων οργάνων της Τράπεζας, σύμφωνα με τα όσα κατά περίπτωση προβλέπονται από το ισχύον πλαίσιο.
- Εξέταση και έγκριση της ετήσιας και ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Έκδοση Ομολογιακών Δανείων πάσης φύσεως, εκτός εκείνων για τα οποία ορίζεται αποκλειστικά αρμόδια από το νόμο η Γενική Συνέλευση.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

- Έγκριση και ανασκόπηση του Κώδικα Δεοντολογίας για τους υπαλλήλους της Τράπεζας και του Ομίλου και του Κώδικα Δεοντολογίας της Διοίκησης και των Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Έγκριση της Πολιτικής ΕΚΕ της Τράπεζας και του Ομίλου.
- Έγκριση και αναθεώρηση της Πολιτικής Αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου, κατόπιν απόφασης των μη εκτελεστικών Μελών του, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών του Δ.Σ.

Το έργο του Δ.Σ. της Τράπεζας υποστηρίζεται από τις αρμόδιες Επιτροπές που έχουν συσταθεί και λειτουργούν για το σκοπό αυτό, η λειτουργία των οποίων είναι σύμφωνη με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, περιλαμβανομένων και των διατάξεων του Πλαισίου Συνεργασίας της Τράπεζας με το ΤΧΣ και των υποχρεώσεων της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης.

Σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010 (άρθρο 10) και το Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ, ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου έχει -μεταξύ άλλων- δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Δ.Σ. του πιστωτικού ιδρύματος σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Δ.Σ., καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους.

Υποψηφιότητες μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η διαδικασία επιλογής και τα κριτήρια για την καταλληλότητα των μελών του Δ.Σ. (πλην του εκπροσώπου του ΤΧΣ) υπάγονται σε συγκεκριμένους κανόνες που έχουν θεσπιστεί και προβλέπονται από τον Ν.4261/2014, τον Ν.3016/2002, τον Ν.3864/2010, όπως ισχύουν, την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 22/12.7.2013 της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 468/2014, το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του Τ.Χ.Σ., το Καταστατικό της Τράπεζας, τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Δ.Σ. Ο κάθε προτεινόμενος υποψήφιος πληροί κριτήρια μέσω των οποίων εξασφαλίζεται εν γένει η βέλτιστη διακυβέρνηση και καθοδήγηση της στρατηγικής της Τράπεζας σε οικονομικά, επιχειρηματικά και θέματα πολιτικής προκειμένου να διασφαλίσει και την απαιτούμενη έγκριση των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 εδ. (β) του Καταστατικού της Τράπεζας, η Γενική Συνέλευση των Μετόχων είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για την εκλογή των μελών και τυχόν αναπληρωματικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για τον ορισμό των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 παρ. 3 του Καταστατικού της Τράπεζας και του άρθρου 18 παρ. 7 του Ν. 2190/1920 «Περί Αωνυμίων Εταιρειών», σε περίπτωση κατά την οποία λόγω παραίτησης, θανάτου ή έκπτωσης, για οποιοδήποτε λόγο, ένα μέλος παύσει να μετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και εφόσον η αναπλήρωσή του δεν είναι εφικτή από αναπληρωματικά μέλη που έχουν τυχόν εκλεγεί από τη Γενική Συνέλευση, τα υπόλοιπα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορούν είτε να εκλέγουν προσωρινά άλλον για να καλύψει την κενή θέση για τον υπόλοιπο χρόνο ως τη λήξη της θητείας του μέλους που αντικαταστάθηκε, είτε να συνεχίσουν τη διαχείριση και εκπροσώπηση της Τράπεζας χωρίς αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών, με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των υπόλοιπων μελών είναι τουλάχιστον εννέα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 2190/1920 «Περί Αωνυμίων Εταιρειών», κάθε μέτοχος μπορεί να προτείνει έναν υποψήφιο για το Διοικητικό Συμβούλιο στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων και το δικαίωμα αυτό (δηλαδή να προτείνει έναν υποψήφιο στη Γενική Συνέλευση), δίνεται επίσης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Για το σκοπό αυτό, σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, το Διοικητικό Συμβούλιο, επικουρούμενο από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, προτείνει στη Γενική Συνέλευση τους υποψηφίους για συμμετοχή στο Διοικητικό Συμβούλιο με βάση την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την οποία απαιτείται τα υποψήφια μέλη να πληρούν τις προδιαγραφές καταλληλότητας (fit and proper requirements) και να μην έχουν συστηματική σύγκρουση συμφερόντων με την Τράπεζα. Δεν είναι απαραίτητο το Διοικητικό Συμβούλιο να υποβάλει ξεχωριστή πρόταση για τις θέσεις του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και του Διευθύνοντα Συμβούλου.

Μετά την εκλογή των νέων Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, το Διοικητικό Συμβούλιο στην εναρκτήρια συνεδρία του εκλέγει από τα μέλη του, με απόλυτη πλειοψηφία, τον Πρόεδρο και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, ο οποίος διαχειρίζεται την Τράπεζα. Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, η Τράπεζα διαχωρίζει αυτούς τους δύο ρόλους. Επιπλέον, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να εκλέγει Αντιπρόεδρο και Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο/Συμβούλους.

Κατά την επιλογή και πρόταση προς τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων των υποψηφίων μελών του Δ.Σ., ή κατά τον διορισμό νέων μελών κατ' αντικατάσταση αποχωρησάντων μελών του, το Δ.Σ. επιδιώκει να προτείνει υποψηφίους οι οποίοι πληρούν τις προδιαγραφές καταλληλότητας, όπως αυτές περιγράφονται στην Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων, δεν έχουν συστηματική σύγκρουση συμφερόντων με την Τράπεζα και των οποίων η εκλογή διασφαλίζει ότι το Δ.Σ., ως συλλογικό όργανο, έχει ιδιαιτέρως τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- Γνωρίζει σε βάθος το χρηματοπιστωτικό σύστημα και περιλαμβάνει στη σύνθεσή του μέλη που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει σε ηγετικές θέσεις σε χρηματοοικονομικούς οργανισμούς.
- Διαθέτει σημαντική εμπειρία στον επιχειρηματικό και επαγγελματικό κόσμο, καθώς και στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο, περιλαμβάνοντας μεταξύ των μελών του στελέχη που διατελούν ή έχουν διατελέσει πρόεδροι, διευθύνοντες σύμβουλοι ή ανώτατα διοικητικά στελέχη σε μεγάλους οργανισμούς και των οποίων η ικανότητα να διαμορφώνουν κρίση επί σημαντικών και λεπτών θεμάτων, όπως αυτά επί των οποίων το Δ.Σ. καλείται να λάβει αποφάσεις, είναι ευρέως αναγνωρισμένη.
- Έχει πλήρη κατανόηση της δομής και της δυναμικής της πελατείας της Τράπεζας, καθώς και των κύριων αγορών στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος σήμερα.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

- Διαθέτει σημαντική διεθνή εμπειρία και είναι σε θέση να συμβάλει στις αναπτυξιακές προοπτικές της Τράπεζας στην συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησής της.
- Διαθέτει κατάλληλη εμπειρία σε χρηματοοικονομικά θέματα, ώστε να είναι σε θέση να ασκήσει αποτελεσματικά την εποπτεία ενός Ομίλου που προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και δραστηριοποιείται σε διεθνές επίπεδο.
- Εξασφαλίζει, κατά το δυνατόν, επαρκή εκπροσώπηση των δύο φύλων.

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης καθώς επίσης η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφουν συγκεκριμένα κριτήρια καταλληλότητας που πρέπει να πληρούν τα υποψήφια μέλη αναφορικά με επαγγελματικές ιδιότητες που είναι μη συμβατές με τη θέση του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, κριτήρια αναφορικά με την ανεξαρτησία των μη εκτελεστικών μελών, τη συμμετοχή των υποψήφιων μελών σε άλλα διοικητικά συμβούλια καθώς και άλλες περιπτώσεις που είναι ασυμβίβαστες με την ιδιότητα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Όλα τα παραπάνω έχουν ως στόχο να διασφαλίζουν την άριστη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου και των Επιτροπών του

Σύμφωνα με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει ένα σύστημα αυτο-αξιολόγησης για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των εργασιών αυτού και των Επιτροπών του, βάσει μεθόδου που έχει διαμορφωθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

Σε συμμόρφωση με το αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, η Πολιτική και η Διαδικασία που αφορούν την ετήσια αξιολόγηση του Δ.Σ. αναθεωρήθηκαν τον Μάιο του 2016. Η εν λόγω Πολιτική ορίζει τη διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του ως συλλογικά όργανα, καθώς και της ατομικής συνεισφοράς κάθε Μέλους.

Η αυτοαξιολόγηση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, καθώς και η ατομική αξιολόγηση των Μελών του Δ.Σ., διενεργήθηκαν το 2016 σύμφωνα με τις διατάξεις της παραπάνω Πολιτικής, με τη χρήση ερωτηματολογίων που περιελάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Τράπεζας, το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης. Τα ερωτηματολόγια αυτά είχαν αποσταλεί σε όλα τα μέλη του Δ.Σ. Σημειώνεται ότι η αυτοαξιολόγηση του Δ.Σ. κατά το 2016 διενεργήθηκε με τη συνεργασία εξωτερικού συμβούλου.

Επιπλέον, κατά το 2016 το ΤΧΣ πραγματοποίησε αξιολόγηση του Δ.Σ. μέσω ανεξάρτητων συμβούλων, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Ειδικότερα, όπως ορίζεται στο άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ, επικουρούμενο από ανεξάρτητο σύμβουλο διεθνούς φήμης και εγνωσμένης εμπειρίας και εξειδίκευσης, αξιολογεί τις ρυθμίσεις εταιρικής διακυβέρνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων με τα οποία έχει υπογράψει Πλαίσιο Συνεργασίας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010 ορίζει ότι η αξιολόγηση αφορά το μέγεθος, την οργάνωση, τη δομή και την κατανομή των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων εντός του Δ.Σ. και των Επιτροπών του σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς επίσης και ατομικά τα μέλη του Δ.Σ. και των επιτροπών του.

Τα αποτελέσματα και των δύο παραπάνω αξιολογήσεων επισκοπήθηκαν και συζητήθηκαν σε επίπεδο Δ.Σ. από την αρμόδια Επιτροπή του, δηλαδή την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Συγκεκριμένα, μετά τη διενέργεια των δύο αξιολογήσεων του Δ.Σ. το 2016, δηλαδή την αυτοαξιολόγηση του Δ.Σ. με τη συνδρομή εξωτερικού συμβούλου και την αξιολόγηση του ΤΧΣ μέσω ανεξάρτητου συμβούλου σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, καταρτίστηκε λεπτομερές Σχέδιο Δράσης, το οποίο παρακολουθείται στενά από την αρμόδια Επιτροπή του Δ.Σ. της Τράπεζας και στο οποίο καταγράφεται η σημαντική βελτίωση η οποία παρατηρείται μετά τις αξιολογήσεις.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η σύνθεση του Δ.Σ. τροποποιήθηκε σημαντικά το 2016 και νέα μέλη με σημαντική εμπειρία και εξειδίκευση διορίστηκαν στο Δ.Σ. και τις Επιτροπές του, σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, ιδίως με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και τους εσωτερικούς κανονισμούς της Τράπεζας για την εταιρική διακυβέρνηση. Περαιτέρω, το 2016 αναθεωρήθηκε το επιθυμητό προφίλ του Δ.Σ. σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και ενσωματώθηκε στη νέα Πολιτική Υποψηφιοτήτων της Τράπεζας. Το επιθυμητό προφίλ μπορεί να επανεξετάζεται διαρκώς και να αναθεωρείται, όποτε κρίνεται σκόπιμο, σύμφωνα με τις εκάστοτε εξελίξεις και απαιτήσεις για εξειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς.

Επιπλέον, η σύνθεση των Επιτροπών του Δ.Σ. άλλαξε το 2016, με τον διορισμό στη θέση των Προέδρων ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών με εξειδικευμένες γνώσεις, όπως ορίζει ο Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και με τη συμμόρφωση με το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ.

Οι Επιτροπές του Δ.Σ. προχώρησαν στην επικαιροποίηση του προγράμματος εργασιών τους (Rolling Agendas) και την αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας τους, ενώ κατάρτισαν Σχέδια Δράσης, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση και περιλαμβάνουν πληροφορίες για περαιτέρω δράσεις που κάθε Επιτροπή θα πρέπει να αναλάβει στο προσεχές διάστημα καθώς και το χρονοδιάγραμμα κάθε δράσης. Επίσης, οι Επιτροπές του Δ.Σ. παρακολουθούν τις εξελίξεις και αναθεωρούν τα παραπάνω έγγραφα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι εργασίες κάθε Επιτροπής παραμένουν συναφείς και σύμφωνες με τις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης. Επιπλέον, δόθηκε έμφαση στην τακτική ενημέρωση των Επιτροπών σχετικά με θέματα της αρμοδιότητάς τους. Για παράδειγμα, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, που πλέον έχει διπλό ρόλο και ειδική αρμοδιότητα επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων, λαμβάνει μηνιαίες ειδικές αναφορές για τα δάνεια/ανοίγματα αυτά.

Αποζημίωση μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Το Δ.Σ. διαμορφώνει πρόταση που υποβάλλεται στη Γενική Συνέλευση όσον αφορά στην αποζημίωση των μελών του για τις υπηρεσίες που παρέχουν. Η πρόταση αυτή καταρτίζεται σε συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις δεσμεύσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης, με βάση την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας, τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών του Δ.Σ. και τις βέλτιστες πρακτικές του κλάδου, με τρόπο που αντανακλά επαρκώς το χρόνο και την προσπάθεια που αναμένεται να καταβάλλουν τα μέλη ώστε να συμβάλλουν στις εργασίες του Δ.Σ., αλλά και ταυτόχρονα προάγει την αποδοτικότητα των εργασιών του Δ.Σ. Οι αμοιβές του Προέδρου, του Διευθύνοντος Συμβούλου και των Αναπληρωτών Διευθύνοντων Συμβούλων καθορίζονται από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν. 3864/2010, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ μπορεί, μεταξύ άλλων, να ασκήσει το δικαίωμά του για αρνησικυρία (veto) στη διαδικασία λήψης απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές. Σύμφωνα με το πρόγραμμα ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών όπως ισχύει, απαγορεύεται η Τράπεζα να δώσει έκτακτες παροχές στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το Διευθύνοντα Σύμβουλο, τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους, τους Γενικούς Διευθυντές ή τους Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει η αποζημίωση του προαναφερθέντος προσωπικού να ξεπεράσει την αποζημίωση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. Αναφορικά με τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα, όπως αναφέρεται και παρακάτω, έχει υιοθετήσει Πολιτική Αποδοχών για τον καθορισμό των αμοιβών τους στο ευρύτερο πλαίσιο προσδιορισμού των αμοιβών ανωτάτων διοικητικών στελεχών που έχει σκοπό την προώθηση της αξιοκρατίας και τη διαμόρφωση νοοτροπίας προσανατολισμένης στην απόδοση. Επιπλέον, σημειώνεται ότι η αποζημίωση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις της Τράπεζας έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ.

Κατά τη διάρκεια του 2016 δεν χορηγήθηκαν μεταβλητές αποδοχές στον Πρόεδρο και στα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., ενώ οι αμοιβές των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. δεν περιλαμβάνουν έκτακτες παροχές σύμφωνα με την Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας.

Στις 30 Ιουνίου 2016, κατόπιν σχετικής πρότασης του Διοικητικού Συμβουλίου μετά από εισήγηση της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών και της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, η Τακτική Γενική Συνέλευση ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2015, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 2 Κ.Ν. 2190/1920, προσδιόρισε τις αμοιβές του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, του Διευθύνοντος Συμβούλου, των Αναπληρωτών Διευθύνοντων Συμβούλων, και των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2017. Επίσης ενέκρινε τις αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας για την εταιρική χρήση 2015, ως μελών των επιτροπών Ελέγχου, Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών, Διαχείρισης Κινδύνων, Στρατηγικής και προσδιόρισε τις αμοιβές τους μέχρι την Τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 2017, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Συνεχής επιμόρφωση και εκπαίδευση μελών Διοικητικού Συμβουλίου

Η Τράπεζα προσφέρει στα νέα μέλη του Δ.Σ. εισαγωγικό πρόγραμμα ενημέρωσης, το οποίο περιλαμβάνει ενημερωτική ημερίδα που καλύπτει μεταξύ άλλων το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και οργάνωσης της Τράπεζας και περιλαμβάνει συναντήσεις με βασικά στελέχη. Στο πλαίσιο της ημερίδας, τα νέα Μέλη ενημερώνονται για θέματα διακυβέρνησης και κανονιστικής συμμόρφωσης, βασικές εξελίξεις σε επίπεδο Ομίλου, τον εσωτερικό έλεγχο και οικονομικά και λογιστικά ζητήματα. Επιπλέον, κατά τον διορισμό τους, λαμβάνουν λεπτομερές υλικό που περιλαμβάνει Εγχειρίδιο με αναλυτική περιγραφή των βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τις βασικές πολιτικές της Τράπεζας, καθώς και άλλα σχετικά έγγραφα που αφορούν π.χ. τις υποχρεώσεις της Τράπεζας που απορρέουν από το Πλαίσιο Συνεργασίας με το ΤΧΣ και τις δεσμεύσεις έναντι του Επιτρόπου Παρακολούθησης. Περαιτέρω, αρμόδια στελέχη της Τράπεζας ενημερώνουν συνοπτικά το Δ.Σ. για θέματα που πρέπει να γνωρίζουν, όπως π.χ. για θέματα που αφορούν στις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, θέματα σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων και τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, ενώ μπορεί να πραγματοποιούνται και εξωτερικά εκπαιδευτικά προγράμματα, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, όπως π.χ. η κατάρτιση των μελών της Επιτροπής Ελέγχου από τους εξωτερικούς ελεγκτές της Τράπεζας ειδικά για τις επερχόμενες αλλαγές στα πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς σύμφωνα με το IFRS 9.

Σύνθεση και Αλλαγές του Διοικητικού Συμβουλίου κατά το 2016 και το α' τρίμηνο του 2017

Σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το ΤΧΣ συμμετέχει στο Δ.Σ. μέσω διορισμένου εκπροσώπου του. Η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε στις 30 Μαρτίου 2017 ως νέα Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Δ.Σ. σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθέρη που είχε διοριστεί στη θέση αυτή σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος Χάρη Μάκκα. Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει δικαίωμα να συμμετέχει στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου και σε επιτροπές που δεν αποτελούνται αποκλειστικά από εκτελεστικά μέλη και έχει τα δικαιώματα και τις εξουσίες που ορίζονται στο Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και στο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

Επιπλέον, έως τις 22 Ιουλίου 2016, στο πλαίσιο συμμετοχής της Τράπεζας στο σχέδιο ενίσχυσης της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας σε εφαρμογή του Ν. 3723/2008, το Ελληνικό Δημόσιο συμμετείχε στο Δ.Σ. μέσω εκπροσώπου του, ο οποίος είχε το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς ανώτατα στελέχη της διοίκησης καθώς και την άσκηση επιρροής στις στρατηγικές αποφάσεις του Ομίλου. Ο εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου μπορούσε

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

επίσης να επηρεάσει τις στρατηγικές αποφάσεις του Ομίλου. Η κ. Αγγελική Σκανδαλιάρη διορίστηκε ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου στο Δ.Σ. της Τράπεζας βάσει του παραπάνω νόμου.

Από τις 22 Ιουλίου 2016 οι τίτλοι που εκδόθηκαν από την Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, κατά το άρθρο 2 του Ν. 3723/2008, έχουν πλήρως εξοφληθεί και διαγραφεί. Αντίστοιχα, μετά την οριστική λήξη των παραπάνω εγγυήσεων, η Τράπεζα δεν υπόκειται πλέον στις διατάξεις του Ν. 3723/2008 και επιπλέον η εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει παύσει.

Για την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα και ειδικότερα της τήρησης των Δεσμεύσεων του Ελληνικού Δημοσίου όσον αφορά τη λειτουργία της Τράπεζας, η εταιρεία Grant Thornton έχει οριστεί «Επίτροπος Παρακολούθησης», με αντικείμενο την παρακολούθηση της συμμόρφωσης της Τράπεζας με τις ανωτέρω Δεσμεύσεις. Ειδικότερα, ο Επίτροπος Παρακολούθησης είναι επιφορτισμένος με την παρακολούθηση της τήρησης των δεσμεύσεων που αφορούν στη διατήρηση αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, την εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών πιστοδοτήσεων, καταθέσεων και διαχείρισης κινδύνων, τον περιορισμό κρατικής βοήθειας, την εφαρμογή περιορισμών στην καταβολή μερισμάτων, τοκομεριδίων και αγορών ιδίων χρηματοπιστωτικών μέσων. Επίσης, έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά αρχεία και δικαίωμα να συζητά με αναλυτές πιστώσεων και στελέχη διαχείρισης κινδύνων. Ο Επίτροπος Παρακολούθησης παρίσταται στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών του ως παρατηρητής.

Το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο, του οποίου η θητεία λήγει το 2018, συγκροτήθηκε εκ νέου σε σώμα κατά τη συνεδρίαση της 9ης Νοεμβρίου 2016.

Το 2016 και το α' τρίμηνο του 2017 έλαβαν χώρα οι παρακάτω αλλαγές:

- Στις 30 Μαρτίου 2017 η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν διορίστηκε ως νέα Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Δ.Σ. σε αντικατάσταση του κ. Παναγιώτη Λευθήρη.
- Στις 27 Δεκεμβρίου 2016 το Δ.Σ. εξέλεξε την κ. Eva Cederbalk ως μη εκτελεστικό μέλος του, σε αντικατάσταση του κ. Ευθύμιου Κατσίκια που παραιτήθηκε από μη εκτελεστικό μέλος.
- Στις 9 Νοεμβρίου 2016 το Δ.Σ. συνεδρίασε και αποφάσισε την εκ νέου συγκρότησή του σε σώμα. Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΕΤΕ (μη εκτελεστικό μέλος) είναι ο κ. Παναγιώτης-Αριστείδης Θωμόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος ο κ. Λεωνίδας Φραγκιαδάκης και αναπληρωτές διευθύνοντες σύμβουλοι οι κ. Δημήτριος Δημόπουλος και Παύλος Μυλωνάς. Ο κ. Παναγιώτης Δασμάνογλου, γενικός διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης, είναι Γραμματέας του Δ.Σ. της Τράπεζας και των Επιτροπών του.
- Στις 2 Νοεμβρίου 2016, κατά τη συνεδρίαση του Δ.Σ., η Πρόεδρος του Δ.Σ. της ΕΤΕ κ. Λούκα Κατσέλη καθώς και τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη κ. Δημήτριος Αφεντούλης και Σπυρίδων Θεοδωρόπουλος υπέβαλαν τις παραιτήσεις τους. Με απόφασή του κατά τη συνεδρίαση της ίδιας ημέρας, το Δ.Σ. εξέλεξε τους κ. Παναγιώτη-Αριστείδη Θωμόπουλο, Claude Piret και Σπυρίδων Λορεντζιάδη ως μη εκτελεστικά μέλη, σε αντικατάσταση των παραιτηθέντων.
- Στις 28 Ιουλίου 2016 το Δ.Σ. εξέλεξε τον κ. Χάρη Μάκκα ως μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ.
- Στις 22 Ιουλίου 2016 η κ. Αγγελική Σκανδαλιάρη έπαυσε να εκπροσωπεί το Ελληνικό Δημόσιο στο Δ.Σ., λόγω της οριστικής λήξης των εγγυήσεων του Δημοσίου σύμφωνα με τον Ν. 3723/2008.
- Στις 19 Ιουλίου 2016 το Δ.Σ. διόρισε ως νέο Εκπρόσωπο του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο Δ.Σ. τον κ. Παναγιώτη Λευθήρη, σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος κ. Χάρη Μάκκα.
- Στις 29 Ιουνίου 2016 το Δ.Σ. εξέλεξε την κ. Marianne Økland ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του, σε αντικατάσταση του κ. Kurt Geiger που παραιτήθηκε από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.
- Στις 26 Μαΐου 2016 το Δ.Σ. εξέλεξε τους κ. Kurt Geiger και Mike Aynsley ως ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του.
- Στις 26 Ιανουαρίου 2016 ο κ. Ανδρέας Μπούμης υπέβαλε την παραίτηση του από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλυτικά, το παρόν Δ.Σ. απαρτίζεται από τους κάτωθι:

Διοικητικό Συμβούλιο Τράπεζας

Όνοματεπώνυμο	Θέση στο Δ.Σ.	Ημερομηνία Εκλογής	Λήξη Θητείας	Επάγγελμα/ Κύρια εξειδίκευση, Εμπειρία
Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος	Πρόεδρος Δ.Σ. (Μη Εκτελεστικό Μέλος)	2 Νοεμβρίου 2016 – Εξελέγη μέλος του Δ.Σ. 9 Νοεμβρίου 2016 - Εξελέγη Πρόεδρος του Δ.Σ.	2018	Πρόεδρος του Δ.Σ.
Εκτελεστικά μέλη				
Λεωνίδας Ε. Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Διευθύνων Σύμβουλος
Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μη εκτελεστικά μέλη				
Σπυρίδων Λορεντζιάδης	Μέλος	2 Νοεμβρίου 2016	2018	Έλεγχος / Λογιστική
Eva Cederbalk	Μέλος	27 Δεκεμβρίου 2016	2018	Τραπεζική εμπειρία
Σταύρος Α. Κούκος	Μέλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Εκπρόσωπος εργαζομένων Πρόεδρος ΟΤΟΕ
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη				
Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης	Μέλος	19 Ιουνίου 2015	2018	Οικονομολόγος / Εμπειρογνώμων σε θέματα Διαχείρισης Κινδύνων και Χρηματοοικονομικών Ελέγχων
Claude Piret	Μέλος	2 Νοεμβρίου 2016	2018	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
Χάρης Μάκκας	Μέλος	28 Ιουλίου 2016	2018	Διαχείριση Κινδύνων / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Mike Aynsley	Μέλος	26 Μαΐου 2016	2018	Οικονομολόγος / Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες
Marianne Økland	Μέλος	29 Ιουνίου 2016	2018	Ανεξάρτητο Μη εκτελεστικό μέλος με εξειδικευμένη γνώση σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
Εκπρόσωπος Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ν.3864/2010)				
Παναγιώτα Ιπλιζιάν	Μέλος	30 Μαρτίου 2017	2018	Οικονομολόγος
Γραμματέας Δ.Σ. και Επιτροπών Δ.Σ.				
Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου		28 Ιανουαρίου 2014	2018	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου

Κατά τη διάρκεια του 2016, το Δ.Σ. της Τράπεζας συνεδρίασε συνολικά είκοσι οκτώ φορές.

Κατά τη διάρκεια του 2016, οι Επιτροπές του Δ.Σ. της Τράπεζας συνεδρίασαν συνολικά εξήντα επτά φορές.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Το 23,08% (3 εκ των 13) των μελών του Δ.Σ. της Τράπεζας είναι γυναίκες.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο υφίσταται προϋπολογισμός ενώ κατά την διάρκεια του έτους προσλήφθηκε ένας εξωτερικός σύμβουλος, στο πλαίσιο της αυτό-αξιολόγησης του Διοικητικού Συμβουλίου η οποία διενεργήθηκε κατά τη διάρκεια του 2016 με τη συνδρομή του εξωτερικού συμβούλου.

Σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών του Δ.Σ. της Τράπεζας έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Εταιρική Διακυβέρνηση / Διοικητικό Συμβούλιο).

Επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου

Πέντε επιτροπές έχουν συσταθεί και λειτουργούν σε επίπεδο Δ.Σ. της Τράπεζας, οι κανονισμοί λειτουργίας των οποίων έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές). Τα μέλη των Επιτροπών λαμβάνουν ετήσια αμοιβή για τη συμμετοχή τους σε κάθε μία από τις Επιτροπές.

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1308/20.7.2006) βάσει των διατάξεων της ΠΔΤΕ 2577/9.3.2006. Η Επιτροπή έχει διπλή αποστολή. Λειτουργεί α) ως Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων και β) ως Επιτροπή αρμόδια για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και εκτάκτως, όποτε κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο αυτής.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων συνεδρίασε δεκατέσσερις φορές. Κατά το 2016 η Επιτροπή ενημερώθηκε αναλυτικά σε τακτική βάση και γνωμοδότησε για το επίπεδο ανάληψης κινδύνων από την Τράπεζα, ανασκόπησε και επικαιροποίησε το Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων (Risk Appetite Statement & Metrics) για το έτος 2016, καθώς και τη Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίων του Ομίλου και ενημέρωσε σχετικά το Δ.Σ. Επιπρόσθετα, τον Απρίλιο του 2016, η Επιτροπή ενέκρινε την Έκθεση Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με την Εσωτερική Διαδικασία Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Internal Capital Adequacy Assessment Process) 2015, καθώς και την Διαδικασία Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας έτους 2015 με ημερομηνία έγκρισης των ανωτέρω από το Δ.Σ. της 25ης Απριλίου 2016. Τον Ιανουάριο του 2017 αναθεωρήθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της, ενώ πρέπει να επισημανθεί ο διπλός ρόλος της, αφενός η ειδική αρμοδιότητά της επί των μη εξυπηρετούμενων δανείων/ανοιγμάτων και αφετέρου η λειτουργία της ως ειδική επιτροπή της Τράπεζας για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 10 του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Η Επιτροπή, από 19 Δεκεμβρίου 2013, αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία τους (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) είναι ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Δ.Σ. της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Όλα τα μέλη πρέπει να διαθέτουν επαρκείς γνώσεις και εμπειρία σε τραπεζικά και χρηματοοικονομικά θέματα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος ως ειδικός θα πρέπει να διαθέτει σημαντική εμπειρία στην διαχείριση κινδύνων και κεφαλαίου, καθώς επίσης και γνώση του εθνικού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων

Πρόεδρος	Mike Aynsley
Αντιπρόεδρος	Marianne Økland
Μέλος	Claude Piret
Μέλος	Σπυρίδων Λορεντζιάδης
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Παναγιώτης Λευθήρης (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)*

* Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθήρης παραιτήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιζιάν.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής, που εγκρίθηκε από το Δ.Σ. στις 19 Ιανουαρίου 2017 και έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005).

Η Επιτροπή αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) τους ανεξάρτητα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας. Η Επιτροπή περιλαμβάνει ανάμεσα στα μέλη της άτομα που έχουν εμπειρία στον χρηματοοικονομικό τομέα, ενώ ένα τουλάχιστον μέλος της Επιτροπής διαθέτει επαρκή εξειδίκευση, κατάρτιση και επαγγελματική εμπειρία στη διαχείριση κινδύνων και στις δραστηριότητες ελέγχου, προκειμένου να συνδράμει στην ευθυγράμμιση των αποδοχών με το προφίλ κινδύνου και κεφαλαίου της Τράπεζας.

Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη επιλέγονται βάσει των ικανοτήτων και της εμπειρίας τους.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως και, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών συνεδρίασε οκτώ φορές. Το 2016 ασχολήθηκε με τις συμβάσεις, τις αναβαθμίσεις, καθώς και τον διορισμό Γενικών Διευθυντών και Βοηθών Γενικών Διευθυντών της Τράπεζας, ενώ επανεξέτασε το σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης του προσωπικού. Η Επιτροπή ενημερώθηκε αναλυτικά σε τακτική βάση για το Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου Προσωπικού της ΕΤΕ.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών

Πρόεδρος	Marianne Økland
Αντιπρόεδρος	Mike Aynsley
Μέλος	Claude Piret
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Πέτρος Σαμπατακάκης
Μέλος	Παναγιώτης Λευθέρης (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)*

* Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης παραιτήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιζιάν.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / [Επιτροπές](#)).

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Η Επιτροπή συστάθηκε με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου («Δ.Σ.») της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1259/5.5.2005). Η Επιτροπή αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα μέλη της Επιτροπής και ο Πρόεδρος της ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας. Όλα τα μέλη της Επιτροπής είναι μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, και στην πλειοψηφία τους ανεξάρτητα, σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας, ενώ ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Η θητεία τους είναι ετήσια και μπορεί να ανανεώνεται απεριόριστα. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή συνεδρίασε είκοσι τρεις φορές. Επιπλέον, το 2016 ενημερώθηκε για τις νέες διατάξεις του Νόμου περί ΤΧΣ (Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και το Αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Επίσης, ασχολήθηκε με θέματα όπως οι διαδικασίες της νέας Πολιτικής για την ετήσια αυτοαξιολόγηση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, εισηγήσεις για βελτιώσεις της Εταιρικής Διακυβέρνησης κτλ. Επιπλέον, η Επιτροπή, μετά τις παρατηρήσεις της Προέδρου και των άλλων μελών του Δ.Σ., πρότεινε νέα υποψήφια μέλη, επανεξέτασε την Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων και τη σύνθεση του Δ.Σ. σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, ιδίως τους Ν. 3016/2002, 4261/2014, 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και το Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, καθώς και σε συμμόρφωση με τους εσωτερικούς κανονισμούς της Τράπεζας για την εταιρική διακυβέρνηση.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων

Πρόεδρος	Marianne Økland
Αντιπρόεδρος	Claude Piret
Μέλος	Πέτρος Σαμπατακάκης
Μέλος	Mike Aynsley
Μέλος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Παναγιώτης Λευθέρης (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)*

* Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης παραιτήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιζιάν.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Στρατηγικής

Η Επιτροπή συστάθηκε με απόφαση του Δ.Σ. της Τράπεζας (συνεδρίαση υπ' αριθ. 1387/29 Σεπτεμβρίου 2009). Η Επιτροπή υποστηρίζει τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών του Ομίλου, βοηθά το Διοικητικό Συμβούλιο στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη στρατηγική του Ομίλου και επιβλέπει τακτικά την εφαρμογή της στρατηγικής από τη Διοίκηση του Ομίλου. Η Επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη, εκ των οποίων πέντε είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. και ένα μέλος είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Στην Επιτροπή συμμετέχει ως μέλος ex officio ο Διευθύνων Σύμβουλος. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

Τα μέλη της ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο βάσει πρότασης του Προέδρου του και κατόπιν διαβούλευσης του τελευταίου με την Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της επιλέγονται βάσει της ικανότητάς τους και της εμπειρίας τους και η θητεία τους είναι ετήσια με δυνατότητα ανανέωσης επ' αόριστο. Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον τρεις φορές το χρόνο και όσο συχνά χρειάζεται προκειμένου να συζητηθούν θέματα πριν την αξιολόγησή τους από το Διοικητικό Συμβούλιο, και υποβάλλει αναφορές στο Διοικητικό Συμβούλιο σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή Στρατηγικής συνεδρίασε επτά φορές. Το 2016 η Επιτροπή ασχολήθηκε με στρατηγικές αναδιάρθρωσης και λήψη αποφάσεων σχετικά με εταιρείες του Ομίλου. Επίσης, η Επιτροπή ασχολήθηκε με τις διεθνείς προκλήσεις σε θέματα στρατηγικής του τραπεζικού τομέα, τη συμμόρφωση με το πλαίσιο για τους περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων και τα επόμενα βήματα σχεδιασμού και προγραμματισμού έργων. Συνεργάζεται με άλλες επιτροπές, όπου κρίνεται σκόπιμο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Στρατηγικής

Πρόεδρος	Παναγιώτης (Τάκης)- Αριστέιδης Θωμόπουλος
Αντιπρόεδρος	Χάρης Μάκκας
Μέλος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης
Μέλος	Σπυρίδων Λορεντζιάδης
Μέλος	Mike Aynsley
Μέλος	Πέτρος Σαμπατακάκης
Μέλος	Marianne Økland
Μέλος	Claude Piret
Μέλος	Παναγιώτης Λευθέρης (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)*

* Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης παρατήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιζιάν.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή συστάθηκε το 1999 και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, το άρθρο 37 του Ν. 3693/2008, το άρθρο 44 του Ν. 4449/2017 και τις διατάξεις του Νόμου Sarbanes-Oxley («SOX»).

Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας κατόπιν προτάσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Η Επιτροπή αποτελείται από πέντε μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τέσσερα από τα οποία είναι ανεξάρτητα και από τον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Δ.Σ. Η θητεία των μελών είναι ετήσια και μπορεί να ανανεωθεί απεριόριστα. Η Επιτροπή Ελέγχου απασχολεί εξειδικευμένο σύμβουλο που αναφέρεται απευθείας στον Πρόεδρο της Επιτροπής. Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον έξι φορές ετησίως ή και έκτακτα, όποτε παρίσταται ανάγκη, τηρεί πρακτικά των συνεδριάσεών της και υποβάλλει αναφορές στο Διοικητικό Συμβούλιο ανά τρίμηνο ή και σε μικρότερο χρονικό διάστημα, εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Κατά τη διάρκεια του 2016, η Επιτροπή Ελέγχου συνεδρίασε δεκαπέντε φορές. Το 2016 παρουσιάστηκαν στην Επιτροπή το τριετές πρόγραμμα ελέγχου για την περίοδο 2016-2018 από τη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου-Επιθεώρησης της Τράπεζας και του Ομίλου, καθώς και η ετήσια έκθεση για την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επίσης, τον Ιούλιο του 2016 η Επιτροπή διενήργησε αξιολόγηση της Ετήσιας Έκθεσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης της Τράπεζας και του Ομίλου, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔΤΕ 2577/2006 και ενημερώθηκε σχετικά με τη δραστηριότητα των Επιτροπών Ελέγχου των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου. Επιπλέον, η Επιτροπή έκανε συστάσεις προς το Διοικητικό Συμβούλιο, μεταξύ άλλων, αναφορικά με το διορισμό των εξωτερικών ελεγκτών της Τράπεζας για τις ετήσιες και εξαμηνιαίες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση του 2016. Περαιτέρω, ενημερώθηκε σχετικά με τις εξελίξεις όσον αφορά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α., τα πρότυπα της PCAOB και τη διαδικασία ελέγχου SOX.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Ελέγχου

Πρόεδρος	Claude Piret
Αντιπρόεδρος	Πέτρος Σαμπατακάκης
Μέλος	Mike Aynsley
Μέλος	Marianne Økland
Μέλος	Σπυρίδων Λορεντζιάδης
Μέλος	Παναγιώτης Λευθήρης (Εκπρόσωπος ΤΧΣ)*

* Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθήρης παραιτήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιξιάν.

Αναλυτικές πληροφορίες για τις αρμοδιότητες, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον κανονισμό λειτουργίας που έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοικητικό Συμβούλιο](#) / Επιτροπές).

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται η συχνότητα παράστασης κάθε μέλους του Δ.Σ. στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και στις Επιτροπές στις οποίες συμμετείχε κάθε μέλος κατά τη διάρκεια του 2016, οι σχετικές αμοιβές τους καθώς και τις μικτές ετήσιες αποδοχές εξαρτημένης εργασίας έτους 2016.

Συμμετοχές μελών Δ.Σ. σε συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών Δ.Σ. (συχνότητα) το 2016 και αντίστοιχες αμοιβές

Όνοματεπώνυμο	Διοικητικό Συμβούλιο	Επιτροπή Ελέγχου	Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων	Επιτροπή Ανθρώπινου Δυναμικού και Αμοιβών	Επιτροπή Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων	Επιτροπή Στρατηγικής	Αμοιβές συμμετοχής στο Δ.Σ. και σε επιτροπές (σε €)	Μικτές ετήσιες αμοιβές εξαρτημένης εργασίας (σε €)
Πρόεδρος (Μη εκτελεστικό μέλος)								
Παναγιώτης (Τάκης)- Αριστείδης Π. Θωμόπουλος* ¹	7	-	-	-	-	1	-	38.463,54 ^(α)
Λούκα Π. Κατσέλη ²	21	-	12	6	13	5	13.500**	218.263,38 ^(α)
Εκτελεστικά μέλη								
Λεωνίδα Φραγκιαδάκης	28	-	-	-	-	7	13.500**	287.680,44 ^(α)
Δημήτριος Δημόπουλος ³	24	-	-	-	-	6	13.500**	268.223,78 ^(α)
Παύλος Μυλωνάς ⁴	27	-	-	-	-	6	13.500**	267.669,51 ^(α)
Μη εκτελεστικά μέλη								
Σταύρος Α. Κούκος***	23	-	-	-	-	-	-	76.127,37
Ευθύμιος Χ. Κατσίκας ⁵	25	-	-	-	-	-	23.833	63.832,92
Σπυρίδων Λορεντζιάδης ⁶	7	1	1	-	-	1	8.000	-
Eva Cederbalk	-	-	-	-	-	-	-	-
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη								
Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης ⁷	26	15	12	8	22	7	78.334	-
Χάρης Μάκκας ⁸	27	13	13	5	14	1	55.056	-
Mike Aynsley ⁹	19	6	7	4	11	3	47.167	-
Marianne Økland ¹⁰	15	6	7	4	10	3	42.639	-
Claude Piret ¹¹	7	1	1	-	1	1	12.222	-
Δημήτριος Αφεντούλης ¹²	21	12	-	4	21	4	45.361	-
Σπυρίδων Ι. Θεοδωρόπουλος ¹³	17	-	-	4	10	1	37.472	-
Ανδρέας Χ. Μπούμης ¹⁴	3	1	1	-	-	-	3.125	-
Εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου								
Αγγελική Ι. Σκανδαλιάρη ¹⁵	14	-	7	-	-	-	15.722	-
Εκπρόσωπος ΤΧΣ								
Παναγιώτης Λευθήρης ¹⁶	15	6	7	4	10	3	36.222	-
Παναγιώτα Ιπλιξιάν ¹⁷	-	-	-	-	-	-	-	-

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

¹ Ο κ. Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος ορίστηκε Πρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23ης Νοεμβρίου 2016, σε αντικατάσταση της κ. Λούκας Κατσέλη που παραιτήθηκε στις 2 Νοεμβρίου 2016.

² Έως τις 18 Φεβρουαρίου 2016 η κ. Λούκα Κατσέλη ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Το διάστημα 18.02.2016-18.07.2016 η κ. Λούκα Κατσέλη ήταν μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων. Επίσης, η κ. Λούκα Κατσέλη ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής, μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών έως τις 2 Νοεμβρίου 2016, οπότε και υπέβαλε την παραίτησή της από Πρόεδρος του Δ.Σ.

³ Ο κ. Δημήτριος Δημόπουλος παραιτήθηκε από μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016.

⁴ Ο κ. Παύλος Μυλωνάς παραιτήθηκε από μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016.

⁵ Στις 27 Δεκεμβρίου 2016 ο κ. Ευθύμιος Κατσίκας υπέβαλε την παραίτησή του από μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ.

⁶ Ο κ. Σπυρίδων Λορεντζιάδης διορίστηκε μέλος των Επιτροπών Ελέγχου, Διαχείρισης Κινδύνων και Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016.

⁷ Ο κ. Πέτρος Σαμπατακάκης ορίστηκε Προσωρινός Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 29^{ης} Ιουνίου 2016. Επίσης, στη συνεδρίαση της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016 ορίστηκε Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου.

⁸ Ο κ. Χάρης Μάκκας ορίστηκε ως Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016. Την ίδια ημερομηνία ο κ. Μάκκας υπέβαλε την παραίτησή του από μέλος της Επιτροπής Ελέγχου. Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι, ο κ. Μάκκας ήταν εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας μέχρι τις 19 Ιουλίου 2016 όπου και υπέβαλλε κατά την ημερομηνία αυτή την παραίτησή του. Η συμμετοχή του στο Δ.Σ. καθώς και στις επιτροπές του Δ.Σ. απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, τόσο με την ιδιότητα του ως εκπρόσωπος του ΤΧΣ, όσο και με την ιδιότητα του μέλους του Δ.Σ., έπειτα από την παραίτησή του από εκπρόσωπος του ΤΧΣ.

⁹ Ο κ. Mike Aynsley ορίστηκε μέλος της Επιτροπής Ελέγχου στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 29^{ης} Ιουνίου 2016. Επιπλέον, στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 19^{ης} Ιουλίου 2016, ορίστηκε Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών και μέλος των επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Στρατηγικής.

¹⁰ Η κ. Marianne Økland ορίστηκε μέλος της Επιτροπής Ελέγχου στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 29^{ης} Ιουνίου 2016. Επιπλέον, στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 19^{ης} Ιουλίου 2016, ορίστηκε Πρόεδρος των Επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και μέλος της Επιτροπής Στρατηγικής.

¹¹ Ο κ. Claude Piret ορίστηκε Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου, Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και μέλος των Επιτροπών Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών, Διαχείρισης Κινδύνων και Στρατηγικής στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 23^{ης} Νοεμβρίου 2016.

¹² Έως τις 3 Μαρτίου 2016 ο κ. Δημήτριος Αφεντούλης ήταν μέλος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων. Το διάστημα 3.03.2016-18.07.2016 ο κ. Αφεντούλης ήταν Πρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων. Το διάστημα 19.07.2016- 2.11.2016 ο κ. Αφεντούλης ήταν Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων. Ο κ. Αφεντούλης ήταν μέλος των Επιτροπών Στρατηγικής και Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών έως τις 18 Ιουλίου 2017. Στις 2 Νοεμβρίου 2016 ο κ. Δημήτριος Αφεντούλης υπέβαλε την παραίτησή του από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος, από Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και από μέλος της Επιτροπής Ελέγχου.

¹³ Ο κ. Σπυρίδων Θεοδωρόπουλος ήταν μέλος των Επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Στρατηγικής έως τις 18 Ιουλίου 2016. Στις 2 Νοεμβρίου 2016 ο κ. Σπυρίδων Θεοδωρόπουλος υπέβαλε την παραίτησή του από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος και από Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών.

¹⁴ Ο κ. Ανδρέας Μπούμης υπέβαλε την παραίτησή του από Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων καθώς και από Μέλος της Επιτροπής Ελέγχου και της Επιτροπής Στρατηγικής στις 26 Ιανουαρίου 2016.

¹⁵ Στις 22 Ιουλίου 2016, η κ. Αγγελική Σκανδαλιάρη έπαυσε να εκπροσωπεί το Ελληνικό Δημόσιο στο Δ.Σ. και υπέβαλε την παραίτησή της από μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων.

¹⁶ Ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης ορίστηκε εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. στη συνεδρίαση του Δ.Σ. της 19^{ης} Ιουλίου 2016. Την ίδια ημερομηνία, ο κ. Λευθέρης ορίστηκε μέλος των Επιτροπών Διαχείρισης Κινδύνων, Ελέγχου, Στρατηγικής, Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Ανθρώπινου Δυναμικού & Αμοιβών.

¹⁷ Στις 30 Μαρτίου 2017 η κ. Παναγιώτα Ιπλιζιάν, διορίστηκε ως νέα εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, στο Δ.Σ.

* Ο κ. Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος, Πρόεδρος του Δ.Σ. από τις 9.11.2016, σύμφωνα με την Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης («Γ.Σ.») της 30.06.2016 δεν αμείβεται ως μέλος του Δ.Σ. και η αμοιβή του ενσωματώνεται στις ετήσιες μικτές αποδοχές του

** Το ποσό αφορά στο α' εξάμηνο του 2016, καθώς σύμφωνα με την Απόφαση της Γ.Σ. της 30.06.2016 ο Πρόεδρος του Δ.Σ. και τα εκτελεστικά στελέχη δεν αμείβονται ως μέλη Δ.Σ. και οι τρέχουσες αμοιβές τους ενσωματώνονται στις ετήσιες μικτές αποδοχές τους.

*** Ο κ. Κούκος έχει παραιτηθεί από την αμοιβή του ως μέλος του Δ.Σ.

(α) Το ποσό περιλαμβάνει τις αμοιβές για τη συμμετοχή στο Δ.Σ. και τις Επιτροπές του κατά το β' εξάμηνο του 2016, καθώς σύμφωνα με την Απόφαση της Γ.Σ. της 30 Ιουνίου 2016 ο Πρόεδρος του Δ.Σ. και τα εκτελεστικά στελέχη δεν αμείβονται ως μέλη Δ.Σ. και οι τρέχουσες αμοιβές τους ενσωματώνονται στις ετήσιες μικτές αποδοχές τους.

Επίσης, σε ορισμένα από τα ανωτέρω μέλη καταβλήθηκε αποζημίωση αποχώρησης συνολικού ποσού €367.471,41 χιλ.

Στα παραπάνω πρόσωπα δεν χορηγήθηκε το 2016 έκτακτη αμοιβή (bonus).

Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών κ. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Κοινές μετοχές και Warrants

Ακολούθως παρατίθεται πίνακας με τις μετοχές της Τράπεζας, που κατέχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου:

Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Αριθμός κοινών μετοχών της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2016	Αριθμός Warrants της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2016
Παναγιώτης (Τάκης) - Αριστείδης Θωμόπουλος	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Πρόεδρος)	-	-
Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Διευθύνων Σύμβουλος)	170.705	5.585
Δημήτρης Δημόπουλος	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος)	35.222	2.307
Παύλος Μυλωνάς	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου (Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος)	33.416	-
Mike Aynsley	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Marianne Økland	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Πέτρος Σαμπατακάκης	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Claude Piret	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Χάρης Μάκκας	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Σταύρος Κούκος	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	37	387
Eva Cederbalk	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Σπυρίδων Λορεντζιάδης	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Παναγιώτα Ιπλιζιάν	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου	-	-
Σύνολο		239.380	8.279

Διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά όργανα της Τράπεζας

Σύμφωνα με τη Διοίκηση της Τράπεζας, στα εποπτικά, διοικητικά και διαχειριστικά όργανα της Τράπεζας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες επιτροπές: 1) Εκτελεστική Επιτροπή, 2) Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO), 3) Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων, 4) Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας, 5) Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων, 6) Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων, 7) Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης. Οι επιτροπές αποτελούνται από εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικούς Διευθυντές και Βοηθούς Γενικούς Διευθυντές.

Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή συστάθηκε το 2004 και λειτουργεί δυνάμει ειδικού Κανονισμού Λειτουργίας. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης που στηρίζει τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας στο έργο του. Η Επιτροπή έχει, αφενός μεν στρατηγικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες που αφορούν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του Ομίλου και στην παρακολούθηση της εκτέλεσης του επιχειρησιακού σχεδίου της Τράπεζας, αφετέρου δε εγκριτικές αρμοδιότητες, οι οποίες δεν εκχωρούνται ατομικά σε Στελέχη της Διοίκησης ή σε άλλα Συλλογικά Όργανα.

Τον Απρίλιο του 2015 καθορίστηκε ότι η Εκτελεστική Επιτροπή θα ασκεί και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Διαχείρισης Κινδύνων, ενώ πλέον, όπως ορίστηκε επίσημα με Εσωτερική Πράξη το 2016, δύναται να αποφασίζει για θέματα αρμοδιότητας της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης, όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης ή τον Αναπληρωτή του.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Εκτελεστική Επιτροπή		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος χωρίς δικαίωμα ψήφου	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών

Η Επιτροπή συγκαλείται από τον Πρόεδρό της και συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον δύο (2) φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο από τον Πρόεδρό της.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου, στις συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι δυνατό να παρίστανται Γενικοί Διευθυντές καθώς και άλλα Στελέχη της Τράπεζας, η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη, ενώ όταν συζητούνται θέματα διαχείρισης κινδύνων στις συνεδριάσεις συμμετέχει και ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου.

Σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: [Ο Όμιλος](#) / [Εταιρική Διακυβέρνηση](#) / [Διοίκηση & Οργανωτική Δομή](#) / Μέλη Διοίκησης).

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Το Συμβούλιο συστάθηκε το 1993. Σκοπός του εν λόγω Συμβουλίου είναι η διαμόρφωση της στρατηγικής και της πολιτικής της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στο χρηματοπιστωτικό τομέα για θέματα διάρθρωσης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (Asset - Liability Management), λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου καθώς και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει.

Το εν λόγω Συμβούλιο απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Συμβούλιο Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO)

Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Αναπληρωτής Πρόεδρος και μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Αλέξανδρος Μπένος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Βασίλειος Κάβαλος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματοαγοράς

Το Συμβούλιο συνέρχεται τακτικά 1 φορά το μήνα ή σε έκτακτες συνεδριάσεις μετά από πρόσκληση του Προέδρου του.

Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου είναι δυνατόν να συμμετέχουν και άλλα Στελέχη της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του.

Τα μέλη του Συμβουλίου δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτό.

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων συστάθηκε το 2008 με σκοπό τη βελτιστοποίηση και την εύρυθμη λειτουργία των ορίων (πλαισίου) ανάληψης κινδύνων.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων

Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος*	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Αλέξανδρος Μπένος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Ιωάννης Βαγιονίτης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Πιστοδοτήσεων

*Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής όπου συζητούνται θέματα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης συμμετέχει και ο κ. Κωνσταντίνος Βόσικας, Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τακτικά τουλάχιστον (2) φορές κάθε ημερολογιακό μήνα και έκτακτα όποτε το κρίνει αναγκαίο ο Πρόεδρος αυτής.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής καλείται και παρίσταται ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2003. Έργο της είναι ο έλεγχος της ακρίβειας και πληρότητας των πληροφοριών που περιέχονται στις δημόσιες ανακοινώσεις και γενικά στις πάσης φύσεως δημοσιοποιήσεις που πραγματοποιεί η Τράπεζα, ιδιαίτερα αυτών που περιέχονται στα υποβαλλόμενα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. πληροφοριακά δελτία, η παρακολούθηση και υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση των διαδικασιών που ακολουθούνται για τη συγκέντρωση, αξιολόγηση και έγκαιρη δημοσιοποίηση των πληροφοριών που απαιτεί η σχετική νομοθεσία και γενικότερα η συμμόρφωση της Τράπεζας με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο υπόκειται σε ό,τι αφορά στις υποχρεώσεις ακριβούς και έγκαιρης δημοσιοποίησης πληροφοριών.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας		
Πρόεδρος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου – Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Ιωάννης Κυριακόπουλος	Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Μαρίνης Στρατόπουλος	Γενικός Διευθυντής Δραστηριοτήτων Εξωτερικού
Μέλος	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών
Μέλος	Βασίλειος Κάβαλος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματοαγοράς
Μέλος	Γεώργιος Καλορίτης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου, Γενικός Επιθεωρητής της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	-	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου*
Μέλος	Αλέξανδρος Μπένος	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας & του Ομίλου

*Ο κ. Νίκος Βουτυχτής ήταν ΒΓΔ Οικονομικών Υπηρεσιών της Τ&Ο και μέλος της Επιτροπής μέχρι τις 12 Φεβρουαρίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία παραιτήθηκε από την Τράπεζα.

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της, δύο τουλάχιστον φορές ετησίως και εκτάκτως όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2010 με αποστολή τη λήψη αποφάσεων για τη δημιουργία προβλέψεων και τη διενέργεια διαγραφών έναντι πάσης φύσης απαιτήσεων του Ομίλου, που κρίνονται από την Επιτροπή ότι υπόκεινται σε εκτίμηση απομείωσης της αξίας τους σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα «Πολιτική διενέργειας προβλέψεων και διαγραφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων» του Ομίλου.

Η εν λόγω Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων		
Πρόεδρος	Λεωνίδα Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων

Η Επιτροπή συστάθηκε το 2012 και αποτελεί το υψηλότερο θεσμικό Όργανο του Σχεδίου Συνέχειας Εργασιών. Η Επιτροπή ενεργεί σε κάθε αιφνίδια και απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών (λειτουργικών, επιχειρηματικών, περιβαλλοντικών, προσωπικού, κ.λπ.) η οποία δύναται να οδηγήσει σε κρίση που δύναται να έχει επιπτώσεις στρατηγικής σημασίας και αποσκοπεί στον αποτελεσματικό συντονισμό των ενεργειών που απαιτούνται για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων καταστάσεων που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την απρόσκοπτη λειτουργία της Τράπεζας. Συγκεκριμένα, είναι αρμόδια για την ενημέρωση, κινητοποίηση και τον συντονισμό των αρμόδιων Μονάδων της Τράπεζας λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, την έκταση και το μέγεθος της εκάστοτε κρίσης, καθώς και την επίλυση προβλημάτων που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου-Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Πέτρος Φουρτούνης	Γενικός Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Καλορίτης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου, Γενικός Επιθεωρητής της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	-	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Ασφαλείας της Τράπεζας και του Ομίλου*

*Ο κ. Αντώνιος Αντωνόπουλος ήταν Βοηθός Γενικός Διευθυντής Ασφαλείας της Τράπεζας και του Ομίλου και μέλος της Επιτροπής μέχρι τις 11 Απριλίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία διορίστηκε ως Σύμβουλος Διοίκησης.

Η Επιτροπή συγκαλείται κατόπιν πρόσκλησης του Προέδρου της, όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Μετά από πρόσκληση του Προέδρου και αναλόγως του θέματος, στις συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι δυνατό να παρίστανται Γενικοί Διευθυντές, Βοηθοί Γενικοί Διευθυντές, ο Γενικός Συντονιστής Συνέχειας Εργασιών καθώς και άλλα στελέχη της Τράπεζας η παρουσία των οποίων κρίνεται απαραίτητη.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης

Η Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης συστάθηκε το 2013. Η Επιτροπή διασφαλίζει την επάρκεια των ελέγχων της Τράπεζας και του Ομίλου που επιτρέπουν τη συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο και με τις πολιτικές της Τράπεζας και του Ομίλου. Επιπλέον, διασφαλίζει ότι η διαχείριση του κινδύνου φήμης είναι σύμφωνη με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων που εγκρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας και με τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας για τους μετόχους. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με εσωτερική Πράξη Διοίκησης, η Εκτελεστική Επιτροπή έχει επίσης δικαιοδοσία να συζητά θέματα της αρμοδιότητας της Επιτροπής Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης.

Η Επιτροπή απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

Επιτροπή Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Κινδύνου Φήμης		
Πρόεδρος	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Διευθύνων Σύμβουλος
Αναπληρωτής Πρόεδρος & Μέλος	Παναγιώτης Δασμάνογλου	Γενικός Διευθυντής Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου
Μέλος	Παύλος Μυλωνάς	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Δημήτριος Δημόπουλος	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Μέλος	Νέλλη Τζάκου-Λαμπροπούλου	Γενική Διευθύντρια Λιανικής Τραπεζικής
Μέλος	Δημήτριος Καποτόπουλος	Γενικός Διευθυντής Εταιρικής Τραπεζικής
Μέλος	Νίκος Χριστοδούλου	Γενικός Διευθυντής Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου
Μέλος	Γιώργος Τριανταφυλλάκης	Βοηθός Γενικός Διευθυντής Νομικών Υπηρεσιών
Μέλος	Ιωάννα Κατζηλιέρη Ζουρ	Βοηθός Γενική Διευθύντρια Επικοινωνίας και Μάρκετινγκ του Ομίλου

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον ανά τρίμηνο και όποτε απαιτείται κατά την κρίση του Προέδρου της.

Ο Πρόεδρος δύναται να προσκαλεί κατά την κρίση του οποιοδήποτε άλλο ανώτατο Στέλεχος της Τράπεζας ή του Ομίλου.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους σε αυτή.

Ε. ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Στόχοι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Με σκοπό τη διασφάλιση της καλής φήμης και της αξιοπιστίας της Τράπεζας και των εταιρειών του Ομίλου έναντι των Μετόχων, των πελατών, των επενδυτών και των εποπτικών και άλλων ανεξάρτητων αρχών, η Τράπεζα φροντίζει σε επίπεδο Ομίλου για τη διαρκή ενίσχυση και ενδυνάμωση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου («Σ.Ε.Ε.»). Το Σ.Ε.Ε. αποτελεί το σύνολο των ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Το Σ.Ε.Ε. της Τράπεζας αποβλέπει στη διασφάλιση των ακόλουθων κύριων στόχων:

- Τη συνεπή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής του Ομίλου, με την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων.
- Την αναγνώριση και διαχείριση των πάσης φύσεως κινδύνων που αναλαμβάνονται, περιλαμβανομένου και του λειτουργικού κινδύνου.
- Τη διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων και πληροφοριών που απαιτούνται για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Ομίλου και την παραγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων που υποβάλλονται σε ελληνικές και διεθνείς αρχές.
- Τη συμμόρφωση με την εθνική και παγκόσμια νομοθεσία (π.χ. Ν.3016/2002, ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, Νόμος Sarbanes Oxley) που ρυθμίζει την λειτουργία της Τράπεζας και του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών αρχών και διαδικασιών, των πληροφοριακών συστημάτων και του κώδικα δεοντολογίας.
- Την υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης.
- Την πρόληψη και την αποφυγή λανθασμένων ενεργειών και παρατυπιών που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα της Τράπεζας, των Μετόχων και των συναλλασσόμενων με αυτή.

Το Δ.Σ. της Τράπεζας, με την υποστήριξη των Επιτροπών του, στο πλαίσιο της εξέτασης της εταιρικής στρατηγικής και των κύριων επιχειρηματικών κινδύνων, υιοθετεί τις κατάλληλες πολιτικές που αποσκοπούν στη διασφάλιση επαρκούς και αποτελεσματικού Σ.Ε.Ε. για την Τράπεζα και τον Όμιλο. Η Διοίκηση έχει την ευθύνη της ανάπτυξης και ενσωμάτωσης των κατάλληλων ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών ανάλογα με το εύρος, τους κινδύνους και τη φύση των εργασιών των μονάδων του Ομίλου, της αξιολόγησης των αδυναμιών που προκύπτουν και της λήψης των απαιτούμενων διορθωτικών μέτρων.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση πρακτικών αναφορικά με τη διαχείριση κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και εποπτικές απαιτήσεις, όπως προσδιορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου.

Στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποτελείται από διάφορα συστατικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, το Δ.Σ. έχει συστήσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία εποπτεύει όλες τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων στον Όμιλο. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, αναφέρονται αρμοδίως στη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.») και στη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου («Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.»), των οποίων προϊστάται ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer). Μια ξεχωριστή μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και του Ομίλου, έχει την ευθύνη για όλα τα θέματα συμμόρφωσης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς κανόνες, όπως η ισχύουσα ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και εποπτικοί κανονισμοί. Η μονάδα Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου - Επιθεώρησης της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Δ.Σ., μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, συμπληρώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, δρώντας ως ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο, και επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου (αναλυτική παρουσίαση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου παρατίθεται στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων - Σημείωση 4).

Κανονιστική Συμμόρφωση και Εταιρική Διακυβέρνηση

Στο πλαίσιο της δέουσας ενσωμάτωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που ισχύει σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση και των βέλτιστων πρακτικών στη λειτουργία του Ομίλου, η Κανονιστική Συμμόρφωση επιβλέπει όλα τα σχετικά θέματα, σύμφωνα με το ισχύον ελληνικό και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και τις αποφάσεις των εποπτικών αρχών, καθώς και όλες τις δραστηριότητες της Εταιρικής Διακυβέρνησης και των Μετόχων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει επιμέρους Διευθύνσεις υπό την επίβλεψη του Γενικού Διευθυντή Κανονιστικής Συμμόρφωσης & Εταιρικής Διακυβέρνησης, που είναι αρμόδιες για την Εταιρική Διακυβέρνηση, την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι μονάδες Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης, καθεμία στον τομέα αρμοδιότητάς της, παρακολουθούν σε συνεχή βάση τις εξελίξεις στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές και παρέχουν οδηγίες και υποστήριξη στις μονάδες της Τράπεζας και τις εταιρείες του Ομίλου, ενώ παρακολουθούν και την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Έτσι, η Κανονιστική Συμμόρφωση το 2016 συνέχισε να δίνει έμφαση στην καθιέρωση κατάλληλου και αποτελεσματικού πλαισίου συμμόρφωσης, προκειμένου να διαφυλάξει τη φήμη και την αξιοπιστία της Τράπεζας και του Ομίλου έναντι όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων μετόχων, πελατών, εποπτικών και άλλων αρχών.

Με σκοπό τη συμμόρφωση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πολιτικές και διαδικασίες. Μεταξύ άλλων εποπτεύονται οι ακόλουθοι τομείς: Εταιρική Διακυβέρνηση, Πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, Αιτήματα φορολογικών και άλλων δημοσίων αρχών, Προστασία καταναλωτή, Τραπεζικό απόρρητο, Προστασίας προσωπικών δεδομένων κτλ.

Δεδομένης της έμφασης που δίνει ο Όμιλος στην εξασφάλιση της διαρκούς βελτίωσης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης και των πρακτικών που εφαρμόζονται, το 2016 η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης επικεντρώθηκε στην προσαρμογή της Τράπεζας στο νέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, καθώς και στις υποχρεώσεις της Τράπεζας που απορρέουν από

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

την αναθεώρηση του πλαισίου Ανακεφαλαιοποίησης. Συγκεκριμένα, η εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας επηρεάστηκε κυρίως από τις τροποποιήσεις του Ν. 3864/2010 και το αναθεωρημένο Πλαίσιο Συνεργασίας μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ με ημερομηνία 3 Δεκεμβρίου 2015.

Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης υποστήριξε το Δ.Σ. και τις Επιτροπές του καθόλη τη διαδικασία αξιολόγησης της εταιρικής διακυβέρνησης που διεξήγαγε το 2016 το ΤΧΣ, καθώς και τη διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης νέων μελών Δ.Σ., συγκρότησης του Δ.Σ. σε Σώμα και τροποποίησης της σύνθεσης των Επιτροπών του Δ.Σ.

Επιπλέον, το 2016 η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης κατάρτισε την αναθεωρημένη Πολιτική για την ετήσια αξιολόγηση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του και παρέιχε τη συνδρομή του καθόλη τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε τον προηγούμενο χρόνο.

Επιπλέον, σε συμμόρφωση με τις παραπάνω τροποποιήσεις στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, η Πολιτική Ανάδειξης Υποψηφιοτήτων Μελών του Δ.Σ. επικαιροποιήθηκε προκειμένου να ενσωματώσει τα νέα κριτήρια που πρέπει να πληρούν τα μέλη του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, ενώ η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης συνέδραμε στην αναθεώρηση των Κανονισμών Λειτουργίας των Επιτροπών του Δ.Σ. για να ενσωματώσουν τις εξελίξεις στο ισχύον πλαίσιο.

Επιπλέον, μετά την επικαιροποίηση του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Τράπεζας στα τέλη του 2015, οι εταιρείες του Ομίλου επίσης υιοθέτησαν τον Κώδικα ή αναθεώρησαν τον δικό τους, ακολουθώντας σχετικές οδηγίες της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Η παραπάνω Διεύθυνση προχώρησε επίσης στην ενημέρωση των επιτροπών Εταιρικής Διακυβέρνησης & Υποψηφιοτήτων και Διαχείρισης Κινδύνων σχετικά με τις εξελίξεις στο κανονιστικό πλαίσιο, ενώ ενημέρωσε συνοπτικά την Επιτροπή Ελέγχου για συναλλαγές συνδεδεμένων προσώπων.

Επιπρόσθετα, παρέιχε υποστήριξη στις αρμόδιες διευθύνσεις της Τράπεζας και προχώρησε σε ενέργειες για την τροποποίηση πολιτικών και διαδικασιών που σχετίζονται με τη νομοθεσία για την κατάχρηση της αγοράς, τη γνωστοποίηση συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, τη συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για την αναμόρφωση του ελέγχου και τη γνωστοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών στην έκθεση διαχείρισης.

Στο πλαίσιο συνεχούς προσαρμογής στις εξελίξεις και προσπάθειας περαιτέρω ενδυνάμωσης του πλαισίου εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του Ομίλου, το 2016 ξεκίνησε η ενσωμάτωση διεθνών προτύπων στον τομέα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης σε επίπεδο Ομίλου.

Όσον αφορά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια/ανοίγματα, πρέπει ιδιαίτερα να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια καταρτίστηκε νέο νομοθετικό πλαίσιο και θεσπίστηκαν κανονιστικές διατάξεις από την Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά με τη διαχείρισή τους. Επιπλέον, για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων εντός της επόμενης τριετίας, ο ΕΕΜ όρισε και παρακολουθεί τακτικά συγκεκριμένους Βασικούς Δείκτες Απόδοσης που πρέπει να τηρεί η Τράπεζα και ο Όμιλος. Αποσκοπώντας στη συμμόρφωση της Τράπεζας με το νέο κανονιστικό πλαίσιο, η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης και Εταιρικής Διακυβέρνησης παρέιχε συμβουλές και οδηγίες στις αρμόδιες μονάδες για την εναρμόνιση της Τράπεζας με το νέο κανονιστικό πλαίσιο (π.χ. τον αναθεωρημένο Κώδικα Δεοντολογίας βάσει του Ν. 4224/2013, νέο πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία εταιρειών εξυπηρέτησης ή απόκτησης πίστωσης, κλπ.)

Τέλος, η Κανονιστική Συμμόρφωση συνέχισε να παρακολουθεί συστηματικά τις εξελίξεις και τη συμμόρφωση με το ισχύον πλαίσιο, ενώ παράλληλα ασχολείται με την υποβολή τακτικών και ad hoc εκθέσεων σε εποπτικές Αρχές και αποτελεί το σημείο επαφής και διασύνδεσης μεταξύ των Αρχών και της Τράπεζας.

Διαχείριση κινδύνων σε σχέση με τη διαδικασία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α»), όπως και για το Σ.Ε.Ε. επί της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης («Σ.Ε.Ε.Χ.Π.»), που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητο, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και την ετήσια αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του Σ.Ε.Ε. σε επίπεδο Ομίλου με βάση τις αναφορές που λαμβάνει από τη Διεύθυνση Επιθεώρησης Εσωτερικού Ελέγχου Τράπεζας και Ομίλου («ΔΕΕΕΤΟ»), τη Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης Τράπεζας και Ομίλου («ΔΚΣΤΟ»), τη Μονάδα Συμμόρφωσης Ομίλου SOX και από τους εξωτερικούς ελεγκτές. Επιβλέπει την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και του Ομίλου που συντάσσονται σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. και τις Αμερικάνικες Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές («US GAAP»), και αναφέρει τα συμπεράσματά της στο Δ.Σ. της Τράπεζας. Επίσης, παρακολουθεί την πρόοδο των διορθωτικών μέτρων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Σ.Ε.Ε., το οποίο περιλαμβάνει και το Σ.Ε.Ε.Χ.Π.

Η ΔΕΕΕΤΟ είναι διοικητικά ανεξάρτητη από τις υπόλοιπες μονάδες της Τράπεζας και του Ομίλου. Ο Γενικός Επιθεωρητής διορίζεται ή παύεται μόνο από το Δ.Σ. της Τράπεζας, έπειτα από εισήγηση της Επιτροπής Ελέγχου και του Διευθύνοντα Συμβούλου. Για οποιαδήποτε παύση ή αντικατάσταση του Γενικού Επιθεωρητή ενημερώνεται η Τράπεζα της Ελλάδος και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ο Γενικός Επιθεωρητής ενημερώνει περιοδικά την Επιτροπή Ελέγχου σχετικά με τις δραστηριότητες της ΔΕΕΕΤΟ, και το Δ.Σ., μέσω της Επιτροπής Ελέγχου. Η ΔΕΕΕΤΟ διενεργεί συστηματική αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και των σημείων ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, όπως καθορίζονται από το Δ.Σ. εφαρμόζονται από τη Διοίκηση.

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Επίσης, κατά τη διενέργεια του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., η Επιτροπή Ελέγχου ενημερώνεται από τους εξωτερικούς ελεγκτές για τυχόν σημαντικές αδυναμίες που εντοπίστηκαν στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου.

Αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε.Χ.Π.

Η Διοίκηση διενεργεί ετησίως και με βάση τους σχετικούς κινδύνους, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. για σκοπούς US GAAP και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Νόμου Sarbanes Oxley, ως αποτέλεσμα της εγγραφής της Τράπεζας στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC). Ειδικά, για την προετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται σύμφωνα με τις US GAAP και σε συμμόρφωση με τις απαιτήσεις SOX, η Διοίκηση αξιολογεί ετησίως την αποτελεσματικότητα του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. του Ομίλου βάσει του διεθνώς αναγνωρισμένου πλαισίου αξιολόγησης COSO («Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission in Internal Control-Integrated Framework» – COSO έκδοση 2013). Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Δελτίο (20-F) που υποβάλλεται στη SEC. Η αξιολόγηση διενεργείται από τη Μονάδα Συμμόρφωσης SOX και αφορά στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών που αντιμετωπίζουν σε επίπεδο Ομίλου τον κίνδυνο ύπαρξης σημαντικών λαθών.

Αξιολόγηση των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποίησης πληροφοριών

Στο ίδιο πλαίσιο, ο Διευθύνων Σύμβουλος, ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος και ο Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας & του Ομίλου, με τη συμμετοχή της Διοίκησης των εταιρειών του Ομίλου, διενεργούν αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποίησης πληροφοριών, τα συμπεράσματα της οποίας περιλαμβάνονται στο Ετήσιο Δελτίο (20-F) που υποβάλλεται στη SEC. Οι διαδικασίες και έλεγχοι γνωστοποιήσεων αφορούν το σύνολο των διαδικασιών και ελεγκτικών μηχανισμών οι οποίοι διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες, οικονομικές και μη οικονομικές, που υποβάλλονται σύμφωνα με τη Χρηματιστηριακή Νομοθεσία των Η.Π.Α. (US Securities Exchange Act of 1934) έχουν ορθώς καταχωρηθεί, επεξεργαστεί και εμπρόθεσμα αναφερθεί.

Η Επιτροπή Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας της Τράπεζας ενημερώνεται για τυχόν ουσιώδεις ή σημαντικές αδυναμίες που προκύπτουν τόσο κατά την αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε.Χ.Π., όσο και κατά την αξιολόγηση των διαδικασιών και ελέγχων γνωστοποιήσεων όπως περιγράφεται ανωτέρω. Για τυχόν ουσιώδεις αδυναμίες που εντοπίζονται, η Επιτροπή εγκρίνει τη γνωστοποίησή τους στη SEC και αυτές συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση αξιολόγησης της Διοίκησης επί του Σ.Ε.Ε.Χ.Π. Για τις αποφάσεις της Επιτροπής Γνωστοποιήσεων και Διαφάνειας ενημερώνεται και η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας.

Για τη χρήση 2016, η αξιολόγηση της Διοίκησης για τις διαδικασίες και τους ελέγχους γνωστοποίησης πληροφοριών καθώς και για το Σ.Ε.Ε.Χ.Π. επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που συντάσσονται σύμφωνα με τα US GAAP, αναμένεται να ολοκληρωθεί κατά την υποβολή του Ετήσιου Δελτίου (20-F) στη SEC, στο οποίο θα περιλαμβάνονται και οι σχετικές εκθέσεις και πιστοποιήσεις της Διοίκησης. Το Ετήσιο Δελτίο (20-F) θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.nbg.gr (ενότητα: Ο Όμιλος / Ενημέρωση Επενδυτών / Ετήσιες Εκθέσεις & Ενημερωτικά Δελτία).

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδας Ε. Φραγκιαδάκης

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Παράρτημα Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης

Οι ορισμοί των επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών/μεγεθών του Ομίλου παρατίθενται ως ακολούθως:

Δείκτης Δάνεια προς Καταθέσεις	Προσαρμοσμένα δάνεια μετά από προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διαιρούμενα με τις υποχρεώσεις προς πελάτες, τέλους περιόδου
Δείκτης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση διαιρεμένα με τα προσαρμοσμένα δάνεια προ πρόβλεψης απομείωσης κατά το τέλος της περιόδου
Δείκτης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα προς προσαρμοσμένα δάνεια προ προβλέψεων, τέλος περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, τέλους περιόδου
Δείκτης Κάλυψης Δανείων σε Καθυστέρηση +90 Ημερών	Σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών προς δάνεια σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Δείκτης Κόστους προς Έσοδα	Λειτουργικά έξοδα προς οργανικά έσοδα
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων ("CET1")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (EU) 575/2013, με σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων στα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Δείκτης Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων με Πλήρη Εφαρμογή της Βασιλείας III ("CET1, CRD IV fully loaded")	Κύρια βασικά ίδια κεφάλαια, όπως ορίζονται από τον κανονισμό (EU) 575/2013, χωρίς τη σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων στα σταθμισμένα στοιχεία Ενεργητικού
Καθαρό Επιτοκιακό Περιθώριο	Καθαρά έσοδα από τόκους ετησιοποιημένα προς το μέσο όρο των τοκοφόρων στοιχείων Ενεργητικού
Καταθέσεις	Αφορά στις υποχρεώσεις προς πελάτες
Λειτουργικά Έξοδα	Δαπάνες προσωπικού + γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα + αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα	Σύμφωνα με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA, ITS Technical Standards) ως μη εξυπηρετούμενα ορίζονται τα ανοίγματα που πληρούν μία ή και τις δύο κάτωθι προϋποθέσεις: 1. Σημαντικά ανοίγματα με καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών 2. Ανοίγματα αβέβαιης πλήρους είσπραξης χωρίς τη ρευστοποίηση εξασφάλισης, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη ποσού σε καθυστέρηση ή ημερών καθυστέρησης
Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών
Οργανικά Έσοδα	Καθαρά έσοδα από τόκους + καθαρά έσοδα από προμήθειες + καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες
Οργανικά κέρδη προ προβλέψεων	Περιλαμβάνει Οργανικά έσοδα μείον λειτουργικά έξοδα
Προσαρμοσμένα δάνεια	Ο Όμιλος ορίζει ως «προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» ή «προσαρμοσμένα δάνεια», τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» εξαιρουμένου του 30-ετούς τοκοχρεωλυτικού δανείου στο Ελληνικό Δημόσιο λογιστικής αξίας €6.2 δισ., που λήγει το Σεπτέμβριο του 2037. Τα προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών προ προβλέψεων απομείωσης ανέρχονται σε €35.470 εκατ. (εγχώρια €31.728 εκατ.) την 31 Δεκεμβρίου 2016 και €36.812 εκατ. (εγχώρια €32.990 εκατ.) την 31 Δεκεμβρίου 2015 αντίστοιχα. Οι προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών δεν περιείχαν προβλέψεις που να αφορούν το ανωτέρω δάνειο
Ρυθμός Δημιουργίας Νέων Δανείων σε Καθυστέρηση+90 ημερών	Καθαρή αύξηση / (μείωση) μη εξυπηρετούμενων δανείων, προ διαγραφών και μετά αναδιαρθρώσεων δανείων
Σταθμισμένα Στοιχεία Ενεργητικού	Στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία εκτός Ισολογισμού, προσδιορισμένα βάσει σταθμισμένου κινδύνου, σύμφωνα με τον κανονισμό (EU) 575/2013

Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων 31 Δεκεμβρίου 2016

Τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού

Τα τοκοφόρα στοιχεία Ενεργητικού περιλαμβάνουν τα εν δυνάμει τοκοφόρα στοιχεία του ενεργητικού και αφορούν το ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες, τις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων), δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (εξαιρουμένων των μετοχών και μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων)

Η παρούσα Έκθεση Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές αναφορές και μεγέθη όπως προέρχονται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 οι οποίες έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»). Επίσης, περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από την κανονική ροή των συστημάτων χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, όπως αυτές κατηγοριοποιούνται σε ξένες και εγχώριες δραστηριότητες βάσει της χώρας προέλευσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του Ομίλου.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη τα οποία δεν ορίζονται από τα Δ.Π.Χ.Α., και συγκεκριμένα αναφέρονται σε «προσαρμοσμένα δάνεια», «κέρδη προ προβλέψεων», «καθαρό επιτοκιακό περιθώριο», «το κόστος πιστωτικού κινδύνου» και άλλα ποσά, όπως διατυπώνονται ανωτέρω. Κατά συνέπεια είναι οι αναφορές σε συγκεκριμένα μεγέθη που δεν προβλέπονται από τα Δ.Π.Χ.Α.

Ένα μη οριζόμενο από τα Δ.Π.Χ.Α. κονδύλι μετρά την ιστορική ή μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση, χρηματοοικονομική θέση ή τις ταμακές ροές, και περιλαμβάνει ή εξαιρεί ποσά τα οποία δεν προβλέπονται από τα Δ.Π.Χ.Α. Ο Όμιλος πιστεύει ότι τα μη οριζόμενα από τα Δ.Π.Χ.Α. κονδύλια παρουσιάζουν μια πιο ουσιαστική ανάλυση της χρηματοοικονομικής του κατάστασης και των αποτελεσμάτων των εργασιών του. Ωστόσο, τα μη οριζόμενα από τα Δ.Π.Χ.Α. κονδύλια δεν αποτελούν υποκατάστατο των Δ.Π.Χ.Α.

Επεξηγηματική Έκθεση

Προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων

της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 3556/2007, οι εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο υποχρεούνται να υποβάλουν επεξηγηματική έκθεση προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων τους με αναλυτικές πληροφορίες για συγκεκριμένα θέματα. Η παρούσα επεξηγηματική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας περιέχει αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα ζητήματα αυτά.

A) Διάρθρωση μετοχικού κεφαλαίου

Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανερχόταν σε €2.744.145.458,10 διαιρούμενο σε 9.147.151.527 κοινές ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας €0,30 η κάθε μία.

Οι μετοχές της Τράπεζας είναι εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ»). Οι μετοχές της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος ήταν επίσης κατά το παρελθόν εισηγμένες προς διαπραγμάτευση και στο NYSE με τη μορφή American Depository Receipts (ADRs). Στις 27 Νοεμβρίου του 2015 ο οργανισμός NYSE Regulation Inc. αποφάσισε ότι τα ADRs της Εθνικής Τράπεζας δεν ήταν πλέον κατάλληλα για διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, λόγω των ασυνήθιστα χαμηλών επιπέδων τιμών των κοινών μετοχών της Τράπεζας που αντιστοιχούν σε ADRs, σύμφωνα με το σημείο 802.01d του Εγχειριδίου για τις εισηγμένες εταιρείες του NYSE, καθορίζοντας ως τέτοιο ένα επίπεδο τιμής 0,15 USD ανά ADR. Ως αποτέλεσμα, ο οργανισμός NYSE Regulation Inc. ξεκίνησε διαδικασίες διαγραφής και προέβη σε άμεση αναστολή της διαπραγμάτευσης των ADRs. Τα ADRs στην παρούσα φάση διαπραγματεύονται στην εξωχρηματιστηριακή αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών (U.S. Over the Counter - OTC market), ενώ η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος διατηρεί τη δυνατότητα να αιτηθεί την επανεισαγωγή των ADRs προς διαπραγμάτευση στο NYSE.

Τα δικαιώματα των μετόχων της Τράπεζας που πηγάζουν από κάθε μία μετοχή, είναι καταρχήν ανάλογα με το ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου στο οποίο αντιστοιχούν. Κάθε μετοχή ενσωματώνει όλα τα δικαιώματα που προβλέπει ο Νόμος και το Καταστατικό της Τράπεζας, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων των 134.819.987 κοινών άυλων ονομαστικών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, οι οποίες υπόκεινται στους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 7^α παρ. 2 του Ν. 3864/2010 περιορισμούς. Ειδικότερα:

(1) Από τις 9.012.331.540 κοινές μετοχές (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €2.704 εκατ. ή 98,53% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου) εκ των οποίων 3.559.869.160 κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €1.068 εκατ. ή 38,92% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου), απορρέουν τα κάτωθι δικαιώματα:

- Το δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας.
- Το δικαίωμα επί του μερίσματος από τα ετήσια ή τα κατά την εκκαθάριση κέρδη της Τράπεζας, το οποίο ανέρχεται σε ποσοστό 35% των καθαρών κερδών (σε επίπεδο μητρικής εταιρείας) μετά από αφαίρεση του τακτικού αποθεματικού και των κερδών από την εκποίηση μετοχών οι οποίες κατέχονται τουλάχιστον από δεκαετίας και αντιπροσωπεύουν συμμετοχή ανώτερη του 20,0% επί του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικής της εταιρείας, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 45 του Κ.Ν. 2190/1920 όπως ισχύει. Πλέον των παραπάνω, το καθαρό κέρδος που απομένει από την αποτίμηση χρηματοπιστωτικών μέσων στην εύλογη αξία τους μετά την αφαίρεση των ζημιών από την ίδια αιτία δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του υποχρεωτικού μερίσματος που προβλέπεται από την υφιστάμενη νομοθεσία. Το 35% των εναπομεινάντων καθαρών κερδών κάθε χρήσης διανέμεται στους μετόχους ετησίως ως πρώτο μερίσμα, ενώ η χορήγηση πρόσθετου μερίσματος αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση. Μέρισμα δικαιούται κάθε μέτοχος, ο οποίος αναφέρεται στο τηρούμενο από την Τράπεζα μητρώο μετόχων κατά την ημερομηνία προσδιορισμού δικαιούχων μερίσματος. Το μερίσμα κάθε μετοχής καταβάλλεται στο μέτοχο εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης που ενέκρινε τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Ο τρόπος και ο τόπος καταβολής ανακοινώνεται μέσω του Τύπου. Το δικαίωμα είσπραξης του μερίσματος παραγράφεται και το αντίστοιχο ποσό περιέρχεται στο Δημόσιο μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από το τέλος του έτους, κατά το οποίο ενέκρινε τη διανομή του η Γενική Συνέλευση.
- Το δικαίωμα προτίμησης σε κάθε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας με μετρητά και την έκδοση νέων μετοχών.
- Το δικαίωμα λήψης αντιγράφου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και των εκθέσεων των ανεξάρτητων ορκωτών ελεγκτών και του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
- Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης (σύμφωνα με το άρθρο 38 του Καταστατικού της).

(2) Οι 134.819.987 κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ (που αντιστοιχούν σε ποσό ύψους €40 εκατ. ή 1,47% επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου), σύμφωνα με το άρθρο 7^α παρ. 2 του Ν. 3864/2010 δίνουν δικαίωμα ψήφου του ΤΧΣ στη Γενική Συνέλευση των μετόχων μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρίας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών». Ειδικότερα, για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, αυτές οι μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από αυτά που αναφέρονται παραπάνω. Σύμφωνα με το ίδιο ως άνω άρθρο 7α Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου, χωρίς τους παραπάνω αναφερόμενους περιορισμούς και στην περίπτωση που διαπιστωθεί, με απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου του Ταμείου, ότι παραβιάζονται ουσιώδεις υποχρεώσεις του πιστωτικού ιδρύματος οι οποίες προβλέπονται στο σχέδιο αναδιάρθρωσης ή προάγουν την υλοποίηση αυτού ή περιγράφονται στη «Συμφωνία Πλαίσιο» ανάμεσα στην Τράπεζα και το ΤΧΣ.

Κατά τα λοιπά οι κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ παρέχουν επίσης, όπως και οι λοιπές κοινές μετοχές που κατέχουν οι ιδιώτες Επενδυτές, δικαίωμα επί του μερίσματος, δικαίωμα προτίμησης σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, δικαίωμα λήψης αντιγράφου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων των ελεγκτών, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα.

Περαιτέρω, οι εν λόγω κοινές μετοχές παρέχουν στον εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας τα εξής ειδικά δικαιώματα σύμφωνα με τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει:

1. Το δικαίωμα να ζητεί την σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από τον Ν. 3864/2010, όπως ισχύει.
2. Το δικαίωμα αρνησικυρίας στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας:
 - i) σχετικής με τη διανομή μερισμάτων και την πολιτική παροχών προς τον Πρόεδρο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και τα λοιπά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τους Γενικούς Διευθυντές και τους αναπληρωτές τους ή
 - ii) εφόσον η υπό συζήτηση απόφαση δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού κλπ.)
 - iii) που αφορά εταιρικές πράξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7^α του Ν.3864/2010, ήτοι αποφάσεων τροποποίησης του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο διοικητικό συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρίας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών ή για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας.
3. Το δικαίωμα να ζητεί την αναβολή επί τρεις (εργάσιμες) ημέρες της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, προκειμένου να λάβει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του Ταμείου. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί έως το πέρας της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.
4. Το δικαίωμα να ζητεί τη σύγκληση του Διοικητικού Συμβουλίου.
5. Το δικαίωμα να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή.

Κατά την άσκηση των ως άνω δικαιωμάτων του στο Δ.Σ. της Τράπεζας, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ λαμβάνει υπόψη του την επιχειρηματική αυτονομία του πιστωτικού ιδρύματος. Τέλος, για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας, με στελέχη ή συμβούλους της επιλογής του.

Σε συνέχεια της συμμετοχής του οργανισμού "International Finance Corporation" – "IFC" και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης ("European Bank for Reconstruction and Development" – "EBRD") στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, το IFC κατέχει 66.666.667 μετοχές της Τράπεζας, ήτοι 0,7% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης κατέχει 166.666.666 μετοχές, ήτοι 1,8% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και η Τράπεζα έχει υπογράψει συμφωνία με έκαστο εκ των ανωτέρω, η οποία θα παραμένει σε ισχύ για το χρονικό διάστημα που οι μετοχές της Τράπεζας παραμένουν στην κατοχή των παραπάνω δύο οργανισμών. Ως μέρος των συμφωνιών, το IFC και η EBRD έχουν τη δυνατότητα να προτείνει ο καθένας ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων. Περαιτέρω, οι προαναφερόμενες συμφωνίες περιλαμβάνουν δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες αναφορικά με τη συμμόρφωση της Τράπεζας με την εν ισχύ νομοθεσία, ενδεικτικά για την αποτροπή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη διαφθορά, καθώς και την περιβαλλοντική και κοινωνική διαχείριση. Στις συμφωνίες προβλέπεται ότι η Τράπεζα και οι εταιρείες του Ομίλου οι οποίες ορίζονται σε αυτές συμμορφώνονται με τα Πρότυπα Επίδοσης και τις Απαιτήσεις Επίδοσης του IFC και της EBRD σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται σχετικά στις εν λόγω συμφωνίες. Τέλος, βάσει των συμφωνιών, η Τράπεζα οφείλει να παρέχει ετησίως αναφορές προς τους δύο προαναφερόμενους οργανισμούς, κυρίως όσον αφορά στο σύστημα περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης που διαθέτει.

Β) Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας γίνεται όπως ορίζει ο νόμος και δεν υφίστανται περιορισμοί στη μεταβίβασή τους, εκτός των 134.819.987 κοινών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ (συνολικά 3.559.869.160 κοινές μετοχές) και υπόκεινται στις προβλέψεις του άρθρου 8 του Ν. 3864/2010 και άρθρου 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ αποφασίζει για τον τρόπο και την διαδικασία διάθεσης των 134.819.987 μετοχών σε χρόνο που κρίνει σκόπιμο και πάντως εντός πενταετίας από την εφαρμογή του Νόμου 4340/2015 και σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικής ενίσχυσης. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών κατόπιν εισηγήσεως του Ταμείου, οι παραπάνω προθεσμία μπορεί να παραταθεί. Η διάθεση μπορεί να γίνει τμηματικά ή άπαξ, κατά την κρίση του ΤΧΣ, υπό την προϋπόθεση ότι οι μετοχές διατίθενται εντός του χρονικού ορίου το οποίο ορίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο. Η διάθεση των μετοχών του ΤΧΣ δεν μπορεί να γίνεται σε οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία ανήκει άμεσα ή έμμεσα στο κράτος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Προκειμένου να λάβει την ανωτέρω απόφαση το Γενικό Συμβούλιο του Ταμείου λαμβάνει έκθεση από έναν ανεξάρτητο χρηματοοικονομικό σύμβουλο με πείρα σε αντίστοιχα θέματα, στην οποία περιλαμβάνονται οι απαιτούμενες πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.3864/2010, όπως ισχύει. Επιπλέον, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012, με την επιφύλαξη των μεταβιβάσεων που λαμβάνουν χώρα συνεπεία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς που ενσωματώνονται στα Warrants (για περισσότερες πληροφορίες δείτε το κεφάλαιο ΣΤ) Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας που ακολουθεί), το ΤΧΣ δεν δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές για περίοδο 36 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης των τίτλων. Μετά την λήξη της ως άνω περιόδου και έως την τελική ημερομηνία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο της ΠΥΣ 38/2012, το Ταμείο δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 7 έως 11 του άρθρου 3 της ΠΥΣ 38/2012.

Γ) Σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν. 3556/2007

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, δεν υπήρχαν σημαντικές άμεσες ή έμμεσες συμμετοχές κατά την έννοια του Ν.3556/2007 με ποσοστό μεγαλύτερο άμεσα ή έμμεσα από 5,0% του συνολικού αριθμού των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκτός των 3.694.689.182 κοινών μετά ψήφου άυλων μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ, σε συνέχεια της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας το 2013 και 2015, εκ των οποίων 134.819.987 οι οποίες υπόκεινται στους διαλαμβανόμενους στο άρθρο 7^ο παρ. 2 του Ν. 3864/2010 περιορισμούς.

Δ) Μετοχές παρέχουσες ειδικά δικαιώματα ελέγχου

Δεν υφίστανται μετοχές της Τράπεζας που παρέχουν στους κατόχους τους ειδικά δικαιώματα ελέγχου με τις κατωτέρω εξαιρέσεις.

Δυνάμει των προβλέψεων του άρθρου 10 παρ.2 του Ν. 3864/2010 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει το ΤΧΣ διατηρεί από τις 11 Ιουνίου 2012 έναν εκπρόσωπο στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ο οποίος έχει τα παραπάνω εκτεθέντα από τον Ν. 3864/2010 δικαιώματα.

Ειδικότερα, σκοπός του ΤΧΣ, σύμφωνα με το Ν. 3864/2010, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, είναι η συνεισφορά στη διατήρηση της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος.

Κατά την επιδίωξη του στόχου του, το ΤΧΣ θα πρέπει, μεταξύ άλλων, (i) να παρακολουθεί και να αξιολογεί, για τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει κεφαλαιακή ενίσχυση από το ΤΧΣ, το βαθμό συμμόρφωσης με τα σχέδια αναδιάρθρωσής τους, (ii) να ασκήσει τα μετοχικά του δικαιώματα, σε συμμόρφωση με κανόνες που υπηρετούν τη χρηστή διαχείριση της περιουσίας του και με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και ανταγωνισμού, (iii) να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα λειτουργεί με τους όρους της αγοράς και (iv) ότι σε εύθετο χρόνο η Τράπεζα θα επανέλθει σε ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς με ανοιχτό και διαφανή τρόπο.

Προκειμένου για την επίτευξη των παραπάνω στόχων η Τράπεζα και το ΤΧΣ συνυπολόγησαν την από 10 Ιουλίου 2013 Συμφωνία - Πλαίσιο, (Relationship Framework Agreement («RFA»)), (αρχικό RFA). Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα χορήγησης κεφαλαιακής ενίσχυσης από το ΤΧΣ στην Τράπεζα, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015 και προκειμένου το ΤΧΣ να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, να ασκήσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του και να συμμορφωθεί με τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει μέσω της Συμφωνίας Χρηματοοικονομικής Στήριξης¹² («Financial Assistance Facility Agreement» – «FFA») και του Μνημονίου Συμφωνίας Χρηματοδοτικής Στήριξης¹³ («MoU»), το ΤΧΣ και η Τράπεζα προέβησαν στις 3 Δεκεμβρίου 2015 στην υπογραφή του νέου RFA, το οποίο τροποποίησε το αρχικό RFA.

Η εν λόγω Συμφωνία – Πλαίσιο καθορίζει τη σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ και τα θέματα που αφορούν, μεταξύ άλλων (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης της Τράπεζας και την απόδοση της Τράπεζας για την επίλυση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επίσης, η Συμφωνία – Πλαίσιο πραγματεύεται δ) τις ουσιώδεις υποχρεώσεις και τη μετάπτωση των δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη δικαιώματα ψήφου, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνων της Τράπεζας σε σχέση με την εγκεκριμένη στρατηγική για τη διαχείριση κινδύνων και την κεφαλαιακή επάρκεια, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τα Ουσιώδη Θέματα, (ζ) τις Ουσιώδεις Δικαστικές Διαμάχες και Διαδικασίες που αφορούν στην Τράπεζα και (ζ) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο.

¹² Η συμφωνία αυτή υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («ESM»), της Ελληνικής Κυβέρνησης, της Τράπεζας της Ελλάδος και του ΤΧΣ.

¹³ Νοείται το μνημόνιο που υπεγράφη στις 19 Αυγούστου 2015 μεταξύ ESM, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Περαιτέρω η εν λόγω Συμφωνία – Πλαίσιο αναφέρει ότι, με την επιφύλαξη των όρων της, του ισχύοντος νόμου και των καταστατικών εγγράφων, τα όργανα της Τράπεζας που λαμβάνουν αποφάσεις θα συνεχίσουν να καθορίζουν ανεξάρτητα, μεταξύ άλλων, την εμπορική στρατηγική και πολιτική της Τράπεζας σε συμμόρφωση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης και οι αποφάσεις σχετικά με την καθημερινή λειτουργία της Τράπεζας θα εξακολουθήσουν να παραμένουν στα αρμόδια όργανα και στελέχη της Τράπεζας, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις νόμιμες και καταστατικές υποχρεώσεις τους.

Επιπλέον δυνάμει της εν θέματι Συμφωνίας - Πλαίσιο, η Τράπεζα οφείλει να παρέχει στο ΤΧΣ όλες τις πληροφορίες και τα στοιχεία που αφορούν τον Όμιλο και τα σχετιζόμενα με αυτόν θέματα, τα οποία το ΤΧΣ εύλογα κρίνει αναγκαία προκειμένου να διασφαλίσει τα περιουσιακά του στοιχεία, να παρακολουθεί την εκ μέρους της Τράπεζας εφαρμογή του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, και να ασκεί τα νόμιμα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις του. Στο πλαίσιο της αποτελεσματικής εφαρμογής της Συμφωνίας – Πλαίσιο, η Τράπεζα και το ΤΧΣ θα συνεργάζονται αποτελεσματικά. Στελέχη της Τράπεζας και του ΤΧΣ θα πραγματοποιούν συναντήσεις σε τακτή βάση και θα συνεργάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης της Τράπεζας σύμφωνα με τον όρο 2.3 της Συμφωνίας – Πλαίσιο. Η Εκτελεστική Επιτροπή του ΤΧΣ και η Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας θα συνεδριάζουν τουλάχιστον μία φορά το τρίμηνο, ενώ η διοίκηση της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του Chief Financial Officer - CFO, του Chief Risk Officer - CRO, και του Επικεφαλής της Στρατηγικής, ανάλογα με τα θέματα ημερήσιας διάταξης) θα συνεδριάζει με τα ανώτατα στελέχη του ΤΧΣ τουλάχιστον μία φορά τον μήνα.

Περαιτέρω ορίζεται ότι ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας συμμετέχει ως μέλος σε όλες τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ενώ προβλέπεται και ο ορισμός ενός εκπροσώπου του ΤΧΣ ως Παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές αυτού.

Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη Συμφωνία - Πλαίσιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Η Τράπεζα θα πρέπει κάθε φορά να υιοθετεί και να εφαρμόζει δομές εταιρικής διακυβέρνησης που να διασφαλίζουν την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας, σε συμμόρφωση κάθε φορά προς τις απαιτήσεις του Νόμου, τις Συμβατικές Υποχρεώσεις και το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- Η Τράπεζα θα χορηγεί στο ΤΧΣ έγγραφα, όπως απαιτείται, με σκοπό να διασφαλίζει τον αποτελεσματικό έλεγχο της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης και του πλαισίου για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στο ΤΧΣ να εκτελεί τον θεσμικό του ρόλο.
- Αν η Τράπεζα έχει απασχολήσει, πριν από τη σύναψη της εν λόγω Συμφωνίας, εταιρεία εξωτερικών ελεγκτών για χρονικό διάστημα το οποίο υπερβαίνει τα πέντε έτη, η Τράπεζα θα πρέπει να αντικαταστήσει την εταιρεία αυτή. Οι νέες συμβάσεις ανάθεσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα πέντε έτη. Από το οικονομικό έτος 2016 η Τράπεζα θα προβαίνει σε αλλαγή των εξωτερικών ελεγκτών της κατ' ανώτερο μετά από πέντε συναπτά έτη.
- Σε περίπτωση τυχόν υφιστάμενων ή ευλόγως ενδεχόμενων μη θεμιτών αποκλίσεων στην επίδοση και το προφίλ κινδύνου του Ομίλου, αναφορικά με το βασικό σενάριο του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, ή αναφορικά με τον προϋπολογισμό, ή με γνώμονα την Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνου και Κεφαλαιακής Επάρκειας, εάν οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει άμεσα να υποβάλει τις προτεινόμενες διορθωτικές ενέργειες στο ΤΧΣ για επισκόπηση και έγκριση.
- Έλεγχος της επίδοσης σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, καθώς και της εξέλιξης σε βασικές πρωτοβουλίες εκ μέρους της Τράπεζας (π.χ. εκποιήσεις, συγχωνεύσεις, κ.λπ.) θα διενεργείται με τους παρακάτω τρόπους:
 - i. Τακτικές συνεδριάσεις μεταξύ της διοίκησης της Τράπεζας και του ΤΧΣ.
 - ii. Έλεγχος παρακολούθησης της επίδοσης σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, εάν μη θεμιτές αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού, σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με τακτικές αναφορές των αποτελεσμάτων της Τράπεζας. Για το σκοπό των ελέγχων παρακολούθησης, η Τράπεζα θα παρέχει στο ΤΧΣ μία έκθεση αναφορικά με την χρηματοοικονομική και επιχειρηματική επίδοση σε σχέση με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης ή τον προϋπολογισμό, σε περίπτωση που οι ανεπιθύμητες αποκλίσεις έχουν ήδη εγκριθεί από το ΤΧΣ μέσω της έγκρισης των τριμηνιαίων στόχων του προϋπολογισμού, που να υπογραμμίζει σαφώς την μέχρι τότε επίδοση σε σχέση με τους στόχους του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης, καθώς και προς τον προϋπολογισμό, τις βασικές πρωτοβουλίες και τον αναμενόμενο αντίκτυπό τους για τα επόμενα 4 τρίμηνα και αναγνωρίζοντας κάθε ανεπιθύμητη απόκλιση από τους στόχους και τα σχετικά διορθωτικά μέτρα/πρωτοβουλίες, τα οποία θα πρέπει να εγκριθούν από το ΤΧΣ.
- Το ΤΧΣ θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί την επίδοση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και των Επιτροπών αυτού.
- Η Τράπεζα θα ενημερώνει γραπτώς το ΤΧΣ αμέσως μόλις εκτελεί μία μη δεσμευτική συμφωνία/Μνημόνιο Συνεννόησης για την πώληση (ή μόλις λαμβάνει κάποια πρόταση από τρίτα μέρη για την απόκτηση) θυγατρικής της Τράπεζας, ή μέρους των εργασιών της.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να διενεργεί μία άσκηση αυτοαξιολόγησης σε ετήσια βάση όχι μόνο στο σύνολό του, όπως προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, αλλά επίσης για κάθε μία από τις Επιτροπές του. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα πρέπει να αναφέρονται στην Ετήσια Δήλωση/Έκθεση Εταιρικής Διακυβέρνησης.
- Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εγκρίνει τις ακόλουθες Πολιτικές και τις τροποποιήσεις αυτών: την Στρατηγική της Τράπεζας και του Ομίλου, την Πολιτική και Διακυβέρνηση αναφορικά με τη διαχείριση των δανείων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, την Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων, την Πολιτική για τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, την

Πολιτική Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών, την Πολιτική Χορηγιών και Δωρεών, την Πολιτική Εξωτερικής Ανάθεσης, την Πολιτική Αυτοαξιολόγησης Διοικητικού Συμβουλίου/Επιτροπών.

Συμφώνως προς τους όρους της εν λόγω Συμφωνίας - Πλαίσιο, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει τα ακόλουθα δικαιώματα :

- i. Να ζητεί από το Δ.Σ. να συγκαλέσει την Γενική Συνέλευση των Μετόχων ή να συμπεριληφθούν στην ημερήσια διάταξη συγκεκριμένα θέματα προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση που θα συγκληθεί από το Δ.Σ. Το σχετικό αίτημα αναφορικά με τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης θα υποβάλλεται εγγράφως προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και θα περιλαμβάνει τα προτεινόμενα θέματα ημερήσιας διάταξης. Το Δ.Σ. έχει στην περίπτωση αυτή την υποχρέωση να συγκαλέσει τη Γενική Συνέλευση, μόλις υποβληθεί το προαναφερόμενο αίτημα από τον Εκπρόσωπο του ΤΧΣ. Επιπλέον, το Δ.Σ. έχει την υποχρέωση να συμπεριλάβει τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση για τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης.
- ii. Να ζητεί την σύγκληση του Δ.Σ. εντός επτά (7) ημερολογιακών ημερών από σχετική έγγραφη αίτησή του προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. Το σχετικό αίτημα υποβάλλεται εγγράφως στον Πρόεδρο του Δ.Σ. και περιλαμβάνει και τα προτεινόμενα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Στην περίπτωση αυτή, αν ο Πρόεδρος του Δ.Σ. δεν συγκαλέσει το Δ.Σ. εντός της παραπάνω προθεσμίας ή αν δεν συμπεριλάβει όλα τα προτεινόμενα θέματα στην πρόσκληση, τότε ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα έχει δικαίωμα να συγκαλέσει το Δ.Σ. εντός περιόδου πέντε (5) ημερών από την εκπνοή της παραπάνω επταήμερης προθεσμίας. Αυτή η πρόσκληση θα επικοινωνείται σε όλα τα μέλη του Δ.Σ.
- iii. Να συμπεριλαμβάνει θέματα στην ημερήσια διάταξη μιας προγραμματισμένης συνεδρίασης του Δ.Σ., συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε θέματος μπορεί να σχετίζεται με κάποια εταιρεία του Ομίλου. Για το σκοπό αυτό, ο Εκπρόσωπος του ΤΧΣ θα υποβάλλει εγγράφως στον Πρόεδρο του Δ.Σ. τα επιθυμητά πρόσθετα θέματα της ημερήσιας διάταξης τουλάχιστον (2) δύο εργάσιμες ημέρες πριν από την ημερομηνία συνεδρίασης του Δ.Σ. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να περιλάβει τα θέματα αυτά στην ημερήσια διάταξη της προγραμματισμένης συνεδρίασης του Δ.Σ.
- iv. Να ζητεί την αναβολή της συνεδρίασης του Δ.Σ. ή της συζήτησης οποιουδήποτε θέματος επί τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, εάν κρίνει ότι το συνοδευτικό υλικό, τα στοιχεία ή οι πληροφορίες και τα υποστηρικτικά έγγραφα τα οποία έχουν υποβληθεί στο ΤΧΣ σχετικά με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης δεν είναι επαρκή.
- v. Να εγκρίνει τον Οικονομικό Διευθυντή της Τράπεζας.

Το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να διεξάγει επιτόπιους ελέγχους με τη συμμετοχή ειδικών και/ή εξωτερικών ελεγκτών τους οποίους έχει ορίσει το ΤΧΣ, με στόχο να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις σύμφωνα με τη Συμφωνία – Πλαίσιο. Το ΤΧΣ έχει ελεύθερη πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία της Τράπεζας για τους σκοπούς του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, με συμβούλους ή στελέχη της επιλογής του, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ΤΧΣ βάσει του παραπάνω νόμου, περιλαμβανομένης της παρακολούθησης της εφαρμογής του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Τέλος, δεδομένης της συμμετοχής του οργανισμού “International Finance Corporation” – “IFC” και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (“European Bank for Reconstruction and Development” – “EBRD”) στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας η οποία ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στην Ενότητα Α, η Τράπεζα έχει υπογράψει συμφωνία με έκαστο εκ των ανωτέρω, η οποία θα παραμένει σε ισχύ για το χρονικό διάστημα που οι μετοχές της Τράπεζας παραμένουν στην κατοχή των παραπάνω δύο οργανισμών. Ως μέρος των συμφωνιών, το IFC και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης έχουν τη δυνατότητα να προτείνει ο καθένας ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων, ενώ οι προαναφερόμενες συμφωνίες περιλαμβάνουν δηλώσεις, εγγυήσεις και ρήτρες όπως αναφέρθηκε ως άνω στην Ενότητα Α.

Ε) Περιορισμοί στο δικαίωμα ψήφου

Δεν προβλέπονται περιορισμοί του δικαιώματος ψήφου που απορρέουν από τις κοινές μετοχές της Τράπεζας, εκτός από τους περιορισμούς που αφορούν στις κοινές μετοχές που κατέχει το ΤΧΣ, οι οποίες υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 7^α παρ. 2 Ν. 3864/2010, όπως αυτές εκτέθηκαν παραπάνω.

ΣΤ) Συμφωνίες μετόχων της Τράπεζας

Αναφορικά με συμφωνίες μετόχων οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση μετοχών της Τράπεζας ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από αυτές, το ΤΧΣ συμφώνως προς το Ν. 3864/2010 και του άρθρου 3 της ΠΥΣ 38/2012 (όπως αυτή τροποποιήθηκε από την ΠΥΣ 6/2013) εξέδωσε στις 26 Ιουνίου 2013 245.779.626 Τίτλους Παραστατικών Δικαιωμάτων Κτήσης Μετοχών (warrants) που χορηγήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές που συμμετείχαν στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, που έλαβε χώρα το 2013, συμφώνως προς τα προβλεπόμενα στον Ν. 3864/2010 και στην ΠΥΣ 38/2012. Η διαπραγμάτευση των Warrants στο ΧΑ ξεκίνησε στις 27 Ιουνίου 2013.

Ειδικότερα, τα warrants είναι μεταβιβάσιμες κινητές αξίες και δεν υφίστανται περιορισμοί στην μεταβίβασή τους. Κάθε warrant ενσωματώνει το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει μετοχές του ΤΧΣ, ο αριθμός των οποίων καθορίζεται με βάση τις διατάξεις της ΠΥΣ 38/2012, ενώ οι σχετικοί όροι σε περίπτωση εταιρικών πράξεων αναπροσαρμόζονται με βάση τις διατάξεις του σχετικού νομικού και κανονιστικού πλαισίου. Σύμφωνα με την ΠΥΣ 43/2015 που τροποποίησε την ΠΥΣ 38/2012, οι όροι και οι προϋποθέσεις άσκησης των warrants αναπροσαρμόστηκαν το 2015, με κάθε τίτλο να ενσωματώνει το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει από το ΤΧΣ 0,54861592129144 μετοχές, που αποκτήθηκαν από το ΤΧΣ λόγω της συμμετοχής του στην ανωτέρω αναφερόμενη αύξηση μετοχικού

κεφαλαίου της Τράπεζας, ενώ με βάση την ΠΥΣ 43/2015 οι τιμές άσκησης που εφαρμόστηκαν σε κάθε περίοδο εξάσκησης επίσης αναπροσαρμόστηκαν το 2015. Τα warrants δεν προσφέρουν δικαιώματα ψήφου στους δικαιούχους ή κατόχους αυτών.

Τα δικαιώματα αγοράς κοινών μετοχών τα οποία ενσωματώνονται στα warrants δύνανται να ασκούνται κάθε έξι μήνες, με πρώτη ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται έξι μήνες από την έκδοση των warrants και τελευταία ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται πενήντα τέσσερις (54) μήνες από την έκδοση των warrants. Δικαιώματα Αγοράς που δεν έχουν ασκηθεί έως και την τελευταία ημερομηνία άσκησης σύμφωνα με τα ανωτέρω θα παύουν αυτοδικαίως να ισχύουν, και, τα αντίστοιχα warrants θα ακυρώνονται από το ΤΧΣ. Η διαδικασία άσκησης των Δικαιωμάτων Αγοράς και η εκκαθάρισή τους καθώς και κάθε μεταβολή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κατόχων των warrants που τυχόν λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια ισχύος των warrants θα ανακοινώνεται από την Τράπεζα στην ιστοσελίδα της και στο ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από κάθε ημερομηνία άσκησης των warrants. Η τελευταία ημερομηνία άσκησης, δηλαδή η 27 Δεκεμβρίου 2017, είναι και η ημερομηνία λήξης των warrants.

Μετά τους 36 μήνες από την έκδοση των warrants, το ΤΧΣ δύνανται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να μεταβιβάσει τις υποκείμενες κοινές μετοχές σε τρίτους χωρίς να οφείλει οποιαδήποτε αποζημίωση σε κατόχους των warrants που επιλέξουν να μην αποκτήσουν τις μετοχές αυτές.

Μετά τη λήξη της έβδομης περιόδου Άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2016), τα εκδοθέντα warrants τα οποία παραμένουν σε ισχύ ανέρχονται πλέον σε 245.745.661, ενώ οι μετοχές της Τράπεζας στις οποίες ενσωματώνονται και τις οποίες κατέχει το ΤΧΣ ανέρχονται σε 134.819.987.

Ζ) Κανόνες διορισμού και αντικατάστασης μελών Δ.Σ. και τροποποίησης καταστατικού

Οι κανόνες που προβλέπει το καταστατικό της Τράπεζας για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της, καθώς και για την τροποποίηση των διατάξεών του ευθυγραμμίζονται με τα προβλεπόμενα στον Κ.Ν. 2190/1920. Σχετικές προβλέψεις αναφορικά με το διορισμό και την αντικατάσταση μελών Δ.Σ. περιέχει ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων, κείμενα τα οποία επικαιροποιήθηκαν το 2015 και το 2014 με σκοπό την ενσωμάτωση αλλαγών στο κανονιστικό πλαίσιο (ιδίως Ν. 4261/2014, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία CRD IV στο ελληνικό δίκαιο), την περαιτέρω υιοθέτηση διεθνών βέλτιστων πρακτικών, αλλά και για να αντανakλούν καλύτερα την οργανωτική δομή της Τράπεζας. Επισημαίνεται ότι ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων θα υποβληθούν σε περαιτέρω αναθεώρηση εντός του 2017, όπως κρίνεται απαραίτητο σε συμφωνία προς τις κανονιστικές εξελίξεις στο εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση.

Στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, όπως ισχύει, και τις πράξεις υπουργικού συμβουλίου 15/2012 και 38/2012 και έπειτα από την εισφορά από το ΤΧΣ στην Τράπεζα την 28 Μαΐου 2012 ομολόγων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ως προκαταβολή συμμετοχής στην μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, δυνάμει της από 28 Μαΐου 2012 Σύμβασης Προεγγραφής μεταξύ της Τράπεζας, του ΤΧΣ και του ΕΤΧΣ, όπως τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε την 21 Δεκεμβρίου 2012, το ΤΧΣ διατηρεί έναν Εκπρόσωπό του στο Διοικητικό Συμβούλιο, ο οποίος έχει τα προβλεπόμενα από τον Ν. 3864/2010 και τους όρους της Σύμβασης Πλαίσιο, όπως αυτή ισχύει, δικαιώματα.

Τέλος, δεδομένης της συμμετοχής του IFC και της EBRD στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του 2015, όπως αναφέρεται στην ενότητα Α) ανωτέρω, η Τράπεζα έχει υπογράψει συμφωνία με κάθε οργανισμό, η οποία παραμένει σε ισχύ εφόσον μετοχές της Τράπεζας είναι στην κατοχή των δύο οργανισμών. Ως μέρος των συμφωνιών, το IFC και η EBRD έχουν τη δυνατότητα να προτείνει ο καθένας ένα υποψήφιο μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο μπορεί να εκλεγεί να συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο, με την προϋπόθεση τήρησης του νομοθετικού πλαισίου εν ισχύ, των εσωτερικών πολιτικών της Τράπεζας και της έγκρισης των μετόχων.

Η) Αρμοδιότητα του Δ.Σ. για την έκδοση νέων ή για την αγορά ιδίων μετοχών

Έκδοση νέων μετοχών

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1, άρθρου 13 του Κ.Ν. 2190/1920, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει το δικαίωμα, κατόπιν σχετικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης που υπόκειται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7β του Κ.Ν. 2190/1920, να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας με την έκδοση νέων μετοχών, με απόφασή του που λαμβάνεται με πλειοψηφία τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του. Στην περίπτωση αυτή, και σύμφωνα με το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, το μετοχικό κεφάλαιο μπορεί να αυξάνεται μέχρι το ποσό του κεφαλαίου που είναι καταβεβλημένο κατά την ημερομηνία που χορηγήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο η εν λόγω εξουσία από τη Γενική Συνέλευση. Η ως άνω εξουσία του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί να ανανεώνεται από τη Γενική Συνέλευση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την πενταετία για κάθε ανανέωση.

Την 19 Ιουνίου 2015, η Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την παροχή εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο να αυξάνει το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας κατά το άρθρο 13 του Κ.Ν. 2190/1920 και το άρθρο 5 του Καταστατικού της Τράπεζας, μέχρι του ποσού του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €2.413.736.838,60 όσον αφορά σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 50% του καταβεβλημένου κατά το χρόνο της Γενικής Συνέλευσης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, ήτοι €1.206.868.419,30, όσον αφορά σε έκδοση ομολογιακού δανείου. Η Γενική Συνέλευση εξουσιοδότησε το Διοικητικό Συμβούλιο να αποφασίζει κατά την κρίση του τους αναλυτικούς όρους των εν λόγω αυξήσεων ή/και εκδόσεων ομολογιακών δανείων, τηρουμένων όλων των προϋποθέσεων του νόμου.

Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Αναφορικά με τους Παραστατικούς Τίτλους Δικαιωμάτων Κτήσης Μετοχών (warrants) της ΠΥΣ 38/2012 ισχύουν τα ανωτέρω αναφερόμενα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 13 του άρθρου 13 Κ.Ν. 2190/1920, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης μπορεί να θεσπισθεί πρόγραμμα διάθεσης μετοχών στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το προσωπικό, με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών κατά τους ειδικότερους όρους της απόφασης αυτής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ορίζει, ιδίως, τον ανώτατο αριθμό μετοχών που μπορεί να εκδοθούν, ο οποίος βάσει του νόμου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/10 των υφιστάμενων μετοχών, εάν οι δικαιούχοι ασκήσουν το δικαίωμα (option) αγοράς μετοχών, την τιμή και τους όρους διάθεσης των μετοχών στους δικαιούχους.

Δεν υφίσταται πλέον ενεργό πρόγραμμα διάθεσης μετοχών με τη μορφή δικαιώματος προαίρεσης αγοράς μετοχών.

Αγορά ιδίων μετοχών

Του άρθρου 16 του Κ.Ν. 2190/1920, καθορίζει τους όρους για την απόκτηση ιδίων μετοχών, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Εντούτοις, βάσει των περιορισμών που τίθενται από το άρθρο 16Γ του Ν. 3864/2010 κατά το χρονικό διάστημα της συμμετοχής του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών χωρίς την έγκριση του Ταμείου.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης 2016, η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. (η θυγατρική της Τράπεζας που διενεργεί συναλλαγές σε ίδιες μετοχές για τους σκοπούς της δραστηριότητάς της) απέκτησε 150.099.503 μετοχές της Τράπεζας συνολικής αξίας €34 εκατ. και διέθεσε 149.689.971 μετοχές αντί ποσού €34 εκατ. Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα δεν κατείχε ίδιες μετοχές, ενώ η Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. κατείχε 2.410.995 μετοχές που αντιστοιχούν στο 0,03% του εκδοθέντος κοινού μετοχικού κεφαλαίου.

Θ) Σημαντικές συμφωνίες που τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής ελέγχου κατόπιν δημόσιας πρότασης

Δεν υφίστανται σημαντικές συμφωνίες, οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης.

Ι) Συμφωνίες με μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή ανώτερα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας

Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα καταγγελίας των ορισμένου χρόνου συμβάσεων των εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και των ανωτέρων διευθυντικών στελεχών (Γενικών Διευθυντών και Βοηθών Γενικών Διευθυντών) για λόγους που ελευθέρως εκείνη κρίνει, ακόμη και αν αυτοί δεν συνιστούν σπουδαίο λόγο, καταβάλλοντας όμως ως αποζημίωση ποσό ίσο με τους μισθούς που θα ελάμβαναν για το εναπομένον διάστημα από την καταγγελία της σύμβασης και μέχρι τη λήξη της και οι οποίοι, ειδικά ως προς τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, δεν μπορούν να υπερβούν τους μισθούς έξι (6) μηνών.

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδα Ε. Φραγκιαδάκης

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Προς τους Μετόχους της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Ελέγξαμε τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της «Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.» (η «Τράπεζα») και των θυγατρικών της (συνολικά «Όμιλος»), οι οποίες αποτελούνται από την εταιρική και ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2016, τις εταιρικές και ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Ευθύνη της Διοίκησης για τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Ευθύνη του Ελεγκτή

Η δική μας ευθύνη είναι να εκφράσουμε γνώμη επί αυτών των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων με βάση τον έλεγχό μας. Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου που έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία (ΦΕΚ/Β' /2848/23.10.2012). Τα πρότυπα αυτά απαιτούν να συμμορφωνόμαστε με κανόνες δεοντολογίας, καθώς και να σχεδιάζουμε και διενεργούμε τον έλεγχο με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια.

Ο έλεγχος περιλαμβάνει τη διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, σχετικά με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις εταιρικές και τις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες βασίζονται στην κρίση του ελεγκτή περιλαμβανομένης της εκτίμησης των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος. Κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, ο ελεγκτής εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που σχετίζονται με την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Ο έλεγχος περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και αξιολόγηση της συνολικής παρουσίας των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε συγκεντρώσει είναι επαρκή και κατάλληλα για τη θεμελίωση της ελεγκτικής μας γνώμης.

Γνώμη

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Τράπεζας και του Ομίλου της «ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» κατά την 31η Δεκεμβρίου 2016, τη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έμφαση Θέματος

Εφιστούμε την προσοχή σας στη σημείωση 2.2 των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπου γίνεται αναφορά στις ουσιώδεις αβεβαιότητες που απορρέουν από τις υφιστάμενες χρηματοοικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα και τις τρέχουσες εξελίξεις, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πρόσβαση σε συγκεκριμένες πηγές ρευστότητας και κατά συνέπεια να επηρεάσουν αρνητικά την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Τράπεζας και του Ομίλου. Στη γνώμη μας δε διατυπώνεται επιφύλαξη σε σχέση με το θέμα αυτό.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

- α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920.
- β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 43ββ του Κωδ. Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31.12.2016.
- γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά το έλεγχό μας, για την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Αθήνα 30 Μαρτίου 2017

Η Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Αλεξάνδρα Β. Κωστάρα
Α.Μ. ΣΟΕΛ : 19981

Deloitte.

Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών
Φραγκοκκλησιάς 3^ο & Γρανικού
151 25 Μαρούσι
Α.Μ. ΣΟΕΛ: Ε 120

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

31 Δεκεμβρίου 2016

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα		
		31.12.2016	31.12.2015 Όπως αναμορφώθηκε	31.12.2016	31.12.2015 Όπως αναμορφώθηκε	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ						
	Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	17	1.501	2.208	844	1.130
	Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	18	2.227	2.799	2.579	2.927
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	19	1.879	2.486	1.851	2.126
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	20	4.482	4.077	4.466	4.074
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21	41.643	45.375	38.166	39.750
	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	22	12.882	16.117	10.207	13.457
	Ακίνητα επενδύσεων	23	869	869	6	6
	Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις	45	-	-	2.543	2.861
	Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	24	7	16	7	7
	Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	25	137	147	108	113
	Ενσώματα πάγια στοιχεία	26	1.286	1.325	256	249
	Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	27	5.078	5.096	4.906	4.906
	Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	28	515	601	-	-
	Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		596	579	558	545
	Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	1.704	1.713	1.456	1.367
	Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	30	3.725	27.767	315	3.556
	Σύνολο ενεργητικού		78.531	111.175	68.268	77.074
ΠΑΘΗΤΙΚΟ						
	Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	31	18.188	25.166	18.389	25.240
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	20	5.169	4.806	5.166	4.803
	Υποχρεώσεις προς πελάτες	32	40.459	42.959	37.326	36.868
	Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	33	536	1.106	-	826
	Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	34	137	146	258	-
	Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	35	2.207	2.226	-	-
	Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	27	6	9	-	-
	Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	12	269	273	255	258
	Φόρος εισοδήματος		11	10	-	-
	Λοιπά στοιχεία παθητικού	36	963	1.007	777	764
	Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	30	2.999	23.643	-	-
	Σύνολο παθητικού		70.944	101.351	62.171	68.759
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ						
	Μετοχικό κεφάλαιο	38	2.744	2.744	2.744	2.744
	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	38	13.866	13.866	13.863	13.863
	Μείον: Ίδιες μετοχές	38	(1)	(1)	-	-
	Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον	40	(9.707)	(6.577)	(10.510)	(10.321)
	Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	30	5	(2.962)	-	-
	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	38	-	2.029	-	2.029
	Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		6.907	9.099	6.097	8.315
	Μη ελέγχουσες συμμετοχές	41	680	725	-	-
	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		7.587	9.824	6.097	8.315
	Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		78.531	111.175	68.268	77.074

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
(ΤΑΚΗΣ) Α. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα		
		Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015	Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015	
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες						
	Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		2.124	2.381	1.861	2.118
	Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(342)	(616)	(307)	(601)
	Καθαρά έσοδα από τόκους	6	1.782	1.765	1.554	1.517
	Έσοδα προμηθειών		296	296	231	223
	Έξοδα προμηθειών		(104)	(252)	(95)	(242)
	Καθαρά έσοδα από προμήθειες	7	192	44	136	(19)
	Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες		499	469	-	-
	Έξοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες		(423)	(381)	-	-
	Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	8	76	88	-	-
	Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	9	(115)	(74)	(174)	(3)
	Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	10	129	(43)	253	(65)
	Καθαρά λειτουργικά έσοδα		2.064	1.780	1.769	1.430
	Δαπάνες προσωπικού	11	(736)	(762)	(577)	(590)
	Γενικά, διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	13	(324)	(342)	(276)	(279)
	Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων		(109)	(111)	(70)	(70)
	Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	14	(809)	(4.175)	(819)	(4.344)
	Αναλογία κερδών από συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις		1	2	-	-
	Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων		87	(3.608)	27	(3.853)
	Φόροι	15	(34)	1.000	(3)	1.007
	Κέρδη/(ζημίες) περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		53	(2.608)	24	(2.846)
	Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	30	(2.913)	(1.590)	(15)	(1.694)
	Κέρδη/(ζημίες) περιόδου		(2.860)	(4.198)	9	(4.540)
	Αναλογούντα σε:					
	Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		27	29	-	-
	Μετόχους της Τράπεζας		(2.887)	(4.227)	9	(4.540)
	Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	16	€(0,02)	€(1,92)	€(0,02)	€(2,26)
	Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	16	€(0,33)	€(3,94)	€(0,02)	€(4,42)

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
(ΤΑΚΗΣ) Α. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016

Εκατ. €	Σημείωση	Όμιλος		Τράπεζα	
		Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015	Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015
		(2.860)	(4.198)	9	(4.540)
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου					
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):					
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
	Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους	41	(1)	35	25
	Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους	2.549	(568)	(51)	-
	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους	(20)	38	-	-
	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους	338	-	-	-
	Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	2.908	(531)	(16)	25
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:					
	Επανεκτίμηση της καθαρής υποχρέωσης / περιουσιακού στοιχείου, μετά από φόρους	(18)	25	(14)	18
	Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(18)	25	(14)	18
	Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	39	(506)	(30)	43
	Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	30	(4.704)	(21)	(4.497)
Αναλογούντα σε:					
	Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	25	30	-	-
	Μετόχους της Τράπεζας	5	(4.734)	(21)	(4.497)

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
(ΤΑΚΗΣ) Α. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ε. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο		Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		Ίδιες μετοχές	Υπο αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση αξιογράφων	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντισάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντισάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων και αποτ/ματα εις νέον	Λοιπά αποθεματικά	Σύνολο	Μη ελέγχουσες συμμετοχές & Προνομ/χοι τίτλοι	Σύνολο
	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες μετοχές	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες μετοχές											
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	1.060	1.354	13.866	194	-	-	12	(1.975)	(457)	(18)	(189)	(4.235)	9.612	854	10.466
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	(1)	(547)	-	38	25	(22)	(507)	1	(506)
Κέρδη / (ζημίες) περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(4.227)	(4.227)	29	(4.198)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	(1)	(547)	-	38	25	(4.249)	(4.734)	30	(4.704)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	2.176	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.176	-	2.176
Μείωση ονομαστικής αξίας μετοχής	(989)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	989	-	-	-
Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(62)	(62)	-	(62)
Έκδοση και επαναγορά προνομιούχων μετοχών	481	(1.354)	-	(194)	-	-	-	-	-	-	-	1.067	-	-	-
Έκδοση και επαναγορά προνομιούχων τίτλων	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	59	75	(84)	(9)
Έκδοση υπο αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	2.029	-	-	-	-	-	-	2.029	-	2.029
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	(1)	3
Διανομή μερίσματος (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(74)	(74)
	-	-	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015	2.744	-	13.866	-	(1)	2.029	11	(2.522)	(457)	20	(164)	(6.427)	9.099	725	9.824

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Όμιλος για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο		Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		Ίδιες μετοχές	Υπο αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση αξιογράφων	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων και παροχών	Λοιπά αποθεματικά αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο	Μη ελέγχουσες συμμετοχές & Προνομ/χοι τίτλοι	Σύνολο
	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες μετοχές	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες μετοχές											
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 1 Ιανουαρίου 2016	2.744	-	13.866	-	(1)	2.029	11	(2.522)	(457)	20	(164)	(6.427)	9.099	725	9.824
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	41	2.399	338	(20)	1	133	2.892	(2)	2.890
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2.887)	(2.887)	27	(2.860)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	41	2.399	338	(20)	1	(2.754)	5	25	30
Επαναγορά υπο αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	(2.029)	-	-	-	-	-	-	(2.029)	-	(2.029)
Μερίσματα υπο αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(168)	(168)	-	(168)
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(32)	(32)
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(38)	(38)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2016	2.744	-	13.866	-	(1)	-	52	(123)	(119)	-	(163)	(9.349)	6.907	680	7.587

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Τράπεζα για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016

Εκατ. €	Μετοχικό Κεφάλαιο		Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο		Ίδιες μετοχές	Υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες	Αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση αξιογράφων	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά & αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο
	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες	Κοινές μετοχές	Προνομιούχες							
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2015	1.060	1.354	13.863	194	-	-	(84)	-	(161)	(7.573)	8.653
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	25	-	18	-	43
Ζημίες περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(4.540)	(4.540)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	25	-	18	(4.540)	(4.497)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	2.192	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.192
Μετατροπή προνομιούχων μετοσών σε κοινές	481	(1.354)	-	(194)	-	-	-	-	-	1.067	-
Μείωση ονομαστικής αξίας μετοχής	(989)	-	-	-	-	-	-	-	-	989	-
Έξοδα αύξησης μετοχικού κεφαλαίου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(62)	(62)
Έκδοση υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	2.029	-	-	-	-	2.029
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 1 Ιανουαρίου 2016	2.744	-	13.863	-	-	2.029	(59)	-	(143)	(10.119)	8.315
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	35	(51)	(14)	-	(30)
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	-	-	-	35	(51)	(14)	9	(21)
Επαναγορά υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	(2.029)	-	-	-	-	(2.029)
Μερίσματα υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(168)	(168)
Υπόλοιπο την 31η Δεκεμβρίου 2016	2.744	-	13.863	-	-	-	(24)	(51)	(157)	(10.278)	6.097

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1 έως 31.12.2016	31.12.2015	Από 1.1 έως 31.12.2016	31.12.2015
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων				
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρων	(2.796)	(5.164)	12	(5.547)
Προσαρμογές για:		Όπως αναμορφώθηκε		Όπως αναμορφώθηκε
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λουπές προσαρμογές:	4.048	6.812	569	6.104
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	149	194	70	70
Αποσβέσεις διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, πιστωτικών τίτλων και δανειακών υποχρεώσεων	(38)	(24)	(11)	6
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	988	6.573	821	6.044
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	22	28	7	11
Αναλογία (κέρδων) / ζημιών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(3)	(2)	-	-
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	50	90	50	90
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(5)	(3)	(334)	(71)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	(2)	(69)	2	2
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(82)	16	(51)	31
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	2.928	-	(13)	-
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	23	69	1	28
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	27	(41)	27	(42)
Λουπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	(9)	(19)	-	(65)
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	190	155	893	571
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	(282)	(4)	162	8
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	87	479	250	287
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(371)	(468)	(142)	(441)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	224	51	(124)	630
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	578	(127)	991	(154)
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(46)	224	(244)	241
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	(6.234)	(2.648)	(6.466)	(3.827)
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(6.783)	5.873	(6.850)	4.759
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.019	(7.273)	454	(7.295)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	(256)	(420)	(79)	(684)
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(148)	(24)	(134)	(5)
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	(19)	(54)	-	-
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε	(64)	(255)	(17)	(108)
Λοιπά στοιχεία παθητικού	17	(495)	160	(494)
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	(4.792)	(845)	(4.992)	(2.699)
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων				
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	(4)	-	-	-
Συμμετοχή στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου θυγατρικών εταιρειών	-	-	62	(15)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	3.283	-	2.732	-
Διάθεση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	(1)	-	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	8	8	334	71
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(177)	(316)	(75)	(56)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	14	104	1	-
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(4.012)	(3.290)	(293)	(140)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	6.506	3.923	4.481	405
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	5.619	428	7.242	265
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων				
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	-	1.452	-	1.452
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λουπών δανειακών υποχρεώσεων	1.577	3.454	299	-
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λουπών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(2.051)	(4.587)	(885)	(689)
Αποπληρωμή υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών και τόκων	(2.197)	-	(2.197)	-
Διάθεση συμμετοχής σε θυγατρική χωρίς απώλεια ελέγχου	-	2	-	-
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	34	66	-	-
Επαναγορά ιδίων μετοχών	(34)	(67)	-	-
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(38)	(74)	-	-
Έξοδα αύξησης κεφαλαίου	(30)	(32)	(30)	(32)
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(2.739)	214	(2.813)	731
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	(62)	(54)	(45)	32
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	(1.974)	(257)	(608)	(1.671)
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	4.192	4.449	2.097	3.768
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	2.218	4.192	1.489	2.097

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 176 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει, και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Νοτιοανατολική Ευρώπη στην οποία περιλαμβάνονται οι: Βουλγαρία, Ρουμανία, Αλβανία, Σερβία και Π.Γ.Δ.Μ., στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Αίγυπτο και στη Νότια Αφρική.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Παναγιώτης-Αριστείδης (Τάκης) Α. Θωμόπουλος

Ο Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Ανεξάρτητο Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Πέτρος Κ. Σαμπατακάκης

Εκτελεστικά Μέλη

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Λεωνίδα Ε. Φραγκιαδάκης

Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλοι

Δημήτριος Γ. Δημόπουλος

Πάυλος Κ. Μυλωνάς

Μη Εκτελεστικά Μέλη

Σταύρος Α. Κούκος

Eva Cederbalk⁽⁴⁾

Σπυρίδων Λ. Λορεντζιάδης

Εκπρόσωπος εργαζομένων, Πρόεδρος ΟΤΟΕ

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη⁽⁵⁾

Χαράλαμπος Α. Μάκκας⁽⁶⁾

Marianne T. Økland⁽⁷⁾

Arthur Michael Royal Ross Innes Aynsley⁽⁸⁾

Claude Edgar L.G. Piret

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Παναγιώτα Ιπλιζιάν⁽⁹⁾, ⁽¹⁰⁾

(1) Την 9 Νοεμβρίου 2016, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας συνεδρίασε και αποφάσισε με απόλυτη πλειοψηφία την ανασυγκρότησή του σε σώμα, όπως παρουσιάζεται παραπάνω.

(2) Την 2 Νοεμβρίου 2016, η κα. Λουκία-Ταρσίτσα Π. Κατσέλη παραιτήθηκε από Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου. Επίσης, την ίδια ημέρα παραιτήθηκαν από ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη ο κ. Δημήτριος Ν. Αφεντούλης και ο κ. Σπυρίδων Ι. Θεοδωρόπουλος. Κατά την ίδια συνεδρίαση το Διοικητικό Συμβούλιο εξέλεξε τον κ. Παναγιώτη-Αριστείδη (Τάκη) Α. Θωμόπουλο ως Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου - Μη εκτελεστικό μέλος, τον κ. Claude Edgar L.G. Piret ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος και τον κ. Σπυρίδωνα Λ. Λορεντζιάδη ως μη εκτελεστικό μέλος, σε αντικατάσταση των παραιτηθέντων μελών.

(3) Από τις 22 Ιουλίου 2016, η Τράπεζα δεν υπόκειται πλέον στις διατάξεις του Νόμου 3723/2008 και ως εκ τούτου η κα Αγγελική Ι. Σκανδαλιάρη έπαυσε να είναι εκπρόσωπος του Ελληνικού Δημοσίου στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

(4) Την 27 Δεκεμβρίου 2016 η κα Eva Cederbalk εξελέγη ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, μετά από παραίτηση του κ. Ευθύμιου Χ. Κατσίκας.

(5) Την 26 Ιανουαρίου 2016, ο κ. Ανδρέας Χ. Μπούμης παραιτήθηκε από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

(6) Την 19 Ιουλίου 2016, ο κ. Χαράλαμπος Α. Μάκκας παραιτήθηκε από τη θέση του εκπροσώπου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Την 28 Ιουλίου 2016 ο κ. Χαράλαμπος Α. Μάκκας εξελέγη νέο μη εκτελεστικό μέλος.

(7) Την 29 Ιουνίου 2016, η κα Marianne T. Økland εξελέγη νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

(8) Την 26 Μαΐου 2016, ο κ. Arthur Michael Royal Ross Innes Aynsley εξελέγη νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

(9) Την 19 Ιουλίου 2016, ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης ορίστηκε νέος εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

(10) Την 30 Μαρτίου 2017, ο κ. Παναγιώτης Λευθέρης παραιτήθηκε από εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και στη θέση του ορίστηκε η κα. Παναγιώτα Ιπλιζιάν.

Τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την ετήσια Γενική Συνέλευση το 2018.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις υπόκεινται στην έγκριση της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας.

Οι παρούσες ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 30 Μαρτίου 2017.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και οι ατομικές καταστάσεις της Τράπεζας για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 (οι «χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφεξής «Δ.Π.Χ.Α.») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά).

Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναπροσαρμόστηκαν για να συμβαδίζουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμων προς πώληση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

Η σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τόσο τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις για ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις κατά την ημερομηνία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως επίσης και το ύψος των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Η χρήση των διαθέσιμων πληροφοριών και η άσκηση εκτιμήσεων και παραδοχών στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών, αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία για τη διενέργεια εκτιμήσεων στις ακόλουθες περιοχές: προβλέψεις απομείωσης αξίας δανείων και λουπών απαιτήσεων, αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων μη διαπραγματεύσιμων σε ενεργή αγορά, περιλαμβανομένων παραγώγων μη διαπραγματεύσιμων σε οργανωμένη αγορά παραγώγων και κάποιων χρεωστικών τίτλων, απομείωση αξίας χαρτοφυλακίου επενδύσεων, έλεγχος απομείωσης της υπεραξίας και των άυλων περιουσιακών στοιχείων από επιχειρηματικές συνενώσεις, αξιολόγηση της δυνατότητας ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, εκτίμηση των υποχρεώσεων από παροχές στο προσωπικό μετά την έξοδο από την υπηρεσία, των ασφαλιστικών αποθεμάτων και των υποχρεώσεων από εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και ανοιχτές φορολογικές χρήσεις. Τα πραγματικά μελλοντικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν από τα δημοσιευμένα.

Οι περιοχές που εμπεριέχουν υψηλότερο βαθμό εκτιμήσεων και παραδοχών ή πολυπλοκότητας, ή περιοχές όπου οι υποθέσεις και οι εκτιμήσεις έχουν σημαντική επίπτωση στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται στη Σημείωση 3.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Ρευστότητα

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε σημαντικά και ανήλθε σε €12,3 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €24,0 δισ.) εκ των οποίων €6,7 δισ. από την ECB (31 Δεκεμβρίου 2015: €12,5 δισ.) και €5,6 δισ. από τον ELA (31 Δεκεμβρίου 2015: €11,5 δισ.) (βλ. Σημείωση 31). Περαιτέρω, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα συνήψε συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς (repos) ύψους €4,7 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €8,8 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας. Στις 23 Μαρτίου 2017, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα μειώθηκε περαιτέρω και ανήλθε σε €10,5 δισ. ενώ η χρηματοδότηση από τον ELA αυξήθηκε κατά €0,2 δισ. σε €5,8 δισ. και τα διαθέσιμα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας ανήλθαν σε €8,1 δισ. (αξία σε μετρητά).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η ελληνική οικονομία σταθεροποιήθηκε το 2016 με το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) να σημειώνει μηδενική μεταβολή (0,0% ετησίως), συγκριτικά με επίσημες προβλέψεις για ετήσια ύφεση 0,3%. Αυτή η εξέλιξη ακολούθησε

τη συνολική ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,3% το 2015, η οποία ήταν σημαντικά ηπιότερη συγκριτικά με τις πολύ απαισιόδοξες προβλέψεις που είχαν δημοσιευτεί κατά το 3ο τρίμηνο του 2015 μετά από την επιβολή των ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων και την τραπεζική αργία τριών εβδομάδων τον Ιούλιο του 2015. Ομοίως, οι αποπληθωριστικές πιέσεις εξασθένισαν με το αποπληθωριστή του ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 0,1% ετησίως στο σύνολο του 2016, μετά από μέση ετήσια μείωση 1,5% την περίοδο 2012-2015. Η σημαντική βελτίωση στο οικονομικό κλίμα και οι εισροές από τη χρηματοδότηση του Προγράμματος συνέβαλαν στη σταθεροποίηση της οικονομίας, η οποία ενισχύθηκε από την αύξηση στην ιδιωτική κατανάλωση κατά 1,4% ετησίως και τη σταθεροποίηση των επενδύσεων το 2016. Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να αποκτήσει περαιτέρω δυναμική το 2017 με το πραγματικό ΑΕΠ να αυξάνεται κατά +2,7% ετησίως, σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου («ΔΝΤ»).

Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα σημείωσε υπεραπόδοση έναντι των στόχων του Προγράμματος μετά την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 0,25% του ΑΕΠ το 2015 στον προϋπολογισμό Γενικής Κυβέρνησης, έναντι στόχου για έλλειμμα 0,25% του ΑΕΠ. Αντιστοίχως, το δωδεκάμηνο του 2016 το πρωτογενές πλεόνασμα του Κρατικού προϋπολογισμού υπερέβη κατά €2,5 δισ. (1,4% του ΑΕΠ) τον αντίστοιχο

αναθεωρημένο στόχο του προγράμματος για το 2016. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το πρωτογενές πλεόνασμα σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης αναμένεται να υπερβεί το 2% του ΑΕΠ για το 2016 (υπεραποδίδοντας συγκριτικά με τον αντίστοιχο στόχο του Προγράμματος ύψους 0,5% του ΑΕΠ). Αυτή η εξέλιξη αναμένεται να ενισχύσει την αξιοπιστία της προσπάθειας προσαρμογής για το 2017, οπότε ο αντίστοιχος στόχος του Προγράμματος είναι 1,75% του ΑΕΠ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Eurogroup της 25^{ης} Μαΐου 2016, συμφωνήθηκαν τα χαρακτηριστικά ενός δημοσιονομικού «μηχανισμού διόρθωσης ενδεχόμενων αποκλίσεων», ως προαπαιτούμενο για την επιτυχή ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος και η Ελληνική κυβέρνηση νομοθέτησε αυτό το μηχανισμό το Μάιο 2016, ώστε να εξασφαλιστεί πρόσθετη αξιοπιστία σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με τη διασφάλιση της βιώσιμης επίτευξης των μελλοντικών δημοσιονομικών στόχων. Αυτός ο μηχανισμός προβλέπει την αυτόματη ενεργοποίηση διορθωτικών παρεμβάσεων στη δημοσιονομική πολιτική, στην περίπτωση που κινδυνεύει να μην επιτευχθεί ο ετήσιος στόχος του πρωτογενούς πλεονάσματος σύμφωνα με το Πρόγραμμα.

Σε συνέχεια της επιτυχημένης αξιολόγησης της πρόοδοι της Ελλάδας όσον αφορά στην εφαρμογή των συμφωνηθέντων δράσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του Προγράμματος -- και την ταυτόχρονη έγκριση του Eurogroup της 25 Μαΐου 2016, σε συνδυασμό με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») και το Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας («ΕΜΣ») - η Ελλάδα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψαν ένα συμπληρωματικό Μνημόνιο Συνεργασίας (στις 16 Ιουνίου 2016), το οποίο επικαιροποίησε τους όρους του Μνημονίου του Αυγούστου 2015, καθώς επίσης αξιολόγησε την πρόοδο στην υλοποίηση του Προγράμματος. Η ολοκλήρωση της πρώτης αξιολόγησης οδήγησε στην εκταμίευση της δεύτερης δόσης ύψους €10,3 δισ., η οποία καταβλήθηκε σε διάφορες υποδόσεις μεταξύ του Ιουνίου και Οκτωβρίου 2016. Συγκεκριμένα, €7,5 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Ιούνιο 2016 για ανάγκες εξυπηρέτησης χρέους και εξόφλησης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, ενώ οι υπολειπόμενες δόσεις ύψους €1,1 δισ. και €1,7 δισ. εκταμιεύθηκαν τον Οκτώβριο 2016 κατόπιν θετικής αναφοράς από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και την επιτυχή ολοκλήρωση ενός αριθμού προαπαιτούμενων.

Επιπρόσθετα, το Eurogroup της 25^{ης} Μαΐου 2016 διατύπωσε τη δέσμευση των εταίρων να προβούν σε νέες, κατά συνθήκη, παραχωρήσεις με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους και συμφώνησε σε μία δέσμη σχετικών μέτρων που σχεδιάζεται να εφαρμοστούν προοδευτικά και σε συνάρτηση με την πρόοδο στην εκπλήρωση συγκεκριμένων, προσυμφωνημένων στόχων από την Ελλάδα στα πλαίσια του Προγράμματος που παρέχεται από τον ΕΜΣ. Αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων, την εξομάλυνση της διάρθρωσης των λήξεων χρέους και το σχεδιασμό κατάλληλων ενεργειών διαχείρισης και ανασχεδιασμού των μέτρων σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με στόχο την περαιτέρω αύξηση της μέσης διάρκειας του χρέους, τη μείωση του κόστους εξυπηρέτησής του σε μεσο-μακροπρόθεσμο διάστημα και κατ' ουσίαν τη μείωση της καθαρής παρούσας αξίας του ελληνικού δημόσιου χρέους.

Πράγματι, το Eurogroup της 5^{ης} Δεκεμβρίου 2016, ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους, τα οποία συμπεριλαμβάνουν

κυρίως: α) εξομάλυνση της διάρθρωσης των μελλοντικών αποπληρωμών χρέους μέσω της επιμήκυνσης του προγράμματος αποπληρωμής των δανείων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΕΤΧΣ») σε 32,5 έτη από 28 που ήταν έως τώρα, β) τη μείωση του επιτοκιακού κινδύνου μέσω συμφωνιών επαναγοράς χρέους με τον ΕΜΣ, με στόχο τη σταθεροποίηση του συνολικού κόστους από τον ΕΜΣ και κατά συνέπεια τη μείωση του κινδύνου να πληρώσει η Ελλάδα υψηλότερα επιτόκια για τα δάνειά της στο μέλλον. Επιπροσθέτως, έχει προταθεί μια ενδεχόμενη ανταλλαγή τίτλων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των Ελληνικών τραπεζών με αντίστοιχους τίτλους σταθερού επιτοκίου μεγαλύτερης διάρκειας και γ) ο ΕΜΣ αποφάσισε να χρηματοδοτήσει τις μελλοντικές εκταμιεύσεις του Προγράμματος προς την Ελλάδα, με την έκδοση μακροχρόνιων τίτλων, η διάρκεια των οποίων σχεδόν συμπίπτει με τη διάρκεια των δανείων της Ελλάδας, σταθεροποιώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τα σχετικά επιτοκιακά κόστη της Ελλάδας. Τέλος, διατηρείται και το 2017 η αναστολή επιβολής υψηλότερου επιτοκιακού περιθωρίου για την δόση ύψους €11,3 δισ. των δανείων του ΕΤΧΣ από το δεύτερο πρόγραμμα, που χρησιμοποιήθηκε για να χρηματοδοτηθεί η επαναγορά χρέους.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΕΜΣ το αναμενόμενο όφελος από την υλοποίηση των βραχυπρόθεσμων μέτρων για την ελάφρυνση χρέους στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Ελλάδας εκτιμάται στις 20 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μέχρι το 2060, ενώ θα συνεισφέρει στη μείωση των μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων χρηματοδοτικών αναγκών του Ελληνικού κράτους σε βιώσιμα επίπεδα – όπως αποφασίστηκε από το Eurogroup – έως 15% του ΑΕΠ για την περίοδο μετά το πρόγραμμα σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και έως 20% του ΑΕΠ σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Η καθυστέρηση ολοκλήρωσης της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, ενδέχεται να καθυστερήσει την εκτιμώμενη ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας, να εμποδίσει την μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και την επιστροφή των καταθέσεων.

Εντούτοις, στο Eurogroup της 20ης Φεβρουαρίου, επετεύχθη σύγκλιση μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και των εταίρων αναφορικά με βασικές παραμέτρους ολοκλήρωσης της εκκρεμής δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, η οποία επέτρεψε την επιστροφή των κλιμακίων των θεσμών στην Ελλάδα για τη διαπραγμάτευση των απαιτούμενων μέτρων και μεταρρυθμίσεων που θα επιτρέψουν την επίτευξη συμφωνίας σε τεχνικό επίπεδο. Μετά την ολοκλήρωση της συμφωνίας σε τεχνικό επίπεδο, θα επιτευχθεί πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Eurogroup, η οποία θα εγκρίνει τη σχετική χρηματοδότηση και, ενδεχομένως, να παρέχει και περισσότερη πληροφόρηση αναφορικά με τα μεσοπρόθεσμα μέτρα για τη βιωσιμότητα του ελληνικού δημόσιου χρέους.

Η ολοκλήρωση της δεύτερης αξιολόγησης του Προγράμματος, που θα αποδεσμεύσει επιπρόσθετη χρηματοδότηση ύψους τουλάχιστον €6,1 δισ. τους πρώτους μήνες του 2017 (εκ των οποίων περίπου €1,0 δισ. προορίζονται για αποπληρωμή εσωτερικών υποχρεώσεων του δημοσίου), αναμένεται να υποστηρίξει την οικονομική δραστηριότητα και την εμπιστοσύνη, αντισταθμίζοντας τις αρνητικές επιδράσεις από τη συνέχιση της δημοσιονομικής προσαρμογής. Μια ενδεχόμενη συμμετοχή της Ελλάδας στο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Public Sector Purchase Programme («PSPPP»)) το 2017 θα επιτάχυνε τη βελτίωση στις συνθήκες ρευστότητας και θα υποστήριζε περαιτέρω την εμπιστοσύνη και την οικονομική δραστηριότητα.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο δείκτης CET1 αυξήθηκε σε 16,3% (βλ. Σημείωση 4.7) και αναμένεται να συζητηθεί περαιτέρω από την υλοποίηση των υπόλοιπων δεσμεύσεων του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Η Διοίκηση της ΕΤΕ έχει αποφανθεί ότι για την Τράπεζα δεν τίθεται θέμα συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2.3 Υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α.

Νέα Δ.Π.Χ.Α., διερμηνείες και τροποποιήσεις που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2016

Τροποποιήσεις

- **Δ.Π.Χ.Α. 11 (Τροποποιήσεις) Λογιστική αντιμετώπιση της απόκτησης δικαιωμάτων σε «Από κοινού ελεγχόμενες εργασίες»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2016). Οι τροποποιήσεις στο Δ.Π.Χ.Α. 11 παρέχουν οδηγίες για το πώς πρέπει να αντιμετωπιστεί λογιστικά η απόκτηση «Από κοινού ελεγχόμενων εργασιών» οι οποίες αποτελούν επιχείρηση όπως αυτή ορίζεται στο Δ.Π.Χ.Α. 3 *Συνενώσεις Επιχειρήσεων*. Συγκεκριμένα, οι τροποποιήσεις αναφέρουν ότι οι σχετικές αρχές του Δ.Π.Χ.Α. 3 περί λογιστικής αντιμετώπισης των συνενώσεων επιχειρήσεων και άλλων προτύπων (π.χ. Δ.Λ.Π. 36 *Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων* που αφορά στη διενέργεια ελέγχου απομείωσης μίας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ρών στην οποία έχει κατανομηθεί η υπεραξία που προέκυψε κατά την απόκτηση «Από κοινού ελεγχόμενων εργασιών») θα πρέπει να εφαρμοστούν. Οι ίδιες διατάξεις θα πρέπει να εφαρμοστούν και κατά τη σύσταση «Από κοινού ελεγχόμενων εργασιών» μόνο στην περίπτωση που ένα από τα μέλη που συμμετέχουν εισφέρει σε αυτή μία επιχείρηση. Το κοινοπρακτών μέλος θα πρέπει να γνωστοποιήσει και αυτό τη σχετική πληροφόρηση που απαιτείται από το «Δ.Π.Χ.Α. 3» και από άλλα πρότυπα σχετικά με τις συνενώσεις επιχειρήσεων. Δεν υπήρξε επίδραση από την τροποποίηση του Δ.Π.Χ.Α. 11 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

- **ΔΛΠ 1 (Τροποποίηση) Προτάσεις Γνωστοποιήσεων** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2016). Οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 διευκρινίζουν ότι οι πληροφορίες δεν πρέπει να αλλοιώνονται με συγκεντρωτική παρουσίαση ή παρέχοντας μη σημαντικές πληροφορίες και οι εκτιμήσεις για το επίπεδο σημαντικότητας εφαρμόζονται σε όλα τα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων. Μια εταιρεία δεν υποχρεούται να παρέχει τη συγκεκριμένη γνωστοποίηση που παρέχεται από το Δ.Π.Χ.Α. εάν οι πληροφορίες που προκύπτουν από την εν λόγω γνωστοποίηση δεν είναι σημαντικές. Στην κατάσταση συνολικών εσόδων, οι τροποποιήσεις απαιτούν ξεχωριστή γνωστοποίηση για την αναλογία των λοιπών συνολικών εσόδων από συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες οι οποίες καταχωρούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης με βάση το αν ή όχι θα μεταφέρονται μεταγενέστερα στα αποτελέσματα. Δεν υπήρξε σημαντική επίδραση από την τροποποίηση του ΔΛΠ 1 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

- **«Ετήσιες Βελτιώσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 2010-2012»** (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Φεβρουαρίου 2015 και μετά, όπως υιοθετήθηκε από την ΕΕ), Επιφέρουν τροποποιήσεις στα ακόλουθα πρότυπα:

λαμβάνοντας υπόψη (α) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες (β) την πρόσβαση της Τράπεζας στο Ευρωσύστημα (γ) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας και του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

Δ.Π.Χ.Α. 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών – Τροποποιεί τους ορισμούς «Περίοδος κατοχύρωσης» και «συνθήκη αγοράς» και προσθέτει ορισμούς για «όρο απόδοσης» και «όρος χρόνου υπηρεσίας» οι οποίοι προηγουμένως περιλαμβάνονταν στον ορισμό της «Περίοδος κατοχύρωσης».

Συγκεκριμένα,

- Για τη «συνθήκη αγοράς», η τροποποίηση αναφέρει ότι είναι ένας όρος απόδοσης που σχετίζεται με την τιμή αγοράς ή την αξία των μετοχικών τίτλων της εταιρείας ή μετοχικών τίτλων άλλης εταιρείας του ίδιου ομίλου. Μια συνθήκη αγοράς απαιτεί από τον αντισυμβαλλόμενο να ολοκληρώσει μια καθορισμένη περίοδο υπηρεσίας.
- Για τον «όρο απόδοσης», η τροποποίηση διευκρινίζει ότι η περίοδος κατά την οποία επιτυγχάνεται ο στόχος απόδοσης δεν πρέπει να επεκτείνεται πέρα από την περίοδο υπηρεσίας και ότι καθορίζεται σύμφωνα με τις δραστηριότητες της εταιρείας ή τις δραστηριότητες άλλης εταιρείας του ίδιου ομίλου.

Δ.Π.Χ.Α. 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων – Απαιτεί το ενδεχόμενο τίμημα το οποίο έχει ταξινομηθεί ως περιουσιακό στοιχείο ή ως υποχρέωση να επιμετράται στην εύλογη αξία σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ανεξάρτητα από το εάν το ενδεχόμενο τίμημα είναι χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο εντός σκοπού του Δ.Π.Χ.Α. 9 ή του Δ.Λ.Π. 39 ή μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση. Μεταβολές στην εύλογη αξία θα πρέπει να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

Δ.Π.Χ.Α. 8 Λειτουργικοί Τομείς – Απαιτεί γνωστοποίηση σχετικά με τις κρίσεις που κάνει η Διοίκηση όταν εφαρμόζει τα κριτήρια συγκέντρωσης στους λειτουργικούς τομείς δραστηριότητας, περιλαμβάνοντας μία συνοπτική περιγραφή των λειτουργικών τομέων δραστηριότητας και των οικονομικών δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να διαπιστωθεί ότι οι λειτουργικοί τομείς δραστηριότητας έχουν παρόμοια οικονομικά χαρακτηριστικά. Αποσαφηνίζει ότι οι συμφωνίες του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων των τομέων με τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης απαιτούνται μόνο εάν αυτά αναφέρονται τακτικά στον επικεφαλής του οργάνου για τη λήψη αποφάσεων.

Δ.Π.Χ.Α. 13 Επιμέτρηση Εύλογης Αξίας – Διευκρινίζει ότι με την έκδοση του Δ.Π.Χ.Α. 13 και την τροποποίηση των Δ.Π.Χ.Α. 9 και Δ.Λ.Π. 39 δεν αναιρείται η δυνατότητα της επιμέτρησης των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε μη προεξόφλημένη βάση, εάν η επίδραση από την προεξόφληση δεν είναι σημαντική (τροποποιούν μόνο τη βάση για συμπεράσματα).

Δ.Λ.Π. 24 Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών – Διευκρινίζει ότι μία εταιρεία διαχείρισης η οποία παρέχει προσωπικό που ασκεί διοίκηση σε μία άλλη εταιρεία ή στη μητρική της, είναι συνδεδεμένο μέρος με την εταιρεία που δέχεται τις υπηρεσίες.

Ως εκ τούτου, η εταιρεία θα πρέπει να γνωστοποιεί ως συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη τα ποσά που προκύπτουν από την λήψη υπηρεσιών διοίκησης.

Δεν υπήρξε επίδραση από τις «Ετήσιες Βελτιώσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 2010-2012» στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

- Δ.Λ.Π. 27 Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις (Τροποποιήσεις) - Εφαρμογή της Μεθόδου της Καθαρής Θέσης στις Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2016). Η τροποποίηση επιτρέπει στις επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της καθαρής θέσης προκειμένου να λογιστικοποιούν τις επενδύσεις τους σε θυγατρικές εταιρείες, κοινοπραξίες και συγγενείς εταιρείες στις ατομικές τους οικονομικές καταστάσεις. Η Τράπεζα δεν προτίθεται να εφαρμόσει αυτή την τροποποίηση στις ατομικές της οικονομικές καταστάσεις.

- «Ετήσιες Βελτιώσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 2012-2014» (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2016 και μετά), Επιφέρουν τροποποιήσεις στα ακόλουθα πρότυπα:

Δ.Π.Χ.Α. 5 Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που κατέχονται προς πώληση και Διακοπήσεις Δραστηριότητες – Η τροποποίηση αποσαφηνίζει ότι όταν ένα περιουσιακό στοιχείο (ή μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενα προς πώληση) αναταξινομείται από την κατηγορία «προοριζόμενο προς πώληση» στην κατηγορία «προοριζόμενο προς διανομή» ή το αντίστροφο, το γεγονός αυτό δε συνιστά αλλαγή του πλάνου της πώλησης ή της διανομής και γι' αυτό δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί λογιστικά ως μεταβολή. Αυτό σημαίνει ότι το περιουσιακό στοιχείο ή η ομάδα των περιουσιακών στοιχείων που προορίζονται προς πώληση δεν θα πρέπει να αποκατασταθεί στις οικονομικές καταστάσεις, σαν να μην είχε ποτέ ταξινομηθεί ως «προοριζόμενο προς πώληση» ή ως «προοριζόμενο προς διανομή», αλλά και μόνο επειδή άλλαξε ο τρόπος της διάθεσης. Η τροποποίηση επίσης αποκαθιστά μία παράλειψη στο πρότυπο διευκρινίζοντας ότι η οδηγία στην αλλαγή του πλάνου πώλησης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ένα περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση όταν παύουν να διακρατούνται προς διανομή αλλά δεν αναταξινομούνται ως «προοριζόμενα προς πώληση».

Δ.Π.Χ.Α. 7 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις – Υπάρχουν 2 τροποποιήσεις στο Δ.Π.Χ.Α. 7.

Εξυπηρέτηση συμβάσεων μετά την μεταβίβαση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Εάν μία επιχείρηση μεταβιβάζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο υπό όρους που επιτρέπουν στον μεταβιβάζοντα να αποαναγνωρίσει το περιουσιακό στοιχείο, το Δ.Π.Χ.Α. 7 απαιτεί να γνωστοποιούνται όλες οι μορφές συνεχιζόμενης ανάμειξης που μπορεί να έχει η μεταβιβάζουσα επί των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων. Το Δ.Π.Χ.Α. 7 παρέχει οδηγίες σχετικά με το τι εννοεί με τον όρο «συνεχιζόμενη ανάμειξη». Η τροποποίηση πρόσθεσε συγκεκριμένες οδηγίες προκειμένου να βοηθήσει τις διοικήσεις να προσδιορίσουν εάν οι όροι μιας σύμβασης για εξυπηρέτηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων τα οποία έχουν μεταβιβαστεί συνιστά «συνεχιζόμενη ανάμειξη». Η τροποποίηση παρέχει το δικαίωμα (αλλά όχι την υποχρέωση) αναδρομικής εφαρμογής.

Δ.Λ.Π. 19 Παροχές σε Εργαζομένους – Η τροποποίηση αποσαφηνίζει ότι, όταν προσδιορίζεται το επιτόκιο για την προεξόφληση των καθορισμένων υποχρεώσεων μετά την έξοδο από την υπηρεσία, το νόμισμα είναι αυτό που έχει σημασία για τη μετατροπή της υποχρέωσης και όχι η χώρα από την οποία

προέρχεται. Η εκτίμηση για το εάν υπάρχει ενεργός αγορά για υψηλής ποιότητας εταιρικά ομόλογα βασίζεται στα εταιρικά ομόλογα αυτού του νομίσματος και όχι στα εταιρικά ομόλογα μιας συγκεκριμένης χώρας. Ομοίως, όταν δεν υπάρχει ενεργός αγορά για υψηλής ποιότητας εταιρικά ομόλογα σε αυτό το νόμισμα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν κρατικά ομόλογα του ίδιου νομίσματος. Η τροποποίηση έχει αναδρομική ισχύ αλλά περιορίζεται στην έναρξη της νωρίτερης περιόδου που παρουσιάζεται στις οικονομικές καταστάσεις.

Δεν υπήρξε επίδραση από τις «Ετήσιες Βελτιώσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 2012-2014» στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

- Δ.Λ.Π. 16 και Δ.Λ.Π. 38 Διευκρινίσεις επί των αποδεκτών μεθόδων απόσβεσεων (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2016 και μετά). Η τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 16 απαγορεύει στις επιχειρήσεις τη χρήση μεθόδου απόσβεσης επί ενσώματων ακινητοποιήσεων, η οποία βασίζεται στο ύψος των εσόδων που μπορεί να αποφέρει ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο. Η τροποποίηση στο Δ.Λ.Π. 38 εισάγει ένα μαχητό τεκμήριο ότι το ύψος των εσόδων δεν αποτελεί την κατάλληλη βάση υπολογισμού της απόσβεσης ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου. Το τεκμήριο μπορεί να είναι μαχητό όταν το άυλο περιουσιακό στοιχείο εκφράζεται ως μέτρο υπολογισμού των εσόδων ή όταν μπορεί να αποδειχθεί ότι τα έσοδα και η ανάλωση των οικονομικών ωφελιών που απορρέουν από το άυλο περιουσιακό στοιχείο είναι στενά συνδεδεμένα.

Ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης για τα ενσώματα και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τους καθώς θεωρεί ότι αυτή η μέθοδος είναι η πλέον ενδεδειγμένη και αντικατοπτρίζει την ανάλωση των οικονομικών ωφελιών που απορρέουν από τα αντίστοιχα περιουσιακά στοιχεία.

- Δ.Λ.Π. 19 (Τροποποιήσεις) Πρόγραμμα Καθορισμένων Παροχών: Εισφορές Εργαζομένων (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την ή μετά την 1 Φεβρουαρίου 2015, όπως υιοθετήθηκε από την ΕΕ). Τροποποιεί τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 19 (2011) «Παροχές σε Εργαζομένους» σχετικά με τις εισφορές που καταβάλλονται από τους εργαζομένους ή τρίτους οι οποίες είναι συνδεδεμένες με την παροχή υπηρεσίας. Εάν το ποσό των εισφορών είναι ανεξάρτητο από τα έτη προϋπηρεσίας, μία επιχείρηση επιτρέπεται να αναγνωρίσει αυτές τις εισφορές ως μειωτικό στοιχείο στο κόστος υπηρεσίας την περίοδο κατά την οποία η σχετική υπηρεσία παρέχεται, αντί να την κατανείμει στη διάρκεια της περιόδου παροχής της υπηρεσίας. Εάν το ποσό των εισφορών εξαρτάται από τα έτη προϋπηρεσίας, μία επιχείρηση απαιτείται να κατανείμει αυτές τις εισφορές στη διάρκεια της περιόδου παροχής της υπηρεσίας χρησιμοποιώντας την ίδια μέθοδο καταμερισμού που απαιτείται από την παράγραφο 70 του Δ.Λ.Π. 19 για τις μικτές παροχές (δηλαδή είτε χρησιμοποιώντας τον τύπο καταμερισμού του προγράμματος εισφορών είτε τη σταθερή μέθοδο καταμερισμού). Δεν υπήρξε επίδραση από την τροποποίηση του ΔΛΠ 19 στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Νέα Δ.Π.Χ.Α., διερμηνείες και τροποποιήσεις που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2016

Νέα Δ.Π.Χ.Α.

- Δ.Π.Χ.Α. 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά). Το Δ.Π.Χ.Α. 9 που εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2009 εισήγαγε νέες απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού. Το Δ.Π.Χ.Α. 9 τροποποιήθηκε αρχικά τον

Οκτώβριο του 2010 και συμπεριέλαβε απαιτήσεις για την ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων καθώς και την αποαυανώριση τους και μεταγενέστερα τον Νοέμβριο του 2013 όπου εισήγαγε το νέο γενικό πλαίσιο λογιστικής αντιστάθμισης. Τον Ιούλιο του 2014 εκδόθηκε αναθεωρημένη έκδοση, η οποία αντικαθιστά όλες τις προηγούμενες εκδόσεις, κυρίως για να περιλάβει (α) τις διατάξεις για την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και (β) περιορισμένες τροποποιήσεις των σχετικών διατάξεων που αφορούν στην ταξινόμηση και στην επιμέτρηση εισάγοντας μία νέα κατηγορία επιμέτρησης για ορισμένες απλές κατηγορίες χρεωστικών τίτλων, την «εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων» (ΕΑΜΛΣΕ). Βασικές απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 9:

- Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση», απαιτείται να επιμετρώνται, μετά την αρχική αναγνώριση τους, στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα, οι χρεωστικοί τίτλοι που κατέχονται βάσει ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών (αντί στη πώληση του τίτλου πριν τη λήξη του για να αναγνωριστούν οι μεταβολές στην εύλογη αξία του), οι οποίες συνίστανται αποκλειστικά από πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του κεφαλαίου, επιμετρώνται σε μεταγενέστερες περιόδους, γενικά, στο αποσβέσιμο κόστος. Χρεωστικοί τίτλοι των οποίων οι συμβατικοί όροι προβλέπουν πληρωμή αποκλειστικά κεφαλαίου και τόκων, σε συγκεκριμένες ημερομηνίες και κατέχονται μέσω ενός επιχειρηματικού μοντέλου που αποσκοπεί είτε στην είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών είτε στην πώληση των χρεωστικών τίτλων, επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ, εκτός εάν το περιουσιακό στοιχείο έχει προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Όλοι οι υπόλοιποι χρεωστικοί και μετοχικοί τίτλοι επιμετρώνται σε μεταγενέστερες περιόδους στην εύλογη αξία. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 9, παρέχεται η δυνατότητα αμετάκλητης επιλογής να παρουσιάζονται οι μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου (που δεν κατέχεται για εμπορικούς σκοπούς) στα λοιπά συνολικά έσοδα, και να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων μόνο τα έσοδα από μερίσματα.
- Αναφορικά με την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, το Δ.Π.Χ.Α. 9 απαιτεί το ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που αποδίδεται στη μεταβολή του πιστωτικού κινδύνου της υποχρέωσης, να αναγνωρίζεται στα λοιπά συνολικά έσοδα, εκτός εάν αυτό θα δημιουργούσε ή θα μεγέθυνε μία λογιστική ασυμμετρία στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Μεταβολές στην εύλογη αξία που προέρχονται από τον πιστωτικό κίνδυνο της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης δεν μεταφέρονται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39, το συνολικό ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που έχει προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.
- Αναφορικά με την απομείωση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, το Δ.Π.Χ.Α. 9 απαιτεί η απομείωση να υπολογίζεται βάσει ενός μοντέλου αναμενόμενης

πιστωτικής ζημίας σε αντίθεση με το υφιστάμενο μοντέλο της πραγματοποιηθείσας πιστωτικής ζημίας που ορίζει το Δ.Λ.Π. 39. Το μοντέλο της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας απαιτεί τη λογιστική αναγνώριση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας και της μεταβολής αυτής σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων έτσι ώστε να αντικατοπτρίζει την μεταβολή του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με αυτόν της αρχικής αναγνώρισης. Με άλλα λόγια, δεν είναι πλέον αναγκαίο να έχει συμβεί ένα πιστωτικό γεγονός για να αναγνωριστεί η σχετική πιστωτική ζημία. Με την εξαίρεση των αγορασμένων από τρίτους ή χορηγηθέντων από την Τράπεζα απομειωμένων λόγω πιστωτικού κινδύνου χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, απαιτείται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες να επιμετρηθούν μέσω πρόβλεψης σε ποσό ίσο με:

- Τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες 12 μηνών (αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες από πιστωτικά γεγονότα που είναι δυνατόν να συμβούν εντός 12 μηνών από την ημερομηνία του ισολογισμού) ή
- Τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για όλη τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου (αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες που προκύπτουν από όλα τα πιθανά πιστωτικά γεγονότα κατά τη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου).
- Απαιτείται διενέργεια πρόβλεψης για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες για όλη τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του εν λόγω χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική του αναγνώριση, καθώς και για τα περιουσιακά στοιχεία από συμβάσεις ή τις απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες που δεν αποτελούν χρηματοδοτική συναλλαγή σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 15. Τα αγορασμένα από τρίτους ή χορηγηθέντα από την Τράπεζα απομειωμένα λόγω πιστωτικού κινδύνου χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο, επειδή το περιουσιακό στοιχείο είναι απομειωμένο λόγω πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική του αναγνώριση. Για αυτά τα περιουσιακά στοιχεία, η εταιρεία θα αναγνωρίσει τις μεταβολές στις πιστωτικές ζημίες πλήρους διάρκειας ζωής από την αρχική τους αναγνώριση ως πρόβλεψη ζημίας με αναγνώριση των μεταβολών στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τυχόν ευνοϊκές αλλαγές για τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία αποτελούν κέρδη από αντιλογισμό απομείωσης, ακόμη και αν οι αναμενόμενες ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που προκύπτουν υπερβαίνουν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές κατά την αρχική τους αναγνώριση.
- Οι νέες διατάξεις που αφορούν στη λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων διατηρούν τους τρεις μηχανισμούς λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων που επί του παρόντος προβλέπονται από το Δ.Λ.Π. 39. Με το Δ.Π.Χ.Α. 9, παρέχεται μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τους τύπους των συναλλαγών που μπορούν να επιλεγούν για λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων, ειδικότερα διευρύνοντας τους τύπους των χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα αντιστάθμισης κινδύνων και τα υποκείμενα σε αντιστάθμιση είδη κινδύνων που εμπεριέχονται σε μη χρηματοοικονομικά προϊόντα. Επιπλέον, οι έλεγχοι αποτελεσματικότητας έχουν αναθεωρηθεί και αντικατασταθεί από την αρχή της «οικονομικής συσχέτισης». Η απαίτηση για κατάδειξη της αναδρομικής αποτελεσματικότητας της αντισταθμιστικής σχέσης δεν

υφίσταται πλέον. Ωστόσο, έχουν εισαχθεί αυξημένες απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας.

Ο Όμιλος σκοπεύει να εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 9 κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Ο Όμιλος έχει θεσπίσει Πρόγραμμα υλοποιήσεως του Δ.Π.Χ.Α. 9 («το Πρόγραμμα») προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη και υψηλής ποιότητας υλοποίηση, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Προτύπου, καθώς και τις επιπρόσθετες κατευθύνσεις που έχουν εκδοθεί από εποπτικούς φορείς. Το Πρόγραμμα υλοποιείται από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Δομής και Ελέγχου Διαχείρισης Κινδύνων, Διοικητικής Πληροφόρησης και Πληροφορικής του Ομίλου και εποπτεύεται από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελείται από τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο (πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας και του Ομίλου (Group CFO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Group CRO), τον Γενικό Διευθυντή Λειτουργικής Στήριξης της Τράπεζας & του Ομίλου (Group COO), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Διαθεσίμων & Χρηματοαγοράς (Group Treasurer), τον Βοηθό Γενικό Διευθυντή Πιστοδοτήσεων (Chief Credit Officer) και τους Γενικούς Διευθυντές Λιανικής Τραπεζικής, Εταιρικής Τραπεζικής, Εταιρικών Πιστοδοτήσεων Ειδικής Διαχείρισης και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Έχει συσταθεί κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office–PMO) με αποκλειστική αρμοδιότητα τη διαχείριση του Προγράμματος και έχει οριστεί Διαχειριστής του Έργου. Το Πρόγραμμα διαχωρίζεται σε άξονες εργασιών (workstreams), για κάθε έναν εκ των οποίων έχει οριστεί υπεύθυνη Διεύθυνση και ομάδα εργασίας. Επιπλέον, έχουν διοριστεί εμπειρογνώμονες προκειμένου να συνδράμουν στην ανάπτυξη μοντέλων προσδιορισμού παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο ενημερώνονται τακτικά από την Μονάδα Διαχείρισης Έργου-PMO σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος.

Παρόλο που η εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 9 στο μέλλον μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στα ποσά που αφορούν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, δεν είναι πρακτικά εφικτό να διενεργηθεί μια αξιόπιστη εκτίμηση της επίδρασης του έως ότου η υλοποίηση του Προγράμματος οδεύει προς την ολοκλήρωσή της.

- **Δ.Π.Χ.Α. 15 «Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες»** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Για τη λογιστική αντιμετώπιση των εσόδων που προέρχονται από συμβάσεις με πελάτες, το Δ.Π.Χ.Α. 15 εισάγει ένα μοναδικό συνολικό μοντέλο για τις επιχειρήσεις. Το Δ.Π.Χ.Α. 15, όταν τεθεί σε ισχύ, θα αντικαταστήσει το τρέχον λογιστικό πλαίσιο για την αναγνώριση των εσόδων, το οποίο περιλαμβάνει το Δ.Λ.Π. 18 Έσοδα, το Δ.Λ.Π. 11 Συμβάσεις Κατασκευής και τις σχετικές με αυτά διερμηνείες. Η βασική αρχή του Δ.Π.Χ.Α. 15 είναι ότι μία επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίσει έσοδα στο βαθμό που αντικατοπτρίζουν το τίμημα το οποίο η επιχείρηση δικαιούται από τη μεταβίβαση των αγαθών και των υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το Πρότυπο εισάγει μία προσέγγιση πέντε βημάτων για την αναγνώριση των εσόδων:

- Αναγνώριση των συμβάσεων με τους πελάτες
- Αναγνώριση των όρων εκτέλεσης των συμβάσεων
- Προσδιορισμός του τιμήματος της συναλλαγής

- Επιμερισμός του τιμήματος της συναλλαγής ανάλογα με τους όρους εκτέλεσης των συμβάσεων
- Αναγνώριση του εσόδου όταν η επιχείρηση εκπληρώνει τους όρους εκτέλεσης των συμβάσεων.

Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 15, μία επιχείρηση αναγνωρίζει έσοδο όταν (ή καθόσον) εκπληρώνονται οι όροι εκτέλεσης των συμβάσεων, π.χ. όταν ο «έλεγχος» των υποκείμενων, στους όρους εκτέλεσης, αγαθών ή υπηρεσιών μεταβιβάζεται στον πελάτη. Στο Δ.Π.Χ.Α. 15 έχουν περιληφθεί πολύ πιο επεξηγηματικές οδηγίες οι οποίες πραγματεύονται τον χειρισμό ιδιαίτερων περιπτώσεων. Επιπλέον, το Δ.Π.Χ.Α. 15 απαιτεί εκτενείς γνωστοποιήσεις.

Ο Όμιλος δεν έχει εφαρμόσει αυτό το Πρότυπο και αξιολογεί την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 15 επί των οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας, καθώς και το χρόνο εφαρμογής του. Παρόλο που η εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 15 στο μέλλον μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στα ποσά που αφορούν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, δεν είναι πρακτικά εφικτό να διενεργηθεί μια αξιόπιστη εκτίμηση της επίδρασης του έως ότου ολοκληρωθεί μία λεπτομερής ανάλυση.

- **Δ.Π.Χ.Α. 16 «Μισθώσεις»** (νέο Πρότυπο) (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά). Το Δ.Π.Χ.Α. ορίζει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση και γνωστοποιήσεις των μισθώσεων για να διασφαλιστεί ότι τόσο οι εκμισθωτές όσο και μισθωτές παρέχουν πληροφορίες οι οποίες πιστά αντιπροσωπεύουν τις εν λόγω συναλλαγές. Το πρότυπο ορίζει τη λογιστική μισθώσεων για τους μισθωτές, σύμφωνα με την οποία οι μισθωτές αναγνωρίζουν περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για όλες τις μισθώσεις εκτός εάν η μίσθωση διαρκεί λιγότερο από 12 μήνες ή το μισθωμένο περιουσιακό στοιχείο είναι μικρής αξίας. Οι εκμισθωτές συνεχίζουν την ταξινόμηση των μισθώσεων ως λειτουργικών ή χρηματοδοτικών και η λογιστική των μισθώσεων για τους εκμισθωτές παραμένει ουσιαδώς αμετάβλητη από το Δ.Λ.Π. 17.

Αναγνώριση μίσθωσης

Μια σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση εφόσον με αυτήν παραχωρείται το δικαίωμα με το οποίο ελέγχεται η χρήση του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου έναντι τιμήματος.

Λογιστική μισθώσεων για τους μισθωτές

Με την έναρξη της μίσθωσης, ο μισθωτής αναγνωρίζει το δικαίωμα χρήσης ως περιουσιακό στοιχείο («δικαίωμα χρήσης») και μισθωτική υποχρέωση. Το δικαίωμα χρήσης αρχικά επιμετράται στο ποσό της μισθωτικής υποχρέωσης πλέον των αρχικών άμεσων εξόδων του μισθωτή. Μεταγενέστερα, ο μισθωτής επιμετρά το δικαίωμα χρήσης στο κόστος μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες απομειώσεις, εκτός των περιπτώσεων που εφαρμόζεται η λογιστική των εύλογων αξιών ή των αναπροσαρμογών. Η μισθωτική υποχρέωση αρχικά επιμετράται στην παρούσα αξία των μισθωμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, προεξοφλημένων με το πραγματικό επιτόκιο της σύμβασης εφόσον μπορεί εύκολα να προσδιοριστεί. Σε αντίθετη περίπτωση χρησιμοποιείται το διαφορικό επιτόκιο χρηματοδότησης.

Λογιστική μισθώσεων για τους εκμισθωτές

Οι εκμισθωτές θα ταξινομήσουν μια μίσθωση είτε ως λειτουργική ή ως χρηματοδοτική. Η μίσθωση ταξινομείται ως χρηματοδοτική εφόσον με αυτήν μεταβιβάζονται ουσιαδώς όλοι οι κίνδυνοι και

οι ωφέλειες σχετιζόμενες με την ιδιοκτησία του εκμισθωμένου στοιχείου. Διαφορετικά ταξινομείται ως λειτουργική μίσθωση.

Με την έναρξη της μίσθωσης, ο εκμισθωτής αναγνωρίζει απαίτηση από περιουσιακό στοιχείο λόγω χρηματοδότησης ίση με την καθαρή επένδυση λόγω σύμβασης. Ο εκμισθωτής αναγνωρίζει έσοδο από χρηματοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης το οποίο απεικονίζει την σταθερή απόδοση της καθαρής επένδυσης. Ο εκμισθωτής αναγνωρίζει έσοδο από λειτουργική μίσθωση με τη σταθερή μέθοδο ή με άλλη μέθοδο εφόσον είναι αντιπροσωπευτικότερη της μείωσης του περιουσιακού στοιχείου λόγω χρήσης.

Συναλλαγές πώλησης και επαναμίσθωσης

Προκειμένου μία εταιρεία να αποφασίσει εάν η μεταβίβαση ενός περιουσιακού στοιχείου αντιμετωπίζεται λογιστικά ως πώληση, εφαρμόζει τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 15 για να προσδιορίσει εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις εκπλήρωσης συμβατικής υποχρέωσης. Εάν η μεταβίβαση ενός περιουσιακού στοιχείου ικανοποιεί τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 15 ώστε να αντιμετωπιστεί λογιστικά ως πώληση, ο πωλητής επιμετρά το δικαίωμα χρήσης επί του περιουσιακού στοιχείου ως την αναλογία του δικαιώματος χρήσης που διατηρήθηκε επί της προηγούμενης λογιστικής του αξίας. Αντίστοιχα, ο πωλητής αναγνωρίζει ως κέρδος ή ζημία το ποσό που αφορά τα δικαιώματα χρήσης επί του παγίου που μεταβιβάστηκαν στον αγοραστή. Εάν η εύλογη αξία του τιμήματος πώλησης δεν είναι ίση με την εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου ή εάν τα μισθώματα δεν συνάδουν με αυτά της αγοράς, το τίμημα της πώλησης προσαρμόζεται στην εύλογη αξία, με τη διαφορά να αναγνωρίζεται λογιστικά είτε ως προκαταβολή είτε ως πρόσθετη χρηματοδότηση.

Ο Όμιλος δεν έχει εφαρμόσει αυτό το Πρότυπο και αξιολογεί την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16 επί των οικονομικών καταστάσεων του Ομίλου και της Τράπεζας, καθώς και το χρόνο εφαρμογής του. Παρόλο που η εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 16 στο μέλλον μπορεί να έχει σημαντική επίπτωση στα ποσά που αφορούν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας, δεν είναι πρακτικά εφικτό να διενεργηθεί μια αξιόπιστη εκτίμηση της επίδρασης του έως ότου ολοκληρωθεί μία λεπτομερής ανάλυση.

- Δ.Λ.Π. 12 (Τροποποίηση) Αναγνώριση αναβαλλόμενου φόρου ενεργητικού στις μη πραγματοποιηθείσες ζημιές (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2017 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η τροποποίηση διευκρινίζει τα ακόλουθα: Μη πραγματοποιηθείσες ζημιές από χρεωστικούς τίτλους αποτιμώμενους στην εύλογη αξία οι οποίοι αποτιμώνται στο κόστος για φορολογικούς σκοπούς δημιουργούν εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές ανεξάρτητα εάν ο κάτοχος των τίτλων σκοπεύει να ανακτήσει τη λογιστική αξία των τίτλων αυτών μέσω πώλησης ή χρήσης. Η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου δεν αποτελεί όριο για την εκτίμηση των μελλοντικών κερδών. Για την εκτίμηση των μελλοντικών κερδών εξαιρούνται οι εκπτώσεις φόρων που προέρχονται από αναστροφή εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών. Η επιχείρηση προσδιορίζει έναν αναβαλλόμενο φόρο ενεργητικού σε συνδυασμό με τους υπόλοιπους αναβαλλόμενους φόρους ενεργητικού. Όταν ο φορολογικός νόμος περιορίζει τη χρήση των φορολογικών ζημιών η επιχείρηση θα προσδιορίσει τον αναβαλλόμενο φόρο ενεργητικού σε συνδυασμό με άλλους φόρους του ίδιου τύπου.

- Δ.Λ.Π. 7 (Τροποποίηση) Πρωτοβουλίες γνωστοποιήσεων (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2017

και μετά). Η τροποποίηση απαιτεί την γνωστοποίηση συγκεκριμένων πληροφοριών προκειμένου οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις μεταβολές στις υποχρεώσεις από τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες.

- Διερμηνεία 22 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές (σε ισχύ για χρήσεις με ημερομηνία έναρξης την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η διερμηνεία καλύπτει τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα στις περιπτώσεις αναγνώρισης μη νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης λόγω πληρωμής ή είσπραξης προκαταβολής πριν την αναγνώριση του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εξόδου ή εσόδου. Δεν ισχύει στις περιπτώσεις επιμέτρησης του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, εξόδου ή εσόδου κατά την αρχική αναγνώριση στην εύλογη αξία ή κατά την αρχική αναγνώριση στην εύλογη αξία της προκαταβολής όταν λαμβάνει χώρα σε διαφορετική ημερομηνία από αυτή της αρχικής αναγνώρισης του μη νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης. Δεν απαιτείται η εφαρμογή της διερμηνείας σε φόρους εισοδήματος, σε ασφαλιστήρια και αντασφαλιστήρια συμβόλαια.

Συμπέρασμα: Η συναλλαγματική ισοτιμία που θα χρησιμοποιηθεί στις περιπτώσεις συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, είναι της ημέρας αρχικής αναγνώρισης του νομισματικού περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης λόγω πληρωμής ή είσπραξης προκαταβολής. Στις περιπτώσεις πολλαπλών προκαταβολών, θα χρησιμοποιηθεί η ισοτιμία της κάθε ημέρας που έλαβε χώρα προκαταβολή.

- Δ.Π.Χ.Α. 15 (Τροποποίηση) Διευκρινίσεις επί του Δ.Π.Χ.Α. 15 «Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η τροποποίηση διευκρινίζει τρεις περιοχές του προτύπου (αναγνώριση των όρων εκτέλεσης των συμβάσεων, θέματα διάκρισης μεταξύ εντολέα και εντολοδόχου και παραχώρησης άδειας χρήσης) και παρέχει απαλλαγές κατά την μετάβαση για τα συμβόλαια που μπορούν να τροποποιηθούν καθώς και στα ολοκληρωμένα συμβόλαια.

- Δ.Π.Χ.Α. 2 (Τροποποίηση) Διευκρινίσεις και επιμέτρηση παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η τροποποίηση παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με το λογιστικό χειρισμό των συναλλαγών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται σε μετρητά και περιλαμβάνουν όρο απόδοσης, με την ταξινόμηση των συναλλαγών που περιλαμβάνουν όρους διακανονισμού στην καθαρή αξία και με το λογιστικό χειρισμό των των συναλλαγών που διακανονίζονται σε μετρητά και τροποποιούνται σε συναλλαγές που διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους.

- Δ.Π.Χ.Α. 4 (Τροποποίηση) Εφαρμογή του Δ.Π.Χ.Α. 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το Δ.Π.Χ.Α. 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια (όπως εκδόθηκε από το IASB, η προσέγγιση overlay πρέπει να εφαρμοστεί όταν θα εφαρμοστεί και το Δ.Π.Χ.Α. 9. Η προσέγγιση deferral εφαρμόζεται για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά και μόνο, για περίοδο τριών ετών μετά την ημερομηνία αυτή). Η τροποποίηση παρέχει δύο επιλογές στις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια και επιτίπουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Π. 4:

- μια επιλογή που επιτρέπει τις οντότητες να επαναταξινομήσουν, από την κατάσταση αποτελεσμάτων στην κατάσταση λοιπών συνολικών εσόδων, μέρος από τα έσοδα ή έξοδα που προκύπτουν από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (προσέγγιση overlay)

- μια προαιρετική προσωρινή εξαίρεση από την εφαρμογή Δ.Π.Χ.Α. 9 για τις οντότητες των οποίων η κύρια δραστηριότητα είναι η έκδοση συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 4. Αυτή είναι η λεγόμενη προσέγγιση deferral.

Η εφαρμογή και των δύο προσεγγίσεων είναι προαιρετική και η οντότητα επιτρέπεται να σταματήσει την εφαρμογή τους πριν από την εφαρμογή του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια.

- **ΔΠΧΑ 40 (Τροποποίηση) Αναταξινομήσεις σε Επενδύσεις σε ακίνητα** (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Η τροποποίηση στο ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε Ακίνητα:

- τροποποιεί την παράγραφο 57 και ορίζει ότι μια οικονομική οντότητα θα πρέπει να αναταξινομήσει ένα ακίνητο προς ή από τις επενδύσεις σε ακίνητα, όταν, και μόνο όταν, υπάρχουν ενδείξεις αλλαγής της χρήσης. Μια αλλαγή της χρήσης προκύπτει, εάν το ακίνητο πληρεί ή παύει να πληρεί, τον ορισμό των επενδύσεων σε ακίνητα. Μια αλλαγή στις προθέσεις της διοίκησης για τη χρήση του ακινήτου από μόνη της δεν αποτελεί ένδειξη μιας αλλαγής στη χρήση.
- Ο κατάλογος των παραδειγμάτων της παραγράφου 57 (α) - (δ) παρουσιάζεται τώρα ως μη εξαντλητικός των παραδειγμάτων, σε αντίθεση με τον προηγούμενο εξαντλητικό κατάλογο.-

Ετήσιες Βελτιώσεις στα Δ.Π.Χ.Α. 2014-2016. Οι τροποποιήσεις επηρεάζουν τα ακόλουθα πρότυπα:

2.4 Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις

2.4.1 Αρχές ενοποίησης

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας και των θυγατρικών της (συμπεριλαμβανομένων των δομημένων εταιρειών), οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα. Ο έλεγχος υφίσταται όταν και μόνο όταν, η Τράπεζα α) ασκεί εξουσία επί των θυγατρικών της β) διαθέτει τοποθετήσεις ή δικαιώματα με μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή της στις θυγατρικές και γ) δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εξουσία της επί των θυγατρικών για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών της.

Τα έσοδα και οι δαπάνες και τα λοιπά συνολικά έσοδα των θυγατρικών που αποκτώνται ή πωλούνται μέσα στη χρήση ενσωματώνονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων και στην ενοποιημένη κατάσταση συνολικών εσόδων από την ημερομηνία απόκτησης των θυγατρικών και παύουν να ενσωματώνονται από την ημερομηνία πώλησης των θυγατρικών αυτών. Τα καθαρά κέρδη και τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα των θυγατρικών κατανέμονται μεταξύ των μετόχων της Τράπεζας και των μη ελεγχουσών συμμετοχών ακόμη και αν με τον επιμερισμό αυτό, το υπόλοιπο των μη ελεγχουσών συμμετοχών γίνει αρνητικό.

Στην περίπτωση που οι θυγατρικές εφαρμόζουν διαφορετικές λογιστικές αρχές από εκείνες του Ομίλου, γίνονται οι αναγκαίες προσαρμογές στις οικονομικές καταστάσεις τους προκειμένου να υπάρχει ομοιομορφία με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου. Όλες οι διαιτηρικές συναλλαγές, τα διαιτηρικά υπόλοιπα και τα διαιτηρικά έσοδα και έξοδα απαλείφονται κατά την ενοποίηση

Δ.Π.Χ.Α. 1 - Διαγράφει τις βραχυπρόθεσμες εξαιρέσεις των παραγράφων Ε3-Ε7 του Δ.Π.Χ.Α. 1, επειδή έχουν καλύψει τον σκοπό τους τους ακίνητα (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB).

Δ.Π.Χ.Α. 12 - Οι απαιτήσεις γνωστοποίησης του προτύπου, εκτός από εκείνες των παραγράφων Β10-Β16, ισχύουν για τις συμμετοχές που αναφέρονται στην παράγραφο 5 και έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενα προς πώληση, ως προοριζόμενα για διανομή ή ως διακοπείσες δραστηριότητες σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2017 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB).

ΔΛΠ 28 - Η επιμέτρηση στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων μιας επένδυσης σε συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία από οργανισμό διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων, ή άλλων υπαγομένων οντοτήτων, είναι διαθέσιμη για κάθε επένδυση σε ένα συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία μία προς μία, κατά την αρχική αναγνώριση (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2018 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB).

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν εφαρμόσει τις τροποποιήσεις αυτές, οι οποίες δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση επί των οικονομικών καταστάσεων.

Δεν υπάρχουν άλλα Δ.Π.Χ.Α. ή Διερμηνείες που δεν είναι σε ισχύ και αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση επί των ενοποιημένων και ατομικών οικονομικών καταστάσεων.

2.4.2 Μη ελέγχουσες συμμετοχές

Οι μη ελέγχουσες συμμετοχές αναγνωρίζονται αρχικά είτε στην εύλογη αξία είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων. Η επιλογή αυτή γίνεται ανά συναλλαγή. Μετά την εξαγορά, η λογιστική αξία των μη ελεγχουσών συμμετοχών είναι η αξία αυτών κατά την αρχική αναγνώριση πλέον το μερίδιο των μη ελεγχουσών συμμετοχών στις μετέπειτα μεταβολές των ιδίων κεφαλαίων. Τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα επιμερίζονται στις μη ελέγχουσες συμμετοχές ακόμα και εάν αυτό έχει ως αποτέλεσμα να προκύπτει χρεωστικό υπόλοιπο μη ελεγχουσών συμμετοχών.

2.4.3 Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου σε θυγατρικές οι οποίες δεν οδηγούν σε απώλεια του ελέγχου

Μεταβολές του ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρική οι οποίες δεν επιφέρουν απώλεια του ελέγχου της, καταχωρούνται ως συναλλαγές μεταξύ των μετόχων.

Το υπόλοιπο των λογαριασμών των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων της Τράπεζας και του λογαριασμού «Μη ελέγχουσες συμμετοχές» αναπροσαρμόζονται, προκειμένου να απεικονιστεί η μεταβολή στο ποσοστό συμμετοχής των παραπάνω μετόχων επί της θυγατρικής. Τυχόν διαφορά μεταξύ της προσαρμογής των μη ελεγχουσών συμμετοχών και της εύλογης αξίας του τιμήματος που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε, καταχωρείται απ' ευθείας στα ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Τράπεζας.

2.4.4 Απόλεια ελέγχου

Σε περίπτωση που η μεταβολή οδηγήσει σε απώλεια του ελέγχου της θυγατρικής, το κέρδος ή η ζημία από την πώληση υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ (i) του αθροίσματος της εύλογης αξίας του τιμήματος που εισπράχθηκε και της εύλογης αξίας του ποσοστού συμμετοχής που εξακολουθεί να υφίσταται στη θυγατρική και (ii) της λογιστικής αξίας, πριν την πώληση, των περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβανομένης της υπεραξίας), των υποχρεώσεων και των μη ελεγχουσών συμμετοχών. Τα μη πραγματοποιημένα κέρδη ή ζημίες που είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, λογιστικοποιούνται ως εάν η Τράπεζα είχε πωλήσει απ' ευθείας τα περιουσιακά αυτά στοιχεία (μεταφορά στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή μεταφορά στα κέρδη εις νέο, σύμφωνα με τα ισχύοντα Δ.Π.Χ.Α.).

Η εύλογη αξία τυχόν συμμετοχής στη θυγατρική που εξακολουθεί να υφίσταται μετά την ημερομηνία της απώλειας του ελέγχου της, θεωρείται ως η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39 ή ως το κόστος κτήσης σε περίπτωση που με τα ισχύοντα πρότυπα θα αναγνωριστεί ως συγγενής ή κοινοπραξία.

2.4.5 Δικαιώματα πώλησης μετοχών μη ελεγχουσών συμμετοχών

Σε ορισμένες περιπτώσεις ο Όμιλος συνάπτει συμφωνίες, είτε ως μέρος μίας εξαγοράς είτε ανεξάρτητα, με τις οποίες δεσμεύεται να αγοράσει τις μετοχές που κατέχονται από μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών ή οι μέτοχοι μη ελεγχουσών συμμετοχών δικαιούνται να πωλήσουν τις μετοχές τους στον Όμιλο.

Σε αυτές τις περιπτώσεις ο Όμιλος εφαρμόζει το Δ.Λ.Π. 32.23 που απαιτεί σε επίπεδο ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, τα δικαιώματα πώλησης να παρουσιάζονται ως υποχρέωση. Η αναγνώριση της υποχρέωσης έχει ως αποτέλεσμα τον υπολογισμό του δικαιώματος πώλησης σαν να έχει ήδη ασκηθεί. Κατά συνέπεια δεν αναγνωρίζονται μη ελεγχουσες συμμετοχές για σκοπούς παρούσας αναφορικά με μετοχές που υπόκεινται σε δικαιώματα πώλησης ή δεσμεύσεις. Η υποχρέωση επιμετρώνται στην εύλογη αξία, με τη χρήση μεθόδων αποτίμησης βάσει των καλύτερων δυνατών εκτιμήσεων που βρίσκονται στη διάθεση της διοίκησης. Μεταγενέστερες μεταβολές στην αποτίμηση των δικαιωμάτων πώλησης καταχωρούνται ως μεταβολές της υποχρέωσης και ως κέρδος ή ζημία στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.4.6 Εισφορά περιουσιακών στοιχείων σε θυγατρική με ανταλλαγή μετοχών έκδοσης της θυγατρικής

Στην περίπτωση που η Τράπεζα εισφέρει ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, άυλα περιουσιακά στοιχεία ή επενδυτικά ακίνητα σε ήδη υπάρχουσα ή νεοϊδρυθείσα θυγατρική εταιρεία με αντάλλαγμα μετοχές έκδοσης της θυγατρικής, η Τράπεζα στις ατομικές της οικονομικές καταστάσεις καταχωρεί την αξία της συμμετοχής της στη λογιστική αξία που ήταν αναγνωρισμένα τα εισφερθέντα περιουσιακά στοιχεία. Αυτού του είδους οι συναλλαγές δεν έχουν καμία επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

2.4.7 Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς νοούνται οι εταιρείες επί των οποίων ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν ελέγχει. Εάν ο Όμιλος κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου της επένδυσης, θεωρείται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή, εκτός εάν σαφώς μπορεί να αποδειχθεί ότι δεν είναι αυτή η περίπτωση. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες ενσωματώνονται στις οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους. Η υπεραξία που προκύπτει κατά την απόκτηση μιας συγγενούς εταιρείας συμπεριλαμβάνεται στην αξία κτήσης της επένδυσης (μετά από οποιοσδήποτε σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης). Η αξία της επένδυσης αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου στα κέρδη ή ζημίες της συγγενούς εταιρείας μετά την εξαγορά (αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου) και από τις κινήσεις στα αποθεματικά (αναγνωρίζονται στα αποθεματικά του Ομίλου). Το ποσό των μερισμάτων που εισπράχθηκαν από τη συγγενή εταιρεία κατά τη διάρκεια της χρήσης μειώνει τη λογιστική αξία της συγκεκριμένης επένδυσης. Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες που πραγματοποιήθηκαν με αποκλειστικό σκοπό τη διάθεσή τους εντός ενός έτους από την ημερομηνία αγοράς τους, όταν δηλαδή η ουσιώδης επιρροή που ασκεί ο Όμιλος κρίνεται προσωρινή, καταχωρούνται στο λογαριασμό «Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού προοριζόμενα προς πώληση». Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ του Ομίλου και των συγγενών εταιρειών, απαλείφονται σε ποσοστό που αφορά τη συμμετοχή του Ομίλου στις εταιρείες αυτές. Τυχόν τέτοιες ζημίες, που επίσης απαλείφονται, αποτελούν ένδειξη απομείωσης της αξίας του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου. Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα οικονομικά στοιχεία των συγγενών επιχειρήσεων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης τροποποιήθηκαν προκειμένου να διασφαλισθεί η συνέπειά τους με τις λογιστικές αρχές που έχει υιοθετήσει ο Όμιλος.

2.4.8 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο

Σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι ένα σχήμα στο οποίο δύο ή περισσότερα μέρη έχουν κοινό έλεγχο. Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο παρουσιάζει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Τα μέρη δεσμεύονται από μια συμβατική ρύθμιση και
- Η συμβατική ρύθμιση παρέχει σε δύο ή περισσότερα από τα εν λόγω μέρη κοινό έλεγχο του σχήματος.

Κοινός έλεγχος είναι ο συμβατικά συμφωνηθείς επιμερισμός του ελέγχου ενός σχήματος, ο οποίος υπάρχει μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις συναφείς δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συγκατάθεση των μερών στα οποία επιμερίζεται ο έλεγχος.

Ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο είναι είτε μια κοινή επιχείρηση είτε μια κοινοπραξία.

Κοινή επιχείρηση είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες επί των υποχρεώσεων, έναντι του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται συμμετέχοντες σε κοινή επιχείρηση.

Κοινοπραξία είναι ένα σχήμα υπό κοινό έλεγχο όπου τα μέρη που έχουν κοινό έλεγχο διαθέτουν δικαιώματα επί των καθαρών

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

περιουσιακών στοιχείων του σχήματος. Τα εν λόγω μέρη ονομάζονται κοινοπρακτούντες.

Ο προσδιορισμός από τον Όμιλο του τύπου σχήματος υπό κοινό έλεγχο στον οποίο συμμετέχει, ως κοινής επιχείρησης ή ως κοινοπραξίας εξαρτάται από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών του σχήματος.

Στην περίπτωση συμμετοχής του Ομίλου σε κοινή επιχείρηση, ο Όμιλος αναγνωρίζει:

α) τα περιουσιακά της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του ανήκουν από κοινού β) τις υποχρεώσεις της, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιοδήποτε υποχρεώσεις τον βαρύνουν από κοινού γ) τα έσοδά του από την πώληση του μεριδίου του από την παραγωγή που προκύπτει από την κοινή επιχείρηση δ) το μερίδιό του στα έσοδα από την πώληση της παραγωγής από την κοινή επιχείρηση και ε) τις δαπάνες του, συμπεριλαμβανομένου του μεριδίου του σε οποιοδήποτε δαπάνες που τον βαρύνουν από κοινού.

Σε περίπτωση που ο Όμιλος αποκτά συμμετοχή σε κοινή επιχείρηση η οποία θεωρείται ενιαίο σύνολο δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων οι οποίες υπό καθεστώς διαχείρισης μπορούν να αποφέρουν οικονομικά οφέλη και συνεπώς πληρούν τον ορισμό της συνένωσης επιχειρήσεων του Δ.Π.Χ.Α. 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων», εφαρμόζει, όλες τις αρχές λογιστικής του Δ.Π.Χ.Α. 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» και άλλων προτύπων τα οποία δεν έρχονται σε αντίθεση με το Δ.Π.Χ.Α. 11 «Σχήματα

2.5 Συνένωση Επιχειρήσεων

2.5.1 Μέθοδος εξαγοράς

Οι εξαγορές επιχειρήσεων που emπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 3 καταχωρούνται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το τίμημα που καταβάλλεται σε μία συνένωση επιχειρήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία, η οποία υπολογίζεται ως το άθροισμα των ευλόγων αξιών, κατά την ημερομηνία εξαγοράς, των περιουσιακών στοιχείων που εισφέρθηκαν από τον Όμιλο, των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από τον Όμιλο προς τους προηγούμενους ιδιοκτήτες της εξαγοραζόμενης επιχείρησης και των μετοχικών τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος σε αντάλλαγμα του ελέγχου της εξαγοραζόμενης επιχείρησης. Τα έξοδα που αφορούν στην εξαγορά καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Κατά την ημερομηνία εξαγοράς, τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται και οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται καταχωρούνται στην εύλογη αξία τους την ημερομηνία της εξαγοράς, εκτός από:

- αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις και υποχρεώσεις ή περιουσιακά στοιχεία που αφορούν σε παροχές σε εργαζομένους καταχωρούνται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12 «Φορολογία εισοδήματος» και Δ.Λ.Π. 19 «Παροχές σε Εργαζόμενους» αντίστοιχα,
- υποχρεώσεις ή μετοχικούς τίτλους που αφορούν σε προγράμματα παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών ή προγράμματα παροχών του Ομίλου που εξαρτώνται από αξία μετοχών, που συνάφθηκαν προς αντικατάσταση προγραμμάτων παροχών της εξαγοραζόμενης επιχείρησης που εξαρτώνται από αξία μετοχών, καταχωρούνται σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 2 «Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών» κατά

υπό κοινό έλεγχο», λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό συμμετοχής του στην κοινή επιχείρηση. Ο χειρισμός αυτός εφαρμόζεται τόσο κατά την απόκτηση της αρχικής συμμετοχής όσο και στην απόκτηση ποσοστού συμμετοχής σε μεταγενέστερο στάδιο.

Στην περίπτωση συμμετοχής της Τράπεζας σε κοινοπραξία η Τράπεζα αναγνωρίζει τη συμμετοχή της ως επένδυση και λογιστικοποιεί την εν λόγω επένδυση με τη μέθοδο της καθαρής θέσης (βλ. Συγγενείς εταιρείες).

2.4.9 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας οι θυγατρικές, οι συγγενείς και οι κοινοπραξίες καταχωρούνται στο κόστος κτήσης μείον προβλέψεις απομείωσης.

2.4.10 Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Ο Όμιλος και η Τράπεζα ελέγχουν σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, εάν υπάρχει ένδειξη ότι μία επένδυση σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία έχει υποστεί απομείωση. Εάν υπάρχει τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της επένδυσης. Όταν η λογιστική αξία μίας επένδυσης υπερβαίνει την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία, τότε η λογιστική αξία απομειώνεται στην ανακτήσιμη.

την ημερομηνία της εξαγοράς (βλ. Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών 2.30.2), και

- περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες περιουσιακών στοιχείων) που κατέχονται προς πώληση σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 «Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία που Κατέχονται προς Πώληση και Διακοπείσες Δραστηριότητες» καταχωρούνται σύμφωνα με αυτό το πρότυπο.

2.5.2 Υπεραξία

Η υπεραξία καταχωρείται ως το υπερβάλλον μεταξύ (α) του αθροίσματος του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και (β) της καθαρής αξίας, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν. Εάν, μετά από επανεξέταση, η καθαρή αξία, κατά την ημερομηνία της εξαγοράς των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν υπερβαίνει το άθροισμα του τιμήματος που καταβλήθηκε, τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση και της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση, η διαφορά καταχωρείται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.5.3 Ενδεχόμενο τίμημα

Σε περίπτωση που το τίμημα που συμφωνήθηκε κατά την συνένωση επιχειρήσεων, περιλαμβάνει περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που προκύπτουν από ενδεχόμενο τίμημα, τότε το ενδεχόμενο τίμημα αποτιμάται στην εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία εξαγοράς και συμπεριλαμβάνεται στο συνολικό

τίμημα κατά τη συνένωση επιχειρήσεων. Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς αναγνωρίζονται αναδρομικά με αντίστοιχη προσαρμογή της υπεραξίας. Οι προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς προκύπτουν από νέες πληροφορίες που λαμβάνονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (η οποία δε μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς) σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς.

Μεταβολές στην εύλογη αξία του ενδεχόμενου τιμήματος οι οποίες δεν εντάσσονται στις προσαρμογές της περιόδου οριστικοποίησης εξαγοράς, λογιστικοποιούνται με βάση την ταξινόμηση του ενδεχόμενου τιμήματος. Όταν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως στοιχείο της καθαρής θέσης δεν επαναμετράται σε επόμενες περιόδους αναφοράς και η μετέπειτα εκκαθάρισή του αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση. Εάν το ενδεχόμενο τίμημα ταξινομηθεί ως χρηματοοικονομικό μέσο του ΔΛΠ 39 ή μη χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, σε επόμενες περιόδους αναφοράς επαναμετράται στην εύλογη αξία και το αποτέλεσμα της αποτίμησης (κέρδος ή ζημία) αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.6 Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Τα στοιχεία που περιέχουν οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου καταχωρούνται στο νόμισμα εκείνο που αποδίδει καλύτερα την οικονομική πραγματικότητα των υποκείμενων γεγονότων και συνθηκών που αφορούν την κάθε εταιρεία («λειτουργικό νόμισμα»). Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου παρουσιάζονται σε εκατομμύρια Ευρώ (€), που είναι το λειτουργικό νόμισμα της Τράπεζας.

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν την ημερομηνία διενέργειας της εκάστοτε συναλλαγής. Τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από την εκκαθάριση αυτών των συναλλαγών και από τη μετατροπή των νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων από ξένο νόμισμα καταχωρούνται στα αποτελέσματα, εκτός εάν αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα ως κέρδη ή ζημιές από αποτελεσματική αντιστάθμιση ταμειακών ροών ή καθαρής επένδυσης. Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των χρεωστικών τίτλων και άλλων νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες καταχωρούνται στο λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Οι συναλλαγματικές διαφορές από τη μετατροπή των μη νομισματικών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων αποτελούν συστατικό στοιχείο της μεταβολής της εύλογης αξίας τους και καταχωρούνται είτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων (π.χ. μετοχές του εμπορικού χαρτοφυλακίου) είτε στα Λοιπά συνολικά έσοδα (π.χ. μετοχές του χαρτοφυλακίου επενδύσεων). Μη νομισματικά στοιχεία που καταχωρούνται στο ιστορικό κόστος σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται χρησιμοποιώντας την συναλλαγματική ισοτιμία την ημερομηνία της συναλλαγής.

Κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των οικονομικών μονάδων της αλλοδαπής μετατρέπονται σε Ευρώ χρησιμοποιώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ίσχυαν κατά την ημερομηνία

2.5.4 Συνενώσεις επιχειρήσεων σε διαδοχικά στάδια

Όταν η συνένωση επιχειρήσεων πραγματοποιείται σε διαδοχικά στάδια, η συμμετοχή που κατείχε ο Όμιλος στην εξαγοραζόμενη επιχείρηση αποτιμάται στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία εξαγοράς (την ημερομηνία που ο Όμιλος αποκτά τον έλεγχο) και το προκύπτον κέρδος ή ζημία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ποσά που αναγνωρίστηκαν στα λοιπά συνολικά έσοδα και που προήλθαν από την εξαγοραζόμενη επιχείρηση πριν την απόκτηση του ελέγχου της, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εφόσον ο χειρισμός αυτός θα ήταν ο κατάλληλος σε περίπτωση πώλησής της.

2.5.5 Προσωρινή λογιστικοποίηση

Εάν για κάποια ποσά που αφορούν στην αρχική καταχώρηση μίας επιχειρηματικής συνένωσης οι αξίες δεν έχουν οριστικοποιηθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία πραγματοποιήθηκε η επιχειρηματική συνένωση, ο Όμιλος καταχωρεί προσωρινές αξίες για τα ποσά αυτά. Τα προσωρινά ποσά προσαρμόζονται κατά την περίοδο οριστικοποίησης εξαγοράς (βλ. Ενδεχόμενο τίμημα), ή πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις αναγνωρίζονται, ώστε να ληφθούν υπόψη νέες πληροφορίες σχετικά με δεδομένα και καταστάσεις που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς, οι οποίες, εάν ήταν γνωστές, θα επηρέαζαν τα ποσά που αναγνωρίστηκαν εκείνη την ημερομηνία.

σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, ενώ τα έσοδα και τα έξοδα μετατρέπονται με βάση τις μέσες συναλλαγματικές ισοτιμίες της περιόδου. Οι προκύπτουσες διαφορές από τη χρήση των συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και των μέσων ισοτιμιών της περιόδου καθώς και από την επανεκτίμηση των εκ μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων της οικονομικής οντότητας με την ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα στο λογαριασμό «συναλλαγματικές διαφορές».

Στην περίπτωση που ένα νομισματικό στοιχείο, αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης της Τράπεζας στο εξωτερικό και είναι σε νόμισμα διαφορετικό από το λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου ή της οντότητας στο εξωτερικό, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις και των δύο εταιρειών, αναγνωρίζονται κατά την ενοποίηση στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Κατά την πώληση μιας τέτοιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού, οι εν λόγω συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στα αποτελέσματα ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση.

Η τυχόν υπεραξία και οι αναπροσαρμογές σε εύλογες αξίες που προκύπτουν κατά την εξαγορά μιας οικονομικής οντότητας εξωτερικού αντιμετωπίζονται λογιστικά όπως όλα τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της οντότητας εξωτερικού και μετατρέπονται με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

2.7 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Η κατηγορία αυτή έχει δύο υποκατηγορίες:

- Εμπορικό χαρτοφυλάκιο και
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που έχουν προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

2.7.1 Εμπορικό χαρτοφυλάκιο

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει χρεόγραφα που αποκτώνται είτε για τη δημιουργία κέρδους από τη βραχυπρόθεσμη μεταβολή στην τιμή ή το περιθώριο του διαπραγματευτή ή είναι χρεόγραφα που ανήκουν σε ένα χαρτοφυλάκιο χρεογράφων για τα οποία υπάρχει ιστορικό βραχυπρόθεσμης δημιουργίας κέρδους. Τα παράγωγα ανήκουν επίσης στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο εκτός εάν έχουν χαρακτηριστεί ως και είναι αποτελεσματικά μέσα αντιστάθμισης.

Το εμπορικό χαρτοφυλάκιο μπορεί να περιλαμβάνει χρεόγραφα που υπόκεινται σε συμφωνία πώλησης και επαναγοράς (βλ. Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων).

2.7.2 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κατά την αρχική αναγνώριση ο Όμιλος προσδιορίζει οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, ως χρηματοοικονομικό μέσο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία του μέσω των αποτελεσμάτων όταν:

- α) Απαλείφει ή μειώνει σημαντικά μια ανακολουθία στην επιμέτρηση ή την αναγνώριση («λογιστική ασυμμετρία») που θα προέκυπτε εάν τα σχετιζόμενα παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα αντιμετωπιζόνταν λογιστικά ως εμπορικό χαρτοφυλάκιο και τα υποκείμενα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος, όπως είναι δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους.
- β) Μια ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων ή και των δύο τυγχάνει διαχείρισης και η απόδοσή της αξιολογείται σε βάση εύλογης αξίας, σύμφωνα

με την τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων ή επενδύσεων και η πληροφόρηση σχετικά με την ομάδα παρέχεται εσωτερικά σε αυτό το επίπεδο στη διοίκηση του Ομίλου, για παράδειγμα στο Δ.Σ. και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.

- γ) Τα χρηματοοικονομικά μέσα περιέχουν ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα, η ύπαρξη των οποίων τροποποιεί ουσιαστικά τις ταμειακές ροές και για το λόγο αυτό θα έπρεπε να απεικονίζονται σε διακεκριμένη βάση εάν δεν είχαν ταξινομηθεί σε αυτή την κατηγορία.

Ο προσδιορισμός κάποιου χρηματοοικονομικού στοιχείου ως αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είναι αμετάκλητος.

2.7.3 Επιμέτρηση

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (εμπορικό χαρτοφυλάκιο και προσδιορισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία αναγνωρισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων) αρχικά αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

Τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από τη διάθεση ή εξαγορά των ανωτέρω στοιχείων αλλά και τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από μεταβολές στην εύλογη αξία τους, περιλαμβάνονται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)» όταν έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα είσπραξης των μερισμάτων και αυτή είναι η ημερομηνία έγκρισης των μερισμάτων από τη Γενική Συνέλευση.

Το ποσό της μεταβολής στην περίοδο και σωρευτικά, στις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και δανείων και απαιτήσεων το οποίο αποδίδεται σε αλλαγές στον πιστωτικό τους κίνδυνο υπολογίζεται ως το ποσό αλλαγής της εύλογης αξίας το οποίο δεν αποδίδεται σε αλλαγές στις συνθήκες αγοράς που προκαλούν αύξηση του κινδύνου αγοράς.

2.8 Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα και μέσα αντιστάθμισης

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία περιλαμβάνουν συμβόλαια επί συναλλαγματικών ισοτιμιών, προθεσμιακά συμβόλαια, συμβάσεις ανταλλαγής νομισμάτων και επιτοκίων, συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, δικαιώματα προαίρεσης επί επιτοκίων και συναλλάγματος (πωληθέντα και αγορασθέντα) και άλλα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, καταχωρούνται στην κατάσταση οικονομικής θέσης αρχικά και μεταγενέστερα στην εύλογη αξία τους. Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα εμφανίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν είναι προς όφελος του Ομίλου ή ως υποχρεώσεις όταν είναι προς όφελος των αντισυμβαλλομένων. Τα πραγματοποιηθέντα καθώς και τα εξ' αποτιμώσεως κέρδη και ζημιές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Ένα παράγωγο μπορεί να είναι ενσωματωμένο σε ένα άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, το οποίο ονομάζεται «κύριο συμβόλαιο». Σε αυτές τις περιπτώσεις, το παράγωγο διαχωρίζεται από το κύριο συμβόλαιο και καταχωρείται ως μεμονωμένο παράγωγο, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικονομικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά κινδύνου του δεν συνδέονται άμεσα με τα αντίστοιχα οικονομικά χαρακτηριστικά του κυρίου συμβολαίου, ότι πληροί τον ορισμό ενός παράγωγου και ότι το κύριο συμβόλαιο δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία του, με τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές να παρουσιάζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η διενέργεια συγκεκριμένων πράξεων σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα στοχεύει στην αποτελεσματική οικονομική αντιστάθμιση κινδύνων σύμφωνα με τις απόψεις της Διοίκησης του Ομίλου και δεν εμπίπτουν στην λογιστική

αντιστάθμισης συμβατή με τους συγκεκριμένους κανόνες του Δ.Λ.Π. 39. Κατά συνέπεια οι συγκεκριμένες πράξεις αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως τα παράγωγα μέσα του εμπορικού χαρτοφυλακίου.

Ο Όμιλος επίσης χρησιμοποιεί παράγωγα μέσα σαν μέρος της διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων με σκοπό τη διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από διακυμάνσεις επιτοκίων, συναλλαγματικών ισοτιμιών, πιστοληπτικής ικανότητας και προθεσμιακών συναλλαγών. Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας, ταμειακών ροών, ή καθαρής επένδυσης, όταν οι συναλλαγές αυτές πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια αναγνώρισης αντιστάθμισης. Τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να καταχωρήσει ένα παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο ως κατεχόμενο για σκοπούς αντιστάθμισης περιλαμβάνουν:

- Την ύπαρξη κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης επίσημης καταγραφής του μέσου αντιστάθμισης, του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, του σκοπού και της στρατηγικής αντιστάθμισης και της αντισταθμιστικής σχέσης,
- Η αντιστάθμιση να τεκμηριώνεται εφόσον καταδεικνύεται ότι είναι άκρως αποτελεσματική ως προς το συμψηφισμό των κινδύνων που απορρέουν από το αντισταθμιζόμενο στοιχείο καθ' όλη τη διάρκεια της αντισταθμιστικής σχέσης. Μία αντιστάθμιση κρίνεται ως άκρως αποτελεσματική όταν επιτυγχάνεται ο συμψηφισμός των μεταβολών της εύλογης αξίας που απορρέουν από τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο σε ποσοστό μεταξύ 80% και 125% και
- Η αντιστάθμιση να είναι αποτελεσματική σε συνεχή βάση.

2.8.1 Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Για να αναγνωρισθούν συναλλαγές αντιστάθμισης εύλογης αξίας, η μεταβολή της εύλογης αξίας του μέσου αντιστάθμισης καταχωρείται στα αποτελέσματα μαζί με την αντίστοιχη μεταβολή της εύλογης αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η οποία αφορά τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Στην περίπτωση όπου, η σχέση αντιστάθμισης διακόπτεται για λόγους διαφορετικούς από εκείνους που επιβάλλουν τη διαγραφή ενός αντισταθμιζόμενου στοιχείου ή ανακαλείται η αντισταθμιστική χρήση, η συνολική προσαρμογή της λογιστικής αξίας του αντισταθμιζόμενου στοιχείου, για τα τοκοφόρα στοιχεία, αποσβένεται στα αποτελέσματα στην υπολειπόμενη διάρκεια του αρχικού αντισταθμιζόμενου στοιχείου. Αντίθετα, στη περίπτωση ενός άτοκου αντισταθμιζόμενου στοιχείου, η ανωτέρω διαφορά μεταφέρεται εξ' ολοκλήρου στα αποτελέσματα. Στην περίπτωση όπου το αντισταθμιζόμενο στοιχείο διαγράφεται λόγω πωλήσεως ή αποπληρωμής, το αναπόσβεστο ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας μεταφέρεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.8.2 Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Τα κέρδη ή ζημίες που σχετίζονται με μεταβολές στην εύλογη αξία και αφορούν στο αποτελεσματικό μέρος μιας αντιστάθμισης ταμειακών ροών, καταχωρούνται αρχικά στα Λοιπά συνολικά έσοδα. Όταν καταβληθούν οι ταμειακές ροές τις οποίες

2.9 Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων αρχικά αναγνωρίζεται στην εύλογη αξία (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών συναλλαγής) και περιλαμβάνει τίτλους που ταξινομούνται ως διαθέσιμοι προς πώληση, διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη, ή δάνεια και απαιτήσεις

αντισταθμίζει το παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο (στις οποίες περιλαμβάνονται και ταμειακές ροές από συναλλαγές που είχαν προβλεφθεί κατά το χρόνο δημιουργίας της αντισταθμιστικής σχέσης) και προκύπτουν κέρδη ή ζημίες, τότε τα κέρδη ή ζημίες που σχετίζονται με το παράγωγο αντιστάθμισης μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων από τα λοιπά συνολικά έσοδα.

Όταν η σχέση αντιστάθμισης των ταμειακών ροών μιας συναλλαγής, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον, δεν θεωρείται πλέον αποτελεσματική ή διακόπτεται, τότε τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες που αφορούν το μέσο αντιστάθμισης παραμένουν στα Λοιπά συνολικά έσοδα έως ότου η ανωτέρω συναλλαγή πραγματοποιηθεί οπότε και μεταφέρονται από τα Λοιπά συνολικά έσοδα στα αποτελέσματα.

Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μιας πολύ πιθανής διεταιρικής συναλλαγής μπορεί να αποτελεί αντισταθμιζόμενο στοιχείο στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) η συναλλαγή να είναι εκφρασμένη σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα λειτουργίας της εταιρείας που πραγματοποιεί την συναλλαγή και β) ο συναλλαγματικός κίνδυνος να επηρεάζει τα αποτελέσματα του Ομίλου.

2.8.3 Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Αντισταθμίσεις καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό λογιστικοποιούνται όπως και οι αντισταθμίσεις ταμειακών ροών. Το κέρδος ή ζημία του αποτελεσματικού μέρους του αντισταθμιστικού μέσου αναγνωρίζεται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, ενώ το κέρδος ή ζημία του μη αποτελεσματικού μέρους απευθείας στα αποτελέσματα. Τα σωρευμένα κέρδη ή ζημίες στα Λοιπά συνολικά έσοδα μεταφέρονται στα αποτελέσματα με την πώληση της επένδυσης στο εξωτερικό.

2.8.4 Έλεγχος αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης

Προκειμένου να πληρούνται τα κριτήρια λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος απαιτεί κατά τη σύναψη μιας αντισταθμιστικής σχέσης και καθ' όλη τη διάρκειά αυτής, να καταδεικνύεται η αποτελεσματικότητά της και να επιδεικνύεται η πραγματική αποτελεσματικότητα της (αναδρομικός έλεγχος), σε συνεχή βάση.

Η τεκμηρίωση κάθε αντισταθμιστικής σχέσης καθορίζει πόσο αποτελεσματικά αξιολογείται η αντιστάθμιση. Η μέθοδος την οποία υιοθετεί ο Όμιλος για να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα μιας αντισταθμιστικής σχέσης εξαρτάται από τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου.

Το μη αποτελεσματικό μέρος μιας σχέσης αντιστάθμισης καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, και συγκεκριμένα στον λογαριασμό «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου».

2.8.5 Αντικατάσταση Παραγώγων και συνέχιση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου

Όταν ένα παράγωγο που έχει ταξινομηθεί ως μέσο αντιστάθμισης, και α) αντικαθίσταται μέσω εκκαθαριστή και β) πληρούνται βασικά κριτήρια, η παύση της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνου αναιρείται.

βάσει των χαρακτηριστικών των τίτλων και της πρόθεσης της διοίκησης του Ομίλου κατά την ημερομηνία αγοράς των τίτλων. Οι αγορές και πωλήσεις των τίτλων αυτών καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις κατά την ημερομηνία συναλλαγής, η

οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το περιουσιακό στοιχείο. Όλες οι υπόλοιπες αγορές ή πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων οι οποίες δεν εντάσσονται στις πρακτικές της αγοράς, καταχωρούνται, μέχρι την ημερομηνία διακανονισμού τους, ως προθεσμιακές συναλλαγές παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι καταχωρούνται μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης στην εύλογη αξία τους. Στην περίπτωση όπου η εύλογη αξία των συγκεκριμένων τίτλων δε δύναται να προσδιοριστεί κατά τρόπο αξιόπιστο και αντικειμενικό, τότε οι τίτλοι αυτοί απεικονίζονται στην αξία κτήσης τους. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από μεταβολές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων καταχωρούνται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μετά την αφαίρεση του φόρου που τους αναλογεί (όπου απαιτείται), έως ότου οι συγκεκριμένοι τίτλοι πωληθούν, εισπραχθούν ή διατεθούν με οποιοδήποτε άλλο τρόπο ή έως ότου διαπιστωθεί ότι υπάρχει απομείωση της αξίας τους.

Οι διαθέσιμοι προς πώληση επενδυτικοί τίτλοι είναι δυνατόν να πωληθούν προκειμένου να καλυφθούν ανάγκες ρευστότητας ή να αντιμετωπισθούν μεταβολές στα επιτόκια, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στις τιμές χρεογράφων. Στη περίπτωση όπου ένας διαθέσιμος προς πώληση τίτλος πωλείται ή υφίσταται απομείωση της αξίας του, τα σωρευμένα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές, που περιλαμβάνονται στα Λοιπά συνολικά έσοδα, μεταφέρονται από τα ίδια κεφάλαια στη κατάσταση αποτελεσμάτων στο λογαριασμό «αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου». Τα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν κατά τη πώληση των διαθέσιμων προς πώληση τίτλων προσδιορίζονται με τη μέθοδο του κυλιόμενου μέσου σταθμικού κόστους.

Οι διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη επενδυτικοί τίτλοι περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές, με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και έχουν καθορισμένη λήξη, και για τους οποίους υπάρχει, από τη διοίκηση του Ομίλου, πρόθεση και ικανότητα διαρκούς κατοχής τους μέχρι την ημερομηνία λήξης τους.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως **δάνεια και απαιτήσεις** περιλαμβάνουν τίτλους που δεν είναι παράγωγα, έχουν καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές.

Οι επενδυτικοί τίτλοι που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη ή δάνεια και απαιτήσεις

2.10 Μεταφορά χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος μεταφέρει μη παράγωγα χρεόγραφα από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο ή το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο δανείων και απαιτήσεων, εφόσον τα χρεόγραφα ικανοποιούν τον ορισμό της κατηγορίας αυτής κατά την ημερομηνία της μεταφοράς και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και δυνατότητα να κρατήσει τα χρεόγραφα για το προσεχές μέλλον ή μέχρι την λήξη τους.

Σε περίπτωση που σπανίζουσες περιστάσεις προκαλούν σημαντική επιδείνωση της συναλλακτικής δραστηριότητας ή επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις αγοραίες τιμές μη παραγώντων στοιχείων του εμπορικού χαρτοφυλακίου, ο Όμιλος μεταφέρει τα μέσα αυτά από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στο χαρτοφυλάκιο διακρατούμενων στη λήξη ή διαθέσιμων προς πώληση, εφόσον τα στοιχεία ικανοποιούν τον ορισμό της αντίστοιχης κατηγορίας κατά

καταχωρούνται στην αποσβεσμένη αξία τους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, μετά την αφαίρεση οποιασδήποτε απομείωσης της αξίας τους. Επιπλέον, ο υπολογισμός της αποσβεσμένης αξίας περιλαμβάνει οποιαδήποτε υπέρ (premium) ή υπό (discount) το άρτιο διαφορά προέκυψε κατά την ημερομηνία απόκτησης, πλέον των εξόδων συναλλαγής, προμηθειών και μονάδων βάσης (μ.β.) πληρωθέντων ή εισπραχθέντων.

Απομείωση: Ο Όμιλος εκτιμά σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχει αντικειμενική απόδειξη ότι ένας επενδυτικός τίτλος ή ομάδα αυτών έχει υποστεί απομείωση της αξίας του.

Ειδικά για επενδυτικούς μετοχικούς τίτλους που έχουν χαρακτηριστεί ως διαθέσιμοι προς πώληση, η σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας ενός χρεογράφου χαμηλότερα της αξίας κτήσης χρησιμοποιείται ως κριτήριο αξιολόγησης αν τα στοιχεία αυτά έχουν απομειωθεί.

Αν υπάρχουν κάποιες αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης για τα διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία, η σωρευμένη ζημία (που επιμετράται ως η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας εύλογης αξίας, μειούμενη από τυχόν πρόβλεψη απομείωσης στο στοιχείο αυτό, η οποία είχε αναγνωρισθεί στο παρελθόν στα αποτελέσματα) μεταφέρεται από τα Λοιπά συνολικά έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Πρόβλεψη απομείωσης καταχωρημένη στα αποτελέσματα που αφορά σε μετοχικούς τίτλους δεν αντλιογίζεται στα αποτελέσματα. Αν σε μια μεταγενέστερη περίοδο, η εύλογη αξία ενός διαθέσιμου προς πώληση χρεωστικού τίτλου αυξηθεί, και η αύξηση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την καταχώρηση στα αποτελέσματα της πρόβλεψης απομείωσης, η πρόβλεψη απομείωσης αντλιογίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για τους τίτλους του επενδυτικού χαρτοφυλακίου στις κατηγορίες διακρατούμενα στη λήξη και δάνεια και απαιτήσεις, τα οποία αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης της αξίας τους, υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας τους και της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Τα έσοδα από μερίσματα αναγνωρίζονται όταν έχει κατοχυρωθεί το δικαίωμα εισπραξης των μερισμάτων. Αυτή είναι η ημερομηνία κατοχύρωσης των μερισμάτων, τα οποία απεικονίζονται ξεχωριστά στον λογαριασμό «Καθαρά λοιπά έσοδα/ (έξοδα)»

την ημερομηνία της μεταφοράς και ο Όμιλος δεν έχει την πρόθεση να τα πωλήσει σύντομα. Τέτοιες μεταφορές μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο μία φορά για κάθε μία σπανίζουσα περίπτωση.

Εάν υπάρχει μεταβολή στην πρόθεση ή την δυνατότητα διακράτησης ενός χρεογράφου μέχρι την λήξη, ο Όμιλος μεταφέρει τα χρεόγραφα αυτά από την κατηγορία διαθέσιμα προς πώληση στην κατηγορία διακρατούμενα στη λήξη, εφόσον τα μέσα ικανοποιούν τον ορισμό της τελευταίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς.

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που μεταφέρονται ως ανωτέρω, η εύλογη αξία κατά την ημερομηνία μεταφοράς θεωρείται το νέο αποσβεσμένο κόστος κατά την ημερομηνία αυτή.

Όταν μέσα που μεταφέρονται από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο περιέχουν ενσωματωμένα παράγωγα, ο Όμιλος επανεξετάζει κατά την ημερομηνία μεταφοράς εάν τα ενσωματωμένα παράγωγα χρειάζεται να διαχωριστούν από το κύριο συμβόλαιο βάσει των συνθηκών που ίσχυαν όταν ο Όμιλος απέκτησε το στοιχείο.

Ο Όμιλος μεταφέρει χρεόγραφα που έχουν μεταφερθεί στα δάνεια και απαιτήσεις από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο ή το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση εάν τα χρεόγραφα, μεταγενέστερα διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά και ο Όμιλος δε

2.11 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος υπολογίζει την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων βάσει ενός πλαισίου υπολογισμού της εύλογης αξίας που κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά μέσα σε μια ιεραρχία τριών επιπέδων των δεδομένων που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση, όπως περιγράφεται κατωτέρω.

Επίπεδο 1: Χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργή αγορά πανομοιότυπων χρηματοοικονομικών μέσων. Στο Επίπεδο 1 περιλαμβάνονται χρεόγραφα, μετοχές και παράγωγα που διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά. Ενεργή αγορά, είναι η αγορά στην οποία οι συναλλαγές έχουν επαρκή συχνότητα και όγκο έτσι ώστε οι πληροφόρηση σχετικά με τιμές να παρέχεται σε συνεχή βάση και επιπλέον χαρακτηρίζεται από χαμηλά περιθώρια κέρδους.

Επίπεδο 2: Παρατηρήσιμα δεδομένα εκτός από τιμές του Επιπέδου 1, όπως χρηματιστηριακές τιμές παρόμοιων μέσων, τιμές από αγορές που δεν είναι ενεργές, ή άλλα δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα ή μπορούν να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα δεδομένα (για παράδειγμα τιμές που προκύπτουν από παρατηρήσιμα δεδομένα) για σχεδόν το σύνολο της διάρκειας του μέσου. Στο Επίπεδο 2 περιλαμβάνονται χρεόγραφα με τιμές σε μη ενεργές αγορές, καθώς και χρεόγραφα χωρίς τιμή από κάποια αγορά και παράγωγα των οποίων οι αξίες υπολογίζονται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, με

2.12 Αναγνώριση αναβαλλόμενου κέρδους ή ζημίας της ημέρας συναλλαγής

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η εύλογη αξία χρηματοοικονομικών προϊόντων προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλων αποτίμησης, τα οποία βασίζονται σε στοιχεία τιμών ή δεικτών τα οποία δεν είναι πάντοτε διαθέσιμα στην αγορά. Στις περιπτώσεις αυτές αρχικά, το χρηματοοικονομικό προϊόν αναγνωρίζεται από τον Όμιλο στη τιμή συναλλαγής, η οποία αποτελεί την ακριβέστερη ένδειξη της εύλογης αξίας του, παρά το γεγονός ότι ενδέχεται να διαφέρει από την αξία που παρέχει ένα ανάλογο μοντέλο αποτίμησης. Η διαφορά μεταξύ της τιμής συναλλαγής και της αξίας που προκύπτει από το μοντέλο αποτίμησης αναφέρεται ως αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Η διαφορά αυτή δεν αναγνωρίζεται απ' ευθείας στα αποτελέσματα.

Το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Μη αναγνωρισμένο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής

2.13 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν δάνεια χορηγηθέντα από τον Όμιλο απευθείας στο δανειολήπτη και απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις και προεξόφληση απαιτήσεων.

σκοπεύει να τα κρατήσει για το προσεχές μέλλον ή μέχρι την λήξη τους. Η εύλογη αξία των χρεογράφων την ημέρα της μεταφοράς θεωρείται το νέο αποσβεσμένο κόστος κατά την ημερομηνία αυτή. Η διαφορά μεταξύ του αποσβεσμένου κόστους αμέσως πριν την μεταφορά και της εύλογης αξίας την ημερομηνία της μεταφοράς αναγνωρίζεται στο αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση αξιόγραφων μέσω της κατάστασης λοιπών συνολικών εσόδων και αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα στην αγορά ή μπορούν να υπολογιστούν ή να επιβεβαιωθούν από παρατηρήσιμα στοιχεία από την αγορά. Αυτή η κατηγορία γενικά περιλαμβάνει κρατικά και εταιρικά ομόλογα με τιμές σε αγορές που δεν είναι ενεργές και κάποια εξωχρηματιστηριακά παράγωγα.

Επίπεδο 3: Μη παρατηρήσιμα δεδομένα που υποστηρίζονται από λίγες ή καθόλου συναλλαγές σε ενεργή αγορά και επηρεάζουν σημαντικά την εύλογη αξία. Εάν η αποτίμηση ενός στοιχείου χρησιμοποιεί παρατηρήσιμα δεδομένα που απαιτούν σημαντικές προσαρμογές βασισμένες σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, αυτό το μέσο κατατάσσεται στο Επίπεδο 3. Σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων η αξία υπολογίζεται χρησιμοποιώντας μοντέλα αποτίμησης, προεξόφληση ταμειακών ροών ή παρόμοιες τεχνικές, καθώς και μέσα για τα οποία ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας απαιτεί κρίση ή εκτίμηση από τη Διοίκηση.

Το επίπεδο στην ιεραρχία εύλογης αξίας στο οποίο κατατάσσεται ένας υπολογισμός εύλογης αξίας προσδιορίζεται με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας και έχουν σημαντική επίδραση. Για το σκοπό αυτό η σημαντικότητα ενός δεδομένου αξιολογείται σε σχέση με τη συνολική εύλογη αξία.

μεταφέρεται άμεσα στα αποτελέσματα εφόσον η εύλογη αξία του συγκεκριμένου χρηματοοικονομικού μέσου δύναται να προσδιορισθεί, είτε μέσω της χρήσης στοιχείων τα οποία διατίθενται από την αγορά, είτε μέσω αναφοράς στη τιμή ενός διαθέσιμου στην αγορά χρηματοοικονομικού προϊόντος με συναφή χαρακτηριστικά ή κατά το διακανονισμό.

Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής διενεργείται αποτίμηση του χρηματοοικονομικού προϊόντος στην εύλογη αξία του, αναμορφωμένη ως προς το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία της ημέρας συναλλαγής. Μεταγενέστερες μεταβολές της εύλογης αξίας αναγνωρίζονται άμεσα στη κατάσταση των αποτελεσμάτων, χωρίς ωστόσο να αντλιογίζεται το άμεσο αναβαλλόμενο κέρδος και ζημία της ημέρας συναλλαγής.

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών χορηγηθέντα με σκοπό την πώλησή τους (εάν υφίστανται) καταχωρούνται ως περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή ως διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα.

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις την ημερομηνία εκταμίευσης των κεφαλαίων προς τους δανειολήπτες. Η αρχική καταχώρηση γίνεται στην εύλογη αξία που γενικά είναι το καθαρό ποσό της αρχικής εκταμίευσης και περιλαμβάνει τα πρόσθετα έξοδα που αφορούν άμεσα στην έκδοση του δανείου και αμοιβές ή προμήθειες (διοργάνωσης ή διαχείρισης) που λαμβάνονται

υπόψη στον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου του δανείου. Μεταγενέστερα επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, εκτός εάν έχουν «προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων» (βλ. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων).

2.14 Προβλέψεις για απομείωση της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών και διαγραφές

Ο Όμιλος εξετάζει κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ένα δάνειο (ή ομάδα δανείων) έχει υποστεί απομείωση.

Ένα δάνειο (ή μία ομάδα δανείων) έχει υποστεί απομείωση και αναγνωρίζονται προβλέψεις απομείωσης εάν και μόνο εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ως αποτέλεσμα ενός ή περισσοτέρων γεγονότων που έχουν συμβεί μετά την αρχική αναγνώριση του δανείου («ζημιογόνο γεγονός») και το ζημιογόνο γεγονός (ή γεγονότα) επηρεάζει τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του δανείου (ή της ομάδας δανείων) και η επίδραση μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Πρόβλεψη για απομείωση της αξίας μιας απαίτησης σχηματίζεται όταν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις ότι ο Όμιλος δεν πρόκειται να εισπράξει το σύνολο των εισπρακτέων ποσών σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της σύμβασης.

Αντικειμενικές αποδείξεις ότι μία απαίτηση έχει υποστεί απομείωση αξίας περιλαμβάνουν παρατηρήσιμες πληροφορίες που περιέχονται στη γνώση του Ομίλου σχετικά με τα ακόλουθα ζημιογόνα γεγονότα:

- α) σημαντική οικονομική δυσχέρεια του εκδότη ή του υπόχρεου,
- β) αθέτηση όρων συμβολαίου, όπως στάση ή πλημμέλεια στις καταβολές τόκου ή κεφαλαίου,
- γ) χορήγηση παραχώρησης από τον Όμιλο προς τον οφειλέτη, για λόγους οικονομικούς ή νομικούς που αφορούν στην οικονομική δυσχέρεια του οφειλέτη, την οποία ο Όμιλος δε θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση,
- δ) η αύξηση του ενδεχομένου ότι ο οφειλέτης θα πτωχεύσει ή θα προβεί σε άλλη οικονομική αναδιοργάνωση,
- ε) η εξαφάνιση μιας ενεργούς αγοράς για αυτό το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο λόγω οικονομικών δυσχερειών ή
- στ) παρατηρήσιμα στοιχεία που υποδεικνύουν την ύπαρξη μετρήσιμης μείωσης των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών από ομάδα χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων από την αρχική αναγνώριση των στοιχείων αυτών, αν και η μείωση δεν μπορεί ακόμα να εξατομικευθεί σε σχέση με τα μεμονωμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που συνθέτουν την ομάδα, στα οποία περιλαμβάνονται:
 - i. δυσμενείς μεταβολές στην κατάσταση πληρωμών των οφειλετών της ομάδας δανείων (όπως αυξημένος αριθμός καθυστερημένων πληρωμών) ή
 - ii. εθνικές ή τοπικές οικονομικές συνθήκες που συσχετίζονται με τις αθετήσεις επί των περιουσιακών στοιχείων της ομάδας δανείων.

Οι προβλέψεις απομείωσης απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης μέσω λογαριασμού προβλέψεων. Πρόσθετες

προβλέψεις απομείωσης αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων. Ο Όμιλος εξετάζει εάν υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης σε ατομικό επίπεδο για σημαντικά δάνεια και ατομικά ή συλλογικά για δάνεια που δε θεωρούνται σημαντικά. Το όριο για το αν θα αξιολογηθεί μεμονωμένα ή όχι ένα δάνειο ορίζεται ως το χαμηλότερο μεταξύ του 0.1% της καθαρής θέσης της κάθε εταιρείας του Ομίλου και του ποσού των €750 χιλ.

Σε περιπτώσεις ύπαρξης βάσιμων ενδείξεων απομείωσης της αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, το ποσό της ζημίας υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της απαίτησης και της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών (εξαιρουμένων μελλοντικών ζημιών που δεν έχουν πραγματοποιηθεί) προεξοφλημένες με α) το αρχικό πραγματικό επιτόκιο της απαίτησης, εφόσον η απαίτηση είναι σταθερού επιτοκίου, ή β) το τρέχον πραγματικό επιτόκιο, για απαιτήσεις κυμαινόμενου επιτοκίου.

Ο υπολογισμός της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών απαίτησης με εξασφάλιση λαμβάνει υπόψη τις πιθανές ταμειακές ροές από την απόκτηση και πώληση της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από την πιθανότητα πλειστηριασμού.

Για σκοπούς διενέργειας εκτίμησης της απομείωσης, σε συλλογικό επίπεδο, οι απαιτήσεις κατηγοριοποιούνται με βάση ομοειδή χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου. Τα δάνεια σε επιχειρήσεις ομαδοποιούνται βάσει των ημερών καθυστέρησης, του τύπου του δανείου, του τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης και του μεγέθους αυτής, του τύπου των εξασφαλίσεων και λοιπών σχετικών χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου. Τα καταναλωτικά δάνεια ομαδοποιούνται αντίστοιχα βάσει των ημερών καθυστέρησης και του τύπου του δανείου. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά λαμβάνονται υπόψη για την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών σε ομάδες απαιτήσεων με την έννοια ότι είναι ενδεικτικά της δυνατότητας των πιστούχων να αποπληρώσουν τις οφειλές τους, και συνεκτιμώμενα με τα ιστορικά δεδομένα απομείωσης της αξίας απαιτήσεων των ομάδων με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου αποτελούν τη βάση για τον υπολογισμό της απομείωσης της αξίας τους. Τα ιστορικά δεδομένα απομείωσης της αξίας απαιτήσεων αναπροσαρμόζονται με τα τρέχοντα δεδομένα, προκειμένου να απεικονίσουν τις παρούσες συνθήκες οι οποίες δεν υφίσταντο και δεν είχαν επηρεάσει τα ιστορικά δεδομένα όπως αυτά διαμορφώθηκαν και να εξαλείψουν τυχόν ιστορικές επιδράσεις που δεν παρατηρούνται στην παρούσα περίοδο.

Ο Όμιλος εξετάζει τακτικά τη μεθοδολογία και τις παραδοχές που χρησιμοποιούνται κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ώστε να μην υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ των εκτιμώμενων και των πραγματικών ζημιών.

Αναφορικά με τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε χώρες με αυξημένο κίνδυνο

εξυπηρέτησης του εξωτερικού δανεισμού τους, ο Όμιλος διενεργεί εκτίμηση των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών και όπου κρίνεται απαραίτητο διενεργεί πρόσθετη πρόβλεψη σε επίπεδο χώρας.

Αν, σε μια μεταγενέστερη περίοδο, το ποσό της πρόβλεψης απομείωσης μειωθεί και η μείωση μπορεί αντικειμενικά να συσχετισθεί με ένα γεγονός που συνέβη μετά την αναγνώριση της απομείωσης (όπως η βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας ενός οφειλέτη), η προγενέστερα καταχωρημένη πρόβλεψη απομείωσης αντλιογίζεται αναμορφώνοντας το ποσό της πρόβλεψης. Το αντλιογισθέν ποσό καταχωρείται στη κατάσταση αποτελεσμάτων, στο λογαριασμό «πρόβλεψη απομείωσης για τη κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

Όταν μία απαίτηση καταστεί μη-εισπράξιμη ή διακανονισθεί, τότε δύναται να διαγραφεί έναντι του ποσού της σχηματισθείσας πρόβλεψης για τη συγκεκριμένη απαίτηση εφόσον αυτό αναγνωρίζεται από την εκάστοτε φορολογική νομοθεσία. Μεταγενέστερα της διαγραφής της, οποιοσδήποτε εισπράξεις καταχωρούνται σε πίστωση του λογαριασμού αποτελεσμάτων «πρόβλεψη απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων».

Διαγραφές

Η πολιτική διαγραφών του Ομίλου ορίζει ποια δάνεια και απαιτήσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της και τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούνται για κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου προκειμένου κάθε διαγραφή να εγκριθεί από την αρμόδια επιτροπή.

Τα δάνεια που πρόκειται να διαγραφούν λογιστικά, θα πρέπει να αναγνωρίζονται σε ατομική βάση και να είναι πλήρως απομειωμένα. Για όλες τις λογιστικές διαγραφές δανείων, θα πρέπει να διατηρούνται και να είναι διαθέσιμα όλα τα έγγραφα που αποδεικνύουν και υποστηρίζουν την διαγραφής τους.

Όταν ένα δάνειο πρέπει να χαρακτηριστεί ως «προς διαγραφή» θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω παράγοντες:

- Η παλαιότητα των οφειλών (past due status).
- Η ύπαρξη και η δυνατότητα ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων.
- Το στάδιο των νομικών ενεργειών που έχουν πραγματοποιηθεί, καθώς και τα αποτελέσματα πρόσφατων

2.15 Παύση απεικόνιση

2.15.1 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή αν ισχύει, μέρος χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή ομάδα παρόμοιων τέτοιων στοιχείων) παύει να απεικονίζεται όταν:

- εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου,
- ο Όμιλος διατηρεί τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμειακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, αλλά αναλαμβάνει συμβατική υποχρέωση να καταβάλλει χωρίς σημαντική καθυστέρηση τις ταμειακές ροές σε έναν ή περισσότερους παραλήπτες («pass-through διακανονισμός»),
- ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και είτε (α) έχει μεταβιβάσει πραγματικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ή (β) δεν έχει ούτε μεταβιβάσει

ερευνών επί της ακίνητης περιουσίας του δανειζόμενου. Εντούτοις, η ολοκλήρωση τέτοιων νομικών ενεργειών δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαγραφή του δανείου εάν η απαίτηση έναντι του δανειζόμενου παραμένει ενεργή ακόμα και αν το δάνειο έχει διαγραφεί.

- Η ύπαρξη άλλων περιουσιακών στοιχείων, όπως αυτά προκύπτουν από τις διαθέσιμες βάσεις δεδομένων.
- Η αξιολόγηση του αναμενόμενου κόστους για την περαιτέρω ενασχόληση με τις ενέργειες ανάκτησης σε σχέση με την αναμενόμενη ανάκτηση.

Συγκεκριμένα:

- Στεγαστικά δάνεια διαγράφονται λογιστικά όταν η καθυστέρηση αποπληρωμής υπερβαίνει τα 10 έτη και δεν υπάρχει ρεαλιστική προοπτική για την είσπραξη τους. Οι αρμόδιες μονάδες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλες οι κατάλληλες ενέργειες για την αποπληρωμή έχουν ολοκληρωθεί και περαιτέρω ανάκτηση δεν είναι πιθανή ή εφικτή.
- Μη εξασφαλισμένα καταναλωτικά, πιστωτικές κάρτες και χορηγήσεις προς ΜΜΕ θα μπορούν να διαγράφονται λογιστικά έπειτα από περίοδο που δύναται να υπερβαίνει τους 60 μήνες μετά την καταγγελία της σύμβασης.
- Η έκθεση σε επιχειρηματικά δάνεια και σε χορηγήσεις προς ΜΜΕ για τις οποίες έχει ληφθεί εξασφάλιση αξιολογούνται για λογιστική διαγραφή κατά περίπτωση βάσει των γενικών προϋποθέσεων (i) έως (v) που αναφέρονται παραπάνω.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου νομικά έγγραφα το καταδεικνύουν (π.χ. απάτη ή χρεοκοπία του δανειζόμενου), το δάνειο μπορεί να διαγραφεί λογιστικά ανεξάρτητα από το αν τα παραπάνω κριτήρια ικανοποιούνται. Τα διαγραφέντα δάνεια, είτε λιανικής είτε επιχειρηματικής τραπεζικής, παρακολουθούνται εξωλογιστικά μέχρι την ολοκλήρωση και εξάντληση όλων των νομικών ενεργειών λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ενέργειες και τα έξοδα που απαιτούνται.

Οι διαγραφές εγκρίνονται από την κάθε αρμόδια επιτροπή εντός των ορίων των εξουσιών τους που προβλέπονται από το καταστατικό τους.

ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου.

Όταν ο Όμιλος έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να εισπράξει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο και δεν έχει ούτε μεταβιβάσει, ούτε πραγματικά διατηρήσει όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, ούτε έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου, το περιουσιακό στοιχείο αναγνωρίζεται στο βαθμό τις συνεχιζόμενης ανάμειξης του Ομίλου στο περιουσιακό στοιχείο. Η συνεχής ανάμειξη με τη μορφή τις εγγύησης επί του μεταβιβαζόμενου περιουσιακού στοιχείου επιμετράται στο χαμηλότερο μεταξύ της λογιστικής αξίας του και του μέγιστου εκτιμώμενου ποσού που μπορεί ο Όμιλος να κληθεί να πληρώσει.

Ως μέρος των εργασιών της, η Τράπεζα τιτλοποιεί περιουσιακά στοιχεία, κυρίως με την πώληση αυτών των περιουσιακών στοιχείων σε εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες εκδίδουν

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

χρεόγραφα τα οποία είναι πλήρως εξασφαλισμένα από αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.

Στην περίπτωση που η Τράπεζα πωλήσει τα χρεόγραφα αυτά σε συναλλασσόμενο τρίτο, τα μεταφερόμενα περιουσιακά στοιχεία μπορεί να πληρούν μερικώς ή πλήρως την προϋπόθεση παύσης απεικόνισης. Κέρδη ή ζημιές από μεταβίβαση δικαιωμάτων βασίζονται στη λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που πληρούν την προϋπόθεση παύσης απεικόνισης και το μερίδιο που παραμένει στον Όμιλο, υπολογισμένο με βάση τις σχετικές εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία μεταφοράς.

2.15.2 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση παύει να αναγνωρίζεται όταν ακυρώνεται, λήγει ή δεν υφίσταται πλέον.

2.16 Συμβάσεις πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων

Χρεόγραφα τα οποία πωλούνται στα πλαίσια μιας σύμβασης πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων σε μια προσυμφωνημένη τιμή («Repos») εξακολουθούν να καταχωρούνται στην Κατάσταση οικονομικής θέσης, ενώ η αντίστοιχη υποχρέωση απεικονίζεται κατά περίπτωση ως υποχρέωση προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρέωση προς πελάτες ή λουπές καταθέσεις. Χρεόγραφα τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια μιας σύμβασης αγοράς και επαναπώλησης χρεογράφων («Reverse Repos»)

Όταν μια υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο δανειστή με σημαντικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται σημαντικά, αυτή η αλλαγή ή τροποποίηση θεωρείται ως παύση αναγνώρισης της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας και η διαφορά στα αντίστοιχα λογιστικά υπόλοιπα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Κατά την αρχική αναγνώριση των μετοχικών τίτλων που εκδίδονται σε πιστωτή για την αποπληρωμή συνόλου ή μέρους μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, η οντότητα επιμετρά την υποχρέωση αυτή στην εύλογη αξία των μετοχικών τίτλων που εκδόθηκαν, εκτός αν η εύλογη αξία δεν μπορεί να προσδιορισθεί αξιόπιστα.

2.17 Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζονται από ή παραχωρούνται σε τρίτους καταχωρούνται στο ποσό της εξασφάλισης σε μετρητά που προκαταβλήθηκαν ή εισπράχθηκαν πλέον του δεδουλευμένου τόκου. Χρεόγραφα που δανείζονται ή λαμβάνονται από τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων, δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις έως ότου ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβασθέντων χρεογράφων αποκτηθεί ή πωληθεί σε τρίτους. Σε αυτή την περίπτωση, η αγορά και πώληση καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημιές στα αποτελέσματα του εμπορικού χαρτοφυλακίου. Η υποχρέωση να επιστραφούν καταχωρείται στην εύλογη αξία ως υποχρέωση συναλλαγών.

καταχωρούνται ως απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών αντίστοιχα. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς (ή της τιμής αγοράς και επαναπώλησης) καταχωρείται στο λογαριασμό τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα (ή τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα) και αναγνωρίζεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της σύμβασης Repos (ή Reverse Repos), με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Αντίστοιχα, χρεόγραφα που δανείζονται ή παραχωρούνται σε τρίτους ως εξασφάλιση για συναλλαγές δανεισμού χρεογράφων από τρίτους δεν παύουν να απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις εκτός και αν ο έλεγχος των συμβατικών δικαιωμάτων των μεταβιβαζομένων χρεογράφων παύει να ισχύει.

Ο Όμιλος παρακολουθεί σε τακτική βάση την αγοραία αξία των χρεογράφων που δανείζονται από ή παραχωρούνται σε τρίτους και προσφέρει ή απαιτεί πρόσθετες εξασφαλίσεις σε αντιστοιχία με τις υποκείμενες συμφωνίες. Οι αμοιβές και οι τόκοι που λαμβάνονται ή πληρώνονται καταχωρούνται ως έσοδο ή έξοδο από τόκους αντίστοιχα, σταδιακά όταν καταστούν δεδουλευμένα.

2.18 Αγορές και πωλήσεις κανονικής παράδοσης

Ο Όμιλος καταχωρεί όλες τις συναλλαγές αγοράς και πώλησης «κανονικής παράδοσης» χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (δηλαδή εκείνων για τις οποίες απαιτείται παράδοση μέσα στα χρονικά όρια που ορίζει η νομοθεσία ή η αγορά) την ημερομηνία διακανονισμού («settlement date») με εξαίρεση τις συναλλαγές που αφορούν σε τίτλους αξιολογίων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών και του χαρτοφυλακίου επενδύσεων, καθώς και σε όλα τα παράγωγα

χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής («trade date»), η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Σε διαφορετική περίπτωση, οι ανωτέρω συναλλαγές αντιμετωπίζονται ως παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα έως την ημερομηνία διακανονισμού τους («settlement date»).

2.19 Συμψηφισμός

Η απεικόνιση στις οικονομικές καταστάσεις του καθαρού ποσού που προκύπτει από συμψηφισμό χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων επιτρέπεται, μόνο εφόσον υφίσταται συμβατικό δικαίωμα που επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα

υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου όσο και της υποχρέωσης ταυτόχρονα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

2.20 Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα και έξοδα

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους που αφορούν όλα τα έντοκα χρηματοπιστωτικά μέσα καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Τα έσοδα από τόκους αφορούν σε τόκους από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, τοκομερίδια τίτλων σταθερής απόδοσης που περιλαμβάνονται τόσο στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων όσο και στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών καθώς και δεδουλευμένα έσοδα/έξοδα από κρατικά και άλλα χρεόγραφα.

Αμοιβές και άμεσα έξοδα που αφορούν στην έκδοση δανείου ή στην αγορά χρεογράφων, στη χρηματοδότηση ή τροποποίηση και

σε δεσμεύσεις για δάνεια αναγνωρίζονται σταδιακά στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια ισχύος του στοιχείου με τη χρήση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου.

Όταν ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα παρόμοιων τέτοιων στοιχείων έχει υποστεί απομείωση, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για να προεξοφληθούν οι μελλοντικές ταμειακές ροές για τον σκοπό του υπολογισμού της ζημίας απομείωσης.

2.21 Προμήθειες

Γενικά, οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα καταχωρούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου στην οποία παρασχέθηκαν οι σχετικές με αυτά υπηρεσίες. Οι προμήθειες και τα συναφή έσοδα που προκύπτουν από διαπραγματεύσεις ή συμμετοχή σε

διαπραγματεύσεις για λογαριασμό τρίτων, όπως η αγορά απαιτήσεων από δάνεια, μετοχών ή άλλων αξιογράφων και η αγορά ή πώληση οικονομικών μονάδων, καταχωρούνται κατά την ολοκλήρωση της υποκείμενης συναλλαγής.

2.22 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια στοιχεία περιλαμβάνουν γήπεδα και ακίνητα, βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων, μεταφορικά μέσα και εξοπλισμό, τα οποία κατέχονται από τον Όμιλο με σκοπό τη λειτουργική χρήση τους, αλλά και για διοικητικούς σκοπούς. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που απαιτούνται προκειμένου ένα πάγιο να τεθεί σε κατάσταση λειτουργίας.

Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησής τους, τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται μεταγενέστερα της απόκτησης ενός παγίου που περιλαμβάνεται στο λογαριασμό «Ενσώματα πάγια στοιχεία», κεφαλαιοποιούνται μόνο στην περίπτωση όπου θεωρείται πιθανό ότι οι συγκεκριμένες δαπάνες θα αποφέρουν στο μέλλον πρόσθετα

οικονομικά οφέλη για τον Όμιλο, πέρα από εκείνα τα οποία αναμένονταν αρχικά κατά την απόκτηση του παγίου. Σε διαφορετική περίπτωση, οι συγκεκριμένες δαπάνες μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα κατά το χρόνο πραγματοποίησης τους.

Η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματος παγίου στοιχείου αρχίζει με την έναρξη χρήσης του και διακόπτεται μόνο με την πώληση ή μεταβίβαση του ενσώματος παγίου στοιχείου. Κατά συνέπεια, η διενέργεια αποσβέσεων επί ενός ενσώματος παγίου στοιχείου το οποίο παύει να χρησιμοποιείται δε διακόπτεται, εκτός εάν έχει πλήρως αποσβεσθεί, αλλά επανεκτιμάται η ωφέλιμη ζωή του. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους. Η εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των ενσώματων παγίων στοιχείων ανά κατηγορία, έχει ως εξής:

Γήπεδα
Κτήρια
Βελτιώσεις μισθωμένων ακινήτων
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός
Μεταφορικά μέσα
Ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός

Δεν αποσβένονται
Έως 50 έτη
Κατά την υπολειπόμενη διάρκεια της μίσθωσης, μη υπερβαίνουσα ωστόσο τα 12 έτη
Έως 12 έτη
Έως 10 έτη
Έως 5 έτη

Ο Όμιλος εξετάζει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς εάν υπάρχει ένδειξη ότι κάποιο ενσώματο πάγιο στοιχείο έχει υποστεί απομείωση της αξίας του. Αν υπάρχει μια τέτοια ένδειξη, ο Όμιλος υπολογίζει το ανακτήσιμο ποσό του ενσώματος παγίου στοιχείου. Όταν η λογιστική αξία ενός ενσώματος παγίου στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, ο Όμιλος σχηματίζει ανάλογη πρόβλεψη απομείωσης προκειμένου η λογιστική αξία του παγίου να απεικονίζει την ανακτήσιμη αξία

του. Τα κέρδη και ζημίες από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων προσδιορίζονται βάσει της λογιστικής αξίας τους και λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων προ φόρων.

Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς καταχωρούνται στο λογαριασμό λοιπά στοιχεία ενεργητικού κατά την πραγματοποίηση του πλειστηριασμού ή όταν αποκτάται η

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

εξασφάλιση μέσω συμφωνίας ή δικαστικής απόφασης. Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς προκύπτουν όταν ο Όμιλος ξεκινά νομικές ενέργειες για την είσπραξη της εξασφάλισης όταν δεν θεωρείται πλέον ότι μπορεί να επιτευχθεί η αποπληρωμή ή ρύθμιση της οφειλής. Σε περίπτωση που οι οφειλές εξασφαλίζονται με περιουσιακά στοιχεία, οι νομικές ενέργειες περιλαμβάνουν την έναρξη διαδικασίας πλειστηριασμού με στόχο την αποπληρωμή των οφειλών μέσω της ρευστοποίησης της αξίας της εξασφάλισης. Τα περιουσιακά στοιχεία από

2.23 Ακίνητα επενδύσεων

Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν γήπεδα και κτήρια που είναι ιδιόκτητα (ή έχουν περιέλθει στη κατοχή του Ομίλου στα πλαίσια μίας σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης), τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή / και την αποκόμιση κεφαλαιακών κερδών. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στην αξία κτήσης τους, η οποία περιλαμβάνει και τις δαπάνες συναλλαγής.

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής τους, οι επενδύσεις σε ακίνητα αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους μείον τις σωρευμένες

πλειστηριασμούς αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία μείον τα εκτιμώμενα έξοδα πώλησης. Πριν την απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου, τυχόν απομειώσεις καταχωρούνται στις προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου.

Τα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από την πώληση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς και ζημιές ή κέρδη μέχρι το ποσό των προηγούμενων απομειώσεων που τυχόν προκύπτουν από την περιοδική επανεκτίμηση της αξίας τους περιλαμβάνονται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αποσβένονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία δε διαφέρει σημαντικά από την ωφέλιμη ζωή αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «ενσώματα πάγια στοιχεία». Οι επενδύσεις σε ακίνητα εξετάζονται τουλάχιστον ετησίως από εξωτερικούς κυρίως εκτιμητές, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας τους.

2.24 Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

2.24.1 Υπεραξία

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής της, η υπεραξία επιχειρήσεων αποτιμάται στην αξία κτήσης (βλ. Συνένωση επιχειρήσεων - Υπεραξία) μείον τις όποιες συσσωρευμένες προβλέψεις από απομείωση της αξίας της.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται σε Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών («ΜΔΤΡ»). Η κατανομή γίνεται σε εκείνες τις ΜΔΤΡ, οι οποίες αναμένεται να επωφεληθούν από την επιχειρηματική συνένωση από την οποία προέκυψε η υπεραξία.

Ο Όμιλος αξιολογεί σε ετήσια βάση, ή συχνότερα, τη λογιστική αξία της υπεραξίας των επιχειρήσεων, προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται πιθανή απομείωση της αξίας της. Κατά την αξιολόγηση αυτή, εκτιμάται κατά πόσο η λογιστική αξία της υπεραξίας παραμένει πλήρως ανακτήσιμη. Η εκτίμηση γίνεται συγκρίνοντας τη λογιστική αξία της ΜΔΤΡ στην οποία έχει κατανεμηθεί η υπεραξία με το ανακτήσιμο ποσό της, το οποίο είναι το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας μείον εξόδων πώλησης και της αξίας από τη χρήση. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει της αγοραίας αξίας, εφόσον υπάρχει διαθέσιμη, ή προσδιορίζεται από ανεξάρτητο εκτιμητή ή προκύπτει από μοντέλο αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση της εύλογης αξίας και της αξίας από τη χρήση, η διοίκηση του Ομίλου διενεργεί εκτιμήσεις και παραδοχές, όπως περιγράφεται στις Σημειώσεις 3 και 25. Εάν η ανακτήσιμη αξία υπολείπεται της λογιστικής, αναγνωρίζεται μη αναστρέψιμη πρόβλεψη απομείωσης και η υπεραξία απομειώνεται κατά το πλεόνασμα της λογιστικής αξίας της ΜΔΤΡ επί της ανακτήσιμης αξίας.

2.24.2 Άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτήθηκαν από επιχειρηματικές συνενώσεις περιλαμβάνουν εμπορικά σήματα, τα οποία έχουν αορίστου διάρκειας ωφέλιμη ζωή, καθώς επίσης προσέλκυση καταθέσεων και σχέσεις με πελάτες οι οποίες έχουν ωφέλιμη ζωή ορισμένης διάρκειας και αποσβένονται ισόποσα

κάθε χρόνο κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους που κυμαίνεται από 6 έως 11 χρόνια.

2.24.3 Λογισμικό

Η αξία κτήσης του λογισμικού περιλαμβάνει δαπάνες οι οποίες συνδέονται άμεσα με συγκεκριμένα και διακριτά προϊόντα λογισμικού που ελέγχει ο Όμιλος και από τα οποία αναμένεται να προκύψουν μελλοντικά οφέλη για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους και τα οποία θα υπερβαίνουν τα σχετικά με αυτά έξοδα κτήσης. Δαπάνες που βελτιώνουν ή επεκτείνουν τη λειτουργία των λογισμικών προγραμμάτων πέρα από τις αρχικές προδιαγραφές τους, κεφαλαιοποιούνται και προστίθενται στην αρχική αξία κτήσης τους.

Το λογισμικό αποσβένεται με την σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής, σε περίοδο, όμως η οποία δε δύναται να υπερβαίνει τα 20 έτη.

Ειδικότερα, τα **εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού** αναγνωρίζονται αρχικά σε αξία ίση με το άθροισμα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν από την ημερομηνία που το στοιχείο ικανοποιεί τα κριτήρια αναγνώρισης. Όταν δεν μπορεί να αναγνωρισθεί άυλο περιουσιακό στοιχείο, τα έξοδα ανάπτυξης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν.

Τα έξοδα έρευνας καταχωρούνται ως έξοδο όταν πραγματοποιούνται. Εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό που προκύπτει από έξοδα ανάπτυξης που έχουν πραγματοποιηθεί σε μεμονωμένο έργο, αναγνωρίζονται μόνο όταν ο Όμιλος μπορεί να αποδείξει:

- ότι διαθέτει την τεχνολογική δυνατότητα να ολοκληρώσει το εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό ώστε να καταστεί διαθέσιμο για χρήση,
- την πρόθεσή του να το ολοκληρώσει και να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,
- την ικανότητά του να χρησιμοποιήσει το στοιχείο,

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

- πώς το στοιχείο θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη,
- ότι διαθέτει επαρκείς τεχνολογικούς, οικονομικούς και άλλους πόρους για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης και τη χρήση του στοιχείου και
- την ικανότητα να επιμετρά αξιόπιστα τα έξοδα κατά την ανάπτυξη του στοιχείου.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού, καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις όποιες σωρευμένες προβλέψεις απομείωσης της αξίας τους.

Δαπάνες όπως, οι δαπάνες ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης επιχειρησιακών μονάδων ή υποκαταστημάτων, δαπάνες εκπαίδευσης προσωπικού, δαπάνες διαφήμισης και προβολής και δαπάνες μετεγκατάστασης και αναδιοργάνωσης τμήματος ή όλου

2.25 Ασφαλιστικές δραστηριότητες

Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 4, ο Όμιλος χαρακτηρίζει τα συμβόλαια σε ασφαλιστικά και επενδυτικά.

2.25.1 Ταξινόμηση συμβολαίων

α. Ασφαλιστικά συμβόλαια

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια είναι τα συμβόλαια που εμπεριέχουν σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο κατά την έναρξη του συμβολαίου. Ένα συμβόλαιο το οποίο εκθέτει την ασφαλιστική εταιρεία σε χρηματοοικονομικό κίνδυνο, χωρίς σημαντικό ασφαλιστικό κίνδυνο, δε χαρακτηρίζεται ως ασφαλιστικό συμβόλαιο.

Ο Όμιλος χαρακτηρίζει τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις που έχουν εκδοθεί από την ασφαλιστική εταιρεία ως ασφαλιστικά συμβόλαια.

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια κατηγοριοποιούνται σε δυο κατηγορίες, σύμφωνα με τη φύση του ασφαλιστικού κινδύνου.

α1. Ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής

Οι ασφαλίσεις ζωής περιλαμβάνουν όλους τους τύπους των παραδοσιακών καλύψεων (πρόσκαιρες, ισόβιες, μικτές, συνταξιοδοτικά προγράμματα) καθώς και προϊόντα που συνδέονται με επενδύσεις τα οποία εγγυώνται μια ελάχιστη απόδοση κατά τη λήξη. Τα αναλογούντα ασφάλιστρα αναγνωρίζονται στην έκδοση ή στην ανανέωση των συμβολαίων.

α2. Ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικών ασφαλίσεων

Τα ασφάλιστρα εγγράφονται με την έναρξη του συμβολαίου και αναγνωρίζονται ως έσοδα (Εγγεγραμμένα Ασφάλιστρα) σε αναλογική βάση κατά τη διάρκεια του συμβολαίου. Τα αναβαλλόμενα έσοδα μεταφέρονται στο απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων.

β. Επενδυτικά συμβόλαια

Ως επενδυτικά συμβόλαια ορίζονται εκείνα που δεν κατηγοριοποιούνται ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

β1. Ομαδικά επενδυτικά συμβόλαια (Deposit Administration Funds – «DAF»)

Τα συμβόλαια αυτά προσφέρουν εγγυημένη επενδυτική απόδοση στις εισφορές των κατόχων, καθώς επίσης και χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής σε επιπρόσθετες παροχές. Υπάρχουν συμβόλαια που απευθύνονται σε υπαλλήλους εταιρειών και

του Ομίλου, αναγνωρίζονται ως έξοδα κατά το χρόνο πραγματοποίησής τους.

2.24.4 Απομείωση

Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση του Ομίλου εξετάζει την αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να διαπιστώσει εάν υφίσταται περίπτωση απομείωσης της αξίας τους. Εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση, η διοίκηση του Ομίλου διενεργεί ανάλυση προκειμένου να διαπιστώσει εάν η λογιστική αξία των συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων μπορεί πλήρως να ανακτηθεί. Όταν η λογιστική αξία ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του, τότε διενεργείται ανάλογη πρόβλεψη για απομείωση

προσδιορίζουν τις μελλοντικές τους παροχές. Οι χαμηλότερες αποδόσεις από τις εγγυημένες καλύπτονται από την εταιρεία που ανήκει το προσωπικό.

β2. Επενδυτικά συμβόλαια unit-linked

Συμβόλαια στα οποία ο ασφαλιζόμενος φέρει τον επενδυτικό κίνδυνο.

2.25.2 Αναβαλλόμενα έξοδα πρόσκτησης συμβολαίων (Deferred Acquisition Costs – «DAC»)

Προμήθειες και άλλα έξοδα πρόσκτησης που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής περιόδου για την έκδοση νέων συμβολαίων ή την ανανέωση υφιστάμενων συμβολαίων και τα οποία αφορούν μεταγενέστερες οικονομικές χρήσεις, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στην περίοδο που αναγνωρίζεται το έσοδο.

2.25.3 Ασφαλιστικά αποθέματα

Τα ασφαλιστικά αποθέματα περιλαμβάνουν τα αποθέματα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τις ασφαλίσεις ζωής και ζημιών καθώς και τα αποτελέσματα του ελέγχου που διεξήχθη για να αξιολογήσει την επάρκεια των εν λόγω αποθεμάτων.

Μαθηματικά αποθέματα: Τα μαθηματικά αποθέματα ασφαλίσεων ζωής υπολογίζονται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη τεχνική βάση όσον αφορά τα ποσοστά θνησιμότητας και το εγγυημένο τεχνικό επιτόκιο.

Απόθεμα εκκρεμών αποζημιώσεων: Τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών περιλαμβάνουν τις προβλέψεις των πραγματογνωμώνων για το κόστος των ζημιών, τα επιπλέον ποσά που εκτιμήθηκαν αναλογιστικά για να καλύψουν τυχόν ανεπάρκειες των προαναφερθέντων προβλέψεων, το κόστος των ζημιών που δεν έχουν αναγγελθεί καθώς και τα έξοδα διαχείρισης των ζημιών. Το τελικό κόστος των εκκρεμών ζημιών υπολογίζεται με τη χρήση ενός φάσματος τυποποιημένων αναλογιστικών τεχνικών, όπως η Chain Ladder και η Bornheutter-Ferguson μέθοδοι. Η κύρια υπόθεση στην οποία βασίζονται αυτές οι τεχνικές είναι ότι η εμπειρία που έχει αποκομίσει η εταιρεία από τις ζημιές του παρελθόντος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση των μελλοντικών ζημιών και συνεπώς για τον καθορισμό του τελικού κόστους των αξιώσεων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών: Είναι το μέρος των ακαθάριστων ασφαλιστρών που αναλογεί σε κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο, για την περίοδο από το κλείσιμο των οικονομικών καταστάσεων μέχρι την λήξη της περιόδου, για την οποία έχουν καταχωρηθεί τα ασφάλιστρα στα μητρώα της επιχείρησης.

Απόθεμα λόγω κινδύνων σε ισχύ: Είναι η εκτίμηση της ευθύνης της επιχείρησης συμπεριλαμβανομένων και των διαχειριστικών εξόδων, σε σχέση με τους κινδύνους που αυτή έχει αναλάβει για την περίοδο που υπολογίστηκε το απόθεμα μη δεδουλευμένων ασφαλιστρών.

Εξέταση επάρκειας της ασφαλιστικής υποχρέωσης (Liability Adequacy Test – «LAT»): Ο Όμιλος αξιολογεί την επάρκεια των αναγνωριζόμενων ασφαλιστικών προβλέψεων εφαρμόζοντας τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών υποχρεώσεων χρησιμοποιώντας τρέχουσες εκτιμήσεις των μελλοντικών ταμειακών ροών των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Στην περίπτωση που οι προκύπτουσες, από τον έλεγχο επάρκειας των ασφαλιστικών αποθεμάτων, υποχρεώσεις του Ομίλου υπερβαίνουν τα ασφαλιστικά αποθέματα που έχουν υπολογισθεί, η επιπρόσθετη πρόβλεψη αυξάνει τα αποθέματα των κλάδων

2.26 Μισθώσεις

Η αξιολόγηση του εάν μια σύμβαση είναι ή εμπεριέχει μίσθωση βασίζεται πάντοτε στην ουσία της εν λόγω σύμβασης. Κατά την αξιολόγηση θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον: α) η εκπλήρωση μιας σύμβασης εξαρτάται από τη χρήση ενός συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου ή στοιχείων και β) η σύμβαση εκχωρεί δικαίωμα χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

2.26.1 Ο Όμιλος ως μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο Όμιλος διατηρεί όλους τους κινδύνους και οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα των ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά την ημερομηνία σύναψης της σύμβασης, στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας των μισθωμένων ενσώματων παγίων στοιχείων ή της παρούσας αξίας των ελάχιστα καταβαλλόμενων μισθωμάτων. Κάθε ένα από τα μισθώματα που καταβάλλεται, επιμερίζεται μεταξύ του ποσού που αφορά την αποπληρωμή του κεφαλαίου και του ποσού που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται ο σταθερός συντελεστής αποπληρωμής του ανεξόφλητου υπολοίπου της χρηματοδότησης. Το ποσό που αφορά το ανεξόφλητο κεφάλαιο των υποχρεώσεων από μίσθωση ενσώματων παγίων στοιχείων, καταχωρείται στο λογαριασμό «λουπά στοιχεία παθητικού». Το ποσό που αφορά την αποπληρωμή των εξόδων χρηματοδότησης, μεταφέρεται σταδιακά στη κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Όλα τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτώνται στα πλαίσια της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, υπόκεινται σε απόσβεση. Η απόσβεση των συγκεκριμένων ενσώματων παγίων στοιχείων γίνεται στο μικρότερο διάστημα μεταξύ της ωφέλιμης ζωής της ή της διάρκειας της μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις: Οι συμβάσεις μίσθωσης ενσώματων παγίων στοιχείων από τις οποίες προκύπτει ότι ο εκμισθωτής

τους οποίους αφορά και επιβαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης για την οποία διενεργείται ο έλεγχος.

2.25.4 Αντασφάλιση

Ο Όμιλος έχει συνάψει αντασφαλιστικές συμβάσεις βάσει των οποίων μεταφέρεται σημαντικός ασφαλιστικός κίνδυνος. Οι υποχρεώσεις των αντασφαλιστικών συμβάσεων υπολογίζονται βάσει μικτού κόστους αντασφάλισης και αναγνωρίζονται διακριτά ως στοιχεία ενεργητικού «Απαιτήσεις από Αντασφαλιστές». Τα ποσά που καταβάλλονται για αναδρομική αντασφάλιση αναγνωρίζονται ως απαιτήσεις από αντασφαλιστές, αυξανόμενα κατά το ποσό των αποθεμάτων που σχετίζονται με τα αντασφαλιζόμενα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Τυχόν κέρδος μεταφέρεται σε επόμενες χρήσεις και αποσβένεται μέχρι την εκκαθάριση των εκκρεμών ζημιών. Σε περίπτωση που τα καταβαλλόμενα ή προς καταβολή ποσά υπερβαίνουν τα αποθέματα που έχουν αναγνωρισθεί, το επιπλέον ποσό αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

διατηρεί ένα σημαντικό μέρος από τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία, καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Το σύνολο των καταβαλλόμενων μισθωμάτων (στα οποία δεν περιλαμβάνεται η αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) μεταφέρεται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Στην περίπτωση όπου μια σύμβαση λειτουργικής μίσθωσης διακοπεί πριν από την ημερομηνία λήξης της, το ποσό που καταβάλλεται στον εκμισθωτή με τη μορφή αποζημίωσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά την περίοδο στην οποία διακόπτεται η σύμβαση.

2.26.2 Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις: Όταν τα ενσώματα πάγια στοιχεία έχουν μισθωθεί με χρηματοδοτική μίσθωση, η παρούσα αξία των ελάχιστων μισθωμάτων που πρέπει να καταβληθούν απεικονίζεται ως απαίτηση. Τα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης με τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης (προ φόρων), η οποία αντικατοπτρίζει ένα σταθερό συντελεστή απόδοσης. Οι απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών».

Λειτουργικές μισθώσεις: Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία που εκμισθώνονται στα πλαίσια συμβάσεων λειτουργικής μίσθωσης, απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης ανάλογα με τη λειτουργική φύση τους. Τα εκμισθωμένα ενσώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται συστηματικά κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία θα πρέπει να συμπίπτει με την ωφέλιμη ζωή ομοειδών ενσώματων παγίων στοιχείων που χρησιμοποιούνται για τις λειτουργικές ανάγκες του Ομίλου. Τα έσοδα από μισθώματα (μείον την αξία τυχόν κινήτρων που παρέχονται από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται με τη μέθοδο του σταθερού ποσού κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

2.27 Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

Για τους σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, ως ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα νοούνται τα υπόλοιπα των λογαριασμών «ταμείο», «μη δεσμευμένα χρηματικά διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες», «απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων» και τα υψηλής ρευστότητας χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία διάρκειας μικρότερης των τριών μηνών από την

2.28 Προβλέψεις

Ο Όμιλος διενεργεί προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις και κινδύνους όταν υπάρχει παρούσα νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, μεγάλη

2.29 Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης

Συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης είναι το συμβόλαιο βάσει του οποίου ο εκδότης δεσμεύεται να πραγματοποιήσει καθορισμένες πληρωμές προκειμένου να αποζημιώσει τον κάτοχο, για ζημιές λόγω εκπροθέσμων πληρωμών από τον οφειλέτη, βάσει των αρχικών ή των τροποποιημένων όρων ενός χρεωστικού τίτλου.

2.30 Παροχές προς εργαζομένους

Οι εταιρείες του Ομίλου καταβάλλουν εισφορές σε προγράμματα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία σύμφωνα με τις συνθήκες και τις πρακτικές που επικρατούν στην κάθε χώρα. Τα προγράμματα αυτά διαχωρίζονται σε προγράμματα καθορισμένων παροχών και σε προγράμματα καθορισμένων εισφορών.

2.30.1 Συνταξιοδοτικά προγράμματα

α. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων παροχών ορίζεται ένα πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, στο οποίο οι παροχές καθορίζονται με βάση οικονομικές και δημογραφικές παραδοχές. Οι πιο σημαντικές παραδοχές, μεταξύ άλλων, είναι η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας, ο μισθός, οι δείκτες προσδόκιμης ζωής, το επιτόκιο προεξόφλησης, ο ρυθμός αύξησης αποδοχών και συντάξεων. Στα προγράμματα καθορισμένων παροχών, η αξία της υποχρέωσης είναι ίση με την παρούσα αξία των καθορισμένων πληρωτέων παροχών κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων μειωμένης κατά την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος.

Η υποχρέωση καθορισμένων παροχών και το σχετικό έξοδο εκτιμάται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές με τη χρήση της μεθόδου της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές με το επιτόκιο υψηλής ποιότητας εταιρικών ομολόγων ή κρατικών ομολόγων στο ίδιο νόμισμα με εκείνο της υποχρέωσης και με διάρκεια ανάλογη της υποχρέωσης, ή για νομίσματα για τα οποία δεν υπάρχει συγκροτημένη αγορά σε τέτοια εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις της αγοράς (κατά το τέλος της περιόδου αναφοράς) κρατικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί στο νόμισμα αυτό. Το καθαρό επιτόκιο υπολογίζεται εφαρμόζοντας το επιτόκιο προεξόφλησης στην αρχή της περιόδου στην καθαρή υποχρέωση των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών. Το κόστος υπηρεσίας (τρέχουσας και προϋπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένων των περικοπών) και τα κέρδη ή οι ζημιές που προκύπτουν από διακανονισμούς) και το καθαρό

ημερομηνία απόκτησής τους όπως, «έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα», «χαρτοφυλάκιο επενδύσεων» και «εμπορικό χαρτοφυλάκιο», των οποίων ο κίνδυνος μεταβολής της εύλογης αξίας τους είναι ασήμαντος και τα οποία χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για την εξυπηρέτηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων του.

πιθανότητα εκροής πόρων που εμπεριέχουν οικονομικά οφέλη για το διακανονισμό της υποχρέωσης και είναι εφικτό να εκτιμηθεί αξιόπιστα το ποσό της υποχρέωσης.

Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης, εκτός αυτών που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια, αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία και μεταγενέστερα επιμετρούνται στην υψηλότερη από (α) την αξία του αναπόσβεστου υπολοίπου των εισπραχθέντων αμοιβών και των αμοιβών επομένων περιόδων και (β) την καλύτερη εκτίμηση του ποσού που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό της αναληφθείσας δέσμευσης κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

χρηματοοικονομικό κόστος της καθαρής υποχρέωσης/(απαίτησης) των καθορισμένων παροχών αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και περιλαμβάνονται στις Δαπάνες προσωπικού. Η καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών (μετά την αφαίρεση των περιουσιακών στοιχείων) αναγνωρίζεται στην κατάσταση Οικονομικής Θέσης και οι μεταβολές που προκύπτουν από την επαναμέτρηση (περιλαμβανομένων των αναλογιστικών κερδών και ζημιών, την επίδραση της μεταβολής της οροφής των περιουσιακών στοιχείων (αν υφίσταται) και της αναμενόμενης απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένου του επιτοκίου)) αναγνωρίζονται άμεσα στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα, χωρίς να επιτρέπεται μεταγενέστερα η μεταφορά τους στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

β. Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται το πρόγραμμα παροχών σε εργαζομένους μετά την έξοδο από την υπηρεσία, σύμφωνα με το οποίο ο εργοδότης καταβάλλει συγκεκριμένες εισφορές σε κάποιο Ταμείο χωρίς καμία άλλη νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση για περαιτέρω εισφορές στην περίπτωση που το Ταμείο δεν έχει τα απαιτούμενα περιουσιακά στοιχεία ώστε να πληρώσει τις παροχές των ασφαλισμένων που αφορούν στην τρέχουσα και στις προηγούμενες περιόδους. Οι εισφορές του Ομίλου στα προγράμματα καθορισμένων εισφορών καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου που αφορούν και περιλαμβάνονται στο λογαριασμό «Δαπάνες Προσωπικού».

2.30.2 Δικαιώματα προαίρεσης επί μετοχών

Η εύλογη αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τους εργαζομένους ως αντάλλαγμα των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγούνται επιμετράται με βάση την εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης κατά την ημερομηνία χορήγησης και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων καθ' όλη τη διάρκεια της παροχής των υπηρεσιών, η οποία αποτελεί και την περίοδο κατοχύρωσης. Το συνολικό ποσό που πρέπει να επιβαρύνει τα αποτελέσματα κατά την περίοδο

κατοχύρωσης, προσδιορίζεται με αναφορά στην εύλογη αξία των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης που χορηγήθηκαν. Η εύλογη αξία προσδιορίζεται με τη χρήση μοντέλου αποτίμησης, το οποίο λαμβάνει υπόψη την τιμή της μετοχής την ημερομηνία της χορήγησης των δικαιωμάτων, την τιμή άσκησης των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη περίοδο των δικαιωμάτων, την εκτιμώμενη διακύμανση της τιμής της μετοχής καθ' όλη τη διάρκεια των δικαιωμάτων, το εκτιμώμενο ύψος των μερισμάτων των μετοχών και το εκτιμώμενο επιτόκιο μηδενικού κινδύνου για την διάρκεια των μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης.

Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών εκδίδονται νέες μετοχές και το ποσό που εισπράττεται (αφού αφαιρεθούν τυχόν έξοδα συναλλαγής) απεικονίζεται στο

2.31 Φόροι εισοδήματος

Η βάση υπολογισμού του πληρωτέου φόρου εισοδήματος είναι τα φορολογητέα κέρδη της χρήσης. Τα φορολογητέα κέρδη διαφέρουν από τα κέρδη προ φόρων που εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω της εξαίρεσης εσόδων ή δαπανών τα οποία θα φορολογηθούν ή θα εκπέσουν φορολογικά σε επόμενες χρήσεις. Επίσης εξαιρούνται τα αφορολόγητα έσοδα και οι δαπάνες οι οποίες δεν αναγνωρίζονται φορολογικά προς έκπτωση. Ο πληρωτέος φόρος εισοδήματος του Ομίλου υπολογίζεται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που είναι σε ισχύ ή ουσιαδώς σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων. Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης. Είναι ο φόρος που αναμένεται να πληρωθεί ή να ανακτηθεί και υπολογίζεται επί της διαφοράς μεταξύ της λογιστικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων και της αντίστοιχης φορολογικής βάσης αυτών, η οποία χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών.

Οι σημαντικότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων χρεογράφων και παραγώγων, από τα ασφαλιστικά αποθέματα και τις προβλέψεις για παροχές για έξοδο από την υπηρεσία, από τη ζημιά λόγω του Private Sector Initiative ("PSI") και πάγια περιουσιακά στοιχεία. Τα φορολογικά οφέλη τα οποία δύνανται να προκύψουν από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες που μεταφέρονται σε επόμενες χρήσεις προς συμψηφισμό, αναγνωρίζονται ως περιουσιακά στοιχεία όταν θεωρείται πιθανή η πραγματοποίηση μελλοντικών φορολογητέων κερδών, τα οποία θα είναι επαρκή για το συμψηφισμό των σωρευμένων φορολογικών ζημιών.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις προσδιορίζονται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι αναμένεται ότι θα ισχύουν την περίοδο κατά την οποία θα ρευστοποιηθεί το περιουσιακό στοιχείο ή θα διακανονισθεί η υποχρέωση. Ο προσδιορισμός των μελλοντικών φορολογικών συντελεστών βασίζεται σε νόμους που έχουν ψηφιστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται εάν οι προσωρινές διαφορές προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση υπεραξίας, ή κατά την αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (εκτός από συνένωση επιχειρήσεων), σε συναλλαγή που δεν επηρεάζει ούτε τα φορολογητέα ούτε τα λογιστικά κέρδη.

Η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται στην πεποίθηση της Διοίκησης, η οποία στηρίζεται σε

λογαριασμό «Μετοχικό Κεφάλαιο» μέχρι την ονομαστική αξία των μετοχών που εκδίδονται ενώ το υπερβάλλον στο λογαριασμό «Αποθεματικό υπέρ το άρτιο».

2.30.3 Παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία

Η υποχρέωση για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται το νωρίτερο μεταξύ του τότε ο Όμιλος δεν μπορεί να αποσύρει μία προσφορά για παροχές εξόδου από την υπηρεσία και του τότε αναγνωρίζουν οποιοσδήποτε σχετικές δαπάνες αναδιάρθρωσης.

διαθέσιμα υποστηρικτικά στοιχεία, ότι φορολογικά οφέλη που συνδέονται με προσωρινές διαφορές, όπως, φορολογικές ζημίες μεταφερόμενες σε επόμενες χρήσεις και φορολογικές απαιτήσεις είναι πιθανό να πραγματοποιηθούν. Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και μειώνεται στο βαθμό που δε θεωρείται πλέον πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη για την ανάκτηση όλου ή μέρους αυτής. Προκειμένου, ο Όμιλος και η Τράπεζα, να πάρουν την απόφαση να αναγνωρίσουν αυτές τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζουν όλα τα διαθέσιμα, θετικά και αρνητικά, στοιχεία, περιλαμβανομένης της πραγματοποίησης μελλοντικών ανακτήσεων των ήδη υπαρκτών φορολογικών προσωρινών διαφορών, των προβλεπόμενων μελλοντικών φορολογικών κερδών και των πρόσφατων οικονομικών αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση που ο Όμιλος και η Τράπεζα διαπιστώσουν ότι στο μέλλον είναι πιθανό να ανακτήσουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις πέραν αυτών που έχουν ήδη αναγνωρίσει, τότε προβαίνουν σε αύξηση της λογιστικής αξίας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Οι τρέχουσες και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται υπό την προϋπόθεση ότι οι φορολογικές αρχές παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή και η διοίκηση προτίθεται να διακανονίσει το καθαρό ποσό που προκύπτει μετά το συμψηφισμό.

Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος αναγνωρίζεται σε προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες, συγγενείς και κοινοπραξίες εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες η χρονική στιγμή της αντιστροφής της προσωρινής διαφοράς μπορεί να ελεγχθεί από τον Όμιλο και υπάρχει σημαντική πιθανότητα ότι η διαφορά δεν θα αντιστραφεί στο προσεχές μέλλον.

Οι απαιτήσεις ή υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους που σχετίζονται με μεταβολές της εύλογης αξίας των διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων και αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, οι οποίες καταχωρούνται σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων, καταχωρούνται επίσης σε χρέωση ή πίστωση των Λοιπών συνολικών εσόδων και μεταφέρονται στα αποτελέσματα, όταν μεταφερθούν στα αποτελέσματα και τα σχετικά κέρδη ή ζημίες.

2.32 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Οι υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις καταχωρούνται αρχικά στην εύλογη αξία των κεφαλαίων που λαμβάνονται (τα έσοδα της έκδοσης), μετά την αφαίρεση των πραγματοποιηθέντων εξόδων που αφορούν την έκδοσή τους. Μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησης, επιμετρώνται στο αποσβεσμένο κόστος (εκτός εάν έχουν

προσδιοριστεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων) και η οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των καθαρών εσόδων από την έκδοση των πιστωτικών τίτλων και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις και του ποσού που απαιτείται για την αποπληρωμή τους, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα σταδιακά κατά τη διάρκεια των τίτλων με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

2.33 Μετοχικό κεφάλαιο, ίδιες μετοχές και λοιποί εκδοθέντες μετοχικοί τίτλοι

Έξοδα εκδόσεως μετοχικού κεφαλαίου και λοιπών μετοχικών τίτλων: Τα έξοδα που πραγματοποιούνται για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, εκτός από τις περιπτώσεις συνένωσης επιχειρήσεων, απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων μειωμένα κατά το φόρο εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά.

Μερίσματα επί κοινών μετοχών και προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων: Τα μερίσματα που αναλογούν στις κοινές μετοχές, αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο στην οποία εγκρίνονται από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας. Μερίσματα επί προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων καταχωρημένων στα ίδια Κεφάλαια αναγνωρίζονται ως υποχρέωση κατά την περίοδο που ο Όμιλος δεσμεύεται να καταβάλλει το μερίσμα.

Ίδιες μετοχές: Οι μετοχές της Τράπεζας που κατέχονται από τον Όμιλο, καταχωρούνται στην αξία κτήσης τους, περιλαμβάνονται

στο λογαριασμό «ίδιες μετοχές» και απεικονίζονται αφαιρετικά των ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου έως ότου ακυρωθούν, επανεκδοθούν ή επαναπωληθούν. Η αξία κτήσης των ιδίων μετοχών περιλαμβάνει και δαπάνες συναλλαγών, μετά την αφαίρεση του φόρου εισοδήματος που αναλογεί σε αυτά. Ο αριθμός των ιδίων μετοχών που κατέχονται από τον Όμιλο δεν μειώνει τον αριθμό των μετοχών που βρίσκονται σε κυκλοφορία, ωστόσο επηρεάζει τον αριθμό των μετοχών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό των κερδών ανά μετοχή. Οι ίδιες μετοχές που κατέχονται από την Τράπεζα δεν ενσωματώνουν δικαίωμα είσπραξης μερίσματος. Η διαφορά μεταξύ της αξίας κτήσης και του οριστικού τιμήματος από την επαναπώληση (ή επανέκδοση) των ιδίων μετοχών, καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια και δεν περιλαμβάνεται στο προσδιορισμό του καθαρού αποτελέσματος της χρήσης.

2.34 Τομείς δραστηριότητας

Οι τομείς δραστηριότητας στις οικονομικές καταστάσεις, παρουσιάζονται με τρόπο αντίστοιχο με τους τομείς δραστηριότητας στις εσωτερικές αναφορές οι οποίες χρησιμοποιούνται από τον αρμόδιο επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Ο αρμόδιος επικεφαλής ή το αρμόδιο όργανο είναι υπεύθυνο για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον καταμερισμό των πόρων ανά τομέα δραστηριότητας και την αξιολόγηση της απόδοσής του. Ο Όμιλος όρισε ως αρμόδιο όργανο για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, την Εκτελεστική Επιτροπή της Τράπεζας.

Όλες οι συναλλαγές μεταξύ των τομέων δραστηριότητας διεξάγονται με όρους αγοράς, ενώ οι συναλλαγές μεταξύ τομέων απαλείφονται. Τα έσοδα και τα έξοδα που σχετίζονται άμεσα με τον κάθε τομέα λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της απόδοσής του.

Οι γεωγραφικοί τομείς περιλαμβάνουν έσοδα από περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται ή η διαχείρισή τους γίνεται στην αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή.

2.35 Στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προοριζόμενα προς πώληση και διακοπέισης δραστηριότητες

Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (ή ομάδες στοιχείων) των οποίων η λογιστική αξία πρόκειται να ανακτηθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος της μέσω πώλησης παρά μέσω συνεχόμενης χρήσης τους, καταχωρούνται ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

Για να ταξινομηθούν ως τέτοια, τα περιουσιακά στοιχεία (ή ομάδες στοιχείων) πρέπει να είναι διαθέσιμα για άμεση πώληση στην τρέχουσα κατάστασή τους και η πώλησή τους πρέπει να είναι πολύ πιθανή.

Η Διοίκηση πρέπει να έχει δεσμευτεί για την πώληση, η οποία θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί εντός ενός έτους από την ημερομηνία ταξινόμησης των περιουσιακών στοιχείων (ή ομάδων στοιχείων) ως στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση, υπό τις εξαιρέσεις του Δ.Π.Χ.Α. 5 και οι ενέργειες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της πώλησης θα πρέπει να υποδεικνύουν ότι δεν είναι πιθανό να γίνουν σημαντικές μεταβολές στο πρόγραμμα ή το πρόγραμμα να ανακληθεί.

Κατά την αρχική καταχώρησή τους ως μη κυκλοφορούντα στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, η αξία τους προσδιορίζεται ως η χαμηλότερη τιμή μεταξύ της λογιστικής και εύλογης αξίας

αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και απεικονίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης ξεχωριστά από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την αρχική καταχώρηση των προοριζόμενων προς πώληση περιουσιακών στοιχείων, οποιαδήποτε απομείωση της αξίας τους περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, ακόμα και στην περίπτωση της αναπροσαρμογής. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση κερδών ή ζημιών που προκύπτουν από μεταγενέστερες επανεπιμετρήσεις.

Αν ο Όμιλος έχει κατατάξει περιουσιακό στοιχείο (ή ομάδες στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση, αλλά δεν πληρούνται πλέον τα κριτήρια για την ταξινόμηση ως τέτοιο, ο Όμιλος παύει να ταξινομεί το περιουσιακό στοιχείο (ή την ομάδα στοιχείων) ως προοριζόμενο προς πώληση.

Ο Όμιλος επιμετρά το μη κυκλοφορούν περιουσιακό στοιχείο που παύει να ταξινομείται ως προοριζόμενο προς πώληση (ή που παύει να συμπεριλαμβάνεται σε ομάδα στοιχείων που προορίζεται προς πώληση) στην χαμηλότερη αξία μεταξύ:

α) της λογιστικής αξίας πριν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς

πώληση, προσαρμοσμένη με τυχόν αποσβέσεις ή αναπροσαρμογές που θα είχαν αναγνωριστεί αν το περιουσιακό στοιχείο (ή η ομάδα στοιχείων) δεν είχε ταξινομηθεί ως προοριζόμενο προς πώληση και

β) του ανακτήσιμου ποσού του κατά την ημερομηνία της μεταγενέστερης απόφασης να μην πωληθεί.

Μία διακοπείσα δραστηριότητα αποτελεί μέρος της δραστηριότητας του Ομίλου και αντιπροσωπεύει μία κύρια ξεχωριστή δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας, η οποία είτε έχει πωληθεί είτε έχει καταχωρηθεί ως στοιχείο προοριζόμενο προς πώληση, είτε αποτελεί μία θυγατρική η οποία

2.36 Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους προβλεπόμενους όρους. Κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, μεταφέρονται και αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να

2.37 Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Στα συνδεδεμένα μέρη περιλαμβάνονται επιχειρήσεις, στις οποίες η Τράπεζα διατηρεί τον έλεγχο ή ασκεί ουσιώδη επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους. Επίσης, ως συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της

2.38 Θεματοφυλακή και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων τρίτων

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής και διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, κατά τις οποίες φυλάσσει, διαχειρίζεται και επενδύει τα κεφάλαια τρίτων σε διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα κατόπιν υποδείξεων των κατόχων τους. Για τη παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών ο Όμιλος εισπράττει προμήθεια. Τα ανωτέρω περιουσιακά στοιχεία δεν αποτελούν ιδιοκτησία του Ομίλου και ως εκ τούτου δεν απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν παρέχει καμία εγγύηση στους κατόχους των περιουσιακών στοιχείων για την απόδοση των τοποθετήσεων που πραγματοποιεί για λογαριασμό τους και συνεπώς δεν διατρέχει κανένα πιστωτικό κίνδυνο αναφορικά με τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία διαχειρίζεται.

2.39 Κέρδη ανά μετοχή

Ο δείκτης των βασικών κερδών ανά μετοχή (EPS) υπολογίζεται διαιρώντας το καθαρό κέρδος ή τη ζημία της περιόδου που αναλογεί στους κοινούς μετόχους με το μέσο σταθμισμένο αριθμό των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της περιόδου, αφαιρουμένων των μετοχών που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και κατέχονται ως ίδιες μετοχές.

Ο δείκτης των «προσαρμοσμένων» κερδών ανά μετοχή υπολογίζεται με την ίδια μέθοδο όπως και του δείκτη των

αποκτήθηκε με σκοπό τη μεταπώλησή της. Ο χαρακτηρισμός μίας δραστηριότητας ως διακοπείσας γίνεται κατά τη πώληση ή όταν η εν λόγω δραστηριότητα πληροί τα κριτήρια των στοιχείων που προορίζονται προς πώληση.

Τα αποτελέσματα από τις διακοπείσες δραστηριότητες απεικονίζονται ως ένα ποσό στη κατάσταση αποτελεσμάτων, το οποίο αποτελείται από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους από τη λειτουργία των διακοπείσων δραστηριοτήτων και από τα κέρδη ή ζημίες μετά από φόρους τα οποία αναγνωρίζονται είτε λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης ή λόγω πώλησης των διακοπείσων δραστηριοτήτων.

αποζημιώσουν. Οι κρατικές επιχορηγήσεις που σχετίζονται με τα ενσώματα πάγια, περιλαμβάνονται στις λουπές υποχρεώσεις και μεταφέρονται ως έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων με την σταθερή μέθοδο κατά την αναμενόμενη ωφέλιμη ζωή των σχετικών περιουσιακών στοιχείων.

Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης των θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά με αυτά πρόσωπα, εταιρείες που ελέγχονται από αυτά ή στις οποίες τα τελευταία έχουν ουσιώδη επιρροή στη διαχείριση και οικονομική πολιτική τους.

βασικών κερδών ανά μετοχή, ωστόσο τα κέρδη και ο αριθμός των μετοχών προσαρμόζονται ανάλογα, προκειμένου να απεικονίσουν την ενδεχόμενη μείωση των κερδών ανά μετοχή που θα μπορούσε να επιφέρει η μετατροπή τυχόν μετατρέψιμων ομολογιών ή η άσκηση δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών ή άλλων συναφών συμβολαίων, σε κοινές μετοχές.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. προϋποθέτει τη διενέργεια εκτιμήσεων και παραδοχών από τη διοίκηση, οι οποίες επηρεάζουν τόσο τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και τα έσοδα και έξοδα που αναγνωρίστηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας. Η διοίκηση του Ομίλου πιστεύει ότι οι εκτιμήσεις και παραδοχές που έχουν διενεργηθεί για τη σύνταξη των ενοποιημένων και ατομικών οικονομικών καταστάσεων αντικατοπτρίζουν επαρκώς τα γεγονότα και τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την 31η Δεκεμβρίου 2016.

Οι πιο σημαντικές περιπτώσεις όπου ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις και παραδοχές, κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών είναι οι ακόλουθες:

Προβλέψεις για ζημίες από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η Διοίκηση της Τράπεζας εξασκεί κρίση κατά την διενέργεια υποθέσεων και εκτιμήσεων κατά τον υπολογισμό προβλέψεων για δάνεια και απαιτήσεις, τόσο για τα δάνεια που αξιολογούνται σε ατομική όσο και σε συλλογική βάση.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί σε τακτική βάση την μεθοδολογία και τις υποθέσεις που χρησιμοποιούνται προκειμένου να μειώνει τυχόν διαφορές μεταξύ εκτιμώμενων και πραγματικών ζημιών.

Οι μέθοδοι εκτίμησης που χρησιμοποιούνται από τη Διοίκηση της Τράπεζας περιλαμβάνουν τη χρήση στατιστικών αναλύσεων ιστορικών δεδομένων, οι οποίες συμπληρώνονται με σημαντική άσκηση κρίσης, έτσι ώστε να αξιολογείται κατά πόσον οι τρέχουσες οικονομικές και πιστωτικές συνθήκες είναι τέτοιες ώστε το πραγματικό επίπεδο των πραγματοποιηθέντων ζημιών είναι πιθανόν να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από την ιστορική εμπειρία. Όταν αλλαγές στις οικονομικές, κανονιστικές ή συμπεριφορικές συνθήκες οδηγούν στο να μην αντικατοπτρίζονται πλήρως στα στατιστικά μοντέλα οι πιο πρόσφατες τάσεις στους παράγοντες κινδύνου του χαρτοφυλακίου, λαμβάνονται υπόψη αυτοί οι παράγοντες κινδύνου προσαρμόζοντας τις προβλέψεις που προέρχονται αποκλειστικά από την ιστορική εμπειρία ζημιών.

Οι παράγοντες κινδύνου περιλαμβάνουν αλλαγές στο μακροοικονομικό περιβάλλον και τις οικονομικές συνθήκες, όπως η εθνική τάση στην εγχώρια αγορά κατοικιών, τα ποσοστά ανεργίας, οι πολιτικές συνθήκες, οι αλλαγές στους νόμους και τους κανονισμούς και άλλες επιρροές στα μοτίβα πληρωμών των πιστούχων.

Για τα δάνεια που υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση, εξασκήθηκε κρίση προκειμένου να αξιολογηθούν όλες οι πρόσφατες σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τις ενδείξεις απομείωσης, συμπεριλαμβανομένης της ληξιπρωθεσμίας και άλλων παραγόντων ενδεικτικών της επιδείνωσης της τρέχουσας και μελλοντικής οικονομικής κατάστασης των δανειοληπτών που επηρεάζουν την ικανότητα τους να πληρώσουν.

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων

Στην περίπτωση που τα χρηματοοικονομικά μέσα δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές ή οι τιμές τους δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με τη χρήση διαφόρων μεθόδων αποτίμησης. Αυτές περιλαμβάνουν μεθόδους προεξόφλησης χρηματοροών, καθώς και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων που διαπραγματεύονται εξωχρηματιστηριακά (OTC) και κάποιων ομολόγων Ελληνικού Δημόσιου. Τα μοντέλα αυτά λαμβάνουν υπόψη την επίδραση του πιστωτικού κινδύνου, εάν αυτή είναι σημαντική. Ειδικά για τα παράγωγα, η επίδραση αυτή εκτιμάται υπολογίζοντας την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου ("CVA") σε μεμονωμένη βάση για κάθε ένα αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση. Ο υπολογισμός λαμβάνει υπόψη την αναμενόμενη έκθεση, η οποία εκτιμάται χρησιμοποιώντας τεχνικές προσομοίωσης, καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενων ζημιών όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των Συμβολαίων Ανταλλαγής Πιστωτικής Αθέτησης («CDS»), ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εμπορικούς συντελεστές στάθμισης. Αναφορικά με την επίδραση του ίδιου πιστωτικού κινδύνου DVA κατά την αποτίμηση των παραγώγων, ο Όμιλος εφαρμόζει συμμετρικά την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA.

Όλα τα μοντέλα αποτίμησης πριν εφαρμοσθούν, ελέγχονται ως προς την εγκυρότητά τους. Τα αποτελέσματα της αποτίμησης των εν λόγω μοντέλων υπόκεινται σε περιοδική αξιολόγηση από εξειδικευμένο προσωπικό, που είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό που διενήργησε την αποτίμηση. Όπου είναι εφικτό, γίνεται σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα μοντέλα αποτίμησης τόσο με τις τιμές χρηματιστηριακών αγορών για παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, όσο και με πραγματικές τιμές, με σκοπό τον περαιτέρω έλεγχο της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των μοντέλων. Μεταξύ των μεταβλητών που ενσωματώνονται στα μοντέλα που χρησιμοποιούνται στον Όμιλο, περιλαμβάνονται πραγματικές και προβλεπόμενες τιμές με δείκτες αγοράς, όπως δείκτες διακύμανσης και χρονικές αξίες, δείκτες βάθους αγοράς και ρευστότητας, καθώς και μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο που αφορά στη ίδια την Τράπεζα (own credit risk) για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Τα μοντέλα αυτά εφαρμόζονται με συνέπεια από περίοδο σε περίοδο, εξασφαλίζοντας έτσι τη συγκρισιμότητα και τη συνέχεια της αποτίμησης διαχρονικά. Ωστόσο, ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας εμπεριέχει σημαντικό βαθμό κρίσης. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση επανεξετάζει τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ανωτέρω μοντέλα, προκειμένου να καλύψει τους εγγενείς κινδύνους που συνδέονται με την εκτίμηση μη παρατηρήσιμων δεδομένων και με τις παραδοχές στα μοντέλα αποτίμησης.

Παρόλο που σε ορισμένες περιπτώσεις ο προσδιορισμός των εύλογων αξιών προϋποθέτει σε αρκετά σημαντικό βαθμό τη διενέργεια κρίσης, η Διοίκηση πιστεύει ότι οι εύλογες αξίες που έχουν καταχωρηθεί στην κατάσταση οικονομικής θέσης καθώς και οι αλλαγές στις εύλογες αξίες που έχουν καταχωρηθεί στη κατάσταση των αποτελεσμάτων, έγιναν σύμφωνα με την αρχή της συντηρητικότητας και αντικατοπτρίζουν τις υφιστάμενες οικονομικές συνθήκες, βάσει των μηχανισμών ελέγχου και των διαδικασιών διασφάλισης που εφαρμόζονται.

Απομείωση αξίας χαρτοφυλακίου επενδύσεων

Ο Όμιλος εφαρμόζει το Δ.Λ.Π. 39 για τον προσδιορισμό χρεογράφων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων που έχουν υποστεί απομείωση. Ο προσδιορισμός αυτός απαιτεί την εφαρμογή κρίσης σε σημαντικό βαθμό.

Ειδικά για τις επενδύσεις σε μετοχές, ο Όμιλος αξιολογεί, μεταξύ άλλων παραγόντων, εάν έχει επέλθει σημαντική ή παρατεταμένη μείωση της εύλογης αξίας της επένδυσης και η οποία υπολείπεται της λογιστικής της αξίας. Ο προσδιορισμός αυτός προϋποθέτει κρίση για τη διενέργεια της οποίας η διοίκηση του Ομίλου εξετάζει, ανάμεσα σε άλλους παράγοντες, το μέγεθος και τη διάρκεια των μη πραγματοποιημένων ζημιών, τη διακύμανση της τιμής της μετοχής στην αγορά, την οικονομική κατάσταση και τη βραχυπρόθεσμη προοπτική της επιχείρησης στην οποία γίνεται η επένδυση, λαμβάνοντας επίσης υπόψη παράγοντες όπως η απόδοση του κλάδου, στον οποίο δραστηριοποιείται. Για επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, ο Όμιλος αξιολογεί εάν ο εκδότης αναμένεται να καταβάλει τις πληρωμές όταν αυτές καθίστανται απαιτητές. Η αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη την χρηματοοικονομική κατάσταση και τις προοπτικές του εκδότη.

Έλεγχος απομείωσης της έκθεσης στο Ελληνικό Δημόσιο

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η έκθεση στο Ελληνικό Δημόσιο, εκτός των ομολόγων που δεν είχαν μη πραγματοποιηθείσες ζημιές, εξετάστηκε για τυχόν απομείωση και ο Όμιλος κατέληξε ότι δεν υπήρχε αντικειμενική ένδειξη απομείωσης, διότι κατά την ημέρα έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων δεν υπήρχε ένδειξη ζημιολογού γεγονότος το οποίο θα είχε επίδραση στις ταμιακές

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ροές των χρηματοοικονομικών αυτών στοιχείων, δηλαδή ότι οι μελλοντικές ταμειακές εισροές δεν θα εισπραχθούν σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους.

Φόροι εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες. Η εκτίμηση της συνολικής πρόβλεψης φόρου εισοδήματος προϋποθέτει την άσκηση υποκειμενικής κρίσης. Προκειμένου να προβεί ο Όμιλος στην εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης φόρου εισοδήματος σε κάθε χώρα λαμβάνονται υπ' όψιν παράγοντες όπως οι νομοθετικές διατάξεις και οι εποπτικοί κανόνες που ισχύουν. Στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητας του Ομίλου, υπάρχουν πολλές συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους είναι αβέβαιος ο προσδιορισμός του φόρου. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για φόρο εισοδήματος από ενδεχόμενο φορολογικό έλεγχο βασιζόμενος στα τεχνικά πλεονεκτήματα της φορολογικής θέσης που έλαβε και σε εκτιμήσεις. Σε περίπτωση που το τελικό ύψος του φόρου εισοδήματος που θα προκύψει είναι διαφορετικό από τα ποσά που είχαν αρχικά προβλεφθεί, οι διαφορές αυτές θα επηρεάσουν το φόρο εισοδήματος και τους αναβαλλόμενους φόρους της περιόδου στην οποία γίνεται ο προσδιορισμός του φόρου.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αφορούν φορολογικές ζημιές και εκπεστές προσωρινές διαφορές αναγνωρίζονται στην έκταση που πιθανολογείται ότι στο μέλλον θα υπάρξουν φορολογητέα κέρδη επαρκή να καλύψουν τις φορολογικές ζημιές και τις εκπεστές προσωρινές διαφορές. Η εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών φορολογητέων κερδών απαιτεί την άσκηση κρίσης και την υιοθέτηση παραδοχών σχετικών με τις τάσεις και τους βασικούς παράγοντες δημιουργίας κερδοφορίας, όπως ο όγκος των δανείων και των καταθέσεων και τα περιθώρια κέρδους.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα προέβη σε αναθεώρηση της αξιολόγησής της σχετικά με την ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής της απαίτησης, λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική επίδοση της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, τη μείωση του ρυθμού αύξησης των δανείων σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, τη μείωση του κόστους των καταθέσεων, τις πωλήσεις των θυγατρικών της Τράπεζας που έχουν ολοκληρωθεί ή συμφωνηθεί έως σήμερα σύμφωνα με Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015, το πρόγραμμα εθελούσιας αποχώρησης που ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο 2016 και την αποπληρωμή των CoCos την 15 Δεκεμβρίου 2016.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Διοίκηση συνέταξε αναλυτικές οικονομικές προβλέψεις μέχρι και το 2019 και προέβη στην καλύτερη δυνατή εκτίμηση όσον αφορά τις παραδοχές ανάπτυξης από εκεί και μετά. Βάσει των ανωτέρω, η Διοίκηση κατέληξε ότι αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ύψους €5.078 εκατ. για τον Όμιλο και €4.906 εκατ. για την Τράπεζα, μπορεί να θεωρηθεί ως ανακτήσιμη.

Το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων επί των φορολογικών ζημιών και επί των εκπεστών προσωρινών διαφορών που δε θεωρείται ανακτήσιμο θα μπορούσε να αναγνωριστεί στο άμεσο μέλλον εάν οι εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη βελτιωθούν κατά την περίοδο που ισχύει το δικαίωμα χρήσης των φορολογικών ζημιών και των εκπεστών προσωρινών διαφορών. Τα φορολογητέα κέρδη υπολογίζονται σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία

και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί ισόδυναμο του αποτελέσματος που προσδιορίζεται βάσει των λογιστικών κανόνων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι αυτή είναι μια σημαντική λογιστική εκτίμηση λόγω των τρεχουσών συνθηκών της Ελληνικής οικονομίας και αγοράς.

Κόστος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών βασίζεται σε μια σειρά από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση, χρησιμοποιώντας μια σειρά από παραδοχές όπως θνησιμότητα, ανικανότητα, βαθμός αποχώρησης προσωπικού καθώς και χρηματοοικονομικές παραδοχές όπως προεξοφλητικό επιτόκιο, μεταβολές μισθών καθώς και επίπεδα παροχών. Τυχόν αλλαγές στις παραδοχές αυτές, θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Ο Όμιλος προσδιορίζει το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο στο τέλος κάθε έτους με αναφορά σε επιτόκια της αγοράς που βασίζονται σε εταιρικά ομόλογα υψηλής ποιότητας εκφρασμένα στο νόμισμα στο οποίο θα καταβάλλονται οι παροχές και των οποίων οι όροι μέχρι τη λήξη τους προσιδιάζουν στους όρους των σχετικών υποχρεώσεων καθορισμένων παροχών. Όταν δεν υπάρχει οργανωμένη αγορά τέτοιων ομολόγων, χρησιμοποιούνται εκτιμήσεις επιτοκίων οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους τον κίνδυνο και την ληκτότητα των σχετικών υποχρεώσεων.

Επιπρόσθετες πληροφορίες σχετικά με άλλες βασικές παραδοχές για τις υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών περιλαμβάνονται στη Σημείωση 12.

Ασφαλιστικά αποθέματα

Ο υπολογισμός των ασφαλιστικών αποθεμάτων ζωής (μακροπρόθεσμα συμβόλαια) γίνεται με τη χρήση αναγνωρισμένων αναλογιστικών μεθόδων που βασίζονται μεταξύ άλλων σε παραδοχές για τη μελλοντική απόδοση των επενδύσεων, θνησιμότητα, διαχειριστικά έξοδα, επιλογές και εγγυήσεις, ατυχήματα και εξαγορές. Τα ασφαλιστικά αποθέματα του κλάδου ζημιών (βραχυπρόθεσμα συμβόλαια) προσδιορίζονται με τη χρήση ιστορικών στοιχείων για ζημιές. Οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται αναθεωρούνται τακτικά, με τη βοήθεια πιστοποιημένων αναλογιστών ώστε να είναι συμβατές με τις τρέχουσες συνθήκες. Επιπλέον ζημιές που προέρχονται από την αναθεώρηση των παραδοχών βαρύνουν τα αποτελέσματα της περιόδου.

Η Διοίκηση παρακολουθεί σε συνεχή βάση την πιθανότητα αλλαγών στις εκτιμήσεις ζημιών, ώστε τα αποθέματα σε κάθε περίοδο να βρίσκονται στο επιθυμητό επίπεδο βάσει των τρεχουσών συνθηκών.

Έλεγχος απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς, και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Στην Σημείωση 2.4.10 περιγράφεται αντίστοιχα ο τρόπος με τον οποίο ελέγχεται το ενδεχόμενο απομείωσης των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές οικονομικές καταστάσεις. Ο έλεγχος αυτός απαιτεί τη διενέργεια παραδοχών και εκτιμήσεων, για τις οποίες η διοίκηση πιστεύει ότι αντικατοπτρίζουν τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και επιπλέον, είναι ανάλογες των κινδύνων που απορρέουν από τα περιουσιακά στοιχεία που εξετάζονται. Ωστόσο, διαφορετικές εκτιμήσεις και παραδοχές θα οδηγούσαν σε διαφορετικά αποτελέσματα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων

Ο Όμιλος θεωρεί την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων ως βασικό παράγοντα για την ικανότητά του να αποφέρει σημαντικές αποδόσεις σε βάθος χρόνου στους μετόχους του. Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος χρησιμοποιεί σημαντικό μέρος των πόρων του, προκειμένου να αναβαθμίσει τις πολιτικές, τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τις υποδομές του ώστε να διασφαλίζεται η

συμμόρφωση με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, καθώς και τις επιταγές της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία.

4.1 Πολιτική διαχείρισης κινδύνων

Ο Όμιλος στοχεύει στην υιοθέτηση πρακτικών αναφορικά με τη διακυβέρνηση της διαχείρισης κινδύνων, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές οδηγίες και εποπτικές απαιτήσεις, όπως προσδιορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του Ομίλου.

Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποτελείται από διάφορα συστατικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει συστήσει την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, η οποία εποπτεύει όλες τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων στον Όμιλο. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου, αναφέρονται αρμοδίως στη Διεύθυνση Ελέγχου και Δομής Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.) και στη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων της Τράπεζας και του Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.), των οποίων προϊστάται ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων (Chief Risk Officer). Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης έχει την ευθύνη για όλα τα θέματα συμμόρφωσης σε εσωτερικούς και εξωτερικούς κανόνες, όπως η ισχύουσα Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία και εποπτικοί κανονισμοί. Η μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας και του Ομίλου, η οποία αναφέρεται απευθείας στο Διοικητικό Συμβούλιο, μέσω της Επιτροπής Ελέγχου, συμπληρώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων, δρώντας ως ανεξάρτητο ελεγκτικό όργανο, και επικεντρώνεται στην αποτελεσματικότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και του περιβάλλοντος ελέγχου.

4.1.1 Επιτροπή διαχείρισης κινδύνων

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων διαμορφώνει και εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) τη στρατηγική ανάληψης κινδύνων και διαχείρισης των κεφαλαίων της Τράπεζας και του Ομίλου σε ετήσια βάση. Επιπλέον, καθορίζει τις αρχές και εγκρίνει τις πολιτικές που διέπουν τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων και παρακολουθεί την εφαρμογή και τα αποτελέσματά τους.

Η Επιτροπή, από 19 Δεκεμβρίου 2013, αποτελείται αποκλειστικά από μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ., τα οποία είναι τουλάχιστον τρία σε αριθμό και στην πλειοψηφία τους (συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου) είναι ανεξάρτητα μέλη του Δ.Σ., σύμφωνα με τον ορισμό της ανεξαρτησίας που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας. Τα μέλη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζονται από το Δ.Σ. της Τράπεζας κατόπιν εισηγήσεων της Επιτροπής Εταιρικής Διακυβέρνησης και Υποψηφιοτήτων.

Η Επιτροπή έχει την ευθύνη της αξιολόγησης των αναφορών και της συνολικής έκθεσης σε κίνδυνο της Τράπεζας και του Ομίλου σε τακτική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την εγκεκριμένη

Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων και το εγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο του Ομίλου. Στην Επιτροπή εισηγείται ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (Chief Risk Officer – CRO).

4.1.2 Διαχείριση κινδύνων Ομίλου

Η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη έμφασης στη διαχείριση των κινδύνων και διαθέτει δύο εξειδικευμένες μονάδες, τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. και τη Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο., με σκοπό τη μέτρηση, ανάλυση και διαχείριση των κινδύνων που ανακύπτουν από όλες τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Όλες οι μονάδες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αναφέρονται δεόντως στις δύο εν λόγω μονάδες της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας της, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. έχει ως αποστολή:

- Την εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα πιστωτικού κινδύνου με κύρια έμφαση στα συστήματα διαβάθμισης, υποδείγματα αξιολόγησης και παραμέτρους κινδύνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- Τον καθορισμό κατευθύνσεων για την ανάπτυξη των μεθοδολογιών αξιολόγησης για την Αναμενόμενη Ζημία και τις παραμέτρους της, για παράδειγμα την Πιθανότητα Αθέτησης, την Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης και τα ανοίγματα σε Αθέτηση για κάθε τομέα της εταιρικής και λιανικής τραπεζικής.
- Την αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου, που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου καθώς και την περιοδική επικύρωσή τους, και
- Τον υπολογισμό του εποπτικού και εσωτερικού Κεφαλαίου που απαιτείται για την κάλυψη όλων των κινδύνων και την κατάρτιση των σχετικών κανονιστικών και εποπτικών αναφορών.

Αντίστοιχα, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. έχει ως αποστολή:

- Το σχεδιασμό, εξειδίκευση, εισηγήση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνου αγοράς, αντισυμβαλλομένου, ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας,
- Την αξιολόγηση της επάρκειας των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης των παραπάνω κινδύνων που αναλαμβάνει η Τράπεζα και τα πιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου και την περιοδική επικύρωσή τους,

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

- Τη διενέργεια ανεξάρτητων αποτιμήσεων χρηματοοικονομικών προϊόντων και λοιπών στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού της Τράπεζας και του Ομίλου, και
- Τον τακτικό χειρισμό, συναφών με τους κινδύνους αγοράς, αντισυμβαλλομένου, ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου θεμάτων, στο πλαίσιο των κατευθύνσεων και των ειδικών αποφάσεων της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας και του Συμβουλίου Διαχειριστικής Πολιτικής (ALCO).

Η οργανωτική διάρθρωση κάθε μίας εκ των δύο Διευθύνσεων περιλαμβάνει συγκεκριμένες Υποδιευθύνσεις, ανάλογα με την κατηγορία του αναλαμβανόμενου κινδύνου και το φάσμα των αρμοδιοτήτων της. Αναλυτικά, η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο. περιλαμβάνει:

- την Υποδιεύθυνση Ελέγχου Πιστωτικού Κινδύνου,
- την Υποδιεύθυνση Ανάλυσης και Διοικητικής Πληροφόρησης Κινδύνων,
- την Υποδιεύθυνση Κεφαλαιακών Αναφορών, και
- το Τμήμα Επικύρωσης Υποδειγμάτων.

Αντιστοίχως, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. απαρτίζεται από:

- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αγοράς και Κινδύνου Ρευστότητας,
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου Αντισυμβαλλομένου, και
- την Υποδιεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνου.

Των ανωτέρω Διευθύνσεων προϊστάται ο Βοηθός Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων.

4.1.3 Διαχείριση ενεργητικού - παθητικού

Οι πολιτικές διαχείρισης του ενεργητικού/παθητικού και των κινδύνων του Ομίλου αποσκοπούν στη σύνθεση του ισολογισμού κατά τρόπο που αφενός να περιορίζεται ο κίνδυνος ρευστότητας και η έκθεση σε συναλλαγματικό και επιτοκιακό κίνδυνο και

4.2 Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας εξαιτίας αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να ανταποκριθεί στους όρους και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από οποιαδήποτε συμβατική του υποχρέωση. Προέρχεται από τις πιστοδοτικές δραστηριότητες καθώς και συναφείς δραστηριότητες που δημιουργούν έκθεση σε κίνδυνο αθέτησης, όπως οι δραστηριότητες του Ομίλου σε χρηματιστηριακές αγορές, αγορές κεφαλαίου και εκκαθαρίσεις συναλλαγών. Αυτός είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει ο Όμιλος. Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών διενεργείται ξεχωριστά από την Τράπεζα και από κάθε μία από τις θυγατρικές της. Το σύνολο των διαδικασιών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών που εφαρμόζονται από τις θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου, συντονίζεται από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

4.2.1 Διαδικασίες διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου

Οι πιστοδοτικές λειτουργίες του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- Κριτήρια πιστοδοτήσεων σαφώς προσδιορισμένα, βάσει της συγκεκριμένης αγοράς που στοχοθετείται, τα χαρακτηριστικά των δανειοληπτών ή αντισυμβαλλομένων, καθώς και του

αφετέρου να δίνεται στον Όμιλο η δυνατότητα να εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες της αγοράς, οι οποίες θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στην κερδοφορία του.

Η πολιτική διαχείρισης ενεργητικού/παθητικού της Τράπεζας και των θυγατρικών της σχεδιάζεται και εφαρμόζεται από κάθε εταιρεία του Ομίλου ξεχωριστά, ενώ η ALCO χαράζει τη γενικότερη πολιτική για τη διαχείριση του Ενεργητικού και Παθητικού. Η ALCO χαράζει τη στρατηγική και πολιτική της Τράπεζας σε θέματα διάρθρωσης και διαχείρισης των στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού (Asset Liability Management), λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες συνθήκες στις αγορές και τα όρια κινδύνου που η Τράπεζα έχει ορίσει. Η ALCO συνεδριάζει τουλάχιστον μια φορά το μήνα και απαρτίζεται από τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλους και τους Γενικούς Διευθυντές που εμπλέκονται στην κατανομή των περιουσιακών στοιχείων και τη διαχείριση των κινδύνων της Τράπεζας. Η διαχείριση Ενεργητικού/Παθητικού σε ημερήσια βάση έχει ανατεθεί στη Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματοαγοράς της Τράπεζας, η οποία απαρτίζεται από διάφορες μονάδες. Οι θυγατρικές του Ομίλου ασκούν παρεμφερή πολιτική διαχείρισης Ενεργητικού/Παθητικού με αυτή της Τράπεζας.

4.1.4 Εσωτερικός έλεγχος

Ο εσωτερικός έλεγχος, σε επίπεδο Ομίλου στοχεύει στην διενέργεια ελεγκτικών και συμβουλευτικών δραστηριοτήτων, σχεδιασμένων να προσθέτουν αξία και να βελτιώνουν τις λειτουργίες.

4.1.5 Διαχείριση συγκεκριμένων κινδύνων

Οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου διαχωρίζουν τα ακόλουθα είδη κινδύνων που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά στοιχεία: πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς, κίνδυνο ρευστότητας και ασφαλιστικό κίνδυνο, όπως αναλύονται παρακάτω.

σκοπού, του είδους της χρηματοδότησης, και της πηγής αποπληρωμής της.

- Όρια πιστοδοτήσεων τα οποία επιτρέπουν την ομαδοποίηση και τη σύγκριση σε διάφορα επίπεδα, όλων των διαφορετικών μορφών έκθεσης σε κίνδυνο.
- Θεσμοθετημένες και σαφώς οριοθετημένες διαδικασίες έγκρισης νέων πιστοδοτήσεων, καθώς και αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και αναχρηματοδότησης των υφιστάμενων πιστοδοτήσεων.

Ο Όμιλος τηρεί διαδικασίες υποστήριξης, μέτρησης της ποιότητας και παρακολούθησης των πιστοδοτήσεων σε συνεχή βάση, στις οποίες περιλαμβάνονται ειδικότερα:

- Τεκμηριωμένες πολιτικές διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων.
- Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης κινδύνων.
- Συστήματα πληροφορικής και αναλυτικές στατιστικές μέθοδοι που υποστηρίζουν την αποτίμηση των εγγενών πιστωτικών κινδύνων, για όλες τις σχετικές δραστηριότητες.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας του Ομίλου για τις διαδικασίες που αφορούν την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, περιλαμβάνουν:

- Κατάλληλη διαχείριση των λειτουργιών πιστοδοτήσεων.
- Τακτικές και έγκαιρες διορθωτικές ενέργειες για τη διαχείριση των προβληματικών πιστοδοτήσεων.
- Ανεξάρτητη αξιολόγηση των διαδικασιών διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, ειδικότερα όσον αφορά τα συστήματα / υποδείγματα διαχείρισης πιστωτικών κινδύνων που εφαρμόζονται στον Όμιλο.

4.2.2 Μέτρηση Πιστωτικού Κινδύνου, Παρακολούθηση και Εσωτερικές Διαβαθμίσεις

Η διαδικασία αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών της Τράπεζας καθορίζεται κεντρικά από τη Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο., η οποία συνεργάζεται στενά με τη Διεύθυνση Πίστης και τις πιστοδοτικές Διευθύνσεις που είναι υπεύθυνες για συγκεκριμένες κατηγορίες πιστοδοτήσεων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συστήματα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, με βάση τα χαρακτηριστικά των δανειακών χαρτοφυλακίων τα οποία ελέγχονται συστηματικά και επικυρώνονται ετησίως. Συγκεκριμένα:

Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο

Η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα ενιαίο σύστημα διαβάθμισης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το οποίο –μετά από τη λήψη της απαιτούμενης έγκρισης και πιστοποίησής του από την Τράπεζα της Ελλάδος– χρησιμοποιείται για την ποσοτικοποίηση των παραμέτρων κινδύνου, όπως η Πιθανότητα Αθέτησης και εξυπηρετεί την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου. Οι κανόνες ταξινόμησης των επιχειρηματικών πιστούχων σε βαθμίδες παρουσιάζονται με λεπτομέρεια στην Πιστωτική Πολιτική για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Συνοπτικά, αναφέρουμε ότι η κλίμακα διαβάθμισης σχετίζεται με την Πιθανότητα Αθέτησης του αντισυμβαλλομένου πιστούχου και περιλαμβάνει συνολικά 21 βαθμίδες, από τις οποίες οι 19 αντιστοιχούν σε πιστούχους που δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και οι 2 σε πιστούχους οι οποίοι έχουν περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης. Διαφορετικά χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι του ίδιου πιστούχου, ταξινομούνται στην ίδια βαθμίδα, ανεξάρτητα από τις τυχόν διαφορές μεταξύ των πιστοδοτικών τους χαρακτηριστικών (λ.χ. είδος ανοίγματος, προσφερόμενες εξασφαλίσεις κ.λπ.). Η διαδικασία ταξινόμησης πραγματοποιείται τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αλλά και όποτε προκύπτουν νέες πληροφορίες ή δημοσιεύονται πρόσφατα οικονομικά στοιχεία, που δύνανται να επηρεάσουν τον αναληφθέντα κίνδυνο. Για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τέσσερα υποδείγματα, τα οποία υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας Risk Analyst (RA) που αναπτύχθηκε από την Moody's. Οι επιχειρηματικοί πιστούχοι, αξιολογούνται μέσω των κάτωθι μοντέλων:

1. Μοντέλο Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων (ΜΑΕΠ): Αποτελεί «Υβριδικό» σύστημα διαβάθμισης το οποίο υλοποιείται μέσω της πλατφόρμας Risk Analyst (αποτελεί την αναβαθμισμένη έκδοση του λογισμικού Moody's Risk Advisor) η χρήση του οποίου εστιάζεται σε εταιρείες με πλήρη οικονομικά στοιχεία.

2. Εμπειρικό Υπόδειγμα πιστούχων χωρίς οικονομικά στοιχεία: Με τη χρήση του Υποδείγματος αξιολογούνται πιστούχοι που αποτελούν ειδικές περιπτώσεις (λ.χ. νεοσύστατες επιχειρήσεις χωρίς πλήρη οικονομικά στοιχεία, κοινοπραξίες τεχνικών εταιρειών, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.) για τους οποίους δεν είναι δυνατή η χρήση του ΜΑΕΠ.
3. Απλουστευμένη Μεθοδολογία Ειδικών Συντελεστών Στάθμισης Κινδύνων – 'Ειδικός Δανεισμός': Μέσω αυτών αξιολογούνται προτάσεις πιστοδοτήσεων μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.
4. Σκοροκάρτα Αξιολόγησης Επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία: Χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση νεοιδρυθεισών επιχειρήσεων καθώς και μικρότερων επιχειρήσεων με περιορισμένα οικονομικά στοιχεία, που τηρούν Βιβλία Β' Κατηγορίας.

Με τη χρήση των υποδειγμάτων παράγονται σε τακτή βάση ταξινομήσεις των πιστούχων (ή των πιστοδοτήσεων στην περίπτωση μεγάλων και σύνθετων έργων υποδομής), οι οποίες στη συνέχεια αντιστοιχίζονται σε μία μοναδική Πιθανότητα Αθέτησης. Τα μοντέλα επικυρώνονται σε ετήσια βάση και βαθμονομούνται όποτε κριθεί απαραίτητο.

Λιανική Τραπεζική

Η διαχείριση πιστωτικού κινδύνου για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής ξεκινά από την εγκριτική διαδικασία, η οποία είναι πλήρως κεντροποιημένη γεγονός που διασφαλίζει την διάκριση ρόλων και την ομοιόμορφη εφαρμογή των πιστοδοτικών κανόνων. Κάθε αίτημα χρηματοδότησης αξιολογείται με τη χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων έγκρισης (application scorecards). Στη συνέχεια, και καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων λιανικής, παρακολουθείται σε τακτική βάση η συμπεριφορά αποπληρωμής του πιστούχου μέσω στατιστικών συμπεριφορικών υποδειγμάτων (behavioral scorecards). Η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο συντάσσει μηνιαίες αναφορές για την ποιότητα των χαρτοφυλακίων προς τη Διοίκηση και προτείνει μέτρα διαχείρισης και άμβλυνσης του πιστωτικού κινδύνου στις περιπτώσεις όπου κρίνεται απαραίτητο.

Ειδικά το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων, παρακολουθείται με τη χρήση πιο εξελιγμένων μεθόδων, δεδομένου ότι η Τράπεζα έχει υιοθετήσει την εφαρμογή της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων από το 2008 για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου για τα ανοίγματα δανείων με εμπράγματη εξασφάλιση κατοικίας. Το πρώτο μοντέλο Πιθανότητας Αθέτησης στεγαστικών δανείων αναπτύχθηκε το 2007, επαναβαθμονομήθηκε το 2012 και η διακριτική του ικανότητα παρακολουθείται τακτικά. Η χρήση του για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Κάθε άνοιγμα αξιολογείται από το μοντέλο Πιθανότητας Αθέτησης σε μηνιαία βάση και ταξινομείται σε μία από τις 10 κατηγορίες με κοινά χαρακτηριστικά κινδύνου. Κάθε κατηγορία λαμβάνει μία διαφορετική Πιθανότητα Αθέτησης. Όλα τα αθετημένα ανοίγματα λαμβάνουν Πιθανότητα Αθέτησης 100%.

Το μοντέλο Ζημίας σε Περίπτωση Αθέτησης για τα στεγαστικά δάνεια αναπτύχθηκε εσωτερικά το 2010. Το μοντέλο χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το πρώτο τμήμα υπολογίζει την πιθανότητα ένας λογαριασμός δανείου να επιστρέψει σε ενήμερη κατάσταση ενώ το δεύτερο μετρά την ζημιά, η οποία υπολογίζεται με βάση τις μελλοντικές ταμειακές εισροές. Το μοντέλο λαμβάνει υπόψη τη λήξη του δανείου, τον τύπο του προϊόντος, τη συμπεριφορά του

οφειλέτη (π.χ. εάν υπήρξαν καθυστερήσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών στο ιστορικό πληρωμών) καθώς και τους δείκτες καθυστέρησης. Η προσέγγιση που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση των ανακτήσεων επιτρέπει στην Τράπεζα να επεκτείνει τον ορίζοντα είσπραξης του χρέους της σε 15 έτη για τα στεγαστικά δάνεια. Το υπόδειγμα Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ/LGD) επικυρώθηκε και βαθμονομήθηκε το 2012 και υποβλήθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Αναφορικά με τις πιστοδοτήσεις προς Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις, ακολουθείται η ίδια με το Επιχειρηματικό Χαρτοφυλάκιο βασική αρχή αξιολόγησης και παρακολούθησής τους. Όλα τα αιτήματα πιστοδότησης αξιολογούνται κατά την αρχική τους έγκριση, και στη συνέχεια με ετήσια τουλάχιστον συχνότητα, καθώς και κατά τις ημερομηνίες ανανέωσης των πιστοδοτικών πλαισίων. Η αξιολόγηση στηρίζεται στο Υπόδειγμα Αξιολόγησης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (YAMME), μέσω του οποίου παράγεται μια τελική αξιολογική βαθμίδα που στη συνέχεια αντιστοιχίζεται σε μία Πιθανότητα Αθέτησης και χρησιμοποιείται επίσημα από την αρμόδια πιστοδοτική μονάδα κατά την εγκριτική διαδικασία, από τα τέλη του 2010 και εφεξής. Το YAMME αναθεωρήθηκε το 2012 με την προσθήκη μιας νέας ανεξάρτητης μεταβλητής που εξετάζει τη συμπεριφορά του πιστούχου σε όλους τους δανειακούς και καταθετικούς του λογαριασμούς, σταθμίζει ένα πλήθος μεταβλητών (λ.χ. εμφανιζόμενες καθυστερήσεις, χρήση ορίων κ.λ.π.) παράγοντας αυτόματα σε μηνιαία βάση ένα «συμπεριφορικό σκορ». Η προσθήκη αυτή, αύξησε σημαντικά την προβλεπτική ικανότητα του Υποδείγματος.

Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις πιστοδοτήσεις της Επιχειρηματικής Τραπεζικής, οι πιστοδοτήσεις προς ΜΜΕ καλύπτονται από αναγνωρίσιμες εξασφαλίσεις όπως βάρη επί επιχειρηματικών ή αστικών ακινήτων, ενεχυρίαση επιταγών – συναλλαγματικών και λοιπών ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Το υπόδειγμα Ζημιάς σε Περίπτωση Αθέτησης (ΖΠΑ/LGD) εκτιμά τη δυνητική ζημία για την Τράπεζα σε περίπτωση που ένας πιστούχος περιέλθει σε αθέτηση. Η ανάλυση πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο γίνεται η εκτίμηση της πιθανότητας επιστροφής του πιστούχου σε ενήμερη μορφή εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, ενώ στο δεύτερο εκτιμάται η ζημία που θα προκύψει για την Τράπεζα εφόσον πραγματοποιηθεί η καταγγελία των δανειακών συμβάσεων του πιστούχου. Το αποτέλεσμα αυτών είναι η Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης. Η υπολογιστική διαδικασία επικεντρώνεται στη συμπεριφορά αποπληρωμής του πιστούχου κατά την αποπληρωμή των υποχρεώσεών του, στην ύπαρξη ή μη υπέγγυου ακινήτου ή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς και στο ύψος του συνολικού ανοίγματος. Κάθε επιχείρηση που εμπίπτει στο εξεταζόμενο χαρτοφυλάκιο, λαμβάνει με τον τρόπο αυτό μία ακριβή εκτίμηση της ΖΠΑ.

Τέλος, αντίστοιχα με την Τράπεζα, οι θυγατρικές χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό στατιστικών και εμπειρικών υποδειγμάτων για τη μέτρηση, διαχείριση και έγκριση του πιστωτικού κινδύνου τόσο για το επιχειρηματικό όσο και για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής. Αρμόδια για την επιλογή, ανάπτυξη, επικύρωση και βαθμονόμηση σε ετήσια βάση των εν λόγω συστημάτων διαβάθμισης είναι η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

4.2.3 Διαχείριση Σημαντικής Συγκέντρωσης Κινδύνου

Η Τράπεζα διαχειρίζεται τη χορήγηση πιστοδοτήσεων, ελέγχει την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζει την κανονιστική της συμμόρφωση, μέσω ενός συστήματος εσωτερικών ορίων,

αρμόδια για τη θέσπιση, την παρακολούθηση καθώς και την τήρηση του οποίου είναι η Δ.Ε.Δο.Κ.Τ.&Ο.

Κύριο μέσο ελέγχου του κινδύνου συγκέντρωσης του Επιχειρηματικού Χαρτοφυλακίου, αποτελούν τα Ανώτατα Όρια Πιστούχου τα οποία εκφράζουν το ανώτατο επιτρεπτό επίπεδο έκθεσης σε κίνδυνο ανά πιστούχο, για δεδομένη αξιολογική βαθμίδα και Κλαδικά Όρια. Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων εγκρίνει τα ανώτατα αυτά όρια, η αναθεώρηση των οποίων γίνεται σε ετήσια βάση. Όλες οι υπερβάσεις επί των θεσπισθέντων εσωτερικών ορίων, πρέπει να λάβουν την έγκριση από ένα υψηλότερο επίπεδο εγκριτικού οργάνου, σύμφωνα με τις καθορισμένες ευχέρειες, όπως αυτές ορίζονται στην οικεία Πιστωτική Πολιτική.

Ο πιστωτικός κίνδυνος συγκέντρωσης που απορρέει από σημαντική έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο έναντι ενός αντισυμβαλλομένου ή ομάδας αντισυμβαλλομένων κοινού επιχειρηματικού ενδιαφέροντος, των οποίων η πιθανότητα αθέτησης εξαρτάται από κοινούς παράγοντες κινδύνου, παρακολουθείται μέσω των αναφορών των Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων (ΜΧΑ) και Μεγάλων Οφειλετών (ΜΟ).

Τέλος, στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου, η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μεθοδολογία για τον υπολογισμό του κινδύνου που προκύπτει από τη συγκέντρωση πιστοδοτικών ανοιγμάτων σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (κλαδικός κίνδυνος συγκέντρωσης), όσο και από αυτή σε μεμονωμένους οφειλέτες. Πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις υπολογίζονται, εφόσον είναι απαραίτητο, με σκοπό την προσαρμογή της κεφαλαιακής επάρκειας, για την ουσιαστικότερη αντιμετώπιση του εκτιμώμενου κινδύνου συγκέντρωσης.

4.2.4 Πολιτική προβλέψεων και απομείωσης

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει μια πολιτική διενέργειας προβλέψεων και διαγραφών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων η οποία εφαρμόζεται επίσης και απ' όλες τις θυγατρικές. Η πολιτική αυτή καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαδικασία αξιολόγησης. Η πολιτική προβλέψεων και απομείωσης που ακολουθεί ο Όμιλος περιγράφεται στη Σημείωση 2.14. Επιπλέον, έχει συσταθεί η Επιτροπή Προβλέψεων Απομείωσης και Διαγραφών Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων η οποία εξετάζει και αποφασίζει το ποσό των προβλέψεων τόσο για τους πελάτες που αξιολογούνται σε ατομική όσο και για τα χαρτοφυλάκια που εξετάζονται και σε συλλογική βάση. Τα Μέλη της επιτροπής είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος και οι Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλοι.

4.2.5 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το χείριστο σενάριο έκθεσης του Ομίλου και της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 αντίστοιχα, πριν ληφθούν υπόψη τυχόν ληφθείσες εξασφαλίσεις και λοιπές τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου. Για να εκτιμηθεί η επίδραση του κινδύνου όπως παρατίθεται κατωτέρω, για τα εντός ισολογισμού περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν τα λογιστικά υπόλοιπα όπως αυτά εμφανίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο πριν τη λήψη εξασφαλίσεων και λοιπών τεχνικών μείωσης πιστωτικού κινδύνου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.227	2.799	2.579	2.927
Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο (Σημείωση 19)	1.857	2.466	1.851	2.125
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.482	4.077	4.466	4.074
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (Σημείωση 21)	41.643	45.375	38.166	39.750
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων (Σημείωση 22)	12.484	15.688	10.117	13.364
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες (Σημείωση 28)	105	105	-	-
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού (Σημείωση 29)	1.534	1.460	1.327	1.226
Δανειακές δεσμεύσεις (Σημείωση 37)*	3.157	3.487	3.574	3.675
Σύνολο	67.489	75.457	62.080	67.141

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2016, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2016 ποσό €5.768 εκατ. για τον Όμιλο (2015: €5.738 εκατ.) και ποσό €5.268 εκατ. για την Τράπεζα (2015: €5.030 εκατ.).

4.2.6 Εξασφαλίσεις και άλλες τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου

Κίνδυνος αντισυμβαλλομένου

Ο κίνδυνος αντισυμβαλλομένου σε επίπεδο Ομίλου προέρχεται από τις διαπραγματικές συναλλαγές χρηματοδότησης, με ή χωρίς εξασφάλιση, και τις λοιπές συναλλαγές σε εξωχρηματοπιστωτικά παράγωγα και έγκειται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου σε μία συναλλαγή να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις. Για την αποτελεσματική διαχείριση του εν λόγω κινδύνου, η Τράπεζα έχει θεσπίσει πλαίσιο ορίων αντισυμβαλλομένου, για τον καθορισμό και την παρακολούθηση του οποίου την ευθύνη έχει η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο.

Τα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου καθορίζονται βάσει της πιστοληπτικής διαβάθμισης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την κατηγορία προϊόντος. Οι πιστοληπτικές διαβαθμίσεις παρέχονται από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης Moody's και Standard & Poor's. Σύμφωνα με την πολιτική της Τράπεζας, σε περίπτωση που οι οίκοι διαφωνούν ως προς την πιστοληπτική αξιολόγηση ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνεται υπόψη η χαμηλότερη διαβάθμιση.

Τα όρια αντισυμβαλλομένου καλύπτουν όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στα οποία δραστηριοποιείται η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς στη διαπραγματική αγορά. Το πλαίσιο ορίων αναθεωρείται σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τις επιχειρηματικές ανάγκες της Τράπεζας και τις επικρατούσες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Παρόμοια δομή ορίων για τη διαχείριση του κινδύνου αντισυμβαλλομένου εφαρμόζεται από όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

Ο Όμιλος, με στόχο τον περιορισμό του εν λόγω κινδύνου, τυποποιεί τις σχέσεις του με τους αντισυμβαλλομένους μέσω συμβάσεων International Swaps and Derivatives Association ("ISDA") και Global Master Repurchase Agreement ("GMRA"), οι οποίες εμπεριέχουν όλους τους απαιτούμενους όρους σχετικά με τον συμψηφισμό των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων. Επιπρόσθετα, έχει συνάψει με το σύνολο σχεδόν των αντισυμβαλλομένων του που είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA). Με τις συμβάσεις αυτές τίθενται οι όροι και διασφαλίζεται η αμοιβαία παροχή εξασφαλίσεων (μετρητά ή χρεωστικοί τίτλοι) σε ημερήσια βάση σύμφωνα με την τρέχουσα αξία κάθε προϊόντος.

Ο Όμιλος αποφεύγει να αναλαμβάνει θέσεις σε παράγωγα προϊόντα, των οποίων οι αξίες των υποκείμενων στοιχείων έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την πιστοληπτική ποιότητα του αντισυμβαλλομένου (wrong-way-risk).

Η εκτίμηση της έκθεσης σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εξαρτάται από τον τύπο του χρηματοοικονομικού προϊόντος. Για διαπραγματικές τοποθετήσεις, η έκθεση σε κίνδυνο ισούται με την ονομαστική αξία κάθε συναλλαγής. Για εξωχρηματοπιστωτικές συναλλαγές, η έκθεση σε κίνδυνο αντισυμβαλλομένου υπολογίζεται με βάση τους Συντελεστές Πιστωτικού Ισοδυναμίου που αντιστοιχούν στη διάρκεια των εν λόγω συναλλαγών και τον τύπο της συναλλαγής.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η συνηθέστερη πρακτική που χρησιμοποιεί ο Όμιλος στη μείωση του πιστωτικού κινδύνου σχετικά με δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών είναι η λήψη εξασφαλίσεων. Ο Όμιλος έχει θέσει σε εφαρμογή οδηγίες σχετικά με την αποδοχή συγκεκριμένων κατηγοριών εξασφαλίσεων, όπως αυτές περιγράφονται στα κείμενα των εσωτερικών κανονισμών πιστοδοτήσεων και πιστωτικών πολιτικών των χαρτοφυλακίων. Αναλυτικότερα, στις πιστωτικές πολιτικές αναφέρονται διακριτά όλες οι αποδεκτές για εποπτικούς σκοπούς εξασφαλίσεις ως μορφές πιστωτικής προστασίας, οι βασικότερες κατηγορίες των οποίων είναι οι ακόλουθες:

Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας

- Οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και βιομηχανοστάσια

Χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις

- Μετρητά
- Απαιτήσεις εκχωρημένες
- Ενεχυρίαση επί χρηματοοικονομικών μέσων όπως χρεωστικών και μετοχικών τίτλων

Λοιπές εξασφαλίσεις

- Κρατικές και τραπεζικές εγγυήσεις, πλοία, εξοπλισμός, αποθέματα, λοιπές εξασφαλίσεις

Λοιπές εγγυήσεις

- Προσωπικές, Εταιρικές, Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Τομέα και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Λοιπές

Η Τράπεζα με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης και παρακολούθησης των εξασφαλίσεων που λαμβάνονται σε ασφάλεια επιχειρηματικών πιστοδοτήσεων και δανείων προς ιδιώτες, αλλά και για την κάλυψη των απαιτήσεων του εποπτικού πλαισίου έχει αναπτύξει μηχανογραφικό σύστημα διαχείρισης των εξασφαλίσεων. Μέσω του εν λόγω συστήματος παρέχεται η δυνατότητα άντλησης πληροφόρησης για τις εξασφαλίσεις σε διάφορα επίπεδα, παρακολουθούνται στοιχεία που είναι ουσιώδη για την ποιοτική αξιολόγηση της εξασφάλισης καθώς και στοιχεία που επιτρέπουν το διαρκή υπολογισμό της αξίας της (κατά την εισαγωγή της και την τρέχουσα) και κατ' επέκταση τον αυτόματο προσδιορισμό της διασφαλιστικής αξίας της εξασφάλισης.

Επιπλέον, μέσω του συστήματος διαχείρισης των εξασφαλίσεων παρέχεται η δυνατότητα άμεσης πληροφόρησης για τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί ανά εγγυητή από εγγυήσεις επί πιστοδοτήσεων. Στο σύστημα καταχωρούνται στοιχεία που επιτρέπουν τον ακριβή προσδιορισμό της εγγύησης, με κύριους τύπους εγγυήσεων να είναι οι ακόλουθοι:

- Εγγυήσεις Τραπεζών

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται πολύ καλής μορφής κάλυψη πιστωτικών κινδύνων και παρέχεται με έκδοση εγγυητικών επιστολών και ενέγγυων πιστώσεων από Τράπεζες του εσωτερικού ή εξωτερικού.

- Εγγύηση Δημοσίου

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση, εφόσον παρέχεται χωρίς επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους, που η τήρησή τους αφορά σε εξωτερικούς από την Τράπεζα παράγοντες.

- Εγγύηση ΕΤΕΑΝ (πρώην ΤΕΜΠΜΕ)

Η εξασφάλιση αυτή θεωρείται ρευστοποιήσιμη εξασφάλιση εφόσον η εγκριτική απόφαση του Ταμείου δεν περιλαμβάνει επιφυλάξεις, μελλοντικές αιρέσεις και ειδικούς όρους που αφορούν σε εξωτερικούς από την Τράπεζα παράγοντες.

Μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις και δάνεια σε επιχειρήσεις είναι γενικώς εξασφαλισμένα ενώ οι ανοιχτοί αλληλόχρεοι

λογαριασμοί σε ιδιώτες συνήθως δεν έχουν εξασφαλίσεις. Επιπρόσθετα, για να ελαχιστοποιηθεί η πιστωτική ζημία, ο Όμιλος ζητά πρόσθετες εξασφαλίσεις από τον αντισυμβαλλόμενο όταν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης για τα σχετικά δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών. Χρεωστικοί τίτλοι, έντοκα γραμμάτια και λοιπά αξιόγραφα γενικώς δεν έχουν εξασφαλίσεις.

Αποτίμηση εξασφαλίσεων

Σύμφωνα με την Πιστωτική Πολιτική της Τράπεζας, η ύπαρξη και η αξία των εξασφαλίσεων παρακολουθείται στενά. Η συχνότητα και ο στόχος των εκτιμήσεων καθορίζονται από τις αρμόδιες εγκριτικές υπηρεσίες και δεν υπερβαίνουν διάστημα δύο ετών. Οι αποτιμήσεις των εξασφαλίσεων επί ακινήτων συντονίζονται από το Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών της Τράπεζας, το οποίο είναι ανεξάρτητο από τις Διευθύνσεις Λιανικής και Εταιρικής Τραπεζικής. Οι αποτιμήσεις πραγματοποιούνται από εξειδικευμένους και κατάλληλα εκπαιδευμένους εξωτερικούς εκτιμητές, οι οποίοι διορίζονται από το Τμήμα. Όσον αφορά τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εσωτερικού, όλες οι εξασφαλίσεις με οικιστικά ακίνητα αναπροσαρμόζονται ετησίως με βάση έναν ανεξάρτητο δείκτη τιμών ακινήτων στην Ελλάδα (Propindex).

Επιπλέον, σύμφωνα με την μεθοδολογία του Ομίλου για το σχηματισμό προβλέψεων απομείωσης των χορηγήσεων σε μικρές επιχειρήσεις της επιχειρηματικής τραπεζικής, οι μονάδες που είναι υπεύθυνες για την εκτίμηση της απομείωσης πρέπει να διασφαλίζουν ότι σε περιπτώσεις που αναμένονται ταμειακές ροές από εκποίηση εξασφαλίσεων, η αποτίμησή αυτών των εξασφαλίσεων βασίζεται σε μια πρόσφατη (εντός του τρέχοντος έτους) ανεξάρτητη εκτίμηση από εξειδικευμένο εκτιμητή, εκτός εάν το ύψος του δανείου είναι σημαντικά χαμηλότερο από την αξία των εξασφαλίσεων.

Στις περιπτώσεις που η αξία των εξασφαλίσεων υπερβαίνει την αξία του δανείου, τότε η αξία της εξασφάλισης περιορίζεται στην αξία του δανείου προ προβλέψεων. Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων που λαμβάνονται για τον περιορισμό της έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, συνοψίζεται ως κάτωθι:

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Όμιλος

	31.12.2016					31.12.2015				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική Επιχειρηματική	16.801	221	1.200	18.222	11.659	18.027	316	1.513	19.856	10.733
Τραπεζική Δημόσιος Τομέας	5.308	915	3.947	10.170	8.848	6.127	1.582	3.808	11.517	7.958
Τομέας	73	15	157	245	29	78	21	331	430	39
Σύνολο	22.182	1.151	5.304	28.637	20.536	24.232	1.919	5.652	31.803	18.730

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων - Τράπεζα

	31.12.2016					31.12.2015				
	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων	Αξία εξασφαλίσεων				Αξία εγγυήσεων
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων		Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων	
Λιανική Τραπεζική Επιχειρηματική	15.645	192	1.144	16.981	11.659	16.502	190	1.374	18.066	10.733
Τραπεζική Δημόσιος Τομέας	3.960	864	3.342	8.166	8.672	4.605	1.278	2.605	8.488	7.768
Τομέας	73	15	155	243	29	78	21	330	428	39
Σύνολο	19.678	1.071	4.641	25.390	20.360	21.185	1.489	4.309	26.982	18.540

Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών δανείων

Ο Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών δανείων απεικονίζει την σχέση του δανείου και της αξίας του ακινήτου που κατέχεται ως εξασφάλιση. Παρακάτω απεικονίζεται ο Δείκτης για το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Μικρότερο από 50%	2.075	3.559	1.920	3.270
50%-70%	2.607	2.832	2.430	2.437
71%-80%	1.616	1.438	1.502	1.337
81%-90%	1.534	1.484	1.422	1.367
91%-100%	1.336	1.591	1.255	1.373
101%-120%	3.036	3.202	2.851	3.075
121%-150%	2.747	2.724	2.648	2.513
Μεγαλύτερο από 150%	3.041	2.425	2.888	2.266
Σύνολο	17.992	19.255	16.916	17.638
Μέσος όρος του Δείκτη	102,2%	93,9%	103,6%	94,9%

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

4.2.7 Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η πιστωτική ποιότητα των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών συνοψίζεται ως ακολούθως:

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα (1)	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	13.604	1.954	536	11.635	27.729	(331)	(6.283)	(6.614)	21.115	18.222
Στεγαστικά δάνεια	10.079	1.312	65	6.536	17.992	(22)	(2.267)	(2.289)	15.703	15.433
Καταναλωτικά δάνεια	2.015	350	51	2.327	4.743	(38)	(1.924)	(1.962)	2.781	627
Πιστωτικές κάρτες	510	75	1	460	1.046	(1)	(454)	(455)	591	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	1.000	217	419	2.312	3.948	(270)	(1.638)	(1.908)	2.040	2.162
Επιχειρηματική Τραπεζική	10.642	684	6.509	777	18.612	(3.857)	(900)	(4.757)	13.855	10.170
Μεγάλες επιχειρήσεις	7.553	383	3.798	141	11.875	(2.174)	(487)	(2.661)	9.214	6.104
Μεσαίες επιχειρήσεις	3.089	301	2.711	636	6.737	(1.683)	(413)	(2.096)	4.641	4.066
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.659	15	79	6	6.759	(63)	(23)	(86)	6.673	245
Ελλάδα	6.578	15	79	6	6.678	(63)	(23)	(86)	6.592	245
Άλλες χώρες	81	-	-	-	81	-	-	-	81	-
Σύνολο	30.905	2.653	7.124	12.418	53.100	(4.251)	(7.206)	(11.457)	41.643	28.637

(1) Στα μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα δάνεια συμπεριλαμβάνονται δάνεια εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα (1)	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση		Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
Λιανική Τραπεζική	14.542	2.173	604	13.138	30.457	(374)	(6.994)	(7.368)	23.089	19.856
Στεγαστικά δάνεια	10.414	1.528	129	7.184	19.255	(59)	(2.248)	(2.307)	16.948	16.743
Καταναλωτικά δάνεια	2.276	408	47	2.867	5.598	(37)	(2.433)	(2.470)	3.128	782
Πιστωτικές κάρτες	559	92	-	758	1.409	-	(709)	(709)	700	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	1.293	145	428	2.329	4.195	(278)	(1.604)	(1.882)	2.313	2.331
Επιχειρηματική Τραπεζική	11.676	957	7.086	1.145	20.864	(4.530)	(854)	(5.384)	15.480	11.517
Μεγάλες επιχειρήσεις	8.009	529	3.774	250	12.562	(2.457)	(323)	(2.780)	9.782	6.686
Μεσαίες επιχειρήσεις	3.667	428	3.312	895	8.302	(2.073)	(531)	(2.604)	5.698	4.831
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.787	8	93	9	6.897	(75)	(16)	(91)	6.806	430
Ελλάδα	6.680	8	93	9	6.790	(75)	(16)	(91)	6.699	429
Άλλες χώρες	107	-	-	-	107	-	-	-	107	1
Σύνολο	33.005	3.138	7.783	14.292	58.218	(4.979)	(7.864)	(12.843)	45.375	31.803

(1) Στα μη ληξιπρόθεσμα και μη απομειωμένα δάνεια συμπεριλαμβάνονται δάνεια εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

Ο Όμιλος παρακολουθεί ενεργά την ποιότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου του, χρησιμοποιώντας διάφορους δείκτες πιστωτικής ποιότητας. Οι μέρες καθυστέρησης είναι ο πιο σημαντικός δείκτης ποιότητας για τα χαρτοφυλάκια στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων καθώς και για το χαρτοφυλάκιο πιστωτικών καρτών. Σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική μας, ο αριθμός των ημερών σε καθυστέρηση είναι ο βασικός παράγοντας που εκτιμά ο Όμιλος κατά τον καθορισμό της ενδεδειγμένης διαχείρισης. Οι δείκτες που θεωρούνται ως πιο σημαντικοί για τις χορηγήσεις σε Μικρές Επιχειρήσεις καθώς και στην Επιχειρηματική Τραπεζική είναι ο αριθμός των ημερών σε καθυστέρηση και η πιστοληπτική διαβάθμιση. Η κλίμακα διαβάθμισης για την Επιχειρηματική Τραπεζική και τα δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις αντιστοιχεί σε πιθανότητα αθέτησης. Οι πελάτες που ταξινομούνται ως «Υψηλής διαβάθμισης» έχουν πολύ χαμηλή πιθανότητα αθέτησης (κάτω του 1%), εκείνοι που ταξινομούνται ως «Ικανοποιητικής διαβάθμισης» έχουν χαμηλή έως μέτρια πιθανότητα αθέτησης ενώ οι πελάτες που έχουν ταξινομηθεί ως «Υπό παρακολούθηση» έχουν υψηλότερη πιθανότητα αθέτησης.

31 Δεκεμβρίου 2016	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	11.933	1.257	414	13.604	10.102
Στεγαστικά δάνεια	9.567	503	9	10.079	9.152
Καταναλωτικά δάνεια	1.840	72	103	2.015	293
Πιστωτικές κάρτες	502	-	8	510	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	24	682	294	1.000	657
Επιχειρηματική Τραπεζική	2.064	6.787	1.791	10.642	5.733
Μεγάλες επιχειρήσεις	1.276	4.817	1.460	7.553	3.755
Μεσαίες επιχειρήσεις	788	1.970	331	3.089	1.978
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	8	6.295	356	6.659	194
Ελλάδα	8	6.214	356	6.578	194
Άλλες χώρες	-	81	-	81	-
Σύνολο	14.005	14.339	2.561	30.905	16.029

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	11.963	1.400	1.179	14.542	10.802
Στεγαστικά δάνεια	9.397	539	478	10.414	9.574
Καταναλωτικά δάνεια	1.992	86	198	2.276	404
Πιστωτικές κάρτες	552	-	7	559	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	22	775	496	1.293	824
Επιχειρηματική Τραπεζική	3.291	6.512	1.873	11.676	6.510
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.107	4.433	1.469	8.009	4.206
Μεσαίες επιχειρήσεις	1.184	2.079	404	3.667	2.304
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.280	147	360	6.787	376
Ελλάδα	6.266	54	360	6.680	375
Άλλες χώρες	14	93	-	107	1
Σύνολο	21.534	8.059	3.412	33.005	17.688

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			Ελλάδα		
				Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις				
1-30 μέρες	842	222	62	184	246	211	4	-	1.771
31-60 μέρες	298	61	9	21	65	23	-	-	477
61-90 μέρες	172	34	4	9	18	20	2	-	259
91-180 μέρες	-	1	-	-	31	5	-	-	37
Πάνω από 180 μέρες	-	32	-	3	23	42	9	-	109
Σύνολο	1.312	350	75	217	383	301	15	-	2.653
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.172	81	-	142	258	212	2	-	1.867

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις			Ελλάδα		
				Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις				
1-30 μέρες	941	242	69	100	241	276	1	-	1.870
31-60 μέρες	361	80	15	25	48	42	-	-	571
61-90 μέρες	224	51	8	12	108	35	-	-	438
91-180 μέρες	1	1	-	3	76	16	-	-	97
Πάνω από 180 μέρες	1	34	-	5	56	59	7	-	162
Σύνολο	1.528	408	92	145	529	428	8	-	3.138
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.358	108	-	95	421	217	1	-	2.200

Απομειωμένα δάνεια

Ως απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ορίζονται τα εξής:

- Δάνεια με ατομική αξιολόγηση
- Δάνεια με συλλογική αξιολόγηση με μια από τις παρακάτω ενδείξεις:
 - δάνεια για τα οποία οι τόκοι, το κεφάλαιο ή κάποιο άλλο ποσό σχετικό με το δάνειο βρίσκεται σε καθυστέρηση πάνω από 90 ημέρες.
 - δάνεια για τα οποία η Διοίκηση πιστεύει ότι υπάρχει αντικειμενική ένδειξη απομείωσης.

Μεταφορά των δανείων στη κατηγορία των μη απομειωμένων

Τα απομειωμένα δάνεια μπορούν να χαρακτηριστούν ως μη απομειωμένα εφόσον υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις που δικαιολογούν την αποκατάσταση των δανείων αυτών. Γενικώς τα δάνεια μπορούν να αποκατασταθούν ως μη απομειωμένα όταν η κατάσταση του πελάτη έχει βελτιωθεί τόσο ώστε να είναι πιθανή η πλήρης αποπληρωμή σύμφωνα με τους αρχικούς ή τους τυχόν τροποποιημένους συμβατικούς όρους.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα		
Ενήμερα	843	197	-	188	530	257	12	-	2.027
1-30 μέρες	78	15	-	22	98	84	-	-	297
31-60 μέρες	52	8	-	13	106	45	-	-	224
61-90 μέρες	39	6	-	7	68	34	-	-	154
91-180 μέρες	222	24	9	34	17	43	-	-	349
Πάνω από 180 μέρες	3.177	206	7	597	693	868	7	-	5.555
Σύνολο	4.411	456	16	861	1.512	1.331	19	-	8.606
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.109	253	-	1.363	2.091	1.876	49	-	10.741

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα		
Ενήμερα	1.114	209	-	141	560	347	5	-	2.376
1-30 μέρες	135	26	-	18	60	116	-	-	355
31-60 μέρες	84	13	-	9	193	29	-	-	328
61-90 μέρες	58	7	-	6	89	57	-	-	217
91-180 μέρες	363	11	13	42	47	55	-	-	531
Πάνω από 180 μέρες	3.399	248	54	707	316	1.038	20	-	5.782
Σύνολο	5.153	514	67	923	1.265	1.642	25	-	9.589
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.811	270	-	1.412	2.059	2.310	53	-	11.915

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα		
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2016	7.313	2.914	758	2.757	4.024	4.207	102	-	22.075
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	816	296	9	179	776	266	4	-	2.346
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(1.272)	(262)	(52)	(53)	(179)	(67)	(5)	-	(1.890)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(84)	(61)	-	(120)	(151)	(226)	(3)	-	(645)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(69)	(412)	(246)	(20)	(406)	(257)	(13)	-	(1.423)
Διαθέσεις απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	-	-	-	-	(10)	(14)	-	-	(24)
Συναλλαγματικές διαφορές	(2)	-	-	-	(5)	(1)	-	-	(8)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση**	(101)	(97)	(8)	(12)	(110)	(561)	-	-	(889)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2016	6.601	2.378	461	2.731	3.939	3.347	85	-	19.542
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.190)	(1.922)	(445)	(1.870)	(2.427)	(2.016)	(66)	-	(10.936)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2016	4.411	456	16	861	1.512	1.331	19	-	8.606

*Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Όμιλος

	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Άλλες χώρες	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα		
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2015	6.296	3.105	1.222	2.764	3.625	3.658	90	-	20.760
Απόκτηση απομειωμένων δανείων	-	-	-	-	10	-	-	-	10
Αξία δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	1.699	324	51	339	1.523	1.082	23	-	5.041
Αξία δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(540)	(117)	-	(116)	(195)	(245)	(10)	-	(1.223)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(112)	(95)	(20)	(46)	(253)	(203)	(1)	-	(730)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(20)	(56)	(20)	(21)	(231)	(16)	-	-	(364)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	(1)	-	(1)	(22)	1	-	-	(22)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση**	(11)	(246)	(475)	(162)	(433)	(70)	-	-	(1.397)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2015	7.313	2.914	758	2.757	4.024	4.207	102	-	22.075
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.160)	(2.400)	(691)	(1.834)	(2.759)	(2.565)	(77)	-	(12.486)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2015	5.153	514	67	923	1.265	1.642	25	-	9.589

*Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

**Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1η Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Σημείωση 30.

Ανάλυση Εσόδων από Τόκους δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Όμιλος

	31.12.2016			31.12.2015		
	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	685	144	829	731	187	918
Επιχειρηματική Τραπεζική	835	44	879	959	74	1.033
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	175	-	175	184	-	184
Σύνολο εσόδων από τόκους	1.695	188	1.883	1.874	261	2.135

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συνολική αξία προ απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα ⁽¹⁾	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Απομειωμένα – Απομειωμένα –			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
			ατομική αξιολόγηση	συλλογική αξιολόγηση						
Λιανική Τραπεζική	11.938	1.691	368	11.473	25.470	(237)	(6.201)	(6.438)	19.032	16.981
Στεγαστικά δάνεια	9.255	1.188	-	6.473	16.916	-	(2.255)	(2.255)	14.661	14.472
Καταναλωτικά δάνεια	1.305	247	3	2.250	3.805	(2)	(1.868)	(1.870)	1.935	437
Πιστωτικές κάρτες	440	67	-	450	957	-	(446)	(446)	511	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	938	189	365	2.300	3.792	(235)	(1.632)	(1.867)	1.925	2.072
Επιχειρηματική Τραπεζική	10.346	421	5.525	583	16.875	(3.537)	(874)	(4.411)	12.464	8.166
Μεγάλες επιχειρήσεις	8.056	265	3.405	127	11.853	(2.193)	(477)	(2.670)	9.183	5.282
Μεσαίες επιχειρήσεις	2.290	156	2.120	456	5.022	(1.344)	(397)	(1.741)	3.281	2.884
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.657	15	79	6	6.757	(64)	(23)	(87)	6.670	243
Ελλάδα	6.576	15	79	6	6.676	(64)	(23)	(87)	6.589	243
Άλλες χώρες	81	-	-	-	81	-	-	-	81	-
Σύνολο	28.941	2.127	5.972	12.062	49.102	(3.838)	(7.098)	(10.936)	38.166	25.390

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Μη απομειωμένα		Απομειωμένα		Συνολική αξία προ απομείωσης	Πρόβλεψη απομείωσης		Σύνολο πρόβλεψης απομείωσης	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
	Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα ⁽¹⁾	Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	Απομειωμένα – Απομειωμένα –			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική αξιολόγηση			
			ατομική αξιολόγηση	συλλογική αξιολόγηση						
Λιανική Τραπεζική	12.133	1.801	379	12.808	27.121	(247)	(6.793)	(7.040)	20.081	18.066
Στεγαστικά δάνεια	9.208	1.329	-	7.101	17.638	-	(2.229)	(2.229)	15.409	15.445
Καταναλωτικά δάνεια	1.313	275	3	2.661	4.252	(3)	(2.280)	(2.283)	1.969	417
Πιστωτικές κάρτες	425	83	-	740	1.248	-	(693)	(693)	555	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	1.187	114	376	2.306	3.983	(244)	(1.591)	(1.835)	2.148	2.204
Επιχειρηματική Τραπεζική	10.622	420	5.774	686	17.502	(3.856)	(767)	(4.623)	12.879	8.488
Μεγάλες επιχειρήσεις	8.414	307	3.450	125	12.296	(2.345)	(313)	(2.658)	9.638	5.528
Μεσαίες επιχειρήσεις	2.208	113	2.324	561	5.206	(1.511)	(454)	(1.965)	3.241	2.960
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.771	8	93	9	6.881	(75)	(16)	(91)	6.790	428
Ελλάδα	6.679	8	93	9	6.789	(75)	(16)	(91)	6.698	428
Άλλες χώρες	92	-	-	-	92	-	-	-	92	-
Σύνολο	29.526	2.229	6.246	13.503	51.504	(4.178)	(7.576)	(11.754)	39.750	26.982

⁽¹⁾ Στα «μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα» περιλαμβάνονται τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	10.990	645	303	11.938	9.177
Στεγαστικά δάνεια	9.247	-	8	9.255	8.398
Καταναλωτικά δάνεια	1.303	-	2	1.305	165
Πιστωτικές κάρτες	440	-	-	440	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	-	645	293	938	614
Επιχειρηματική Τραπεζική	2.823	5.913	1.610	10.346	4.646
Μεγάλες επιχειρήσεις	2.315	4.351	1.390	8.056	3.320
Μεσαίες επιχειρήσεις	508	1.562	220	2.290	1.326
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	9	6.295	353	6.657	192
Ελλάδα	9	6.214	353	6.576	192
Άλλες χώρες	-	81	-	81	-
Σύνολο	13.822	12.853	2.266	28.941	14.015

Πιστωτική ποιότητα μη ληξιπρόθεσμων και μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Υψηλής διαβάθμισης	Ικανοποιητικής διαβάθμισης	Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	Σύνολο	Αξία εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	10.381	705	1.047	12.133	9.427
Στεγαστικά δάνεια	8.746	-	462	9.208	8.519
Καταναλωτικά δάνεια	1.210	-	103	1.313	159
Πιστωτικές κάρτες	425	-	-	425	-
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	-	705	482	1.187	749
Επιχειρηματική Τραπεζική	3.573	5.405	1.644	10.622	4.774
Μεγάλες επιχειρήσεις	3.069	3.940	1.405	8.414	3.545
Μεσαίες επιχειρήσεις	504	1.465	239	2.208	1.229
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.265	146	360	6.771	374
Ελλάδα	6.265	54	360	6.679	374
Άλλες χώρες	-	92	-	92	-
Σύνολο	20.219	6.256	3.051	29.526	14.575

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
1-30 μέρες	756	140	55	160	157	98	4	1.370
31-60 μέρες	274	47	8	18	39	19	-	405
61-90 μέρες	158	27	4	8	15	18	2	232
91-180 μέρες	-	1	-	-	31	4	-	36
Πάνω από 180 μέρες	-	32	-	3	23	17	9	84
Σύνολο	1.188	247	67	189	265	156	15	2.127
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.063	48	-	118	151	109	2	1.491

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ενηλικίωση ληξιπρόθεσμων μη απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλω- τικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
1-30 μέρες	814	148	62	76	53	41	1	1.195
31-60 μέρες	320	59	14	23	28	23	-	467
61-90 μέρες	195	33	7	10	107	23	-	375
91-180 μέρες	-	1	-	3	76	5	-	85
Πάνω από 180 μέρες	-	34	-	2	43	21	7	107
Σύνολο	1.329	275	83	114	307	113	8	2.229
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	1.220	46	-	75	226	80	1	1.648

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσει- ς σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλω- τικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Ενήμερα	830	194	-	185	523	186	12	1.930
1-30 μέρες	73	15	-	19	71	37	-	215
31-60 μέρες	48	7	-	10	98	31	-	194
61-90 μέρες	35	4	-	6	27	21	-	93
91-180 μέρες	211	20	9	32	13	26	-	311
Πάνω από 180 μέρες	3.116	180	6	583	492	604	7	4.988
Σύνολο	4.313	420	15	835	1.224	905	19	7.731
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.011	224	-	1.340	1.811	1.449	49	9.884

Ενηλικίωση απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών μετά προβλέψεων ανά κατηγορία - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλω- τικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Ενήμερα	1.105	202	-	140	532	321	5	2.305
1-30 μέρες	134	23	-	17	51	72	-	297
31-60 μέρες	82	12	-	7	153	10	-	264
61-90 μέρες	55	6	-	5	82	13	-	161
91-180 μέρες	345	5	12	40	33	30	-	465
Πάνω από 180 μέρες	3.293	196	51	682	153	503	20	4.898
Σύνολο	5.014	444	63	891	1.004	949	25	8.390
Εύλογη αξία εξασφαλίσεων	5.706	212	-	1.380	1.757	1.651	53	10.759

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Τράπεζα

	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλω- τικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
31 Δεκεμβρίου 2016								
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2016	7.101	2.664	740	2.682	3.575	2.885	102	19.749
Αξια δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	775	271	8	171	589	96	4	1.914
Αξια δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(1.260)	(253)	(53)	(51)	(129)	(4)	(5)	(1.755)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(81)	(57)	-	(118)	(111)	(152)	(3)	(522)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(62)	(372)	(245)	(19)	(387)	(249)	(13)	(1.347)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(5)	-	-	(5)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2016	6.473	2.253	450	2.665	3.532	2.576	85	18.034
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.160)	(1.833)	(435)	(1.830)	(2.308)	(1.671)	(66)	(10.303)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2016	4.313	420	15	835	1.224	905	19	7.731

* Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Μεταβολή απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά κατηγορία - Τράπεζα

	Λιανική Τραπεζική			Επιχειρηματική Τραπεζική			Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	Σύνολο
	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλω- τικά δάνεια	Πιστωτικές κάρτες	Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Μεσαίες επιχειρήσεις	Ελλάδα	
Υπόλοιπο έναρξης 1.1.2015	6.071	2.549	727	2.542	2.652	2.346	90	16.977
Απόκτηση απομειωμένων δανείων	-	-	-	-	10	-	-	10
Αξια δανείων που χαρακτηρίστηκαν ως απομειωμένα εντός της περιόδου	1.612	293	49	299	1.339	698	23	4.313
Αξια δανείων που εξήλθαν από την κατηγορία των απομειωμένων δανείων	(534)	(104)	-	(97)	(134)	(78)	(10)	(957)
Εισπράξεις από απομειωμένα δάνεια*	(47)	(55)	(19)	(43)	(114)	(81)	(1)	(360)
Διαγραφές απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων	(1)	(19)	(17)	(19)	(158)	-	-	(214)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	-	(20)	-	-	(20)
Σύνολο απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων 31.12.2015	7.101	2.664	740	2.682	3.575	2.885	102	19.749
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.087)	(2.220)	(677)	(1.791)	(2.571)	(1.936)	(77)	(11.359)
Καθαρή αξία απομειωμένων δανείων και απαιτήσεων της 31.12.2015	5.014	444	63	891	1.004	949	25	8.390

* Αφορούν απομειωμένα δάνεια κατά την έναρξη χρήσης

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση Εσόδων από Τόκους από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών - Τράπεζα

	31.12.2016			31.12.2015		
	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους	Έσοδο από τόκους εκτός μεταβολής της παρούσας αξίας	Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	Σύνολο εσόδων από τόκους
Λιανική Τραπεζική	551	143	694	582	187	769
Επιχειρηματική Τραπεζική	764	43	807	871	74	945
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	175	-	175	181	-	181
Σύνολο εσόδων από τόκους	1.490	186	1.676	1.634	261	1.895

Ρυθμίσεις

Οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που αναγνωρίζεται οικονομική αδυναμία του πιστούχου να εξυπηρετήσει το δάνειο σύμφωνα με τους αρχικούς όρους της δανειακής σύμβασης. Αξιολογώντας αυτές τις δυσκολίες, η Τράπεζα τροποποιεί τους όρους της δανειακής σύμβασης ώστε να μπορέσει ο οφειλέτης να εξυπηρετήσει ή να αναχρηματοδοτεί το δάνειο, είτε ολικώς είτε μερικώς.

Για το χαρτοφυλάκιο λιανικής τραπεζικής (στεγαστικά δάνεια, καταναλωτικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες, χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις), τα προγράμματα ρύθμισης αφορούν κυρίως σε επιμήκυνση της διάρκειας του αρχικού δανείου σε συνδυασμό με μείωση της δόσης η οποία επιτυγχάνεται είτε μέσω σχήματος κλασματικών δόσεων έως 36 μήνες με παράταση έως άλλους 36 μήνες, όπου ο οφειλέτης καταβάλλει ποσοστό της προβλεπόμενης δόσης το οποίο κυμαίνεται μεταξύ 10% (σε σπάνιες περιπτώσεις) και 70% (30% έως 70% για χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις), είτε μέσω δυνατότητας «περιόδου χάριτος» με υποχρεωτική καταβολή μόνο τόκων για μέγιστο διάστημα 24 μηνών, που μπορεί να επεκταθεί υπό προϋποθέσεις για άλλους 24 μήνες.

Επιπλέον, προσφέρεται για τις χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις το προϊόν «Ταχεία απόσβεση κεφαλαίου» («Fast Capital Repayment»). Το πρόγραμμα ρύθμισης προσφέρει πενταετή «περίοδο χάριτος», όπου το κεφάλαιο αποπληρώνεται σε μηνιαία ή σε τριμηνιαία βάση με την δόση να κυμαίνεται μεταξύ 30% και 70%, ανάλογα με τις δυνατότητες του δανειολήπτη. Ο τόκος υπολογίζεται σε εξαμηνιαία βάση και διαγράφεται σε ποσοστό έως και 100% αν ο δανειολήπτης παραμένει συνεπής στην αποπληρωμή του κεφαλαίου. Τα συγκεκριμένα προγράμματα παρέχουν επίσης την δυνατότητα έκπτωσης επί των εξωλογιστικών τόκων.

Τέλος, προσφέρεται και το προϊόν "Μακροπρόθεσμη λύση με πάγωμα" (Split & Freeze), ένα καινούριο πρόγραμμα ρύθμισης που προσφέρεται σε στεγαστικά δάνεια και σε εξασφαλισμένα καταναλωτικά δάνεια. Ποσοστό του ρυθμισμένου δανείου που κυμαίνεται από 20% έως 60% παραμένει παγωμένο για 10 έτη, ανάλογα με τις δυνατότητες του δανειολήπτη.

Για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο τα προγράμματα ρύθμισης που εφαρμόζονται περιλαμβάνουν λύσεις προσαρμοσμένες στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς και στην δυνατότητα του δανειολήπτη να αποπληρώσει.

Τόσο για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, όσο και για τα χαρτοφυλάκια της λιανικής τραπεζικής, στα αντίστοιχα εγχειρίδια Πιστωτικής Πολιτικής υφίστανται καταγεγραμμένες οδηγίες – διαδικασίες με τις οποίες αποτυπώνεται πλήρως το σύνολο των παρεχόμενων προϊόντων ρύθμισης, οι προϋποθέσεις ένταξης των πιστούχων και η διαχείριση και παρακολούθηση ρυθμισμένων δανείων από το στάδιο της έγκρισης μέχρι και το στάδιο λύσης της σύμβασης. Περιγράφονται επίσης με σαφήνεια οι εγκριτικές αρμοδιότητες κάθε επιτροπής πιστοδοτήσεων.

Η Διοίκηση διαχειρίζεται και παρακολουθεί ξεχωριστά από το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιο τα δάνεια και απαιτήσεις που έχουν ρυθμιστεί. Για παράδειγμα, εξετάζεται η εξέλιξη των ρυθμισμένων δανείων βάσει των νέων αθετήσεων, αναγνωρίζονται τα αίτια και όπου απαιτείται επαναπροσδιορίζεται η πολιτική ρυθμίσεων.

Σε ένα απομειωμένο ρυθμισμένο δάνειο θεωρείται ότι έχει παρέλθει η δοκιμαστική περίοδος όταν οι καθυστερήσεις είναι μικρότερες από 30 ημέρες κατά την ημερομηνία αναφοράς και μικρότερες από 90 ημέρες για 12 συνεχόμενους μήνες από την ημερομηνία της ρύθμισης. Σε κάθε περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση των όρων της ρύθμισης σε οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της ως άνω περιόδου, αυτό οδηγεί σε επανεκκίνηση της περιόδου και το δάνειο θεωρείται ακόμα απομειωμένο.

Για τους σκοπούς του υπολογισμού της πρόβλεψης για απομείωση, τα ρυθμισμένα δάνεια για τα οποία δεν έχει παρέλθει η δοκιμαστική περίοδος αξιολογούνται ξεχωριστά σε κάθε χαρτοφυλάκιο. Η μεθοδολογία υπολογισμού βασίζεται στην παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών εισροών λαμβάνοντας υπόψη την διαθέσιμη πληροφόρηση την στιγμή της εκτίμησης. Για το χαρτοφυλάκιο λιανικής ο υπολογισμός λαμβάνει υπόψη την μέση ετήσια συχνότητα αθέτησης ενώ για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο η πρόβλεψη απομείωσης υπολογίζεται κυρίως σε εξατομικευμένη βάση ανά δανειολήπτη καθώς η ρύθμιση αποτελεί ένδειξη απομείωσης για εξατομικευμένη αξιολόγηση. Για τους δανειολήπτες οι οποίοι ανήκουν μεν στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο αλλά τα υπόλοιπα δεν εμπύπτουν στα κριτήρια εξατομικευμένης αξιολόγησης, η πρόβλεψη απομείωσης υπολογίζεται συλλογικά βάσει της πιθανότητας αθέτησης η οποία αντιστοιχεί στην εσωτερική βαθμίδα διαβάθμισης.

Οι ρυθμίσεις δεν οδηγούν σε αποαναγνώριση της απαίτησης εκτός και αν οι αλλαγές στους αρχικούς όρους της σύμβασης, οδηγήσουν ουσιαστικά σε διαφορετική απαίτηση όπως για παράδειγμα, η απαίτηση να έχει μεταβληθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι όροι της τροποποιημένης σύμβασης να είναι ουσιαστικά διαφορετικοί από αυτούς που προβλέπει η αρχική σύμβαση. Περιπτώσεις που μια

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

τροποποίηση οδηγεί σε αποαναγνώριση συχνά συμβαίνουν όταν μια απαίτηση χωρίς εξασφαλίσεις μετατρέπεται σε απαίτηση πλήρως εξασφαλισμένη μετά από τροποποιήσεις των όρων της σύμβασης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το νέο περιουσιακό στοιχείο θα αναγνωρισθεί στην εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας των αρχικής απαίτησης και της εύλογης αξίας της καινούργιας αναγνωρισμένης απαίτησης θα αναγνωρισθεί άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται τα ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών ανά είδος ρύθμισης:

Ανάλυση ρυθμισμένων δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών ανά είδος ρύθμισης

Είδη ρύθμισης	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Πρόγραμμα μειωμένων πληρωμών	4.474	5.116	4.190	4.642
Συνδυασμός μέτρων ρύθμισης	349	422	325	344
Επέκταση διάρκειας δανείου	2.251	1.157	2.182	1.086
Μετάθεση Πληρωμής τόκου	396	466	393	456
Λοιπά μέτρα ρύθμισης	330	246	190	96
Συνολική καθαρή αξία	7.800	7.407	7.280	6.624

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα - Όμιλος

	31.12.2016			31.12.2015		
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	30.905	3.274	11%	33.005	2.578	8%
Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	2.653	707	27%	3.138	892	28%
Απομειωμένα	19.542	6.707	34%	22.075	6.531	30%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	53.100	10.688	20%	58.218	10.001	17%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Ατομική	(4.251)	(1.434)	34%	(4.979)	(1.413)	28%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Συλλογική	(7.206)	(1.454)	20%	(7.864)	(1.181)	15%
Σύνολο	41.643	7.800	19%	45.375	7.407	16%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	28.637	7.309	26%	31.803	6.921	22%

Τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	31.12.2016	31.12.2015
Στεγαστικά δάνεια	1.073	1.490
Καταναλωτικά δάνεια	254	304
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	299	225
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.731	1.564
Σύνολο	3.357	3.583

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους ποιότητα - Τράπεζα

	31.12.2016			31.12.2015		
	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Μη ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	28.941	3.137	11%	29.526	2.416	8%
Ληξιπρόθεσμα μη απομειωμένα	2.127	640	30%	2.229	595	27%
Απομειωμένα	18.034	6.304	35%	19.749	6.003	30%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	49.102	10.081	21%	51.504	9.014	18%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Ατομική	(3.838)	(1.358)	35%	(4.178)	(1.239)	30%
Πρόβλεψη Απομείωσης - Συλλογική	(7.098)	(1.443)	20%	(7.576)	(1.151)	15%
Σύνολο	38.166	7.280	19%	39.750	6.624	17%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	25.390	6.834	27%	26.982	6.293	23%

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Τα απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που έχουν ρυθμιστεί περιλαμβάνουν δάνεια με καθυστέρηση μικρότερη των 90 ημερών.

	31.12.2015	31.12.2014
Στεγαστικά δάνεια	1.055	1.478
Καταναλωτικά δάνεια	249	292
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	290	223
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις	1.569	1.362
Σύνολο	3.163	3.355

Μεταβολή Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών μετά από Προβλέψεις Απομείωσης

	Όμιλος		Bank	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Υπόλοιπο κατά την έναρξη	7.407	5.938	6.624	4.976
Αποκτήσεις δανείων	-	10	-	10
Δάνεια και απαιτήσεις που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της περιόδου	1.226	2.880	1.144	2.452
Έσοδα από τόκους	210	273	201	258
Αποπληρωμές δανείων και απαιτήσεων	(344)	(395)	(300)	(267)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης εντός της περιόδου	(202)	(252)	(168)	(75)
Διαγραφές Δανείων και απαιτήσεων	(33)	(58)	(32)	(53)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	(244)	(700)	(189)	(677)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(233)	(280)	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	13	(9)	-	-
Υπόλοιπο κατά την 31η Δεκεμβρίου	7.800	7.407	7.280	6.624

Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1 Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Σημείωση 30.

Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών μετά από προβλέψεις απομείωσης ανά κατηγορία

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Λιανική Τραπεζική	6.124	5.696	6.043	5.531
Στεγαστικά δάνεια	4.791	4.429	4.740	4.331
Καταναλωτικά δάνεια	825	755	807	700
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	508	512	496	500
Επιχειρηματική Τραπεζική	1.654	1.695	1.215	1.077
Μεγάλες επιχειρήσεις	944	849	800	673
Μεσαίες επιχειρήσεις	710	846	415	404
Δημόσιος Τομέας	22	16	22	16
Ελλάδα	22	16	22	16
Συνολική καθαρή αξία	7.800	7.407	7.280	6.624

Ρυθμισμένα Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών μετά από προβλέψεις απομείωσης ανά Γεωγραφική Περιοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ελλάδα	7.480	6.817	7.267	6.573
Νοτιοανατολική Ευρώπη	161	407	13	51
Λοιπές χώρες	159	183	-	-
Συνολική καθαρή αξία	7.800	7.407	7.280	6.624

Ανάκτηση εξασφαλίσεων

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, τα περιουσιακά στοιχεία από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων ανήλθαν σε ποσό €191 εκατ. (2015: €274 εκατ). Τα αντίστοιχα ποσά για την Τράπεζα είναι €77 εκατ (2015: €81 εκατ).

Κατά τη διάρκεια του 2016, περιουσιακά στοιχεία ποσού €10 εκατ. (2015: €15 εκατ) περιήλθαν στην κυριότητα του Ομίλου από ανάκτηση ληφθεισών εξασφαλίσεων. Τα αντίστοιχα ποσά για την Τράπεζα είναι €2 εκατ. (2015: €1 εκατ).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Όλες σχεδόν οι ανακτηθείσες εξασφαλίσεις αφορούν σε ακίνητα. Τα ακίνητα που ανακτήθηκαν εκποιούνται το συντομότερο δυνατό. Τα ανωτέρω ακίνητα εμφανίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης στα Λοιπά στοιχεία ενεργητικού, έκτος των ακινήτων τα οποία κατέχονται με σκοπό την είσπραξη μισθωμάτων ή / και την αποκόμιση κεφαλαιακών κερδών τα οποία εμφανίζονται στα ακίνητα επενδύσεων.

4.2.8 Κατανομή πιστωτικού κινδύνου των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

Η κατανομή των δανείων και απαιτήσεων κατά του Ομίλου και της Τράπεζας κατά γεωγραφική περιοχή και κλάδο, συνοψίζεται στους παρακάτω πίνακες:

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λουιτές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψ η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψ η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψ η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψ η
Λιανική Τραπεζική	25.568	11.893	(6.470)	2.001	175	(98)	160	103	(46)	27.729	12.171	(6.614)
Στεγαστικά δάνεια	16.930	6.473	(2.256)	980	77	(26)	82	51	(7)	17.992	6.601	(2.289)
Καταναλωτικά δάνεια	3.804	2.253	(1.869)	868	77	(57)	71	48	(36)	4.743	2.378	(1.962)
Πιστωτικές κάρτες	956	451	(446)	83	6	(6)	7	4	(3)	1.046	461	(455)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.878	2.716	(1.899)	70	15	(9)	-	-	-	3.948	2.731	(1.908)
Επιχειρηματική Τραπεζική	16.502	6.351	(4.290)	1.314	478	(261)	796	457	(206)	18.612	7.286	(4.757)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.792	1.395	(950)	263	84	(42)	105	42	(14)	4.160	1.521	(1.006)
Βιοτεχνία	611	384	(248)	98	29	(22)	105	41	(20)	814	454	(290)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.592	2.444	(1.596)	258	77	(50)	57	161	(134)	4.907	2.682	(1.780)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	879	439	(346)	422	199	(100)	265	157	(12)	1.566	795	(458)
Ενέργεια	1.204	50	(51)	83	18	(1)	36	1	(1)	1.323	69	(53)
Τουρισμός	846	387	(229)	47	24	(14)	32	18	(3)	925	429	(246)
Ναυτιλία	2.363	586	(391)	8	8	(7)	6	1	(1)	2.377	595	(399)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (εκτός ναυτιλίας)	332	135	(104)	55	12	(8)	49	21	(12)	436	168	(124)
Λοιπά	1.883	531	(375)	80	27	(17)	141	15	(9)	2.104	573	(401)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.678	85	(86)	-	-	-	81	-	-	6.759	85	(86)
Ελλάδα	6.678	85	(86)	-	-	-	-	-	-	6.678	85	(86)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	81	-	-	81	-	-
Σύνολο	48.748	18.329	(10.846)	3.315	653	(359)	1.037	560	(252)	53.100	19.542	(11.457)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	27.201	13.233	(7.068)	2.989	401	(248)	267	108	(52)	30.457	13.742	(7.368)
Στεγαστικά δάνεια	17.651	7.101	(2.228)	1.492	162	(70)	112	50	(9)	19.255	7.313	(2.307)
Καταναλωτικά δάνεια	4.236	2.664	(2.282)	1.271	201	(150)	91	49	(38)	5.598	2.914	(2.470)
Πιστωτικές κάρτες	1.248	739	(693)	154	15	(13)	7	4	(3)	1.409	758	(709)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	4.066	2.729	(1.865)	72	23	(15)	57	5	(2)	4.195	2.757	(1.882)
Επιχειρηματική Τραπεζική	16.976	6.608	(4.574)	2.962	1.088	(575)	926	535	(235)	20.864	8.231	(5.384)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	4.248	1.684	(1.239)	600	159	(79)	146	65	(46)	4.994	1.908	(1.364)
Βιοτεχνία	643	416	(255)	370	149	(65)	72	43	(24)	1.085	608	(344)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.781	2.740	(1.819)	670	268	(157)	156	165	(91)	5.607	3.173	(2.067)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	1.079	559	(400)	599	338	(186)	416	196	(46)	2.094	1.093	(632)
Ενέργεια	1.280	64	(48)	168	8	(4)	32	2	(1)	1.480	74	(53)
Τουρισμός	540	215	(129)	115	73	(26)	31	22	(7)	686	310	(162)
Ναυτιλία	2.420	372	(296)	9	8	(7)	1	1	(1)	2.430	381	(304)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	376	239	(108)	140	49	(24)	31	20	(5)	547	308	(137)
Λοιπά	1.609	319	(280)	291	36	(27)	41	21	(14)	1.941	376	(321)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.790	102	(91)	13	-	-	94	-	-	6.897	102	(91)
Ελλάδα	6.790	102	(91)	-	-	-	-	-	-	6.790	102	(91)
Άλλες χώρες	-	-	-	13	-	-	94	-	-	107	-	-
Σύνολο	50.967	19.943	(11.733)	5.964	1.489	(823)	1.287	643	(287)	58.218	22.075	(12.843)

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη	Σύνολο	Απομειωμένα	Πρόβλεψη
Λιανική Τραπεζική	25.456	11.840	(6.437)	-	-	-	14	1	(1)	25.470	11.841	(6.438)
Στεγαστικά δάνεια	16.916	6.473	(2.255)	-	-	-	-	-	-	16.916	6.473	(2.255)
Καταναλωτικά δάνεια	3.791	2.252	(1.869)	-	-	-	14	1	(1)	3.805	2.253	(1.870)
Πιστωτικές κάρτες	957	450	(446)	-	-	-	-	-	-	957	450	(446)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.792	2.665	(1.867)	-	-	-	-	-	-	3.792	2.665	(1.867)
Επιχειρηματική Τραπεζική	16.285	5.934	(4.317)	276	154	(86)	314	20	(8)	16.875	6.108	(4.411)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	3.643	1.316	(935)	-	-	-	64	2	(2)	3.707	1.318	(937)
Βιοτεχνία	587	381	(248)	-	-	-	41	2	(2)	628	383	(250)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	4.763	2.174	(1.662)	11	11	(8)	14	14	(2)	4.788	2.199	(1.672)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	762	409	(340)	250	132	(75)	25	-	-	1.037	541	(415)
Ενέργεια	1.183	47	(50)	-	-	-	30	-	-	1.213	47	(50)
Τουρισμός	829	384	(229)	12	11	(3)	1	1	(1)	842	396	(233)
Ναυτιλία	2.363	586	(391)	-	-	-	6	1	(1)	2.369	587	(392)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες	324	133	(103)	-	-	-	17	-	-	341	133	(103)
Λοιπά	1.831	504	(359)	3	-	-	116	-	-	1.950	504	(359)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.676	85	(87)	-	-	-	81	-	-	6.757	85	(87)
Ελλάδα	6.676	85	(87)	-	-	-	-	-	-	6.676	85	(87)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	81	-	-	81	-	-
Σύνολο	48.417	17.859	(10.841)	276	154	(86)	409	21	(9)	49.102	18.034	(10.936)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών, Απομειωμένα δάνεια και Προβλέψεις Απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Ελλάδα			Νοτιανατολική Ευρώπη			Λοιπές χώρες			Σύνολο		
	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψη η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψη η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψη η	Σύνολο	Απομειωμ ένα	Πρόβλεψη η
Λιανική Τραπεζική	27.095	13.186	(7.039)	-	-	-	26	1	(1)	27.121	13.187	(7.040)
Στεγαστικά δάνεια	17.638	7.101	(2.229)	-	-	-	-	-	-	17.638	7.101	(2.229)
Καταναλωτικά δάνεια	4.226	2.663	(2.282)	-	-	-	26	1	(1)	4.252	2.664	(2.283)
Πιστωτικές κάρτες	1.248	740	(693)	-	-	-	-	-	-	1.248	740	(693)
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.983	2.682	(1.835)	-	-	-	-	-	-	3.983	2.682	(1.835)
Επιχειρηματική Τραπεζική	17.084	6.293	(4.532)	302	161	(86)	116	6	(5)	17.502	6.460	(4.623)
Βιομηχανία και ορυχεία-μεταλλεία	4.041	1.616	(1.222)	56	2	(2)	57	-	-	4.154	1.618	(1.224)
Βιοτεχνία	617	416	(255)	-	-	-	1	1	(1)	618	417	(256)
Εμπόριο και υπηρεσίες (εκτός τουρισμού)	5.325	2.529	(1.819)	14	13	(35)	15	2	(2)	5.354	2.544	(1.856)
Κατασκευές και διαχείριση ακίνητης περιουσίας	980	552	(394)	189	135	(46)	33	-	-	1.202	687	(440)
Ενέργεια	1.226	51	(44)	-	-	-	4	-	-	1.230	51	(44)
Τουρισμός	524	214	(129)	12	11	(3)	2	2	(1)	538	227	(133)
Ναυτιλία	2.420	372	(296)	-	-	-	1	1	(1)	2.421	373	(297)
Μεταφορές και τηλεπικοινωνίες (εκτός ναυτιλίας)	366	237	(106)	18	-	-	3	-	-	387	237	(106)
Λοιπά	1.585	306	(267)	13	-	-	-	-	-	1.598	306	(267)
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	6.789	102	(91)	-	-	-	92	-	-	6.881	102	(91)
Ελλάδα	6.789	102	(91)	-	-	-	-	-	-	6.789	102	(91)
Άλλες χώρες	-	-	-	-	-	-	92	-	-	92	-	-
Σύνολο	50.968	19.581	(11.662)	302	161	(86)	234	7	(6)	51.504	19.749	(11.754)

4.2.9 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση των ομολόγων, των εντόκων γραμματίων και άλλων χρεωστικών τίτλων ανά συντελεστή διαβάθμισης των τίτλων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, βάσει της χαμηλότερης αξιολόγησης μεταξύ της Moody's και της S&P εκφρασμένης σε κλίμακα της Moody's:

Πιστοληπτική διαβάθμιση χρεογράφων - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χαρακτηρισμέ να στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	47	-	14	-	-	61
Aa1 έως A3	209	-	420	54	8.447	9.130
Baa1 έως Ba3	35	-	920	-	7	962
Χαμηλότερα από Ba3	1.561	-	842	95	1.621	4.119
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.492	-	603	83	1.451	3.629
Χωρίς διαβάθμιση	5	-	40	-	24	69
Σύνολο	1.857	-	2.236	149	10.099	14.341

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χαρακτηρισμένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι τη λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	3	-	90	-	-	93
Aa1 έως A3	179	-	314	55	11.776	12.324
Baa1 έως Ba3	346	-	1.100	-	12	1.458
Χαμηλότερα από Ba3	1.932	-	669	178	1.455	4.234
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.858	-	529	78	1.347	3.812
Χωρίς διαβάθμιση	6	-	32	-	7	45
Σύνολο	2.466	-	2.205	233	13.250	18.154

Πιστοληπτική Διαβάθμιση χρεογράφων – Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χαρακτηρισμένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι την λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	47	-	-	-	-	47
Aa1 έως A3	209	-	-	-	8.446	8.655
Baa1 έως Ba3	35	-	49	-	-	84
Χαμηλότερα από Ba3	1.554	-	82	84	1.407	3.128
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.492	-	68	-	1.407	2.967
Χωρίς διαβάθμιση	5	-	30	-	19	54
Σύνολο	1.850	-	161	84	9.872	11.968

31 Δεκεμβρίου 2015	Χρεόγραφα για εμπορικούς σκοπούς	Χαρακτηρισμένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	Χρεόγραφα διαθέσιμα προς πώληση	Χρεόγραφα διακρατηθέντα μέχρι την λήξη	Δάνεια και απαιτήσεις	Σύνολο
Aaa	3	-	-	-	-	3
Aa1 έως A3	176	-	-	-	11.765	11.941
Baa1 έως Ba3	12	-	88	-	-	100
Χαμηλότερα από Ba3	1.930	-	62	132	1.308	3.432
Εκ των οποίων: Ο.Ε.Δ. και Ε.Γ.Ε.Δ	1.858	-	58	-	1.308	3.224
Χωρίς διαβάθμιση	4	-	-	6	3	13
Σύνολο	2.125	-	150	138	13.076	15.489

4.3 Κίνδυνος Αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια, στις τιμές μετοχών και εμπορευμάτων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς και στη μεταβλητότητα αυτών. Ο Όμιλος διατηρεί περιορισμένη συναλλακτική δραστηριότητα με στόχο τη βελτίωση της κερδοφορίας του και των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία του. Η δραστηριότητα αυτή συνεπάγεται την ανάληψη κινδύνου αγοράς, τον οποίο ο Όμιλος επιδιώκει να εντοπίζει, να εκτιμά, να παρακολουθεί και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά μέσα από ένα πλαίσιο αρχών, διαδικασιών μέτρησης και ορίων, το οποίο διέπει όλες τις συναλλαγές. Οι σημαντικότερες κατηγορίες κινδύνου αγοράς για τον Όμιλο είναι ο επιτοκιακός, ο μετοχικός και ο συναλλαγματικός κίνδυνος.

Ο **επιτοκιακός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανής ζημίας στο χαρτοφυλάκιο του Ομίλου εξαιτίας δυσμενών μεταβολών στα επιτόκια και πηγάζει, κυρίως, από τις συναλλαγές σε παράγωγα επιτοκιακά προϊόντα, εξωχρηματιστηριακά και διαπραγματεύσιμα σε οργανωμένες αγορές, καθώς και από το εμπορικό και διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο χρεογράφων.

Σε επίπεδο Ομίλου, η σημαντικότερη πηγή επιτοκιακού κινδύνου είναι η Τράπεζα. Συγκεκριμένα, η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά εξωχρηματιστηριακών παραγώγων προϊόντων, με τη σύναψη συμβάσεων ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο ή διαφορετικό νόμισμα, απλής και σύνθετης δομής. Οι εν λόγω συμβάσεις χρησιμοποιούνται τόσο ως μέσα αντιστάθμισης του επιτοκιακού κινδύνου, όσο και για την αποκόμιση κερδών. Επιπλέον, αναλαμβάνει θέσεις σε Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης επί χρεογράφων και επιτοκίων, κυρίως για σκοπούς αντιστάθμισης και σε μικρότερο βαθμό για την αποκόμιση κερδών. Τέλος, η Τράπεζα διατηρεί χαρτοφυλάκιο σε έντοκα γραμμάτια και ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου και κρατικά ομόλογα χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εκδόσεις του ΕΤΧΣ, καθώς και περιορισμένες θέσεις σε ελληνικές και διεθνείς εταιρικές εκδόσεις.

Ο **μετοχικός κίνδυνος** αφορά στον κίνδυνο πιθανών ζημιών στο χαρτοφυλάκιο μετοχών και μετοχικών παραγώγων του Ομίλου από δυσμενείς μεταβολές στις τιμές των μετοχών και των μετοχικών δεικτών. Ο Όμιλος κατέχει ένα περιορισμένο χαρτοφυλάκιο θέσεων σε μετοχές, η πλειοψηφία των οποίων διαπραγματεύονται στο Χ.Α., και σε παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών που διαπραγματεύονται στο Χ.Α., καθώς και σε διεθνή χρηματιστήρια. Οι μετοχές ταξινομούνται στο εμπορικό ή στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο του Ομίλου. Τα παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών χρησιμοποιούνται αφενός για την αποκόμιση κερδών και αφετέρου για την αντιστάθμιση του κινδύνου ο οποίος προέρχεται από το χαρτοφυλάκιο μετοχών του Ομίλου, καθώς και από τα προϊόντα που διατίθενται στην πελατεία και είναι συνδεδεμένα με την απόδοση κάποιας μετοχής ή κάποιου μετοχικού δείκτη. Σε μικρότερο βαθμό, ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές σε εξωχρηματιστηριακά παράγωγα προϊόντα επί μετοχών και μετοχικών δεικτών, είτε για την αποκόμιση κερδών, είτε για σκοπούς αντιστάθμισης.

Ο **συναλλαγματικός κίνδυνος** είναι ο κίνδυνος που αφορά στην ενδεχόμενη ζημία λόγω δυσμενών μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ανοικτή συναλλαγματική θέση της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από τις τρέχουσες και προθεσμιακές συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και διακρίνεται σε εμπορική και δομική. Η δομική ανοικτή συναλλαγματική θέση περιλαμβάνει

όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της Τράπεζας σε ξένο νόμισμα (για παράδειγμα δάνεια, καταθέσεις κ.α.), καθώς και τις συναλλαγές σε συνάλλαγμα που διενεργεί η Διεύθυνση Διεθνών Αγορών. Εκτός της Τράπεζας, ο συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο αναλαμβάνουν οι λοιπές θυγατρικές είναι αμελητέος.

Ο Όμιλος συναλλάσσεται σε όλα τα βασικά νομίσματα, διατηρώντας κυρίως βραχυπρόθεσμες τοποθετήσεις για αποκόμιση κερδών και για την εξυπηρέτηση των θεσμικών, εταιρικών, εγχώριων και διεθνών πελατών του. Σύμφωνα με τη στρατηγική της Τράπεζας, η ανοικτή συναλλαγματική θέση στο τέλος της ημέρας πρέπει να συμμορφώνεται με τα όρια που έχουν τεθεί από τη Διεύθυνση Διεθνών Αγορών και τη Διεύθυνση Διαχείρισης Χρηματοοικονομικών και Λειτουργικών Κινδύνων Τράπεζας και Ομίλου (Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο). Η ίδια πολιτική ισχύει σε όλες τις θυγατρικές του Ομίλου.

4.3.1 Κίνδυνος αγοράς για το εμπορικό χαρτοφυλάκιο και το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο - Μέγιστη Δυνητική Ζημία («ΜΔΖ»)

Η Τράπεζα, για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου αγοράς, εκτιμά τη ΜΔΖ του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της, μέσω του συστήματος RiskWatch, της εταιρείας Algorithmics (πλέον IBM). Συγκεκριμένα, λόγω της γραμμικής κυρίως φύσης των προϊόντων του χαρτοφυλακίου, η Τράπεζα εφαρμόζει τη μεθοδολογία της διακύμανσης-συνδιακύμανσης, με χρονικό ορίζοντα μίας ημέρας και διάστημα εμπιστοσύνης 99%. Σε καθημερινή βάση, εκτιμάται η ΜΔΖ τόσο του συνολικού, όσο και των επιμέρους κινδύνων (επιτοκιακού, μετοχικού, συναλλαγματικού) του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας. Κατόπιν ελέγχου του μοντέλου και των παραγομένων εξ' αυτού αποτελεσμάτων, η Τράπεζα έχει λάβει την έγκριση χρήσης του εσωτερικού υποδείγματος από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς επίσης και από εξωτερικούς συμβούλους. Επίσης, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας αξιολογεί σε τακτά χρονικά διαστήματα, την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών ελέγχου που αφορούν στο συγκεκριμένο υπόδειγμα.

Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ χρησιμεύουν τόσο ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων, όσο και για εποπτικούς σκοπούς. Ως εργαλείο διαχείρισης κινδύνων, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ που διενεργούνται από την Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. αφορούν στο σύνολο του εμπορικού και διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και για τον υπολογισμό των σχετικών διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων χρησιμοποιούνται 75 σταθμισμένες ημερήσιες παρατηρήσεις ανά παράγοντα κινδύνου. Για εποπτικούς σκοπούς, οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ αφορούν μόνο στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας και ο υπολογισμός των διακυμάνσεων-συνδιακυμάνσεων βασίζεται σε 252, ισοσταθμισμένες, ημερήσιες παρατηρήσεις. Ως παράγοντες κινδύνου ορίζονται τα επιτόκια, οι τιμές των μετοχικών δεικτών, οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι τιμές των εμπορευμάτων. Επί του παρόντος, οι παράγοντες κινδύνου που εμπλέκονται στον υπολογισμό της ΜΔΖ ανέρχονται σε περίπου 1.144. Επιπροσθέτως, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. εκτιμά τη ΜΔΖ των χαρτοφυλακίων της Τράπεζας με τη μέθοδο της Ιστορικής Προσομοίωσης, για σκοπούς σύγκρισης.

Για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, έχει θεσπιστεί πλαίσιο ορίων ΜΔΖ. Τα όρια καθορίστηκαν με βάση διεθνείς πρακτικές και σύμφωνα με το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνου (Risk Appetite Framework-

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

“RAF”) της Τράπεζας και αφορούν τόσο στους επιμέρους κινδύνους (επιτοκιακό, συναλλαγματικό, μετοχικό), όσο και στο

συνολικό κίνδυνο αγοράς του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας.

Οι παρακάτω πίνακες απεικονίζουν τη ΜΔΖ της Τράπεζας (99%, 1- ημέρα) για τα έτη που έληξαν στις 30 Δεκεμβρίου του 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015, αντίστοιχα:

2016 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ	ΜΔΖ	ΜΔΖ
		Επιτοκιακού Κινδύνου	Μετοχικού Κινδύνου	Συναλλαγματικού Κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	11.116	10.943	945	170
Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	9.630	9.114	1.196	385
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	21.287	19.695	2.281	872
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	5.138	4.428	743	157

2015 (σε € 000)	Συνολική ΜΔΖ	ΜΔΖ	ΜΔΖ	ΜΔΖ
		Επιτοκιακού Κινδύνου	Μετοχικού Κινδύνου	Συναλλαγματικού Κινδύνου
31 Δεκεμβρίου	9.488	9.613	1.218	520
Μέσος όρος (ημερήσια τιμή)	21.019	19.779	1.775	628
Μέγιστο (ημερήσια τιμή)	44.083	42.006	3.475	2.149
Ελάχιστο (ημερήσια τιμή)	4.423	4.289	710	200

Η Τράπεζα έχει έκθεση κυρίως σε επιτοκιακό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται μέσω των εκτιμήσεων της αντίστοιχης ΜΔΖ. Η εξέλιξη της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό κίνδυνο εξαρτάται από την ευαισθησία του εμπορικού και διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε βασικούς παράγοντες κινδύνου, κυρίως στην καμπύλη ανταλλαγής επιτοκίων του Ευρώ και τις αποδόσεις των αντίστοιχων κυβερνητικών ομολόγων, καθώς και από το επίπεδο των αντίστοιχων μεταβλητοτήτων.

Κατά τη διάρκεια του 2016, το σημαντικότερο γεγονός που επηρέασε τις μεταβλητότητες των επιτοκίων, έλαβε χώρα στο τέλος του πρώτου εξαμήνου, όταν το αποτέλεσμα του Βρετανικού δημοψηφίσματος για έξοδο της χώρας από την Ευρωζώνη κλόνισε τις διεθνείς αγορές. Αυτό είχε ως συνέπεια τη σημαντική αύξηση των υποκείμενων μεταβλητοτήτων και τη διαμόρφωση των εκτιμήσεων ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και το συνολικό κίνδυνο αγοράς της Τράπεζας σε υψηλότερα επίπεδα. Το επόμενο χρονικό διάστημα, τα επιτόκια παρουσίασαν ήπιες διακυμάνσεις και παρέμειναν σχετικώς σταθερά έως το τέλος του τρίτου τριμήνου, με αποτέλεσμα τη μείωση των σχετικών μεταβλητοτήτων και, ως εκ τούτου, των εκτιμήσεων της ΜΔΖ.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του έτους, η ευαισθησία του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας στις μεταβολές των επιτοκίων αυξήθηκε. Συγκεκριμένα, η σύνθεση του χαρτοφυλακίου εξωχρηματοστηριακών παράγωγων επιτοκιακών προϊόντων της Τράπεζας, σε συνδυασμό με την ανοδική πορεία της καμπύλης ανταλλαγής επιτοκίων του Ευρώ, επέφερε αύξηση της ευαισθησίας του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνέβαλε στη διαμόρφωση της ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και το συνολικό κίνδυνο αγοράς σε υψηλότερα επίπεδα.

Παρόλα αυτά, έως το τέλος του έτους, η ΜΔΖ για τον επιτοκιακό και το συνολικό κίνδυνο αγοράς της Τράπεζας είχε μειωθεί σημαντικά, σε σχέση με τις μέγιστες τιμές στις οποίες ανήλθε στο τέλος του δεύτερου τριμήνου.

Back-testing

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του υποδείγματος μέτρησης του κινδύνου αγοράς, η Τράπεζα εφαρμόζει καθημερινό πρόγραμμα δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου (back-testing). Ο έλεγχος, σύμφωνα με τον ισχύοντα Κανονισμό εποπτείας Πιστωτικών Ιδρυμάτων 575/2013, εφαρμόζεται στα στοιχεία μόνο του εμπορικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και συνίσταται στη σύγκριση των υποθετικών, καθώς και των πραγματικών ημερήσιων μεταβολών στην αξία του χαρτοφυλακίου, με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις της ΜΔΖ για εποπτικούς σκοπούς. Τα υποθετικά κέρδη/ζημιές προκύπτουν από τη διαφορά στην αξία του χαρτοφυλακίου μεταξύ των ημερών t και $t+1$, με την υπόθεση ότι οι θέσεις παραμένουν σταθερές, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά το κλείσιμο της ημέρας t . Αντιστοίχως, τα πραγματικά κέρδη/ζημιές προκύπτουν από τη μεταβολή στην αξία του χαρτοφυλακίου κατά το κλείσιμο των ημερών t και $t+1$, λαμβάνοντας υπόψη τις συναλλαγές που διενεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της ημέρας $t+1$, με εξαίρεση την καταβολή/είσπραξη προμηθειών και τόκων.

Σε περίπτωση κατά την οποία οι ζημιές υπερβαίνουν την εκτίμηση της ΜΔΖ, τότε υπάρχει «υπέρβαση» και ενημερώνονται οι εποπτικές αρχές το αργότερο εντός 5 εργάσιμων ημερών.

Κατά τη διάρκεια του 2016, υπήρξαν μόνο δύο περιπτώσεις όπου το αποτέλεσμα του δοκιμαστικού εκ των υστέρων ελέγχου υπερέβη την αντίστοιχη εκτίμηση ΜΔΖ.

Stress Testing

Η εκτίμηση της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες αναφέρονται σε «κανονικές» συνθήκες αγοράς και δε λαμβάνουν υπόψη ακραίες μεταβολές στις τιμές των παραγόντων κινδύνου.

Για την βελτίωση της προβλεπτικής ικανότητας του μοντέλου εκτίμησης ΜΔΖ και την ελαχιστοποίηση της επίδρασης των ανωτέρω περιορισμών, διενεργείται σε εβδομαδιαία βάση πρόγραμμα προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress testing),

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

που συνίσταται στον υπολογισμό του κέρδους/ζημίας του εμπορικού και του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου της Τράπεζας σε περιπτώσεις ακραίων μεταβολών στις αγορές. Τα Σενάρια μεταβολής επιτοκίων:

σενάρια που εφαρμόζονται παρουσιάζονται στους πίνακες που ακολουθούν.

Σενάριο	Περιγραφή	0-3 μήνες	3 μήνες - 5 έτη	>5 έτη
1	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	+200 μ.β.	+200 μ.β.	+200 μ.β.
2	Παράλληλη μετατόπιση της καμπύλης	-200 μ.β.	-200 μ.β.	-200 μ.β.
3	Αύξηση κλίσης της καμπύλης	0 μ.β.	+100 μ.β.	+200 μ.β.
4	Μείωση κλίσης της καμπύλης	+200 μ.β.	+100 μ.β.	0 μ.β.

Σενάριο μεταβολής μετοχικών δεικτών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	-30% για όλους τους δείκτες

Σενάριο μεταβολής συναλλαγματικών ισοτιμιών:

Σενάριο	Περιγραφή
1	Υποτίμηση ευρώ κατά 30%

4.3.2 Περιορισμοί της μεθοδολογίας ΜΔΖ

Η μέθοδος της ΜΔΖ βασίζεται σε θεωρητικές παραδοχές, οι οποίες υπό ακραίες συνθήκες στις αγορές ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν πλήρως τη μέγιστη ζημιά που μπορεί να υποστεί η Τράπεζα. Οι περιορισμοί της μεθοδολογίας συνοψίζονται ως εξής:

- Η χρήση διακυμάνσεων και συσχετίσεων ως μέτρο πρόβλεψης της μελλοντικής συμπεριφοράς παραγόντων κινδύνων δύναται να αποδειχθεί ανεπαρκής σε περιόδους έντονης διακύμανσης στις αγορές.
- Ο χρονικός ορίζοντας των δέκα ημερών για τον υπολογισμό της ΜΔΖ (που χρησιμοποιείται για εποπτικούς σκοπούς και κεφαλαιακές απαιτήσεις), συνεπάγεται ότι το σύνολο του χαρτοφυλακίου μπορεί να ρευστοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής. Εντούτοις, η παραδοχή αυτή μπορεί να υποεκτιμά τον κίνδυνο αγοράς σε περιόδους μη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά.
- Η ΜΔΖ αναφέρεται σε πιθανές ζημίες στο χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας για διάστημα εμπιστοσύνης 99%, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη ζημίες πέρα από το διάστημα αυτό.
- Όλοι οι υπολογισμοί βασίζονται στις θέσεις της Τράπεζας κατά το κλείσιμο κάθε εργάσιμης ημέρας, μη λαμβάνοντας υπόψη τις ενδοημερήσιες μεταβολές στο χαρτοφυλάκιο.
- Οι εκτιμήσεις της ΜΔΖ βασίζονται σε μικρές μεταβολές στις τιμές των παραγόντων κινδύνων. Σε περίπτωση μεγαλύτερων μεταβολών (tail events), το υπόδειγμα ενδέχεται να μην αποτυπώσει πλήρως την επίδρασή τους στην αξία του χαρτοφυλακίου.
- Γίνεται η υπόθεση ότι, οι αποδόσεις επί των μεμονωμένων παραγόντων κινδύνου ακολουθούν κανονική κατανομή. Εάν αυτό δεν ισχύει, η πιθανότητα ακραίων μεταβολών στην αγορά θα μπορούσε να υποεκτιμηθεί.

4.3.3 Κίνδυνος επιτοκίου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο

Επιτοκιακός κίνδυνος επί του τραπεζικού χαρτοφυλακίου είναι ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος για τα έσοδα (καθαρά έσοδα από τόκους) και το κεφάλαιο, ο οποίος απορρέει από δυσμενείς μεταβολές των επιτοκίων οι οποίες επηρεάζουν τα στοιχεία του τραπεζικού χαρτοφυλακίου. Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο προέρχεται από την αναντιστοιχία στις ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού του επιτοκίου μεταξύ στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού. Το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο αποτελείται κυρίως από δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών, ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τίτλους που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως δάνεια και απαιτήσεις και διακρατούμενα στη λήξη, υποχρεώσεις προς πελάτες, υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λουπές δανειακές υποχρεώσεις, τα οποία καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος. Ο Όμιλος διατηρεί επαρκείς διαδικασίες μέτρησης, παρακολούθησης και ελέγχου του επιτοκιακού κινδύνου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου, στις οποίες περιλαμβάνονται:

- Συστήματα μέτρησης επιτοκιακού κινδύνου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου. Τα συστήματα αυτά έχουν τη δυνατότητα κάλυψης όλων των βασικών πηγών επιτοκιακού κινδύνου και αξιολόγησης των επιπτώσεων των επιτοκιακών μεταβολών με τρόπο που να συνάδει με το πλαίσιο δραστηριοτήτων του Ομίλου.
- Μέτρηση του βαθμού ευαισθησίας των ζημιών σε περιπτώσεις καταστάσεων κρίσης.
- Επαρκείς και αποτελεσματικές διαδικασίες και συστήματα πληροφορικής για τη μέτρηση, παρακολούθηση, έλεγχο και υποβολή αναφορών σχετικά με τα επίπεδα έκθεσης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου σε επιτοκιακό κίνδυνο.
- Καταγεγραμμένη πολιτική διαχείρισης του επιτοκιακού κινδύνου στο τραπεζικό χαρτοφυλάκιο.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

4.3.4 Επιτοκιακός κίνδυνος βάσει της ημερομηνίας επόμενης αναπροσαρμογής επιτοκίου

Ο επιτοκιακός κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος και αφορά σε χρηματοοικονομικά μέσα με βάση την ημερομηνία της αμέσως επόμενης αναπροσαρμογής των επιτοκίων συνοψίζεται ως ακολούθως:

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου – Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	596	14	-	-	-	891	1.501
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.758	81	195	27	2	164	2.227
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	122	781	693	97	164	22	1.879
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20.708	6.118	3.804	2.218	6.126	2.669	41.643
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	422	454	250	429	681	398	2.634
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	-	13	-	82	54	-	149
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	2.786	5.875	423	1.015	-	10.099
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού & απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	17	1	89	12	11	350	480
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	41	-	-	18	-	1.471	1.530
Σύνολο	23.664	10.248	10.906	3.306	8.053	5.965	62.142
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.773	52	190	2.101	68	4	18.188,0
Υποχρεώσεις προς πελάτες	27.674	3.709	5.983	1.923	2	1.168	40.459,0
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	268	285	109	4	-	7	673,0
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	11	22	76	321	384	1.393	2.207,0
Λοιπά στοιχεία παθητικού	60	-	-	2	-	892	954
Σύνολο	43.786	4.068	6.358	4.351	454	3.464	62.481
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(20.122)	6.180	4.548	(1.045)	7.599	2.501	(339)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου – Όμιλος Όπως αναμορφώθηκε

31 Δεκεμβρίου 2015	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρα	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	631	40	5	3	-	1.529	2.208
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.222	32	74	171	5	295	2.799
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	250	1.100	726	168	222	20	2.486
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	23.477	5.433	4.396	2.952	6.473	2.644	45.375
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	413	452	268	410	658	433	2.634
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	24	61	15	78	55	-	233
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	44	2.705	9.063	505	933	-	13.250
Λουτά στοιχεία ενεργητικού & απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	20	1	68	42	5	423	559
Λουτά στοιχεία ενεργητικού	33	-	2	4	-	1.415	1.1454
Σύνολο	27.114	9.824	14.617	4.333	8.351	6.759	70.998
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21.742	148	70	3.101	93	12	25.166
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.557	3.669	5.001	2.988	2	742	42.959
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	13	275	930	26	1	7	1.252
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	15	26	68	330	267	1.520	2.226
Λουτά στοιχεία παθητικού	12	-	-	-	-	986	998
Σύνολο	52.339	4.118	6.069	6.445	363	3.267	72.601
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	(25.225)	5.706	8.548	(2.112)	7.988	3.492	(1.603)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρ α	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	314	5	-	-	-	525	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.087	126	232	26	-	108	2.579
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	122	781	693	97	158	-	1.851
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	20.318	4.545	3.258	1.912	5.707	2.426	38.166
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	23	56	25	57	-	90	251
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	65	19	-	-	-	-	84
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	2.756	5.845	256	1.015	-	9.872
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.456	1.456
Σύνολο	22.929	8.288	10.053	2.348	6.880	4.605	55.103
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.858	174	145	2.101	68	43	18.389
Υποχρεώσεις προς πελάτες	26.631	3.007	5.050	1.800	-	838	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	258	-	-	-	-	-	258
Λουπά στοιχεία παθητικού	-	-	-	-	-	777	777
Σύνολο	42.747	3.181	5.195	3.901	68	1.658	56.750

Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

(19.818)	5.107	4.858	(1.553)	6.812	2.947	(1.647)
----------	-------	-------	---------	-------	-------	---------

Ημερομηνίες επαναπροσδιορισμού επιτοκίου - Τράπεζα Όπως αναμορφώθηκε

31 Δεκεμβρίου 2015	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη τοκοφόρ α	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού							
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	442	33	5	3	-	647	1.130
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.370	81	105	167	-	204	2.927
Χρηματ. περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	176	1.099	700	77	74	-	2.126
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	21.329	3.557	3.610	2.641	5.985	2.628	39.750
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διαθέσιμο προς πώληση	23	31	34	62	-	93	243
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	89	28	21	-	-	-	138
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων-δάνεια και απαιτήσεις	-	2.705	9.063	372	936	-	13.076
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	-	-	-	-	-	1.232	1.232
Σύνολο	24.429	7.534	13.538	3.322	6.995	4.804	60.622
Στοιχεία Παθητικού							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21.718	136	161	3.101	93	31	25.240
Υποχρεώσεις προς πελάτες	28.194	2.995	3.604	1.799	-	276	36.868
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	826	-	-	-	826
Λουπά στοιχεία παθητικού	-	-	-	-	-	760	760
Σύνολο	49.912	3.131	4.591	4.900	93	1.067	63.694
Διαφορά επαναπροσδιορισμού επιτοκίων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού							
(25.483)	4.403	8.947	(1.578)	6.902	3.737	(3.072)	

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

4.3.5 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η έκθεση του Ομίλου και της Τράπεζας στον συναλλαγματικό κίνδυνο πριν ληφθεί υπόψη η επίδραση της αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η ανοικτή συναλλαγματική θέση στο τέλος της ημέρας πρέπει να συμμορφώνεται με τα όρια που έχουν θεσπιστεί από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων και Χρηματαγοράς και τη ΔΔΧΛΚΤ&Ο. Η συμμόρφωση επιτυγχάνεται αναλαμβάνοντας κατάλληλες αντισταθμιστικές θέσεις. Ως αποτέλεσμα, η καθαρή έκθεση σε κάθε ξένο νόμισμα διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και εντός των προκαθορισμένων ορίων. Η έκθεση του Ομίλου στον συναλλαγματικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 είχε ως εξής:

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουτά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού								
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.205	28	6	-	10	-	252	1.501
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	1.822	263	36	10	26	1	69	2.227
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.791	77	-	-	-	-	11	1.879
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.267	164	8	4	30	-	9	4.482
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	37.342	2.045	94	1	972	-	1.189	41.643
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	2.095	23	-	-	-	-	516	2.634
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	149	-	-	-	-	-	-	149
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	10.099	-	-	-	-	-	-	10.099
Ακίνητα επενδύσεων	844	-	-	-	-	-	25	869
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	126	-	-	-	-	-	11	137
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.224	-	-	-	-	-	62	1.286
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	509	1	-	-	-	-	5	515
Λουτά στοιχεία ενεργητικού	7.234	89	3	1	2	3	46	7.378
Σύνολο ενεργητικού (εξαιρ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	68.714	2.690	147	16	1.040	4	2.195	74.806
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1.789	225	31	-	5	1	1.674	3.725
Σύνολο ενεργητικού	70.503	2.915	178	16	1.045	5	3.869	78.531
31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουτά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού								
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	18.040	93	-	-	45	-	10	18.188
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.836	298	23	2	10	-	-	5.169
Υποχρεώσεις προς πελάτες	35.919	2.101	157	1	60	-	2.221	40.459
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουτές δανειακές υποχρεώσεις	669	-	-	-	-	-	4	673
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.201	1	-	-	-	-	5	2.207
Λουτά στοιχεία παθητικού	928	8	3	-	-	-	41	980
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	266	-	-	-	-	-	3	269
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	62.859	2.501	183	3	115	-	2.284	67.945
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	847	242	32	-	5	-	1.873	2.999
Σύνολο παθητικού	63.706	2.743	215	3	120	-	4.157	70.944
Καθαρή συναλλαγματική θέση	6.797	172	(37)	13	925	5	(288)	7.587

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Όμιλος - Όπως αναμορφώθηκαν

31 Δεκεμβρίου 2015	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουιά	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού								
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	1.525	57	34	-	8	1	583	2.208
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.075	521	93	11	25	-	74	2.799
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.175	113	14	-	-	-	184	2.486
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.868	163	5	3	31	-	7	4.077
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	39.952	2.226	112	2	1.009	-	2.074	45.375
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	2.047	20	-	-	-	-	567	2.634
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	233	-	-	-	-	-	-	233
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	13.250	-	-	-	-	-	-	13.250
Ακίνητα επενδύσεων	843	-	-	-	-	-	26	869
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	9	16
Υπεραξία, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	130	-	-	-	-	-	17	147
Ενσώματα πάγια στοιχεία	1.231	-	-	-	-	-	94	1.325
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	595	1	-	-	-	-	5	601
Λουιά στοιχεία ενεργητικού	7.224	66	2	-	1	3	92	7.388
Σύνολο ενεργητικού (εξαμ. μη κυκλοφ. Περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση)	75.155	3.167	260	16	1.074	4	3.732	83.408
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.302	4.776	271	4	3	18.876	535	27.767
Σύνολο ενεργητικού	78.458	7.943	531	20	1.077	18.880	4.267	111.175
31 Δεκεμβρίου 2015	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουιά	Σύνολο
Στοιχεία Παθητικού								
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	24.957	103	-	-	76	-	30	25.166
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.383	395	23	2	3	-	-	4.806
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.368	2.413	196	1	61	1	3.919	42.959
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουιές δανειακές υποχρεώσεις	1.232	-	-	-	-	-	20	1.252
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.220	1	-	-	-	-	5	2.226
Λουιά στοιχεία παθητικού	958	12	4	1	-	-	51	1.026
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	265	-	-	-	-	-	8	273
Σύνολο παθητικού (εξ. Υποχρ. σχετιζ/νων με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενων προς πώληση)	70.383	2.924	223	4	140	1	4.033	77.708
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφ. περιουσ. στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.860	7.193	199	1	12	12.104	275	23.643
Σύνολο παθητικού	74.243	10.117	422	5	152	12.105	4.307	101.351
Καθαρή συναλλαγματική θέση	4.215	(2.174)	109	15	925	6.775	(40)	9.824

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού								
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	801	18	2	-	2	-	21	844
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.089	159	9	10	252	1	59	2.579
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	1.763	77	-	-	-	-	11	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.251	164	8	4	30	-	9	4.466
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	35.434	1.943	94	-	671	-	24	38.166
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	235	16	-	-	-	-	-	251
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	84	-	-	-	-	-	-	84
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	9.872	-	-	-	-	-	-	9.872
Συμμετοχές σε θυγατρικές	2.543	-	-	-	-	-	-	2.543
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	-	6
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λουπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	108	-	-	-	-	-	-	108
Ενσώματα πάγια στοιχεία	255	-	-	-	-	-	1	256
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	6.830	86	1	1	2	-	-	6.920
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	280	31	-	-	-	-	4	315
Σύνολο ενεργητικού	64.558	2.494	114	15	957	1	129	68.268
Στοιχεία Παθητικού								
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	18.127	142	79	2	36	-	3	18.389
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.833	298	23	2	10	-	-	5.166
Υποχρεώσεις προς πελάτες	34.533	1.884	136	1	33	-	739	37.326
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουπές δανειακές υποχρεώσεις	258	-	-	-	-	-	-	258
Λουπά στοιχεία παθητικού	776	1	-	-	-	-	-	777
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	255	-	-	-	-	-	-	255
Σύνολο παθητικού	58.782	2.325	238	5	79	-	742	62.171
Καθαρή συναλλαγματική θέση	5.776	169	(124)	10	878	1	(613)	6.097

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συγκέντρωση συναλλαγματικού κινδύνου - Τράπεζα Όπως αναμορφώθηκε

31 Δεκεμβρίου 2015	EURO	USD	GBP	JPY	CHF	TL	Λουπά	Σύνολο
Στοιχεία ενεργητικού								
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα	1.005	46	29	-	2	-	48	1.130
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2.151	447	47	10	249	-	23	2.927
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	2.069	30	-	-	-	-	27	2.126
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	3.866	162	5	3	31	-	7	4.074
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	36.862	2.042	108	1	684	-	53	39.750
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διαθ. προς πώληση	234	9	-	-	-	-	-	243
Χαρτ/κιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	138	-	-	-	-	-	-	138
Χαρτ/κιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	13.073	-	-	-	-	-	3	13.076
Συμμετοχές σε θυγατρικές	2.861	-	-	-	-	-	-	2.861
Ακίνητα επενδύσεων	6	-	-	-	-	-	-	6
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	7	-	-	-	-	-	-	7
Υπεραξία, λογισμικό και λουπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	113	-	-	-	-	-	-	113
Ενσώματα πάγια στοιχεία	247	-	-	-	-	-	2	249
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	6.758	65	(1)	-	1	-	(5)	6.818
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	2.720	836	-	-	-	-	-	3.556
Σύνολο ενεργητικού	72.110	3.637	188	14	967	-	158	77.074
Στοιχεία Παθητικού								
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	24.998	121	77	2	37	-	5	25.240
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.380	395	23	2	3	-	-	4.803
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33.895	1.984	150	1	34	-	804	36.868
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουπές δανειακές υποχρεώσεις	826	-	-	-	-	-	-	826
Λουπά στοιχεία παθητικού	760	2	1	1	-	-	-	764
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	258	-	-	-	-	-	-	258
Σύνολο παθητικού	65.117	2.502	251	6	74	-	809	68.759
Καθαρή συναλλαγματική θέση	6.993	1.135	(63)	8	893	-	(651)	8.315

4.4 Κίνδυνος χώρας

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο υφιστάμενος ή ενδεχόμενος κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου λόγω των γεγονότων που συντελούνται σε μια χώρα, τα οποία βρίσκονται τουλάχιστον έως ένα βαθμό υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης, αλλά όχι υπό τον έλεγχο κάποιας εταιρείας ή ατόμου. Οι κύριες κατηγορίες του κινδύνου χώρας περιλαμβάνουν τον κίνδυνο στάσης πληρωμών (sovereign risk), τον κίνδυνο αδυναμίας μετατροπής του εγχώριου νομίσματος σε διεθνή βασικά νομίσματα αποθεμάτων (convertibility risk) και τον κίνδυνο μη αποπληρωμής υποχρεώσεων στο εξωτερικό (transfer risk). Ως εκ τούτου, στον κίνδυνο χώρας εμπίπτουν όλες οι μορφές διασυνοριακών χρηματοδοτήσεων σε μια χώρα, είτε αυτές αφορούν στην κεντρική κυβέρνηση, είτε σε Πιστωτικά Ιδρύματα (Π.Ι.), είτε σε ιδιωτική επιχείρηση ή ιδιώτη.

Τα στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού τα οποία υπόκεινται σε κίνδυνο χώρας είναι τα παρακάτω:

- οι συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο θυγατρικών που εδρεύουν στο εξωτερικό,
- οι διατραπεζικές τοποθετήσεις, με ή χωρίς εξασφάλιση, καθώς και οι ισοδύναμοι κίνδυνοι από συναλλαγές σε παράγωγα εξωχρηματοπιστηριακά προϊόντα, με Π.Ι. τα οποία εδρεύουν στο εξωτερικό,
- η χορήγηση δανείων προς εταιρείες ή Π.Ι. που εδρεύουν στο εξωτερικό, η διακράτηση διεθνών εταιρικών ομολόγων, καθώς και η χρηματοδότηση μεγάλων διασυνοριακών έργων (project finance),
- οι εγχρήματες (funded) και μη-εγχρήματες (unfunded) εμπορικές συναλλαγές με αντισυμβαλλόμενους που έχουν έδρα στο εξωτερικό, και

- η διακράτηση κρατικών ομολόγων και η πώληση πιστωτικής προστασίας (credit default swap), όπου η υποκείμενη οντότητα είναι κάποια χώρα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Δ.Δ.Χ.Λ.Κ.Τ.&Ο. παρακολουθεί την έκθεση της Τράπεζας σε κίνδυνο χώρας, εστιάζοντας κυρίως στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, καθώς και στην Κύπρο, τη Μάλτα και την Αίγυπτο, όπου ο Όμιλος έχει παρουσία.

Την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της συμμετοχής της Τράπεζας στην Finansbank. Την 21 Δεκεμβρίου 2015, το

4.5 Κίνδυνος ρευστότητας

4.5.1 Διαχείριση κινδύνου ρευστότητας

Ως κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ο υφιστάμενος ή μελλοντικός κίνδυνος επί των αποτελεσμάτων και του κεφαλαίου ο οποίος απορρέει από την αδυναμία του οργανισμού να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όταν αυτές καταστούν πληρωτέες χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές. Αντικατοπτρίζει την πιθανότητα οι ταμειακές εκροές να μην καλύπτονται επαρκώς από ταμειακές εισροές, λαμβάνοντας υπόψη μη αναμενόμενες καθυστερήσεις σε αποπληρωμές (term liquidity risk), ή καταβολές υψηλότερες των αναμενόμενων (withdrawal/call risk). Ο κίνδυνος ρευστότητας περιλαμβάνει τον κίνδυνο μη αναμενόμενων αυξήσεων στο κόστος χρηματοδότησης των περιουσιακών στοιχείων σε αντίστοιχες διάρκειες και επιτόκια, καθώς και τον κίνδυνο να μην είναι δυνατή η ρευστοποίηση θέσεων έγκαιρα και με εύλογους όρους.

Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή της στρατηγικής κινδύνου ρευστότητας που εγκρίνεται από την Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και για την ανάπτυξη κατάλληλων πολιτικών, μεθόδων και διαδικασιών για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του κινδύνου ρευστότητας, που ανταποκρίνονται στη φύση και την πολυπλοκότητα των εργασιών της ΕΤΕ. Τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης ενημερώνονται σε καθημερινή βάση για τα τρέχοντα επίπεδα έκθεσης σε κίνδυνο ρευστότητας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το προφίλ κινδύνου ρευστότητας του Ομίλου παραμένει εντός των εγκεκριμένων ορίων.

Επιπλέον, λαμβάνουν καθημερινά αναφορά ρευστότητας, στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι πηγές χρηματοδότησης του Ομίλου και τα διαθέσιμα, μη αναχρηματοδοτηθέντα, περιουσιακά στοιχεία. Επίσης, η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού-Παθητικού (ALCO) παρακολουθεί τα ανοίγματα στις ημερομηνίες λήξης των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων, καθώς και των χρηματοδοτικών απαιτήσεων, βάσει διαφόρων παραδοχών, περιλαμβανομένων συνθηκών που δύνανται να έχουν δυσμενή επίδραση στη δυνατότητα της Τράπεζας να ρευστοποιήσει επενδύσεις και θέσεις του εμπορικού χαρτοφυλακίου, καθώς και στη δυνατότητα πρόσβασής της στις αγορές κεφαλαίου. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα παρακολουθείται ο δείκτης «Δάνεια προς Καταθέσεις», ο οποίος την 30^η Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε 86,1% και 87,6%, σε επίπεδο χώρας (Ελλάδα) και Ομίλου αντίστοιχα.

Εφόσον η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας αποσκοπεί στην διασφάλιση της ορθής εκτίμησης του εν λόγω κινδύνου σε επίπεδο Ομίλου και της διατήρησής του σε αποδεκτά επίπεδα, ακόμη και υπό δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος θα πρέπει να έχει

Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την μεταβίβαση στην Qatar National Bank («QNB») του 99,81% μεριδίου της στη Finansbank μαζί με το 29,87% μερίδιό της στη Finans Leasing. Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €2.750 εκατ. Επιπλέον, η QNB, με το πέρας της συναλλαγής, θα αποπληρώσει στην Τράπεζα το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης USD 910 εκατ. που είχε χορηγήσει η τελευταία στην Finansbank (βλ. Σημείωση 30). Η πώληση της Finansbank ολοκληρώθηκε στις 15 Ιουνίου 2016. Κατά συνέπεια, η Τράπεζα και ο Όμιλος δεν εκτίθενται πλέον στον κίνδυνο χώρας που αφορά την Τουρκία.

πρόσβαση στις αγορές κεφαλαίου για την κάλυψη των αναγκών της πελατειακής του βάσης, των υποχρεώσεων του που καθίστανται πληρωτέες και των λοιπών κεφαλαιακών του αναγκών, διατηρώντας ταυτόχρονα τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προς ενεχυρίαση για άντληση χρηματοδότησης προς εξυπηρέτηση των ανωτέρω. Συμπληρωματικά του πλαισίου διαχείρισης ρευστότητας της Τράπεζας, οι λοιπές θυγατρικές του Ομίλου διατηρούν ένα απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων υψηλότερο του 10% των συνολικών τους καταθέσεων, το οποίο διασφαλίζει την αυτοχρηματοδότησή τους σε περίπτωση εγχώριας κρίσης.

4.5.2 Πηγές ρευστότητας

Οι κύριες πηγές ρευστότητας της Τράπεζας είναι οι καταθέσεις, η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα - μέσω των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης (MROs) και των στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTROs) με την ΕΚΤ, καθώς και μέσω του Έκτακτου Μηχανισμού Παροχής Ρευστότητας («ELA») της ΤτΕ - και οι συμφωνίες επαναγοράς τίτλων (repos) με σημαντικά Πιστωτικά Ιδρύματα («Π.Ι.») του εξωτερικού. Η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ και οι συναλλαγές repos πραγματοποιούνται με την παραχώρηση ως εξασφαλίσεων κυρίως ομολόγων Ε.Τ.Χ.Σ./Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης («ΕΜΣ»), καθώς και ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου και εταιρικών δανείων υψηλής διαβάθμισης. Η χρηματοδότηση μέσω του ELA πραγματοποιείται με την παραχώρηση ως εξασφαλίσεων κυρίως δανείων, καθώς και καλυμμένων ομολογιών που έχει εκδώσει η Τράπεζα.

Κατά τη διάρκεια του 2016, βελτιώθηκε σημαντικά το προφίλ ρευστότητας της Τράπεζας, κυρίως λόγω του περιορισμού της χρηματοδότησής της από το Ευρωσύστημα, και ειδικότερα από τον μηχανισμό ELA. Οι βασικοί τομείς βελτίωσης, και πιο συγκεκριμένα η διάρθρωση των πηγών χρηματοδότησης και το αντίστοιχο κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας, αναλύονται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η συνολική έκθεση στο Ευρωσύστημα διαμορφώθηκε σε €12,3 δισ., καταγράφοντας μείωση ύψους €11,7 δισ., σε σύγκριση με την αντίστοιχη έκθεση στις 31 Δεκεμβρίου 2015. Ειδικότερα, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €6,7 δισ., ενώ μέσω του μηχανισμού ELA σε €5,6 δισ., μειωμένη περίπου κατά €5,8 δισ. και €5,9 δισ., αντίστοιχα. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στην πώληση των θυγατρικών (Finansbank S.A., NBGI, Αστήρ Παλάς και Αστήρ Μαρίνα) έναντι του ποσού των €4,2 δισ., καθώς και στην περαιτέρω μείωση του χαρτοφυλακίου ομολόγων της Τράπεζας σε εκδόσεις Ε.Τ.Χ.Σ. για σκοπούς ανακεφαλαιοποίησης, κατά το ποσό των €3,3 δισ. Επιπλέον, κατέστη δυνατή η λήψη χρηματοδότησης με παροχή εξασφαλίσεων στη διατραπεζική αγορά, με αποτέλεσμα την

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

αντικατάσταση της χρηματοδότησης μέσω του Ευρωσυστήματος ύψους €4,7 δισ. με συναλλαγές γερως, με πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού. Τέλος, καθώς οι περιορισμοί στην κίνηση κεφαλαίων παρέμειναν σε ισχύ, οι πελατειακές καταθέσεις της Τράπεζας σημείωσαν οριακή άνοδο κατά €0,5 δισ. και ανήλθαν σε €37,2 δισ. στις 30 Δεκεμβρίου 2016.

Κατά την διάρκεια του 2016 το κόστος χρηματοδότησης της Τράπεζας μειώθηκε σημαντικά γεγονός που οφείλεται κυρίως στη σημαντική μείωση της χρηματοδότησης μέσω του μηχανισμού ELA, αφενός λόγω της προαναφερθείσας πώλησης των θυγατρικών και αφετέρου λόγω της απόφασης της ΕΚΤ να δέχεται ως εξασφαλίσεις για παροχή ρευστότητας τα ομόλογα έκδοσης Ελληνικού Δημοσίου. Επιπροσθέτως, ο περιορισμός της χρηματοδότησης μέσω του ELA, επέτρεψε την ακύρωση των ομολόγων τα οποία είχε εκδώσει η Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (Πυλώνας II και Πυλώνας III), ονομαστικής αξίας €11,8 δισ., τα οποία συνιστούσαν την ακριβότερη μορφή εξασφαλίσεων για άντληση ρευστότητας.

Τέλος, την ίδια περίοδο, το απόθεμα επιπλέον εγγυήσεων που διέθετε η Τράπεζα παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο και ανήλθε στο ποσό των €9,7 δισ., στις 31 Δεκεμβρίου 2016. Εξ' αυτών, €0,1 δισ. αφορούσαν σε εγγυήσεις αποδεκτές προς χρηματοδότηση από

την ΕΚΤ και €8,8 δισ. σε εγγυήσεις για άντληση επιπλέον ρευστότητας από τον μηχανισμό ELA, ενώ €0,6 δισ. ήταν τα ταμειακά διαθέσιμα και τα κατατεθειμένα ποσά στους λογαριασμούς τους οποίους τηρεί η Τράπεζα στους ανταποκριτές της ("nostro accounts") και τα υπόλοιπα €0,2 δισ. αποτελούσαν λοιπές εγγυήσεις.

4.5.3 Πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας

Στις 22 Ιουλίου 2016 οι τίτλοι που εκδόθηκαν από την Τράπεζα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3723/2008, έχουν πλήρως εξοφληθεί και διαγραφεί. Κατά συνέπεια, μετά την οριστική λήξη των παραπάνω εγγυήσεων, η Τράπεζα δεν υπόκειται πλέον στις διατάξεις του Ν. 3723/2008 καθώς επίσης η εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου στο Δ.Σ. της Τράπεζας έχει παύσει.

4.5.4 Συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές

Οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές του Ομίλου και της Τράπεζας από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πλην παραγώνων παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Ο κίνδυνος ρευστότητας από παράγωγα δεν θεωρείται σημαντικός.

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.781	51	78	2.233	79	18.222
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.786	3.373	5.482	794	67	40.502
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	5	13	64	381	324	787
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	36	63	261	667	1.180	2.207
Λοιπές υποχρεώσεις	118	490	198	2	75	883
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	46.726	3.990	6.083	4.077	1.725	62.601
Δανειακές δεσμεύσεις*	755	280	504	506	1.683	3.728

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2015	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21.770	54	133	3.148	109	25.214
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33.820	3.629	5.129	479	4	43.061
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	9	6	893	441	21	1.370
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	44	59	271	720	1.132	2.226
Λοιπές υποχρεώσεις	149	386	247	261	93	1.136
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	55.792	4.134	6.673	5.049	1.359	73.007
Δανειακές δεσμεύσεις*	737	273	560	329	1.588	3.487

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	15.904	128	80	2.231	79	18.422
Υποχρεώσεις προς πελάτες	29.403	2.878	4.427	578	63	37.349
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουιές δανειακές υποχρεώσεις	1	0	3	16	312	332
Λουιές υποχρεώσεις	12	440	192	0	62	706
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	45.320	3.446	4.702	2.825	516	56.809
Δανειακές δεσμεύσεις*	721	225	457	481	1.690	3.574

Ανάλυση συμβατικών λήξεων για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (μη προεξοφλημένες ταμειακές εκροές) - Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2015	Έως 1 μήνα	1 έως 3 μήνες	3 έως 12 μήνες	1 έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	21.755	41	235	3.148	109	25.288
Υποχρεώσεις προς πελάτες	30.904	2.856	3.034	102	-	36.896
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & λουιές δανειακές υποχρεώσεις	-	-	874	-	-	874
Λουιές υποχρεώσεις	4	340	188	119	65	716
Σύνολο στοιχείων ισολογισμού	52.663	3.237	4.331	3.369	174	63.774
Δανειακές δεσμεύσεις*	726	210	519	339	1.880	3.674

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2016, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2016 ποσό €5.768 εκατ. για τον Όμιλο (2015: €5.738 εκατ.) και ποσό €5.268 εκατ. για την Τράπεζα (2015: €5.030 εκατ.)

Στις «Λουιές Υποχρεώσεις» περιλαμβάνονται κυρίως προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι, υποχρεώσεις προς πιστωτές και προμηθευτές, υποχρεώσεις προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος), δεδουλευμένα έξοδα.

4.6 Ασφαλιστικός κίνδυνος

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που εκδίδει ο Όμιλος περιλαμβάνουν ασφαλιστικό κίνδυνο. Ο κίνδυνος αφορά στην πιθανότητα επέλευσης του ασφαλισμένου γεγονότος και της επακόλουθης ζημιάς. Ο κίνδυνος βασίζεται σε τυχαία γεγονότα και για το λόγο αυτό είναι απρόβλεπτος.

Ο πρωταρχικός κίνδυνος που πιθανόν να αντιμετωπίσει ο Όμιλος από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχει εκδώσει είναι η απόκλιση από τις αντίστοιχες εκτιμήσεις του πραγματικού αριθμού ζημιών, του χρόνου επέλευσής τους και του ύψους της αποζημίωσης. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί γιατί η συχνότητα και/ή η σφοδρότητα των ζημιών είναι μεγαλύτερες από τις εκτιμηθείσες. Ανάλογα με το ασφαλιστικό προϊόν, ο κίνδυνος αυτός επηρεάζεται από μεταβολές σε μακροοικονομικά μεγέθη, μεταβολές στη συμπεριφορά των ασφαλισμένων, μεταβολές στη δημόσια υγεία, από πανδημίες και καταστροφικά γεγονότα (σεισμούς, βιομηχανική καταστροφή, φωτιές, εξεγέρσεις, τρομοκρατία, κ.λπ.).

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής ανάληψης των κινδύνων, κατάλληλης αντασφαλιστικής πολιτικής και

εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολογιακή πολιτική βασίζεται σε παραδοχές και στατιστικές μελέτες, καθώς και στα εμπειρικά δεδομένα του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Οι αντασφαλιστικές συμβάσεις διακρίνονται σε προαιρετικές, συμβατικές (αναλογικές και μη) και καταστροφικού τύπου (catastrophe reinsurance).

Ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής που παρέχονται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν ισόβια, μικτή, πρόσκαιρη ασφάλιση, πρόσκαιρη ασφάλιση με παροχή επιβίωσης, συνταξιοδοτικά προϊόντα, προϊόντα συνδεδεμένα με επενδύσεις (Unit-Linked) και συμπληρωματικές καλύψεις προσαρτημένες στα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής.

Παραδοσιακά προϊόντα ασφάλισης Ζωής

Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια Ζωής ασφαλίζουν γεγονότα τα οποία σχετίζονται με την ανθρώπινη ζωή (π.χ. θάνατο ή επιβίωση).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Οι παροχές συνίστανται είτε στην καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού εφάπαξ ή σε περιοδικές προσόδους είτε στην αποκατάσταση της συγκεκριμένης οικονομικής ζημιάς που προήλθε από την επέλευση του γεγονότος.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τα συμβόλαια Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- **Κίνδυνος θνησιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης μεταξύ του πραγματικού αριθμού των θανάτων και του αναμενόμενου αριθμού τους.
- **Κίνδυνος επιβίωσης:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω μεγαλύτερης της εκτιμηθείσας, διάρκειας ζωής των ασφαλισμένων.
- **Κίνδυνος επενδυτικής απόδοσης:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης της πραγματικής απόδοσης έναντι της προσδοκώμενης.
- **Κίνδυνος εξόδων:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- **Κίνδυνος ακυρωσιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω ακύρωσης ή εξαγοράς των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Βασικές παραδοχές

Η επιλογή των βασικών παραδοχών για την εκτίμηση των ασφαλιστικών αποθεμάτων προϋποθέτει βαθιά γνώση και αντικειμενική κρίση. Οι παραδοχές που χρησιμοποιούνται βασίζονται στην εμπειρία του παρελθόντος, στα εμπειρικά δεδομένα του Ομίλου, στις τρέχουσες συνθήκες αγοράς, την ανάλυση του ανταγωνισμού και της αγοράς, καθώς και άλλες δημοσιευμένες πληροφορίες.

Οι ασφαλιστικές προβλέψεις κατά την ανάληψη των κινδύνων εκτιμούνται με βάση τις τιμές των παραμέτρων που ισχύουν κατά την έκδοσή τους (επικείμενοι θάνατοι, ακυρώσεις συμβολαίων, αποδόσεις επενδύσεων, διαχειριστικά έξοδα κ.α.). Συνεπώς, νέες εκτιμήσεις παράγονται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Οικονομικών Καταστάσεων για την επάρκεια των ασφαλιστικών αποθεμάτων κάτω από το πρίσμα της τρέχουσας εμπειρίας.

Οι θεμελιώδεις παραδοχές, στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- **Θνησιμότητα:** Οι παραδοχές βασίζονται σε πίνακες θνησιμότητας, σύμφωνα με το είδος της σύμβασης και με βάση τα ιστορικά στοιχεία που διατηρεί ο Όμιλος. Οι παραδοχές διαφοροποιούνται ανά φύλο, αντανακλώντας την καλύτερη εκτίμηση για τη χρήση.
- **Απόδοση Επενδύσεων:** Οι αποδόσεις των επενδύσεων που επηρεάζουν το προσδοκώμενο επίπεδο μελλοντικών παροχών βασίζονται τόσο στις τρέχουσες αποδόσεις της αγοράς όσο και στις προβλέψεις μελλοντικών οικονομικών εξελίξεων.
- **Έξοδα:** Οι παραδοχές σχετικά με τα λειτουργικά έξοδα της Εταιρείας αντανακλούν τις εκτιμώμενες δαπάνες για τη διατήρηση/ ανανέωση και εξυπηρέτηση του εν ισχύ χαρτοφυλακίου. Το επίπεδο των εξόδων έχει θεωρηθεί αποδεκτό, προσαρμοσμένο με τον εκτιμώμενο πληθωρισμό όπου χρειάζεται.
- **Ποσοστά ακυρώσεων και εξαγορών:** Οι ακυρώσεις αφορούν στον τερματισμό των συμβολαίων λόγω μη καταβολής ασφαλιστρών. Οι εξαγορές αφορούν στον εθελούσιο

τερματισμό των συμβολαίων από τους ασφαλισμένους. Τα ποσοστά των συμβολαίων που τερματίζονται εκτιμούνται με στατιστικές μετρήσεις που βασίζονται στην εμπειρία του Ομίλου και ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο προϊόντος.

- **Συντελεστής προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των υποχρεώσεων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στην κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και τις προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve).
- **Ποσοστό άσκησης δικαιώματος εξαγοράς στην έναρξη της συνταξιοδότησης:** Το ποσοστό των ασφαλισμένων ατομικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων που επιλέγουν την καταβολή εφάπαξ ποσού (αξία εξαγοράς) αντί της καταβολής μηνιαίας σύνταξης, το οποίο εκτιμάται με βάση την εμπειρία της Εταιρείας.

Έλεγχος επάρκειας

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε τρεις κύριες κατηγορίες:

i. Ατομικά παραδοσιακά προγράμματα (απλή ασφάλεια θανάτου, μικτή, συνταξιοδοτικό πρόγραμμα κ.α.):

Ο έλεγχος βασίστηκε στην προβολή των μελλοντικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας τρέχουσες υποθέσεις θνησιμότητας, ακυρωσιμότητας, επιτοκίου και εξόδων, για την προσδοκώμενη υπολειπόμενη διάρκεια των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Από την παραπάνω διαδικασία προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Ατομικά ασφαλιστήρια ζωής που συνδέονται με επενδύσεις (unit-linked):

Αναλύθηκαν τόσο οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τις παραμέτρους (θνησιμότητα, ακυρωσιμότητα, έξοδα, επιτόκιο) όσο και αυτοί που σχετίζονται με την εγγυημένη παροχή στη λήξη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. Παρά την αύξηση που σημείωσαν οι τιμές των μεριδίων των συνδεδεμένων κεφαλαίων το τελευταίο έτος, εξακολουθεί να είναι αναγκαίος ο σχηματισμός επιπλέον αποθέματος για την κάλυψη των εγγυήσεων προς τους ασφαλισμένους.

iii. Συνταξιούχοι που προέρχονται από ομαδικά συμβόλαια της μορφής DAF:

Από την εφαρμογή ανάλογης μεθοδολογίας με τα ατομικά ασφαλιστήρια προέκυψε η ανάγκη επιπλέον αποθέματος για την κάλυψη του κινδύνου μακροβιότητας.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας που απεικονίζεται παρακάτω πραγματοποιείται για τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θεωρούνται σημαντικοί (επιτόκιο προεξόφλησης και ποσοστά ακυρώσεων) αναφορικά με την επίπτωση που επιφέρει η μεταβολή τους στο σύνολο των προβλέψεων που έχουν καταχωρηθεί.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης ευαισθησίας αφορούν στις υποχρεώσεις που συνδέονται με το χαρτοφυλάκιο των παραδοσιακών ασφαλίσεων ζωής, τις παροχές προς τους

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

συνταξιούχους που προέρχονται από ομαδικά προγράμματα DAF, καθώς και το χαρτοφυλάκιο συμβολαίων Unit Linked.

Ανάλυση ευαισθησίας (€'000)

2016	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	(48)
	-0,5%	54
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(3)
	Μείωση κατά -10%	3

2015	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	(48)
	-0,5%	53
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(2)
	Μείωση κατά -10%	4

Συμπληρωματικές καλύψεις σε συμβόλαια ασφάλισης Ζωής

Τα συμβόλαια Ζωής μπορεί να περιλαμβάνουν και συμπληρωματικές καλύψεις ασφάλισης ατυχημάτων και ασθενειών, καλύπτοντας τις συνέπειες της ανικανότητας ή την ανάγκη νοσηλείας εξαιτίας ατυχήματος ή και ασθένειας του ασφαλισμένου ή των εξαρτημένων μελών του.

Οι κύριοι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος σχετικά με τις συμπληρωματικές καλύψεις των συμβολαίων Ζωής είναι οι ακόλουθοι:

- **Κίνδυνος νοσηρότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω διαφοροποίησης του κόστους αποζημιώσεων που σχετίζονται με νοσοκομειακές καλύψεις έναντι του εκτιμηθέντος κόστους.
- **Κίνδυνος εξόδων:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω απόκλισης των πραγματικών εξόδων έναντι της σχετικής εκτίμησης.
- **Κίνδυνος ακυρωσιμότητας:** ο κίνδυνος που προκύπτει λόγω ακύρωσης ή εξαγοράς των ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Βασικές παραδοχές

Οι θεμελιώδεις παραδοχές, στις οποίες οι ασφαλιστικές προβλέψεις επιδεικνύουν ιδιαίτερη ευαισθησία, είναι οι ακόλουθες:

- **Νοσηρότητα:** Η συχνότητα και σφοδρότητα νοσηλείας καθώς και η εξέλιξη τους ανά ηλικία και τύπο κάλυψης που προέρχονται από την ιστορική εμπειρία.
- **Ανικανότητα:** Τα ποσοστά ανικανότητας για τις συμπληρωματικές καλύψεις ζωής με παροχές σε περίπτωση ανικανότητας του ασφαλισμένου, βασίζονται κυρίως στα αντίστοιχα ποσοστά των εν ενεργεία αντασφαλιστικών συμβάσεων.
- **Ποσοστά ακυρώσεων και εξαγορών:** Οι ακυρώσεις αφορούν στον τερματισμό των συμβολαίων λόγω μη καταβολής ασφαλίσεων. Οι εξαγορές αφορούν στον εθελούσιο τερματισμό των συμβολαίων από τους ασφαλισμένους. Τα ποσοστά των συμβολαίων που τερματίζονται εκτιμώνται με

στατιστικές μετρήσεις που βασίζονται στην εμπειρία του Ομίλου και ποικίλλουν ανάλογα με τον τύπο του προϊόντος.

- **Συντελεστής προεξόφλησης:** Η εκτίμηση της επάρκειας των υποχρεώσεων στηρίζεται στις μελλοντικές ταμειακές ροές των εσόδων και εξόδων του Ομίλου. Οι μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας καμπύλες απόδοσης όπως αυτές διαμορφώνονται στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου, λαμβάνοντας υπόψη τις αποδόσεις στην κτήση των στοιχείων του χαρτοφυλακίου επενδύσεων και τις προθεσμιακές καμπύλες απόδοσης (forward yield curve).

Έλεγχος επάρκειας

Τα ασφαλιστικά προγράμματα του Κλάδου Ζωής ταξινομήθηκαν ανάλογα με τη φύση των αντίστοιχων καλύψεων σε δύο κύριες κατηγορίες:

i. Συμπληρωματικές καλύψεις εξόδων νοσοκομειακής περίθαλψης:

Για τη διενέργεια του ελέγχου λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες νοσηρότητας, τον ιατρικό πληθωρισμό των αποζημιώσεων, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων, τα έξοδα και την ετήσια αύξηση των ασφαλίσεων. Από την παραπάνω διαδικασία δεν προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

ii. Λοιπές συμπληρωματικές καλύψεις:

Για τον έλεγχο επάρκειας λήφθηκαν υπόψη οι τρέχουσες εκτιμήσεις για το επιτόκιο προεξόφλησης, τους δείκτες ανικανότητας, την ακυρωσιμότητα των συμβολαίων και τα έξοδα. Από τον έλεγχο προέκυψε η ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας που απεικονίζεται παρακάτω πραγματοποιείται για τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι θεωρούνται σημαντικοί (επιτόκιο προεξόφλησης, ποσοστά ακυρώσεων και ποσοστά νοσηρότητας) αναφορικά με την επίπτωση που επιφέρει η μεταβολή τους στο σύνολο των προβλέψεων που έχουν καταχωρηθεί.

Ανάλυση ευαισθησίας (€'000)

2016	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	5
	-0,5%	(6)
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	21
	Μείωση κατά -10%	(26)
Ποσοστά Νοσηρότητας	Αύξηση κατά +5%	54
	Μείωση κατά -5%	(54)

2015	Μεταβολή Παραδοχών	Επίπτωση στις Υποχρεώσεις
Επιτόκιο Προεξόφλησης	+0,5%	5
	-0,5%	(6)
		22
Ποσοστά Ακυρώσεων και Εξαγορών	Αύξηση κατά +10%	(27)
	Μείωση κατά -10%	
		49
Ποσοστά Νοσηρότητας	Αύξηση κατά +5%	(49)
	Μείωση κατά -5%	

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Γενικές ασφαλίσεις

Τα προσφερόμενα προϊόντα καλύπτουν όλο το εύρος των γενικών ασφαλίσεων για κάλυψη προσωπικών, εμπορικών και βιομηχανικών κινδύνων που σχετίζονται με την απώλεια περιουσίας και την αστική ευθύνη έναντι τρίτων.

Η έκθεση στους παραπάνω κινδύνους μετριάζεται μέσω της διασποράς τους σε ένα πολυπληθές χαρτοφυλάκιο. Η διασπορά αυτή βελτιώνεται περαιτέρω μέσω της εφαρμογής επιλεκτικής πρακτικής αποδοχής των κινδύνων, κατάλληλης ανασφαλιστικής κάλυψης και εσωτερικών κανόνων λειτουργίας σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής διαχείρισης κινδύνου. Επιπλέον, η τιμολόγηση των προγραμμάτων βασίζεται σε εμπειρία του παρελθόντος, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες τάσεις και τις τρέχουσες συνθήκες αγοράς.

Για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κινδύνων που σχετίζονται με πλήθος ζημιών και αντίστοιχων καταβολών αποζημιώσεων πέραν των αναμενόμενων μεγεθών, εφαρμόζονται κατάλληλες πρακτικές πρόληψης σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας του Ομίλου:

Διαδικασία ανάληψης κινδύνων («underwriting»): Τα κριτήρια αποδοχής για όλους τους κλάδους ασφάλισης είναι τέτοια που εξασφαλίζουν τη γεωγραφική διασπορά των κινδύνων και την κατανομή τους σε διαφορετικούς τομείς δραστηριότητας. Επιπλέον, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, επιβάλλονται ανώτατα όρια κάλυψης και εκπιπτόμενα, που μειώνουν την ευθύνη του Ομίλου. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις οι ασφαλιστικές συμβάσεις περιλαμβάνουν εξαιρέσεις κάλυψης κινδύνων των οποίων, τόσο ο χρόνος επέλευσης, όσο και οι οικονομικές συνέπειες, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν (οι κίνδυνοι αυτοί είναι κυρίως αστικής ευθύνης ή περιβαλλοντικοί κίνδυνοι με δυσδιάκριτα αιτιογόνα γεγονότα και προσαγωγή ευθυνών).

Διαχείριση αποζημιώσεων: Η πολιτική διαχείρισης των ζημιών αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν ταχύτερη καταβολή της αποζημίωσης και την αποφυγή φαινομένων εξαπάτησης του Ομίλου με ατυχήματα προκαλούμενα από δόλο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρησιμοποίηση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, αξιόπιστων διαδικασιών πραγματογνωμοσύνης και την επάνδρωση των αρμοδίων τμημάτων με ανθρώπινο δυναμικό με τις τεχνικές γνώσεις και την ηθική ακεραιότητα που απαιτούνται.

Προβλέψεις εκκρεμών αποζημιώσεων: Πλέον της διαδικασίας φάκελο προς φάκελο για την εκτίμηση των προβλεπόμενων ποσών αποζημίωσης, εφαρμόζονται και στατιστικές τεχνικές που αποσκοπούν σε μια ασφαλέστερη συνολική εκτίμηση των μελλοντικών υποχρεώσεων και το σχηματισμό κατάλληλων αποθεμάτων. Στη διαδικασία αυτή εντάσσεται και ο υπολογισμός των προβλέψεων για ζημιές που έχουν συμβεί αλλά δεν έχουν γνωστοποιηθεί στον Όμιλο μέχρι την ημερομηνία αποτίμησης.

Αντασφαλιστική πολιτική: Η επιλογή κατάλληλης αντασφαλιστικής κάλυψης ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου για κάλυψη δυσμενών γεγονότων, συνυπολογίζοντας και το αντίστοιχο απαιτούμενο κόστος. Η δομή του τελικά επιλεγόμενου προγράμματος είναι τέτοια που να εξασφαλίζει κάλυψη για ασυνήθιστα μεγάλο πλήθος ζημιών ή μεμονωμένων αποζημιώσεων που αποκλίνουν σημαντικά από τα προσδοκώμενα μέσα μεγέθη. Ιδιαίτερη ευαισθησία επιδεικνύεται στην κάλυψη καταστροφικών φυσικών φαινομένων, κυρίως σεισμού, επιλέγοντας προγράμματα κάλυψης γεγονότων με πολύ μικρή πιθανότητα να συμβούν.

Έλεγχος επάρκειας

Έλεγχος επάρκειας των τεχνικών προβλέψεων διενεργείται σε όλους τους κλάδους. Ειδικά για τον Κλάδο Αυτοκινήτων (τον μεγαλύτερο κλάδο), επεξεργάστηκαν ιστορικά δεδομένα βάσει των αναλυτικών κινήσεων ανά περίπτωση ζημιάς, για κάθε έτος ατυχήματος μετά το 2000 και εφαρμόστηκαν οι κλασσικές μέθοδοι προβολής των συσσωρευμένων πληρωμών, των επισυμβασών ζημιών, του μέσου κόστους ζημιών, καθώς και η μεθοδολογία Bornhuetter-Ferguson. Τελικά τα αποτελέσματα της μεθόδου προβολής των επισυμβασών ζημιών επιλέχθηκαν για την εκτίμηση του τελικού κόστους για κάθε έτος ατυχήματος.

Πίνακες εξέλιξης κόστους αποζημιώσεων

Στους παρακάτω πίνακες απεικονίζεται η εξέλιξη του συνολικού κόστους αποζημιώσεων για καθένα έτος ζημιάς από το 2010 έως το 2016. Επιπρόσθετα εμφανίζονται τα σωρευτικά ποσά πληρωμών, ούτως ώστε να είναι ευδιάκριτος ο επιμερισμός του εκάστοτε συνολικού κόστους σε πληρωμές που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και σε προβλέψεις μελλοντικών πληρωμών για τις ζημιές που βρίσκονται σε εκκρεμότητα. Για τα έτη πριν το 2010 απεικονίζεται, για λόγους συμφωνίας, το ποσό της τρέχουσας εκτίμησης για τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών. Σημειώνεται ότι για την κάλυψη αστικής ευθύνης αυτοκινήτων το επιπλέον απόθεμα που σχηματίζεται, πέραν των κατά περίπτωση προβλέψεων, ως αποτέλεσμα του ελέγχου επάρκειας που πραγματοποιείται, συμπεριλαμβάνεται στις εκτιμήσεις που απεικονίζονται.

Για τις ασφαλίσεις πυρός (δεύτερος μεγαλύτερος κλάδος, μετά τον κλάδο αυτοκινήτων) το συνολικό κόστος ανά έτος αποτελείται από το άθροισμα του σωρευτικού ποσού πληρωμών και το ποσό των κατά περίπτωση προβλέψεων (δεν προέκυψε ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθέματος από τον έλεγχο επάρκειας που πραγματοποιήθηκε).

Σημειώνεται ότι τα αποθέματα εκκρεμών ζημιών για τους δύο μεγαλύτερους κλάδους υπερβαίνει το 85% του συνολικού αποθέματος εκκρεμών ζημιών για τις γενικές ασφαλίσεις.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Εξέλιξη ζημιών κλάδου αστικής ευθύνης αυτοκινήτου

Έτος ζημιάς	Απόθεμα προ του 2010	Όμιλος							Σύνολο αποθεμά- των
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Έτος ζημιάς	-	200	140	82	64	61	50	48	-
Μετά ένα έτος	-	192	138	83	63	53	52	-	-
Μετά δύο έτη	-	196	147	82	62	52	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	199	145	82	61	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	187	144	83	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	161	123	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	157	-	-	-	-	-	-	-
Εκτίμηση συνολικού κόστους αποζημιώσεων	-	157	123	83	61	52	52	48	-
Έτος ζημιάς	-	(60)	(34)	(21)	(16)	(12)	(11)	(11)	-
Μετά ένα έτος	-	(87)	(58)	(33)	(24)	(21)	(18)	-	-
Μετά δύο έτη	-	(98)	(66)	(38)	(28)	(23)	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	(108)	(75)	(44)	(31)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	(117)	(83)	(47)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	(124)	(88)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	(128)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις	-	(128)	(88)	(47)	(31)	(23)	(18)	(11)	-
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	56	29	35	36	30	29	34	37	286

Εξέλιξη ζημιών κλάδου πυρός

Έτος ζημιάς	Απόθεμα προ του 2010	Όμιλος							Σύνολο αποθεμά- των
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Έτος ζημιάς	-	24	19	16	10	15	36	17	-
Μετά ένα έτος	-	22	18	15	9	13	34	-	-
Μετά δύο έτη	-	22	17	14	9	20	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	22	17	14	9	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	21	17	13	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	21	16	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	21	-	-	-	-	-	-	-
Έτος ζημιάς	-	(5)	(7)	(5)	(3)	(6)	(5)	(12)	-
Μετά ένα έτος	-	(15)	(14)	(10)	(7)	(10)	(11)	-	-
Μετά δύο έτη	-	(18)	(15)	(10)	(7)	(11)	-	-	-
Μετά τρία έτη	-	(18)	(15)	(10)	(8)	-	-	-	-
Μετά τέσσερα έτη	-	(19)	(15)	(11)	-	-	-	-	-
Μετά πέντε έτη	-	(20)	(16)	-	-	-	-	-	-
Μετά έξι έτη	-	(20)	-	-	-	-	-	-	-
Σωρευμένες πληρωθείσες αποζημιώσεις	-	(20)	(16)	(11)	(8)	(11)	(11)	(12)	-
Συνολικό απόθεμα εκκρεμών ζημιών	6	1	1	1	1	9	24	5	48

4.7 Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν.4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 είναι άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένες διατάξεις της CRD IV θα εφαρμοστούν σταδιακά κυρίως μεταξύ 2014 με 2019.

Ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις του Πυλώνα Ι & ΙΙ για τον Όμιλο για το 2017:

ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και τη Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP"), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι, και να ορίσει πρόσθετες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1	Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
Πυλώνας Ι	4,5%	8,0%
Πυλώνας ΙΙ	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου (2017)	1,25%	1,25%
Σύνολο	8,75%	12,25%

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και της Τράπεζας, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις της CRD IV, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	16,3%	14,6%	16,3%	21,3%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier I)	16,3%	14,6%	16,3%	21,3%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	16,3%	14,6%	16,3%	21,3%

Το Κεφάλαιο κοινών μετοχών κατηγορίας 1 σε ενοποιημένη και ατομική βάση έχει μειωθεί σημαντικά λόγω της αποπληρωμής των μετατρέψιμων ομολογιών "CoCos" ύψους €2,029 εκατ., πλέον τόκων ύψους €168 εκατ. τον Δεκέμβριο του 2016 (Σημείωση 38)

Επιπλέον ο Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 σε ενοποιημένη βάση έχει αυξηθεί λόγω της ολοκλήρωσης της πώλησης των θυγατρικών εταιριών Finansbank, NBGI Private Equity Funds, Astir Palace Vouliagmenis S.A και Astir Marina Vouliagmenis S.A. (Σημείωση 30).

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του ν.4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες, από τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), από σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου, από ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και λογιστικών διαγραφών που έχουν λογισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (για τις δύο τελευταίες κατηγορίες παραπέμπουμε κατωτέρω στις τροποποιήσεις του άρθρου 27Α). Ως βασική προϋπόθεση συνίσταται η ύπαρξη λογιστικής ζημίας ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Η απαίτηση θα συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση παραστατικών τίτλων δικαιωμάτων κτήσεως κοινών μετοχών (δικαιώματα μετατροπής) υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου που αντιστοιχούν σε κοινές μετοχές συνολικής αγοραίας αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νέος νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως μη «βασισζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Την 29 Μαρτίου 2017 ψηφίστηκε νέος νόμος, οι διατάξεις του οποίου τροποποίησαν περαιτέρω τα άρθρα 27 και 27Α του ν. 4172/2013 ως ακολούθως:

Οι τροποποιήσεις του άρθρου 27 εισάγουν περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Τροποποιήσεις του άρθρου 27Α: Επεκτείνει τον σκοπό του άρθρου 27Α και περιλαμβάνει, πέραν των ζημιών του PSI και των προβλέψεων απομείωσης δανείων και τις ακόλουθες κατηγορίες προσωρινών διαφορών: i) ζημίες προερχόμενες από οριστική διαγραφή ή από πώληση δανείων και ii) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση. Επιπλέον, προβλέπεται ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν λογιστεί την 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιοσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, το ποσό της ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω Νόμου ήταν €4,8 δισ. (2015: €4,9 δισ.).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

4.8 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά στοιχεία μη αποτιμημένα στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει το λογιστικό υπόλοιπο και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού τα οποία δεν καταχωρούνται στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων μη καταχωρημένων στην εύλογη αξία - Όμιλος

	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2016	Εύλογη αξία 31.12.2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	41.643	38.992	-	-	38.992
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	149	245	68	163	14
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	10.099	9.607	-	9.288	319
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	39.932	39.894	26.254	13.640	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	536	535	-	535	-
Λουτές δανειακές υποχρεώσεις	137	137	-	137	-
	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2015	Εύλογη αξία 31.12.2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	45.375	42.893	-	-	42.893
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	233	318	70	231	17
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	13.250	12.901	-	12.620	281
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	42.957	42.936	27.020	15.916	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	279	279	-	279	-
Λουτές δανειακές υποχρεώσεις	146	148	-	148	-

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων μη καταχωρημένων στην εύλογη αξία - Τράπεζα

	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2016	Εύλογη αξία 31.12.2016	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	38.166	35.515	-	-	35.515
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	84	68	-	48	20
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	9.872	9.365	-	9.046	319
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.799	36.760	25.417	11.343	-
Λουτές δανειακές υποχρεώσεις	258	256	-	256	-
	Λογιστικό υπόλοιπο 31.12.2015	Εύλογη αξία 31.12.2015	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία					
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	39.750	37.231	-	-	37.231
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	138	126	-	103	23
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις	13.076	12.713	-	12.439	274
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Υποχρεώσεις προς πελάτες	36.866	36.841	24.288	12.553	-

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση των ανωτέρω εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015:

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Τα λογιστικά υπόλοιπα του ταμείου και των διαθέσιμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως και οι δεδουλευμένοι τόκοι, προσεγγίζουν την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - κατηγοριοποιημένο ως δάνεια και απαιτήσεις: Η εύλογη αξία των διακρατούμενων μέχρι την λήξη χρεογράφων καθώς και των χρεογράφων κατηγοριοποιημένων ως δάνεια και απαιτήσεις, υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή βάσει μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα επιτόκια προεξόφλησης βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων υπολογίζεται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για αντίστοιχα προϊόντα και παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας.

Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις: Η εύλογη αξία των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων υπολογίζεται βάσει τιμών αγοράς, και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, είτε βάσει των τιμών με τις οποίες ολοκληρώθηκε η δημόσια προσφορά επαναγοράς είτε με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει των προσαυξημένων επιτοκίων του υφιστάμενου κόστους δανεισμού του Ομίλου.

β. Χρηματοοικονομικά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού αποτιμημένα στην εύλογη αξία στην κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας με βάση το πλαίσιο υπολογισμού της εύλογης αξίας την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015:

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων που καταχωρούνται στην εύλογη αξία- Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016

Αποτίμηση με βάση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
Στοιχεία ενεργητικού				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	299	1.572	8	1.879
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	11	4.437	34	4.482
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	971	1.624	9	2.604
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	173	117	-	290
Σύνολο	1.454	7.750	51	9.255
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	527	-	527
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	5	5.142	22	5.169
Σύνολο	5	5.669	22	5.696

31 Δεκεμβρίου 2015 Όπως αναμορφώθηκε

Αποτίμηση με βάση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
Στοιχεία ενεργητικού				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	163	2.310	13	2.486
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	4.065	11	4.077
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	946	1.608	48	2.602
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	205	102	-	307
Σύνολο	1.315	8.085	72	9.472
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	2	-	2
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	4.801	4	4.806
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	825	-	825
Σύνολο	1	5.628	4	5.633

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων που καταχωρούνται στην εύλογη αξία- Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016

Αποτίμηση με βάση

Στοιχεία ενεργητικού	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	278	1.565	8	1.851
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	11	4.436	19	4.466
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	47	168	9	224
Σύνολο	336	6.169	36	6.541
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	527	-	527
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	5	5.139	22	5.166
Σύνολο	5	5.666	22	5.693

31 Δεκεμβρίου 2015 Όπως αναμορφώθηκε

Αποτίμηση με βάση

Στοιχεία ενεργητικού	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	144	1.969	13	2.126
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	4.062	11	4.074
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	38	145	32	215
Σύνολο	183	6.176	56	6.415
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	2	-	2
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	4.798	4	4.803
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	825	-	825
Σύνολο	1	5.625	4	5.630

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού αποτιμημένα στην εύλογη αξία στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας που αποτελούν μέρος των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων για το 2016 και το 2015:

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων που καταχωρούνται στην εύλογη αξία

31 Δεκεμβρίου 2016

Αποτίμηση με βάση

Στοιχεία Ενεργητικού	Αποτίμηση με βάση			Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	563	-	563
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	3	329	6	338
Σύνολο	3	892	6	901
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	2	-	2
Σύνολο	-	2	-	2

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων που καταχωρούνται στην εύλογη αξία

31 Δεκεμβρίου 2015

Αποτίμηση με βάση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο στοιχείων αποτιμημένα στη εύλογη αξία
Στοιχεία Ενεργητικού				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	25	1	-	26
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1.723	-	1.723
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	18	18
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	1.625	21	75	1.721
Σύνολο	1.650	1.745	93	3.488
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	768	-	768
Σύνολο	-	768	-	768

Μεταφορές μεταξύ των Επιπέδων 1 και 2:

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016 συγκεκριμένα ομόλογα που περιλαμβάνονται στις κατηγορίες Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση, τα οποία έχουν εκδοθεί από τον ESM, EFSF καθώς και από μία Ευρωπαϊκή Κυβέρνηση, έχουν μεταφερθεί από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 1 κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, διότι ο Όμιλος έκρινε ότι πληρούσε τα κριτήρια εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι €50 εκατ.

Κατά το 2015 δεν υπήρχαν μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των Επιπέδων 1 και 2.

Αποτιμήσεις του Επιπέδου 3:

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία (Επίπεδο 3) στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- (α) Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που έχουν αποτιμηθεί με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων ή συναλλαγματικών ισοτιμιών. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα των οποίων η τεκμαρτή μεταβλητότητα αντιπροσωπεύει μια σημαντική παράμετρο του μοντέλου αποτίμησης, καθώς και τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία το CVA εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.
- (β) Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και χρεόγραφα του χαρτοφυλακίου επενδύσεων διαθέσιμα-προς-πώληση, για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρηματοοικονομικών στοιχείων.

- (γ) Για το έτος 2015, στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμο προς πώληση, περιλαμβάνονται μετοχές εταιρειών μη εισηγμένων σε χρηματιστηριακή αγορά οι οποίες έχουν αποτιμηθεί από ανεξάρτητες εταιρείες και οι αποτιμήσεις των εταιρειών αυτών βασίζονται σε παραμέτρους όπως εκτιμήσεις μελλοντικών κερδών τα οποία συνιστούν μη παρατηρήσιμα δεδομένα. Επίσης συμπεριλαμβάνονται μετοχές η αξία των οποίων έχει βασιστεί στο τίμημα εξαγοράς και η αξία που αναλογεί στον Όμιλο έχει βασιστεί σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα όπως είναι η αναλογία των προσόδων της εν λόγω εξαγοραζόμενης εταιρείας, από τις επιμέρους εταιρείες του Ομίλου. Επιπρόσθετα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμο προς πώληση κατά το 2015, περιλαμβάνονται χρεόγραφα τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση την αξία των υποκείμενων εξασφαλίσεων.

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει την συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών) που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση συνολικών εσόδων.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3:

Σε κάθε περίοδο αναφοράς ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων. Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας, λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Για όλες τις μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων αποτιμημένα βάσει Επιπέδου 3 - Όμιλος

	2016		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	13	7	48
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(21)	26
Κέρδη/ζημιές στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(23)
Προσθήκες	-	19	-
Πωλήσεις	(4)	-	-
Αποπληρωμές	-	(1)	(26)
Μεταφορά σε δραστηριότητες προοριζόμενες για πώληση	-	-	(16)
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	8	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	8	12	9

	2015				
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	15	27	50	11	42
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(12)	(3)	-	-
Κέρδη/ζημιές στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(1)	-	-
Προσθήκες	-	1	-	-	-
Αποπληρωμές	(1)	2	-	(11)	-
Μεταφορά σε δραστηριότητες προοριζόμενες για πώληση	-	-	(29)	-	(42)
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	(11)	31	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	13	7	48	-	-

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων αποτιμημένα βάσει Επιπέδου 3 – Τράπεζα

	2016		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	13	7	32
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(21)	26
Κέρδη/ζημιές στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(23)
Προσθήκες	-	4	-
Πωλήσεις	(4)	-	-
Αποπληρωμές	-	(1)	(26)
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	8	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	8	(3)	9

	2015		
	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	14	27	8
Κέρδη/ζημιές στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	(1)	(12)	1
Προσθήκες	-	1	-
Αποπληρωμές	-	2	-
Μεταφορά από / σε επίπεδο 3	-	(11)	23
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	13	7	32

Τα κέρδη και ζημιές που συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων έχουν καταχωρηθεί στη γραμμή αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου εκτός της απόσβεσης της διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο ποσού μηδέν και μηδέν για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 αντίστοιχα, η οποία καταχωρήθηκε στα καθαρά έσοδα από τόκους για την Τράπεζα και τον Όμιλο.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν και μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3) και αφορά στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και στα παράγωγα χρηματοπιστωτικά ανέρχεται σε επίπεδο Ομίλου για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 σε μηδέν και €(25) εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2015: €(1) εκατ. και €(3) εκατ. αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 σε μηδέν και €(25) εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2015 : €(1) εκατ. και €(3) εκατ. αντίστοιχα)

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διαβεβαιώσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζονται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο ελέγχου ώστε να διασφαλίσει ότι οι τιμές που χρησιμοποιούνται στις

Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από τις μονάδες διαπραγματευτών που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των στοιχείων χαρτοφυλακίου επενδύσεων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή με αναφορά σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες.

Επιπρόσθετα ο Όμιλος, ενδέχεται σε περιορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές χρηματοοικονομικών στοιχείων προερχόμενες από τρίτους διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών αυτών όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες ολοκληρώθηκε η δημόσια προσφορά επαναγοράς των ίδιων ή άλλων παρόμοιων τίτλων υπό την προϋπόθεση απουσίας ενεργής αγοράς. Επιπρόσθετα, ενδέχεται σε περιορισμένες περιπτώσεις ο Όμιλος να διενεργεί προσαρμογές για σκοπούς περιορισμένης εμπορευσιμότητας στις τιμές των στοιχείων του ενεργητικού "liquidity adjustments" με βάση την εμπειρία του κατά την ρευστοποίηση αντίστοιχων τίτλων στο παρελθόν. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις τελευταίες τρεις μεθόδους, έχουν κατηγοριοποιηθεί στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας των μεθόδων υπολογισμού της εύλογης αξίας («Επίπεδο 3»).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των αξιογράφων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένου και των σημαντικών μη παρατηρήσιμων παραδοχών που γίνονται κατά τον υπολογισμό παραγόντων μη παρατηρήσιμων στην αγορά και χρησιμοποιούνται στον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, επικυρώνονται και ελέγχονται στο σύνολο τους από τις ανεξάρτητες μονάδες της Διαχείρισης Κινδύνων και Middle Office, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες διασφαλίζουν, μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing models») ή με βάση άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά οικονομικά μοντέλα αποτίμησης.

Οι ανεξάρτητες μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα οι εν λόγω αποτιμήσεις, ελέγχονται σχεδόν στο σύνολο τους, σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Προσαρμογές Αγοράς στις Τιμές Αποτίμησης

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά (over-the-counter) παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλομένου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στην διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι διάφοροι περιορισμοί στην έκταση του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου στα πλαίσια συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων και την παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSA).

Οι προσαρμογές για σκοπούς περιορισμένης εμπορευσιμότητας στα στοιχεία ενεργητικού ("liquidity adjustments") αντικατοπτρίζουν, μεταξύ άλλων, την μη εύκολα ρευστοποιήσιμη φύση ορισμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και το αντίστοιχο κόστος που ενδέχεται να επιβαρυνθεί ο Όμιλος σε περίπτωση μερικής ή ολικής πώλησης, της αντίστοιχης χρηματοοικονομικής θέσης.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 – 31 Δεκεμβρίου 2016

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία σε € εκατ.	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Ενεργητικό					
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	- Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	101,24	101,24
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - Διαθέσιμο προς πώληση	9	- Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	6	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	1000 μ. β.	1000 μ. β.
	(1)	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	12,60%	99,30%
	4	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών	Συντελεστής συσχέτισης μεταξύ διαφορετικών ζευγαριών νομισμάτων	-50,00%	99,30%
Λοιπά Παράγωγα	16	- Monte Carlo Simulation	Μεταβλητότητα τιμής μετοχής	39,00%	39,00%
	(13)	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	70 μ. β.	70 μ. β.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμημένα βάσει του Επιπέδου 3 31 Δεκεμβρίου 2015

Χρηματοοικονομικό Στοιχείο	Εύλογη Αξία σε € εκατ.	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Ενεργητικό					
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	13	- Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	23,51	100,87
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - Διαθέσιμο προς πώληση	9	- Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	93,76
	6	- Αποτίμησης βάσει αξίας υποκειμένης εξασφάλισης	Συντελεστής ανάκτησης αξίας της υποκειμένης εξασφάλισης	42,00%	65,00%
	2	- Αποτίμηση βάσει πολλαπλασιαστική δείκτη	Πολλαπλασιαστική Δείκτη Οικονομικής Αξίας Εταιρείας προς Κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων (EV/EBITDA)	5,50	7,40
	31	Τίμημα Εξαγοράς	Αναλογία προσόδων	δ/α	δ/α
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	7	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	1000 μ. β.	1000 μ. β.
	1	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	67,79%	90,00%
	3	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών	Συντελεστής μεταβλητότητας επί δεικτών	-50,00%	94,64%
Λουπά Παράγωγα	(4)	- Προεξόφληση ταμειακών Ροών - Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	322 μ. β.	505 μ. β.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων συμπεριλαμβάνονται δομημένα παράγωγα, για τα οποία μια εύλογη μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. το βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από τον αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά προϊόντα μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση τους, δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα

του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο.

Στην κατηγορία Λουπά Παράγωγα περιλαμβάνονται προθεσμιακά παράγωγα επί εμπορευμάτων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο.

4.9 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό που προκύπτει από τον συμψηφισμό απεικονίζεται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας, μόνο στην περίπτωση που υφίσταται συμβατικό δικαίωμα το οποίο επιτρέπει το συμψηφισμό των ποσών που έχουν καταχωρηθεί και παράλληλα υπάρχει πρόθεση είτε για ταυτόχρονο διακανονισμό του συνολικού ποσού, τόσο του χρηματοοικονομικού περιουσιακού

στοιχείου όσο και της υποχρέωσης αντίστοιχα, είτε για διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει μετά το συμψηφισμό. Ο Όμιλος και η Τράπεζα υπεισέρχονται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρεμφερείς συμβάσεις, οι οποίες δεν πληρούν τα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί από το εφαρμοστέο λογιστικό πρότυπο για συμψηφισμό στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, παρέχουν ωστόσο το δικαίωμα συμψηφισμού των συναφών ποσών σε περίπτωση αθέτησης των

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

συμφωνηθέντων όρων από τον αντισυμβαλλόμενο (είτε λόγω χρεοκοπίας, αδυναμίας πληρωμής ή διεκπεραίωσης). Ο κατωτέρω πίνακας απεικονίζει τα αναγνωρισθέντα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015, χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είτε έχουν συμψηφιστεί είτε όχι αλλά υπόκεινται σε κύριες ή παρεμφερείς

συμβάσεις συμψηφισμού καθώς επίσης και την καθαρή επίδραση που θα επέφερε στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας η πλήρης εξάσκηση των δικαιωμάτων συμψηφισμού ('Καθαρό ποσό').

α. Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία υποκείμενα σε συμψηφισμό, εκτελεστές συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Καταθέσεις σε λογ/σμούς περιθωρίου ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2016								
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	4.547	-	1.414	5.961	4.531	-	1.414	5.945
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(65)	-	-	(65)	(65)	-	-	(65)
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	-	(120)	(120)	-	-	(120)	(120)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	4.482	-	1.294	5.776	4.466	-	1.294	5.760
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης								
Ληφθείσες εγγυήσεις χρηματοοικονομικών μέσων	(2.380)	-	-	(2.380)	(2.380)	-	-	(2.380)
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(629)	-	-	(629)	(629)	-	-	(629)
Καθαρό ποσό	1.473	-	1.294	2.767	1.457	-	1.294	2.751

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ⁽²⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις αγοράς επαναπώλησης χρεογράφων ⁽²⁾	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ⁽²⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2015								
Αναγνωρισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	4.077	6	701	4.784	4.074	6	701	4.781
Συμφηφισθείσες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)	-	-	(700)	(700)	-	-	(700)	(700)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	4.077	6	1	4.084	4.074	6	1	4.081
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης								
Ληφθείσες εγγυήσεις χρηματοοικονομικών μέσων	(2.191)	(6)	-	(2.197)	(2.191)	(6)	-	(2.197)
Ληφθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(513)	-	-	(513)	(513)	-	-	(513)
Καθαρό ποσό	1.373	-	1	1.374	1.370	-	1	1.371

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό απαιτήσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2015.

⁽²⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2015.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

β. Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις υποκείμενες σε συμψηφισμό, εκτελεστές συμβάσεις συμψηφισμού και παρεμφερείς συμβάσεις

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Υποχρεώσεις προς πελάτες	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Υποχρεώσεις προς πελάτες	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2016								
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)	5.354	4.739	-	10.093	5.351	4.792	-	10.143
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(65)	-	-	(65)	(65)	-	-	(65)
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	(120)	-	-	(120)	(120)	-	-	(120)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	5.169	4.739	-	9.908	5.166	4.792	-	9.958
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης								
Δοθείσες εγγυήσεις χρηματοοικονομικών μέσων	(1.354)	(4.739)	-	(6.093)	(1.354)	(4.792)	-	(6.146)
Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(865)	-	-	(865)	(865)	-	-	(865)
Καθαρό ποσό	2.950	-	-	2.950	2.947	-	-	2.947

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁽²⁾ Εκ των οποίων, €4,693 εκατ. και €4,746 περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και €46 εκατ. και €46 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016.

	Όμιλος				Τράπεζα			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Υποχρεώσεις προς πελάτες ⁽³⁾	Σύνολο	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾	Συμβάσεις πώλησης επαναγοράς χρεογράφων ⁽²⁾	Υποχρεώσεις προς πελάτες ⁽³⁾	Σύνολο
Την 31 Δεκεμβρίου 2015								
Αναγνωρισμένες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις (Μικτό ποσό)	4.806	101	700	5.607	4.803	46	700	5.549
Συμψηφισθέντα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (Μικτό ποσό)	-	-	(700)	(700)	-	-	(700)	(700)
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης (Καθαρό ποσό)	4.806	101	-	4.907	4.803	46	-	4.849
Συναφή ποσά, μη συμψηφισθέντα στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης								
Δοθείσες εγγυήσεις χρηματοοικονομικών μέσων	(1.284)	(100)	-	(1.384)	(1.284)	(46)	-	(1.330)
Δοθείσες χρηματικές εγγυήσεις	(995)	-	-	(995)	(995)	-	-	(995)
Καθαρό ποσό	2.527	1	-	2.528	2.524	-	-	2.524

⁽¹⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις από Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2015.

⁽²⁾ Εκ των οποίων, €55 εκατ. και μηδέν περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και €46 εκατ. και €46 εκατ. περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας αντίστοιχα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2015.

⁽³⁾ Περιλαμβάνονται στο λογαριασμό Υποχρεώσεις προς πελάτες της κατάστασης χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2015.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και Επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγεμένα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία

κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και μέσω συγγενούς στην Τουρκία η οποία πωλήθηκε την 15 Ιουνίου 2016.

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου εκτός Τουρκίας, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό.

Τραπεζικών δραστηριοτήτων Τουρκίας

Οι δραστηριότητες του Ομίλου στην Τουρκία, μέσω της Finansbank και των θυγατρικών της, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου και τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Από την 31 Δεκεμβρίου 2015, η Finansbank έχει ταξινομηθεί στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες και την 15 Ιουνίου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση (βλέπε Σημείωση 30).

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις ξενοδοχειακές και αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη κατανεμημένα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έξοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2016	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματογορών – Κεφαλαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων	Τραπεζικών δραστηριοτήτων Τουρκίας	Λοιπών δραστηριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	535	571	132	188	49	191	-	116	1.782
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	86	85	6	(35)	3	43	-	4	192
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	13	(37)	(13)	(160)	70	19	-	198	90
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	634	619	125	(7)	122	253	-	318	2.064
Άμεσες δαπάνες	(426)	(40)	(11)	(45)	(69)	(178)	-	(15)	(784)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(482)	(274)	(164)	(24)	(14)	(32)	-	(204)	(1.194)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	1	1	-	-	(1)	1
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων Φόροι	(274)	305	(50)	(75)	40	43	-	98	87 (34)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες									53
Μη ελέγχουσες συμμετοχές									27
Κέρδη/ζημιές από διακοπείσες δραστηριότητες						48	(2.961)		(2.913)
Κέρδη/(Ζημιές) αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας									(2.887)
⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων									
Αποσβέσεις	12	2	-	1	9	11	-	74	109
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	198	237	141	2	8	33	-	190	809
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	13	5	-	1	6	13	-	97	135
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2016									
Ενεργητικό	18.997	11.115	2.019	11.750	2.789	5.776	-	16.686	69.132
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους									5.674
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση									3.725
Σύνολο ενεργητικού									78.531
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2016									
Παθητικό	34.802	76	83	18.407	2.268	4.109	-	8.183	67.928
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους									17
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση									2.999
Σύνολο παθητικού									70.944

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 31.12.2015	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πισοδοτή- σεις ειδικής διαχείριση- ς	Χρηματογαγο- ρών – Κεφάλαια- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστηριο- τήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριο- τήτων	Τραπεζικών δραστηριο- τήτων Τουρκίας	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	521	601	176	101	45	192	-	129	1.765
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	81	83	7	(175)	4	46	-	(2)	44
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	10	(13)	(12)	(72)	80	11	-	(33)	(29)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	612	671	171	(146)	129	249	-	94	1.780
Άμεσες δαπάνες	(436)	(47)	(9)	(46)	(83)	(185)	-	(42)	(848)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(1.829)	(1.106)	(848)	(127)	(28)	(67)	-	(537)	(4.542)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων Φόροι	(1.653)	(482)	(686)	(318)	19	(3)	-	(485)	(3.608) 1.000
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες									(2.608)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές									(29)
Κέρδη αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας						16	(1.606)		(1.590)
Ζημιές αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας									(4.227)
⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων καθώς και αποσβέσεις και διαγραφές άυλων περιουσιακών στοιχείων που αναγνωρίστηκαν σε συνενώσεις επιχειρήσεων.									
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	10	3	-	1	9	13	-	75	111
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	1.548	1.069	826	(10)	34	67	-	641	4.175
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	7	9	-	4	5	20	-	134	179
Ενεργητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2015									
Ενεργητικό	19.972	11.684	1.824	13.000	2.756	9.557	-	18.940	77.733
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους									5.675
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση									27.767
Σύνολο ενεργητικού									111.175
Παθητικό ανά τομέα την 31 Δεκεμβρίου 2015									
Παθητικό	35.240	120	79	24.925	2.259	6.963	-	8.103	77.689
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους									19
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση									23.643
Σύνολο παθητικού									101.351

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Γεωγραφική κατανομή

Από 1.1 έως 31.12.2016

	Ελλάδα	N.A. Ευρώπη	Τουρκία	Άλλες χώρες	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.592	154	-	36	1.782
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	149	35	-	8	192
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	70	7	-	13	90
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.811	196	-	57	2.064
Άμεσες δαπάνες	(606)	(143)	-	(35)	(784)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(1.162)	(19)	-	(13)	(1.194)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	-	-	-	1
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	44	34	-	9	87
Φόροι					(34)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					53
Μη ελέγχουσες συμμετοχές					27
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες		48	(2.961)		(2.913)
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					(2.887)
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	97	10	-	2	109
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	777	19	-	13	809
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	121	12	-	2	135
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.258	112	-	27	2.397

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιτών άυλων περιουσιακών στοιχείων και αποσβέσεις και διαγραφές άυλων περιουσιακών στοιχείων που αναγνωρίστηκαν σε συνενώσεις επιχειρήσεων.

Γεωγραφική κατανομή

Από 1.1 έως 31.12.2015

	Ελλάδα	N.A. Ευρώπη	Τουρκία	Άλλες χώρες	Σύνολο
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.573	157	-	35	1.765
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	(2)	37	-	9	44
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	(38)	8	-	1	(29)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	1.533	202	-	45	1.780
Άμεσες δαπάνες	(664)	(147)	-	(37)	(848)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(4.475)	(59)	-	(8)	(4.542)
Αναλογία κερδών από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	-	-	1	2
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(3.605)	(4)	-	1	(3.608)
Φόροι					1.000
Ζημίες περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες					(2.608)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές					29
Κέρδη/ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες		16	(1.606)		(1.590)
Ζημίες αναλογούσες σε μετόχους της Τράπεζας					(4.227)
Αποσβέσεις ⁽¹⁾	98	11	-	2	111
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	4.108	59	-	8	4.175
Προσθήκες μη κυκλοφορούντων στοιχείων ενεργητικού	160	17	-	2	179
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	2.259	228	-	33	2.520

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσωμάτων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιτών άυλων περιουσιακών στοιχείων και αποσβέσεις και διαγραφές άυλων περιουσιακών στοιχείων που αναγνωρίστηκαν σε συνενώσεις επιχειρήσεων.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Καθαρά έσοδα από τόκους

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Έσοδα τόκων από:				
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	11	12	13	18
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	63	64	63	64
Επενδυτικά χρεόγραφα	167	170	109	141
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.883	2.135	1.676	1.895
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	2.124	2.381	1.861	2.118
Έξοδα τόκων από:				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(119)	(194)	(123)	(200)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(221)	(418)	(183)	(365)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	(17)	(45)	-	-
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	15	41	(1)	(36)
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(342)	(616)	(307)	(601)
Καθαρά έσοδα από τόκους	1.782	1.765	1.554	1.517

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Καθαρά έσοδα από προμήθειες

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Θεματοφυλακής, χρηματιστηριακών υπηρεσιών & επενδυτικής τραπεζικής	12	18	6	5
Λιανικής τραπεζικής	33	28	21	17
Επιχειρηματικών χορηγήσεων	99	100	86	89
Τραπεζικών εργασιών διαμεσολάβησης και καταθέσεων	92	84	74	63
Προμήθειες από εκδόσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος Ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας (Ν. 3723/2008) – Πυλώνας II και στον ΕΛΑ λόγω παροχής ρευστότητας	(54)	(197)	(54)	(197)
Διαχείρισης κεφαλαίων	10	11	3	4
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	192	44	136	(19)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος	
	31.12.2016	31.12.2015
Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα Μείον: Αντασφάλιστρα	547 (67)	517 (74)
Εγγεγραμμένα ασφάλιστρα μείον αντασφάλιστρα	480	443
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων Μερίδιο αντασφαλιστών στη μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων	8 1	13 (4)
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων - Αναλογία Ομίλου	9	9
Καθαρά δεδουλευμένα ασφάλιστρα Λουτά (συμπερ. καθαρών κερδών / (ζημιών) επενδύσεων unit linked)	489 10	452 17
Δεδουλευμένα ασφάλιστρα μετά από αντασφάλιση	499	469
Αποζημιώσεις ασφαλισμένων Μείον: Αναλογία αντασφαλιστών	(285) 25	(382) 40
Αποζημιώσεις ασφαλισμένων - Αναλογία Ομίλου	(260)	(342)
Μεταβολή μαθηματικού αποθέματος και λοιπών αποθεμάτων ζωής Μείον: Μερίδιο αντασφαλιστών	(91) 1	27 -
Μεταβολή μαθηματικού αποθέματος και λοιπών αποθεμάτων ζημιών – Αναλογία Ομίλου	(90)	27
Έξοδα προμηθειών Προμήθειες από αντασφαλιστές	(71) 14	(69) 14
Καθαρές προμήθειες Καθαρή απόδοση προς κατόχους συμβολαίων DAF Λουτά	(57) (8) (7)	(55) (5) (6)
Έξοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	(423)	(381)
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	76	88

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λουτά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημιές) χρηματοοικονομικών στοιχείων Καθαρά κέρδη / (ζημιές) από πώληση χρεωστικών τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	(170) 25	(42) (34)	(224) 24	27 (31)
Καθαρά κέρδη / (ζημιές) από πώληση μετοχικών τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	27	2	26	1
Καθαρά κέρδη / (ζημιές) από πώληση μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	3	-	-	-
Σύνολο	(115)	(74)	(174)	(3)

Το καθαρό αποτέλεσμα εμπορικού χαρτοφυλακίου και λουτά καθαρά μη πραγματοποιημένα κέρδη / (ζημιές) χρηματοοικονομικών στοιχείων περιλαμβάνει καθαρά κέρδη/ (ζημιές) από χρηματοοικονομικά στοιχεία προσδιορισμένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 €(52) εκατ. (2015: €9 εκατ.) για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Επίσης, περιλαμβάνει κέρδη €48 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα (2015: €122 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα) που αφορούν το BCVA επί παραγώγων.

Τέλος, για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 περιλαμβάνει κέρδη €8 εκατ. για την Τράπεζα και €4 εκατ. για τον Όμιλο που προήλθαν από την εθελοντική άσκηση διαχείρισης παθητικού και τα Μέτρα Κατανομής Βαρών επί των Υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους και των Λοιπών δανειακών υποχρεώσεων και καθαρά κέρδη €60 εκατ. για την Τράπεζα που προήλθαν από την εθελοντική άσκηση διαχείρισης παθητικού και τα Μέτρα Κατανομής Βαρών επί των Προνομιούχων τίτλων. Το αντίστοιχο κέρδος σε επίπεδο Ομίλου ανήλθε σε €59 εκατ. και καταχωρήθηκε απευθείας στα κέρδη εις νέον.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Έσοδα από μη Τραπεζικές εργασίες	262	118	374	85
Εισφορές σε Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης	(69)	(91)	(57)	(80)
Παρακρατούμενοι φόροι και τέλη επί δανείων	(64)	(70)	(64)	(70)
Σύνολο	129	(43)	253	(65)

Τα έσοδα από μη τραπεζικές δραστηριότητες για τον Όμιλο περιλαμβάνουν κέρδη από την πώληση των ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένη Α.Ε. €150εκατ. και για την Τράπεζα περιλαμβάνουν €333 εκατ. έσοδα από μερίσματα από θυγατρικές και €36 εκατ. κέρδη από την πώληση των ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

Οι Εισφορές σε Ταμεία Εγγύησης Καταθέσεων και Εξυγίανσης για την Τράπεζα περιλαμβάνουν €39 εκατ. που αφορούν την τακτική εισφορά στο σκέλος εξυγίανσης του Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων («ΤΕΚΕ») (2015: €42 εκατ.) και €18 εκατ. εισφορές στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (2015: €26 εκατ.). Επίσης, το 2015 περιλαμβάνουν €12 εκατ. ως έκτακτη εισφορά για την κάλυψη του κόστους εξυγίανσης της Πανελληνίας Τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Δαπάνες προσωπικού

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Μισθοί και λοιπές παροχές προσωπικού	722	748	570	579
Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών (βλέπε Σημείωση 12)	14	14	7	11
Σύνολο	736	762	577	590

Οι μισθοί και οι λοιπές παροχές προσωπικού περιλαμβάνουν το ποσό των €26 εκατ. (2015: €26 εκατ.), το οποίο καταβλήθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ύστερα από την ένταξη του ταμείου σύνταξης των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ την 1 Αυγούστου 2008, σύμφωνα με το Ν.3655/2008. Το ποσό αυτό θα καταβάλλεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για τα επόμενα 7 έτη μέχρι το 2024 (βλέπε Σημείωση 12).

Ο μέσος αριθμός εργαζομένων του Ομίλου για την περίοδο από την 1 Ιανουαρίου μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε 16.296 (2015: 17.112) και για την Τράπεζα σε 10.506 (2015: 10.724). Η μείωση του μέσου αριθμού των εργαζομένων του Ομίλου οφείλεται κατά 411 υπαλλήλους στην πώληση της ΑΣΤΗΡ Παλάς

Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. και της ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης (βλέπε Σημείωση 45).

Την 9 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα ανακοίνωσε στους εργαζομένους της τους όρους του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης, το οποίο εφαρμόστηκε και σε συγκεκριμένες ελληνικές θυγατρικές. Η λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων ορίστηκε την 22 Δεκεμβρίου 2016 και 1.171 και 1.125 εργαζόμενοι συμμετείχαν σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας αντίστοιχα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό

Ι. Προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Δυνάμει του Ν. 3655/2008 που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2008, το ταμείο κύριας σύνταξης της Τράπεζας, το οποίο ήταν πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών, εντάχθηκε στον κύριο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από την 1 Αυγούστου 2008. Σύμφωνα με το Ν. 3655/2008, η Τράπεζα θα καταβάλει €26 εκατ. στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ, ετησίως για 15 έτη, με έναρξη το Δεκέμβριο του 2009. Σύμφωνα με το Νόμο, οι εργοδοτικές εισφορές της Τράπεζας, θα μειώνονται ισόποσα κάθε 3 έτη, ξεκινώντας από το 2013, ώστε το ποσοστό εισφοράς να μειωθεί από το 26,5% στο 13,3% για τους εργαζόμενους που ανήκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό Ταμείο πριν την 1 Ιανουαρίου 1993. Έπιπρόσθετα, σε

εφαρμογή του Ν.4387/2016 οι εργοδοτικές εισφορές θα μειώνονται ισόποσα, ξεκινώντας από το 2017, ώστε το 2020 να ανέρχονται 13,33%. Με τον ίδιο νόμο εφαρμόστηκε για πρώτη φορά, το μέγιστο ύψος αποδοχών επί των οποίων θα κρατούνται εργοδοτικές εισφορές (Ανώτατη Κλάση 5.860,80 ευρώ). Οι εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζομένους που εντάχθηκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο μετά την 1 Ιανουαρίου 1993, θα παραμείνουν στο 13,3%.

Επικουρικό Ταμείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Το 2005 και το 2006, ψηφίστηκαν νόμοι που επιτρέπουν την υπαγωγή των επικουρικών ταμείων των τραπεζών στο Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων («ΕΤΑΤ»). Η σχετική νομοθεσία προβλέπει ότι, προκειμένου τα εν λόγω επικουρικά ταμεία να υπαχθούν στο ΕΤΑΤ, θα πρέπει ο εργοδότης να

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

καταβάλει ένα ποσό, που θα υπολογιστεί βάσει ειδικής οικονομικής μελέτης που θα ανατεθεί από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών βάσει της νομοθεσίας αυτής.

Το Επικουρικό Ταμείο της Τράπεζας προβλέπει καθορισμένες εργοδοτικές εισφορές ύψους 9% επί του συνόλου των αποδοχών. Οι παροχές καθορίζονται βάσει των ετών υπηρεσίας στην Τράπεζα και του τελικού συντάξιμου μισθού των εργαζομένων. Βάσει του Ν. 3371/2005, οι εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2005 ασφαλιζονται στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών («ΕΤΕΑΜ»). Η Τράπεζα πληρώνει τις προβλεπόμενες εισφορές της στο ΕΤΕΑΜ από την 1 Μαΐου 2007.

Δυνάμει του Ν. 4052/2012 (ΦΕΚ Α' 41) συστάθηκε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης («ΕΤΕΑ») και έναρξη λειτουργίας την 1 Ιουλίου 2012. Ενώ δυνάμει του άρθρου 74 του Ν.4387/2016 (ΦΕΚ Α' 85) μετονομάζεται σε Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών «Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.». Στο ΕΤΕΑΕΠ εντάσσονται, μεταξύ άλλων, το ΕΤΕΑΜ και με βάση τις μεταβατικές διατάξεις του Ν.4052/2012 (ΦΕΚ Α' 256/2012) από 1 Ιανουαρίου 2013 εντάσσεται υποχρεωτικά το ΕΤΑΤ ως προς την επικουρική ασφάλιση.

Τον Απρίλιο του 2006, η Τράπεζα υπέβαλε αίτηση σύμφωνα με το Ν. 3371/2005, όπως τροποποιήθηκε, για την υπαγωγή του επικουρικού ταμείου συνταξιοδότησεως των εργαζομένων της στο ΕΤΑΤ. Κατά συνέπεια, ενδέχεται η Τράπεζα να κληθεί να καταβάλει σημαντικό ποσό στο ΕΤΕΑ για την υπαγωγή αυτή.

Ταμείο Σύνταξης της Εθνικής Ανώνυμης Ελληνικής Εταιρείας Γενικών Ασφαλειών («Εθνική Ασφαλιστική»)

Βάσει νομοθετικής ρύθμισης που εφαρμόστηκε τον Απρίλιο του 2008, το κύριο συνταξιοδοτικό ταμείο της Εθνικής Ασφαλιστικής (το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού της ανώνυμης εταιρείας «η Εθνική» («Τ.Α.Π.Ε.»)) εντάχθηκε την 1 Αυγούστου 2008 στον βασικό κλάδο ασφάλισης του κρατικού ταμείου ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Οι εργοδοτικές εισφορές της Εθνικής Ασφαλιστικής, θα μειώνονται ισόποσα κάθε 3 έτη, ξεκινώντας από το 2013, ώστε το ποσοστό εισφοράς να μειωθεί στο 13,3% από 20,0%. Σύμφωνα με το Νόμο 4387/2016 και την Υπουργική Απόφαση με Αριθμ. Φ11321/οικ.45947/1757/2016 (ΦΕΚ 4458/Β/30.12.2016), από την 1 Ιανουαρίου 2017, οι εργοδοτικές εισφορές της Εθνικής Ασφαλιστικής, θα μειώνονται ισόποσα κάθε χρόνο, ώστε το ποσοστό της εισφοράς να μειωθεί στο 13,33% το 2020. (31 Δεκεμβρίου 2016: 16,67%). Οι εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζομένους που εντάχθηκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο μετά την 1 Ιανουαρίου 1993 θα παραμείνουν στο 13,3%.

Λοιπά συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένης εισφοράς

Το κατάστημα του Λονδίνου καθώς και άλλες εταιρείες του Ομίλου μεταξύ των οποίων και οι, UBB, SABA, Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ., Εθνική Ασφαλιστική, NBGI Private Equity Ltd, και η ΕΤΕ Κύπρου καταβάλλουν εργοδοτικές εισφορές σε προγράμματα καθορισμένης εισφοράς.

Προγράμματα υγείας καθορισμένης εισφοράς

Η Τράπεζα καταβάλλει καθορισμένες εισφορές προς το Ταμείο Υγείας Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας («Τ.Υ.Π.Ε.Τ.»), οι οποίες ανέρχονται σε 6,25% των αποδοχών των εργαζομένων. Οι εισφορές μελών εν ενεργεία ανέρχονται σε 2,5% των αποδοχών τους. Επιπλέον εισφορές καταβάλλονται για ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων (όπως σύζυγος που δεν εργάζεται και τα παιδιά), ενώ αυξάνονται περισσότερο σε

περίπτωση ασφάλισης συζύγου που εργάζεται και μελών της πατρικής οικογένειας. Οι εισφορές συνταξιούχων μελών ανέρχονται σε 4% των συντάξεών τους ενώ πρόσθετες εισφορές καταβάλλονται για άλλα ασφαλιζόμενα μέλη της οικογένειάς τους. Το Τ.Υ.Π.Ε.Τ. παρέχει κάλυψη για υγειονομική περίθαλψη στους εργαζόμενους πριν και μετά τη συνταξιοδότησή τους, και στα ασφαλισμένα σε αυτό μέλη της οικογένειάς τους.

Το συνολικό ποσό των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σε κρατικά ταμεία και προγράμματα καθορισμένων εισφορών που καταβλήθηκαν για το 2016 και 2015 ανήλθε σε €208 εκατ. και €223 εκατ. αντίστοιχα. Για την Τράπεζα τα αντίστοιχα ποσά ανήλθαν σε €178 εκατ. και €179 εκατ. Όπως προαναφέρθηκε, το Ταμείο Σύνταξης Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού της Εθνικής Ασφαλιστικής εντάχθηκαν την 1 Αυγούστου 2008 στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και επομένως σταμάτησαν να υφίστανται ως ξεχωριστά ταμεία καθορισμένων εισφορών.

Ταμείο Αυτασφάλειας Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

Μέχρι και το 2013, η Τράπεζα δεν κατέβαλλε εισφορές στο παραπάνω ταμείο. Έπειτα από σχετική τροποποίηση του κανονισμού του, από 1 Ιανουαρίου 2014, η Τράπεζα καταβάλλει εισφορές και οι οποίες ανέρχονται σε 2% για τους υπαλλήλους που ήταν ενεργοί την 31 Δεκεμβρίου 2013. Με απόφαση της Διοίκησης, η εργοδοτική εισφορά 2% επεκτάθηκε αναδρομικά από τον Ιανουάριο 2014 και σε όσους προσλήφθηκαν μεταγενέστερα της 31 Δεκεμβρίου 2013.

II. Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Αποζημιώσεις λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Οι περισσότερες εταιρείες του Ομίλου είναι υποχρεωμένες από το νόμο που ισχύει στις χώρες τις οποίες εδρεύουν να παρέχουν αποζημίωση στους εργαζόμενους που αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω συνταξιοδότησης. Οι αποζημιώσεις αυτές είναι συνήθως ένα εφάπαξ ποσό με βάση τον τελικό μισθό και τα χρόνια υπηρεσίας, ο υπολογισμός του οποίου διαφέρει ανά χώρα και κατηγορία εργαζομένου (π.χ. στην Ελλάδα η αποζημίωση των υπαλλήλων, των εργατοτεχνιτών και των δικηγόρων υπολογίζεται βάσει διαφορετικής κλίμακας). Σε ορισμένες περιπτώσεις οι κανονισμοί των εταιρειών του Ομίλου προβλέπουν επιπλέον αποζημίωση πέραν της από το νόμο προβλεπόμενης.

Σύμφωνα με τον Ν. 4046/2012 και της υπ' αριθμόν 6/28.2.2012 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου, από την 14 Φεβρουαρίου 2012 και μετά, οι συμβάσεις εργασίας των εργαζομένων που λήγουν με τη συμπλήρωση ορίου ηλικίας ή με τη συμπλήρωση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης νοούνται ως συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου και σε περίπτωση λύσης αυτών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 2112/1920.

Πριν τεθεί σε εφαρμογή ο παραπάνω νόμος, οι ανωτέρω συμβάσεις εργασίας για την Τράπεζα ήταν ορισμένου χρόνου και κατά συνέπεια δεν είχε σχηματιστεί αντίστοιχη πρόβλεψη για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

Στις 12 Νοεμβρίου 2012 ο νέος Ν. 4093/2012, μείωσε την πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία στην περίπτωση απόλυσης ή συνταξιοδότησης με βάση τα οριζόμενα του Ν. 2112/1920. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου, το μέγιστο ποσό αποζημίωσης απόλυσης των υπαλλήλων περιορίζεται σε 12 μισθούς αντί για 24 μισθούς.

Επιπλέον, οι μεταβατικές διατάξεις του εν λόγω νόμου προβλέπουν ότι για τους υπαλλήλους οι οποίοι την 12 Νοεμβρίου

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

2012 είχαν συμπληρωμένα 17 ή παραπάνω έτη υπηρεσίας στον ίδιο εργοδότη η αποζημίωση περιορίζεται σε 1 επιπλέον μισθό για κάθε συμπληρωμένο έτος και μέχρι 24 μισθούς. Σε περίπτωση απόλυσης ο επιπλέον μισθός περιορίζεται σε 2.000 ευρώ.

Παροχές εφάπαξ και σύνταξης

Οι περισσότεροι εργαζόμενοι της Εθνικής Ασφαλιστικής και της πρώην Εθνοκάρτας δικαιούνται παροχών που απορρέουν από ομαδικά συμβόλαια τύπου DAF, τα οποία παρέχουν εφάπαξ και σύνταξη, πλέον αυτών που παρέχονται από τα κύρια ταμεία τους. Οι παροχές αυτές εξαρτώνται συνήθως από το μισθό των

Τα έξοδα των προγραμμάτων καθορισμένων παροχών και αποζημιώσεων που έχουν αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλύονται ως ακολούθως:

Έξοδα προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Κόστος υπηρεσίας	8	8	6	7
Καθαρό χρηματοοικονομικό κόστος στην καθαρή υποχρέωση καθορισμένων παροχών	6	5	6	5
Ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και λοιπά έξοδα / (έσοδα)	110	1	105	(1)
Χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενης χρήσης (βλ. Σημείωση 36)	(110)	-	(110)	-
Σύνολο	14	14	7	11

Το 2016, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν κυρίως το κόστος του προγράμματος της εθελούσιας αποχώρησης του προσωπικού της Τράπεζας και συγκεκριμένων θυγατρικών εσωτερικού, ποσού €110 εκατ. και €105 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. (βλ. Σημείωση 11).

Επιπλέον, το ποσό των €110 εκατ. από χρησιμοποιημένες προβλέψεις προηγούμενης χρήσης, σχετίζεται με την πρόβλεψη, την οποία αναγνώρισε η Τράπεζα στις 31 Δεκεμβρίου 2015 (βλ. Σημείωση 36), στο πλαίσιο του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 από το οποίο έχει δεσμευτεί να περιορίσει τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018 (βλ. Σημείωση 48).

Το 2015, οι ζημιές / (έσοδα) από περικοπές / διακανονισμούς και τα λοιπά έξοδα / (έσοδα) περιλαμβάνουν κυρίως το επιπλέον κόστος που προέκυψε σε σχέση με την αντίστοιχη αναμενόμενη αναλογιστική υποχρέωση, οι οποίες προέρχονται από την Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad και την Storanska Banka A.D.

Καθαρή υποχρέωση στην κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Παρούσα αξία χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	201	203	151	158
Εύλογες αξίες περιουσιακών στοιχείων	(70)	(68)	(15)	(18)
	131	135	136	140
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	138	138	119	118
Σύνολο	269	273	255	258

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κίνηση καθαρής υποχρέωσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	273	337	258	270
Απόκτηση/Συγχώνευση θυγατρικών/Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(5)	(44)	-	-
Εργοδοτικές εισφορές	(18)	(8)	(16)	(4)
Παροχές καταβληθείσες	(126)	(3)	(118)	(1)
Σύνολο εξόδων που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα της χρήσης- συνεχιζόμενες δραστηριότητες	124	14	117	11
Σύνολο εξόδων που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα της χρήσης- διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	20	(25)	14	(18)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	2	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	269	273	255	258

Προσαρμογές στην καθαρή υποχρέωση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από αλλαγή των υποθέσεων	26	(24)	20	(16)
Υποχρέωση (κέρδος)/ζημιά από εμπειρικές προσαρμογές	(5)	1	(6)	(2)
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων (εξαιρουμένων των ποσών που περιλαμβάνονται στα καθαρά έσοδα από τόκους)	(1)	(2)	-	-
Ποσό αναγνωριζόμενο στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	20	(25)	14	(18)

Κατά το 2017, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναμένεται να καταβάλουν €10 εκατ. και €7 εκατ. αντίστοιχα σε εισφορές προς ταμεία χρηματοδοτούμενων παροχών, και να καταβάλλουν €31 εκατ. και €25 εκατ. αντίστοιχα σε αποζημιώσεις.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κίνηση υποχρέωσης προγραμμάτων καθορισμένων παροχών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	341	400	276	289
Απόκτηση/Συγχώνευση θυγατρικών/Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(5)	(44)	-	-
Κόστος υπηρεσίας-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	8	8	6	7
Κόστος υπηρεσίας-διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικό κόστος-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	8	6	6	5
Χρηματοοικονομικό κόστος-διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-
Εισφορές εργαζομένων	4	3	3	4
Παροχές ταμείων	(23)	(9)	(22)	(9)
Παροχές καταβληθείσες από τον Όμιλο / Τράπεζα	(126)	(3)	(118)	(1)
Ζημίες/(κέρδη) από περικοπές/ διακανονισμούς- συνεχιζόμενες δραστηριότητες	110	1	105	(1)
<i>Προσαρμογές (κέρδη)/ζημίες:</i>				
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές χρηματοοικονομικών παραδοχών	26	(24)	20	(16)
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές δημογραφικών παραδοχών	-	-	-	-
Ζημίες/(κέρδη) από μεταβολές εμπειρικών παραδοχών	(5)	1	(6)	(2)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	2	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	339	341	270	276

Συμφωνία περιουσιακών στοιχείων προγράμματος

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	68	63	18	19
Αναμενόμενη απόδοση περιουσιακών στοιχείων	2	1	-	-
Εργοδοτικές εισφορές	18	8	16	4
Εισφορές εργαζομένων	4	3	3	4
Παροχές ταμείων	(23)	(9)	(22)	(9)
<i>Προσαρμογές κέρδη/(ζημίες):</i>				
Απόδοση περιουσιακών στοιχείων (εξαίρουμένων των ποσών που περιλαμβάνονται στα καθαρά έσοδα από τόκους)	1	2	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	70	68	15	18

Οι μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό των εξόδων προγραμμάτων καθορισμένων παροχών για τις χρήσεις που έληξαν 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015 είναι:

Μέσες σταθμισμένες αναλογιστικές παραδοχές στο τέλος της περιόδου

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Επιτόκιο προεξόφλησης	1,6%	3,4%	1,6%	2,35%
Πληθωρισμός	1,5%	2,2%	1,5%	1,5%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	1,6%	2,4%	1,5%	1,5%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Διάρκεια προγραμμάτων	11,8	11,7	11,8	10,9

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την ανάλυση ευαισθησίας για κάθε σημαντική αναλογιστική παραδοχή παραθέτοντας πώς η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα επηρεαζόταν από τις μεταβολές στη σχετική αναλογιστική παραδοχή και οι οποίες θα ήταν πιθανές κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλογιστική παραδοχή	Μεταβολή στην παραδοχή	Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,5%)
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	6,0%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,5%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,5)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	3,8%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(3,5)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,3%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,2)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,7%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,8)%

Ανάλυση ευαισθησίας σημαντικών αναλογιστικών παραδοχών-Τράπεζα

31 Δεκεμβρίου 2016

Αναλογιστική παραδοχή	Μεταβολή στην παραδοχή	Αύξηση / (μείωση) στην υποχρέωση καθορισμένων παροχών
Επιτόκιο προεξόφλησης	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	(5,5)%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	6,0%
Πληθωρισμός	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	0,4%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(0,4)%
Ρυθμός αύξησης αποδοχών	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	3,8%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(3,5)%
Ρυθμός αύξησης συντάξεων	Αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης	1,6%
	Μείωση κατά 50 μονάδες βάσης	(1,6)%
Αναμενόμενη διάρκεια ζωής	Πλέον ενός έτους	0,8%
	Λιγότερο από ένα έτος	(0,8)%

Κατανομή των περιουσιακών στοιχείων των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων παροχών

	Όμιλος				Τράπεζα			
	2016		2015		2016		2015	
	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία	Ποσό	Αναλογία
Μετοχές	-	-	-	-	-	-	-	-
Ταμείο και ταμειακά διαθέσιμα	2	2,9%	2	2,9%	2	13,3%	2	11,1%
Λοιπά	68	97,1%	66	97,1%	13	86,7%	16	88,9%
Σύνολο	70	100.00%	68	100.00%	15	100.00%	18	100.00%

Τα λοιπά αφορούν σε συμβόλαια Ομαδικών Προγραμμάτων Προσωπικού (DAF) που έχουν εκδοθεί από την Εθνική Ασφαλιστική.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Φόροι και τέλη	30	30	9	9
Κοινόχρηστες δαπάνες	90	99	68	76
Ενοίκια	37	41	90	91
Έξοδα επισκευών και συντήρησης	25	25	16	16
Λοιπές δαπάνες διοίκησης	142	147	93	87
Σύνολο	324	342	276	279

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
α. Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου				
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	716	3.588	741	3.547
	716	3.588	741	3.547
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων				
Χρεωστικοί τίτλοι χαρτοφυλακίου επενδύσεων : διαθεσίμων προς πώληση και δανείων και απαιτήσεων	-	11	-	-
Μετοχικοί Τίτλοι	8	12	-	5
	8	23	-	5
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης				
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	24	134	4	10
Απομείωση υπεραξίας / συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και θυγατρικές	-	124	-	497
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	61	306	74	285
	85	564	78	792
Σύνολο	809	4.175	819	4.344

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Φόροι

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Φόροι περιόδου	(23)	(74)	(3)	(44)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(11)	1.074	-	1.051
Φόροι	(34)	1.000	(3)	1.007

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Κέρδη / (ζημίες) προ φόρων	87	(3.608)	27	(3.853)
Φόρος υπολογιζόμενος με βάση τον τρέχοντα φορολογικό συντελεστή 29% (2015: 29%)	(26)	1.046	(8)	1.117
Προσαρμογές σχετικά με φόρο εισοδήματος που αφορά προηγούμενες χρήσεις	2	(6)	2	-
Επίπτωση αλλαγών φορολογικών συντελεστών (από 26% σε 29%)	-	463	-	445
Επίπτωση διαφορετικών φορολογικών συντελεστών σε άλλες χώρες	(5)	(80)	-	-
Έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας και λοιπές μόνιμες διαφορές	156	182	213	153
Μη φορολογικά εκπιπόμενες δαπάνες	(13)	(32)	(9)	(24)
Επίπτωση από απομειώσεις συμμετοχών και υπεραξίας για τις οποίες δεν αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	-	(34)	-	(109)
Φορολογικά εκπεστές διαφορές και μη χρησιμοποιούμενες φορολογικές ζημιές για τις οποίες δεν αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	(135)	(502)	(196)	(537)
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που αναγνωρίστηκε στη χρήση επί φορολογικών ζημιών προηγούμενων χρήσεων και προηγούμενων μη αναγνωρισμένων και αχρησιμοποίητων προσωρινών διαφορών	-	22	-	6
Μη συμψηφιζόμενοι φόροι με φόρο εισοδήματος τρέχουσας χρήσης	(5)	(18)	(5)	(18)
Διακανονισμός ανέλεγκτων φορολογικά χρήσεων	-	(27)	-	(27)
Λοιπές διαφορές	(8)	(14)	-	1
Φόροι (έξοδο) / ωφέλεια	(34)	1.000	(3)	1.007
Πραγματικός φορολογικός συντελεστής περιόδου	39.1%	27.7%	11.1%	26.1%

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2016 και 2015 ανέρχεται σε 29%, σύμφωνα με τον ν. 4334/16.7.2015, ο οποίος είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2015, και αυξήθηκε από 26%.

Με βάση τις διατάξεις του ν. 4387/2016, ο παρακρατούμενος φόρος επί των μερισμάτων που θα διανεμηθούν από την 1^η Ιανουαρίου 2017 αυξάνεται από 10% σε 15%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στις Σημειώσεις 24 και 47.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Κέρδη / (ζημίες) ανά μετοχή

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	26	(2.637)	24	(2.846)
Μείον: Μερίσματα σε CoCos	(168)	-	(168)	-
Πλέον: Κέρδη από επαναγορά προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρους	-	1.126	-	1.067
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(142)	(1.511)	(144)	(1.779)
Κέρδη/(ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	(2.913)	(1.590)	(15)	(1.694)
Μείον: Μερίσματα προνομιούχων μετοχών και προνομιούχων τίτλων	-	-	-	-
Πλέον: Κέρδη από επαναγορά προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρους	-	-	-	-
Κέρδη/(ζημίες) αναλογούσες στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	(3.055)	(3.101)	(159)	(3.473)
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	9.145.859.028	786.381.893	9.147.151.527	786.529.838
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	(0,02)	(1,92)	(0,02)	(2,26)
Κέρδη/(ζημίες) ανά μετοχή – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	(0,33)	(3,94)	(0,02)	(4,42)

Την 17η Νοεμβρίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας αποφάσισε τη συνένωση των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split) με αναλογία 15 παλαιών κοινών μετοχών της Τράπεζας αξίας 0,30 Ευρώ ανά μετοχή, προς 1 νέα κοινή μετοχή ονομαστικής αξίας 4,50 Ευρώ. Ο μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών της συγκριτικής περιόδου προσαρμόστηκε αναλόγως. Επιπλέον, από την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε στη χρήση 2015, εκδόθηκαν 8.911.608.218 νέες μετοχές (βλ. Σημείωση 38).

Την 9 Δεκεμβρίου 2015, στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης, η Τράπεζα εξέδωσε υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες,

(Contingent Convertible Securities, "CoCos") αόριστης διάρκειας μη σωρευτικού τόκου. Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ») ανέλαβε το σύνολο των CoCos ποσού €2.029 εκατ. και σε αντάλλαγμα εισέφερε στην Τράπεζα ομολογίες έκδοσης του ΕΜΣ. Την 15 Δεκεμβρίου 2016, κατόπιν εγκρίσεως από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Τράπεζα αποπλήρωσε τα CoCos στην τιμή των €2.029 εκατ. (βλ. Σημείωση 38). Η επίδραση των CoCos επί των κερδών / (ζημιών) ανά μετοχή για την τρέχουσα και τη συγκριτική περίοδο ήταν βελτιωτική.

169

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ταμείο	655	858	524	651
Καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	846	1.350	320	479
Σύνολο	1.501	2.208	844	1.130
Εκ των οποίων				
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	705	1.059	293	455

Η Τράπεζα είναι υποχρεωμένη να διατηρεί τρεχούμενο λογαριασμό στην ΤτΕ, με σκοπό τη διευκόλυνση των ενδοτραπεζικών συναλλαγών με τη κεντρική τράπεζα, τις τράπεζες μέλη της και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μέσω του συστήματος TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer system).

Η ΤτΕ είναι ο κύριος ρυθμιστής των πιστωτικών ιδρυμάτων και απαιτεί από όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που είναι

εγκατεστημένα στην Ελλάδα να διατηρούν καταθέσεις στη ΤτΕ που αντιστοιχούν στο 1% των συνολικών καταθέσεων των πελατών τους, όπως προβλέπεται και από την ΕΚΤ. Ανάλογες δεσμεύσεις υφίστανται και για τις θυγατρικές τράπεζες του Ομίλου. Οι καταθέσεις της Τράπεζας στην ΤτΕ τοκίζονται με το επιτόκιο αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ (0.00% την 31 Δεκεμβρίου 2016), ενώ οι αντίστοιχες καταθέσεις της UBB και κάποιων άλλων θυγατρικών είναι μη τοκοφόρες.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Καταθέσεις όψεως σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	386	534	265	185
Καταθέσεις προθεσμίας σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	218	360	698	852
Καταθέσεις σε λογαριασμούς περιθωρίου	1.294	1.565	1.294	1.565
Λοιπές	340	351	323	326
	2.238	2.810	2.580	2.928
Μείον: Προβλέψεις απομείωσης απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	(11)	(11)	(1)	(1)
Σύνολο	2.227	2.799	2.579	2.927

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Εμπορικό χαρτοφυλάκιο:				
Ομόλογα & λοιπές υποχρεώσεις Δημοσίου	76	245	69	1
Έντοκα Γραμμάτια	1.557	1.943	1.557	1.943
Λοιπές ομολογίες	224	278	224	181
Μετοχές	14	12	1	1
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	8	8	-	-
Σύνολο	1.879	2.486	1.851	2.126

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα

	Όμιλος			Τράπεζα		
		31.12.2016			31.12.2016	
	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	35.370	2.942	2.464	35.245	2.942	2.461
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	3.045	115	96	3.054	114	96
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	384	36	23	133	21	23
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	934	11	5	934	11	5
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	3.224	7	-	2.985	7	-
Σύνολο	42.957	3.111	2.588	42.351	3.095	2.585
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	9.934	1.371	2.581	9.934	1.371	2.581
Σύνολο	9.934	1.371	2.581	9.934	1.371	2.581
Παράγωγα αντιστάθμισης ταμειακών ροών						
Σύνολο	52.891	4.482	5.169	52.285	4.466	5.166

	Όμιλος			Τράπεζα		
		31.12.2015			31.12.2015	
	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις	Ονομαστική αξία	Εύλογη Αξία Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία Υποχρεώσεις
Παράγωγα εμπορικού χαρτοφυλακίου		Όπως αναμορφώθηκαν			Όπως αναμορφώθηκαν	
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	47.899	3.920	4.475	47.922	3.922	4.472
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί συναλλαγματικών ισοτιμιών	2.975	103	109	2.872	99	109
Λοιπές μορφές εξωχρηματιστηριακών παραγώγων	348	40	37	348	40	37
Χρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	326	1	1	326	1	1
Λοιπές μορφές χρηματιστηριακών παραγώγων	3.224	13	-	2.985	12	-
Σύνολο	54.772	4.077	4.622	54.453	4.074	4.619
Παράγωγα αντιστάθμισης εύλογης αξίας						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	150	-	184	150	-	184
Σύνολο	150	-	184	150	-	184
Παράγωγα αντιστάθμισης ταμειακών ροών						
Εξωχρηματιστηριακά παράγωγα επί επιτοκίων	81	-	-	-	-	-
Σύνολο	81	-	-	-	-	-
Σύνολο	55.003	4.077	4.806	54.603	4.074	4.803

Πιστωτικός κίνδυνος

Ο υπολογισμός της επίδρασης του CVA διενεργείται σε μεμονωμένη βάση για κάθε ένα αντισυμβαλλόμενο με τον οποίο ο Όμιλος διατηρεί ανοικτή θέση, λαμβάνοντας υπόψη την αναμενόμενη έκθεση όπως αυτή προσδιορίζεται μέσα από τεχνικές προσομοίωσης καθώς και συμφωνίες συμψηφισμού και ληφθείσες εξασφαλίσεις. Επίσης, ο υπολογισμός του CVA βασίζεται σε συντελεστές αναμενόμενων ζημιών όπως αυτοί εξάγονται από τις αγοραίες τιμές των CDS, ή, στην περίπτωση που οι τελευταίες δεν είναι διαθέσιμες, από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλομένου όπως αυτή προσδιορίζεται από εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης, ή διαφορετικά από τους εποπτικούς συντελεστές στάθμισης.

Αναφορικά με την επίδραση της αποτίμησης του ίδιου πιστωτικού κινδύνου, ο Όμιλος υπολογίζει την αποτίμηση του ίδιου

πιστωτικού κινδύνου ("DVA") εφαρμόζοντας συμμετρικά την ίδια μεθοδολογία με εκείνη που εφαρμόζεται για τον υπολογισμό του CVA. Το καθαρό CVA για τον Όμιλο και την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2015 ανήλθε σε σωρευτικό κέρδος €249 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: σωρευτικό κέρδος €201 εκατ.).

Στην κατηγορία Λοιπά Παράγωγα περιλαμβάνονται προθεσμιακά παράγωγα εμπορευμάτων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των προϊόντων αυτών. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων των προϊόντων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους, για τον Όμιλο.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Αντισταθμίσεις εύλογης αξίας

Τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιεί ο Όμιλος και η Τράπεζα για αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αποτελούνται από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων. Τα συγκεκριμένα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση των μεταβολών της εύλογης αξίας μακροπρόθεσμων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σταθερού επιτοκίου που οφείλονται σε διακυμάνσεις των επιτοκίων της αγοράς.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του Ομίλου και της Τράπεζας, που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας ανέρχονταν σε €(1.210) εκατ. και απεικονίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας ως απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €1.371 εκατ. και ως υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €(2.581) εκατ. Για τα συγκεκριμένα παράγωγα την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων ποσό €(175) εκατ. Το ποσό αυτό συμψηφίστηκε στο σύνολο του με μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων στοιχείων του Ομίλου και της Τράπεζας, οι οποίες ανήλθαν σε €201 εκατ. αντίστοιχα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων του Ομίλου και της Τράπεζας, που χρησιμοποιούνταν ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας και

απεικονίζονταν στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας ως υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα συνολικού ποσού €(184) εκατ. Για τα συγκεκριμένα παράγωγα την 31 Δεκεμβρίου 2015, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων ποσό €22 εκατ. Το ποσό αυτό συμψηφίστηκε σε σημαντικό βαθμό με μεταβολές της εύλογης αξίας των αντισταθμιζόμενων στοιχείων του Ομίλου και της Τράπεζας, οι οποίες ανήλθαν σε €(17) εκατ.

Αντισταθμίσεις ταμειακών ροών

Την 31 Δεκεμβρίου 2015, οι σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών του Ομίλου αποτελούνται από συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων που αποσκοπούν στην αντιστάθμιση των διακυμάνσεων των ταμειακών ροών που απορρέουν από δανειακές υποχρεώσεις και οι οποίες αποδίδονται στη μεταβολή των επιτοκίων της αγοράς. Για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015, το αποτέλεσμα που αναγνωρίστηκε στα Λοιπά συνολικά έσοδα από παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που χρησιμοποιούνται για την αντιστάθμιση ταμειακών ροών καθώς και το αναποτελεσματικό μέρος των αντισταθμιστικών σχέσεων ανήλθαν σε μηδέν. Την 31 Δεκεμβρίου 2016 ο Όμιλος δεν κατείχε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που να χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση ταμειακών ροών και ως εκ τούτου για την περίοδο που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2016 δεν αναγνωρίστηκε κάποιο αποτέλεσμα στα Λοιπά συνολικά έσοδα από τέτοιου είδους παράγωγα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Στεγαστικά δάνεια	17.992	19.255	16.916	17.638
Καταναλωτικά δάνεια	4.743	5.598	3.805	4.252
Πιστωτικές κάρτες	1.046	1.409	957	1.248
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	3.948	4.195	3.792	3.983
Λιανική τραπεζική	27.729	30.457	25.470	27.121
Χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και δημόσιο	25.371	27.761	23.632	24.383
Σύνολο προ πρόβλεψης απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	53.100	58.218	49.102	51.504
Μείον: Πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	(11.457)	(12.843)	(10.936)	(11.754)
Σύνολο	41.643	45.375	38.166	39.750

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 οι χορηγήσεις σε επιχειρήσεις και Δημόσιο, για τον Όμιλο, περιλαμβάνουν δάνειο στο Ελληνικό Δημόσιο ύψους €6.174 εκατ., (2015: €6.249 εκατ.). Η σύμβαση με το Ελληνικό Δημόσιο που αφορά στο ανωτέρω δάνειο, περιλαμβάνει και ένα ενσωματωμένο παράγωγο, το οποίο έχει διαχωριστεί και απεικονίζεται ως ξεχωριστό παράγωγο.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Μεταβολή πρόβλεψης απομείωσης αξίας δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

	Όμιλος							
	31.12.2016				31.12.2015			
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	7.368	5.384	91	12.843	6.460	4.051	63	10.574
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (βλ. Σημείωση 14)	282	439	(5)	716	1.763	1.881	26	3.670
Διαγραφές απαιτήσεων	(780)	(675)	-	(1.455)	(121)	(264)	-	(385)
Ανακτήσεις απαιτήσεων	18	1	-	19	8	7	-	15
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	(144)	(44)	-	(188)	(187)	(75)	-	(262)
Πωλήσεις απομειωμένων δανείων	-	(11)	-	(11)	-	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(128)	(347)	-	(475)	(554)	(190)	-	(744)
Συναλλαγματικές διαφορές	(2)	10	-	8	(1)	(26)	2	(25)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	6.614	4.757	86	11.457	7.368	5.384	91	12.843

Τα ποσά που αναφέρονται στη γραμμή «Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση» βασίζονται στις λογιστικές αξίες των σχετικών στοιχείων κατά την 1 Ιανουαρίου. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε Σημείωση 30: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.

	Τράπεζα							
	31.12.2016				31.12.2015			
	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο	Λιανική Τραπεζική	Επιχειρηματική τραπεζική	Δημόσιος τομέας	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	7.040	4.623	91	11.754	5.556	3.121	63	8.740
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (βλ. Σημείωση 14)	271	475	(5)	741	1.727	1.794	26	3.547
Διαγραφές απαιτήσεων	(730)	(649)	-	(1.379)	(56)	(158)	-	(214)
Ανακτήσεις προβλέψεων απομείωσης από διαγραφές	2	-	-	2	-	6	-	6
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	(143)	(43)	-	(186)	(187)	(74)	-	(261)
Δάνεια που μεταφέρθηκαν στα διακρατούμενα προς πώληση	-	-	-	-	-	(48)	-	(48)
Συναλλαγματικές διαφορές	(2)	5	1	4	-	(18)	2	(16)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	6.438	4.411	87	10.936	7.040	4.623	91	11.754

Στις προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνονται για το 2016 και 2015 τα ποσά των €46 εκατ. και €46 εκατ. αντίστοιχα (Τράπεζα: €234 εκατ. και €223 εκατ. αντίστοιχα) και αφορούν πιστωτικό κίνδυνο σε ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, που εκδίδονται από τον Όμιλο υπέρ πελατών.

Τιτλοποίηση δανείων και Καλυμμένες ομολογίες

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν τιτλοποιημένα δάνεια και δάνεια που έχουν χρησιμοποιηθεί ως κάλυμμα στα προγράμματα καλυμμένων ομολογιών, ως ακολούθως:

Τιτλοποιημένα δάνεια

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Απαιτήσεις από το Δημόσιο (Titlos Plc – Φεβρουάριος 2009)	6.174	6.249	6.174	6.249
Στεγαστικά (Spiri Plc - Σεπτέμβριος 2011)	-	1.132	-	1.132
Δάνεια αυτοκινήτου (Autokinito Plc - Σεπτέμβριος 2011)	-	45	-	45
Καταναλωτικά (Agorazo Plc – Σεπτέμβριος 2011)	-	740	-	740
Δάνεια MME επιχειρήσεων (Sinepeia d.a.c. - Αύγουστος 2016)	486	-	486	-
Σύνολο τιτλοποιημένων δανείων	6.660	8.166	6.660	8.166

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Την 12 Ιουλίου 2016, ιδρύθηκε στην Ιρλανδία Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με την επωνυμία SINEPIA Designated Activity Company (D.A.C.). Σκοπός της εταιρείας, στην οποία η Τράπεζα είναι ο βασικός δικαιούχος, είναι η τιτλοποίηση δανείων MME επιχειρήσεων. Οι κατηγορίες ομολογιών A1, A2, A3 and A4 (Senior Notes), τα οποία αξιολογήθηκαν με BB από την S&P και με B- από την Fitch, υποβλήθηκαν σε προσομοιώσεις σεναρίων χρεογράφων επενδυτικής διαβάθμισης αλλά η βαθμολόγησή τους περιορίστηκε από την ανώτατη πιστοληπτική διαβάθμιση της χώρας.

Η Τράπεζα άντλησε μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση €235 εκατ. μέσω της τοποθέτησης ομολογιών των κατηγοριών A1, A2 & A3 στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων («EIB»), το Ευρωπαϊκό

Ταμείο Επενδύσεων («EIF») και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης («EBRD»). Η κατηγορία ομολογιών A4 διακρατείτο αρχικά στο σύνολό της από την Τράπεζα αλλά την 9 Δεκεμβρίου 2016, η ΕΤΕ προέβη στην μερική πώληση των ομολογιών της κατηγορίας A4, ύψους €65 εκατομμυρίων, προς την ΕΙΒ. Ως εκ τούτου, την 31 Δεκεμβρίου 2016 ομολογίες κατηγορίας A4 ύψους €8 εκατ. διακρατούνται από την Τράπεζα ενώ οι υπόλοιπες ομολογίες ύψους €65 εκατ. έχουν τοποθετηθεί στην ΕΙΒ. Το προαναφερόμενο τμήμα των ομολογιών A4, καθώς και οι κατηγορίες M και Z διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν περιλαμβάνονται στις «Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους» (Σημείωση 34).

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα, μέσω Εταιρειών Ειδικού Σκοπού, έχει τις ακόλουθες τιτλοποιημένες ομολογίες:

Εκδότης	Περιγραφή	Τιτλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Ονομαστική αξία σε εκατ. €	Επιτόκιο
Titlos Plc ⁽²⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου	Απαιτήσεις από το Δημόσιο	26-Φεβ-09	Σεπτέμβριος 2039	5.100	Εξαμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 6- μηνών πλέον 50 μ.β.
Sinepia d.a.c. ⁽³⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία A1	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	150	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.
Sinepia d.a.c. ⁽³⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία A2	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	35	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.
Sinepia d.a.c. ⁽³⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία A3	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	50	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.
Sinepia d.a.c. ^{(1), (3)}	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία A4	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	89	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.
Sinepia d.a.c. ⁽¹⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία M	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	259	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.
Sinepia d.a.c. ⁽¹⁾	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία Z	Δάνεια MME Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	65	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 185 μ.β.

⁽¹⁾ Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να ανακαλέσει τα χρεόγραφα σε οποιαδήποτε ημερομηνία πληρωμής τόκων μετά την 4η ημερομηνία πληρωμής ή να τα πωλήσει σε επενδυτές.

⁽²⁾ Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα ανάκλησης των χρεογράφων σε οποιαδήποτε ημερομηνία δικαιώματος επαναγοράς, καθώς και το δικαίωμα έκδοσης νέας σειράς τίτλων ή πώλησης αυτών προς τους επενδυτές. Την 31 Δεκεμβρίου 2016 το εναπομένον ποσό των ομολογιών της Titlos Plc ανέρχεται σε €4.293 εκατ. και έχουν αξιολογηθεί ως Caa3 από τον οίκο πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's.

⁽³⁾ Την 18 Οκτωβρίου 2016, η Sinepia d.a.c. προέβη σε μερική αποπληρωμή των χρεογράφων κατηγορίας A1, A2, A3 και A4, ύψους €27 εκατ., €6 εκατ., €9 εκατ. και €16 εκατ. αντίστοιχα. Τα υπόλοιπα των χρεογράφων κατηγορίας A1, A2, A3, A4, M και Z κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχονται σε €123 εκατ., €29 εκατ., €41 εκατ., €73 εκατ., €259 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα.

Καλυμμένες ομολογίες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Στεγαστικά δάνεια	3.470	7.339	3.470	7.339
<i>Εκ των οποίων αποδεκτές εξασφαλίσεις</i>	<i>3.411</i>	<i>7.009</i>	<i>3.411</i>	<i>7.009</i>

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, στο πλαίσιο των Προγραμμάτων I και II των καλυμμένων ομολογιών, η Τράπεζα έχει τις παρακάτω Σειρές σε κυκλοφορία:

Πρόγραμμα	Αριθμός Σειράς	Τιτλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Ονομαστική αξία σε εκατ. €	Επιτόκιο
Πρόγραμμα I ⁽¹⁾	Σειρά 6	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	5 Οκτωβρίου 2016	5 Οκτωβρίου 2017	1.500	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 337,5 μ.β.
Πρόγραμμα II ⁽¹⁾	Σειρά 1	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	24 Ιουνίου 2010	24 Ιουνίου 2021	25	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 250 μ.β.
Πρόγραμμα II ⁽¹⁾	Σειρά 2	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	24 Ιουνίου 2010	24 Ιουνίου 2020	25	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 240 μ.β.
Πρόγραμμα II ⁽¹⁾	Σειρά 3	Στεγαστικά δάνεια ιδιωτών	24 Ιουνίου 2010	24 Ιουνίου 2019	650	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 230 μ.β.

⁽¹⁾ Το πρόγραμμα αυτό έχει αξιολογηθεί από τους οίκους πιστοληπτικής διαβάθμισης Moody's και Fitch με πιστοληπτική διαβάθμιση Caa2 και B- αντίστοιχα.

Όλες οι ανωτέρω εκδόσεις δεν έχουν διατεθεί σε θεσμικούς επενδυτές, κατέχονται από την ίδια την Τράπεζα και κατά συνέπεια δεν απεικονίζονται στις «Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους».

Πληροφορίες σχετικά με τις καλυμμένες ομολογίες και τις τιτλοποιήσεις παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.nbg.gr) στη θέση «Investor Relations\Πιστωτικοί Τίτλοι».

Τα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών περιλαμβάνουν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:

	Όμιλος	
	2016	2015
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	346	409
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	332	416
Πέραν των πέντε (5) ετών	276	326
	954	1.151
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(144)	(166)
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	810	985

Οι προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις για το 2016 ανέρχεται σε €342 εκατ (2015: €354 εκατ).

Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται σε:

	Όμιλος	
	2016	2015
Ληκτότητα		
Έως ένα (1) έτος	315	376
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	264	333
Πέραν των πέντε (5) ετών	231	276
	810	985
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις (καθαρό ποσό)	810	985

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση:				
Χρεόγραφα				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	87	58	68	58
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	721	699	-	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	1.138	1.228	4	4
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	78	6	46	-
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εκτός Ελλάδος	92	65	3	3
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος	120	149	40	85
Σύνολο χρεογράφων	2.236	2.205	161	150
Μετοχές	110	142	74	78
Μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων	288	287	16	15
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διαθέσιμο προς πώληση	2.634	2.634	251	243
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	83	78	-	-
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	-	85	-	-
Ομολογίες κυβερνήσεων και δημοσίων επιχειρήσεων άλλων κρατών	66	70	13	15
Χρεόγραφα εταιρειών του Ομίλου	-	-	71	123
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη	149	233	84	138
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – δάνεια και απαιτήσεις				
Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου	1.451	1.347	1.406	1.308
Ομόλογα ΕΤΧΣ & ΕSM εισφερθέντα από το ΤΧΣ	8.503	11.765	8.446	11.765
Έντοκα Γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου και άλλα αξιόγραφα	38	-	-	-
Ομόλογα εταιρειών με έδρα εντός Ελλάδος	106	-	19	-
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εντός Ελλάδος	1	93	1	-
Χρεόγραφα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα εκτός Ελλάδος	-	35	-	-
Χρεόγραφα εταιρειών του Ομίλου	-	10	-	3
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων	10.099	13.250	9.872	13.076
Σύνολο χαρτοφυλακίου επενδύσεων	12.882	16.117	10.207	13.457

Τον Απρίλιο του 2016, η ΕΚΤ αποφάσισε να συμπεριλάβει τα κυμαινόμενα επιτοκίου ομόλογα που εκδόθηκαν από το «ΕΤΧΣ» στα πλαίσια ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών τον Δεκέμβριο του 2015, στο ευρύτερο πλαίσιο ποσοτικής χαλάρωσης, το οποίο υλοποιήθηκε μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος. Κατά την διάρκεια του 2016 η Τράπεζα πώλησε στην Τράπεζα της Ελλάδος κυμαινόμενα επιτοκίου ομόλογα εκδόσεως του «ΕΤΧΣ» ονομαστικής αξίας €3.249 εκατ. με πραγματοποιηθέντα κέρδη €65 εκατ. τα οποία έχουν καταχωρηθεί στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων και τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου. Περαιτέρω κατά Ιανουάριο του 2017, η Τράπεζα προέβη σε επιπρόσθετες πωλήσεις τέτοιων ομολόγων ονομαστικής αξίας €325 εκατ. με πραγματοποιηθέντα κέρδη €5 εκατ.

Στις 5 Δεκεμβρίου 2016, (βλ. «Ελλάδα: Η οικονομία βγήκε από την ύφεση το 3ο τρίμηνο του 2016, υποστηριζόμενη από την ανάκαμψη της εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας και την ανθεκτική εσωτερική ζήτηση»), το Eurogroup ενέκρινε την υλοποίηση, από τις αρχές του 2017, των βραχυπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους. Τα μέτρα αυτά, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την πρόταση ανταλλαγής ομολόγων κυμαινόμενου επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκαν για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, με τίτλους σταθερού επιτοκίου με πολύ μεγαλύτερες διάρκειες, με στόχο τη σταθεροποίηση των επιτοκίων και την εξομάλυνση της διαχρονικής κατανομής των μελλοντικών υποχρεώσεων αποπληρωμής χρέους για το ελληνικό κράτος. Η ανταλλαγή θα γίνει στην λογιστική αξία των ομολόγων, συνεπώς δεν θα έχει αντίκτυπο στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας.

Στο πλαίσιο αυτό, τον Φεβρουάριο και Μάρτιο 2017, η Τράπεζα συμμετείχε στο Πρόγραμμα Ανταλλαγής Ομολόγων με ονομαστική αξία €1,6 δισ. και €0,3 δισ. αντίστοιχα. Η ονομαστική αξία των τίτλων που είναι επιλέξιμα για το πρόγραμμα αυτό ανέρχεται σε €6,2 δισ.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016 τα ΟΕΔ που κατείχε ο Όμιλος και η Τράπεζα και για τα οποία δεν έχει αναγνωριστεί απομείωση αποτελούνται κυρίως από:

- έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που κατείχε ο Όμιλος στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση, που λήγουν το 2017, με ονομαστική αξία €518 εκατ. και λογιστική αξία €516 εκατ.
- ΟΕΔ που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις, που λήγει το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €996 εκατ.
- ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις τα οποία λήγουν μεταξύ του 2017 και 2019 που κατέχει ο Όμιλος, με ονομαστική αξία €471 εκατ. και λογιστική αξία €393 εκατ. και η Τράπεζα με ονομαστική αξία €426 εκατ. και λογιστική αξία €355 εκατ. καθώς και ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση που κατέχει ο Όμιλος με ονομαστική αξία €31 εκατ. και λογιστική αξία €29 εκατ.
- ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχει η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις με ονομαστική αξία €96 εκατ. και λογιστική αξία €56 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμο προς πώληση με

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ονομαστική αξία €79 εκατ. και λογιστική αξία €54 εκατ.

- ε) ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχονται από θυγατρικές της Τράπεζας στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη τους, με ονομαστική αξία €239 εκατ. και λογιστική αξία €83 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις καθώς και στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμα προς πώληση με ονομαστική αξία €10 εκατ. και €5 εκατ. και λογιστική αξία €6 εκατ. και €3 εκατ. αντίστοιχα.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι δεν υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις απομείωσης αξίας για τα ομόλογα που περιγράφονται παραπάνω (α)-(ε) κατά την 31η Δεκεμβρίου 2016, διότι δεν υπάρχει ένδειξη, κατά την ημερομηνία που εγκρίθηκαν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ύπαρξης ζημιολόγου γεγονότος το οποίο να έχει επίδραση επί των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους.

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων διαθέσιμο προς πώληση, περιλαμβάνονται μετοχές η εύλογη αξία των οποίων, δεν μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα και συνεπώς επιμετρώνται στο κόστος. Η αξία των μετοχών αυτών ανέρχεται για το 2016 σε €30 εκατ. και €27 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα (2015: €32 εκατ. και €28 εκατ. για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα).

Την 9 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα έλαβε ομόλογα που εκδόθηκαν από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας («ESM») ως συνεισφορά σε είδος για μετοχές και CoCos που εκδόθηκαν από την Τράπεζα και παρελήφθησαν από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Την 31 Δεκεμβρίου 2015 η ονομαστική αξία και η εύλογη αξία αυτών των ομολόγων είναι €2.696 εκατ. και €2.706 εκατ., αντίστοιχα.

Την 31 Δεκεμβρίου 2015 τα ΟΕΔ που κατείχε ο Όμιλος και η Τράπεζα και για τα οποία δεν έχει αναγνωριστεί απομείωση αποτελούνται κυρίως από:

- α) έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που κατείχε ο Όμιλος στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση, που λήγουν το 2016, με ονομαστική αξία €473 εκατ. και λογιστική αξία €470 εκατ.
- β) ΟΕΔ που κατείχε η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις, που λήγει το 2057, με ονομαστική αξία €550 εκατ. και λογιστική αξία €936 εκατ.
- γ) ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις τα οποία λήγουν μεταξύ του 2017 και 2019 που κατέχει ο Όμιλος, με ονομαστική αξία €471 εκατ. και λογιστική αξία €353 εκατ. και η Τράπεζα με ονομαστική αξία €426 εκατ. και λογιστική αξία €319 εκατ. Νέα ΟΕΔ του χαρτοφυλακίου επενδύσεων – διαθέσιμα προς πώληση που

κατέχει ο Όμιλος και η Τράπεζα με ονομαστική αξία και λογιστική αξία €4 εκατ.

- δ) ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχει η Τράπεζα στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις με ονομαστική αξία €96 εκατ. και λογιστική αξία €53 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διαθέσιμο προς πώληση με ονομαστική αξία €88 εκατ. και λογιστική αξία €54 εκατ.
- ε) ΟΕΔ που εκδόθηκαν στα πλαίσια του PSI, τα οποία λήγουν μεταξύ του 2023 και 2042, που κατέχονται από θυγατρικές της Τράπεζας στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – διακρατούμενο μέχρι τη λήξη τους, με ονομαστική αξία €239 εκατ. και λογιστική αξία €78 εκατ. και επιπρόσθετα ίδια ομόλογα που κατέχονται στο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων – δάνεια και απαιτήσεις με ονομαστική αξία €10 εκατ. και λογιστική αξία €5 εκατ.

Το 2010, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναταξινόμησαν χρεόγραφα από το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση και από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις και από το εμπορικό χαρτοφυλάκιο στα χαρτοφυλάκια διαθέσιμων προς πώληση και επενδύσεων διακρατούμενων μέχρι τη λήξη. Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η λογιστική αξία των χρεογράφων που μεταφέρθηκαν το 2010 και διακρατούνται ακόμη από τον Όμιλο και την Τράπεζα ανέρχεται σε €996 εκατ. και η εύλογη αξία αυτών ανέρχεται σε €300 εκατ. Κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν έσοδα από τόκους αξίας €13 εκατ. και κέρδος στα αποτελέσματα χρήσης αξίας €57 εκατ. Εάν οι τίτλοι αυτοί δεν είχαν αναταξινομηθεί, τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα του Ομίλου και της Τράπεζας μετά από φόρους, για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, θα ήταν μειωμένα κατά €30 εκατ.

Το 2015, ο Όμιλος αναταξινόμησε χρεόγραφα από το χαρτοφυλάκιο διαθέσιμων προς πώληση στο χαρτοφυλάκιο δάνεια και απαιτήσεις. Κατά την ημερομηνία αναταξινόμησης, τα μεταφερθέντα χρεόγραφα δεν διαπραγματεύονταν σε ενεργή αγορά και ο Όμιλος έχει την πρόθεση και την δυνατότητα να τα διακρατήσει στο προσεχές μέλλον ή μέχρι την ημερομηνία λήξης τους. Η λογιστική και εύλογη αξία των μεταφερθέντων χρεογράφων που διακρατούνται από τον Όμιλο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανέρχεται σε €542 εκατ. (Τράπεζα: €410 εκατ.) και €617 εκατ. (Τράπεζα: €471 εκατ.) αντίστοιχα. Κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος αναγνώρισε έσοδα από τόκους αξίας €71 εκατ. (Τράπεζα: €59 εκατ.) και ζημιά στα αποτελέσματα χρήσης αξίας €42 εκατ. (Τράπεζα: €36 εκατ.). Εάν οι τίτλοι αυτοί δεν είχαν αναταξινομηθεί, τα συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα του Ομίλου και της Τράπεζας μετά από φόρους, για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, θα ήταν μειωμένα κατά €19 εκατ. και €25 εκατ., αντίστοιχα.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Η μεταβολή του χαρτοφυλακίου επενδύσεων συνοψίζεται ως ακολούθως:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2.634	4.775	243	778
Προσθήκες περιόδου	3.663	2.977	280	115
Αποκτήσεις - νέες δραστηριότητες	-	(2.675)	-	(289)
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(3.427)	(1.947)	(295)	(2)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(277)	(484)	-	(354)
Κέρδη/(ζημιές) από μεταβολές της εύλογης αξίας	35	(20)	21	(8)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	6	8	2	3
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	2.634	2.634	251	243
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διακρατούμενο μέχρι τη λήξη				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	233	1.553	138	961
Προσθήκες περιόδου	-	357	-	-
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(90)	(379)	(5)	(75)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(1.306)	(52)	(750)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	6	8	3	2
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	149	233	84	138
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - δάνεια και απαιτήσεις				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	13.250	10.387	13.076	10.117
Προσθήκες περιόδου	113	2.706	19	2.736
Μειώσεις (πωλήσεις και αποπληρωμές) περιόδου	(3.279)	(307)	(3.227)	(120)
Μεταφορές στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(3)	-
Μεταφορές μεταξύ χαρτοφυλακίων / Μεταφορές σε θυγατρικές & συγγενείς	-	484	-	355
Πρόβλεψη απομείωσης	-	(11)	-	-
Απόσβεση διαφοράς υπέρ / υπό το άρτιο	15	(9)	7	(12)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	10.099	13.250	9.872	13.076

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ακίνητα επενδύσεων

	Όμιλος			Σύνολα
	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Υπεκμισθωμένα ακίνητα	
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	375	646	10	1.031
Μεταφορές	21	26	-	47
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(11)	(151)	-	(162)
Προσθήκες	49	48	3	100
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	434	569	13	1.016
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	(8)	(111)	-	(119)
Μεταφορές	-	(8)	-	(8)
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	1	5	-	6
Αποσβέσεις	-	(13)	-	(13)
Απομείωση	(1)	(12)	-	(13)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	(8)	(139)	-	(147)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2015	426	430	13	869
Αξία κτήσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	434	569	13	1.016
Εξαγορά/ Πώληση θυγατρικών	2	2	-	4
Μεταφορές	1	5	-	6
Μεταφορές σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	(2)	(13)	(15)
Προσθήκες	30	11	-	41
Πωλήσεις και διαγραφές	(1)	(1)	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	466	584	-	1.050
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης				
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(8)	(139)	-	(147)
Μεταφορές	-	(4)	-	(4)
Αποσβέσεις	-	(14)	-	(14)
Απομείωση	(10)	(6)	-	(16)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(18)	(163)	-	(181)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	448	421	-	869

Η εύλογη αξία των ακινήτων επενδύσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2016 είναι μεγαλύτερη από την λογιστική αξία και ανέρχεται σε €942 εκατ. Τα έσοδα από ενοίκια για τη χρήση 2016 ανέρχονται σε €51 εκατ. (2015: €48 εκατ.).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	16	141	7	10
Μεταφορά στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	(10)	(124)	-	-
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	2	-	(1)
Μερίσματα	-	(1)	-	-
Απομείωση	-	(2)	-	(2)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	7	16	7	7

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2010-2016	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2016	33,36%	33,36%	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2011-2016	21,21%	21,21%	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	39,93%	39,93%	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2016	36,99%	36,99%	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2010-2016	21,83%	21,83%	21,83%	21,83%
ΣΑΤΟ Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2006-2016	23,74%	23,74%	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2016	33,60%	33,60%	33,60%	33,60%
Bantas A.S. (Cash transfers and Security Services) ⁽³⁾	Τουρκία	-	-	33,27%	-	-
Cigna Finans Pension ⁽³⁾	Τουρκία	-	-	48,91%	-	-
UBB AIG Insurance Company A.D. ⁽²⁾	Βουλγαρία	-	-	59,97%	-	-
UBB Metlife Life Insurance Company A.D. ⁽¹⁾	Βουλγαρία	2012-2016	59,97%	59,97%	-	-
Drujestvo za Kasovni Uslugi AD (Cash Service Company) ⁽¹⁾	Βουλγαρία	2012-2016	19,98%	19,98%	-	-

⁽¹⁾ Οι εταιρείες έχουν ταξινομηθεί το 2016 ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» στο πλαίσιο της πώλησης της UBB. (βλ. Σημείωση 30)

⁽²⁾ Η Εταιρεία UBB AIG Insurance Company A.D. είχε ταξινομηθεί το 2015 ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και η πώληση της ολοκληρώθηκε τον Ιανουάριο του 2016.

⁽³⁾ Οι εταιρείες είχαν ταξινομηθεί το 2015 ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και πωλήθηκαν το 2016 στο πλαίσιο της πώλησης της Finansbank S.A.

Βάσει των όρων των συμβάσεων κοινοπραξίας που έχουν υπογραφεί από τις εταιρείες του Ομίλου UBB και Εθνική Ασφαλιστική με τις εταιρείες Metlife και AIG, οι εταιρείες UBB Metlife Life Insurance Company AD και UBB AIG Insurance Company AD είναι από κοινού ελεγχόμενες. Οι όροι αυτών των συμβάσεων απαιτούν για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων την θετική ψήφο όλων των μετόχων και την κοινή συναίνεση όλων των μελών των διοικητικών συμβουλίων. Βάσει των ανωτέρω κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχει τη δυνατότητα ελέγχου, γι' αυτό τον λόγο, ο Όμιλος ενοποιεί αυτές τις εταιρείες με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

Κατωτέρω παραθέτουμε συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης με βάση τις πιο πρόσφατες χρηματοοικονομικές πληροφορίες:

	31.12.2016	31.12.2015
Σύνολο ενεργητικού	71	114
Σύνολο παθητικού	46	70
Ίδια κεφάλαια	25	44
Αναλογία Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6	15
		Συνεχιζόμενες Δραστηριότητες
Σύνολο κύκλου εργασιών	54	55
Σύνολο κερδών/(ζημιών)	-	2
Αναλογία Ομίλου επί των κερδών των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	1	2

Η διαφορά μεταξύ των «Συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης» και της αναλογίας του Ομίλου επί των ιδίων κεφαλαίων των συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης αντιπροσωπεύει αποκτηθείσα υπεραξία.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία

	Όμιλος					Τράπεζα			
	Υπεραξία	Λογισμικό	Άυλα περιουσιακά στοιχεία ορισμένης διάρκειας ζωής	Άυλα περιουσιακά στοιχεία αορίστου διάρκειας ζωής	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο	Λογισμικό	Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σύνολο
Αξία κτήσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	1.716	734	143	114	130	2.837	416	127	543
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	-	-	-	(1)	-	-	-
Μεταφορές	-	2	-	-	(2)	-	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1.476)	(185)	(122)	(106)	(1)	(1.890)	-	-	-
Προσθήκες	-	32	-	-	11	43	24	8	32
Πωλήσεις και διαγραφές	-	(11)	-	-	-	(11)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	240	571	21	8	138	978	440	135	575
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	(312)	(532)	(136)	-	(101)	(1.081)	(322)	(102)	(424)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	(2)	-	-	(1)	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	90	103	122	-	-	315	-	-	-
Πωλήσεις και διαγραφές	-	11	-	-	-	11	-	-	-
Αποσβέσεις	-	(39)	(2)	-	(7)	(48)	(31)	(7)	(38)
Απομείωση	(16)	-	(3)	(8)	-	(27)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	(238)	(456)	(21)	(8)	(108)	(831)	(353)	(109)	(462)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2015	2	115	-	-	30	147	87	26	113
Αξία κτήσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	240	571	21	8	138	978	440	135	575
Συναλλαγματικές διαφορές	(1)	(1)	-	-	-	(2)	(1)	-	(1)
Μεταφορές	-	11	-	-	(7)	4	6	(6)	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(15)	(27)	-	-	(1)	(43)	-	-	-
Προσθήκες	-	37	-	-	8	45	29	8	37
Πωλήσεις και διαγραφές	1	(1)	-	-	-	-	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	225	590	21	8	138	982	474	137	611
Συσσωρευμ. αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης									
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(238)	(456)	(21)	(8)	(108)	(831)	(353)	(109)	(462)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	-	-	1	2	-	-	-
Μεταφορές	-	(4)	-	-	-	(4)	-	-	-
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	15	21	-	-	-	36	-	-	-
Αποσβέσεις	-	(41)	-	-	(6)	(47)	(35)	(6)	(41)
Απομείωση	(1)	-	-	-	-	(1)	-	-	-
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(224)	(479)	(21)	(8)	(113)	(845)	(388)	(115)	(503)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	1	111	-	-	25	137	86	22	108

Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισής της, η υπεραξία επιχειρήσεων αποτιμάται στην αξία κτήσης, όπως προσδιορίστηκε την ημερομηνία απόκτησης, μείον τις όποιες συσσωρευμένες προβλέψεις από απομείωση της αξίας της. Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται σε ΜΔΤΡ. Η κατανομή γίνεται σε εκείνες τις ΜΔΤΡ, οι οποίες αναμένεται να επωφεληθούν από την επιχειρηματική συνένωση από την οποία προέκυψε η υπεραξία. Ο έλεγχος αυτός απαιτεί τη διενέργεια παραδοχών και εκτιμήσεων, για τις οποίες η διοίκηση πιστεύει ότι αντικατοπτρίζουν τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και επιπλέον, είναι ανάλογες των κινδύνων που απορρέουν από τα περιουσιακά στοιχεία που εξετάζονται. Ωστόσο, διαφορετικές εκτιμήσεις και παραδοχές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διαφορετικά αποτελέσματα.

Ο Όμιλος αξιολογεί σε ετήσια βάση, ή συχνότερα, τη λογιστική αξία της υπεραξίας των επιχειρήσεων, εάν υπάρχουν ενδείξεις απομείωσης της αξίας της. Κατά την αξιολόγηση αυτή, εκτιμάται κατά πόσο η λογιστική αξία της υπεραξίας παραμένει πλήρως ανακτήσιμη. Η εκτίμηση γίνεται συγκρίνοντας τη λογιστική αξία της ΜΔΤΡ στην οποία έχει κατανεμηθεί η υπεραξία με το ανακτήσιμο ποσό της, το οποίο είναι το μεγαλύτερο μεταξύ της εύλογης αξίας μείον εξόδων πώλησης και της αξίας από τη χρήση.

Η υπεραξία που αφορά την Finansbank και την Private Equity Funds ταξινομήθηκε ως «προοριζόμενη προς πώληση» το 2015 και η ζημία απομείωσης που επιβάρυνε τα αποτελέσματα υπολογίστηκε βάσει του τιμήματος πώλησης (βλέπε Σημείωση 30).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 26: Ενσώματα πάγια στοιχεία

Όμιλος	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Ακινήτοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	866	1.312	1.164	262	12	3.616
Μεταφορές	(12)	2	7	(7)	(12)	(22)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1)	(392)	(313)	(103)	-	(809)
Προσθήκες	-	3	16	11	6	36
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(19)	(2)	(2)	(23)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	853	925	855	161	4	2.798
Συσσωρευμ. Αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	(60)	(411)	(850)	(186)	-	(1.507)
Μεταφορές	-	4	-	-	-	4
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	5	111	57	-	173
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	14	2	-	16
Αποσβέσεις από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-	(17)	(33)	(10)	-	(60)
Απομείωση	(90)	(5)	(3)	(1)	-	(99)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	(150)	(424)	(761)	(138)	-	(1.473)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2015	703	501	94	23	4	1.325
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	853	925	855	161	4	2.798
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	(2)	(2)	-	(5)
Μεταφορές	(2)	5	-	(6)	(3)	(6)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(1)	(27)	(81)	(10)	(2)	(121)
Προσθήκες	2	3	29	12	3	49
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(20)	(9)	-	(29)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	852	905	781	146	2	2.686
Συσσωρευμ. Αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(150)	(424)	(761)	(138)	-	(1.473)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	1	2	2	-	5
Μεταφορές	-	1	-	-	-	1
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	-	20	62	7	-	89
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	20	9	-	29
Αποσβέσεις	-	(17)	(25)	(6)	-	(48)
Απομείωση	(3)	-	-	-	-	(3)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(153)	(419)	(702)	(126)	-	(1.400)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	699	486	79	20	2	1.286

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τι περιλαμβάνεται στα ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση πάγια περιουσιακά στοιχεία το 2016 και το 2015 (βλέπε Σημείωση 30).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Τράπεζα	Γήπεδα και οικόπεδα	Κτήρια	Μεταφορικά μέσα και εξοπλισμός	Βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα τρίτων	Ακίνητοποιήσεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	84	97	612	156	1	950
Μεταφορές	-	-	3	-	-	3
Προσθήκες	-	2	11	11	-	24
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(4)	(1)	(1)	(6)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	84	99	622	166	-	971
Συσσωρευμ. Αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2015	(4)	(42)	(540)	(104)	-	(690)
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	4	1	-	5
Αποσβέσεις	-	(2)	(22)	(8)	-	(32)
Απομείωση	(1)	-	(3)	(1)	-	(5)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2015	(5)	(44)	(561)	(112)	-	(722)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2015	79	55	61	54	-	249
Αξία κτήσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	84	99	622	166	-	971
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	(2)	(2)	-	(4)
Μεταφορές	-	-	-	1	(1)	-
Προσθήκες	-	1	25	11	1	38
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(8)	(5)	-	(13)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	84	100	637	171	-	992
Συσσωρευμ. Αποσβέσεις & προβλέψεις απομείωσης						
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2016	(5)	(44)	(561)	(112)	-	(722)
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	1	2	-	2
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	9	5	-	14
Αποσβέσεις	-	(2)	(21)	(7)	-	(30)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2016	(5)	(47)	(572)	(112)	-	(736)
Αναπόσβ. αξία 31 Δεκεμβρίου 2016	79	53	65	59	-	256

183

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 27: Απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους:				
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	2.294	2.386	2.294	2.386
Αξιόγραφα	14	10	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	(5)	(6)	-	-
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	3	2	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.615	2.523	2.612	2.520
Φορολογικές ζημιές	48	59	-	-
Λουτές προσωρινές διαφορές	109	122	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	5.078	5.096	4.906	4.906
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους:				
Αξιόγραφα	1	1	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	2	2	-	-
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	-	(1)	-	-
Ασφαλιστικά αποθέματα	1	1	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	3	8	-	-
Λουτές προσωρινές διαφορές	(1)	(2)	-	-
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	6	9	-	-

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Αναπόσβεστο υπόλοιπο ζημιών PSI	(92)	498	(92)	498
Αξιόγραφα	6	8	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία και άυλα περιουσιακά στοιχεία	1	3	-	-
Συνταξιοδοτικές και άλλες παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία	(1)	(2)	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	97	1.133	92	1.135
Φορολογικές ζημιές	(8)	(588)	-	(582)
Λουπές προσωρινές διαφορές	(14)	22	-	-
Δαπάνες από αναβαλλόμενους φόρους	(11)	1.074	-	1.051
Αναβαλλόμενοι φόροι μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	(1)	8	-	-
Καθαρή μεταβολή αναβαλλόμενων φόρων	(12)	1.082	-	1.051

Ο Όμιλος και η Τράπεζα θεωρούν ότι η ανακτησιμότητα των απαιτήσεων από αναβαλλόμενους φόρους, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, ποσού €5.078 εκατ. και €4.906 εκατ. αντίστοιχα, είναι πιθανή με βάση τις εκτιμήσεις για τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη του Ομίλου και της Τράπεζας της (βλ. Σημείωση 3).

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, οι συσσωρευμένες φορολογικές ζημιές του Ομίλου ανέρχονταν σε €6.264 εκατ. (2015: €2.835 εκατ.) και δημιουργήθηκαν τα έτη 2012 έως 2016. Το αντίστοιχο ποσό της Τράπεζας ανέρχεται σε €5.955 εκατ. (2015: €2.473 εκατ.)

και δημιουργήθηκε τα έτη 2012 έως 2016. Η Διοίκηση έχει εκτιμήσει ότι φορολογικές ζημιές €188 εκατ. για τον Όμιλο και ΜΗΔΕΝ για την Τράπεζα (2015: €262 εκατ. και ΜΗΔΕΝ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για το λόγο αυτό αναγνωρίστηκε αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση €48 εκατ. και ΜΗΔΕΝ (2015: €59 εκατ. και ΜΗΔΕΝ) για τον Όμιλο και την Τράπεζα, αντίστοιχα. Οι μη χρησιμοποιημένες φορολογικές ζημιές ανήλθαν σε €6.076 εκατ. για τον Όμιλο και €5.955 εκατ. για την Τράπεζα (2015: €2.573 εκατ. και €2.473 εκατ.) και η μη αναγνωρισμένη φορολογική απαίτηση ανήλθε σε €1.754 εκατ. και €1.727 εκατ. (2015: €739 εκατ. και €717 εκατ.) αντίστοιχα.

Ο ακόλουθος πίνακας απεικονίζει το έτος που παραγράφονται οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Έτος	Όμιλος	Τράπεζα
	31.12.2016	31.12.2015
2017	430	415
2018	156	138
2019	2.151	1.935
2020	1.009	966
2021	2.518	2.501
Σύνολο φορολογικών ζημιών	6.264	5.955

Ο Όμιλος και η Τράπεζα έχουν συμψηφίσει τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους ανά εταιρεία ξεχωριστά, υπό την προϋπόθεση ότι οι τοπικές φορολογικές αρχές της κάθε χώρας παρέχουν το δικαίωμα συμψηφισμού των απαιτήσεων και υποχρεώσεων από κύριο φόρο εισοδήματος ανά εταιρεία και εφόσον οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 28: Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες

	Όμιλος	
	31.12.2016	31.12.2015
Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (unit linked)	290	307
Απαιτήσεις από ασφαλισμένους	90	157
Απαιτήσεις από αντασφαλιστές και αντασφαλιστικές δραστηριότητες	101	95
Προμήθειες και έξοδα παραγωγής επομένων χρήσεων (DAC)	34	42
Σύνολο	515	601

Επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (unit linked)

	Όμιλος	
	31.12.2016	31.12.2015
Ομόλογα	105	105
Μετοχές	2	15
Αμοιβαία κεφάλαια	164	163
Καταθέσεις	19	24
Σύνολο	290	307

Οι επενδύσεις για λογαριασμό ασφαλισμένων ζωής που φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (unit linked) αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Η μεταβολή στην εύλογη αξία των εν λόγω επενδύσεων αντισταθμίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων με τη μεταβολή των αποθεμάτων ασφαλίσεων ζωής όπου οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (unit linked).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 29: Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Δεδουλευμένοι τόκοι και προμήθειες	66	97	45	80
Απαιτήσεις από το Ελληνικό Δημόσιο	625	521	612	507
Προκαταβολές φόρων και λοιπές απαιτήσεις φόρων	5	9	-	-
Απαιτήσεις από εμπορικές δραστηριότητες	135	116	15	12
Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς	105	178	77	81
Προπληρωθέντα έξοδα	65	75	52	60
Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων	485	478	485	478
Συναλλαγές επιταγών και πιστωτικών καρτών υπό εκκαθάριση	13	21	11	19
Λοιπά	205	218	159	130
Σύνολο	1.704	1.713	1.456	1.367

Με το άρθρο 6 του Ν. 3714/7.11.2008 το ποσό των καταθέσεων, που καλύπτεται από το σύστημα εγγυήσεως καταθέσεων του Ταμείου Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ), είναι €100 χιλ. ανά καταθέτη. Αντίστοιχα, αυξήθηκαν τα ποσοστά υπολογισμού της εισφοράς που καταβάλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα στο ΤΕΚΕ από το έτος 2008 και μετά.

Στο Ν. 3746/16.2.2009 με θέμα «Ταμείο Εγγυήσεως Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ)» προβλέπεται ότι, το ποσό της διαφοράς της ετήσιας τακτικής εισφοράς των πιστωτικών ιδρυμάτων, που προκύπτει από την εφαρμογή του άρθρου 6 του Ν. 3714/2008, περιέρχεται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα.

Με το άρθρο 10 του Ν.3746/16.2.2009 ορίζεται σύστημα εγγυήσεως επενδύσεων, το οποίο θα καλύπτει ποσό επενδύσεων έως €30 χιλ. ανά επενδυτή. Η καταβολή της πρώτης εισφοράς από τα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα πραγματοποιήθηκε εντός του 2010. Οι εισφορές των πιστωτικών ιδρυμάτων για την εγγύηση των επενδύσεων περιέρχονται σε ειδική ομάδα περιουσίας, της οποίας τα επιμέρους στοιχεία ανήκουν εξ αδιαιρέτου, κατά το ποσοστό συμμετοχής εκάστου, στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα.

Με το άρθρο 13Α του Ν.3746/16.2.2009 ορίζεται ότι τα πιστωτικά ιδρύματα που συμμετέχουν στο σκέλος εξυγίανσης του Ταμείου, θα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές σε ποσοστό 0,09% επί του μέσου υπολοίπου του συνολικού παθητικού τους, όπως αυτό διαμορφώνεται στο τέλος του Ιουνίου κάθε έτους. Σε περίπτωση που πιστωτικό ίδρυμα θεωρηθεί ως μη βιώσιμο από την ΤτΕ, η ΤτΕ ενδέχεται να αποφασίσει τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα. Στη περίπτωση αυτή, το σκέλος εξυγίανσης του Ταμείου θα καλύψει τυχόν χρηματοδοτικό άνοιγμα που θα προκύψει από την μεταβίβαση αυτή.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 31 Δεκεμβρίου 2016 περιλαμβάνουν, τις Εταιρείες: The South African Bank of Athens Ltd ("S.A.B.A."), United Bulgarian Bank A.D.-Sofia ("UBB") και Interlease E.A.D.-Sofia. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2015, στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση περιλαμβάνονταν οι εταιρείες: Finansbank, Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Private Equity Funds), και οι Αστήρ Παλάς Βουλαγμένης Α.Ε. και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλαγμένης Α.Ε.

Finansbank

Την 3 Νοεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της συμμετοχής της Τράπεζας στην Finansbank. Την 21 Δεκεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε την μεταβίβαση στην Qatar National Bank («QNB») του 99,81% μεριδίου της στη Finansbank μαζί με το 29,87% μεριδίό της στη Finans Leasing. Επίσης, την 18 Ιανουαρίου 2016 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την συναλλαγή. Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €2.750 εκατ. Επιπλέον, με βάση την συμφωνία, η QNB θα αποπληρώσει στην Τράπεζα το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης USD 910 εκατ. που είχε χορηγήσει η τελευταία στην Finansbank.

Κατόπιν της απόφασης του Ομίλου να διαθέσει το σύνολο της συμμετοχής του στη Finansbank, ο Όμιλος, βασιζόμενος στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημιάς απομείωσης ποσού €1.861 εκατ. κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015 εκ του οποίου ποσό €1.082 εκατ. αφορούσε απομείωση της υπεραξίας που είχε αναγνωρισθεί στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου. Επιπλέον, η Τράπεζα, κατά την ίδια χρήση, αναγνώρισε ζημία απομείωσης του κόστους της συμμετοχής της στη Finansbank, ποσού €1.694 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 15 Ιουνίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της Finansbank πέρασε στην QNB. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 45.

Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών (NBGI Private Equity Funds)

Την 21 Δεκεμβρίου 2015 το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας ενέκρινε σχέδιο διάθεσης ολόκληρης της συμμετοχής της σε 11 Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών («Funds»), που διατηρεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, άμεσα ή έμμεσα, τις οποίες διαχειρίζεται η NBGI Private Equity Ltd. Την 2 Φεβρουαρίου 2016, η Τράπεζα προέβη στη σύναψη οριστικής συμφωνίας για την πώληση του 100% των Funds στις Deutsche Bank Private Equity και Goldman Sachs Asset Management («οι Αγοραστές»). Το τίμημα της συναλλαγής συμφωνήθηκε στο ποσό των €288 εκατ. Η συναλλαγή αναμενόταν να ολοκληρωθεί εντός του 2016 και υπόκειτο στη λήψη των απαραίτητων εγκρίσεων από την Αρχή Χρηματοπιστωτικής Συμπεριφοράς του Ηνωμένου Βασιλείου (UK

Financial Conduct Authority) και τις Αρχές που εποπτεύουν την τήρηση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας και τους κανόνες περί ανταγωνισμού. Με βάση τα ανωτέρω η συμμετοχή στα Funds πληρούσε τα κριτήρια ταξινόμησης της ως κατεχόμενη προς πώληση από την 21 Δεκεμβρίου 2015.

Κατόπιν της απόφασης του Ομίλου να διαθέσει προς πώληση το σύνολο της συμμετοχής του στα Funds, ο Όμιλος, βασιζόμενος στο συμφωνηθέν τίμημα, προέβη στην αξιολόγηση της λογιστικής αξίας της αναγνωρισθείσας υπεραξίας στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απαιτείται η αναγνώριση ζημιάς απομείωσης υπεραξίας ποσού €106 εκατ. κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2015. Επιπλέον, η Τράπεζα, κατά την ίδια χρήση, αναγνώρισε ζημία απομείωσης του κόστους της συμμετοχής της στις Επενδύσεις Επιχειρηματικών Συμμετοχών, ποσού €131 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος των Funds πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 45.

Αστήρ Παλάς Βουλαγμένη Α.Ε.

Την 10 Φεβρουαρίου 2014, η JERMYN STREET REAL ESTATE FUND IV LP ("JERMYN") ορίστηκε ως Προτεινόμενος Επενδυτής μετά την ανοικτή διεθνή διαγωνιστική διαδικασία για την εξαγορά της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της Αστήρ Παλάς Βουλαγμένης Α.Ε. (η «Διαδικασία»). Μετά την έγκριση της συναλλαγής από το Ελεγκτικό Συνέδριο την 5 Ιουνίου 2014, την 17 Σεπτεμβρίου 2014 υπογράφηκε Σύμβαση Πώλησης και Αγοράς μεταξύ των Εθνικής Τράπεζας και Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. («ΤΑΙΠΕΔ»), με την ιδιότητα των πωλητών και της εταιρείας Apollo Investment Hold Co, με την ιδιότητα του αγοραστή και της JERMYN με την ιδιότητα του εγγυητή. Η Apollo Investment Hold Co είναι εταιρεία ειδικού σκοπού και ανήκει κατά 100,00% στην JERMYN. Η συναλλαγή αναμενόταν να ολοκληρωθεί μετά την εκπλήρωση σχετικών όρων και προϋποθέσεων. Αυτοί, μεταξύ άλλων, περιελάμβαναν την έκδοση και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του σχετικού Ειδικού Σχεδίου Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου (το «Σχέδιο»). Τον Μάρτιο του 2015 το Συμβούλιο της Επικρατείας εξέδωσε αρνητική απόφαση για το υποβληθέν σχέδιο. Σε συνέχεια της ανωτέρω εξέλιξης η Τράπεζα σε συνεργασία με το ΤΑΙΠΕΔ και τον Προτεινόμενο Επενδυτή ξεκίνησαν συζητήσεις εντός του πλαισίου της υπάρχουσας διαδικασίας και σε εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της Σύμβασης Πώλησης και Αγοράς. Η περίοδος διαβούλευσης, σε συμφωνία με τον Προτεινόμενο Επενδυτή και σύμφωνα με τους όρους της Σύμβασης Πώλησης και Αγοράς, άρχισε την 11 Μαΐου 2015 και επεκτάθηκε μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2015. Οι συζητήσεις μεταξύ των μερών κατέληξε σε συμφωνία η οποία περιλήφθηκε ως Προσθήκη, με ημερομηνία 31 Δεκεμβρίου 2015, στην Σύμβαση Πώλησης και Αγοράς βάσει της οποίας το αρχικό Σχέδιο υποκαταστάθηκε από ένα νέο Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου το οποίο εγκρίθηκε από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

την υπ' αριθμό 152/2016 απόφασή της. Δεδομένου ότι η καθυστέρηση οφειλόταν σε γεγονότα και συνθήκες οι οποίες ήταν εκτός ελέγχου της Τράπεζας και δεδομένου ότι η Τράπεζα παρέμενε προσηλωμένη στο σχέδιο πώλησης της θυγατρικής, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και της ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. (εταιρεία κατά 100,00% θυγατρική της Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.) συνέχισαν να ταξινομούνται ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες» σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5 καθώς οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις που θέτει το Πρότυπο πληρούνταν.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 27 Οκτωβρίου 2016, ημέρα κατά την οποία η Apollo Investment Hold Co ανέλαβε τον έλεγχο των εταιρειών αντί τιμήματος €299 εκατ. Το κέρδος από την πώληση ανήλθε σε €150 εκατ. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 45.

The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)

Την 22 Δεκεμβρίου 2016 ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI HOLDINGS Proprietary Limited, της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,81% της θυγατρικής της τράπεζας στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, S.A.B.A. Το τίμημα για την πώληση της ανωτέρω θυγατρικής ανέρχεται σε ZAR 279 εκατ.

Η ολοκλήρωση της πώλησης εκτιμάται μέχρι το τέλος του 2017 και υπόκειται στις εγκρίσεις (i) της Κεντρικής Τράπεζας της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής (ii) του Υπουργείου Οικονομικών της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής και (iii) της

Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Δικαστηρίου Ανταγωνισμού της Δημοκρατίας της Νοτίου Αφρικής.

United Bulgarian Bank A.D.(UBB) και Interlease E.A.D.

Την 30 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με τη Βελγική τράπεζα KBC (KBC Group) για την πώληση του 99,91% της θυγατρικής της τράπεζας στη Βουλγαρία, United Bulgarian Bank A.D. («UBB») και του 100% της θυγατρικής της εταιρίας Interlease E.A.D. Το τίμημα για την πώληση των δύο ανωτέρω θυγατρικών ανέρχεται σε €610 εκατ. Πριν από την ολοκλήρωση της Συναλλαγής η UBB θα προβεί σε διανομή μερίσματος προς την ΕΤΕ ύψους €50 εκατομμυρίων, κατόπιν έγκρισης από την Ετήσια Γενική Συνέλευση.

Η ολοκλήρωση της πώλησης αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Ιούνιο 2017 και υπόκειται στις εγκρίσεις της Κεντρικής Τράπεζας και της Εποπτικής Χρηματοπιστωτικής Αρχής της Βουλγαρίας, της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου / της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των αρμόδιων αρχών ανταγωνισμού.

Στην ανωτέρω συμφωνία περιλαμβάνεται η πώληση του μεριδίου 30% στην UBB-Metlife που κατέχει η Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών ασφαλειών («ΑΕΕΓΑ»), συνεπώς η λογιστική της αξία €4 εκατ. έχει αναταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και περιλαμβάνεται στη γραμμή Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στην παρακάτω ανάλυση.

Τέλος, στο πλαίσιο της ίδιας συμφωνίας η ΑΕΕΓΑ θα πωλήσει το μερίδιό της, 20%, στην UBB Insurance Broker AD. Το υπόλοιπο 80% της εταιρείας κατέχεται από την UBB και τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της περιλαμβάνονται στην παρακάτω ανάλυση.

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες ⁽¹⁾

Εκατ. €	Όμιλος		Τράπεζα	
	Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015	Από 1.1. έως 31.12.2016	31.12.2015
Καθαρά έσοδα από τόκους	604	1.252	-	-
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	189	433	-	-
Λοιπά έσοδα	28	60	(14)	-
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	821	1.745	(14)	-
Σύνολο εξόδων	(584)	(3.300)	(1)	(1.694)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρων	237	(1.555)	(15)	(1.694)
Φόροι	(30)	(35)	-	-
Κέρδη/(ζημιές) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	207	(1.590)	(15)	(1.694)
Μείον: Ζημιές πώλησης (Σημείωση 45)	(3.120)	-	-	-
Συνολικό κέρδος/(ζημιά) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας)	(2.913)	(1.590)	(15)	(1.694)

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις Finansbank, UBB, Interlease και SABA.

Εκατ. €

Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες

Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	444	(141)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	(435)	(187)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(63)	210
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	(54)	(118)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ανάλυση των μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016 ⁽¹⁾	31.12.2015 ⁽²⁾	31.12.2016 ⁽¹⁾	31.12.2015 ⁽²⁾
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	389	3.147	-	-
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	117	206	32	-
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	563	26	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1.723	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	2.176	18.719	-	191
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	342	2.947	29	838
Ακίνητα επενδύσεων	13	162	-	-
Συμμετοχή σε θυγατρικές επιχειρήσεις	-	-	254	2.522
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	9	46	-	-
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λουπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	6	37	-	-
Ενσώματα πάγια στοιχεία	22	296	-	-
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	4	16	-	-
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	1	2	-	-
Λουπά στοιχεία ενεργητικού	83	440	-	5
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	3.725	27.767	315	3.556
Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	39	2.933	-	-
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2	768	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	2.942	14.731	-	-
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	1.831	-	-
Λουτές δανειακές υποχρεώσεις	2	1.861	-	-
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	5	44	-	-
Φόρος εισοδήματος	-	18	-	-
Λουπά στοιχεία παθητικού	9	1.457	-	-
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	2.999	23.643	-	-

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των United Bulgarian Bank (UBB), Interlease E.A.D.- Sofia και The South African Bank of Athens (S.A.B.A.)

⁽²⁾ Περιλαμβάνει τα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις των Finansbank, NBGI Private Funds, Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 31: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Καταθέσεις όψεως πιστωτικών ιδρυμάτων	94	40	158	76
Καταθέσεις προθεσμίας πιστωτικών ιδρυμάτων	102	146	125	162
Καταθέσεις διατραπεζικής αγοράς	27	11	91	100
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες	12.309	24.039	12.309	24.030
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή γeros	4.693	55	4.746	-
Λουτές καταθέσεις	963	875	960	872
Σύνολο	18.188	25.166	18.389	25.240

Η μείωση του κονδυλίου «Υποχρεώσεις προς Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Κεντρικές Τράπεζες» κατά €11,7 δισ. το 2016, οφείλεται κυρίως στην αύξηση της ρευστότητας του Ομίλου και της Τράπεζας που προήλθε από την ολοκλήρωση της πώλησης της Finansbank τον Ιούνιο 2016, της NBGI PEF τον Σεπτέμβριο 2016 και των Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης ΑΕ και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης ΑΕ τον Οκτώβριο 2016. Επιπλέον, η ρευστότητα αυξήθηκε περαιτέρω μέσω πράξεων γeros των ομολόγων EFSF στη διατραπεζική αγορά και μέσω πωλήσεων ομολόγων EFSF.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 32: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Καταθέσεις:				
Ιδιωτών	32.171	33.472	29.354	28.795
Επιχειρήσεων και ελευθέρων επαγγελματιών	5.461	6.461	5.159	5.082
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	2.827	3.026	2.813	2.991
Σύνολο	40.459	42.959	37.326	36.868
	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Καταθέσεις:				
Ταμειωτηρίου	18.402	18.429	18.037	17.443
Τρεχούμενοι & Όψεως	7.705	8.455	7.232	6.712
Προθεσμίας	13.448	15.137	11.159	11.819
Λουτές	858	892	852	848
	40.413	42.913	37.280	36.822
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή repos	46	46	46	46
	46	46	46	46
Σύνολο	40.459	42.959	37.326	36.868

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 31 Δεκεμβρίου 2016 σε €527 εκατ. (2015: €2 εκατ.) για τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που

δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφο 6 της Νομοθετικής Πράξης που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως "Ν.84/18.7.2015», η προαναφερόμενη υποχρέωση της Τράπεζας, σύμφωνα με το Νόμο 4151/2013, αναστέλλεται.

Τα συγκριτικά στοιχεία του 2015, έχουν αναταξινομηθεί για σκοπούς παρουσίασης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 33: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	Σταθμισμένο Επιτόκιο	Όμιλος		Σταθμισμένο Επιτόκιο	Τράπεζα	
		31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
Εταιρικές ομολογίες – κυμαινόμενου επιτοκίου	4,7%	278	280	-	-	-
Καλυμμένες ομολογίες – σταθερού επιτοκίου	-	-	826	-	-	826
Τίτλοι κυμαινόμενου επιτοκίου	1,5%	258	-	-	-	-
Σύνολο		536	1.106	-	-	826

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Οι οικονομικοί όροι των κυριότερων πιστωτικών τίτλων την 31 Δεκεμβρίου 2016, είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Νόμισμα	Ονομαστική αξία	Εναπ/σα Ονομαστική Αξία	Ποσό ιδιοκ/νων τίτλων από τον Όμιλο (ονομαστική ή αξία)	Επιτόκιο
Εταιρικές ομολογίες								
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Όμολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου	20-Αυγ-14	Ιούλιος 2019	EUR	232	-	-	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 485 μ.β.
Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου								
NBG (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς 2016-A1	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	150	123	-	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 185 μ.β.
NBG (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς 2016-A2	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	35	29	-	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 185 μ.β.
NBG (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς 2016-A3	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	50	41	-	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 185 μ.β.
NBG (μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού - Sineria d.a.c.)	Καλυμμένοι Τίτλοι Κυμαινόμενου Επιτοκίου Σειράς 2016-A4	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	EUR	89	73	8	Τριμηνιαία πληρωμή τόκων με επιτόκιο EURIBOR πλέον περιθωρίου 185 μ.β.

Την 12 Ιουλίου 2016, ιδρύθηκε στην Ιρλανδία Εταιρεία Ειδικού Σκοπού με την επωνυμία SINEPIA Designated Activity Company (D.A.C.). Σκοπός της εταιρείας, στην οποία η Τράπεζα είναι ο βασικός δικαιούχος, είναι η τιτλοποίηση δανείων MME επιχειρήσεων, (βλέπε Σημείωση 21).

Οι πρόσοδοι από τους τίτλους εδόθησαν υπό μορφή δανείου στην Τράπεζα και συμπεριλαμβάνονται στη Σημείωση 34.

Οι πιστωτικοί τίτλοι που έληξαν ή επαναγοράστηκαν εντός του 2016, είναι οι ακόλουθοι:

Εκδότης	Περιγραφή	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Νόμισμα	Ονομαστική αξία
NBG	Καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου – 3η Σειρά	7-Οκτ-09	Οκτώβριος 2016	EUR	846

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 34: Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Δάνεια σταθερού επιτοκίου	9	28	-	-
Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου	128	118	258	-
Σύνολο	137	146	258	-

Τα δάνεια σταθερού επιτοκίου του Ομίλου περιλαμβάνουν δάνεια της Storanska Banka A.D. που ανέρχονται σε €9 εκατ. (7 εκατ. σε EUR και 2 εκατ. σε MKD).

Τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου του Ομίλου περιλαμβάνουν δάνεια του ομίλου της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Α.Π. που ανέρχονται σε €116 εκατ. και είναι σε EUR, της Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad που ανέρχονται σε €10 εκατ. και είναι σε EUR και της

Storanska Banka A.D. που ανέρχονται σε €2 εκατ. και είναι σε MKD.

Επιπρόσθετα, τα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου της Τράπεζας περιλαμβάνουν το ποσό των €258 εκατ., τα οποία δόθηκαν υπό μορφή δανείου στην Τράπεζα και τα οποία σε επίπεδο Ομίλου αναφέρονται στη Σημείωση 33.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 35: Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις

Ασφαλιστικά αποθέματα

	Όμιλος	
	31.12.2016	31.12.2015
Ζωής		
Μαθηματικά και ασφαλιστικά αποθέματα επάρκειας προβλέψεων	925	891
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	142	150
Λουτές ασφαλιστικές προβλέψεις ασφαλίσεων ζωής	1	1
Σύνολο	1.068	1.042
Προβλέψεις ασφαλίσεων ζωής όπου οι ασφαλισμένοι φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο (Unit linked)	290	310
Εγγυημένο απόθεμα ασφαλιστικών συμβολαίων unit-linked	101	76
Σύνολο αποθεμάτων Ζωής	1.459	1.428
Ζημιών		
Προβλέψεις για μη δεδουλευμένα ασφάλιστρα	64	71
Προβλέψεις για εκκρεμείς αποζημιώσεις	408	443
Λουτές ασφαλιστικές προβλέψεις ασφαλίσεων ζημιών	16	15
Σύνολο αποθεμάτων Ζημιών	488	529
Λουτές υποχρεώσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες		
Υποχρεώσεις από ομαδικά επενδυτικά συμβόλαια (DAF)	206	177
Υποχρεώσεις προς ασφαλιστές, πράκτορες και συνεργάτες πωλήσεων	23	36
Υποχρεώσεις προς αντασφαλιστές	31	56
Σύνολο	2.207	2.226

Κίνηση ασφαλιστικών αποθεμάτων ζωής

	Όμιλος	
	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	1.428	1.449
Αύξηση αποθεμάτων	243	255
Πληρωθείσες αποζημιώσεις και λουτές μεταβολές	(212)	(276)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	1.459	1.428

Κίνηση ασφαλιστικών αποθεμάτων ζημιών

	Όμιλος	
	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	529	578
Επισυμβάσεις ζημιές	54	52
Πληρωθείσες αποζημιώσεις και λουτές μεταβολές	(90)	(90)
Μεταβολή αποθέματος μη δεδουλευμένων ασφαλίσεων	(6)	(11)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	488	529

Απόθεμα εκκρεμών αποζημιώσεων ζημιών

	Όμιλος			Όμιλος		
	31.12.2016			31.12.2015		
	Σύνολο	Αναλογία αντασ/στών	Αναλογία ομίλου	Σύνολο	Αναλογία αντασ/στών	Αναλογία ομίλου
Εκκρεμείς ζημιές	391	79	312	415	262	153
IBNR	17	2	15	28	10	18
Σύνολο	408	81	327	443	272	171

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 36: Λοιπές υποχρεώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
		Όπως αναμορφώθη ΚΕ		Όπως αναμορφώθη ΚΕ
Προμήθειες και τόκοι πληρωτέοι	7	7	6	6
Πιστωτές και προμηθευτές	227	238	157	171
Οφειλές προς το Δημόσιο και επιχειρήσεις του Δημοσίου	205	168	199	164
Λοιπές προβλέψεις εκμετάλλευσης	100	72	72	44
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη (εκτός φόρου εισοδήματος)	62	56	33	29
Έξοδα πληρωτέα και έσοδα επομένων χρήσεων	69	108	42	58
Οφειλόμενες αμοιβές και έξοδα προσωπικού	34	19	29	15
Μερίσματα πληρωτέα	1	-	-	-
Συναλλαγές επιταγών και πιστωτικών καρτών υπό εκκαθάριση	3	2	-	-
Λοιπά	255	337	239	277
Σύνολο	963	1.007	777	764

Στα πλαίσια του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης 2015 που υπεβλήθη στην Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 4 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα έχει δεσμευτεί να περιορίσει τον αριθμό του προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018.

Λόγω της παραπάνω δέσμευσης, ο Όμιλος και η Τράπεζα αναγνώρισαν πρόβλεψη ποσού €118 στις 31 Δεκεμβρίου 2015, η οποία συμπεριλαμβάνεται στη γραμμή «Λοιπά». Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος εθελουσίας αποχώρησης του προσωπικού τον Δεκέμβριο του 2016 (βλ. Σημείωση 11 και 12), €110 εκατ. χρησιμοποιήθηκαν το 2016.

Η μεταβολή των λοιπών προβλέψεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα έχει ως εξής:

	Όμιλος							
	Επίδικες απαιτήσεις		Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο	Επίδικες απαιτήσεις		Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο
	2016	2015			2016	2015		
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	62	10	72	67	19	86	86	
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	(8)	(4)	(12)	(9)	(10)	(19)	(19)	
Προβλέψεις περιόδου/(Έσοδα) από αχρησιμοποίητες προβλέψεις	37	4	41	10	11	21	21	
Συναλλαγματικές διαφορές	-	(1)	(1)	-	-	-	-	
Μεταφορά σε υποχρεώσεις που σχετίζονται με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	(6)	(10)	(16)	(16)	
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	91	9	100	62	10	72	72	

	Τράπεζα							
	Επίδικες απαιτήσεις		Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο	Επίδικες απαιτήσεις		Λοιποί κίνδυνοι	Σύνολο
	2016	2015			2016	2015		
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	41	3	44	55	3	58	58	
Προβλέψεις που χρησιμοποιήθηκαν στην τρέχουσα περίοδο	(8)	(3)	(11)	(9)	-	(9)	(9)	
Προβλέψεις περιόδου/(Έσοδα) από αχρησιμοποίητες προβλέψεις	36	3	39	(5)	-	(5)	(5)	
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	69	3	72	41	3	44	44	

Επίδικες απαιτήσεις: Κατά της Τράπεζας και ορισμένων θυγατρικών της έχουν ασκηθεί δικαστικές αγωγές στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους. Οι αγωγές αυτές γενικότερα αφορούν παραβάσεις της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών, της τραπεζικής νομοθεσίας, εργασιακών θεμάτων και λοιπών νόμων. Καμιά από τις αγωγές αυτές δεν είναι σημαντική. Ο Όμιλος και η Τράπεζα, σχηματίζουν προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις όταν πιστεύουν ότι είναι πιθανό να επέλθει ζημιά, η οποία εύλογα μπορεί να εκτιμηθεί. Οι προβλέψεις αυτές ενδέχεται να μεταβληθούν από περίοδο σε περίοδο σε περίπτωση που υπάρξουν νέα δεδομένα. Για τις περιπτώσεις που δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη, η

διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει εύλογα τις πιθανές ζημιές, επειδή η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει πολλά χρόνια, βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με το πιθανό τελικό αποτέλεσμα, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Παρόλα αυτά η διοίκηση από κοινού με τη Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών, εκτιμούν ότι η οριστική διευθέτηση των ανωτέρω υποθέσεων δεν αναμένεται να έχει σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές του Ομίλου και της Τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 37: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωρισθεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη ή ατομική κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, κατάσταση αποτελεσμάτων και κατάσταση ταμειακών ροών. Το ποσό των προβλέψεων που έχουν σχηματισθεί από τον Όμιλο και την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 για επίδικες απαιτήσεις ανέρχονται σε €91 εκατ. και €69 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2015: €62 εκατ. και €41 εκατ. αντίστοιχα).

β. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Ο φορολογικός έλεγχος των χρήσεων 2009 και 2010, από τις φορολογικές αρχές, ολοκληρώθηκε την 4 Φεβρουαρίου 2015. Σύμφωνα με το σημείωμα ελέγχου, που παραλήφθηκε την 11 Μαρτίου 2015, επιβλήθηκαν στην Τράπεζα πρόσθετοι φόροι €36 εκατ. Η Τράπεζα έχει προσφύγει δικαστικά για τις ως άνω επιβολές πρόσθετων φόρων. Οι χρήσεις 2011, 2012, 2013, 2014 και 2015 έχουν ελεγχθεί από τον εκλεγμένο σύμφωνα με τον Κ.Ν. 2190/1920 τακτικό ελεγκτή, δηλαδή την ελεγκτική εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών «Deloitte Ανώνυμη Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών» (ο τακτικός ελεγκτής), σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν.2238/1994 και το άρθρο 65Α ν.4174/13 και τα σχετικά πιστοποιητικά φορολογικής

συμμόρφωσης εκδόθηκαν την 27.07.2012, 27.09.2013, 10.07.2014, 30.10.2015 και 30.09.2016 αντίστοιχα και δεν περιείχαν επιφυλάξεις, ενώ ο έλεγχος για τη χρήση 2016 είναι σε εξέλιξη. Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/05.01.2016 δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας. Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο. Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 46.

γ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοπιστωτικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοπιστωτικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ονομαστική αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός ισολογισμού κινδύνους.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια*	8	6	8	6
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.910	3.257	3.340	3.486
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	239	224	226	183
Σύνολο	3.157	3.487	3.574	3.675

* Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 31 Δεκεμβρίου 2016, αφορούν όρια που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό των Σταθμισμένων για Κίνδυνο Στοιχείων Ενεργητικού με το ισχύον εποπτικό πλαίσιο. Οι συνολικές εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια περιλαμβάνουν την 31 Δεκεμβρίου 2016 ποσό €5.768 εκατ. για τον Όμιλο (2015: €5.738 εκατ.) και ποσό €5.268 εκατ. για την Τράπεζα (2015: €5.030 εκατ.)

δ. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	22.617	30.918	22.668	30.805

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος και η Τράπεζα έχει δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και από άλλες κεντρικές τράπεζες τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου ύψους €11.113 εκατ. (Τράπεζα: €11.164 εκατ.),
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €9.304 εκατ. (Τράπεζα: €9.304 εκατ.) και
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €2.200 εκατ. (Τράπεζα: €2.200 εκατ.) με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια

ύψους €3.411 εκατ. (Τράπεζα: €3.411 εκατ.)

Κατά την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα διέθεσε ομόλογα EFSF ονομαστικής αξίας €3.249 εκατ. πραγματοποιώντας κέρδος €65 εκατ.

Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €322 εκατ. λόγω εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής του Ελληνικού Δημοσίου, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €340 εκατ. για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορίου.

ε. Μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται και των συνδεδεμένων υποχρεώσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	6.967	5.681	6.967	5.681
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή repos				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	4.741	4.739	4.792	4.792
Σύνολο	11.708	10.420	11.759	10.473

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων	Λογιστική Αξία μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων	Λογιστική Αξία συνδεδεμένων υποχρεώσεων
	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015	31.12.2015
Υποχρεώσεις προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και Κεντρικές Τράπεζες				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	13.769	12.159	13.769	12.159
Καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή γeros				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	112	101	46	46
Λοιπά				
Τίτλοι Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών και Χαρτοφυλακίου Επενδύσεων	252	95	252	95
Σύνολο	14.133	12.355	14.067	12.300

Συναλλαγές σύμφωνα με τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται, αλλά συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στο σύνολο τους στην Κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου αφορούν σε άντληση ρευστότητας μέσω του Ευρωσυστήματος σύμφωνα με τους γενικούς όρους που ισχύουν για τέτοιου είδους συμφωνίες, καθώς και καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή γeros (βλ. Σημείωση 2.16, Σημείωση 31 και Σημείωση 32), οι οποίες διεξάγονται με τυποποιημένες συμβάσεις αγοράς. Όσον αφορά στην παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα, οι παρεχόμενες εμπράγματα εξασφαλίσεις υφίστανται γενικά μια σημαντική έκπτωση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα η λογιστική αξία των συνδεδεμένων υποχρεώσεων να είναι χαμηλότερη από τη λογιστική αξία των μεταβιβασμένων περιουσιακών στοιχείων.

Δυνάμει των εν λόγω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή ενεχυριάσει τα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία καθ'όλη τη διάρκεια της συναλλαγής. Ο Όμιλος παραμένει εκτεθειμένος σε επιτοκιακό και πιστωτικό κίνδυνο επί αυτών των ενεχυριασμένων χρηματοοικονομικών μέσων. Το δικαίωμα αναγωγής του αντισυμβαλλόμενου δεν περιορίζεται μόνο στα μεταβιβασμένα περιουσιακά στοιχεία.

Ο Όμιλος και η Τράπεζα δεν έχουν μεταβιβασμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν υπόκεινται σε πλήρη αποαναγνώριση αλλά συνεχίζουν να απεικονίζονται στην Κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης στο βαθμό της συνεχιζόμενης ανάμειξης του Ομίλου και της Τράπεζας ή αποαναγνωρίστηκαν πλήρως αλλά να υφίστανται συνεχιζόμενη ανάμειξη.

στ. Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Έως ένα (1) έτος	26	88	82	83
Από ένα (1) έτος έως και πέντε (5) έτη	55	241	296	315
Πέραν των πέντε (5) ετών	20	85	1.239	1.346
Σύνολο	101	414	1.617	1.744

Το μεγαλύτερο μέρος των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις της Τράπεζας αφορά σε δεσμεύσεις προς την Εθνική Παναγία Α.Ε.Α.Π., εταιρεία του Ομίλου που δραστηριοποιείται σε επενδύσεις σε ακίνητα. Γενικά, οι λειτουργικές μισθώσεις έχουν διάρκεια έως 25 έτη, με δικαίωμα ανανέωσης της μίσθωσης μετά τη λήξη. Η Τράπεζα έχει παραιτηθεί από το δικαίωμα καταγγελίας, με βάση τις διατάξεις περί εμπορικών μισθώσεων, για το μεγαλύτερο μέρος των μισθώσεων με διάρκεια τα 15 έτη, καθώς επίσης και για ορισμένες μισθώσεις με διάρκεια τα 25 έτη ανάλογα με το κάθε μισθωμένο ακίνητο και εντός των προβλεπόμενων ορίων από τις συμβάσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 38: Μετοχικό κεφάλαιο, Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & Ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 ανερχόταν σε 9.147.151.527 ονομαστικής αξίας 0,30 Ευρώ.

2015 Ανακεφαλαιοποίηση

Την 17 Νοεμβρίου 2015, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας αποφάσισε: α) τη συνένωση των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split) με αναλογία 15 παλαιές κοινές μετοχές της Τράπεζας ονομαστικής αξίας 0,30 Ευρώ ανά μετοχή, προς 1 νέα κοινή μετοχή της Τράπεζας ονομαστικής αξίας

4,50 Ευρώ η κάθε μία και τη μείωση του αριθμού των μετοχών από 3.533.149.631 σε 235.543.309, β) την μείωση της ονομαστικής αξίας έκαστης κοινής ονομαστικής μετά ψήφου μετοχής της Τράπεζας από 4,50 Ευρώ σε 0,30 Ευρώ, με σκοπό το σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού για συμψηφισμό ζημιών, και γ) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά €4.482 εκατ. στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010, όπως τροποποιημένος ισχύει και την ΠΥΣ 36/02.11.2015, μέσω της ακύρωσης των δικαιωμάτων προτίμησης των παλαιών μετόχων, με την έκδοση νέων κοινών μετοχών, μέσω της εισφοράς σε μετρητά ή/και σε είδος συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου με έκδοση μη καλυμμένου,

με αόριστη διάρκεια και μειωμένη εξασφάλιση ομολόγων, υπό αίρεση μετατρέψιμων σε κοινές μετοχές της Τράπεζας.

Συγκεκριμένα, το ποσό της αύξησης κεφαλαίου καθορίστηκε μετά τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της Άσκησης Συνολικής Αξιολόγησης που πραγματοποιήθηκε από την ΕΚΤ, μετά τη Σύνοδο κορυφής για το ευρώ της 12ης Ιουλίου 2015 και την απόφαση της ΕΚΤ την 5 Αυγούστου 2015. Η Άσκηση Συνολικής Αξιολόγησης οδήγησε σε ένα συνολικό κεφαλαιακό έλλειμμα ύψους €4.482 εκατ, εκ των οποίων €1.456 εκατ. οφειλόταν στο βασικό σενάριο και €3.026 εκατ. στο δυσμενές σενάριο. Η Τράπεζα υπέβαλε το κεφαλαιακό της σχέδιο στον Ενιαίο Μηχανισμό Εποπτείας, το οποίο, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει μια ιδιωτική τοποθέτηση σε ειδικούς επενδυτές στο εξωτερικό (Διεθνής Προσφορά), μια δημόσια προσφορά στην Ελλάδα (Δημόσια Προσφορά), και προσφορές σε επιλέξιμους κατόχους ομολογιακών και μετοχικών τίτλων (τα «Μέτρα Άντλησης Ιδιωτικών Κεφαλαίων»), οι οποίες είχαν ως στόχο να αυξήσουν τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα του βασικού σεναρίου €1.456 εκατ. και η Κρατική Ενίσχυση μέσω ΤΧΣ. Οποιαδήποτε κεφάλαια αντλήθηκαν μέσω των Μέτρων Άντλησης Ιδιωτικών Κεφαλαίων πέραν του ελλείμματος του βασικού σεναρίου χρησιμοποιήθηκαν για τη κάλυψη του ελλείμματος του δυσμενούς σεναρίου των €3.026 εκατ.

Εισφορά σε μετρητά

Όσον αφορά την εισφορά σε μετρητά, η προσφορά των μετοχών πραγματοποιήθηκε μέσω της Διεθνούς Προσφοράς στο εξωτερικό και της Δημόσιας Προσφοράς στην Ελλάδα.

Η κατανομή μεταξύ της Διεθνούς Προσφοράς στο εξωτερικό και της Δημόσιας Προσφοράς στην Ελλάδα αποφασίστηκε να είναι ως εξής (με την επιφύλαξη αυξημένης ζήτησης):

- Στην περίπτωση που το ποσό των €1.456 εκατ. αντλούνταν μέσω της Διεθνούς Προσφοράς στο εξωτερικό, τότε θα μπορούσαν να προσφερθούν από την Τράπεζα στη Δημόσια Προσφορά νέες μετοχές που αντιστοιχούν στο κεφάλαιο των €146 εκατ.
- Στην περίπτωση αυξημένης ζήτησης στο πλαίσιο της Διεθνούς Προσφοράς στο εξωτερικό, σύμφωνα με τα ανωτέρω, το ποσό που θα έπρεπε να προσφερθεί στη Δημόσια Προσφορά δεν θα μπορούσε να υπερβεί το 10% του ανωτέρω αυξημένου ποσού της τελικής κάλυψης της Διεθνούς Προσφοράς στο Εξωτερικό.
- Στην περίπτωση που το ποσό της κάλυψης της Διεθνούς Προσφοράς στο εξωτερικό είναι χαμηλότερο από €1.456 εκατ., τότε θα μπορούσαν να προσφερθούν από την Τράπεζα στη Δημόσια Προσφορά νέες μετοχές που αντιστοιχούν σε συνολικό ποσό των αντληθέντων κεφαλαίων μέχρι €300 εκατ.

Την 8 Δεκεμβρίου 2015, το Διοικητικό Συμβούλιο πιστοποίησε ότι τα κεφάλαια που αντλήθηκαν μέσω της Διεθνούς Προσφοράς ανήλθαν σε €457 εκατ. με την έκδοση 1.524.851.811 νέων μετοχών, ενώ τα κεφάλαια που αντλήθηκαν μέσω της Δημόσιας Προσφοράς ανήλθαν σε €300 εκατ. με την έκδοση 999.852.461 νέων μετοχών. Η τιμή διάθεσης ορίστηκε σε 0,30 Ευρώ ανά μετοχή, όπως αυτή προσδιορίστηκε από τη διαδικασία υποβολής προσφορών από θεσμικούς και άλλους ειδικούς επενδυτές στο διεθνές βιβλίο προσφορών, που οργανώθηκε στο εξωτερικό.

Η εισφορά σε μετρητά περιελάμβανε επίσης, την εφαρμογή των μέτρων κατανομής βαρών η οποία αφορούσε την προσφορά

επαναγοράς των ομολογιακών και μετοχικών τίτλων έκδοσης της Τράπεζας. (Βλ. Σημείωση 33).

Την 2 Νοεμβρίου 2015, σε συνέχεια των ανωτέρω, η Τράπεζα ανακοίνωσε την προσφορά για την αγορά των εν κυκλοφορία και μειωμένης εξασφάλισης χρεωστικών τίτλων μαζί με την προσφορά για την αγορά των προνομιούχων τίτλων (5 Σειρές Έκδοσης) και τη συμμετοχή των κατόχων των ανωτέρω τίτλων στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά ποσό ίσο με το αντάλλαγμα που λαμβάνεται από την επαναγορά των εν λόγω τίτλων.

Την 9 Δεκεμβρίου 2015, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι μετά τις παραπάνω προσφορές, η επαναγορά των εν λόγω τίτλων ανήλθε σε €695 εκατ., τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με την έκδοση 2.316.353.950 μετοχών.

Εισφορά σε είδος

Η εισφορά σε είδος περιελάμβανε, την εφαρμογή μέτρων αναγκαστικής μετατροπής (η υποχρεωτική μετατροπή σε κοινές μετοχές όλων των εν κυκλοφορία χρεωστικών και μετοχικών τίτλων της Τράπεζας των οποίων οι κάτοχοι δεν συμμετείχαν στην εθελοντική προσφορά των τίτλων τους) μετά την αίτηση της Τράπεζας για Κρατική Βοήθεια προκειμένου να καλύψει το εναπομείναν κεφαλαιακό έλλειμμα του δυσμενούς σεναρίου. Αυτό το έλλειμμα ήταν να καλυφθεί μέσω της έκδοσης, υπέρ του ΤΧΣ, νέων μετοχών σε αναλογία 25% του εναπομείναντος κεφαλαιακού ελλείμματος και μέσω της έκδοσης υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών σε αναλογία 75% του εναπομείναντος κεφαλαιακού ελλείμματος, όπως ορίστηκε με την ΠΥΣ 36/02.11.2015.

Την 9 Δεκεμβρίου 2015 η Τράπεζα, βάσει της ΠΥΣ 45/07.12.2015, ανακοίνωσε ότι το ποσό της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που προήλθε από την υποχρεωτική μετατροπή των τίτλων που δεν προσφέρθηκαν εθελοντικά ανήλθε σε €64 εκατ., με την έκδοση 211.979.849 μετοχών. Επίσης οι προνομιούχες μετοχές που εκδόθηκαν στις ΗΠΑ και οι προνομιούχες μετοχές που εκδόθηκαν υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μετατράπηκαν επίσης, σύμφωνα με τον Ν.3723/2008, σε 298.700.987 και 1.305.000.000 κοινές μετοχές αντίστοιχα. Οι 1.305.000.000 κοινές μετοχές που προέκυψαν από την υποχρεωτική μετατροπή των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου λήφθηκαν από το ΤΧΣ.

Τέλος, η εισφορά σε είδος περιελάμβανε τη συμμετοχή του ΤΧΣ στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με το ποσό των €676 εκατ. με την έκδοση 2.254.869.160 κοινών μετοχών.

Κατόπιν των ανωτέρω, η συνολική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ανήλθε σε €2.673 εκατ., με την έκδοση 8.911.608.218 μετοχών.

Υπο αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες («οι Ομολογίες»):

Επιπλέον, η Τράπεζα προέβη στην έκδοση 20.292 υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών, (Contingent Convertible Securities, "CoCos"), των 100.000 Ευρώ η κάθε μία, υπέρ του ΤΧΣ και άντλησε το ποσό των €2.029 εκατ. Το ΤΧΣ, σε αντάλλαγμα των μετοχών και των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών που έλαβε, εισέφερε στην Τράπεζα ομολογίες έκδοσης του ESM (βλέπε Σημείωση 22).

Απόδοση των Cocos

Οι Ομολογίες αποφέρουν απόδοση 8% ετησίως για τα πρώτα επτά έτη η οποία στη συνέχεια αναπροσαρμόζεται στο άθροισμα:

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

(α) του Επταετούς Επιτοκίου Mid-Swap πλέον (β) περιθωρίου ίσου με τη διαφορά μεταξύ του αρχικού επιτοκίου 8% και του Επταετούς Επιτοκίου Mid-Swap κατά την Ημερομηνία Έκδοσης των Ομολογιών.

Η καταβολή του μερίσματος (είτε εν όλω είτε εν μέρει) εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της Τράπεζας. Εφόσον η Τράπεζα επιλέξει να μην καταβάλει μέρισμα, το μέρισμα αυτό ακυρώνεται και δεν συσσωρεύεται. Αν η Τράπεζα δεν καταβάλλει συνολικά ή μερικά το καταβλητέο μέρισμα σε δύο ημερομηνίες καταβολής μερίσματος, τότε οι Ομολογίες μετατρέπονται αυτόματα σε κοινές μετοχές της Τράπεζας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας έχει την επιλογή, κατά την απόλυτη διακριτική του ευχέρεια, να καταβάλει μέρισμα σε κοινές μετοχές της Τράπεζας, οι οποίες θα εκδίδονται πρωτογενώς. Αν η Τράπεζα αποφασίσει να μην καταβάλει μέρισμα, τότε δεν επιτρέπεται η καταβολή μερίσματος στους κατόχους των κοινών μετοχών.

Κεφάλαιο

Οι Ομολογίες είναι αόριστης διάρκειας χωρίς ορισμένη ημερομηνία αποπληρωμής και οι κάτοχοι δεν έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν από την Τράπεζα να αποπληρώσει τις Ομολογίες. Στην 7η Επέτειο των Ομολογιών όμως, δικαιούνται να μετατρέψουν τις ομολογίες τους σε κοινές μετοχές της Τράπεζας. Η Τράπεζα δύναται, κατά την διακριτική της ευχέρεια, να επιλέξει να αποπληρώσει το σύνολο ή μέρος των Ομολογιών με μετρητά ανά πάσα στιγμή, στην αρχική ονομαστική αξία τους, πλέον τυχόν δεδουλευμένων και μη καταβληθέντος μερίσματος, με την προϋπόθεση να έχουν ληφθεί οι απαραίτητες εγκρίσεις από τον Επόπτη.

Σε περίπτωση που ο Δείκτης CET1 της Τράπεζας υπολογισμένος σε ενοποιημένη βάση ή σε ατομική βάση, υπολείπεται του 7% (το γεγονός ενεργοποίησης), οι Ομολογίες μετατρέπονται αυτομάτως σε κοινές μετοχές ο αριθμός των οποίων καθορίζεται διαιρώντας το 116% της ονομαστικής αξίας των Ομολογιών που είναι ανεξόφλητες με την τιμή της εγγραφής στην ανακεφαλαιοποίηση της Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε το 2015.

Σύμφωνα με τους παραπάνω όρους, η Τράπεζα δεν υποχρεούται να αποπληρώσει τα μερίσματα ή το κεφάλαιο των Ομολογιών με παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, κατά συνέπεια οι Ομολογίες ταξινομήθηκαν ως στοιχείο της Καθαρής Θέσης. Τα χαρακτηριστικά μετατροπής των Ομολογιών σε κοινές μετοχές εφόσον επέλθει το γεγονός ενεργοποίησης, η μη καταβολή μερίσματος για δεύτερη φορά και το δικαίωμα μετατροπής του κατόχου σε κοινές μετοχές της Τράπεζας κατά την 7η Επέτειο των Ομολογιών, είναι στενά συνδεδεμένα με το κύριο συμβόλαιο.

Την 9 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα προέβη στην καταβολή του μερίσματος 8% των CoCos ποσού €168 εκατ. ενώ την 15 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα κατόπιν της έγκρισης από την ΕΚΤ προέβη στην αποπληρωμή των CoCos στην αρχική ονομαστική αξία τους ποσού €2.029 εκατ. (Βλ. Σημείωση 48).

Παραστατικοί Τίτλοι δικαιωμάτων κτήσης μετοχών

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 4 Ν. 3864/2010 και τις προβλέψεις της ΠΥΣ 38/2012 (όπως αυτή τροποποιήθηκε από την ΠΥΣ 6/2013) εξέδωσε στις 26 Ιουνίου 2013, 245.779.626 Τίτλους Παραστατικών Δικαιωμάτων Κτήσης Μετοχών (Warrants) που χορηγήθηκαν σε ιδιώτες επενδυτές που συμμετείχαν στην ως άνω αναφερόμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας το 2013, συμφώνως προς τα προβλεπόμενα στον Ν. 3864/2010 και

στην ΠΥΣ 38/2012. Η διαπραγμάτευση των Warrants στο ΧΑ ξεκίνησε στις 27 Ιουνίου 2013.

Ειδικότερα, τα Warrants είναι μεταβιβάσιμες κινητές αξίες και δεν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη μεταβίβασή τους. Σε συνέχεια της συνένωσης των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split), που έγινε τον Νοέμβριο του 2015 κάθε Warrant ενσωματώνει το δικαίωμα του κατόχου του να αγοράσει από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας 0,54861592129144 νέες Μετοχές, που απέκτησε το ΤΧΣ λόγω της συμμετοχής του στην παραπάνω αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας το 2013. Τα Warrants δεν προσφέρουν δικαιώματα ψήφου στους δικαιούχους ή κατόχους αυτών.

Τα Warrants δύνανται να ασκούνται κάθε έξι μήνες, με πρώτη ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται έξι μήνες από την έκδοση των Warrants και τελευταία ημερομηνία άσκησης την ημερομηνία που έπεται πενήντα τέσσερις (54) μήνες από την έκδοσή τους. Δικαιώματα Αγοράς που δεν έχουν ασκηθεί έως και την τελευταία ημερομηνία άσκησης σύμφωνα με τα ανωτέρω θα παύουν αυτοδικαίως να ισχύουν, και, τα αντίστοιχα Warrants θα ακυρώνονται από το ΤΧΣ. Η διαδικασία άσκησης των Δικαιωμάτων Αγοράς και η εκκαθάρισή τους καθώς και κάθε μεταβολή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κατόχων των Warrants που τυχόν λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια ισχύος των Warrants θα ανακοινώνεται από την Τράπεζα στην ιστοσελίδα της και στο ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών αντίστοιχα, τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από κάθε ημερομηνία άσκησης των Warrants.

Σε συνέχεια της συνένωσης των κοινών ονομαστικών μετοχών (reverse split), που έγινε τον Νοέμβριο του 2015 η τιμή άσκησης του δικαιώματος αγοράς που αντιστοιχεί σε κάθε Warrant για την απόκτηση Νέων Μετοχών που κατέχει το Τ.Χ.Σ, θα ισούται με €64,35 πλέον δεδουλευμένων τόκων με ετήσιο επιτόκιο 3% πλέον περιθωρίου:

- 1% (100 μονάδων βάσης) για το πρώτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 2% (200 μονάδων βάσης) για το δεύτερο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 3% (300 μονάδων βάσης) για το τρίτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης,
- 4% (400 μονάδων βάσης) για το τέταρτο έτος από την Ημερομηνία Έκδοσης, και,
- 5% (500 μονάδων βάσης) για το εναπομείναν διάστημα

επί του αριθμού των νέων Μετοχών που δικαιούται να αποκτήσει ο κάτοχος του Warrant κατά την άσκηση του δικαιωμάτων του. Η τιμή άσκησης θα αναπροσαρμόζεται ανάλογα σε περίπτωση εταιρικών πράξεων και θα ανακοινώνεται από την Τράπεζα, στην ιστοσελίδα της και στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, αντίστοιχα. Η τελευταία ημερομηνία άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2017) είναι και η ημερομηνία λήξης των Warrants.

Μετά τους 36 μήνες από την έκδοση των Warrants, το ΤΧΣ δύναται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να μεταβιβάσει τις υποκείμενες κοινές μετοχές σε τρίτους χωρίς να οφείλει οποιαδήποτε αποζημίωση σε κατόχους των Warrants που επιλέξουν να μην αποκτήσουν τις μετοχές αυτές.

Μετά τη λήξη της έκτης περιόδου Άσκησης (27 Δεκεμβρίου 2016), τα εκδοθέντα Warrants τα οποία παραμένουν σε ισχύ ανέρχονται πλέον σε 245.745.661, ενώ οι μετοχές της Τράπεζας επί των

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

οποίων σύρονται και τις οποίες κατέχει το ΤΧΣ ανέρχονται σε 134.819.987 (μετά το reverse split).

Περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας

Η μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας γίνεται όπως ορίζει ο Νόμος και δεν υφίστανται εκ του καταστατικού της περιορισμοί στη μεταβίβασή τους, εκτός των κοινών μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ και υπόκεινται στις προβλέψεις του άρθρου 8 Ν. 3864/2010 και του άρθρου 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ αποφασίζει για τον τρόπο και την διαδικασία διάθεσης των μετοχών σε χρόνο που κρίνει σκόπιμο και πάντως εντός πενταετίας από την συμμετοχή του στην αύξηση των ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, εφόσον έχει εφαρμογή η παρ. 1 του άρθρου 7α Ν. 3864/2010. Η διάθεση μπορεί να γίνει τμηματικά ή άπαξ, κατά την κρίση του ΤΧΣ, υπό την προϋπόθεση ότι οι μετοχές διατίθενται εντός του χρονικού ορίου που προαναφέρθηκε. Η διάθεση των μετοχών του ΤΧΣ δεν μπορεί να γίνεται σε οποιαδήποτε επιχείρηση η οποία ανήκει άμεσα ή έμμεσα στο κράτος σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Περαιτέρω, η διάθεση πραγματοποιείται με σκοπό την προστασία των συμφερόντων του Δημοσίου, συνεκτιμώντας την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την τήρηση των όρων ανταγωνισμού στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 παρ.7 της ΠΥΣ 38/2012, με την επιφύλαξη των μεταβιβάσεων που λαμβάνουν χώρα συνεπεία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς που ενσωματώνονται στα Warrants, το ΤΧΣ δεν δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές για περίοδο 36 μηνών από την ημερομηνία έκδοσης των τίτλων. Μετά την λήξη της ως άνω περιόδου και έως την τελική ημερομηνία άσκησης των δικαιωμάτων αγοράς, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο της ΠΥΣ 38/2012, το ΤΧΣ δύναται να μεταβιβάσει τις υποκείμενες στα δικαιώματα αγοράς μετοχές σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 7 έως 11 του άρθρου 3 του Ν.3864/2010.

Περιορισμένα δικαιώματα ψήφου επί των μετοχών που απέκτησε το ΤΧΣ κατά την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της Τράπεζας του 2013

Πιο συγκεκριμένα, κατόπιν της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που αποφασίστηκε από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση της 17 Νοεμβρίου 2015, το ΤΧΣ έχει συμφωνήσει να εισφέρει κεφάλαιο €1.068 εκατ. και σε αντάλλαγμα να λάβει κοινές μετοχές με πλήρη δικαιώματα ψήφου που αντιπροσωπεύουν το 38,92% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας και υπό αίρεση μετατρέψιμες ομολογίες ποσού €2.029 εκατ. με την έκδοση 20.292 υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολογιών ονομαστικής αξίας €100.000 η κάθε μια. Το ΤΧΣ κατέχει επίσης κοινές μετοχές με περιορισμένα δικαιώματα ψήφου που αντιπροσωπεύουν το 1,47% του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας.

Εν τούτοις, σύμφωνα με την προηγούμενη ανακεφαλαιοποίηση που έλαβε χώρα το 2013 και σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 7α του ν. 3864/2010, οι 134.820.022 κοινές μετοχές (ή 1,47% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας) που κατέχονται από το ΤΧΣ, δίνουν το δικαίωμα στο ΤΧΣ να ασκήσει τα δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων μόνο για αποφάσεις σχετικές με την τροποποίηση του καταστατικού, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της εταιρίας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών, ή

για όποιο άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στο Ν. 2190/1920. Για τους σκοπούς υπολογισμού της απαρτίας και της πλειοψηφίας στη Γενική Συνέλευση, οι μετοχές του ΤΧΣ δεν λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη αποφάσεων για θέματα άλλα από αυτά που αναφέρονται παραπάνω. Σύμφωνα με το άρθρο 7α του Ν. 3864/2010, το ΤΧΣ ασκεί πλήρως τα δικαιώματα ψήφου χωρίς τους παραπάνω περιορισμούς εάν διαπιστωθεί ουσιώδης παραβίαση των όρων του σχεδίου αναδιάρθρωσης ή υλοποίησης του, η οποία διαπιστώνεται μετά από ομόφωνη απόφαση των μελών του Γενικού Συμβουλίου.

Μετοχικό Κεφάλαιο – Προνομιούχες μετοχές

Εξαγοράσιμες προνομιούχες μετοχές χωρίς δικαίωμα ψήφου και σωρευτικού μερίσματος

Την 6 Ιουνίου 2008, η Τράπεζα εξέδωσε 25.000.000 εξαγοράσιμες προνομιούχες μετοχές ονομαστικής αξίας 0,30 Ευρώ ανά μετοχή χωρίς δικαίωμα ψήφου και σωρευτικού μερίσματος. Οι προνομιούχες μετοχές διατέθηκαν με την μορφή American Depositary Shares (ADSs) που αποδεικνύονται με τα American Depositary Receipts (ADRs) στις Η.Π.Α., στην τιμή των 25 Δολαρίων ανά μετοχή και διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αξιών της Νέας Υόρκης. Το ετήσιο μέρισμα προσδιορίστηκε σε 2,25 Δολάρια ανά προνομιούχο μετοχή.

Την 31 Μαΐου 2013, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει υποβάλει πρόταση για την αγορά, έναντι μετρητών, για 22.500.000 εκ του συνόλου των 25.000.000 ADSs σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στο Έγγραφο Προσφοράς. Σύμφωνα με τους όρους της Πρότασης, η Τράπεζα προσέφερε σε μετρητά το καθαρό ποσό των 12,50 Δολαρίων ανά ADS. Ο σκοπός της Πρότασης ήταν η δημιουργία Κύριων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Core Tier I capital) για την Τράπεζα και η ενίσχυση της ποιότητας της κεφαλαιακής της βάσης.

Μέχρι την 28 Ιουνίου 2013, ημέρα λήξης της Προσφοράς, 12.360.169 ADSs προσφέρθηκαν εγκύρως τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το 49,4% των υφιστάμενων ADSs κατά την ημερομηνία λήξης. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Προσφοράς, η συνολική αξία των αγορασθέντων ADSs ανήλθε σε USD 155 εκατ. ενώ η αγορά ολοκληρώθηκε από την Τράπεζα την 3 Ιουλίου 2013.

Μετά την απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας στις 17 Νοεμβρίου 2015 και της ΠΥΣ 45/07.12.2015 (βλέπε ανωτέρω), όλες οι εν κυκλοφορία προνομιούχες μετοχές (ήτοι 12.639.831) μετατράπηκαν σε 298.700.987 κοινές μετοχές.

Ως εκ τούτου, έπειτα από τα ανωτέρω δεν υπάρχουν προνομιούχες μετοχές σε κυκλοφορία την 31 Δεκεμβρίου 2015 και 2016.

Εξαγοράσιμες προνομιούχες μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου

Την 22 Ιανουαρίου 2009, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε την έκδοση 70.000.000 εξαγοράσιμων προνομιούχων μετοχών ονομαστικής αξίας 5,00 Ευρώ ανά μετοχή, οι οποίες εκδόθηκαν την 21 Μαΐου 2009, με κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις αναλυτικές διατάξεις του Ν. 3723/2008.

Την 22 Δεκεμβρίου 2011, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε α) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ποσού €1.000 εκατ. με την έκδοση 200.000.000

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

εξαγοράσιμων προνομιούχων μετοχών ονομαστικής αξίας 5,00 Ευρώ ανά μετοχή, με κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης των υφιστάμενων μετόχων υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τις αναλυτικές διατάξεις του Ν. 3723/2008 και β) την ανάκληση της απόφασης της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας στις 26 Νοεμβρίου 2010 για την εξαγορά των 70.000.000 προνομιούχων μετοχών υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με τον Ν. 3723/2008.

Την 30 Δεκεμβρίου 2011, σε συνέχεια της παραπάνω απόφασης, η Τράπεζα εξέδωσε τις 200.000.000 εξαγοράσιμες προνομιούχες μετοχές ονομαστικής αξίας 5,00 Ευρώ ανά μετοχή, υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

Μετοχικό Κεφάλαιο - Σύνολο

Κατόπιν των ανωτέρω, το σύνολο του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου και της διαφοράς υπέρ το άρτιο του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 έχει ως ακολούθως:

	Όμιλος				Σύνολο
	# μετοχών	Ονομαστική αξία	Μετοχικό κεφάλαιο	Υπέρ το άρτιο	
Κοινές μετοχές	9.147.151.527	0,30	2.744	13.866	16.610
Σύνολο			2.744	13.866	16.610

Ίδιες Μετοχές

Την 31 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα δεν κατέχει ίδιες μετοχές. Σε επίπεδο Ομίλου οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από την NBG Securities A.E.Π.Ε.Υ.

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	Εκατ. €
Την 1 Ιανουαρίου 2015	1.076	-
Αγορές	67.825.104	67
Πωλήσεις	(65.824.717)	(66)
Την 31 Δεκεμβρίου 2015	2.001.463	1
Αγορές	150.099.503	34
Πωλήσεις	(149.689.971)	(34)
Την 31 Δεκεμβρίου 2016	2.410.995	1

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 39: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 31.12.2016			Από 1.1 έως 31.12.2015		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) περιόδου	69	(4)	65	(47)	14	(33)
Μείον: Αναταξινομήσεις που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(4)	(1)	(5)	33	(1)	32
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	(13)	3	(10)	-	-	-
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των Funds	(9)	-	(9)	-	-	-
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση	43	(2)	41	(14)	13	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές	(158)	-	(158)	(568)	-	(568)
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	2.742	-	2.742	-	-	-
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των Funds	(35)	-	(35)	-	-	-
Συναλλαγματικές διαφορές	2.549	-	2.549	(568)	-	(568)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(56)	11	(45)	48	(10)	38
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	31	(6)	25	-	-	-
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(25)	5	(20)	48	(10)	38
Ζημιά αντιστάθμισης καθαρής επένδυσης που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση της Finansbank	338	-	338	-	-	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	338	-	338	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	2.905	3	2.908	(534)	3	(531)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου	(20)	2	(18)	25	-	25
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(20)	2	(18)	25	-	25
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	2.885	5	2.890	(509)	3	(506)

Τράπεζα	Από 1.1 έως 31.12.2016			Από 1.1 έως 31.12.2015		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) περιόδου	20	-	20	(11)	-	(11)
Μείον: Αναταξινομήσεις που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	15	-	15	36	-	36
Αξίογραφα διαθέσιμα προς πώληση	35	-	35	25	-	25
Συναλλαγματικές διαφορές	(51)	-	(51)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(16)	-	(16)	25	-	25
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Επανεκτίμηση της καθαρής (υποχρέωσης)/περιουσιακού στοιχείου	(14)	-	(14)	18	-	18
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	(14)	-	(14)	18	-	18
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	(30)	-	(30)	43	-	43

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 40: Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Τακτικό αποθεματικό	385	388	296	296
Αποθεματικό αναπροσαρμογής τίτλων χαρτ/κίου διαθεσίμων προς πώληση	36	2	(24)	(60)
Προγράμματα καθορισμένων παροχών	(162)	(145)	(157)	(143)
Αποθεματικό συναλλαγματικών διαφορών	(113)	113	(51)	-
Λοιπά αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	(9.853)	(6.935)	(10.574)	(10.414)
Σύνολο	(9.707)	(6.577)	(10.510)	(10.321)

Η κίνηση του αποθεματικού αναπροσαρμογής τίτλων χαρτοφυλακίου διαθεσίμων προς πώληση συνοψίζεται παρακάτω:

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2	12	(60)	(84)
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(17)	(9)	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημίες) από μεταβολές στην εύλογη αξία του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	53	(34)	20	(11)
Καθαρά (κέρδη)/ζημίες μεταφερόμενες στα αποτελέσματα	6	18	15	31
Πρόβλεψη απομείωσης της αξίας του διαθέσιμου προς πώληση χαρτοφυλακίου	(8)	15	1	4
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	36	2	(24)	(60)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 41: Μη ελέγχουσες συμμετοχές

	Όμιλος	
	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	725	772
(Εξαγορές) / πωλήσεις	(118)	(2)
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	86	-
Διανομή μερισμάτων	(38)	(73)
Αναλογία στα αποτελέσματα θυγατρικών εταιρειών	27	29
Συναλλαγματικές διαφορές	(2)	(1)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	680	725

Το 2016, οι (Εξαγορές)/πωλήσεις αφορούν κυρίως την πώληση της Finansbank (€10 εκατ.) και της ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε. (€110 εκατ.) (βλ. Σημείωση 45).

Το 2016, περιλαμβάνει κυρίως μέρισμα από την Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. (€35 εκατ., 2015: €73 εκατ.) και από την Storanska Banka A.D. ποσού €2 εκατ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 42: Μέρισμα ανά μετοχή

Την 30 Ιουνίου 2016, η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας, λόγω της μη ύπαρξης διανεμομένων κερδών την 31 Δεκεμβρίου 2015, δεν πήρε απόφαση για διανομή μερίσματος.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 43: Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα

	Όμιλος		Τράπεζα	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες	974	1.769	551	675
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	617	1.024	507	574
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	431	848	431	848
Τίτλοι επενδυτικού χαρτοφυλακίου	196	551	-	-
Σύνολο	2.218	4.192	1.489	2.097

Στο Ταμείο και διαθέσιμα στις Κεντρικές Τράπεζες, Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και Τίτλοι επενδυτικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνονται ποσά €177 εκατ., €71 εκατ. και €9 εκατ. αντίστοιχα που αφορούν θυγατρικές που έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 44: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 31 Δεκεμβρίου 2015 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο και την Τράπεζα.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνθηδες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνθηδες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Η κατάσταση με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας παρατίθεται στη Σημείωση 1.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2016, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €6 εκατ., €5 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2015: €100 εκατ., €25 εκατ. και €10 εκατ. αντίστοιχα) και σε επίπεδο Τράπεζας, σε €6 εκατ., €4 εκατ. και μηδέν (31 Δεκεμβρίου 2015: €99 εκατ., €9 εκατ. και €3 εκατ. αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές σε συνδεδεμένα μέρη ανήλθαν σε €19 εκατ. εκ των οποίων €10 εκατ. αφορούν σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες (31 Δεκεμβρίου 2015: €21 εκατ. εκ των οποίων €11 εκατ. αφορούν σε συνεχιζόμενες δραστηριότητες) για τον Όμιλο, ενώ σε €7 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €8 εκατ.) για την Τράπεζα, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές.

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα μεταξύ της Τράπεζας, των θυγατρικών και των συγγενών εταιρειών καθώς και των κοινοπραξιών της παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα. Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθώς οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος	
	31.12.2016	31.12.2015
Απαιτήσεις	15	16
Υποχρεώσεις	13	46
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2	2
	Από 1.1 έως	
	31.12.2016	31.12.2015
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	14	38
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	4	8

	Τράπεζα					
	31.12.2016			31.12.2015		
	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο	Θυγατρικές	Συγγενείς & Κοινοπραξίες	Σύνολο
Απαιτήσεις	2.020	15	2.035	3.341	16	3.357
Υποχρεώσεις	1.128	9	1.137	751	9	760
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2.810	2	2.812	2.701	3	2.704
	Από 1.1 έως 31.12.2016			Από 1.1 έως 31.12.2015		
Έσοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έσοδα	95	-	95	125	1	126
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	92	2	94	145	2	147

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2016, από τα ταμεία και λογαριασμούς ασφάλισης

του προσωπικού ανερχόταν σε €723 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €781 εκατ.). Ο τόκος έσοδο για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανερχόταν σε €1 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €2 εκατ.).

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο και την Τράπεζα, την 31 Δεκεμβρίου 2016, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €146 εκατ. και €65 εκατ. αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2015: €149 εκατ. και €73 εκατ. αντίστοιχα). Ο τόκος έξοδο για τον Όμιλο και την Τράπεζα ανερχόταν σε €1 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2015: €1 εκατ.)

δ. Συναλλαγές με ΤΧΣ

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο 2015, και το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,4% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Την 9 Δεκεμβρίου 2016, η Τράπεζα πλήρωσε στο ΤΧΣ μέρισμα €165 εκατ. για τα υπό αίρεση μετατρέψιμα ομόλογα (CoCos). Στις 15 Δεκεμβρίου 2016 η Τράπεζα προχώρησε στην αποπλήρωση των υπό αίρεση μετατρέψιμων ομολόγων CoCos ύψους €2.029 εκατ. που είχε εκδώσει το Δεκέμβριο του 2015 υπέρ του ΤΧΣ. Επίσης, την ίδια ημερομηνία η Τράπεζα αποπλήρωσε τους δεδουλευμένους τόκους της περιόδου 9-15 Δεκεμβρίου 2016 ύψους €3 εκατ. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ και των συναλλαγών που περιγράφονται ανωτέρω, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 45: Εξαγορές, πωλήσεις και συγχωνεύσεις εταιρειών

Πώληση της Finansbank

Την 15 Ιουνίου 2016 ο Όμιλος πώλησε στην Qatar National Bank S.A.Q. ("QNB") τη συμμετοχή του στην Finansbank A.Ş. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €2.750 εκατ. Η συναλλαγή περιλαμβάνει επίσης την μεταβίβαση των συμμετοχών της ETE στην Finans Finansal Kiralama A.Ş (29,87%), στην Finans Yatırım Menkul Degerler A.Ş. (0,2%) και στην Finans Portfoy Yonetimi A.Ş. (0,02%). Επιπλέον, η QNB αποπλήρωσε το δάνειο μειωμένης εξασφάλισης \$910 εκατ. που είχε χορηγήσει η ETE στην Finansbank.

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

Χρήση που έληξε την
31 Δεκεμβρίου 2016

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Ενεργητικό	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	3.663
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	168
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία	24
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1.375
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	18.875
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	3.152
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	28
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	373
Σύνολο ενεργητικού	27.658
Παθητικό	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.090
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	646
Υποχρεώσεις προς πελάτες	15.312
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.547
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	3.039
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	44
Φόρος εισοδήματος	20
Λοιπά στοιχεία παθητικού	1.200
Σύνολο παθητικού	24.898
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	2.760

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ζημία από την πώληση της Finansbank

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	2.724
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(2.760)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	10
Σωρευμένη ζημία από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση της Finansbank η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(2.742)
Σωρευμένο κέρδος από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο της Finansbank το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	10
Σωρευμένη ζημία από αντιστάθμιση ταμειακών ροών παραγώγων της Finansbank η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(25)
Σωρευμένη ζημία από αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης στην Finansbank η οποία αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(338)
Ζημία από την πώληση	(3.120)

Η ζημία από την πώληση περιλαμβάνεται στη ζημία από διακοπείσες δραστηριότητες της περιόδου (Σημείωση 30).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της Finansbank

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	2.724
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(710)
Καθαρό τίμημα	2.014
Αποπληρωμή από την QNB του δανείου μειωμένης εξασφάλισης που είχε χορηγήσει η ETE στην Finansbank	828
Καθαρή ταμειακή εισροή	2.842

Πώληση της συμμετοχής στα Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (NBGI Private Equity Funds)

Την 30 Σεπτεμβρίου 2016, ο Όμιλος προέβη στην πώληση της συμμετοχής του στα 11 Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών («Κ.Ε.Σ.») που κατείχε άμεσα ή έμμεσα η Τράπεζα των οποίων η διαχείριση γινόταν από την NBGI PE Limited σε Κεφάλαια Επενδυτικών Συμμετοχών τα οποία διαχειρίζονται οι Deutsche Bank Private Equity και Goldman Sachs Asset Management. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €288 εκατ.

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	113
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	50
Ακίνητα επενδύσεων	159
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	46
Υπεραξία	20
Ενσώματα πάγια στοιχεία	101
Λουτά στοιχεία ενεργητικού	112
Σύνολο ενεργητικού	601
Παθητικό	
Λουτά στοιχεία παθητικού	324
Σύνολο παθητικού	324
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	277

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κέρδος από την πώληση των Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	274
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(277)
Σωρευμένο κέρδος από συναλλαγματικές διαφορές αναφορικά με την καθαρή θέση των Κ.Ε.Σ. το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	35
Σωρευμένο κέρδος από διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο των Κ.Ε.Σ. το οποίο αναταξινομήθηκε από την καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων	9
Ζημία από την πώληση	41

Το κέρδος από την πώληση, €44 εκατ. αναταξινομήθηκε από τα Λοιπά συνολικά έσοδα και περιλαμβάνεται στα «Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου» ενώ το υπόλοιπο, €3 εκατ., περιλαμβάνεται στα «Καθαρά λοιπά έσοδα / έξοδα».

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	274
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(113)
Καθαρή ταμειακή εισροή	161

Πώληση της συμμετοχής στις Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

Την 27 Οκτωβρίου 2016 η Τράπεζα προέβη στην πώληση της συμμετοχής της στις Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. στην Apollo Investment Hold Co SARL. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €298,8 εκατ.

Ανάλυση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού επί των οποίων ο Όμιλος απώλεσε τον έλεγχο

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	11
Ενσώματα πάγια στοιχεία	272
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	17
Σύνολο ενεργητικού	300
Παθητικό	
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	40
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	1
Λοιπά στοιχεία παθητικού	8
Σύνολο παθητικού	49
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	251

Κέρδος από την πώληση των Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα πώλησης	291
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(251)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	110
Κέρδος από την πώληση	150

Το κέρδος από την πώληση περιλαμβάνεται στη γραμμή της Κατάστασης Αποτελεσμάτων "Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)".

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση των Αστήρ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. και Αστήρ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε.

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016
Τίμημα που εισπράχθηκε σε ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα μείον τα έξοδα πώλησης	291
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(11)
Καθαρή ταμειακή εισροή	280

Λοιπές συναλλαγές

Την 4 Ιανουαρίου 2016 ολοκληρώθηκε η πώληση της κοινοπραξίας του Ομίλου UBB-AIG Insurance Company AD αντί τιμήματος €2 εκατ.

Την 16 Ιουνίου 2016, η Τράπεζα ίδρυσε στην Βουλγαρία την εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, Bankteco EOOD, 100% θυγατρική της. Το εισφερθέν κεφάλαιο ανήλθε σε BGN 200 χιλ.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Την 21 Δεκεμβρίου 2016 η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. απόκτησε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ΚΑΡΟΛΟΥ Α.Ε. αντί συνολικού τιμήματος €3,6 εκατ.

Την 19 Ιανουαρίου 2017, τα Διοικητικά Συμβούλια της Τράπεζας, της Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε. και της Bancassurance, 100% θυγατρικές της Τράπεζας, συμφώνησαν τη συγχώνευση των τριών εταιριών με απορρόφηση των δύο τελευταίων από τη Τράπεζα. Η

ημερομηνία συγχώνευσης ορίστηκε η 31 Ιανουαρίου 2017 και έγινε βάσει των λογιστικών αξιών.

Την 20 Ιανουαρίου 2017, μετά από απόφαση του Δ.Σ. της Α.Ε.Ε.Γ.Α. την 13 Ιανουαρίου 2017, ολοκληρώθηκε η πώληση της θυγατρικής του Ομίλου National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. αντί τιμήματος €1,2 εκατ.

Η κίνηση των επενδύσεων της Τράπεζας σε θυγατρικές συνοψίζεται ως ακολούθως :

	Τράπεζα	
	2016	2015
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	2.861	7.300
Αγορές επιπλέον μεριδίων / αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών	24	11
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών	(87)	-
Εκκαθαρίσεις	-	(1)
Απομείωση	(1)	(2.183)
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα για πώληση	(254)	(2.266)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	2.543	2.861

Η μείωση μετοχικού κεφαλαίου σε υφιστάμενες θυγατρικές περιλαμβάνει την αποπληρωμή, μέρους του υπέρ το άρτιο, της NBG International Holdings B.V., ποσού €87 εκατ., στην Τράπεζα ως τον μοναδικό μέτοχο.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2016 αφορά το κόστος της επένδυσης στην The South African Bank of Athens Ltd ποσού €1 εκατ.

Η ζημιά απομείωσης που αναγνώρισε η Τράπεζα για το 2015 αφορά κυρίως το κόστος της επένδυσης στην Finansbank A.S. ποσού €1,687 εκατ., στην NBG Finance ποσού €17 εκατ., στην NBG Finance (Dollar) Plc ποσού €234 εκατ., στην NBG Finance (Sterling) Plc ποσού €97 εκατ., στην ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε. ποσού €63 εκατ., στην Εθνικής Leasing Α.Ε. ποσού €28 εκατ., στην Banca Romaneasca S.A. ποσού €19 εκατ., και στην Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad ποσού €15 εκατ.

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση το 2016 περιλαμβάνουν το κόστος κτήσης της United Bulgarian Bank A.D. , Interlease E.A.D. και της The South African Bank of Athens Ltd. (βλ.Σημείωση 30).

Οι αγορές επιπλέον μεριδίων ή/και οι αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου υφιστάμενων θυγατρικών περιλαμβάνουν τις ακόλουθες συναλλαγές:

	Τράπεζα	
	2016	2015
Αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου σε Εταιρείες Ειδικού Σκοπού	8	8
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Leasing Α.Ε.	10	-
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	1	-
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ Α.Ε.	2	-
Λουτά	3	3
Σύνολο	24	11

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 46: Ενοποιούμενες Εταιρείες

Ουγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Εθνική Χρηματοστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2009-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2009-2016	100,00%	100,00%	98,10%	98,10%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Προνομιούχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Bancassurance Α.Ε. Ασφαλιστικής Πρακτόρευσης	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ⁽²⁾	Ελλάδα	2005-2016	100,00%	100,00%	-	-
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Audatex Ελλάς Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	2010-2016	70,00%	70,00%	-	-
National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. ⁽⁸⁾	Ελλάδα	2010-2016	95,00%	95,00%	-	-
ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε. ⁽³⁾	Ελλάδα	-	-	85,35%	-	85,35%
ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. ⁽³⁾	Ελλάδα	-	-	85,35%	-	-
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εκπαιδευτικό Κέντρο Ε.Τ.Ε. Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	77,76%	77,76%	77,76%	77,76%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	2010-2016	32,66%	32,66%	32,66%	32,66%
Καρέλα Α.Ε. ⁽⁵⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%	-	-
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	32,66%	-	-	-
FB Ασφαλιστική Πρακτόρευση Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	2012-2016	99,00%	99,00%	99,00%	99,00%
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	95,00%	95,00%
Profinance Α.Ε. ⁽²⁾	Ελλάδα	2010-2016	100,00%	100,00%	99,90%	99,90%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2016	84,71%	84,71%	84,52%	84,52%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2016	99,98%	99,98%	99,90%	99,90%
Finansbank Α.Σ. ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	82,23%
Finans Finansal Kiralama A.S. (Finans Leasing) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	98,78%	-	29,87%
Finans Yatirim Menkul Degerler A.S. (Finans Invest) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	0,20%
Finans Portfoy Yonetimi A.S. (Finans Portfolio Management) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	0,02%
IBTech Uluslararası Bilisim Ve İletisim Teknolojileri A.S. (IB Tech) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	-
Finans Faktoring Hizmetleri A.S. (Finans Factoring) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	-
E-Finans Elektronik Ticaret Ve Bilisim Hizmetleri A.S. (E-Finance) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	50,90%	-	-
Hemenal Finansman A.S. (πρώην PSA Finansman A.S.) ⁽⁴⁾	Τουρκία	-	-	99,81%	-	-
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2016	100,00%	100,00%	-	-
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2016	100,00%	100,00%	-	-
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia (UBB) ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2014-2016	99,91%	99,91%	99,91%	99,91%
UBB Asset Management Inc. ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2012-2016	99,92%	99,92%	-	-
UBB Insurance Broker A.D. ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2012-2016	99,93%	99,93%	-	-
UBB Factoring E.O.O.D. ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2012-2016	99,91%	99,91%	-	-
Interlease E.A.D., Sofia ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2011-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Interlease Auto E.A.D. ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2011-2016	100,00%	100,00%	-	-
Hotel Perun – Banskο E.O.O.D. ⁽⁷⁾	Βουλγαρία	2012-2016	100,00%	100,00%	-	-
ARC Management Two EAD (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού)	Βουλγαρία	2013-2016	100,00%	100,00%	-	-
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	-	100,00%	-	100,00%	-
NBG Securities Romania S.A. ⁽¹⁾	Ρουμανία	-	-	100,00%	-	73,12%
Banca Romaneasca S.A.	Ρουμανία	2011-2016	99,28%	99,28%	99,28%	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2011-2016	99,33%	99,33%	6,43%	6,43%
S.C. Garanta Asigurari S.A.	Ρουμανία	2003-2016	94,96%	94,96%	-	-
ARC Management One SRL (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού)	Ρουμανία	2013-2016	100,00%	100,00%	-	-
Egnatia Properties S.A.	Ρουμανία	2011-2016	32,66%	32,66%	-	-
Vojvodjanska Banka A.D. Novi Sad	Σερβία	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Leasing d.o.o. Belgrade	Σερβία	2004-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Services d.o.o. Belgrade	Σερβία	2009-2016	100,00%	100,00%	-	-
Storanska Banka A.D.-Skopje	F.Y.R.O.M.	2014-2016	94,64%	94,64%	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2010-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Κύπρος	2006 & 2008-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματοστηριακή Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	-	100,00%	100,00%	-	-
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2011-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρου) ΛΤΔ	Κύπρος	2004-2016	100,00%	100,00%	-	-
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ	Κύπρος	2004-2016	100,00%	100,00%	-	-
National Insurance Agents & Consultants Ltd	Κύπρος	2004-2016	100,00%	100,00%	-	-
Quadratix Ltd	Κύπρος	2016	32,66%	32,66%	-	-
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.) ⁽⁷⁾	N. Αφρική	2016	99,81%	99,79%	65,71%	76,21%
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2015-2016	100,00%	100,00%	94,67%	94,67%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2016	100,00%	100,00%	-	-
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος		Τράπεζα	
			31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
NBG Funding Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	-	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Funds ⁽⁶⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	100,00%	-	-
Titlos Plc (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού)	Ηνωμένο Βασίλειο	2016	-	-	-	-
Spriti Plc (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού) ⁽²⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2015-2016	-	-	-	-
Autokinito Plc (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού) ⁽²⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2015-2016	-	-	-	-
Agorazo Plc (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού) ⁽²⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2015-2016	-	-	-	-
SINEPIA Designated Activity Company (Εταιρεία Ειδικού Σκοπού)	Ιρλανδία	-	-	-	-	-
NBGI Private Equity S.A.S.	Γαλλία	2008-2016	100,00%	100,00%	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Nash S.r.L.	Ιταλία	2012-2016	32,66%	32,66%	-	-
Fondo Picasso	Ιταλία	2012-2016	32,66%	32,66%	-	-
Banka NBG Albania Sh.a.	Αλβανία	2013-2016	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

⁽¹⁾ Η εταιρεία εκκαθαρίστηκε τον Ιανουάριο 2016.

⁽²⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽³⁾ Η πώληση των εταιρειών ΑΣΤΗΡ Παλάς Βουλιαγμένης Α.Ε.Ε και ΑΣΤΗΡ Μαρίνα Βουλιαγμένης Α.Ε. ολοκληρώθηκε την 27 Οκτωβρίου 2016, (Σημείωση 30).

⁽⁴⁾ Η μεταβίβαση της συμμετοχής του Ομίλου στη Finansbank A.Ş. και στις θυγατρικές της στην Εθνική Τράπεζα του Κατάρ (Qatar National Bank S.A.Q. ("QNB"), ολοκληρώθηκε στις 15 Ιουνίου 2016 (Σημείωση 30).

⁽⁵⁾ Την 28 Ιουλίου 2016, ολοκληρώθηκε η συγχώνευση με απορρόφηση της εταιρείας ΚΑΡΕΛΑ Α.Ε. από τη μητρική της ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΝΓΑΙΑ ΑΕΕΑΠ σύμφωνα με την υπ' αριθμό 80578/28.07.2016 απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, η οποία την ίδια ημέρα καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο του ως άνω Υπουργείου.

⁽⁶⁾ Η μεταβίβαση της συμμετοχής του Ομίλου στην NBGI Private Equity Funds, ολοκληρώθηκε την 30 Σεπτεμβρίου 2016 (Σημείωση 30).

⁽⁷⁾ Οι εταιρείες United Bulgarian Bank A.D. , Interlease E.A.D. και οι θυγατρικές τους, καθώς και η The South African Bank of Athens Ltd, έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» (ΣΗΜΕΙΩΣΗ 30: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση).

⁽⁸⁾ Η National Μεσιτική Ασφαλίσεων Α.Ε. πωλήθηκε το 2017 (Σημείωση 45).

Ο πίνακας που ακολουθεί παρέχει λεπτομέρειες των σημαντικότερων θυγατρικών του Ομίλου:

Επωνυμία Θυγατρικής	Κύρια Δραστηριότητα	Ποσοστό Ψήφου Ομίλου	
		31.12.2016	31.12.2015
Εθνική Χρηματοπιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Χρηματοπιστηριακές / Επενδ. Υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων	100,00%	100,00%
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική»	Ασφαλιστικές υπηρεσίες	100,00%	100,00%
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Διαχείριση-Εκμετάλλευση ακινήτων	32,66%	32,66%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
Storanska Banka A.D. - Skorje	Πιστωτικό ίδρυμα	94,64%	94,64%
United Bulgarian Bank A.D. - Sofia (UBB)	Πιστωτικό ίδρυμα	99,91%	99,91%
Interlease E.A.D. Sofia	Χρηματοδοτικές μισθώσεις	100,00%	100,00%
Banca Romaneasca S.A.	Πιστωτικό ίδρυμα	99,28%	99,28%
Vojvodjanska Banka a.d. Novi Sad	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
NBG Bank Malta Ltd	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%
The South African Bank of Athens Ltd (S.A.B.A.)	Πιστωτικό ίδρυμα	99,81%	99,79%
Banka NBG Albania Sh.a.	Πιστωτικό ίδρυμα	100,00%	100,00%

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει λεπτομερή στοιχεία των μη εξ ολοκλήρου θυγατρικών του Ομίλου οι οποίες έχουν ουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές:

Επωνυμία Θυγατρικής	Έδρα Σύστασης και Λειτουργίας	Ποσοστό συμμετοχής και δικαιωμάτων ψήφου που κατέχονται από μη ελέγχουσες συμμετοχές		Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές		Σύνολο μη ελεγχουσών συμμετοχών	
		31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.	Ελλάδα	67,34%	67,34%	28	33	669	677
Θυγατρικές με επουσιώδεις μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-	-	(1)	(3)	11	48
Σύνολο				27	30	680	725

Η Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. είναι θυγατρική του Ομίλου παρόλο που ο Όμιλος κατέχει το 32,66% των δικαιωμάτων ψήφου της. Βάσει των όρων σύμβασης μεταξύ του Ομίλου και της πλειοψηφίας των μετόχων, ο Όμιλος έχει την εξουσία να διορίζει και να παύει από τα καθήκοντά τους, την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου και της επενδυτικής επιτροπής της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.», τα οποία έχουν την εξουσία να κατευθύνουν τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας. Για το λόγο αυτό, η διοίκηση της Τράπεζας έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο Όμιλος έχει την πρακτική δυνατότητα να κατευθύνει τις σχετικές δραστηριότητες της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. μονομερώς και συνεπώς ο Όμιλος ασκεί έλεγχο επί της εταιρείας «Εθνική Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π.».

Κατά τη διάρκεια του 2015 το ποσοστό των μη ελεγχουσών συμμετοχών της ΠΑΝΓΑΙΑ αυξήθηκε από 67,31% σε 67,34% λόγω απορρόφησης της ΠΑΝΓΑΙΑ από την MIG REAL ESTATE (θυγατρική στην οποία η ΠΑΝΓΑΙΑ συμμετείχε με 96,94%). Η εταιρεία μετονομάστηκε σε "Εθνική Παναγία Ανώνυμη Εταιρεία Επενδύσεων σε Ακίνητη Περιουσία".

Συνοπτικά οικονομικά στοιχεία της Εθνικής Παναγία Α.Ε.Ε.Α.Π. η οποία έχει σημαντικές μη ελέγχουσες συμμετοχές παρατίθενται παρακάτω. Τα συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία και πληροφορίες που αναφέρονται είναι πριν από διεταιρικές απαλοιφές.

Συνοπτική Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

	31.12.2016	31.12.2015
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	55	90
Ακίνητα Επενδύσεων	663	646
Ενσώματα πάγια στοιχεία	625	635
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	79	53
Σύνολο ενεργητικού	1.422	1.424
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	2	3
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους & Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	404	397
Λοιπά στοιχεία παθητικού	25	22
Σύνολο παθητικού	431	422
Ίδια κεφάλαια μετόχων Εταιρείας	991	1.002
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	-	-

Συγκεντρωτική Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

	31.12.2016	31.12.2015
Καθαρά Έσοδα από τόκους	(19)	(19)
Καθαρά λοιπά λειτουργικά έσοδα	67	69
Φόρος	(7)	(1)
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) περιόδου	41	49
Λοιπά συνολικά έσοδα περιόδου	-	-
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μετόχους της Εταιρείας	41	49
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα αναλογούντα σε μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	-	-

Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές

	-	-
--	---	---

Συγκεντρωτική Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	31.12.2016	31.12.2015
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από λειτουργικές δραστηριότητες	68	42
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από επενδυτικές δραστηριότητες	(37)	(85)
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	(67)	8
Καθαρή ταμειακή εισροή / (εκροή)	(36)	(35)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 47: Αμοιβές Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή

Η ελεγκτική εταιρεία Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών ήταν ο νόμιμος ανεξάρτητος ορκωτός ελεγκτής λογιστής για τις χρήσεις που έκλεισαν την 31 Δεκεμβρίου 2016 και 2015. Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται οι συνολικές αμοιβές για τις ελεγκτικές και λοιπές επαγγελματικές υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στον Όμιλο από τη νόμιμη ελεγκτική εταιρεία Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, η οποία είναι μέλος της Deloitte Touche Tohmatsu Limited («DTTL»), τις υπόλοιπες εταιρείες της DTTL και των αντίστοιχων συνεργατών τους.

	Όμιλος		Τράπεζα	
	2016	2015	2016	2015
Αμοιβές για υποχρεωτικό έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων	5	6	3	3
Αμοιβές για λοιπές υπηρεσίες ελεγκτικής φύσης	1	1	-	1
Λοιπές αμοιβές	1	-	1	-
Σύνολο	7	7	4	4

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 48: Σχέδιο Αναδιάρθρωσης

Ο Όμιλος υπόκειται στους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περί κρατικής βοήθειας σε σχέση με την βοήθεια που έλαβε από το Τ.Χ.Σ. και το Ελληνικό Δημόσιο. Αυτοί οι κανόνες διεκπεραιώνονται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες, οι λειτουργίες της Τράπεζας παρακολουθούνται και περιορίζονται σε αυτές που εγκρίθηκαν με το Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης του 2015, το οποίο έχει σκοπό να εξασφαλίσει την επιστροφή της Τράπεζας σε μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Στις 4 Δεκεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την πρόσθετη κρατική ενίσχυση ύψους €2.705 εκατ. προς την Εθνική Τράπεζα σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων της ΕΕ (βλ. Σημείωση 38) και βάσει του Αναθεωρημένου Σχεδίου Αναδιάρθρωσης που κατέθεσε η Τράπεζα («Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015»).

Το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015 της Τράπεζας περιλαμβάνει μια σειρά από δεσμεύσεις υλοποίησης συγκεκριμένων μέτρων και ενεργειών που θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-2018 («Δεσμεύσεις»). Οι Δεσμεύσεις αφορούν τόσο τις εγχώριες όσο και τις δραστηριότητες της Τράπεζας στο εξωτερικό.

Αναφορικά με τις εγχώριες δραστηριότητες, οι Δεσμεύσεις αφορούν στη συγκράτηση του συνολικού λειτουργικού κόστους, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού προσωπικού καθώς και του αριθμού των καταστημάτων. Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στον περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα, στη συγκράτηση του λόγου Δανείων/Καταθέσεων κάτω του σχετικού μέγιστου ορίου, στην πολιτική επενδύσεων σε χρεόγραφα καθώς και στην αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη τραπεζικών δραστηριοτήτων.

Πιο συγκεκριμένα, οι Δεσμεύσεις αφορούν στα ακόλουθα:

- Αριθμός καταστημάτων στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού καταστημάτων στην Ελλάδα σε 540 το τέλος του 2017 (31 Δεκεμβρίου 2016: 510)
- Αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα σε 10.250 το τέλος του 2017 και 9.950 στο τέλος του 2018. Σημειώνεται ότι Όμιλος έχει προχωρήσει σε σημαντική μείωση του αριθμού προσωπικού στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων και μέσω

του προγράμματος εθελούσιας αποχώρησης του 2013 και του 2016, κατά τα οποία αποχώρησαν από την Τράπεζα και από συγκεκριμένες θυγατρικές 3.661 υπάλληλοι. Ο αριθμός προσωπικού στην Ελλάδα 31 Δεκεμβρίου 2016 ήταν 10.636.

- Συνολικά έξοδα στην Ελλάδα:** Περιορισμός του συνολικού ποσού των λειτουργικών εξόδων για τις δραστηριότητες του Ομίλου στην Ελλάδα σε €961 εκατ. για το έτος 2017 (2016: €996 εκατ.).
- Κόστος καταθέσεων στην Ελλάδα:** Για να επανακτήσει την κερδοφορία της στην Ελλάδα η Τράπεζα θα μειώσει το κόστος καταθέσεων ακολουθώντας συγκεκριμένες προβλέψεις που έχουν συμπεριληφθεί στο Αναθεωρημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015. Η Τράπεζα έχει ήδη επιτύχει περιορισμό του κόστους καταθέσεων στην Ελλάδα που συνάδει με τις προβλέψεις στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης.
- Λόγος δανείων προς καταθέσεις:** Περιορισμός του λόγου προσαρμοσμένων¹⁴ δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις για τις δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα στο μέγιστο όριο του 115% στο τέλος του 2018 (31 Δεκεμβρίου 2016: 86,1%).
- Εγχώριες μη-τραπεζικές δραστηριότητες:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε αποεπένδυση ορισμένων εγχώριων μη-τραπεζικών δραστηριοτήτων.
- Μείωση χαρτοφυλακίου χρεογράφων:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει σε μείωση των επενδύσεων σε μετοχές, ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και υβριδικά ομόλογα.
- Πώληση των Private Equity Funds:** Η πώληση ολοκληρώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2016 (βλ. Σημείωση 30).

Αναφορικά με τις δραστηριότητες του εξωτερικού, οι Δεσμεύσεις που σχετίζονται με την Τράπεζα αφορούν κατά κύριο λόγο στα εξής:

- Πώληση των δραστηριοτήτων εξωτερικού:** Η Τράπεζα θα προχωρήσει στη μείωση των δραστηριοτήτων της στο

¹⁴ Ο Όμιλος ορίζει ως «προσαρμοσμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» ή «προσαρμοσμένα δάνεια», τα «δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών» εξαιρουμένου του 30-ετούς τοκοχρεωλυτικού δανείου στο Ελληνικό Δημόσιο λογιστικής αξίας €6.2 δισ., που λήγει το Σεπτέμβριο του 2037.

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Όμιλος και Τράπεζα

εξωτερικό, τόσο ορισμένων θυγατρικών όσο και ορισμένων καταστημάτων εξωτερικού. Τον Δεκέμβριο του 2016, η Τράπεζα υπέγραψε συμβάσεις για την πώληση του 99,91% της θυγατρικής της τράπεζας στη Βουλγαρία, UBB και του 100% της θυγατρικής της εταιρίας Interlease E.A.D. καθώς και της SABA. Οι πωλήσεις αναμένονται να ολοκληρωθούν το πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο, αντίστοιχα, του 2017.

- ii. **Πώληση Finansbank.** Την 15 Ιουνίου 2016, ολοκληρώθηκε η πώληση του 100% της συμμετοχής στη Finansbank. Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης αυτής, η ΕΤΕ στις 15 Δεκεμβρίου 2016, προχώρησε στην πλήρη αποπληρωμή των CoCos (βλ. Σημείωση 30 και Σημείωση 38).

Οι Λοιπές Δεσμεύσεις αφορούν στα κάτωθι:

- i. **Πολιτική Επενδύσεων:** Η Τράπεζα δεν θα επενδύει σε non-investment grade χρεόγραφα, πλην κάποιων εξαιρέσεων.

- ii. **Μέγιστος Μισθός:** Περιορισμός σε ένα ανώτερο όριο του μισθολογικού πακέτου των υπαλλήλων και στελεχών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένου του μισθού, της ασφαλιστικής εισφοράς και του μπόνους).

- iii. **Επιμήκυνση δεσμεύσεων:** Η Τράπεζα θα συνεχίσει να υλοποιεί τις δεσμεύσεις αναφορικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και τις Εμπορικές Λειτουργίες (commercial operations), όπως αυτές έχουν κατατεθεί από το Ελληνικό Δημόσιο στις 20 Νοεμβρίου 2012, μέχρι και το τέλος της περιόδου του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης.

Η υλοποίηση των δεσμεύσεων που προβλέπονται στο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης 2015 παρακολουθείται από τον Επίτροπο Παρακολούθησης.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 49: Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού

Τα γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού περιγράφονται στις Σημειώσεις 2.2, 4.7, 22 και 45.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 50: Γνωστοποιήσεις Ν.4261/2014, Αρ. 82

Με το άρθρο 82 του Ν. 4261/5.5.2014 ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο το άρθρο 90 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σύμφωνα με το οποίο θεσπίζεται η υποχρέωση δημοσιοποίησης της συνολικής απόδοσης των στοιχείων του

ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο εν λόγω δείκτης για τον Όμιλο και την Τράπεζα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2016 ανήλθε σε -3,0% and 0,0% αντίστοιχα (2015: -3,7% και -5,7% αντίστοιχα).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 51: Αναμορφώσεις στοιχείων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Κατά την τρέχουσα περίοδο ο Όμιλος και η Τράπεζα τροποποίησαν την παρουσίαση των παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Σε προηγούμενες περιόδους, η λογιστική αξία των εν λόγω στοιχείων παρουσιάζονταν στην καθαρή τους αξία, χωρίς να περιλαμβάνει τους δεδουλευμένους τόκους την ημερομηνία αναφοράς, καθώς αυτοί καταχωρούνταν στις γραμμές «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού» και «Λοιπά στοιχεία παθητικού». Στην τρέχουσα περίοδο, οι εισπρακτέοι και πληρωτέοι δεδουλευμένοι

τόκοι παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων συμψηφίζονται ανά συναλλαγή και το αποτέλεσμα του συμψηφισμού συμπεριλαμβάνεται στην αξία των παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων ενεργητικού ή παθητικού ανάλογα με την κατηγοριοποίηση του κάθε μέσου (περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση) αφού ληφθούν υπόψη και οι δεδουλευμένοι τόκοι. Ως εκ τούτου, η κατάσταση οικονομικής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας της 31 Δεκεμβρίου 2015 αναμορφώθηκε ως εξής:

Κατάσταση χρηματοοικονομικής Θέσης

	Όμιλος			Τράπεζα		
	31.12.2015			31.12.2015		
	Αναμορφωμένα ποσά	Δημοσιευμένα ποσά	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα ποσά	Δημοσιευμένα ποσά	Αναμορφώσεις
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ						
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.077	3.895	182	4.074	3.892	182
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	1.713	1.952	(239)	1.367	1.606	(239)
Σύνολο ενεργητικού	111.175	111.232	(57)	77.074	77.131	(57)
ΠΑΘΗΤΙΚΟ						
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	4.806	4.638	168	4.803	4.635	168
Λοιπά στοιχεία παθητικού	1.008	1.232	(224)	765	989	(224)
Σύνολο παθητικού	101.351	101.408	(57)	68.759	68.816	(57)
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων	111.175	111.232	(57)	77.074	77.131	(57)

Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων Όμιλος και Τράπεζα

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Όμιλος			Τράπεζα		
	Αναμορφωμένα ποσά	31.12.2015 Δημοσιευμένα ποσά	Αναμορφώσε ις	Αναμορφωμέ να ποσά	31.12.2015 Δημοσιευμένα ποσά	Αναμορφώσεις
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων						
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	155	98	57	571	514	57
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	51	233	(182)	630	812	(182)
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	224	(15)	239	241	2	239
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών υποχρεώσεων:	(2.648)	(2.591)	(57)	(3.827)	(3.770)	(57)
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	(420)	(588)	168	(684)	(852)	168
Λοιπά στοιχεία παθητικού	(495)	(270)	(225)	(494)	(269)	(225)

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΛΟΓΩ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ, ΠΡΟΒΟΛΗΣ, ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ
(ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΟΥ Ν.4374/2016)**

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
1984 PRODUCTIONS ΑΕ	8.470,00
24 MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	7.770,00
ACTIVE BUSINESS ΕΚΔΟΤΙΚΗ	5.500,00
ADWEB LTD	3.800,00
AIRLINK ΑΕ	24.742,57
ALPHA EDITIONS Α.Ε.	4.155,00
ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	362.896,19
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	13.344,33
AUTO ΤΡΙΤΗ Α.Ε.	14.250,00
BBDO ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Α.Ε.	1.912,60
BOULEVARD FREE PRESS Ι.Κ.Ε	1.000,00
CODEX ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΛΙΤΗ-ΣΙΑΦΑΚΑ ΜΑΡΙΕΛΙΖΕ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	1.900,00
CREATIVE INTERNET SERVICES ΜΟΝ ΕΠΕ	1.500,00
CYBER TECHNICS (CYPRUS) LTD	963,30
D.A. ΑΕ	18.000,00
DORECO SA	2.505,00
DPG DIGITAL MEDIA ΑΕ	31.965,90
ETHOS MEDIA ΑΕ	43.707,50
EUROPEAN PLC ΜΑΖΗ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	1.500,00
FAROSNET Α.Ε	26.238,00
FINANCIAL MARKETS VOICE ΑΕ	3.000,00
FINANCIAL PRESS ΙΚΕ	7.145,00
FNB DAILY ΙΚΕ	5.000,00
FORTHNET MEDIA ΑΕ	63.487,42
FREE SUNDAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	27.500,14
FREENET ΑΕ	6.048,00
FRONTSTAGE ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ ΑΕ	29.154,72
GLOBAL EVENTS ΕΠΕ	8.000,00
GRATIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε	1.500,00
GREEKA HELLAS	900,00
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	17.600,00
HAZLIS & RIVAS CO LTD	79.000,00
HONDOS CENTER	4.100,00
ICAP GROUP ΑΕ	20.000,00
IDENTITY ΑΕ	1.850,00
INFINITAS Ι.Κ.Ε	700,00
INFODAY Α.Ε.	2.500,00
INFOMARKET ΙΚΕ	10.000,00
INFOTAINMENT ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	12.500,00
INSIDER PUBLICATIONS ΕΚΔ.ΜΟΝ.ΕΠΕ	3.489,43
INTERBUS ΑΕ	20.280,00
INTERNATIONAL RADIO NETWORKS ΑΕ	29.003,90
INTERNATIONAL SHIPPING MEDIA PC	2.300,00
INTERNET COMMERCIAL ΑΕ	11.000,00
IOVEL ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΟΝ.ΕΠΕ	1.600,00
ISOBAR IPROSPECT ΑΕ	120.822,82
JDK ΙΚΕ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	1.367,40
KISS FM 96.1 ΚΑΝΤΑΡΤΖΟΓΛΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΗ	804,91
KISS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΜΕ- KISS ENTERPRISES	14.066,92
KONTRA ΙΚΕ	21.010,00
KONTRA MEDIA ΜΜΕ ΑΕ	14.191,43
KOOLWORKS	1.062,50
LEFT MEDIA ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	22.874,59
LIQUID MEDIA ΑΕ	4.500,00
LOFT 12 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΕΠΕ	5.645,16
LOVE RADIO BROADCASTING ΑΕ	3.526,56
M. MEDIA ΑΕ	20.752,00
MARKETING AND MEDIA SERVICES ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	168.548,00

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
McVICTOR & HAMILTON ΑΕ	9.264,55
MEDIA PLANET MON. ΕΠΕ	6.700,00
MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	110.515,00
MEDSTEM SERVICES	2.800,00
MORAX MEDIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	7.002,00
N.S.P. RADIO ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	7.431,21
NEW MEDIA NETWORK SYNAPSIS S.A.	25.178,00
NEWPOST PRIVATE COMPANY	18.800,00
NEWSIT ΕΠΕ	58.496,99
NEXUS PUBLICATIONS ΑΕ	1.000,00
NK HOLDING ΙΚΕ	23.000,00
OLIVE MEDIA Α.Ε.	12.550,00
OMNI APICO GREECE MON/ΠΗ Ι.Κ.Ε.	600,00
PARTY FM 97.1 ΦΑΚΗΣ Δ. ΙΩΑΝΝΗΣ	447,18
PARTY FM ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	1.133,00
PEGASUS MAGAZINES PUBLICATIONS Α.Ε.Ε.	15.020,00
PHAISTOS NETWORKS ΑΕ	9.886,32
POP OUT PRIVATE COMPANY Ι.Κ.Ε.	80,00
PREMIUM Α.Ε.	8.500,00
PRIME APPLICATIONS Α.Ε	26.037,79
PUBLICA ΚΟΙΝΣΕΠ	500,00
RASH MEDIA ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΠΕ	1.500,00
REAL MEDIA Α.Ε.	120.755,00
REPORT PRIVATE COMPANY	1.000,00
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	83.030,00
SATCO MEDIA TV-Δ. ΤΡΑΜΠΑΣ	9.665,00
SBC TV ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ	6.996,50
SHEEPFISH ΕΠΕ	40.168,23
SOL DE GRECIA MON.ΕΠΕ	1.500,00
SOLAR MEDIA ΑΕ	10.522,00
SPACE FM STEREO ΑΕ	13.097,69
SPORT TV- ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΑΕ	17.550,50
SPORTNEWS ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ Α.Ε.	6.500,00
STAR ΑΕ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.305,20
TAILWIND EMEA LTD	2.028,00
THE MONOCLE MEDIA LAB	3.850,00
THE TOC DIGITAL MEDIA ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	26.535,10
TLIFE ΕΠΕ	7.467,00
TONY PRODUCTIONS Μ/ΠΗ ΕΠΕ & ΣΙΑ ΕΕ	710,80
TWO K PROJECT Ε.Π.Ε	500,00
WAVE MEDIA OPERATIONS ΕΠΕ	12.800,12
ZOOTTLΕ Ι.Κ.Ε.	4.639,63
ZOUGLA.GR Α.Ε	30.374,00
ΑΓΓΕΛΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ	13.080,10
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Π. & ΣΙΑ ΑΕ-Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ	83.420,13
ΑΘΕΝΣ ΒΟΪΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	45.005,00
ΑΛΕΥΡΙΤΗΣ ΤΡΥΦΩΝ ΜΕΠΕ	3.000,00
ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΑΕ	76.064,17
ΑΛΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΕΚΔΡΟΜΕΣ-ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΕ	1.300,00
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ	55.704,00
ANTENNA TV Α.Ε.	331.581,63
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ INTERNET	50.850,00
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ Α. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	750,00
ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΑΛΕΞ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	3.750,00
ΑΡΓΩ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ Μ.Ε.Π.Ε.	2.160,00
ΑΤΤΙΚΑ ΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε.	3.000,00
ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕΕ	4.600,00
ΑΧΑΪΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	1.252,09
Β. ΣΚΟΥΤΑΡΑΣ Α.Ε.	1.788,70
ΒΑΞΕΒΑΝΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	15.906,00
ΒΑΣΙΛΑΚΗ Μ. ΕΚΔ.ΕΠΙΧΕΙΡ.ΜΟΝ ΕΠΕ	3.000,00
ΒΕΡΓΙΝΑ ΑΕ	2.258,20
ΒΟΥΖΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	2.300,00

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
Γ. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗΣ & ΣΙΑ ΟΕ	3.400,00
ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΑΕ	7.719,04
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ -ΠΕΡ DRIVE Ε.Ε.	800,00
ΓΝΩΜΗ ΜΕΠΕ	900,00
Δ. ΡΟΥΧΩΤΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.	16.200,00
ΔΕΛΤΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	1.372,80
ΔΕΣΜΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	4.814,00
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Θ. & ΣΙΑ ΙΚΕ	15.591,83
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕ	54.000,00
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.	273.700,00
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	1.853,65
ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΜΚΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	4.500,00
ΔΙΦΩΝΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΑΕ	12.243,38
ΔΟΛ DIGITAL ΑΕ	33.612,00
ΔΟΥΚΑΣ ΚΩΝ. ΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ	1.600,00
ΔΟΥΜΑΣ ΔΑΝ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ	422,80
ΔΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΙΑ ΕΕ	2.800,00
ΔΥΟ ΔΕΚΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	38.253,00
Ε.ΔΡΑΚΑΤΟΥ-Μ.ΔΡΑΚΑΤΟΥ Ο.Ε. - ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	13.000,00
Ε.Ο.Μ.Ε.Π ΕΠΕ	10.100,00
Ε.ΣΠΥΡΟΥ-Γ.Κ.ΣΠΥΡΟΥ Ο.Ε.	12.797,94
ΕΘΝΙΚΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	2.200,00
ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ	387.512,29
ΕΚΔΟΣΕΙΣ CONTACT ΕΠΕ	1.250,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΤΟΡΙ Ε.Π.Ε.	1.400,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΠΕ	1.500,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	281.775,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΡΑΜΑΝΟΓΛΟΥ Ε.Π.Ε	1.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΑΕ	39.150,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΑΕ	7.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΕ	1.950,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ Α.Ε.	19.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	344.024,25
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ ΑΕ	14.000,00
ΕΚΔΟΤΙΚΗ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ-KSD SOLUTIONS	3.200,60
ΕΛΛΑΣ ΝΕΤ ΤV ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.255,38
ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	1.300,00
ΕΛΝΑΒΙ Ε.Π.Ε.	1.600,00
ΕΝΙΚΟΣ ΑΕ	21.300,00
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.Τ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	22.060,00
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ -ΕΞΠΛΟΡΕΡ ΑΕ	80.378,12
ΕΞΠΟΣΥΣΤΕΜ Α.Ε.	1.200,00
ΕΡΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΕΑ	6.000,00
ΕΡΜΙΔΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	1.500,00
ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΡΑΔΙΟ ΑΕ - ΕΡΩΤΙΚΟΣ FM	3.052,58
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΥΡΟΥ Ε.Π.Ε	10.623,95
ΕΥΡΩΚΛΙΝΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ	1.000,00
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	31.000,00
Η ΑΥΓΗ Α.Ε.	20.000,00
Η ΕΠΟΧΗ ΣΥΝ. ΠΕ	9.500,00
ΗΜΕ.ΠΕ.Τ. ΑΕ	4.400,00
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	45.520,00
ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΑΕ	20.583,80
ΘΩΜΑ Δ. ΑΝΤΩΝΙΑ	9.400,00
Ι. ΔΙΟΝΑΤΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ (Delta press)	3.600,00
Ι. Ν. ΛΕΟΥΣΗΣ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ Α.Ε.	1.000,00
ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ. ΑΕ	1.352,00
ΙΛΜΕ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ LOG MNG ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
ΙΣΑΛΟΣ ΕΠΕ	2.600,00
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ	2.610,80
Κ.Μ ΧΑΤΖΗΗΛΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	4.209,44
ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ ΧΡ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	4.800,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	197.518,75

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
ΚΑΝΤΖΙΟΣ GR ΑΕ	500,00
ΚΑΠΑ ΣΙΓΜΑ ΔΕΛΤΑ ΑΕ	6.326,10
ΚΑΠΙΤΑΛ.GR Α.Ε.	116.605,20
ΚΑΡΔΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	447,17
ΚΙΜΩΝ ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣ.ΙΚΕ	4.000,00
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	4.000,00
ΚΟΛΛΙΑΣ Α. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	10.100,00
ΚΟΜΙΟΥΝΙΚΕΪΣΙΟΝ ΕΦΕΚΤ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	63.083,69
ΚΟΣΜΟΡΑΔΙΟ ΑΕ	11.322,78
ΚΡΗΤΙΚΑ ΝΕΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ	1.000,00
ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ & ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΑΕ	15.121,40
ΛΕΩΤΣΑΚΟΣ Π. ΚΑΙ ΣΙΑ ΟΕ	61.500,00
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV ΑΕ	5.578,80
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΑΕ	27.000,00
ΜΑΛΤΕΖΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	310,00
ΜΑΜΑ 365 ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΠΕ	1.400,00
ΜΑΝΕΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚ-ΨΩΜΙΑΔΗΣ ΚΩΝ.ΟΕ	1.250,00
ΜΑΤΕΡΑ ΡΕΥΜΟΝΤ ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΚΕΙΜΕΝΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.750,00
ΜΑΥΡΙΚΟΣ ΑΕΒΕ	4.500,00
ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ	38.931,52
ΜΕΤΡΟΝΤΗΛ ΜΟΝ ΙΚΕ	23.703,65
ΜΠΑΜΠΙΛΗ ΕΥΛΑΜΠΙΑ	1.950,00
ΜΠΟΝΙΟΣ Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	8.450,00
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΕ	7.885,00
ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	263.557,65
Ο ΟΜΗΡΟΣ	1.900,00
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ	1.370,20
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΑΕ ΣΠΟΡ FM	26.874,64
ΟΤΕ ΑΕ	95.807,53
Π.Δ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΕ	11.000,00
ΠΑΛΟ ΕΠΕ - ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ	10.370,00
ΠΑΝΜΑΡ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΜΟΝ. ΕΠΕ	5.000,00
ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΡΙΑ	640,00
ΠΑΠΑΚΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΕΠΕ	444,94
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ & ΣΙΑ ΕΕ	3.700,00
ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ Γ.Ι. ΕΚΔΟΣΕΙΣ	7.250,00
ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΜΟΝ. ΕΠΕ	4.717,50
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	32.520,20
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ. -ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	1.600,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	6.300,00
ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΑΕ	1.400,00
ΠΡΟΤΑΓΚΟΝ Α.Ε.	5.204,00
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	6.500,00
ΡΑΔ/ΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΑΕ-88FM	3.884,51
ΡΑΔΙΟ ΑΘΗΝΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	2.658,00
ΡΑΔΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗ ΑΕ	20.988,76
ΡΑΔΙΟΤ/ΚΕΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε.	1.344,20
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ/ΑΝΤΕΝΝΑ FM	15.796,92
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	62.146,25
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΞΠΡΕΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	6.490,62
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕΕ- ΣΚΑΙ FM	938,40
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΒΗΜΑ FM ΑΕ	14.072,97
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΕ ΔΙΕΣΗ FM	29.079,50
ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ Θ & Μ ΟΕ	1.900,00
ΡΟΤΑΡΙΑΝΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	3.000,00
Σ. ΤΣΟΜΠΑΝΟΓΛΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	71.738,39
ΣΑΡΙΣΑ ΕΠΕ	21.062,80
ΣΕΛΑΝΑ Α.Ε.	1.000,00
ΣΙΝΕ ΝΙΟΥΖ ΑΕ	20.320,56
ΣΙΤΙ ΚΟΝΤΑΚΤ ΜΕΠΕ	1.700,00
ΣΟΪΜΟΙΡΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ & ΣΙΑ ΕΕ	3.800,00
ΣΟΦΙΑΝΝΑ ΑΕ	5.200,00
ΣΤΑΡ ΑΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ	4.372,80

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
Επωνυμία επιχείρησης ΜΜΕ	
ΣΤΑΣΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ-ΜΕΔΙΑΝΙΕW ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	2.300,00
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕΒΕ	16.830,00
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ Ε.Π.Ε	500,00
ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	3.000,00
ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΥΧΩΝ ΚΑΠΝΟΠΩΛΩΝ & ΨΙΛΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	1.440,00
ΣΥΡΓΚΑΝΗ ΛΑΜ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	3.600,00
ΤΑΧΤΣΙΔΗΣ Π. ΜΑΡΙΝΟΣ	1.100,00
ΤΖΑΝΕΤΟΥΛΑΚΟΣ ΗΛΙΑΣ & ΣΙΑ ΟΕ	2.000,00
ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ	288.767,20
ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ	15.000,00
ΤΟΥΛΑ Γ. ΜΑΡΙΝΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	2.290,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΜΕΛΙΤΟΥ Ι. ΚΑΣΤΟΡΙΝΗ	1.000,00
ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΗΣ ΓΕΩ. ΧΡΙΣΤΟΣ	2.000,00
ΤΣΙΝΙΑΡΑΚΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.073,22
ΦΑΣΜΑ FM 99.7 ΑΓΓΕΛΟΣ Ν. ΚΑΝΙΣΤΡΑΣ	536,61
ΦΕΛΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΕΠΕ	11.640,00
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	7.020,00
ΦΟΞ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΝΑΛΙΑ ΕΛΛΑΣ ΑΕ	12.574,11
ΦΩΤΕΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	900,00
ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ Φ. ΕΛΕΝΗ-ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	3.000,00
ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛ ΜΑΡΙΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	2.450,00
ΣΥΝΟΛΟ	6.493.553,31

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α., αγγελιόσημο, ειδικό φόρο τηλεοπτικών διαφημίσεων και λουπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €2.714.581,55.

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΛΟΓΩ ΔΩΡΕΑΣ, ΧΟΡΗΓΙΑΣ, ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 6 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ Ν.4374/2016)

Νομικά Πρόσωπα

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
1ο ΕΙΔΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ	305,00
3ο ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΙΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	406,50
ACT4GREECE	406,51
ΑΛΜΑ ΖΩΗΣ	5.050,00
CAPITAL LINK INC	8.000,00
CROWDHACKATHON	2.000,00
DIELPIS FORMULA 1	3.800,00
FAUST ΑΛ. ΣΥΣΣΟΒΙΤΗΣ-ΑΝΤ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ	800,00
GREEK EMBASSY OF ALBANIA	3.042,90
GREEK EMBASSY OF EGYPT	1.051,40
GREEK EMBASSY OF MALTA	2.000,00
GREEK EMBASSY OF SOUTH AFRICA	901,05
GREEK ORTHODOX PATRIARCHATE OF EGYPT	6.308,40
KANE-MIA-ΕΥΧΗ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000,00
MARIA ANGELO ΙΕΛΟ-ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ	2.500,00
OPERATIONAL EXCELLENCE CONFERENCE	750,00
QUALITY NET WORK	870,00
SPORTRE-CEGIS asd	9.760,00
A.E.N.K. K.A.E. ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	9.840,00
ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΛΕΣΧΗ	20.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΑΕ KWON DO	2.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΗΡΕΑ	1.313,01
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΦΙΛΜ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ	125.000,00
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	10.572,77
ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟ ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΟ ΑΓ. ΣΑΒΒΑΣ	300,00
ΑΡΓΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ	641,10
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	49.780,00
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΑΙΓΙΝΑΣ	1.404,55
ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5.000,00
ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	50.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΣΥΡΟΥ	18.700,00
ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	164.000,00
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	40.000,00
ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ	5.560.924,53
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ "ΑΡΗΣ"	813,01
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΥΡΙΟΥ	813,01
ΔΗΜΟΣ ΑΛΙΑΡΤΟΥ	1.300,00
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΒΑΡΗΣ ΒΟΥΛΑΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	8.130,08
ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ Ν.ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΟΡΧΟΜΕΝΟΥ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΑΝΙΑΣ	4.000,00
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΣΠΕΤΣΩΝ	6.000,00
ΔΗΜΟΣ ΣΦΑΚΙΩΝ	5.000,00
ΔΗΜΟΣ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ-ΜΕΘΑΝΩΝ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	3.000,00
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ	5.000,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ Α.Ε. ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ	3.000,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΒΑΛΑΣ "ΔΗΜΩΦΕΛΕΙΑ"	3.000,00
ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	5.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΕΛΛΑΣ	5.000,00
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	30.000,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	5.000,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΜΙΑΣ Ν.Π.Δ.Δ	5.000,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΡΟΥ	5.000,00
ΔΙΚΤΥΟ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	2.000,00
ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΣ	1.500,00
Ε.Λ.Κ.Ε. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	26.000,00
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	16.899,96

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ	180.000,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΕΣΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ (ΕΚΑΒ)	48.600,01
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΚΕΤΑ)	1.612,90
ΕΘΝΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	5.000,00
ΕΛΚΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	13.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ	15.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ	8.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	26.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΩΠΗΛΑΤΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ	74.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΗ	150.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ-ΕΙΑΣ	813,01
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	669,75
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	1.750,00
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	3.000,00
ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΙΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	10.000,00
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ	500,00
ΕΝΩΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.400,00
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ Ε-ΘΕΜΙΣ	3.000,00
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ	10.032,50
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	1.000,00
ΕΣΤΙΑ ΜΗΤΕΡΑΣ	300,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΙΟΠ. & ΔΙΑΧ.ΠΕΡ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	3.500,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	130.000,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΡΧΙΠΕΛΑΓΟΣ	30.000,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ	943,97
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	30.000,00
Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2.500,00
Η ΣΑΡΙΣΤΡΑ ΜΚΟ	2.419,36
ΗΜΕΡΙΔΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ Β.ΕΛΛΑΔΟΣ	5.000,00
ΘΕΑΤΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΚΦΡΑΣΗ	3.000,00
Ι.Μ. ΕΔΕΣΣΗΣ ΠΕΛΛΗΣ ΚΑΙ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	95.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ	93.600,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ	10.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΣΤΑΓΩΝ & ΜΕΤΕΩΡΩΝ	5.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ	5.000,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΤΡΙΦΥΛΛΙΑΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΣ	11.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	1.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	2.000,00
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ	1.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ "Η ΧΑΡΑ"	3.039,78
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	4.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	2.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΣ	2.154,10
ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ (ΚΥΑΔΑ)	8.132,40
ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	4.100,00
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΕΙΔΟΜΕΝΗΣ	42.783,51
ΚΟΙΝΩΦΕΛΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΔΗΜΟΥ ΩΡΩΠΟΥ (ΚΕΔΩ)	2.000,00
ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Α.Ε.	11.522,00
Μ.Γ.Σ. ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	500,00
ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	25.000,00
ΜΝΗΜΕΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ	6.911,00
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	2.100.000,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΛΕΥΚΑΔΙΩΝ	430.412,84
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ	52.380,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΥΔΡΑΣ	1.500,00
ΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΔΗΜΟΥ ΣΠΑΡΤΗΣ	1.000,00
ΟΑΕΔ	119.687,91
ΟΑΣΙΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ	1.000,00
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ	120.000,00
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ	8.680,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	3.000,00
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2ης ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ	813,00
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	1.000,00
ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΛΙΑΧΤΙΔΑ	100,00
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS	11.870,42
ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ	100,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	487,80
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ-ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	9.612,90

Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

Επωνυμία επιχείρησης	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	5.000,00
ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	4.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	2.359,51
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	3.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	3.000,00
ΠΙΣΤΗ-ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	5.000,00
ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	5.000,00
ΠΛΕΓΜΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	3.000,00
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ	2.500,00
ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ	800,00
ΠΡΟΠΕΛΕΡ ΚΛΑΜΠ	1.500,00
Σ.Ε.Γ.Α.Σ	90.000,00
ΣΚΕΨΗ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ ΜΚΟ	1.000,00
ΣΠΕΣΙΑΑ ΟΛΥΜΠΙΚΗΣ ΙΝΤΕΡΝΑΣΙΟΝΑΛ-ΕΛΛΑΔΑ	15.000,00
ΣΤΕΓΗ ΘΗΛΕΩΝ Π. ΦΑΛΗΡΟΥ-ΑΓΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	20.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΣΤΑΝΤΦΟΡΝΤ	10.480,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΣΠΑΤΕ)	813,01
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.	2.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΥΡΑΥΛΟΣ	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΝΥΜΦΑΣΙΩΝ "Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ"	806,71
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ	4.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛ.ΜΕΣΙΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	1.222,00
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2.000,00
ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ	1.349,96
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜ. ΝΕΩΝ	27.000,00
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ (ΤΑΠΑ)	43.960,40
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	1.000,00
ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	5.000,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	811,87
ΦΑΡΟΣ ΕΛΠΙΔΑΣ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣ.ΕΤΑΙΡΕΙΑ	10.000,00
ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	2.439,02
ΦΛΟΓΑ	1.480,00
ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	100,00
ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	4.000,00
ΧΟΡΗΓΙΑ ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	4.112,00
ΩΔΕΙΟ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ	2.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	10.510.047,42

Φυσικά Πρόσωπα

Πλήθος	Καθαρό Ποσό Πληρωμής το 2016 (σε €)
15	29.600,00

Σημείωση:

Στο πλαίσιο των ανωτέρω πληρωμών καταβλήθηκαν, σε συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό, φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο, επιπρόσθετα ποσά τα οποία αφορούσαν σε πληρωμές για Φ.Π.Α. και λοιπές επιβαρύνσεις, συνολικού ποσού €1.634.926,22.

Διαθεσιμότητα ετήσιας χρηματοοικονομικής έκθεσης

Η Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Οι Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου
- Η Επεξηγηματική Έκθεση Προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων
- Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή
- Οι Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας
- Τα Στοιχεία και πληροφορίες του Ομίλου και της Τράπεζας
- Γνωστοποιήσεις άρθρου 6 ν. 4374/2016

είναι αναρτημένη στη διαδικτυακή διεύθυνση <http://www.nbg.gr/>